

General de brigadă (r.) SAMUEL B. GRIFFITH II

BĂȚĂLIA PENTRU GUADALCANAL

BATALIA
PENTRU
GUADALCANAL

Samuel B. Griffith II

THE BATTLE FOR GUADALCANAL

**The Nautical and Aviation Publishing
Company of America**

SAMUEL B. GRIFFITH II

general de brigadă în retragere

BĂTĂLIA PENTRU GUADALCANAL

Traducere de dr. TEODOR POPESCU

EDITURA MILITARĂ, BUCUREȘTI, 1987

Coperta : FL. CREANGA

**Redactor : Cpt. DORIAN VLAD
Tehnoredactor : MARIA NICOLAE**

**Bun de tipar 29.09.1987. Apărut 1987
Coli tipar 26. B 10 587**

**Com. nr. 70 246
Combinatul Poligrafic „Cămin Scintei”
Piața Scintei nr. 1, București,
Republica Socialistă România**

CUVÎNT ÎNAINTE

Între devastatorul atac executat prin surprindere la 7 decembrie 1941 de Japonia asupra Pearl Harbor-ului și capitularea ei, cu aproape patru ani mai târziu, în golful Tokyo, Statele Unite au purtat de fapt două războaie, la mare distanță unul față de altul și total diferite. Unul dintre ele a fost continental, celălalt oceanic. Cartea aceasta este povestea unei bătălii decisive din cadrul războiului oceanic.

Lupta pentru stăpânirea depărtatei insule acoperite de junglă, pe care japonezii o numeau Guadarukanaru, a captivat imaginația americană, așa cum puține alte bătălii ale celui de-al doilea război mondial au făcut-o. În fiecare an, bărbații care au luptat acolo, pe pământ, în spațiul aerian de deasupra, ori pe mările dimprejur, se întrunesc să comemoreze această primă bătălie dintr-o serie de bătălii grîncene pe lungul drum spre Imperiu și reevocă, din „cupele spumegînde“, faptele de arme ale lor și ale prietenilor lor. Vandegrift, Halsey, Callaghan, Joe Foss, Marion Carl, Gerry Thomas, Vouza (acum Sir Jacob Vouza), Mitch Paige, „Mike Roșcatul“ Edson, Martin Clémens, Kelly Turner, Twining și Puller sînt nume insistent rememorate.

Acolo, într-o bătălie crîncenă care a durat luni de zile, ostașii americani au stăvilit ofensiva din Pacific a

Japoniei imperiale ; ei au impus unei armate, care se considera ea însăși invincibilă, umilința unei amare înfringeri și retrageri și au cucerit supremația aeriană și asupra mărilor.

Sute din acești bărbați merg acolo în fiecare an, pentru a rememora zilele acelea vitale și a aduce prinosul lor. camarazilor care au murit. Japonezii vizitează, de asemenea, și ei cîmpurile de bătaie de pe insula singuratică numită de oapnenii lor, care au luptat acolo, „Insula Morții“, pentru a aduce un prinos similar camarazilor lor căzuți. Și așa, inamicii de moarte de odinioară se întîlnesc azi în același loc, cu același scop. Acum, se întîlnesc în timp de pace.

SAMUEL B. GRIFFITH II

General de brigadă (în retragere) din Corpul de Infanterie
Marină al S.U.A.

*Norcross Lodge
Mt. Vernon, Maine*

7 august, 1979

PREFAȚA

În lucrarea sa Marlborough, Winston Spencer Churchill scria despre marile bătălii care „cîștigate sau pierdute, schimbă întregul curs al evenimentelor, creează noi etaloane de valori, noi stări sufletești, noi stări de conștiință în armate și națiuni, cu care trebuie să se conformeze toți”. Așa au fost, în Oceanul Pacific, în al doilea război mondial, bătăliile de la Midway, Guadalcanal și, mai târziu, din Mariane.

Pentru recapturarea aerodromului de pe Guadalcanal, care fusese cucerit de infanteria marină americană la 7 august 1942, japonezii au aruncat în luptă o armată (a 17-a) și o mare parte a forțelor navale imperiale de suprafață, aeriene și submarine. Înfrinți după șase luni de lupte aproape neîntrerupte, japonezii au abandonat insula, prin aceasta interzicîndu-li-se din punct de vedere militar folosirea în continuare a mărilor înconjurătoare și a spațiului aerian de deasupra acestora. După această bătălie, decisivă sub ambele aspecte, strategic și psihologic, acei japonezi, capabili să privească obiectiv viitorul în față, au știut că tezaurul Asiei de Sud-Est, „pămîntul verii eterne”, cum îl numeau, le va fi luat.

Nu este posibil să se scrie o carte de genul acesteia, fără ajutorul unui număr mare de oameni și eu am fost foarte norocos în obținerea deplinei cooperări a unui număr

de japonezi care, în 1942, se aflau în posturi de răspundere. Primul dintre aceștia este colonelul Susumu Nishiura, actualmente șeful Departamentului de Istoria Războiului din Agenția Japoneză a Apărării. Mulțumită interesului său și bunelor sale oficii, am putut întreține o corespondență fructuoasă cu foștii general-locotenenți Shuichi Miyazaki și Kumao Imoto, foștii general-maiori Tadashi Sumuyoshi și Toshinaro Shoji și colonelul Kazuo Taguchi. Le sînt mult îndatorat tuturor acestora.

Mulți ofițeri americani care au luptat în Guadalcanal mi-au dat informații de un gen care nu se găsește de obicei în documentele oficiale. Cel mai de seamă dintre aceștia este generalul Alexander Archer Vandegrift, comandantul forțelor de debarcare ale infanteriei marine a Statelor Unite, care au luat cu asalt Guadalcanalul — Tulagi — Gavutu — Tanambogo. Generalul Vandegrift a răspuns pe larg la zeci de întrebări, dintre care unele fără îndoială, le-a considerat neavenite. Fostul său șef de stat major, Gerald C. Thomas, acum general în retragere în USMC* și fostul său ofițer cu operațiile, generalul Merrill B. Twining (acum de asemenea în retragere), au făcut lumină într-un număr de chestiuni care nu sînt clarificate în rapoarte. Unul dintre comandanții forțelor aeriene aliate la Guadalcanal, generalul-locotenent (în retragere) Louis Woods, USMC, mi-a fost interlocutor de mare ajutor în lungi și plăcute conversații. Generalul-maior Richard C. Mangrum, USMC (pe atunci maior), care a jucat un rol vital în primele faze ale campaniei, a intervenit a doua oară pe prima formă a manuscrisului și acuitatea memoriei sale m-a salvat de la multe erori. Dat fiind că documentele originale (multe scrise de mină) ale statului major al Brigăzii 1 Aviație a infanteriei marine (First Marine Aircraft Wing Headquarter) au fost pierdute, contribuția acestor doi ofițeri s-a dovedit de o importanță

---

* Corpul de Infanterie Marină al S.U.A. (N. tr.)

specială în descrierea luptei decisive pentru controlul spațiului aerian.

De asemenea, se cuvin mulțumiri pentru citirea manuscrisului său a unor fragmente din el, lui Richard C. West, profesor de istorie la Academia Navală a Statelor Unite, lui William Harbaugh, profesor de istorie la Universitatea Bucknell, contraamiralului (în retragere), Frank P. Mitchell, USN * colonelului Saville T. Clark și colonelului James E. Kerr, căpitanului Robert Asprey, colonelului Robert D. Heinl, doctorului John Miller Jr. și lui Henry I. Shaw Jr. Nu oricine aspiră să fie istoric militar este binecuvântat cu prieteni atât de capabili și binevoitori cum au fost aceștia, în oferirea unui ajutor critic.

Lui Martin Clemens, care, cu membrii corpului său de poliție din Insulele Solomon, sînt figuri importante în relatarea mea, îi datorez mulțumiri pentru accesul la jurnalul său privat (încă inedit) al acelor zile pline de evenimente.

Atît dl. Shaw, șeful Compartimentului de istorie din Direcția Operații (G-3) a USMC, cît și doctorul Miller, autorul istoriei oficiale a Armatei de uscat a S.U.A. în campania Guadalcanalului, au sprijinit cu simpatie cercetările mele pe toate căile imaginabile. La Departamentul documentelor celui de-al doilea război mondial din Arhivele Naționale, dl. Wilbur J. Nigh și dl. Joseph Avery au făcut multe cercetări pentru mine, cum au făcut și dl. D. M. O'Quinlevan, șeful Secțiunii de documente și cercetare a Compartimentului de istorie al USMC. Dl. Lynn Delozier, bibliotecar al Școlii de Infanterie Marină de la Quantico, Virginia, a răspuns prompt la cererile mele de cărți și periodice. Dl. Dean Allard, șeful biroului arhivelor de operații din Departamentul de istorie navală, și personalul acestuia au fost deosebit de serviabili și amabili.

---

* U.S.N. — Marina Militară a Statelor Unite ale Americii (N. tr.).

Pentru traducerea memoriilor generalului-maior Kiyotaki Kawaguchi, sînt îndatorat d-lui Yukihiisa Suzuki, care la sfîrşitul războiului se pregătea să devină pilot kamikaze, iar acum este bibliotecar la Biblioteca Asiatică a Universităţii Michigan din Ann Arbor.

Contraamiralul (în retragere), William W. Wilbourne; USN, care a participat, ca ofiţer cu artileria al crucişătorului San Francisco, la două bătălii de noapte în largul insulei Savo, mi-a împărtăşit cu amabilitate, pe larg, impresiile sale personale despre aceste încleştări sălbatice.

Dl. Clarke Kawakami şi dl. Roger Pineau m-au pus pe urmele unor surse japoneze pe care eu, altminteri, le-aş fi trecut în mod sigur cu vederea.

Amiralul de flotă Chester W. Nimitz a citit manuscrisul în forma sa finală şi a făcut mai multe sugestii valoroase. Obligaţia mea faţă de el, ca şi faţă de generalul Vandegrift, nu poate fi răsplătită îndeajuns.

Orice istoric al celui de-al doilea război mondial, care a avut un consultant editorial ca Hanson Baldwin, este într-adevăr norocos.

Hărţile au fost pregătite de dl. John Carnes şi sînt bazate pe cele apărute anterior în istoriile oficiale. Pentru permisiunea de a le folosi, îi sînt îndatorat şefului Oficiului de istorie militară al armatei de uscat a Statelor Unite şi directorului Compartimentului de istorie din Direcţia Operaţiilor (G-3) a Corpului de infanterie marină al Statelor Unite.

Ar fi necesar să adaug că eu sînt singur răspunzător pentru modul cum sînt prezentate faptele în carte, ca şi pentru interpretarea acestora.

SAMUEL B. GRIFFITH II

PREFAȚĂ LA EDIȚIA ROMÂNĂ

Guadalcanal — această insulă vulcanică lungă de circa 150 km și lată de aproape 50 km, situată în arhipelagul Solomon din Sud-Vestul Pacificului, a intrat în istoria celui de-al doilea război mondial ca teatru al unor sîngeroase înfruntări, consumate în perioada august 1942 — februarie 1943, în urma cărora forțe armate ale S.U.A. și Australiei au oprit expansiunea Imperiului nipon spre Australia.

Desfășurată în același timp cu uriașele încleștări de pe frontul sovieto-german din Europa, care s-au soldat cu marea victorie de la Stalingrad, bătălia pentru Guadalcanal a constituit, prin rezultatele sale, o cotitură în conflictul din Pacific, determinînd trecerea inițiativei strategice în mîinile comandamentului aliat.

Bătălia pentru Guadalcanal, căreia generalul de brigadă în retragere Samuel B. Griffith II îi dedică prezenta lucrare, a urmat celei de la Midway, din iunie 1942, în care forțele japoneze aeronavale au suferit pierderi importante (4 portavioane, 1 crucișător greu, 1 distrugător, 322 avioane și 10 hidroavioane, față de 1 portavion, 1 distrugător și 147 avioane ale americanilor), reducîndu-se mult superioritatea flotei japoneze față de cea ameri-

cană¹ și obligînd pe conducătorii japonezi să renunțe la planurile lor ambițioase de extindere a ariei cuceririlor în Pacificul central și sudic.

După bătălia din insulele Midway, în Statele Unite s-a manifestat tendința transformării războiului din Pacific într-un război ofensiv, avînd drept scop contracararea unor eventuale noi încercări de cucerire din partea japonezilor și recîștigarea pozițiilor pierdute. Într-o primă etapă, forțele americane și aliate trebuiau să se rezume la operații ofensive limitate în punctele nevralgice ale frontului japonez și abia mai tîrziu, atunci cînd toate pregătirile vor fi terminate, să se lanseze în acțiuni de mai mare amploare pentru recucerirea teritoriilor ocupate de japonezi.

Planul de acțiune al forțelor americane și aliate prevedea o înaintare treptată foarte prudentă : ocuparea mai întîi a insulei Guadalcanal și a altor cîtorva insule mai mici din partea de sud a insulelor Solomon, avînd o importanță strategică prin controlul pe care îl ofereau asupra căilor de navigație spre Australia și Noua Caledonie ; extinderea ulterioară a operațiilor în partea de nord a acestor insule ; în sfîrșit, atacarea și cucerirea Rabaulului din insula Noua Britanie, din arhipelagul Bismarck.

La 7 august 1942, forțele aliate au atacat prin surprindere insulele Tulagi, Gavutu și Tanambogo, reușind să le cucerească cu pierderi minime. În Guadalcanal, insulă cu relief muntos, vîrfurile cel mai înalt atîngînd 2 420 m, acoperită în mare parte de junglă, cu o fișie îngustă de coastă, singura mai accesibilă, au fost debarcate, în aceeași zi, trupe americane și australiene ce se cifrau la 19 000 de oameni.

Cucerirea acestei insule, pe care japonezii debarcați în iulie 1942 începuseră să construiască un aerodrom, avea

---

¹ Marea conflagrație a secolului XX, al doilea război mondial, ediția a II-a, Editura Politică, București, 1974, p. 277—278.

o mare importanță strategică și tactică. Insula era un veritabil portavion și avea să devină teatrul unor inversunate bătălii desfășurate pe apă, în aer și pe uscat², care s-au prelungit jumătate de an și pe cde, autorul lucrării de față, el însuși participant la lupte, le prezintă cu rigurozitate în toate aspectele lor; pozitive și negative, pentru forțele aflate în confruntare.

Atît o parte, cît și cealaltă, acordau o mare importanță cuceririi insulei. Dar, obținerea victoriei în lupta pe uscat depindea de aprovizionarea și de întărirea unităților aflate acolo. Conștiente de acest lucru, ambele părți se străduiau să împiedice prin toate mijloacele aprovizionarea forțelor adverse de pe insulă.

După un șir de lupte aeronavale prelungite pînă la sfîrșitul lunii octombrie, în care ambele părți au înregistrat deopotrivă cînd succese, cînd înfrîngeri, între 12 și 15 noiembrie s-a desfășurat marea bătălie navală al cărei rezultat a făcut ca aliații să obțină, în cele din urmă, victoria decisivă. După această bătălie, pozițiile aliaților în partea de sud a insulelor Solomon n-au mai fost serios amenințate de japonezi. Doar așa-numitul „Expres de Tokyo” — numele dat navelor care în timpul nopții căutau să se apropie de insulă pentru a-i aproviziona pe combatanți — reușea să se strecoare și să aducă unele provizii și întăriri trupelor nipone de pe insulă.

Eșuarea încercărilor repetate ale japonezilor de a recuceri insula Guadalcanal și dificultățile tot mai mari în aprovizionarea trupelor proprii de pe insulă au făcut ca rezistența acestora în fața presiunii unităților americane și australiene, care dețineau supremația în zonă, pe apă și în aer, să fie din ce în ce mai slabă.

Pentru a preveni un eventual nou atac japonez, aviația americană a trecut la bombardarea zilnică a terenurilor de aterizare japoneze din partea de nord a arhipelagului Solomon și din arhipelagul Bismarck. Pierzînd spe-

² *Ibidem*, p. 278, 281.

ranța de a mai putea recuceri insula, japonezii au evacuat-o în noaptea de 7 spre 8 februarie 1943. Insula Guadalcanal a trecut în stăpînirea deplină a forțelor armate aliate. Această a înlăturat amenințarea niponă ce plana asupra liniilor de comunicație spre Australia și Noua Zeelandă și a deschis perspective favorabile unor noi operații împotriva imperialiștilor japonezi.

Cartea Bătălia pentru Guadalcanal, ajunsă la a patra ediție în S.U.A., prezintă amănunțit atît luptele purtate timp de șase luni pe apă, în aer și pe uscat, cît și activitatea comandamentelor, a oamenilor, de la marii comandanți, cărora le reliefează personalitatea, capacitatea militară, caracterul, pînă la soldat. Caracteristica lucrării — după părerea noastră — constă în analiza critică pe baza rezultatelor obținute, a deciziilor adoptate de comandamente superioare și mari comandanți americani și japonezi, autorul dispunînd de o documentare solidă, inclusiv din surse japoneze. El critică — de exemplu — lipsurile existente în pregătirea operației de debarcare pe insulă, privind asigurarea aprovizionărilor și a informațiilor despre inamic, cercetarea „lăsînd mult de dorit”, apreciază în termeni caustici pe comandantul forței expediționare, care a „etalat o exagerată lipsă de judecată, pentru a nu spune mai mult. (p. 61—63, 66, 95—97). Nici însuși comandantul zonei (amiralul Ghormley — n.n.) nu s-a remarcat în mod deosebit...” (p. 115). Autorul apreciază, de asemenea, că unii comandanți americani n-au înțeles decît tirziu importanța acțiunilor de flanc și spate, manevra de învăluire (p. 372—373, 387). Toate acestea el le consideră drept cauza principală a sîngeroasei înclăștări pentru Guadalcanal.

Totuși, în pofida lipsurilor și greutăților prezentate, care au fost plătite cu vieți omenești și pierderi de nave, avioane și alte materiale de luptă, autorul consideră că la baza succesului repurtat, totuși, pînă la urmă, s-au aflat coordonarea acțiunii armelor, îmbunătățirea, pe

parcurs, a aprovizionării trupelor cu cele necesare luptelor, eforturile depuse de ostași, rolul principal avându-l micii comandanți — de pluton, companie, batalion — ofițerii tineri și subofițerii. (p. 326).

Cît privește partea japoneză, autorul arată că deși unii ofițeri superiori își dădeau seama că „lupta pe bucăți“ era sortită eșecului și pledau pentru concentrarea forțelor și realizarea unității de acțiune, rivalitatea dintre marină și armata de uscat a continuat să se manifeste constituind una din cauzele majore ale insuccesului Japoniei (p. 160). O altă cauză importantă a eșecului nipon a constituit-o dispersarea la mare distanță a forțelor, ceea ce a îngreunat aprovizionarea lor cu cele necesare luptei, în condițiile reducerii zilnice a navelor disponibile, ca urmare a confruntărilor navale sau aero-navale, cît și a acțiunilor, tot mai eficiente, executate de submarinele nord-americane asupra navelor de transport care efectuau curse între Imperiu și „zona surselor“, în special Indonezia. În sfîrșit, degradarea serviciilor medicale din armata de uscat și marina militară a fost o altă cauză a insuccesului japonezilor, deși militarii dispuneau de o „voință de a lupta fără egal“. (p. 344).

Este de remarcat obiectivitatea cu care autorul descrie capacitatea de luptă, tenacitatea și spiritul de jertfă ale militarilor japonezi. Referindu-se — de exemplu — la retragerea rămășițelor Armatei 17 nipone de pe insula Guadalcanal, pe care chiar șeful statului major al respectivei armate a caracterizat-o ca un „miracol rar“, după ce constată că a fost dusă la bun sfîrșit fără a pierde un om, Griffith consideră că aceasta reprezintă „un omagiu remarcabil adus modului meticulos de planificare al japonezilor și priceperii și îndeminării deosebite a marinarilor lor.“ (p. 398).

Bilanțul celor șase luni de luptă pentru Guadalcanal consemnează șase bătălii navale, în timpul cărora au fost scufundate șaiszeci și cinci de nave de luptă și de transport,

din care majoritatea japoneze, pierderea a sute de avioane și a vieților a mii de aviatori (numai japonezii au pierdut circa 800 aparate și peste 2 300 aviatori). Din 60 000 de oameni angajați în luptele terestre, aliații au înregistrat 1 500 morți, 4 250 răniți, iar japonezii 14 800 morți ca urmare a luptelor și 9 000 morți de boli și foamete, din cei 36 000 de oameni angajați. Pe lângă îndirjirea în lupte, ambele tabere au avut de înfruntat adversari comuni care nu le-au cruțat forța vie : căldura sufocantă, mlaștinile, jungla, malaria și dizenteria.

Eforturile supraomenești la care beligeranții de pe Guadalcanal au fost supuși s-au soldat cu victoria aliaților și înfrângerea japonezilor. Plasată în imediata apropiere a pozițiilor acestora din urmă, din Pacificul de sud-vest, insula a constituit mai târziu o bază de mare importanță strategică pentru aliați, în operațiile ulterioare de recucerire a teritoriilor pe care japonezii puseseră stăpânire în prima etapă a războiului din Oceanul Pacific.

În lucrarea de față cititorul — avizat sau numai amator de lecturi despre cel de-al doilea război mondial — va găsi numeroase aspecte interesante, descrie viu și colorat, ale luptelor desfășurate pe un teatru de război insular, în condiții specifice, care au supus oamenii și tehnica unor eforturi deosebite.

General-locotenent (r)
dr. GHEORGHE ZAHARIA

CARTEA ÎNTÎI

---

1. „EL SE RADE CU O LAMPĂ DE BENZINĂ“

Duminică, 30 noiembrie 1941, în timp ce se lăsa amurgul peste orașul Tokyo, ministrul de externe Shigenori Togo termina de redactat proiectul de telegramă adresat ambasadorului japonez de la Berlin ¹ *. Acest mesaj conținea o informație pe care generalul Hiroshi Oshima o aștepta de cîva timp : era un „extrem pericol“ ca războiul „să izbucnească brusc între națiunile anglo-saxone și Japonia, printr-o ciocnire armată“. Oshima era instruit să transmită „foarte secret“ această știre dictatorului nazist și să adauge „că momentul izbucnirii acestui război poate fi mai rapid decît ar visa cineva“ ².

În ziua următoare, a fost convocat, în prezența împăratului, un consiliu de stat prezidat de primul ministru, generalul Hideki Tojo. Majestatea sa Hirohito asculta în tăcere în timp ce Tojo relata cu amară concizie despre atitudinile obstrucționiste și ostile ale guvernelor american, chinez, britanic și olandez față de „pașnica“ expansiune a imperiului japonez pe continentul asiatic și pe bogatele teritorii tropicale udate de mările sudului.

---

* Trimiterile se referă la notele de la sfîrșitul capitoulului.

Națiunea, a conchis el, poate fi păstrată numai prin forța armelor.

Intr-adevăr, Tojo cunoștea atunci (ceea ce impasibilul împărat nu știa) că data primei, neașteptatei „ciocniri armate“ era deja decisă, că principala țintă era aleasă, iar forța navală de izbire fusese concentrată în secret. Amiralul Isoroku Yamamoto, comandantul șef al flotei combinate, dăduse deja semnalul „Urcați muntele Niitaka“; și cele șase portavioane ale viccamiralului Chuichi Nagumo, escortate de nave de linie, crucișătoare și distrugătoare, plecaseră în liniște din izolatul golf Tankan din depărtatele Kurile, luînd un drum înșelător către ceturile greoaie³.

Lovitura împotriva flotei americane din Pacific și a bazei sale de la Pearl Harbor a fost concepută ca să întîrzie acțiunea americană, cîștigîndu-se astfel timp pentru cucerirea și consolidarea de noi poziții în „zona resurselor“ din mările Sudului. Japonezii sperau să imobilizeze flota de război a Statelor Unite printr-o serie rapidă de operații sincronizate și să invadeze posesiunile britanice, olandeze și americane, prevăzute cu garnizoane slabe, din Extremul Orient. Pe acestea, ei ar fi dorit să le includă repede în „Sferă de co-prosperitate a mării Asii Orientale“, și să constituie în jurul teritoriilor cucerite o barieră defensivă pentru a-i determina pe aliați să intervină. În sfîrșit, japonezii credeau că „anglo-saxonii“, obosiți de război și nemulțumiți de costisitoarele atacuri asupra pozițiilor de necucerit, vor accepta o pace negociată, prin ale cărei clauze imperiul își va păstra cea mai mare parte din pradă.

Japonezii sperau astfel, în mod optimist, că li se va permite să poarte un război în propriile lor condiții, un război pe care îl doreau limitat în spațiu și timp. Experiența din China însă ar fi trebuit să le sugereze că este nevoie de ceva mai mult decît dorințele unui singur parti-

cipant pentru a limita războiul la aceste condiții sau la oricare altele.

La exact o săptămână după ce aviația japoneză a făcut praf „alcea cuirasatelor“, ministrul marinei de război al S.U.A., Frank Knox, se întorcea la Washington dintr-o călătorie precipitată la baza hawaiană. Șocat de cele văzute și auzite la Pearl Harbor, ministrul a decis, în călătoria sa către casă, că trebuie să facă niște schimbări radicale și imediate, la cele mai înalte niveluri ale ierarhiei de comandă pe care o prezida. În ziua cînd a sosit în capitală, a înaintat propunerile sale președintelui. Cea mai importantă dintre acestea se referea la viitoarea numire a unui amiral, pe nume King, un ofițer pe care Roosevelt îl cunoștea și admira.

În după-amiaza de marți 16 decembrie, Knox a fost convocat la Casa Albă. Însoțitorii săi erau șeful operațiilor navale *, amiralul Harold R. Stark, și comandantul șef al flotei din Atlantic, amiralul Ernest J. King. Toți trei erau la curent cu motivul vizitei pe care urmau s-o facă : ministrul îi informase în prealabil pe ofițeri despre hotărîrea lui Roosevelt de a reînființa postul de comandant șef al flotei Statelor Unite și de a-l numi pe King în această funcție.

Amiralul King, care-și sărbătorise a șaizecișitrea aniversare cu trei săptămîni mai înainte, era departe de a fi cel mai popular amiral din marina militară a Statelor Unite, dar era unul dintre cei mai respectați. Dăruit profesiei, King aștepta totdeauna de la cei care serveau sub comanda sa să satisfacă exigentele sale criterii. Amiralul nu era un zbir ; dă-a lungul unei cariere de patruzeci de ani nu învățase niciodată să suporte superiorii a căror obsesie pentru amănunt le lăsa puțin timp să

---

* Funcție echivalentă cu cea de comandant al Marinei Militare a S.U.A. (N. tr.)

se concentreze asupra vreunei funcții de comandă, cu excepția neîntreruptei hărțuiri a subordonaților.

Ca ofițer cu o vechime de patru decenii, King își dobândise în serviciu o anume reputație. Pentru unii, el apărea ca un șef dificil, dar corect, sever, dar drept. Alții însă, îl descriau pe amiral în termeni mai puțin elogioși : „un crustaceu îndărătnic“, „atît de dur, încît se rade cu lampa de benzină“, „încăpățînat“, „un vâtaf“. Detractorii amiralului îi calificau specificul drept „îndărătnicie“, ceea ce alții numeau „perseverență“⁴.

King considera că prima datorie a comandantului era să repartizeze sarcini și să stabilească rezultatele scontate ; a doua sa datorie, să încurajeze exercitarea deplinei inițiative în executarea ordinelor primite. Predecesorii săi, amiralii Nelson, Tromp, Earl St. Vincent, Farragut — ale căror fapte de arme îl inspirau pe King — fuseseră cu toții bărbați curajoși în a căror conduită predominase spiritul ofensiv ; oameni în stare să recunoască ocaziile efemere și să le întoarcă în avantajul lor.

„Fă tot ce poți, cu ceea ce ai“, era una dintre devizele favorite ale amiralului :

„Nu trebuie să existe nici o tendință de a se scuza incompleta stare de pregătire pentru război prin premisa unei viitoare achiziții de personal instruit sau de material modernizat... tot timpul, personalul trebuie să fie antrenat și făcut competent... materialul existent trebuie menținut și utilizat în permanență cu maximum de eficiență“⁵.

La mai puțin de 48 de ore de la întrevvedere de la Casa Albă, președintele Roosevelt a semnat Ordinul executiv nr. 9894 prin care comandantul șef al flotei Statelor Unite avea „comanda supremă a forțelor operative cuprinzînd diferitele flote ale marinei militare a Statelor Unite“, și îl făcea răspunzător de pregătirea și

executarea planurilor „pentru operațiile de război curente”. Sîmbătă, 20 decembrie, King a fost numit comandant șef al flotei Statelor Unite (Cominch)⁶. Zece zile mai tîrziu, pavilionul său a fost arborat pe USS * *Vixen*, care era ancorată la arsenalul naval din Washington.

Lui King i-a trebuit puțin timp pentru a redacta prima sa directivă, o telegramă către Chester W. Nimitz, care, cu mai puțin de două săptămîni mai înainte, preluase comanda flotei din Pacific. În aceasta, King îi ordona noului comandant șef al Pacificului („Cincpăc”) să acopere și să țină „linia Hawaii-Midway”, să apere comunicațiile cu Statele Unite continentale și să mențină securitatea liniilor aeriene și maritime dintre Coasta de Vest și Australia. Ultima misiune menționată postula clar un lanț de baze insulare. Ernest J. King pornise marșul transoceanic al marinei.

În timpul ultimei săptămîni a lui decembrie 1941, evenimentele se desfășurau în Pacific cu o viteză deconcertantă. În timp ce ofițeri superiori britanici soseau la Washington pentru conferința „Arcadia”, pe Wake era coborît drapelul american, trupele americane și filipineze începeau o retragere planificată către Bataan, japonezii debarcau la Sarawak, desăvîrșeau cucerirea insulei Jolo din arhipelagul Sulu și înaintau implacabil spre sud, în Malaya. De Crăciun, Hong-Kong-ul capitulă. Pozițiile din Extremul Orient ale aliaților nu se mai aflau într-o stare critică, ci cădeau rînd pe rînd.

În ultima zi a acestei luni sinistre, participanții la conferință au delimitat zona operativ-strategică „ABDA” (Australian-British-Dutch-American**) din Pacific și au numit un general britanic — Sir Archibald Wavell — în calitate de comandant suprem. Deși această organizare pe hîrtie avea să se dezintegreze curînd sub loviturile japo-

---

* USS — United States Ship (nava Statelor Unite). Prescurtare ce precede numele navelor militare ale S.U.A. (N. tr.)

** Australiană-britanică-olandeză-americană. (N. tr.)

nezilor, au existat cel puțin două rezultate de durată ale „Arcadiei”. S-a stabilit principiul unității de comandă, vital pentru succesul final al efortului de război din Europa al aliaților, și s-a dat conceptului mării strategii pccetea aprobării, prezentată în documentul intitulat „ABC-I”⁷. Acesta chema la concentrarea efortului aliaților împotriva Axei europene, cu o atitudine defensivă în Pacific.

În condițiile stipulate de „ABC-I”, King avea să devină unul dintre principalii executanți ai strategiei care îi era congenital antipatică. Pregătirea și temperamentul lui King nu aveau să-i permită să accepte conceptul unui război „static” în Pacific. Amiralul, pentru care a aștepta era un blestem, era pus astfel în fața unei dileme. El trebuia să-și înscrie activitatea în planul strategic. Dacă n-ar fi făcut-o, președintele Roosevelt ar fi găsit repede un alt comandant șef al flotei Statelor Unite.

Generalul Alan Brooke, șeful statului major general britanic, spera mereu că președintele avea să facă tocmai acest lucru. A scris ulterior ceea ce nimeni altul decât el putea spune era mai indicat să-l țină pe King departe de Pacific. Acesta este locul unde îi erau inima și grosul forțelor sale navale. Războiul european era tocmai o mare pacoste, care îl împiedica să poarte netulburat războiul său din Pacific”⁸.

Invazia japoneză, aparent irezistibilă, îi copleșea pe aliați pretutindeni în Extremul Orient. În Malaya, comandamentul uzat al generalului britanic Sir Arthur E. Percival a manevrat succesiv dintr-o poziție în alta retrăgându-se aproape intact în sacul de la Singapore. În decembrie și ianuarie s-au înregistrat monoton numai triumfuri japoneze și eșecuri ale aliaților. Comandanții aliați și trupele lor n-au arătat nicăieri, cu excepția insulei Wake, vreo înclinare de a lupta cu îndemnarea și hotărârea necesare. Tema era retragere, retragere, retragere. După mai puțin de opt săptămâni de război, nimeni nu

mai putea pune la îndoială că posesiunile engleze, olandeze și americane din Extremul Orient, împreună cu apărătorii lor puteau fi înregistrate la capitolul pierderi.

Seria aceasta de dezastre a confirmat opinia lui King că trebuie pornită o acțiune imediată pentru a limita înaintarea japoneză. La 29 ianuarie, trupe ale armatei Statelor Unite au ocupat insulele Fiji, una din verigile lanțului subțire de baze insulare care avea să fie făurit între Hawaii, coasta de vest a Australiei și Noua Zeelandă. Dar aceasta nu-l mulțumea pe King, care i-a scris, la mijlocul lui februarie, colegului său, generalul George C. Marshall, șeful statului major al armatei terestre, că esențial era „cit mai rapid posibil... să ocupe în plus alte insule din Pacificul Central și de Sud-Vest”⁹. Le-a numit pe Tongatabu din insulele Tonga, la aproximativ patru sute de mile sud-est de insulele Fiji, și pe Efate, din Noile Hebride.

Un timp, șeful statului major n-a răspuns acestei scrisori; când a făcut-o, i-a cerut lui King să traseze concepția operațiilor propuse. King a făcut-o, la 2 martie. În esență, sugera să fie stabilite în Pacificul de Sud o serie de „puncte puternice”, de la care se putea apoi înainta „pas cu pas”, via insulele Solomon, pînă la bastionul japonez de la Rabaul.¹⁰ Cominch încă nu-și dădea seama de aceasta, dar degetul său era atîntit spre Guadalcanal.

Trei zile mai tirziu, King a conchii că la Departamentul de Război, ideile sale pentru o strategie ofensivă în Pacific nu vor ajunge prea departe și a pregătit un memorandum către președinte. În acesta sugera o linie „utilă” efortului Statelor Unite contra japonezilor și propunea un plan de operații „întegrat”, pe care îl rezuma în cîteva cuvinte

Menținem Hawaii,
Susținem Australia,
Înaintăm spre nord-vest din Noile Hebride ”.

Entuziasmul amiralului pentru o înaintare din Noile Hebride spre nord-vest pînă în insulele Solomon nu era împărtășit nici de ministrul de război Henry L. Stimson și nici de generalul Marshall ; amîndoi — conform planului strategic aprobat de Roosevelt și Churchill — aveau intenția să acumuleze în Marea Britanie forța americană pentru un asalt peste Canal, pe care pe atunci ei îl preconizau, optimist, pentru finele lui 1942 ori începutul lui 1943. În aceste circumstanțe, Înaltul comandament al armatei de uscat era înclinat firește să considere alte propuneri ca o abatere a atenției de la problema principală și care ar fi dus totodată la o dispersare periculoasă ; Marshall se lamenta către Alan Brooke că cererile permanente ale lui King ar fi determinat din ce în ce mai mult o secătuire a firavelor resurse militare : amiralul „tot timpul cerea forțe terestre, ca să ocupe și să mențină în Pacific baze terestre“¹².

Șeful statului major își dădea totuși seama că Noile Hebride, un ciorchine de insule bîntuite de malarie, situate la patru sute de mile spre nord de Noua Caledonie, trebuia să fie menținute, chiar și numai pentru a proteja linia de comunicație de la Hawaii la Australia. De aceea, la mijlocul lui martie i-a ordonat generalului-maior Alexander M. Patch, din trupele de uscat ale S.U.A., — a cărui divizie „Americal“* fusese transportată în grabă, pe părți, în Noua Caledonie — să trimită o grupare de infanterie întărită în Efate, insula cea mai de sud a grupului. Corpul de infanterie marină a participat cu Batalionul 4, o subunitate mixtă, întărită atît cu artilerie de coastă cît și cu antiaeriană. Forța aceasta organizată în pripă sub comanda generalului de brigadă Rose, din forțele armatei de uscat, a sosit la Vila la finele lui martie și s-a apucat numaidecît să defrișeze locul pentru un aeroport.

---

* Divizia „Americal“ a fost formată în anul 1942 în Noua Caledonie. Numele său provine din Ameri (de la American) și Cal (de la New Caledonia). (N. tr.)

În timp ce infanteriștii marini ai lui Rose defrișau jungla și Marshall îi încredința șefului Statului Major General Imperial la Londra problemele ce-l priveau, King se întâlnea la Washington cu vice-amiralul Robert L. Ghormley, pe care l-a selecționat ca viitor comandant al forței și zonei Pacificului de Sud, nou create. Domeniul acesta întins a fost decupat din vasta zonă a oceanului Pacific, atribuită lui Nimitz printr-o directivă recentă a JCS (Joint Chiefs of Staff, Comitetul Întrunit al Șefilor de State Majore) * și includea Noua Zeelandă, Noua Caledonie, Noile Hebride, partea de jos a arhipelagului Solomon și sumedenia grupurilor de insule — Fiji, Tonga, Samoa, Phoenix, Society — înainte de război cunoscute în primul rînd comercianților și misionarilor. La vest de „SoPac Area“ (Zona Pacificului de Sud) se afla Zona Pacificului de Sud-Vest (SouWesPac), în care prin aceeași directivă urma să conducă operațiile generalului Douglas MacArthur.

Nu este în întregime clar ce l-a îndemnat pe King să facă numirea aceasta. Cu cîtva timp mai înainte, Ghormley fusese directorul Diviziei Planurilor de Război din Oficiul Operațiilor Navale (CNO), unde dobîndise o reputație de strateg strălucit, dar în timpul celor doi ani imediat precedenți fusese observator naval special la Londra. Acolo s-a adîncit, natural, zi de zi într-o varietate de probleme fără legătură cu zona în care avea să comande în curînd. Amiralul era tot atît de ignorant relativ la Pacificul de Sud și la inamicul japonez pe care avea să-l întâlnească acolo, ca de altfel toți ceilalți din Departamentul Marinei.

Dar Ghormley avea o particularitate care îl împunea incontestabil pentru noua misiune: era un desăvîrșit diplomat — agreabil, gentil, răbdător, plin de tact. Calitățile acestea aveau să-i fie de mare folos, atît în rapor-

---

* Organ care corespunde, în linii generale, cu Marele Stat Major. (N.-tr.)

turile lui cu guvernul Noii Zeelande, cît și în negocierile, adesea încîlcite, cu nestatornicii și reșalcitrantii reprezentanți ai Franței din Noua Caledonie. Cu toate acestea, cînd amiralul și-a asumat sarcinile executive care incumbă, în război, unui comandant de zonă, aceste autentice calități, care în rolul diplomatic erau avantaje, s-au dovedit deficiențe.

Instrucțiunile lui King către Ghormley erau inevitabil vagi :

„Ați fost ales să comandați Forța Pacificului de Sud și zona Pacificului de Sud. Veți avea sub comanda dv. o zonă întinsă și o sarcină extrem de dificilă. Nu am ce mijloace să vă dau spre a îndeplini așa cum trebuie sarcina aceasta. Vă veți stabili cartierul dv. general în Auckland, Noua Zeelandă, cu o bază înaintată la Tongatabu. Sperăm să declanșăm în timp util, poate toamna aceasta (1942), o ofensivă în Pacificul de Sud. Atunci veți considera probabil necesar să deplasați baza înaintată după cum o va cere situația și să vă mutați cartierul general pentru a face față unor situații speciale. Aș dori să părăsiți Washingtonul, dacă se poate, într-o săptămînă“¹³.

King nu i-a dat lui Ghormley, în scurta întrevvedere avută, nici un indiciu cu privire la raioanele unor operații posibile, iar viitorul comandant n-a putut afla nimic nici de la subordonații lui King, pentru că nici unul dintre ei n-avea nici cea mai vagă idee despre amploarea sarcinii căreia avea să-i facă față viceamiralul Ghormley. Cei mai vechi amirali din Washington nu aveau nimic de dat colegului lor, în afară de simpatie.

Într-adevăr, unicul articol pe care-l puteau acorda pe-atunci cu generozitate șefii de direcții din Comandamentul Marinei era simpatia ; repetatele solicitări ale

lui Ghormley de unități adecvat echipate pentru construcția de baze se izbeau una după alta ca de un zid. Personal calificat era pur și simplu de neobținut ; utilaje pentru lucrări de terasament, pompe, conducte, vane, materiale pentru mantia pistei de rulaj, ciment, tronsoane de oțel prefabricate pentru rezervoare de depozitare a combustibilului — acestea și nenumărate alte articole esențiale erau deficitare.

Aceasta nu constituia o noutate pentru militarii care lucrau cu cazmale și lopeți pe aerodromurile de la Vila, dar soldații și infanteriștii marini, comandați acum de generalul de brigadă USA * Neal C. Johnson, au terminat, în mai puțin de cinci săptămîni, pista pentru avioane de vînătoare și, la 30 aprilie, Vila s-a declarat gata să primească avioane ușoare. Timp de aproape o lună, n-a sosit nici un avion. Apoi, la 27 mai, un maior din infanteria marină, Harold W. Bauer, a condus acolo trei avioane, construite de firma Grumman, ale escadrilei de vînătoare 212 din infanteria marină. Zece zile mai tîrziu, au aterizat restul avioanelor de tip *Wildcat* ¹⁴. În următoarele luni, sumedenie de avioane de vînătoare, de bombardiere în picaj și alte avioane de toate tipurile și genurile aveau să facă escală pe aeroportul acesta, în drum spre alte locuri de unde mulți din piloții lor, inclusiv Bauer, nu aveau să se mai întoarcă. ●

La începutul lunii iunie, elemente ale forței lui Johnson au înaintat spre nord de la Efate (nume de cod : ROSES) la Espiritu Santo (nume de cod : BUTTON) și s-au apucat să construiască o pistă pentru bombardiere. Un batalion de geniu-marină, „Scabee“ **, a apărut aici pentru prima dată în Pacific și a început să atace jungla. Jungla

---

* U.S.A. (United States Army) — Armata de uscat a Statelor Unite — (N. tr.)

** Scabee = denumire dată unităților de geniu ale marinei S.U.A. ; provine de la citirea în limba engleză a inițialelor C.B. = Construction battalion (N. tr.).

a ripostat. Pe la sfârșitul lui iunie, zăceau de malarie peste jumătate din ofițerii și soldații din întregul efectiv. Din Statele Unite au sosit în grabă, pe calea aerului, echipe medicale, care au adus cu ele medicamente noi, inclusiv eficienta atebrină și, treptat, violenta malădie a fost stăvilită. Dar în lunile următoare, malaria avea să provoace mai multe pierderi decât gloanțele, bombele și proiectilele japoneze.

Soldații care au luptat cu junglele din Noile Hebride nu s-au întors ca eroi în Statele Unite, dar au făcut posibil pentru alții lucrul acesta. Pentru că ocuparea și dezvoltarea Noilor Hebride a constituit preludiul esențial pentru Guadalcanal. Fără insulele acestea, operațiile proiectate de King n-ar mai fi putut să fie sprijinite.

La 18 iunie, Ghormley a preluat în mod oficial comanda zonei și forței Pacificului de Sud la Auckland, Noua Zeelandă. Regiunea asupra căreia își exercita el controlul era vastă, iar amenințarea unei viitoare invazii japoneze, iminentă. De la sfârșitul lui ianuarie, inamicul s-a mișcat permanent, deși deosebit de încet, către sud-est. Pentru King era tot mai evident că înaintarea aceasta, care amenința Hebridele, trebuia să fie imediat stăvilită. Bărbatul „atît de tenace încît se rădea cu lampa de benzină” era hotărît ca marina militară a Statelor Unite să nu stea cu mîinile în sîn în timp ce japonezii înghiteau una cîte una insulele strategice din Pacificul de Sud¹⁵.

NOTE

1 Ora pentru Tokyo. Dacă nu este stabilit în mod special altfel, toate orele sînt cele locale.

2 *Tribunalul Militar Internațional pentru Extremul Orient. Documente*, exponat nr. 802.

3 FORȚA DE IZBIRE PEARL HARBOR — viceamiral Chuichi Nagumo.

FORȚA DE ATAC — viceamiral Nagumo

Portavioanele : *Akagi* (navă amiral), *Kaga*, *Soryu*, *Hiryu*, *Zuikaku*, *Shokaku*

FORȚA DE SPRIJIN — viceamiral Gunichi Mikawa
Nave de linie : *Hiei, Kirishima*

Crucișătoare grele : *Tone, Chikuma*

FORȚA DE RECUNOAȘTERE — contraamiral Sentaro Omori

Crucișător ușor : *Abukuma*

Distrugătoare : *Tanikaze, Hamakaze, Urakaze, Asakaze, Kasumi, Arare, Kagero, Shiranuki, Akigumo*

FORȚA DE APROVIZIONARE (Masonori Ito, Roger Pineau, Andrew W. Kuroda, *The End of the Imperial Japanese Navy*, W. W. Norton & Co., New York, 1962, p. 31, 32).

4 De când se aflase la comanda aviației Forței de Atac, către sfârșitul anilor '30, circula despre King o istorioară potrivit căreia, „la puțin timp după ce amiralul murise, un aviator al marinei a bătut la porțile raiului. El a fost întâmpinat de Sfântul Petre cu știrea că fostul loc liniștit a fost întors pe dos, reorganizat și pus pe picior de război“. „Nu sînt surprins — a spus aviatorul — Ernie King a crezut întotdeauna că este Dumnezeu Atotputernicul“. „Nu acesta este necazul nostru a replicat Sfântul Petre. Este cu mult mai rău decît atît. Acum Dumnezeu Atotputernicul crede că El este Ernie King!“.

5 Amiral de flotă Ernest J King, comandor Walter M. Whitehill, *Fleet Admiral Ernest J. King, A. Naval Record* W. W. Norton & Co., New York, 1942, p. 325.

6 Commander-in-Chief, United States Fleet (Comandant-șef al Flotei Statelor Unite), în continuare Cominch. Funcția fusese desființată la 1 februarie 1941, cînd flotele din Atlantic, Pacific și Asiatică au fost constituite ca flote independente. Titlul anterior a fost CincUS (Commander-in-Chief, United States). Din rațiuni evidente, după Pearl Harbor, King a considerat această titulatură (pronunțat „Sinkus“, ceea ce, printr-un joc de cuvinte, poate fi interpretat ca „sink us“, adică „scufundați-ne“), cu totul neadecvată.

7 „ABC“ este prescurtarea expresiei „American-British Staff Conversations“, deci se referă la discuțiile de stat major americanobritanice din ianuarie 1941, denumite codificat „Arcadia“.

8 Arthur Bryant, *The Turn of the Tide*, N.Y. Doubleday and Co., Garden City, 1957, p. 446.

9 King și Whitehill, *op. cit.*, p. 382.

10 *Ibidem*, p. 383.

11 *Ibidem*, p. 385.

12 Bryant, *op. cit.*, p. 288. Alan Brooke nu constituie însă o sursă în întregime demnă de încredere pentru motivele, sau comportamentul amiralului King. Pentru a se explica în cuvinte mai blînde acest caz, trebuie avut în vedere faptul că CIGS (șeful Statului Major General Imperial al armatei de uscat britanice) nu a

fost chiar unul dintre cei mai entuziaști admiratori ai amiralului american.

13 Viceamiral Robert Ghormley, manuscris nepublicat (Biroul Documentelor Navale și Biblioteca. Arlington, Va), p. 1.

14 Tipul de avion menționat era un F—4—F3, care tocmai fusese inaugurat de firma Grumman și care avea să fie înlocuit peste puțin timp cu F—4—F 4, o variantă îmbunătățită.

15 Roosevelt l-a descris odată pe King în aceste cuvinte. La Washington circula zvonul că președintele a cumpărat o lampă de benzină și i-a oferit-o cadou amiralului la cea de-a șaizecișipătra aniversare a sa.

2. „FRIPTURĂ ȘI OUĂ !“

Întinderea de apă cunoscută ca Marea Solomon este limitată la nord de Noua Britanie și de capătul de sud al Noii Irlande, la vest de neprimitoarea peninsulă Papua a Noii Guinee și la est de șiragul insulelor Solomon. Această întindere este de fapt partea nordică a Mării Coralilor, care spală atît coasta Australiei de la Capul York pînă la Brisbane, cît și insulele Noile Hebride și Noua Caledonie, situate la o mie de mile spre est de Marea Barieră de Recife.

Cu o lună întrecăgă înainte de Pearl Harbor, generalul Gen Sugiyama și amiralul Osami Nagano, respectiv șefii secțiilor armatei de uscat și marinei din Statul Major General Imperial Japonez și-au îndreptat atenția spre zona aceasta și au avizat, la 10 noiembrie, un proiect de înțelegere pentru operațiuni combinate spre a cuceri „puncte strategice în arhipelagul Bismarck, cît mai curînd posibil după anihilarea Guamului“¹. Localitățile Rabaul pe Noua Britanie și Kavieng pe Noua Irlandă de alături au fost selectate pentru sporirea sprijinului flancului de sud al liniei Palau-Truk și pentru a se asigura baze de la care să se extindă cercetarea aeriană și cea submarină către sud, în mările Solomon și Coralilor. Dar exista un avantaj în plus, care rezulta din ocuparea insulelor Bismarck. Căci bazele de acolo nu aveau a asigura doar focarele din care să interzică zonele maritime din nord-estul Australiei, ci aveau să permită japonezilor să-și întindă brățelele către Noua Guinee și continentul pe care îl acoperă, precum și spre sud-est, în insulele Solomon, Noile Hebride, Fiji, Samoa și Noua Caledonie.

Prin clauzele acestei înțelegeri centrale, detașamentul mărilor de sud al armatei de uscat (general-maior Tomitaro Horii) și Flota 4 a marinei (vice-amiral Shigeyoshi Inouye) au fost desemnate să cucerească

Rabaulul și Kaviengul. Dar abia după mai mult de trei săptămîni de la căderea Guamului (10 decembrie 1941) au fost puși acești comandanți în stare de alarmă².

Aprecierile japoneze despre forța australiană din insulele Bismarck erau corecte: lucrările de apărare erau nedezvoltate și apărătorii puțini. În zorii zilei de 23 ianuarie 1942, după o serie de grele lovituri aeriene de pe portavioanele mari ale viceamiralului Nagumo, trupele generalului-maior Horii au debarcat la Rabaul, întîmpinînd o rezistență inefficientă. Simultan, cei 500 de oameni din Forța 2 Specială Navală de Debarcare Maizuru au cucerit Kaviengul fără a trage un foc măcar.

La o săptămîină după aceea, nouă avioane de vînătoare de tip Zero au zburat de la Truk la Vunakanau, cam la douăsprezece milè sud-vest de Rabaul, și au inaugurat aerodromul de pe care au fost lansate, mai tîrziu, cele mai multe lovituri împotriva Guadalcanalului³. În prima zi a lui martie, piloții Grupului IV aeronaval (48 bombardiere mijlocii bimotoare *Betty*, 48 avioane de vînătoare Zero și 12 hidroavioane cvadrimotoare *Kawanishi Emily*) au toastat în cluburile ofițerești improvizate în pripă la Vunakanau și Lakunai pentru ultimele cuceriri⁴.

Aceste două aerodromuri nou înființate nu erau tocmai primitive, dar le lipseau, natural, adăposturile contra exploziilor, pistele de rulare și instalațiile esențiale pentru a susține acțiuni aeriene de luptă pe scară mare. Trupele bazei au pornit imediat la lucru, pentru a corecta deficiențele acestea. S-a construit o pistă suplimentară pe două terenuri alăturate ale clubului local de golf, însă după ce s-au avariat o jumătate de duzină de avioane încercînd să decoleze de pe suprafața aceasta ondulată, a fost abandonată. Cenușa de la Vulcan, un vulcan învecinat, se cernea peste Vunakanau și vaporii semiactivului Tavurvur corodau învelișul fuselajelor și aripilor avioanelor cu baza la Lakunai.

Un pilot japonez care a servit pe ambele aerodromuri le descria ulterior ca fiind fie pîrloage, fie mlaștini. Piloții, echipajele și personalul de întreținere erau încartiruiți în corturi și în colibe, înjghebate în pripă, care mărgineau pistele. Dar, în ciuda acestor condiții, „vulturii de mare” ai împăratului aveau moralul ridicat. Mulți piloți de vînătoare, ași care luptaseră în China și împotriva britanicilor, deasupra Malaiei, erau nerăbdători acum să se înțelesteze în luptă cu australienii și cu americanii.

Prin ocuparea aproape fără vărsare de sînge a insulelor Bismarck, japonezii au completat, pe un preț mic pentru ei înșiși, toate operațiile planificate pentru „Faza Unu”. Ei și-au asigurat sursele de petrol și de cauciuc, vitale pentru susținerea acțiunilor militare, precum și orezul cu care trebuiau să mențină economia de război. Marina însă n-a fost niciodată satisfăcută de scopul restrîns al operației Bismarck, așa cum era schițat în „Înțelegera Centrală” din 10 noiembrie. Într-adevăr, încă de pe la mijlocul lui septembrie 1941, Flota 4 a pregătit și executat o manevră cu tema „o ofensivă în Pacificul de Sud” și a tras concluzia că, pentru a se apăra efectiv o poziție pe insulele Bismarck și a se mări distanța de executare a cercetării aeriene, era necesar să se ocupe Gasmata (pe coasta de sud a Noii Britanii), Lae și Salamaua (în estul Noii Guinei) și Tulagi (în sudul insulelor Solomon). Sub constanta insistență a Flotei 4, Statul Major al Flotei Combinate a recomandat, la sfîrșitul lui ianuarie, pătrunderi adînci în insulele Solomon și Noua Caledonie.

Statul Major al armatei de uscat șovăia să aprobe o nouă expansiune în zona sudică. Adînc angajată în China, cu un milion de oameni desfășurați împotriva unei amenințări rusești față de Manciuria și Coreea, și avînd de asigurat serviciul de poliție în teritoriile cucerite, posibilitățile armatei de uscat erau deja supuse drastic la

eforturi. Ofițerii statului său major susțineau că Japonia trebuie să treacă acum la defensivă strategică, să integreze noile teritorii cîștigate în „Sfera de co-prosperitate a mării Asii Orientale” și să consolideze „Zona resurselor” dobîndită cu un cost atît de mic de sînge, timp și bani. Planificatorii marinei erau însă insistenți ; la 29 ianuarie 1942, armata de uscat a cedat și cele două secții de stat major au emis directive complementare pentru o nouă mișcare înainte. Documentele stipulau măsuri pentru ocuparea de către marină a unor puncte strategice în insulele Solomon, cu ocuparea simultană de poziții în estul Noii Guineei, „în scopul de a tăia comunicațiile dintre aceste zone și continentul australian și de a neutraliza apele din nordul Australiei de est”⁵. Concret, planul prevedea o invazie reunită a zonei Lae-Salamaua în Noua Guinee, în timp ce ocuparea insulei Tulagi și dezvoltarea sa ca bază aeronavală se aflau în responsabilitatea flotei. Se preconiza ca după înfăptuirea cu succes a acestor operații, armata de uscat și marina să organizeze un atac amfibiu asupra localității Port Moresby, situată pe coasta sudică a peninsulei Papua, „dacă este posibil”.

Nu a fost posibil, cu toate acestea, ca pînă la 16 februarie, la două săptămîni după primirea directivelor, comandanții unităților destinate acestei operații să se întîlnească pentru a organiza invazia Noii Guineei. La 16 februarie s-a acceptat ca înaintarea către insulele Solomon să fie amînată pînă după ce Lae și Salamaua vor fi fost cucerite. Prima fază a acestei operații cu „doi dinți de furcă” a fost executată la 8 martie împotriva unei opoziții slabe și, patru zile mai tîrziu, elemente ale Detașamentului Mărilor de Sud erau schimbate la Lae și Salamaua de Forța Navală de Debarcare și îmbarcate pentru Rabaul.

Era acum mijlocul lui martie. De la ocuparea Guamului, la începutul lui decembrie, japonezii au cucerit Indiile bogate în petrol și și-au extins controlul lor pe un teritoriu vital strategic de pe care ei amenințau direct

continentul Australia și primejduiau serios liniile de comunicație din Pacificul îndepărtat. Dar în timpul acestor treisprezece săptămîni, aproximativ cinci săptămîni pierduse au fost pierdute. Timpul este esențialul în război și, în vreme ce o înfrîngere poate fi compensată printr-o bătălie cîștigată, zilele și orele — chiar minutele — pierdute nu mai pot fi niciodată recuperate.

Cu portavioanele de sprijin retrase pentru operații în Oceanul Indian, Flota 4 presa acum pentru amînarea invaziilor asupra lui Tulagi și Port Moresby pînă cînd Flota Combinată va putea să aloce din nou cîteva portavioane. Cu toate acestea, între timp, japonezii au ocupat Buka Island, Kieta pe Bougainville, și Ballale și Faisi în insulele Shortland, un grup insular în extremitatea sudică a Bougainvillului. La Buka a fost proiectată o pistă pentru avioane.

Planificatorii marinei lansară acum o altă „bombă”. Aceasta nu era nici mai mult, nici mai puțin, decît propunerea de a invada Australia, pe care unul dintre purtătorii de cuvînt ai lui Sugiyama a descris-o cu o admirabilă moderație drept „ridicolă” și „necugetată”. Deja armata de uscat dăduse prioritate mării în operațiile asupra insulelor Bismarck, Noua Guinee și Tulagi; pe 28 aprilie ea a cedat la noile cereri ale marinei. Rezultatul a fost „Planul de compromis”, care prevedea luarea Noii Caledonii și a insulelor Fiji și Samoa cît mai curînd posibil, după ce Port Moresby și Tulagi vor fi fost cucerite.

În timp ce secțiile armatei de uscat și marinei se certau la Tokyo asupra detaliilor Planului de compromis, Statul major al amiralului Yamamoto, aflat pe uriașul cuirasaț *Yamato*, ancorat în Marea Interioară, era ocupat să elaboreze un proiect care să atragă Flota Statelor Unite către Pacificul de Vest într-o bătălie decisivă. Această concepție exprimată prin cuvintele „Yogeki Sakusen”, dominase gîndirea navală japoneză timp de cel

puțin două decenii, principalul său susținător fiind amiralul Yamamoto.

Deși receptiv la noile idei — el a încurajat întotdeauna pe tinerii ofițeri care credeau în puterea de atac a portavionului — Yamamoto a fost în esență un „amiral de cuirasat“. El nu susținea deloc concepția acțiunilor de desant maritim; pentru el soarta în război trebuia să fie exprimată în clasicul angajament dintre navele de linie, așa cum a fost pe vremea lui Nelson și, mai târziu, în timpul amiralului Togo.

Cînd reprezentanții lui Yamamoto au mers prima oară la Tokyo, la începutul lui aprilie 1942, cu o schiță de plan pentru ocuparea Midwayului — Operația „MI“ —, ei au fost primiți cu o rezervă politicoasă. Statul Major General Naval cheltuisese un timp considerabil și multă energie pentru a convinge armata de uscat să accepte invadarea insulelor Noua Caledonie-Fiji-Samoa (Operația „FS“) și nu era dispus să accepte nici un fel de plan grandios ca operația „MI“. La rîndul său, Statul Major General al Armatei de Uscat s-a opus în mod violent planului, considerîndu-l o loterie nesigură, care nu ar produce cîștiguri strategice importante, chiar dacă ar fi încununat de succes.

Dar Isoroku Yamamoto era un bărbat de o imperturbabilă fermitate și cu o voință de fier. El era cel mai respectat amiral din marina imperială; subordonații săi de toate gradele admirau conducerea sa inspirată, curajul său imaginativ, capacitatea lui pentru reflecții prelungite și claritatea ordinelor sale. Convins că o acțiune victorioasă a flotei este singura cale prin care Japonia ar putea cîștiga timpul necesar pentru a-și consolida cuceririle și a demonstra Americii inutilitatea luptei pe mai departe, Yamamoto a continuat să pledeze pentru operația „MI“.

La Tokyo, planificatorii Statului Major General Naval „încercau din răspuț să aibă cîștig de cauză“, dar în

18 aprilie s-a produs un eveniment care a schimbat brusc opinia pentru deplina sprijinire a proiectului lui Yamamoto. Acest eveniment l-a constituit raidul executat de pe un portavion american de către locotenent-colonelul James H. Doolittle din Forțele Aeriene ale Armatei de Uscat. Îndrăznețul atac al lui Doolittle asupra pământului japonez, lansat de pe o grupare de portavioane comandată de viceamiralul William F. Halsey, Jr., a produs o reacție psihologică care a depășit orice proporție față de efectul material. Această dramatică acțiune l-a afectat adânc pe Yamamoto, care a considerat-o drept un afront adus marinei imperiale și a apreciat necesar să ceară scuze împăratului pentru neglijența marinei față de îndatoririle sale. Yamamoto l-a asigurat pe Majestatea Sa Imperială că astfel de acte îndrăznețe nu se vor mai repeta.

Aprinsa dispută dintre secțiile armatei și marinei asupra ambelor planuri, „FS” și „MI”, era caracteristică relațiilor dintre ele și este un interes mai mult decât trecător în a observa că decizia de a-și asuma cucerirea insulei Midway s-a cristalizat numai ca un rezultat direct al raidului asupra orașului Tokyo. Greutatea argumentelor amiralului era acum irezistibilă. Planul de compromis a fost amânat pînă la mijlocul lui iunie și în 5 mai Statul Major General Imperial Japonez a dat ordinul pentru executarea operației „MI”, cucerirea Midwayului și a punctelor stabilite din Insulele Aleutine. Sugiyama a acceptat să furnizeze Regimentul 28 infanterie întărit, pentru a asalta plajele de la Midway.

În timp ce aceste proiecte erau dezbătute la Tokyo, viceamiralul Inouye, a cărui Flotă 4 își avea baza la Truk, nu a stat pasiv. Eforturile sale direcționate spre punerea în aplicare a mult amânatei operații Port Moresby au fost recompensate la sfîrșitul lui aprilie, cînd Divizia 6 de crucișătoare (patru crucișătoare grele și un distrugător), plus portavionul ușor (CVL) *Shoho*, sub comanda contraamiralului Aritomo Gotō a fost desemnată ca forță

de sprijin. În același timp, Divizia 5 de portavioane grele (Cardiv) *Zuikaku* și *Shokaku* și Divizia 5 de crucișătoare (Chudiv) (crucișătoarele grele *Miyako* și *Haguro* plus șapte distrugătoare), sub comanda viceamiralului Takeo Takagi, au fost desemnate ca forță de acoperire.⁶

La 25 aprilie, avioanele marinei, cu baza la Rabaul, au început asaltul aerian asupra lui Port Moresby și a nord-estului Australiei; în 28 aprilie, hidroavioane *Kawanishi*, cu patru motoare, atacară Tulagi, Gavutu și Tanambogo. De la 30 aprilie, amploarea raidurilor a crescut simțitor și în ziua următoare, un atac executat în zori a surprins legănându-se pe apă două hidroavioane australiene *Catalina*, cu baza la Tulagi. Amândouă au fost lovite; unul a reușit să decoleze cu greutate și să dispară pentru totdeauna; celălalt, grav avariat, a fost mai târziu remorcat la Aola, pe coasta de nord a Guadalcanalului și distrus.

Raiduri intermitente au continuat în timpul zilei. În lumina cenușie a zorilor care se cerneau în cea de-a doua zi a lunii mai, personalul postului de radio australian a transmis, din Tanambogo, semnalul dinainte pregătit: el anunța plecarea lor iminentă: „Staike and aiggs, god-damit! Staike and aiggs!“* (Friptură și ouă, la dracu! Friptură și ouă!).

În dimineța următoare, forța navală a contraamiralului a lunecat în jos, de-a lungul strâmtei căi de apă mai târziu cunoscută ca „The Slot“**, și s-a oprit în portul pustiu de la Tulagi. Acolo, Goto a debarcat Regimentul 3 Kure (Special Naval Landing Force), peste 400 de militari din Yokohama Air Group (Grupul aerian Yokohama), o unitate navală pentru baze de hidroavioane, o baterie

* Expresia corectă este „Steak and eggs“, însă aici este sugerat modul de pronunțare specific australian. „Friptură și ouă“ este un mic dejun tipic pentru sudul S.U.A. (N. tr.)

** Deschizătură, trapă (N. tr.).

grea antiacriană de patru tunuri, o companie din Regimentul 6 Sasebo (SNLF) și personalul de transmisiuni necesar pentru instalarea și funcționarea unei stații de radio de mare putere. Curînd după aceasta, primul dintre cele douăsprezece hidroavioane *Kawanishi* a amerizat și a tras la geamandurile de legare ancorate în grabă. Au urmat douăsprezece avioane de vînătoare Zero cu flotoare.

Tot timpul zilei, transportoarele lui Goto au descărcat metodic, fără a fi atacate. Ocuparea acestor minuscule insule, ale căror nume vor străluci trei luni mai tîrziu pe titlurile fiecărui ziar american, nu a fost un eveniment interesant. Japonezii au debarcat o extraordinară cantitate de echipament radio și tehnic, mult orez, țigări, benzină de aviație, ulei pentru motoare, conserve cu carne de vacă în sos de soia, mii de sticle cu bere, o importantă cantitate de *sake* * în sticle de jumătate de galon, bomboane, cutii cu ananas și carne de crab. Mai tîrziu, aceste delicatese vor fi consumate cu mulțumire de infanteriștii marini ai Statelor Unite.

Aceste activități au fost observate cu interes de piloții de cercetare din Marea unitate operativă de portavioane nr. 17 (Carrier Task Force 17) a contraamiralului Frank Jack Fletcher, care atunci naviga la 200 mile sud de insulele centrale Solomon, în Marea Coralilor. În zorii zilei de 4 mai, rapidele portavioane *Lexington* și *Yorktown* au întors în direcția vîntului și au lansat avioanele. Obiectivul : Tulagi.

Atacul i-a surprins pe japonezi. Un distrugător, două dragoare și un transportor înarmat au fost scufundate. În aceeași zi, impresionanta forță de atac a viceamiralului Inouye, sub comanda tactică a contraamiralului Chiuchi Hara, a ieșit încet din portul întins de la Rabaul, s-a strecurat prin Canalul Saint George și s-a îndreptat spre sud către extremitatea estică a Noii Guineei. Obiectivul : Port Moresby.

---

* Sake ≡ rachiu de orez. (N. tr.)

Scena fusese pregătită pentru bătălia din Marea Coralilor.

Această bătălie de portavioane din 7 și 8 mai, preludiul bătăliei de la Midway, a costat Statele Unite portavionul *Lexington* plus petrolierul *Neosho* și distrugătorul *Sims*. Japonezii au pierdut portavionul ușor *Shoho* (scufundat); portavionul greu *Shokaku*, grav avariat, a reușit să rămână pe linia de plutire. Și cu toate că portavionul greu *Zuikaku* a scăpat fără nici o avarie, peste jumătate din aviația ambarcată a acestor două mari portavioane japoneze a fost distrusă. Avioanele pierdute au dus cu ele în mare piloții lor de neînlocuit. La ora 3 după-amiază, Hara a întrerupt acțiunea și s-a îndreptat spre nord.

Tactic, Marea Coralilor a fost un pas înainte pentru americani; strategic, a fost o victorie decisivă. Încercarea de a cuceri Port Moresby printr-o invazie pe mare a fost contracarată. Și chiar mai important, forța de portavioane a amiralului Nagumo, acum pregătindu-se să înainteze asupra Midwayului, a pierdut serviciile portavioanelor *Shoho*, *Shokaku* și *Zuikaku*. Portavionul american *Yorktown*, deși avariat, a trecut peste momentele grele pentru ca, apoi, să participe din nou la lupte.

Eșecul din Marea Coralilor nu a afectat în mod vizibil nici planurile lui Yamamoto pentru operația „MI” și nici atmosfera de supremă încredere de care era pătruns Statul Major General Imperial. Aici, atît secția armatei de uscat, cît și cea a marinei, cu un optimism ce apare acum a fi uimitor, au purces de la o zi la alta la dezvoltarea detaliilor amînatului „Plan de Compromis” din 28 aprilie. Astfel, s-a emis de către Secția Navală a Marelui Stat Major General Imperial, la 18 mai, un ordin cerînd pregătiri imediate care :

„să ducă la bun sfîrșit invadarea Noii Caledonii și a insulelor Fiji și Samoa, să distrugă principalele baze inamice din aceste zone, să stabilească baze opera-

tive la Suva și Nouméa, să cîştige controlul mărilor la est de Australia și să acționeze pentru a tăia comunicațiile dintre Australia și S.U.A.“ ?

În vederea acestei viitoare înaintări către sud-est au fost stabilite zile „Z“ provizorii pentru începutul lui iunie. Secția navală a alocat în sprijin Flota Combinată și Flota 11 aeriană, în timp ce secția armatei de uscat destina pentru această operație Armata 17 cu cartierul general la Rabaul, și ordona generalului-locótenent Harukichi Hyakutake să preia comanda.

Prin coincidență, în această zi de 18 mai, colonelul Kiyanao Ichiki, comandantul unui regiment de elită, ales pentru asaltul plajelor de la Midway, se urca la bordul navei de linie *Yamato*, la Kure, cu statul său major, pentru a primi misiunea de luptă. Amîndoi, generalul locótenent și colonelul, vor lupta la Guadalcanal. Hyakutake, unul dintre cei mai promițători „tineri“ generali, își va pierde reputația acolo ; Ichiki avea să piardă ceea ce un ofițer japonez, poate corect, prețuia mai puțin — viața sa.

*

În timp ce planificatorii mîzgăleau hîrțiile la Tokyo și Truk, iar Flota Combinată făcea pregătirile finale pentru călătoria ei fatală la Midway, japonezii de pe Gavutu și Tulagi se bucurau de viață. Patrulare erau trimise pe insulele vecine Savo și Florida, pentru troc pe porci, pui și cartofi. Hidroavioane de tip *Kawanishi* plecau în zori de la ancoră și se ridicau leneșe pentru a cutreiera Marea Coralilor. Aparițiile sporadice ale bombardierelor americane B. 17 „*Fortress*“ din depărtatul Port Darwin au produs pierderi ușoare și au cauzat numai inconveniente minore, au determinat ca navigația navelor comerciale să se desfășoare cu prudență. Totuși, japonezii au remarcat un fe-

nomen ciudat : băștinașii îi evitau, ca și cum ar fi fost loviți de ciumă.

Până la 28 mai, aproape patru săptămîni după sosirea lor la Tulagi, japonezii nu au executat traversarea spre Guadalcanal ; în această zi patrulă speciale au „vizitat” plantațiile Lunga, Tenaru și Mamara, unde au mitraliat o jumătate de duzină de vite aflate la pășune ; au prelucrat animalele ucise și au transportat carnea la Tulagi.

Pentru următoarele trei săptămîni, ei nu au manifestat nici un interes pentru Guadalcanal, decît doar ca sursă de carne și forță de muncă autohtonă pentru instalațiile bazei acum aproape terminate pe măruntele insule care se cuibăreau la adăpostul Insulei Florida.

În timpul primei săptămîni a lui iunie, liniștea a domnit în insulele Solomon. Unitățile de construcții au lucrat în tihnă la dezvoltarea instalațiilor bazei din sud-estul Bougainville-ului. Deși japonezii nu știau atunci despre aceasta, fiecare mișcare a lor era observată și raportată în detaliu statelor majore aliate din Australia.

Bărbații care manifestau un astfel de interes constant asupra activităților japonezilor erau membrii Organizației australiene de supraveghere a coastelor, a comandorului Eric Feldt, acea rețea de informații fără asemănare, care s-a dovedit a fi un sprijin inestimabil al aliaților în sudul și sud-vestul Pacificului. Oamenii lui Feldt, toți voluntari, nu erau soldați sau marinari, ci insulari-comercianți, funcționari coloniali, administratori și plantatori care s-au oferit să rămînă în spatele pozițiilor japoneze dacă aceștia ar ocupa lanțul de insule care apărau Australia. Fiecare membru al acestei rețele atotcuprinzătoare avea desemnată o poziție anume pe care urma să o ocupe dacă japonezii ar fi înaintat în zonă, și fiecare avea în dotare un „teleradio” — emițător, receptor și generator — împreună cu coduri simple, dar eficace.

Feldt i-a recrutat și instruit personal pe fiecare dintre acești oameni. Cîteva minute după ce japonezii au exe-

cutat lovitura de la Pearl Harbor, el i-a alarmat, și pe măsură ce inamicul înainta către sud-est, din insulă în insulă, fiecare, pe rînd, intrau în clandestinitate. Cu el au mers autohtonii credincioși pe care îi cunoștea și în care avea încredere. Fără un astfel de ajutor, supraveghetorii de coastă (coastwatcher) nu ar fi putut supraviețui. Toți, albi și autohtoni deopotrivă, erau în întregime conștienți de marile neplăceri și de riscurile permanente pe care activitatea lor le implicau. Dacă unul din ei ar fi fost capturat, cel mai bun lucru pe care l-ar fi putut spera era o moarte fulgerătoare, fără chinuri.

De la Guadalcanal, Martin Clemens, „Snowy“ Rhoades și proaspătul locotenent din Rezerva regală australianoasă navală de voluntari, D. S. Macfarlan, toți rămași în spațele inamicului, nu aveau nimic deosebit de raportat, cu excepția faptului că grupuri de japonezi căutînd hrană pe Florida și-au însușit „porcii episcopali“ lăsați de episcopul anglican Baddeley cînd s-a retras la Malaita. Necunoscută, desigur, acestor bravi și singuratici bărbați, furtuna de la Midway — „bătălia care a osîndit Japonia“⁸ — se desfășura departe, în nord.

Pierderile japoneze la Midway — patru portavioane și avioanele de pe ele, piloții și echipajele aeriene — chiar dacă au fost ascunse cu succes de marină față de conducerea armatei, împărat și, desigur, față de opinia publică, au frînat planurile de a avansa bazele operative către insulele Fiji și Noua Caledonie, iar la 11 iunie operația „FS“ a fost „temporar amînată“. Pentru moment, pendulul era la punctul mort.

La mijlocul lui iunie, coastwatcherul Rhoades transmitea următoarea informație de mare interes în legătură cu activitatea japonezilor în insulele Solomon de jos :

„Japonezii din Savo, cu o mitralieră și căști de oțel, întreabă de locul unde se află oamenii albi pe Guadalcanal. Ei spun că vor merge acolo în două săptămă-

mini. Japonezi sînt de asemenea la Tenaru și Kukum, unde vinerea trecută s-au distrat, călărind. Erau să prindă un băiat de la poliție" ⁹.

Probabil că unul dintre acești necunoscuți crescători de vite a conceput ideea că păduricea plană de cocotieri dintre Tenaru și Kukum era un loc bun pentru un aerodrom. Nimeni nu știe. Dar pe 19 iunie, comandantul bazei de la Tulagi a trimis un detașament de supraveghere la plantația Lunga. Puține zile mai tîrziu, cîteva șleपुरi cu japonezi au sosit de la Tulagi; în timpul săptămînii următoare, au fost ridicate două rezervoare de apă și patrulare au scotocit satele de coastă pentru a angaja sau lua cu forța echipe de muncitori autohtoni. Dar din cauza lipsei de echipament, munca la pista care, mai tîrziu, va deveni unul dintre cele mai faimoase aerodromuri ale celui de-al doilea război mondial, s-a desfășurat încet. Coastwatcherul Clemens a raportat aceste activități; nu mai era nici o îndoială asupra intențiilor japonezilor.

În zorii zilei de 1 iulie, Dovu, un autohton, caporal de poliție care răspundea de cercetașii de încredere ai lui Clemens, însărcinat să observe activitățile de la Lunga, a sosit extenuat și cu sufletul la gură în tabăra din pădure a coastwatcherului. După ce l-a trezit pe Clemens și a înghițit o ceașcă de ceai tare, și-a prezentat confuz informația :

„O mie de japonezi au debarcat la Lunga în cursul zilei de luni“ (29 iunie). „Toți vin la mal cu șalupe mari, luînd o sută de oameni, avînd o miștraliară mare“.

„Pe ce cale ai înțeles tu că toți sînt o mie și s-au oprit la Lunga, Dovu ? De ce ți-a luat atît de mult timp pentru a veni să-mi spui ?“

„Eu... am stat jos în hățîș, am luat zece pietre în mînă și i-am numărat venind la mal; aveau căști

de metal, cisme kaki, toți aceleași pigpig cu două degete și o baionetă. Mă doare piciorul și burta”¹⁰.

Două crucișătoare se aflau într-adevăr în radă la Lunga descărcind trupe și tehnică. În timpul următoarelor câteva zile, 400 de oameni din unitățile de garnizoană 81 și 84 au săpat tranșee înguste și au amplasat mitraliere lângă plajă. Primele eşaloane ale batalioanelor 11 și 13 geniu — marină din Forța 8 baze au venit să lucreze pe aerodrom. Într-o săptămână, restul efectivelor acestor batalioane au sosit și tempoul curățirii terenului s-a înviorat simțitor, în vreme ce cocotierii cădeau cu sutele. Evoluția evenimentelor era raportată cu conștiinciozitate de Macfarlan, Rhoades și Clemens, ai căror cercetași credincioși s-au infiltrat în detașamentele de muncă forțată. Ei estimau că aproximativ 3 000 de japonezi erau pe Guadalcanal. Aceasta s-a dovedit a fi o numărătoare remarcabil de exactă¹¹.

Clemens mărturisește în jurnalul său că situația locală se înrăutățea zilnic, că părea să fie mică șansa de a se face ceva și că în curînd el va fi forțat să se mute chiar mai adînc în junglă. Dar japonezii nu erau singurii oameni interesați în cîmpia de pe coasta de nord a acestei insule situate la atît de multe mii de mile de Tokyo.

NOTE

1 „Nampo Sakusen Riku Kaigun Chuo Kyotai” — „Acordul central privind cooperarea armatei de uscat și marinei în zonele sudice”, încheiat la 10 noiembrie 1941. Aceste înțelegeri vor fi numite, în continuare, prin „Acorduri Centrale”.

Japonezii nu aveau un organism așa cum era Comitetul Întrunit al Șefilor de State Majore al Statelor Unite, răspunzător pentru conducerea strategică a războiului. Existau două „secții” sau „divizii” în Statul Major General Imperial. Acestea erau : Secția Armatei de Uscat (*Dai Honei Rikugunpu*) și secția Navală (*Dai Honei Kaigunpu*) pe care le prezidau șeful Statului Major General

al Armatei de Uscat (*Rikuğun Sanbo Honpu*) și, respectiv, al Statului Major General al Marinei (*Kaigun Gunreipu*). Concepția strategică, obiectivele și amploarea fiecărei operații, liniile generale ale planului și alocarea forțelor erau hotărâte prin consultări între secții, cu o activitate preliminară executată în mod invariabil la nivele relativ scăzute ale statelor majore. Când cei doi șefi ajungeau la o înțelegere, se întocmea un „Acord Central” pe baza căruia se emiteau directive complementare către comandanții care răspundeau de categoriile de forțe. La rândul lor, aceștia se consultau la nivel de execuție.

Sint îndătorat generalului-locotenent Shuichi Miyazaki pentru această descriere a modului în care funcționa Statul Major General Imperial Japonez.

2 Detașamentul Mărilor de Sud, care mai târziu avea să joace un rol important în operațiile din Noua Guinee, se compunea dintr-un stat major de grup de infanterie, un regiment, un batalion (divizion) de artilerie de munte, o companie de geniaști, cavalerie și mijloace de transport. Efectivul total era cu puțin sub 5 000 de ofițeri și soldați.

3 Denumirile americane *Zero*, *Emily*, *Betty* etc., folosite pentru identificarea tipurilor de avioane japoneze, nu fuseseră încă elaborate. Ulterior, tuturor avioanelor de vânătoare li s-au dat denumiri masculine (*Zero* fiind schimbat în *Zeke*); toate celelalte tipuri au primit nume feminine.

4 Modelul *Zero* al avionului construit de firma Mitsubishi, un avion de vânătoare naval foarte manevrier, se ridica rapid și vira strâns. Ca armament de bord, avionul dispunea de două tunuri de 20 mm și două mitraliere; carlinga nu era blindată, iar rezervoarele de benzină nu dispuneau de autoetansare. *Zero* nu putea să „ia avans” iar gloanțele incendiare îl făceau să ia foc imediat.

Bombardierul naval cu două motoare botezat *Betty*, construit de firma Mitsubishi, era ușor inflamabil; se folosea ca avion de asalt putând fi înarmat fie cu torpile, fie cu bombe.

Kawanishi, un hidroavion încet și greu, era destinat pentru cercetarea îndepărtată pe mare.

5 Statul Major General Imperial, Directiva Marinei nr. 47, din 29 ianuarie 1942, adresată amiralului Yamamoto.

6 Cruciatorele grele japoneze de tip *Miyako* aveau deplasamentul de 10 000 de tone (fără combustibil, muniție și hrană) și lungimea de 640 de picioare. Puteau atinge o viteză mai mare de 32 de noduri. Navele erau înarmate cu cîte zece tunuri de 8 inci, montate în cinci turele, și opt tuburi lans torpile. Ca și la avionul de vânătoare *Zero*, proiectantul a sacrificat blindajul pentru viteză și capacitate de manevră. Liniile carenei erau fără greșală și suple, dar suprastructura era (după

standardele american și britanic) excesivă și înghesuită. Nici o navă de luptă japoneză nu dispunea, la acest moment, de echipament de radiolocație pentru cercetare sau de conducerea focului. *Haguro* era o navă de același tip cu *Miyako*. (*Jane's Fighting Ships*, Sampson Low, Marston & Co., Ltd., Londra, 1940. Ed. Francis E. Mc. Murtrie, A.I.N.A., p. 310).

7 „Daikairi Dai Jukyo-go“ (IGHQ — Statul Major General Imperial, Ordinul marinei nr. 19, 1942).

8 Mitsuo Fuchida, Masatake Okuniya, *Midway — The Battle That Doomed Japan*, Editat de Clarke Kamakami și Roger Pineau (Institutul Naval al Statelor Unite, Annapolis. Ediția a treia, noiembrie, 1955).

9 Martin Clemens, manuscris nepublicat, p. 50.

10 Ibidem, p. 53.

11 Potrivit căpitanului Toshikazu Ohmae, ofițer cu operațiile în Flota 8, în acel timp existau pe insulă 2 571 de ofițeri și soldați în unitățile de construcții de baze nr. 11 și nr. 13 (Toshikazu Ohmae, *The Battle of Savo Island*. Editată de Roger Pineau cu o notă redactată de viceamiralul Gunichi Mikawa în „United States Naval Institute Proceedings“, Annapolis, decembrie 1957).

3. COȘMAR ÎN NOUA ZEELANDĂ : PESIMISM LA MELBOURNE, FIASCO ÎN FIJI

La 20 martie 1942, generalul de brigadă Alexander Archer Vandegrift, un gentleman fălcos din Virginia, chipeș, dulce la vorbă, în vîrstă de circa 55 de ani, pe atunci locțiitor al comandantului Diviziei 1 Infanterie Marină, a primit un telefon de la generalul-locotenent Thomas Holcomb, comandantul Corpului de infanterie marină, prin care era informat că va primi comanda diviziei pe 23 martie. La acea dată, Vandegrift a fost avansat general-maior, și la o scurtă ceremonie desfășurată la New River, în Carolina de Nord, steagul său cu două stele * a fost arbòrat pe catargul vărut din fața casei fermei reconstruite, care îi va servi atît ca reședință, cît și ca stat major temporar.

Noul comandant al diviziei, cîndva protejatul înflăcăratului general-maior Smedley Butler, învățase un lucru esențial de la acel om minunat : cel mai important element în război este omul. Este posibil ca, printr-un proces de osmoză, ofițerul mai tînăr să-și fi însușit o parte din uimitòarea înțelegere a lui Butler pentru natura umană. Dar Vandegrift nu era extravertit. Cei care l-au întîlnit chiar întîmplător, au rămas cu impresia că era un om de o hotărîre nestrămutată. Răbdarea și forța lui Archer Vandegrift vor fi puse la încercare de multe ori în lunile următoare.

Vandegrift nu a moștenit o situație bună. Divizia pe care el a preluat-o exista numai cu numele. Ea se afla angajată (pentru a treia oară într-un an) într-un proces simultan de dezorganizare și reorganizare planificată. În-

---

* În armata americană, gradul de general de brigadă are ca însemn o stea, iar cel de general-maior două stele. (N. tr.)

inte cu două zile ca el să fi primit comanda, predecesorul său ordonase dislocarea unui regiment — al 7-lea infanterie marină — pentru a staționa în Samoa. Pentru a aduce Regimentul 7 întărit în stare de luptă înainte de plecare, toate celelalte subunități au fost lipsite de mulți dintre cei mai experimentați ofițeri, subofițeri și specialiști. Vandegrift păstra puțin pentru sine. El se aștepta ca Regimentul 7 infanterie marină să intre în luptă ; de aceea i-a dat o parte disproporționată din cei mai buni oameni, ofițeri, arme și tehnică disponibile. Regimentul, ducând cu el crema diviziei, pleca la 10 aprilie 1942 de la Norfolk.

Cinci zile mai târziu, Vandegrift era informat verbal că marea unitate, cu efective reduse, de sub comanda sa, va începe deplasarea în Noua Zeelandă pe data de 1 mai și că ea va constitui Grupul de debarcare al Forței Amfibii din Pacificul de Sud ¹. Generalul a primit această știre cu sentimente amestecate ; deși jubila la perspectiva deplasării diviziei ca o entitate de sine stătătoare către un front, care fără îndoială curînd va fi activ, el nu era în nici un caz satisfăcut de stadiul pregătirii ei de luptă și nici de starea tehnicii. Cu toate că batalioanele ei de infanterie se instruiseră temeinic în cursul lunilor ianuarie, februarie și martie (și, printr-o curioasă coincidență, pe Insula Solomon, situată la vărsarea râului Patuxent, în Statul Maryland), iar artileria era în bună stare, divizia, după cum spunea comandantul său, nu „atinsese un stadiu satisfăcător de pregătire pentru luptă“. Dar Vandegrift a fost asigurat că va fi timp suficient pentru o viitoare pregătire intensivă ; el a fost informat de comandant că nu era nevoie să anticipeze o misiune de luptă înainte de ianuarie 1943. Comandantul primise această informație dintr-o sursă bună — Ernest J. King.

Pe 29 aprilie 1942, King a dat o directivă oficială pentru înființarea Forței Amfibii din Pacificul de Sud. „Este urgent necesar ca o forță amfibie să fie staționată în Pacificul de Sud“, scria el ². Titlul codificat al acestei ope-

rații, ales de amiralul King, era „Lupul singuratic“ (LO-NEWOLF)³. King, care credea că cel ce călătorește singur, călătorește mai repede, punea temelile marelui său plan : să înainteze către nord-vest din Noile Hebride.

Comandamentul Corpului de Marină a început acum să pompeze personal la New River pentru a aduce marea unitate a lui Vandegrift pe picior de război ; grupuri suplimentare soseau aproape zilnic. Ei erau o șleahță pestriță. Sute dintre ei erau tineri recruți care terminaseră de curînd instrucția la Parris Island. Alții erau mai bătrîni ; sergenți clasa I înșfăcați de pe platformele arsenalelor navale, sergenți din serviciile de recrutare, sergenți de artilerie care au luptat în Franța, soldați bătrîni cu fișe disciplinare lungi de un cot. Aceștia erau profesioniștii ; „vechea gardă“^{*} a infanteriei marine a Statelor Unite. Mulți luptaseră contra grupărilor de „Cacos“ în Haiti, a celor de „bandidos“ în Nicaragua, precum și cu soldații și marinarii francezi, englezi, italieni și americani în fiecare bar din Shanghai, Manila, Tsingtao, Tientsin și Beijing. Ei erau învederați cartofoari și hoți desăvîrșiți care preferau să bea loțiune de păr în locul berii de la economat (numită „pișat de cal“) ; înjurau cu o minunată fluentă și niciodată nu mergeau la capelă („Cutia lui Dumnezeu“) decît forțați. Mulți practicau prizarea tutunului, fumau trabucuri tari sau mestecau tutun (țigarele le considerau a fi bune doar pentru femei și copii). Ei aveau puțin interes pentru biblioteci sau concursuri sportive. Ei puteau să trăiască cu pastramă de capră, cu cafea neagră tare, pe care o numeau „compoziție de cazan“, și cu carne tocată gătită în casca de metal. Mulți purtau insigne de experți cu însemne pentru îndemînare la folosirea puștii și baionetei, pistolului, mitralierei, grenadei de mînă și aruncătorului de mine. Ei își cunoșteau armele și tactica. Ei știau că sînt viguroși și buni. Erau destui dintre ei capabili să insuflă subunităților și să confere miilor de

---

^{*} Old Breed — Deșcă bătrînă (N. tr.).

tineri bărbați o parte din spiritul deosebit care îi anima și din îndemînarea pe care o posedau.

În mod simultan, a început o orgie a sortării, împachetării, marcării, înscrierii de certificate de expediție. Acestea au continuat pînă ce ultimul om din eşalonul înaintat s-a îmbarcat pe nava *Wakefield* (fostul vas de linie *Manhattan*) la Norfolk, în statul Virginia, la 19 mai ⁴. La New Orleans S.S. * *Del Brazil* a încărcat tot felul de categorii de provizii cerute pentru a aproviziona un depozit al bazei care urma să fie înființat la Wellington ⁵. Între timp, o echipă de ofițeri a plecat cu avionul în Noua Zeelandă și a ales un loc de tabără într-un teritoriu accidentat și plin de tufişuri lângă Wellington. Al doilea eşalon, sub comanda generalului de brigadă William H. Rupertus, noul locţiitor al comandantului diviziei, s-a îmbarcat ulterior în tren pentru a se deplasa pe Coasta de Vest și a ieși în convoi din San-Francisco ⁶.

Nici unul dintre eşaloane nu era „pregătit pentru luptă”. Mutarea era de rutină, din tabără în tabără ; elementul ei caracteristic era viteza. Toate navele erau prin urmare încărcate după criterii comerciale. Acest lucru nu putea fi văzut ca o eroare de judecată din partea lui Vandegrift. Instrucţiunile primite de el excludeau categoric orice posibilitate de a trece la luptă mai devreme. Și în orice caz, nu erau suficiente nave pentru a permite o încărcare planificată cu grijă și riguros pregătită pentru condiții de luptă.

Pe 14 iunie, eşalonul înaintat a sosit la Wellington și Vandegrift a raportat, prin radio, prezența sa amiralului Ghormley. Infanteriștii marini au început să descarce și să se mute în taberele-bază. În timp ce ei încă se instalau și întâlneau prima oară fetele din Noua Zeelandă, Vandegrift a plecat să raporteze situația lui Ghormley la cartierul său general din Auckland. Când comandantul de divizie, împreună cu ofițerii superiori din statul său major,

---

* SS = Steam ship — vapor (N. tr.)

s-au imbarcat într-un avion la 25 iunie, nici unul nu știa că această vizită avea să fie mai mult decât una de rutină. Nimeni de fapt, dacă l-ai fi întrebat în acea dimineață, nu ar fi știut localizarea precisă a insulelor Tulagi, Guadalcanal sau Gavutu. Ei aveau să se lămurească în curînd.

Imediat după ce King a început să caute o spărtură accesibilă în armura inamicului, au fost confirmate rapoartele preliminare despre pierderile japoneze la Midway. Dar și Douglas MacArthur a examinat rapoartele de la Midway și l-a asaltat pe amiralul King cu punctul său de vedere. Propunerea lui MacArthur către Comitetul Întrunit al Șefilor de State Majore era curajoasă, dar imprudentă. Generalul sugera nimic mai puțin decât cucerirea Rabaulului, pe care el o putea duce la îndeplinire, după cum afirma, cu o divizie de desant maritim, sprijinită de aviația de pe portavioane. Aceasta însemna angajarea portavioanelor rapide — și erau numai două pe atunci în Pacific — în Marea Solomon plină de stinci submarine. Planificatorii marinei, care se temeau că MacArthur ar putea privi portavioanele ca materiale „consumabile“, nu aveau nici o intenție să primejduiască cu ușurință aceste nave prețioase.

Marina nu putea să-și asume sprijinul pentru un astfel de joc de noroc. În aceste circumstanțe, King a considerat că o debarcare pe Rabaul era ceva asemănător cu a ordona unor soldați de plumb să ia cu asalt o sobă înroșită, drept pentru care, în mod autoritar, a respins prin veto ideea. Cîteva săptămîni mai înainte, cu ajutorul lui MacArthur, el respinsese planul prezentat de Nimitz, care sugera ca locotenent-colonelul Merritt Edson, din First Marine Raiders (batalion de comando al infanteriei marine), să atace și să devasteze insula Tulagi, după care să se retragă. Ceea ce King avea în minte era o ope-

rație limitată ca amploare, dar destinată mai degrabă să-i oprească pe japonezi decît numai să-i întîrzie sau să-i irite, și pe la mijlocul lui iunie, el însuși avea certitudinea că ocuparea „Zonei Tulagi“, urmată de ocuparea localității Ndeni, din Insulele Santa Cruz, ar putea fi îndeplinită cu mijloacele avute la îndemînă.

Colegii amiralului din Comitetul Întrunit al Șefilor de State Majore s-au dovedit dificili. Generalul Marshall recunoștea necesitatea unei acțiuni limitate în Pacific, dar considera că acea operație de-a lungul lanțului de insule acoperite de junglă va lua în mod inevitabil resurse de pe teatrul european, căruia strategia unitară îi dădea prioritate. La rîndul său H. H. („Hap“) Arnold, comandantul general al Forțelor Aeriene ale Armatei de Uscat, era de acord cu Marshall că acțiunea în Pacific trebuie să fie de natură defensivă, cel puțin pînă cînd pregătirea debarcării aliaților în Europa (denumită codificat BOLERO) va fi realizată în bună măsură. Președintele a fost destul de clar față de Șeful Statului Major (dar evident nu față de amiralul King), că el nu vrea să încetinească acțiunea BOLERO. Pe de altă parte, Comitetul Întrunit al Șefilor de State Majore era unanim de acord că ceva trebuie făcut pentru a-i ține în șah pe japonezi. După lungi dezbateri Comitetul a ratificat propunerea lui King.

Rămînea problema spinoasă a comenzii. Marshall dorea ca MacArthur să conducă marșul către insulele Solomon ; King insista ca prima fază, sau „Operația Task“ (nume de cod WATCHTOWER) să fie condusă de marină. Șeful Statului Major al trupelor de uscat a rămas pe pozițiile sale. King, după ce a subliniat că forțele ce vor fi întrebuintate constau în întregime din elemente ale marinei și infanteriei marine, l-a înfruntat pe Marshall cu ceva ce echivala cu un ultimatum : „Watchtower“ va fi sub comanda marinei sau nu va fi nici un „Watchtower“. Așa se face că Marshall și-a dat în final consimțămîntul său șovăitor și a fost de acord să mute limita Zonei Paci-

ficului de Sud a lui Ghormley, care inițial trecea prin extremitatea de vest a Guadalcanalului, cu un grad de longitudine către vest.

Nimitz a primit, în consecință, responsabilitatea pentru Operația Task I și MacArthur a fost însărcinat să execute Operațiile Task II și III, capturarea insulelor Solomon de Nord și luarea Rabaulului. El a primit indicația să declanșeze aceste operații cât mai curînd posibil, după încheierea cu succes a Operației Task I. Ordinul preliminar pentru prima fază a ofensivei a fost dat la 25 iunie. Viitoarea zi Z a fost stabilită pentru 1 august.

King nu a notificat, în prealabil, comandanților pe care îi avea în subordine în Pacific, că se gîndește să lanseze o astfel de operație la o dată atît de apropiată. Contraamiralul Richmond Kelly Turner, comandant al forței amfibii din Pacificul de Sud, nici nu ajunsese încă în zonă. „Eu am aflat despre asta prima oară — scria mai tîrziu Ghormley —,

la sfîrșitul lui iunie, cînd am primit ordinul să discut cu generalul MacArthur în legătură cu propusa ocupare a zonei Guadalcanal-Tulagi. Dacă aș fi știut acest lucru, munca noastră inițială din Sudul Pacificului în planificarea operațiilor și a asigurării tehnico-materiale, precum și în culegerea informațiilor ar fi fost îndreptată mai direct către primele obiective“ 7.

Prima oară cînd Vandegrift „a aflat asta“ a fost atunci cînd a intrat în biroul amiralului Ghormley. Aici, lui i s-a spus că misiunea sa era de a cucerii și menține Tulagi (nume de cod RINGBOLT), zona Guadalcanalului (CATTUS), care dispunea de aerodromul construit cu sîrguință de japonezi, și Ndeni în insulele Santa Cruz. Forța sa de debarcare urma să fie întărită în timpul deplasării către raionul obiectivului cu Regimentul 2 infanterie ma-

rină (un regiment întărit luat din Divizia 2 infanterie marină), Batalionul 1 raideri (First Raider Battalion) * (pe atunci în Noua Caledonie), Batalionul 1 parașutiști și Batalionul 3 apărare (3rd Defense Battalion).

Comandantul forței de debarcare avea de rezolvat două probleme urgente. Prima era să obțină fără nici o întârziere informații despre teren și inamic, care i-ar fi permis să formuleze un plan de bază pentru a manevra pe litoral. De aceasta depindea întreaga schemă a debarcării. Pentru că pînă nu se pregătea o astfel de schemă era imposibil să se elaboreze planuri detaliate pentru debarcarea de pe nave și deplasarea de la nave la mal, pentru sprijinul de artilerie navală și de aviație, pentru organizarea aprovizionării pe plaje și pentru rețeaua complexă de transmisiuni necesară în vederea conducerii și asigurării debarcării pe litoralul inamicului. Pentru a culege informațiile necesare elaborării planului său, generalul a trimis imediat pe ofițerul său cu cercetarea, locotenent-colonelul Frank B. Goettge, în Australia.

În același timp, el a cerut amiralului Ghormley ca un grup selecționat de ofițeri, plus un număr de transmisioniști experimentați, cu echipamentul lor tehnic, să plece de îndată cu avionul la Townsville, Australia, să se imbarce acolo pe un submarin, și să se îndrepte către Guadalcanal pentru a contacta pe coastwatcherul Martin Clemens. Misiunea acestei patrule ar fi fost să investigheze starea mării și a plajelor de debarcare, să observe activitățile japoneze de pe Guadalcanal, și să raporteze efectivele și dislocarea inamicului. Avînd în vedere numărul mic de informații de care se dispunea, această cerere era logică și rezonabilă. Cererea a fost însă respinsă de amiralul Ghormley ca fiind „prea periculoasă”⁸.

Cu toate acestea, Goettge s-a deplasat cu avionul la Melbourne, unde Statul Major al lui MacArthur și guver-

---

* Batalion de comando ; to raid = a întreprinde un atac, o incursiune ; raider = participant la un raid (N. tr.).

nul australian i-au dat tot ajutorul posibil. Comandorul Feldt și-a avertizat observatorii de coastă, cerându-le să raporteze orice frîntură de informație referitoare la : mișcările navelor și avioanelor inamicului ; forța inamicului de pe Guadalcanal și Tulagi, dislocarea instalațiilor japoneze și activitatea zilnică, obișnuită, pe care o desfășoară forțele garnizoanei.

În timp ce ofițerii de informații ai lui Mac Arthur comparau toate informațiile pe care le aveau, Goettge se întâlnea cu foști funcționari coloniali, plantatori, comercianți, căpitani de goelete de pe insule, foști misionari și funcționari ai companiilor Lever Brothers și Burns-Philp South Sea Traders, care cunoșteau insulele. Opt dintre ei au fost în grabă angajați și repartizați la statul major al lui Vandegrift. Cu ajutorul lor secția cercetare a întocmit o hartă aproximativă a coastei de nord a Guadalcanalului de la Taivu la Kukum. Un mozaic de fotografii aeriene fragmentare ale acestei zone a furnizat câteva detalii asupra terenului. Rapoartele zilnice ale coastwatcherilor au completat sărăcăcioasele informații despre apărarea inamicului, care părea a fi primitivă și concentrată în jurul localităților Lunga și Kukum.

Cealaltă problemă a lui Vandegrift era la fel de acută. Al doilea eșalon al diviziei sale era încă pe mare și nu era prevăzut să ajungă la Wellington pînă la 11 iulie, trei săptămîni înainte de programata zi Z. Navele încărcate după criterii comerciale, transportînd Regimentul 1 infanterie marină, artileria divizionară, tancuri, tractoare amfibii și majoritatea tehnicii de geniu trebuiau să fie descărcate, iar încărcătura lor să fie sortată pe Aotea Quay, înainte de a putea începe îmbarcarea pe nave după criterii tactice.

Cum marina refuzase cererea lui Vandegrift ca reprezentanții săi să supravegheze încărcarea în porturile de îmbarcare, statul major al diviziei avea în cel mai bun caz o idee nebuloasă asupra materialului ce se afla pe

fiecare din navele care transportau eşalonul al doilea. Acest nod putea fi desfăcut ulterior ; sarcina imediată era acum de a încărca, după criterii tactice, navele disponibile cu unitățile și tehnica existente deja la Tararua.

Explicația dată neozeelandezilor pentru necuviincioasa grabă cu care infanteriștii marini, abia ajunși în minunatele lor insule, se pregăteau acum să plece, a fost aceea a unor „aplicații de debarcare“.

Pe 2 iulie, amiralul King, acționînd ca reprezentant al Comitetului Întrunit al Șefilor de State Majore pentru Operația Task I, a dat o directivă oficială către Nimitz⁹. În document se stabilea ca obiectiv final al operațiilor ofensive planificate „cucerirea și ocuparea zonei Noua Britanie — Noua Zeelandă — Noua Guinee“ ; scopul lor : „a interzice Japoniei această zonă“. Operația Task I era definită ca „luarea și ocuparea insulelor Santa Cruz Tulagi și a pozițiilor adiacente“. Nici o mențiune nu era făcută despre Guadalcanal sau despre necesitatea construirii rapide, acolo, a unui aerodrom. Nici în scrisoarea din 9 iulie, trimisă de Nimitz către comandantul Zonei și Forțelor din Pacificul de Sud, nu există nici o instrucțiune privitoare la construcția aerodromului¹⁰.

Chestiunea pe care nici Comitetul Întrunit al Șefilor de State Majore și nici amiralul Nimitz n-au clarificat-o — ori cel puțin n-au clarificat-o pentru amiralul Ghormley — era fundamentală. Și anume, *precizarea scopului final* al acestei acțiuni. Se referea aceasta numai la a împiedica înaintarea japonezilor către Hebride și Noua Caledonie și din aceste poziții înaintate să taie liniile de comunicații către Australia ? Aceasta, afirma Ghormley, era înțelegerea sa : să interzică pătrunderea în zonă a japonezilor. Dar Comitetul Întrunit al Șefilor de State Majore stipulase clar că „Watchtower“ era primul pas pe lungul drum către Rabaul. Și cu siguranță că aceasta a fost concepția pe care King o schițase în memorandumul său din martie

către preșdinte. Cu toate acestea, istoria campaniei dovedește că amiralul Ghormley nu a fost niciodată sigur ce întrebuintare trebuia să dea „zonei Tulagi“, de îndată ce ar fi capturat-o. Și pentru a fi drepti cu amiralul, trebuie spus că el nu era singurul care era nelămurit.

„Watchtower“ a fost concepută, planificată și lansată pe o bază șubredă, în care elementul de control era timpul. Culegerea deliberată și evaluarea informațiilor, alocarea unor forțe echilibrate, consultările prelungite și planificarea meticuloasă, caracteristice viitoarelor operații din Pacific, lipseau. Astfel, această primă ofensivă aliată din al doilea război mondial era destinată să dezvăluie o serie de improvizații aproape frenetice și uneori aproape fatale. Asta este pedeapsa inevitabil cerută în război pentru aceia care din indiferent ce motiv nici nu fac aprecieri corecte, nici nu întocmesc planuri cuprinzătoare.

Cîteva zile înainte să fi primit scrisoarea lui Nimitz din 9 iulie, Ghormley a zburat la Melbourne pentru a discuta cu Douglas MacArthur. Amiralul era pesimist. El ajunsese la concluzia că „Watchtower“ era o acțiune nesigură. Ziua Z planificată la 1 august, își precipita sosirea; grosul diviziei lui Vandegrift era încă pe mare. Factorul timp nu permitea planificări detaliate și executarea pregătirilor pe care el le considera esențiale. Chiar informațiile elementare cu privire la teren, condițiile marine și meteorologice în zona de atac lipseau. Hărțile terestre și maritime disponibile erau vechi, nedemne de încredere și de altfel complet nesatisfăcătoare. Tabelele de maree arătau creșteri și căderi inegale de cîteva picioare, produse cu o neregularitate de neprevăzut. Singurele evaluări despre efectivele, armele și amplasarea japonezilor pe Tulagi, Gavutu și Guadalcanal erau cele furnizate de coastwatcherii îngropați în adîncul junglei și erau de o precizie discutabilă.

Posibilitățile japonezilor de a răspunde la o invazie a insulelor sudice ale arhipelagului Solomon nu puteau fi

verificate. Ghormley știa că Mac Arthur nu avea forța aeriană necesară să neutralizeze Rabaulul și Kaviengul, adică mult mai puțin decât era nevoie ca să interzică accesul pe mare în zona Guadalcanal-Tulagi dinspre nord-vest. Forțele repartizate erau, sau așa era convins amiralul, insuficiente și încă neinstruite corespunzător. El întrezărea o mică șansă ca proiectata operațiune să poată fi susținută în mod continuu.

Cît privește planificarea logistică, Ghormley vrînd-nevrînd a făcut-o în vid. Pentru amiralii din Washington, „logistica“ era un termen ce desemna o știință esoterică în domeniul armatei de uscat. „Eu nu știu ce dracu este această „logistică“ de care tot vorbește Marshall“, se spunea că ar fi remarcat King la începutul primăverii lui 1942, „dar vreau și eu o parte din ea“. Așa zicea și Ghormley, dar n-a obținut nimic.

„O lipsă deosebită“ în cadrul ministerului era faptul că nimeni „n-a luat cunoștință în mod corect de elementul timp în furnizarea de material pentru lucrările de construcții în condiții variate și potrivnice“. Ca urmare a amînărilor ministerului, singurul aerodrom din Noile Hebride capabil să susțină chiar și operații limitate era cel de la Vila, pe Efate ¹¹.

Contraamiralul John S. McCain, comandantul aviației Pacificului de Sud, comanda toate avioanele cu baza pe litoral, repartizate lui Ghormley. Dar el nu era mai capabil decît MacArthur să neutralizeze forța aeriană a inamicului din zona obiectivului sau să interzică accesul pe mare către acesta. Cele mai multe avioane disponibile pentru McCain erau cu rază mică de acțiune. Fără rezervoare suplimentare sub fuselaj (și nu existau astfel de dotări în Pacificul de Sud), ele nu puteau să ajungă, de pe bazele actuale din Noua Caledonie și Noile Hebride, să acționeze deasupra insulelor Solomon de jos. Pentru cercetare îndepărtată, McCain putea să folosească avioane B-17, suplimentate de două escadrile de hidroavioane

de tip „Catalina“ (produse de firma Consolidated), sprijinite de nave-bază.

Singurele lui bombardiere cu rază mare de acțiune erau aceleași B-17. Douăzeci și șapte dintre aceste avioane, care purtau numele de „Fortress“ — respectiv Grupul 11 bombardament, comandat de un ofițer capabil și curajos din forțele aeriene ale armatei de uscat, colonelul La Verne Saunders — ajunseseră de curind în zonă. Grupul lui Saunders era împărțit între Efate și Noua Caledonie. Chiar de la Efate, B-17 trebuiau să zboare 710 mile pentru a ajunge în zona de operații din insulele Solomon.

Condițiile în care McCain și Saunders aveau de lucrat ar fi descurajat ofițerii mai puțin hotărâți. Și cu toate că ei formau o echipă cu spirit ofensiv, nici o combinație de voință și îndemnare nu putea să compenseze lipsa de aerodromuri, de piloți de schimb instruiți și echipaje de zbor, lipsa de avioane și piese de schimb și posibilitățile primitive de întreținere la îndemina câtorva mecanici.

Această factură formidabilă de detalii nu era în nici un chip exhaustivă. Membrii statului major „scheletic“ al lui Ghormley erau tot atît de ignoranți ca și el în ceea ce privește complexitatea unei acțiuni de debarcare a desantului maritim. Șeful său de stat major, contraamiralul Daniel J. Callaghan, era un ofițer plăcut și chipeș, a cărui principală calificare pentru postul pretențios pe care îl ocupa, era aceea că fusese aghiotant naval al președintelui Roosevelt. Ca ofițer cu operațiile aeriene, lui Ghormley i-a fost trimis un tînăr aviator care era inteligent și harnic, dar de un grad inferior și neexperimentat în operațiile de desant maritim. Amiralul avea un cartier general insuficient echipat de la care să exercite comanda. Mijloacele de transmisiuni tactice erau limitate și nu erau suficienți ofițeri și operatori de serviciu nici pentru a încadra cum trebuie instalațiile pe care le aveau. Noua Zeelandă nu putea să asigure produsele alimentare pe care planificatorii de la Washington continuau să-l asi-

gure că erau ușor de găsit. Spitalele din zona din adîncime nu erau încă terminate. Construcțiile din zona înaintată — port, doc, instalațiile de descărcare și depozitare — erau încă în stadiul de proiecție. Pe măsură ce avionul lui Ghormley se apropia de Melbourne, el va stabili acestea, și alte obiectii, pentru a le prezenta renumitului său coleg.

Cînd cei doi bărbați s-au întîlnit, MacArthur s-a grăbit să-i exprime opinia sa. Generalul a mers imediat la fondul problemei, pe care el îl considera în mod corect a fi menținerea superiorității aeriene, cel puțin deasupra zonei de operații. Nici o astfel de operație, afirma el, nu trebuia inițiată fără să fi existat asigurări pozitive despre o acoperire aeriană adecvată și fără un sprijin aerian continuu. Japonezii își întăreau zilnic forțele aeriene și de suprafață de la Rabaul și Kavieng. El a confirmat suspiciunile lui Ghormley că de pe aerodromurile existente și cu avioanele disponibile, el nu putea neutraliza aceste baze. Generalul a subliniat că lipsa de nave de transport excludea fluxul continuu de provizii și echipament necesar pentru a asigura securitatea oricărei acțiuni desfășurate pe litoralul inamicului. El considera că înfăptuirea cu succes a operației „Watchtower” era „deschisă celor mai serioase îndoieli”. În orice caz, a conchis MacArthur, concepția strategică lăsa mult de dorit. El concepea cele trei faze ale înaintării din insulele Solomon de jos la Rabaul ca fiind înfăptuite într-o „mișcare continuă”, o înaintare rapidă care, o dată începută, se va îndrepta către nord-vest, ca un bulgăre de zăpadă care se rîstogolește.

La încheierea discuției lor, cei doi comandanți au redactat și semnat de comun acord o telegramă către Comitetul Întrunit al Șefilor de State Majore, propunînd amînarea operației „Watchtower”. Comitetul, în cîteva cuvinte bine alese, a respins imediat propunerea prezentată de la Melbourne. Comitetul considera că este necesar să-i oprească pe japonezi, iar aceasta trebuie s-o facă imediat ;

el „nu dorea să contramandeze pregătirile în curs și execuția Operației Task I“¹².

Pe cînd amiralul Ghormley conferea cu colegul său la Melbourne, infanteriștii marini lucrau zi și noapte la Wellington, încercînd să elibereze docurile înaintea sosirii celui de-al doilea eșalon al diviziei. Cu acest eșalon au venit și ploile. De asemenea, au început necazurile cu docherii sindicalizați din Noua Zeelandă, al căror șefi obiectau cu hotărîre pe lingă guvernul lor, refuzînd să permită oamenilor lor să lucreze pe vreme foarte rea. Acest nod nu a fost descurcat — a fost în mod prompt tăiat. Liderii sindicali care călcaseră legea și oamenii lor au fost evacuați din docuri de poliția din Wellington. Infanteriștii marini lucrau neîntreput în schimburi de opt ore și cînd puteau ajunge în oraș se amuzau scrijelind pe pereții toaletelor din hoteluri înjurături obscene la adresa muncitorilor docheri neozeelandezi. „Toți docherii sînt feciori de curvă“ este poate cea mai reținută dintre inscripțiile lor.

Aotea Quay a făcut o impresie de neșters asupra celor care l-au văzut în timpul acestui coșmar fără sfîrșit. Sub luminile obscure, oameni uzi pînă la piele luptîndu-se cu cutiile îmbibate de ploaie, conținînd haine, hrană, medicamente, țigări și ciocolată. Containerele din carton ieftin avînd rațiile marihei și alimentele infanteriei marine se dezintegrau ; un ofițer își amintește că mergea aproape o sută de iarzi printr-o mlaștină de fulgi de porumb îmbibați cu apă, amestecați cu dulciuri terciuite, cutii sparte cu țigări de foi, încălțăminte desperecheată și deformată, legături de ciorapi. Lipsa de timp, facilitățile portuare restrînse, vremea nefavorabilă, împachetarea necorespunzătoare și lipsa de colaborare în muncă s-au combinat pentru a crea ceea ce descria Vandegrift, într-un limbaj notabil pentru moderație, ca „o neasemuită încurcătură logistică“. Alții, într-o terminologie mai puțin elegantă, descriau zona docurilor ca „o mlaștină plină cu gușoi“.

Cum nu erau suficiente nave disponibile, tehnica individuală și a unităților a fost redusă drastic. Toți sacii de efecte, cazarmamentul, echipamentul pentru corturi, valizele și cuferele au fost depozitate la Wellington. Mărfurile, economatelor militare au fost limitate la minimum în ceea ce privește cantitățile de săpun, tutun, chibrituri și lame de ras. Toate proviziile voluminoase — rații alimentare, carburant, lubrifianti — au fost reduse la necesarul pentru 60 de zile ; muniția necesară redusă de la 15 la 10 zile de luptă pentru întreg armamentul. Potrivit ordinului diviziei, elementele Forței de debarcare puteau lua la bordul celor câteva nave repartizate numai „obiectele realmente necesare pentru a trăi și lupta“.

Cercetarea lăsa încă mult de dorit, și pe 15 iulie locotenent-colonelul Merrill B. Twining, însoțit de un alt ofițer din infanteria marină, a zburat în Australia și de acolo la Port Moresby. Acolo, la 17 iulie, cei doi s-au îmbarcat pe un avion de tip *Fortress*, pentru a face o recunoaștere deasupra zonei de operații. Deasupra Guadalcanalului bombardierul a fost atacat de trei hidroavioane de tip *Zero* și, după ce a aprins două, s-a retras cu supraviețuitorul în coada sa. Twining a putut să raporteze numai că nu erau obstrucțiuni pe plaje și că pista pe care japonezii o construiau părea completă.

Cîteva zile mai înainte, colonelul Charles A. Wiloughby, din U.S.A. *, ofițer cu informațiile în statul major al lui MacArthur, ordonase cercetarea foto integrală a insulelor Guadalcanal și Tulagi ca un „proiect de urgență“, iar pînă la 20 iulie a fost pregătit în Australia un set complet de fotografii aeriene ale plajelor de la Lunga. Însă pachetele care conțineau această neprețuită hartă fotografică au fost trimise pe o adresă greșită și s-au pierdut la Auckland ¹³.

---

* USA — United States Army — Armata de uscat a Statelor Unite. (N. tr.)

Între timp, și chiar înainte de sosirea contraamiralului Turner la Wellington, Ghormley a acceptat planul de bază de debarcare prezentat de Vandegrift. Printr-un ordin suplimentar, care nu a fost comunicat oficial pînă la 16 iulie, se ordona „Forței expediționare” ca în ziua Z să ocupe Tulagi și „pozițiile alăturate”, adică insulițele Gavutu și Tanambogo, și „o porțiune învecinată din Guadalcanal, necesară pentru construcția de terenuri de aterizare”¹⁴. Această construcție trebuia să înceapă „fără amîinare”. După aceasta, Turner urma să debarce un regiment de infanterie marină pe insula lipsită de apărare Ndeni (din grupul Santa Cruz), unde noi piste aveau să fie pregătite „fără amîinare”¹⁵.

Dar ComSoPac nu avea nici o informație cu privire la unitățile aeriene ce aveau să acționeze de pe aerodromul pe care se aștepta ca infanteria marină să-l ocupe prin luptă. În afară de avioanele *Wildcat* ale lui Bauer, acum repartizate lui McCain, Ghormley avea numai cîteva avioane de vînătoare aparținînd forțelor aeriene ale armatei de uscat. Grupul 23, aparținînd Forțelor Aeriene ale infanteriei marinei — două escadrile de vînătoare și două de avioane de bombardament în picaj — comandat de colonelul William J. Wallace, era în Hawaii unde exersa aterizări și decolări de pe portavion. Nici la 4 iulie nu existau încă planuri specifice pentru a împinge avioanele cu baze terestre înaintate și pentru a înzestra aerodromul de pe Guadalcanal de îndată ce ar fi devenit operativ. În dimineața de 5 iulie, două escadrile ale infanteriei marine, una de vînătoare și alta de bombardament în picaj, au fost alarmate. Dar nimeni nu părea să știe exact cum aceste avioane cu rază mică de acțiune ar putea să traverseze mai multe mii de mile peste ocean, pentru a ajunge în zona de operații stabilită.

Multiplele dificultăți întîlnite în reîncărcarea navelor, în culegerea și analiza informațiilor curente, în pregătirea și coordonarea complicatelor planuri de trageri na-

vale, sprijin aerian și transmisiuni, precum și necesitatea imperioasă de a executa o repetiție s-au combinat pentru a-l determina pe Ghormley să ceară o amânare a zilei Z. Comitetul Întrunit al Șefilor de State Majore a amânat data declanșării acțiunii întâi la 4 august, apoi la 7 august. King acum pe deplin alertat despre progresele inamicului în ce privește starea de operativitate a aerodromului din Guadalcanal, a semnalat în termeni hotărâți că aceasta era ultima concesie și, pe 22 iulie, flota de invazie ieșea din Wellington.

Nava directoare în coloană era nava amiral a lui Turner, USS *McCawley*, care curînd va deveni vestită în Pacificul de Sud sub numele de „Wacky Mac“. La 26 iulie, după-amiază, Task Force (Marea unitate operativă) 62 a lui Turner s-a întîlnit cu Task Force 61 a viceamiralului Fletcher lângă Koro — o insuliță singuratică din arhipelagul Fiji, care fusese aleasă ca zonă pentru efectuarea repetiției de debarcare. Aici era planificat să se continue lucrul de stat major, să se perfecțeze planurile de sprijin ale aviației și ale artileriei navale, să se rezolve dificultățile în legătură cu transmisiunile aer-sol și navă-litoral, să se efectueze exerciții de bombardamente aeriene și trageri navale dirijate de pe sol și să se exerseze modalitățile de debarcare.

Structura de comandă pentru prima ofensivă aliată din Pacific nu era de natură să favorizeze executarea cu succes a unei acțiuni atît de complicate și de periculoase cum era WATCHTOWER. Ghormley avea, desigur, conducerea generală, însă el îl împuternicise pe viceamiralul Fletcher cu executarea operației. În subordinea imediată a lui Fletcher se afla „Forța amfibie“ (de desant maritim) — Task Force (Marea unitate operativă) 62, de sub comanda lui Turner. Atît Vandegrift, care comanda Forța de debarcare, cît și contraamiralul britanic V.A.C. Crutchely, aflat la comanda Grupului de escortă (format din crucișătoare australiene *H.M.A.S. Australia, Hobart, Canberra,*

cele americane U.S.S. *Chicago*, *San Juan*, și nouă distrugătoare), se aflau în subordinea lui Turner. Această organizare era obișnuită pentru operațiile de desant maritim de la acea dată. Dar era o legătură operativă foarte slabă între elementele ce participau la acțiune. Este grăitoare situația lui Turner față de contraamiralul McCain, comandantul forțelor acriene cu baza pe sol, care era subordonat numai lui Ghormley. Dacă, de exemplu, Turner dorea să se execute cercetarea îndepărtată sau misiuni de bombardament aerian, el trebuia să apeleze la Fletcher ca să ceară lui Ghormley să-i ordone lui McCain să le execute. Pachetul cu dinamită, care era cit p-aci să distrugă operația, era cu toate acestea ascuns într-altă parte decât în structura de comandă.

Forțele militare care se adunau lângă Koro, pe 26 iulie, nu operaseră niciodată împreună. Comandantul Forței expediționare, viceamiralul Fletcher, nu avea o experiență minimă pentru tipul de operație pe care el a fost numit să o execute. Amiralul Ghormley nu a emis nici o „directivă” către Fletcher și nici Fletcher (care tocmai se întorsese în Pacificul de Sud după o scurtă ședere la Pearl Harbor) nu prezentase lui Ghormley nici chiar un rezumat al planului său pentru o examinare minuțioasă — dacă într-adevăr, atunci el avea vreunul. Rezultatul a fost că amiralul comandant care avea misiunea să execute operația a sosit la Koro cu o concepție complet greșită despre natura lui „Watchtower” și despre responsabilitățile sale în legătură cu ea.

Aceste neînțelegeri ar fi putut fi risipite dacă Ghormley ar fi venit la Koro pentru a prezida conferința convocată de amiralul Fletcher. Dar Ghormley era ocupat în Nouméa, așteptând variatele detalii siciitoare, pe care ar fi putut să le încredințeze spre rezolvare statului său major. În acea perioadă a războiului, mulți dintre ofițerii superiori americani de marină nu aveau nici o vagă idee despre ce era un stat major și la ce folosește el, și

Ghormley nu era o excepție. Fie cum o fi, el nu a reușit să vină la Koro și această primă dar nu ultimă abdicare de la responsabilitatea comenzii a pregătit scena pentru o serie de tragice și aproape fatale evenimente.

Nu există o minută a conferinței ținute la bordul portavionului *Saratoga* în ziua de 26 iulie, dar impresia cu care au rămas atît Turner cît și Vandegrift a fost că Fletcher a condus-o într-o manieră arbitrară. Raportul de mai târziu al lui Turner despre cele petrecute nu numai că întărește acest lucru, dar de asemenea, răspîndește lumină asupra acțiunilor următoare ale lui Fletcher. La o ședință anterioară de la Pearl Harbor, „viceamiralul Fletcher s-a opus foarte mult la întreprinderea acțiunii împotriva Guadalcanalului, fiindcă el simțea sigur că aceasta va fi un eșec“. La Koro, el „a făcut multe remarci împotriva execuției planului“ și „a acuzat pe contraamiralul Turner de a fi instigat proiectul“.

„Viceamiralul Fletcher l-a întrebat pe contraamiralul Turner cîte zile i-ar trebui să debarce trupele. Contraamiralul Turner a răspuns că aceasta i-ar lua circa cinci zile. Atunci viceamiralul Fletcher a spus că el va părăsi vecinătatea insulelor Solomon după două zile din cauza pericolului atacurilor aeriene împotriva portavioanelor și din cauza situației carburantului ; că dacă trupele nu pot fi debarcate în două zile, atunci ele nu trebuie să fie debarcate. În orice caz, el va pleca în acel moment... Contraamiralul Turner a afirmat că trupele nu pot fi debarcate în două zile“ ¹⁶.

Vandegrift, înspăimîntat de perspectiva la care trebuia să facă față forța sa de debarcare dacă nu se putea modifica atitudinea lui Fletcher, a obiectat la acest dictat tot atît de energic cum a făcut-o și Turner. În zădar a încercat el să explice lui Fletcher că „Watchtower“ era

desemnată să cucerească, prin forță, un cap de pod permanent ; aceasta nu era „o manevră de debarcare a unor forțe de pe nave, ci debarcarea unei divizii pe un țărm ostil“ care necesita „o acoperire aeriană pentru un minimum de patru zile“, în scopul de a aduce personalul, armele lor, tehnica și proviziile „pe mal și a le depozita în siguranță“ ¹⁷.

Contraamiralul Callaghan, șeful statului major al lui Ghormley, care venise cu avionul de la Nouméa, lua note în tăcere. După ce Fletcher a anunțat că el nu va accepta mai departe obiecții, a închis conferința, dacă această adunare poate în mod corect să fie astfel numită. Documentele arată deci că reacția amiralului Fletcher a fost față de „Watchtower“ consecventă. El i s-a opus.

Aceasta scoate în evidență în mod acut responsabilitățile amiralului Nimitz în circumstanțele create. Dacă la Pearl Harbor, Fletcher și-a exprimat opoziția sa față de „Watchtower“ în maniera fără echivoc descrisă de Turner, de ce nu a dat Nimitz această sarcină altui comandant ? Ori, de ce Fletcher, care nu avea încredere în succesul operației, nu a cerut să fie schimbat ?

Evenimentele din următoarele patru zile nu au contribuit cu nimic la ușurarea șocului de pe *Saratoga*. Repetiția debarcării a fost nesatisfăcătoare — Vandegrift a numit-o „un fiasco“, „un faliment complet“. Recifele de corali au împiedicat cele mai multe unități să debarce pe plajele desemnate, multe ambarcațiuni nu și-au realizat misiunea din cauza defectiunilor mecanice, bombardamentul avioanelor în picaj s-a produs la întâmplare, iar focul artileriei navale a fost imprecis. Turner și Vandegrift erau dezamăgiți, dar amândoi, optimiști, au îmbrățișat teoria că o repetiție generală proastă prezice un spectacol bun, și nici unul nu era pe de-a-ntregul descurajat. Fiecare, separat, a luat acele măsuri pe care a putut să le ia ca să corecteze erorile demonstrate în execuție și să rectifice lipsurile dezvăluite în planificare ; ulterior, ei au

stabilit de comun acord modificările care erau de dorit în modul de desfășurare al debarcării, au înființat o grupare de șalupe de debarcare, și au făcut ajustările necesare în planul de transmisiuni pentru legătura navă-litoral.

Tîrziu, în după-amiaza ultimei zile a lui iulie, navele din grupările operative ale lui Fletcher au adoptat o formație antisubmarină și au luat drum vest, un cart la sud. În acea zi soarele apunea ca un disc roșu închis, care semăna cu cel de pe pavilionul de război japonez, un semn care, în conformitate cu unii ghicitori amatori, era rău prevestitor pentru expediție. Alții speculau, cu toate acestea, că el prevestea un viitor succes. Cîteva minute mai tîrziu, apăsătoarea noapte tropicală învăluia flota aliată.

NOTE

1 Vandegrift nu a fost informat oficial pînă la 23 aprilie 1942, cînd a primit documentul CMC (Comandamentului Corpului de Infanterie Marină) nr. 003D11342. Este interesant de observat că întrucît „nici un ofițer curier obișnuit” nu era disponibil, acest document a fost transmis prin poștă, ca orice scrisoare recomandată.

2 Documentul Cominch nr. 00322 din 29 aprilie 1942: „Planul de bază pentru înființarea Forței amfibii din Pacificul de Sud”. Biroul de documente navale și Biblioteca (pe viitor ONRL), Arlington, Va.

3 Inițial „Bandbox” (Cutie de pălării). „Lonewolf” (Lupul singular) este revelator.

4 S.S. *Electra* a ridicat ancora de la Norfolk la 10 mai 1942, iar Wakefield, zece zile mai tîrziu.

5 S.S. *Del Brazil* a plecat din New Orleans la 12 mai.

6 Infanteriștii marini care au călătorit pe nava închiriată *John Ericsson* de la San Francisco au avut o vreme proastă. Ei au fost hrăniți cu unt rînced, ouă stricate și carne alterată, nu cu mîncare proaspătă. Sute de oameni sufereau de pe urma dizenteriei și toți de subnutriție. Proprietarii navei și comandantul ei ar fi trebuit să fie trimiși la închisoare.

7 Ghormley, op. cit., p. 9.

" „General Merrill B. Twining, U.S.M.C. (ret.). Corespondență". Twining era în acel timp locotenent-colonel, locuitor al șefului biroului Operații (G—3), al Diviziei 1 infanterie marină. În continuare, această sursă este citată sub numele „Corespondența Twining". Am folosit simbolul „G" pentru secțiile de stat major. În această perioadă, Corpul de Infanterie Marină folosea litera „D" pentru a indica secțiile de stat major ale unei divizii de infanterie marină.

9 Cominch 022100, iulie 1942, ONRL.

10 CincPac Ltr. Instrucțiunile WATCHTOWER (Turnul de veghe) către ComSoPac din 9 iulie 1942, ONRL.

11 Ghormley, op. cit. El a găsit o vină deosebită Direcției de Aeronautică (din Statul Major al Marinei Militare) al cărei șef era contraamiralul John H. Towers, din Marina Statelor Unite (USN.).

12 Ghormley, op. cit., p. 52.

13 Harta a fost găsită mai târziu și dată secției cercetare din Divizia 1 infanterie marină, în decembrie, după ce divizia sosise în Australia de la Guadalcanal.

14 ComSoPac Opn. Plan (Planul de operații al Comandamentului Pacificului de Sud) 1 — 42, 16 iulie 1942, WATCHTOWER (Turnul de veghe), ONRL. În *Coral Sea, Midway and Submarine Actions* (Volume IV of his *History of United States Naval Operations in World War II*), contraamiralul Samuel Eliot Morison, discutind planurile operației scrie (p. 268) că, după ce Turner a preluat comanda Forței amfibii la Wellington, la 18 iulie, atât el cât și restrinsul său stat major „a început o planificare intensivă pentru debarcare, lucrând zi și noapte". Acest amiral, ca și președintele Roosevelt, dispunea de o capacitate egală atât pentru vederi largi, cât și pentru mici detalii și, cu toate că executa prima operație de desant maritim din război, el a planificat-o cu grijă, pînă la folosirea fiecărei vedete de debarcare, stabilind, totodată, orele exacte și amplasarea sprijinului artileriei navale. „Concluzia sugerată este că pînă la acea dată nu a mai existat o astfel de planificare. Adevărul este că *planurile complete* pentru debarcarea personalului, a tehnicii și a proviziilor, pentru folosirea șalupelor, a sprijinului aerian și de artilerie navală, precum și pentru organizarea plajelor etc. au fost schițate, înainte de sosirea lui Turner, de către serviciile competente ale statului major al lui Vandegrift. Amiralul Turner era în acea perioadă complet ignorant în legătură cu procesul de planificare a operațiilor de desant maritim. El și statul său major au lucrat fără îndoială „zi și noapte", în timpul petrecut la Wellington, dar meritul pentru

pregătirea acestor planuri detaliate și complicate trebuie în mod necesar să fie acordat imparțial tuturor acelor care îl merită.

15 De fapt, directivele referitoare la construcția de aerodromuri au fost concepute la nivelul Secției Operații a lui Vandegrift.

16 „United States Naval Administration in World War II“. Comandantul șef, Flota din Pacific, Forța de desant maritim. Vol. I (nepublicat), ONRL.

17 „General Alexander A. Vandegrift, USMC. (ret.) Correspondență“.

CARTEA A DOUA

---

4. „O FLOTĂ MAIESTUOASĂ“

În zorii zilei de 7 august, Martin Clemens, coast-watcher, s-a trezit brusc în reverberațiile surde ale unor explozii îndepărtate. Fără a mai sta să respecte obișnuitul ritual al ceaiului de dimineață, și-a smuls din cui binoclul și a ieșit din coliba sa de paie de pe povârnișul de munte. Deasupra lui Tulagi, unde unitățile de infanterie marină comandate de generalul de brigadă Rupertus se pregăteau să debarce, un fum negru se ridica în valuri. Cu toate că Lunga Point era ascuns de el de crestele și de arborii înalți ca niște turnuri ale junglei, Clemens s-a desfătat la priveliștea panoramică oferită de marea flotă aflată în fața țărmurilor nisipoase ale Guadalcanalului. Această „cetate pe mișcătoare valuri dansînd în legănare“ cra cea mai mare forță de desant maritim ce se constituise pînă atunci. Aici, la Lunga Roads (adică în radă la Lunga) — în fața insulițelor Florida și Savo — o „flotă maiestuoasă“¹ compusă din crucișătoare, distrugătoare, nave de transport și de aprovizionare, s-a adunat pentru prima din multe asemenea lovituri date contra pozițiilor japoneze din necunoscutele și inospitalierele insule ale Pacificului îndepărtat.

În timp ce navele cenusii, transportînd forțele de debarcare, înaintau hotărîte către pozițiile fixate mai dinainte, amiralul Crutchley și-a dispus crucișătoarele și distrugătoarele spre nord-est și sud-vest de insula Savo, ca să protejeze zonele de transport împotriva unor posibile incursiuni, prin surprindere, ale submarinelor inamice și să întărească apărarea antiaeriană pe cea mai probabilă cale de acces. Experiențele anterioare din Atlantic l-au determinat pe amiralul britanic să fie deosebit de susceptibil la amenințarea submarinelor ; el presupunea că submarinele „I“, japoneze, operau în vecinătate și anticipa reacția violentă și rapidă a forțelor aeriene ale inamicului.

La 100 de mile sud de Guadalcanal, gruparea de aviație de sprijin a amiralului Fletcher executa o manevră, în timp ce portavioanele „Saratoga“, „Wasp“ și „Enterprise“, protejate de patrule aeriene de luptă, lansau și recuperau cu o precizie matematică avioane de vînătoare și de bombardament în picaj. Noua și rapidă navă de linie „North Carolina“ și șase crucișătoare făceau acoperirea portavioanelor. Șaisprezece distrugătoare, cu hidrolocatoarele „bîzîind“ și cu servanții lansatoarelor de bombe anti-submarine aflați la posturile de luptă, erau pregătite pentru întîlnirea cu tilharii din adîncuri.

Clemens s-a repezit la radioul său. Eterul vuia de vocile agitate ale observătorilor aerieni care dirijau tirul navelor. De îndată ce bombardierele în picaj își lansau încărcătura și se redresau, piloții raportau că țintele re-partizate au fost lovite și cereau altele noi. În portul Tulagi, șapte hidroavioane ancorate, model „Kawanishi“, se scufundau, iar nouă avioane tip „Zero“ cu flotoare erau distruse. Cisternele de combustibil, sfîrtecate de proiectile incendiare, aruncau cascade de nori negri de fum. Un șir de barăci acoperite cu tablă de fier ondulată au fost făcute bucăți. Magaziile șubrede de pe dane vărsau flăcări.

Avioanele de recunoaștere, catapultate în zorii zilei de pe crucișătorul „Astoria”, zburau razant deasupra plajelor Guadalcanalului, peste șirurile de cocotieri. Observatorii de pe scaunele din spate raportau că nu se vede nici un semn al vreunei riposte inamice. Ofițerii de la statul major al diviziei primeau, pe bună dreptate, cu mult scepticism aceste informații, dar rapoartele despre inexistența inamicului erau corecte. Americanii au realizat ceea ce își dorește totdeauna orice comandant : o surprindere tactică completă.

Faptul că flota lui Turner a ajuns în raionul obiectivului fără a fi descoperită, s-a datorat, în parte, unei planificări riguroase. Drumul de apropiere, calculat pentru a reduce șansa avioanelor japoneze, care patrulau deasupra Mării Coralilor, de a descoperi forța de atac, trecea mult la sud de Guadalcanal, zonă aflată, în după-amiaza zilei de 6 august, într-un front de ploi. Sub acoperirea ploilor și întinericului, navele s-au îndreptat cu mare viteză spre nord, către Cap Esperance, vârful de nord-vest al insulei Guadalcanal. După ce au dublat Capul, navele au făcut o întoarcere de 90° spre est către raionul obiectivului.

Forța de desant maritim fusese norocoasă : ploaia care a acoperit navele, a împiedicat și cercetarea aeriană japoneză de la Rabaul spre sud-est în ziua de 5 august și din nou în cea de 6. Jurnalul de operații menționează enigmatic : „Cercetarea anulată din cauza vremii nefavorabile”. Cercetarea zilnică de la Tulagi — trei hidroavioane de tip „Kawanishi” cu rază mare de acțiune — a ieșit în recunoaștere pe 6 august, dar a trebuit să se întoarcă în mai puțin de o oră, datorită plafonului jos și furtunilor. Piloții au raportat o vizibilitate sub 10 mile și plafon numai de 100 de picioare (treizeci de metri). „Rezultatul cercetării : Nimic de semnalat”.

Japonezii din Guadalcanal nu și-au dat seama că inamicul vine peste ei decît atunci cînd au explodat, în pal-

mierii care le umbreau corturile, proiectilele trase de pe crucișătorul „Quincy“.

Data 7 august 1942. Ora 6,41 a.m. În timp ce bombele făceau țândări cocotierii și schije de oțel spintecau pământul, navele au pus la capă în radă la Red Beach * și echipajele au început să răsucescă gruiile și să lase la apă șalupele de debarcare. Prin megafoane se auzeau cuvintele care aveau să se repete așa de des în următorii doi ani și jumătate : „Land the landing force !“ („Debarcați desantul !“). Mii de infanteriști marini, încordați, începeau să se miște încet și în tăcere către plasele de debarcare suspendate de punțile transportoarelor, grupați câte 36 de oameni pentru o șalupă. Marea era calmă. Debarcarea se făcea în ordine și repede.

Șalupele încărcate se depărtau de navele transportoare către zonele de adunare, unde formau grupe de șalupe care, la un semnal, se îndreptau în valuri regulate spre plajă. Toate formațiile treceau la timp linia de plecare. Șefii de șalupe accelerau motoarele, infanteriștii marini asudați stăteau chirciți. Avioanele de asalt vuiau la ieșirea dintr-o angajare finală ; tirul tunurilor de pe nave era mutat pe ținte din interiorul insulei.

La ora 9,09 a.m., cu un minut înainte de „ora H“, șalupele din primul val s-au oprit pe nisipul alb, rampele ** au căzut în apa caldă, albastră-verzuie și, în sfârșit, oamenii eliberați de plictiseala și așteptarea interminabile au început să înainteze încet prin apă, cu armele ținute dea-

---

* Red Beach = Plaja Roșie. În operațiile de desant maritim organizate de armata americană, prin beach (plajă) se înțelege un „punct (sector) de debarcare pe un litoral neamenajat, reparatizat unei subunități sau unități“. Pentru scopuri tactice, aceste puncte de debarcare primesc câte un nume convențional. (N. tr.)

** Navele de debarcare sint prevăzute cu câte o platformă ce se poate roti în plan vertical. Când prova navei atinge malul, această platformă (numită *rampă*) este coborită cu un capăt pe plajă, astfel încât trupele și autovehiculele pot trece de pe navă pe uscat ca pe un pod. Când însă apa este adîncă, acest „pod“ poate fi totuși parțial sub apă. (N. tr.)

supra capului, către o fișie liniștită de plajă mărginită în spate de o linie de cocotieri. Acești militari din infanteria marină, grupul de luptă „A” (batalioanele 1 și 3 din Regimentul 5 infanterie marină), comandați de colonelul Le Roy P. Hunt, veteran cu multe decorații dintr-un război anterior, au atins Red Beach fără nici o rezistență, pe un front de aproape 2 000 de iarzi. Speranța lui Vandegrift de a debarca acolo unde nu se găsea nici un inamic a fost astfel realizată.

Această forță de acoperire a fost urmată de debarcarea grupului de luptă „B” (Regimentul 1 infanterie marină), comandat de Clifton B. Cates, un alt colonel care și-a câștigat o bună reputație în Franța. Regimentul lui Cates a debarcat în coloană de batalioane, a trecut printre rîndurile celor din Regimentul 5 și a înaintat către „Grassy Knoll” (Mount Austen), o înălțime care domina aeroportul dinspre sud. Scurt timp după debarcare, Cates și-a dat seama că acest teren-cheie, primul său obiectiv, nu era — cum indicau hărțile în mod eronat — la mai puțin de 2 mile în interior, ci la peste 4 mile. Când regimentul lui s-a deplasat într-acolo, căldura a început să-și spună cuvîntul și înaintarea s-a redus la o tîrire șovăitoare.

Pînă la amiază, debarcarea a continuat fără nici o întrerupere. „Neobișnuit de reușite — avea să scrie mai tîrziu Vandegrift — operațiile s-au desfășurat lin și precis, ca un exercițiu bine repetat din timp de pace”. Parcul de șalupe, organizat la insistența lui după eșecul de la Koro, „a funcționat admirabil”. Curînd însă acest tablou idilic a început să se schimbe. Pe măsură ce artileria, tancurile, mașinile de teren, camioanele și tractoarele amfibii se deplasau în interiorul uscatului, pe Red Beach s-au îngrămădit în mod alarmant lăzi cu echipament, alimente și butoaie de benzină.

Neexperimentații timonieri au adus șalupe pline cu rații de alimente în puncte destinate să primească combustibil. Medicamentele s-au amestecat cu muniția. Infan-

teriștii de marină, debarcați cu valurile ulterioare, se foliau pe plajă, așteptând semnalul de înaintare în interior. Unii se duceau să înoate, alții spărgeau nuci de cocos, alții stăteau pur și simplu să privească cum detașamentul de litoral, cu un efectiv insuficient, se chinuie să mute prețioasa încărcătură din șalupe în adăposturile improvizate în păduricea de palmieri. „La dracu, Mac, noi sintem trupe combatante. Și tu descarci boarfele astea blestemate“. Puturoșii aceștia nu erau încă trupe combatante, dar aveau să devină în curînd.

Dar ajutorul întîmplător al unor spectatori leneși ar fi făcut cu greu o breșă în grămezile dezordonate. Adevărul era că nu existau suficiente brațe și nici destule vehicule disponibile pentru a muta sutele de lăzi grele de la șalupe la locurile destinate depozitelor de provizii. Această acumulare devenea haos. Pe o hulă ușoară, pe la mijlocul după-amiezii, o sută de șalupe greu încărcate se legăneau departe de mal, în timp ce comandanții lor căutau în zadar o porțiune liberă pe nisip pentru a debarca. Astfel, deși debarcarea trupelor a fost executată neașteptat de în, operațiile logistice care întîrziuau progresiv au creat o problemă de proporții îngrijorătoare și au furnizat ținte ideale pentru avioanele inamice.

Vandegrift era pe deplin conștient de această situație, dar era incapabil să o amelioreze. El debarcase numai cinci batalioane de infanterie pe Guadalcanal. Din acestea, el ținea unul, în mod necesar, în rezervă. Trupele de asalt nu atinseseră încă aerodromul și nici apărătorii acestuia nu-și arătaseră forța sau dispozitivul. Generalul nu avea de ales decît să-și țină mica sa forță de debarcare sub control strîns. Să-și folosească oamenii care poate ar fi necesari în luptă, pentru a rezolva problema crescîndă de la Red Beach, nu ar fi însemnat să-și asume un risc calculat, ci unul complet nejustificabil.

De îndată ce primele bombe au explodat pe Tulagi, posturile japoneze de emisie de acolo au început să răspîndească ştirea că insula se afla sub un atac puternic atît din aer cît şi de pe mare, că o flotă mare asalta Guadalcanalul şi că debarcărilor de trupe erau iminente. La ora 8,05 a.m., radio Tulagi a semnalat Rabaulului că americanii debarcă. „Şi astfel, un ultim mesaj emoţionant a fost primit, cerînd o bătălie decisivă pînă la ultimul om şi pentru reuşitele permanente ale războiului. Pe urmă transmisiunile au încetat”².

Statul major din Rabaul a reacţionat imediat. În timp ce comandantul celei de-a 25-a flote aeriene a marinei cu baza la Vunakanau îşi instruia piloţii, viceamiralul Gunichi Mikawa, care comanda recent activata Flotă 8, a transmis prin radio contraamiralului Aritomo Goto, ale cărui patru crucişătoare grele se aflau la Kavieng, să iasă imediat şi să se deplaseze cu viteză maximă, la o întîlnire lîngă Rabaul³. Între timp, el a alcătuit în grabă un grup mixt din unităţile disponibile pe plan local şi a ordonat ca îmbarcarea să înceapă fără amîinare. Acest detaşament care cuprindea o parte din Regimentul 5 Sasebo SNLF (Forţa Specială de Debarcare a Flotei) s-a îmbarcât pe transportoare, dintre care cel mai mare era *Meiyo Maru*, de 5 600 de tone⁴.

În timp ce debarcărilor americane continuau, avioanele Flotei 25, pregătite în prealabil pentru un raid de rutină asupra bazei de la Port Moresby, s-au adunat deasupra localităţii Rabaul şi au zburat spre sud-est. Acest grup de şoc era compus din 27 de bombardiere bimotoare de tip „Betty”, avînd ca acoperire 18 avioane de vînătoare de tip „Zero”. Urgenţa operaţiei reieşea din telegrama trimisă de amiralul Yamamoto, care l-a impresionat într-atît pe comandantul flotei, încît acesta a decis să le lanseze fără a le schimba armamentul din bombe, în torpile. Un nemaipomenit noroc pentru navele de transport ale lui Turner.

La ora 10,30 a.m., în ziua de 7 august, raidul japonez, al cărui ordin suna : „Distrugeți forța de invazie a inamicului cu toate puterile“, a trecut pe deasupra coastwatcherului P. E. Mason, aflat la post pe dealurile de la sud de Bougainville, și, la mai puțin de 10 minute după aceea, el a transmis pe frecvența „Bells“ „De la STO. 24 de bombardiere torpiloare se îndreaptă spre voi“⁵.

Debarcarea tehnicii și a proviziilor a încetat de îndată ce navele lui Turner au trecut în dispozitivul antiaerian. La 45 de minute după aceea, când s-au ivit bombardierele japoneze, navele americane manevrau cu toată viteza, gata de luptă. Datorită alarmei prealabile a lui Mason, o puternică formație de avioane de vânătoare, aflată deasupra insulei Savo, la aproape 20 de mile nord-vest de zona de transport, era gata de atac împotriva japonezilor. În ciuda bombardamentului violent executat, atacul aerian inamic nu a provocat decît avarii fără importanță distrugătorului „Mugford“. Au scăpat foarte puține bombardiere „Betty“.

După-amiază, Mason a raportat că o duzină de bombardiere în picaj, fără însoțire, se află pe drum. Din nou, navele și vânătoarea erau pregătite și le așteptau. Piloții lui Fletcher au revendicat distrugerea a patru avioane. Artileriștii antiaerieni de pe nave au afirmat că au distrus, în mod cert, un număr egal. În realitate, au fost doborâte trei bombardiere în aer, iar șase au rămas fără combustibil și s-au prăbușit pe drumul de întoarcere la bază. Piloții lor nu au fost recuperați.

Din 51 de avioane japoneze care au părăsit în ziua aceea Rabaulul, 30 nu s-au mai înapoiat. Printre piloții care s-au întors era Saburo Sakai, cel mai mare as al Japoniei. Avionul „Zero“ pe care îl pilota a fost ciuruit, dar mai zbura încă. Orbit de un ochi și sîngerînd din mai multe răni, printr-un suprem efort de voință Sakai a ajuns la Vunakanau, a coborît la aterizare și a leșinat. A fost prima și ultima sa luptă deasupra Guadalcanalului.

Știrile neașteptate de la Tulagi nu au prea alarmat Statul Major General Imperial Japonez, care aprecia că nu mai mult de 2 000 de americani erau angajați și că această acțiune era probabil o „cercetare prin luptă“. Statul Major General făcea supoziții că și în cazul că ar fi avut loc o debarcare la scară mare, nu va fi nici o problemă de a recupera pozițiile pierdute. Ca urmare, șeful Statului Major General Naval și-a îmbrăcat uniforma de gală și s-a dus la vila de vară a împăratului, la Nikko, ca să-l informeze pe Hirohito că nu era nici un motiv de alarmă⁶.

Aprecierea eronată făcută de statul major al armatei de uscat japoneze era într-o anume măsură scuzabilă. Nu numai că marina a ținut secret față de armata de uscat dimensiunile complete ale dezastrului de la Midway, dar ea a umflat pierderile produse acolo portavioanelor și aviației americane într-o astfel de măsură, încît conducerea armatei de uscat era convinsă că marina militară a Statelor Unite fusese redusă la o stare de inferioritate fără speranță. Din informațiile furnizate lor de către marină, planificatorii armatei de uscat ajunseseră la concluzia că americanii nu vor fi capabili să organizeze o ofensivă serioasă în Pacific înainte de începutul anului 1943. Furtuna din insulele Solomon nu a sugerat nevoia de a se revizui această apreciere.

Oricit ar părea de necrezut, marina nu a informat nici odată armata de uscat că își construia un aerodrom pe Guadalcanal. Cînd colonelul Takushiro Hattori, pe atunci locțiitor al șefului Direcției Operații a Statului Major General al Armatei de Uscat, a sosit la biroul său, la 7 august, el a fost uluit cînd a aflat că unități constructoare de baze aeriene, aparținînd marinei, lucrau de cîtva timp pe „această insulă neînsemnată din Mările Sudului, locuită numai de băștinași“⁷. Aprecierea armatei de uscat că era „de neconceput“ ca debarcările americane „să depășească amploarea unei acțiuni de cercetare prin luptă“ derivă astfel în parte din faptul că marina a indus-o în

eroare. Oricum, secțiile armatei de uscat și marinei au fost de acord că americanii trebuie să fie respinși înainte ca ei să poată pune în funcție pista aviatică ce era practic terminată, iar generalul Sugiyama a petrecut dimineața zilei de 7 august căutînd o unitate convenabilă pentru a fi trimisă înainte.

În același timp, amiralul Nagano a trimis instrucțiuni urgente comandantului-șef al Flotei Combinată. În conformitate cu acestea, Yamamoto a constituit Forța Zonei de Sud-Est, a transmis prin radio viceamiralului Nishizo Tsukahara, care comanda Flota 11 aeriană, cu cartierul general în Saipan, să zboare imediat la Rabaul și să preia comanda, a indicat ca prima prioritate să fie dată recuceririi Guadalcanalului, și a ordonat ca toate navele și avioanele disponibile să fie pregătite pentru un contraatac decisiv.

Tîrziu, după-amiază, Regimentul 1 infanterie marină era încă destul de departe de Grassy Knoll și Vandegrift i-a ordonat lui Cates să se oprească și să se consolideze acolo pentru noapte. Oprirea era deosebit de necesară. Oamenii care au fost înghesuiți timp de două săptămîni în calele fierbinți ale supraaglomeratelor nave de transport erau într-o deplorabilă condiție fizică. Încărcați cu pachete excesiv de grele și muniție suplimentară, copleșiți de căldură și de umiditatea sufocantă, de lipsa de apă și de tablete de sare, ei nu erau în stare să înainteze, cu atît mai puțin să lupte. Din fericire, infanteriștii marini ai lui Cates nu au întîlnit nici un japonez în prima lor după-amiază petrecută pe mal.

Nici înaintarea Regimentului 5 infanterie marină nu a fost mai satisfăcătoare. În ciuda îndemnurilor repetate ale comandantului regimentului, Batalionul 1 a înaintat către vest cu o viteză exasperant de mică. Cu toate acestea, la căderea nopții, batalionul acesta a atins obiectivul său pentru acea zi, malul de răsărit al pîrîului Aligatorului,

un curs de apă leneș, cu semi-maree, la aproximativ două mile vest de Red Beach.

În timp ce în prima zi a primei ofensive în Pacific, infanteriștii marini de pe Guadalcanal nu au întâlnit nici un inamic lucrurile erau diferite în zona Floridei. Aici era anticipată cea mai puternică rezistență, iar Vandegrift a trimis cele mai bine antrenate și dinamice unități ale sale, Batalionul 1 raideri al lui Edson, la Tulagi, și Batalionul 1 parașutiști al maiorului Robert H. Williams, în portul insulei Gavutu.

Pentru protejarea flancului stîng al raidurilor, în timp ce ei debarcau pe Blue Beach, la ora 8,00 a. m., compania B (Baker)* din Batalionul 1 al Regimentului 2 infanterie marină (locotenent colonel Robert E. Hill) trebuia, mai înainte, să cucerească promontoriul Haleta de pe Florida învecinată. Pentru a proteja parașutiștii, în timp ce înaintau cu bărcile către Gavutu pentru o oră H prevăzută la 11,00 a.m., restul batalionului lui Hill trebuia ca înainte de acea oră să ocupe o poziție de acoperire pe extremitatea peninsulei Halavo. Acest aranjament, nu fără complicații, era programat să permită o folosire optimă a focului artileriei navale și a aviației. Opt șalupe care transportau compania căpitanului E. J. Crane au debarcat oamenii la Haleta cu cîteva minute înainte de ora 8,00 a.m. ; curînd după aceea, batalionul lui Hill a cucerit vîrfurile peninsulei Halavo. Primii americani care au atins plajele în insulele Solomon au debarcat fără a trage un foc. Nu se aflau japonezi nici într-un loc, nici în celălalt.

Între timp, Batalionul 1 raideri debarca de pe transportorul rapid în care călătorise din Noua Caledonie. Ei, de asemenea, suferiseră de lipsa de exercițiu și de pe urma cazării într-un spațiu aglomerat, dar spre deosebire de

---

* În armata americană, în loc de compania 1, 2 etc. se spune compania A, B etc. În alfabetul american al radiotelefonistului din acea perioadă, literele A.B.C.D. etc. erau redată prin cuvintele ABLE, BAKER, CAST, DOG etc. (N. tr.)

trupele care urmau să debarce pe Guadalcanal o oră mai târziu, ei erau debarcați cu minimum de echipament pentru luptă. Edson se aștepta la o luptă crâncenă. „Nu vă faceți probleme cu mîncarea“, spusese el unui comandant de companie. „Este destulă acolo. Japonezii mîncă și ei. Tot ce aveți voi de făcut este să o luați“.

La ora opt fix, două companii de raideri (Baker și Dog), B și D, au început să debarce pe mal, prin apă, din șalupele Higgins *, puse pe uscat pe bancurile de coral din fața lui Blue Beach, o zonă de debarcare situată la capătul de vest al insulei, aleasă în speranța că, deoarece apropierea de plajă părea imposibilă, nu va fi apărută. Această speranță s-a adeverit, nici o împușcătură nu s-a auzit din junglă. În timp ce oamenii se luptau în apa adîncă pînă la brîu, pentru a-și găsi echilibrul pe învelișul alunecos al coralilor, mulți cărînd încărcături grele — țevi de aruncător, plăci de bază și stații de radio — se duceau la fund. Smucindu-se în picioare, erau împinși către țarm. Cei care cădeau, se ridicau cu mîinile însîngerate de ieșiturile coralilor, cu pantalonii de bumbac sfîșiați și genunchii însîngerăți. Cu toate acestea, pe la 8,15, companiile de asalt erau pe mal și ajutorul de comandant a comunicat lui Edson : „Debarcarea a reușit ; nu am întîmpinat rezistență“. Restul batalionului a urmat cu repeziciune, de îndată ce șalupele din primul val s-au întors la APD-uri ⁸ și au imbarcat companiile A și C.

Raiderii au urcat tăcuta creastă abruptă din fața lor, s-au rotit către dreapta și au început să înainteze către sud-vest, de-a lungul crestei și al abruptelor coaste pîrînite ale insulei. Pe urmele lor, militarii din Batalionul 2 al locotenent-colonelului Harold E. Rosecrans, din Regimentul 5 infanterie marină, debarcați la Blue Beach, au traversat Tulagi și au măturat jumătatea sa de nord-vest,

---

* Vedete mici de debarcare. (N. tr.)

fără să întâlnească nici urmă de inamic. Rosecrans și-a adunat apoi batalionul și a înaintat într-o poziție favorabilă pentru a-l sprijini pe Edson.

Rezistența s-a făcut simțită mai întâi în fostul cartier chinezesc, care îmbrățișa docurile Burns-Philp de pe coasta de nord, în fața micuței insule Makambo. Aici, imediat înaintea amiezei zilei de 7 august, infanteria marină a suferit primele pierderi în luptele din campania din Pacificul de Sud. În încercarea de a da ajutor la trei soldați grav răniți, locotenentul (j.g.) * Samuel Miles, un doctor tânăr din flotă, a fost ucis, și un comandant de companie grav rănit. Cum raiderii înaintau cu prudență către colibebe șubrede, japonezii au deschis focul cu aruncătoare ușoare. Înaintarea s-a încetinit și, târziu după-amiaza, Edson a ordonat oprirea pentru a se consolida la teren pentru noapte.

Infanteria marină stăpânea o linie care se întindea în general de-a lungul terenului înalt de la Carpenter's Wharf (Debarcaderul dulgherului), la nord, pînă la spațioasa construcție a reședinței în care comisarul (australian) a locuit pînă cînd a fost forțat să fugă din insulă, la sfîrșitul lui aprilie. Pe partea sudică a reședinței, un teren ușor în pantă ducea spre o mică clădire a unui club de golf aflat lîngă plajă. Această poziție nu era organizată; nu era timp pentru acest lucru. Raiderii au săpat adăposturi puțin adînci pentru cîte doi și trei oameni, iar Rosecrans și-a desfășurat batalionul pentru a întări pozițiile înaintate.

Configurația terenului îi favoriza pe infanteriștii marini. Creasta pe care o ocupau cădea într-o pantă abruptă, într-o zonă rectangulară plană, folosită în zilele mai fericite pentru meciurile de crichet și de fotbal. Japonezii ocupau poziții pe o creastă accidentată, stîlcoasă, acoperită cu tufiguri, care mărginea partea de est a terenului de joc.

---

* Vezi nota traducătorului (p. 414)

Luptele de după-amiază arătascră că apărătorii lui Tulagi erau dotați din abundență cu aruncătoare ușoare de mînc, aruncătoare de grenade, precum și cu mitraliere grele și ușoare. Se aprecia că, acolo, erau între trei și patru sute de apărători și că ei voi contraataca în timpul întunericului.

Au făcut-o de patru ori. Dar fiecare asalt a fost mai puțin impetuos decît cel precedent, și toate au fost respinse. Cîțiva japonezi s-au infiltrat în pozițiile infanteriștilor marini ; șase s-au tîrît sub terasa reședinței și s-au ascuns acolo. Chiar în zorii zilei de 8 august ei au ucis trei infanteriști marini. Cinci minute mai tîrziu erau, la rîndul lor, uciși cu grenade.

Soldatul clasa I John Ahrens, un pușcaș mitralior din compania A, zăcea tăcut, cu ochii închiși, respirînd încet, într-în adăpost săpat în centrul liniei subțiri de apărare pentru care luptase cu eroism ca s-o mențină. Ahrens era plin de sînge. El era pe moarte. Alături, zăcea un sergent japonez mort peste picioarele sale se afla un ofițer mort. Ahrens fusese lovit în piept de gloanțe și sîngele izvora încet din trei răni adînci, făcute de baionete. În jurul aceluiași adăpost se aflau treisprezece corpuri ghemuite de japonezi. Cînd căpitanul Lewis W. Walt l-a luat pe Ahrens în brațe pentru a-l duce la reședință, muribundul, încă agățîndu-se de arma sa automată de tip BAR *, spunea : „Domnule căpitan, ei au încercat să treacă peste mine noaptea trecută, dar nu cred c-au reușit“.

„N-au făcut-o, Johnny, răspunse Walt încetișor, n-au făcut-o“.

Insulița Gavutu, legată cu și mai mica Tanambogo printr-un îngust dig provizoriu, s-a dovedit a fi și mai greu de cucerit în ziua Z decît a fost Tulagi. Deși apărătorii erau mai puțini, tot puțini erau și atacatorii americani. Bom-

* B.A.R. — Browning Automatic Rifle (N. tr.)

bardamentul aerian asupra lui Gavutu, care măsoară aproximativ 500 de iarzi în lungime și mai puțin de 300 în lățime, a fost scurt și complet ineficace ; ascunși în adăposturi blindate și grote, japonezii au suferit puține pierderi pregătindu-se ei înșiși să facă o primire sîngeroasă parașutiștilor.

Pe măsură ce mijloacele de debarcare se îndreptau spre mal, tunurile de pe distrugătoare au neutralizat focul apărătorilor, dar cînd șalupele au ajuns la mal și infanteriștii marini s-au împrăștiat, acest foc al forțelor proprii a încetat și japonezii au trecut la atac. Parașutiștii, dezorganizați pe moment de ploaia de gloanțe vărsate asupra lor de armele automate bine camuflate, au căutat orice adăpost pe care puteau să-l găsească. Dar asemenea posibilități nu prea se iveau. Înainte de a se fi făcut vreun progres, maiorul Williams a fost lovit, iar comanda a fost trecută maiorului Charles A. Miller. Ostașii mureau pe acea fișie îngustă de plajă, dar distrugătoarele de sprijin, în ape netrecute pe hartă, ezitau să reducă distanța pentru a executa focul precis atît de necesar. Singura scăpare era deplasarea și, în mici grupe, oameni disperați înaintau către inamic. Pe la mijlocul după-amiezii o grupă a cucerit vîrfurile cotei 148, punctul cel mai înalt de pe insulă. Aici, un infanterist marin a desfășurat steagul american. Dar steagul Soarelui Răsare flutura sfidător pe micuța Tanambogo, ai cărei apărători erau încă în deplină putere. Cel ce s-ar fi expus lingă digul provizoriu, care era din cînd în cînd măturat de rafale de foc de arme automate, ar fi plătit cu viața.

Era clar că parașutiștii nu puteau continua cu cucerirea lui Tanambogo, desemnată inițial ca Faza a doua a obiectivului lor. În acel moment ei stăteau ca pe vîrfurile unui vulcan care putea să erupă în orice moment, pentru că, sub picioarele lor, în vreo două duzini de grote și adăposturi blindate, își aveau vizuina japonezii. Aceste grote puteau fi distruse numai prin încărcături explozive legate de prăjini.

Multe astfel de încărcături au fost împinse în poziții de către uriașul și blondul căpitan Harry Torgerson. Pantalonii săi au fost sfișiați în bucăți de prima încărcătură pe care a detonat-o.

Așadar, la apusul soarelui în spatele insulei Savo, rămînea de cucerit insula Tanambogo. Rupertus a cerut bombardamente aeriene asupra insuliței și a indicat căpitanului Crane, a cărui companie se retrăsese mai înainte de pe Haleta cea fără apărare, să se imbarce și să atace în amurg. Ofițerul cu operațiile, maiorul William K. Enright, afirma că acest efort, conceput în graba momentului, promitea puține șanse de succes. Rupertus credea altfel. Așa cum prezisese Enright, infanteriștii marini ai lui Crane au fost întîmpinați de un foc ucigător pe măsură ce bărcile se apropiau de punctul de debarcare. Numai una a reușit să ajungă pe plajă; ocupanții ei au fost ciuruiți. Celelalte două, găurite într-o jumătate de duzină de locuri, s-au retras în grabă la Gavutu.

Acest atac nereușit a avut un singur rezultat durabil: l-a convins pe Rupertus că are nevoie de ajutor. El a apelat la Vandegrift și, la miezul nopții, Turner a retras batalionul locotenent-colonelului Robert G. Hunt (din Regimentul 2 infanterie marină), prevăzut în planul de bază să ocupe Ndeni. Rupertus i-a ordonat lui Hunt să debarce pe Gavutu, în zori, să schimbe parașutiștii și să cucerească Tanambogo.

Noaptea și ploaia n-au adus nici o pauză în lupta de pe Gavutu. Japonezii izolați se țirau din grote pentru a arunca grenade sau trage rafale spasmodice din puști mitraliere. Infanteriștii marini nu aveau de ales, doar să îndure aceste atacuri și să aștepte zorile.

Pe Guadalcanal, americanii ar fi trebuit să petreacă prima lor noapte într-o pace relativă. Dar în ciuda faptului că nici un apărător nu i-a deranjat, odihna a fost imposibilă. Santinelele cu nervii încordați au însuflețit lungile ore prin sute de focuri trase asupra unor ținte inagi-

nare. Agitația a fost remarcată de japonezii de dincolo de Matanikau, dar care erau de-a dreptul incapabili să-și dea seama ce se petrece. Infanteriștii marini erau desigur nervoși și epuizați. Toți erau neliniștiți, iar unii chiar speriați. Ei au debarcat așteptându-se să-i întâlnească pe japonezi și să lupte cu ei, dar inamicul s-a ascuns. Cu siguranță se află acolo, undeva în întunericul impenetrabil. Cu toate acestea, nici în zorii celei de-a doua zi nu era nici urmă de el.

Înainte de miezul nopții din ziua Z, Vandegrift a dat noi dispoziții de luptă. El i-a ordonat lui Cates să nu țină seama de Grassy Knoll, să ocolească către vest, să înainteze către Lunga și să înconjoare aerodromul dinspre sud. În același timp, a ordonat Regimentului 5 infanterie marină să se deplaseze rapid către Lunga Point și să continue înaintarea către Kukum.

Sîmbătă dimineața (8 august), patrulele, ce se deplasau ezitînd spre aerodrom, au capturat cîțiva muncitori japonezi și coreeni. Informațiile date de aceștia au făcut să se cristalizeze opinia, pînă atunci nebuloasă, că inamicul s-ar fi retras către vest, probabil la Kukum sau poate chiar mai departe. În situația dată, comandamentul diviziei i-a ordonat lui Hunt să înainteze repede spre Kukum. Dar Regimentul 5 infanterie marină nu se grăbea, așa că patrulele lui au atins abia pe la jumătatea după-amiezii zona taberei părăsite de japonezi din păduricea de cocotieri, aproape de capătul de nord al pistei.

O recunoaștere rapidă a zonei de cazare invadate a dus la constatarea că personalul de construire a aeroportului și apărătorii lui din Forța de debarcare fugiseră în grabă. Unele locuri din tabără, evident părăsite într-o grabă determinată de panică, au fost găsite într-o stare de dezordine cumplită. Uniforme, încălțăminte numită tabi,

cu talpă de cauciuc, în care degetul mare este despărțit de celelalte, cămăși, șepci, căști, pături, plase împotriva țințarilor, puști, cești de ceai, bețișoare de mâncat, străchini pentru orez, cu conținutul lor pe jumătate consumat, toate zăceau de-a valma. Nenumărați cocotieri, atinși de bombe și de proiectile, căzuseră, dărîmînd clădiri mici și sfîșiind corturi. În clădiri improvizate, folosite evident ca birouri, hîrtii și instrumente de desen erau răspîndite pe jos. Cînd infanteriștii de marină au dat cu ochii de această priveliște, efectul a fost lugubru. Aici omul a trăit și a muncit pînă cînd s-a abătut asupra sa o neașteptată catastrofă, smulgîndu-l din lumea lui.

Între timp, alte patruzele din Regimentul 11 infanterie marină au scotocit cîmpul de luptă, dar fără a da de urma inamicului. Comandantul artileriei, colonelul Pedro A. del Valle, a însoțit una dintre aceste patruzele. Raportul său conchidea că trebuie să „împingă” mai înainte și spre seară unul dintre batalioanele lui Cates a traversat pista de aterizare și a săpat tranșee pentru noapte pe malul de est al riului Lunga.

Între timp, descărcarea de materiale pe Red Beach continua în neorînduială. Predomina o dezorganizare totală și, într-un efort de a dispersa periculoasa concentrare de provizii, Vandegrift a cerut lui Turner să lărgască zona de descărcare către plajele situate la aproximativ o milă vest de aglomerata Red Beach. Turner s-a împotrivit; el era îngrozit numai la ideea că trebuia să-și miște navele în ape care puteau fi minate. Dar Vandegrift insista. Pînă la urmă, amiralul a putut să vadă el însuși că pur și simplu nu era spațiu pe Red Beach pentru a debarca o parte din încărcătura de luptă aflată încă în calele navelor. Și cîrînd, șalupele au început să descarce lîngă gura lui Block Four River. Spre a preveni repetarea mersului anevoios de pe Red Beach, unele dintre transportoare au trimis marinari pe uscat pentru a întări echipele epuizate de efort.

În timp ce infanteria marină de pe Guadalcanal cotro-
băia prin taberele părăsite, spărgea nuci de cocos, aduna
amintiri și lua ca mostre primele țigarete japoneze, frații
lor de arme de pe insulele Tulagi și Gavutu continuau să
lupte cum luptaseră și în ajun.

În zorii zilei de sîmbătă (8 august), cînd au ieșit din
adăposturile individuale puțin adînci, infanteriștii de ma-
rină ai lui Edson și Rosecrans au văzut, pentru prima oară,
în fața liniilor lor, cadavrele mutilate ale oamenilor care,
cu cîteva ore mai devreme, dăduseră un asalt cu o înver-
șunare învecinată cu frenezia. Pentru unii dintre ei,
prima întîlnire cu moartea prin violență s-a soldat cu un
șoc brutal, dar a fost un lucru cu care s-au obișnuit, iar
plutoanele și grupele s-au deplasat, curînd, spre grotle în
care își găsiseră japonezii refugiul final.

Nici bombardierele în picaj și nici tirul tunurilor de pe
nave n-au putut lichida inamicul din grotlele acelea stîn-
coase. Infanteriștii de marină nu aveau nici mine Banga-
lore (încărcături alungite), nici aruncătoare de flăcări, nici
tancuri. (Singurul tanc debarcat pe plajă la Tulagi, pier-
duse o șenilă și acum se odihnea într-un șanț). Ei au ac-
ționat la început cu grenade de mîină. Japonezii le ridicau
rapid și le aruncau înapoi. În cîteva minute, infanteriștii de
marină au înțeles că a te mișca în fața grotelor însemna
moarte.

Din fericire, raiderii aveau o secție de distrugeri, con-
dusă de Angus Gauss, un tunar din corpul de infanterie
marină căruia îi plăcea să arunce în aer orice. Pentru ure-
chile lui Gauss o explozie era cea mai dulce muzică ce pu-
tea fi receptată. El și oamenii lui au petrecut dimineața
improvizînd încărcătura de trotil pe o prăjină și pe la
amiază japonezii ascunși au început să le simtă pe propria
piele. Astfel, doi oameni din detașamentul de distrugeri,
sub acoperirea unor grenade fumigene și susținuți de fo-

cul mitralierelor au pătruns în gurile întunecate a două grote adiacente alese pentru a li se acorda atenție. Cîteva clipe mai tîrziu, bubuituri înăbușite punctate de răcnete au semnalat succesul deplin al primelor experiențe ale lui Gauss. După amiază, cele mai multe grote erau astupate. Două plictisitoare enclave și o jumătate de duzină de trăgători de elită mai rămîneau să fie lichidați, dar la apusul soarelui Rupertus a putut transmite prin radio lui Vandegrift că Tulagi era în siguranță. Batalionul de asalt a pierdut 99 de oameni : 47 morți și 52 răniți. Batalionul lui Rosecrans din Regimentul 5 infanterie marină a pierdut 56 oameni ⁹.

Batalionul lui Hunt, eliberat cu șovăire de Turner vineri, cu puțin înainte de miezul nopții, a început debarcarea pe Gavutu vineri la ora 7 a.m. și sîmbătă 8 august, la prînz, aceste trupe proaspete aveau insula sub control. Hunt i-a ordonat lui Miller să-și imbarce parașutiștii și să se deplaseze cu ei la Tulagi. Însîngerata Gavutu aparținea americanilor. Parașutiștii au plătit pentru ea cu 84 de morți și răniți — procentul pierderilor a fost de peste 20 la sută din efectiv ¹⁰.

Hunt i-a transmis acum lui Rupertus că este gata să atace Tanambogo și i-a cerut să execute un bombardament aerian pregătitor. Aproape imediat au răspuns șase bombardiere în picaj din aviația de pe portavioane, aflate în așteptarea executării unor asemenea misiuni. Atacul lor a fost mai mult dăunător decît util : cîteva bombe lansate prea devreme, care au căzut pe Gavutu, au făcut bucați trei militari din infanteria marină și alți 9 au fost răniți grav. Hunt l-a silit pe conducătorul zborului, înjurîndu-l, să se ducă înapoi de unde-a venit.

De îndată ce avioanele au părăsit zona, crucișătorul *San Juan* a intrat în port, a bombardat, timp de cîteva minute, Tanambogo, apoi s-a retras. La puțin timp după aceea, a apărut pe scenă un al doilea grup de avioane ce fuseseră ambarcate pe portavion, ele avînd misiunea ex-

presă de a da jos steagul japonez care mai flutura încă pe cel mai înalt punct al insulei. Mai multe bombe au căzut din nou alături de țintă și au ucis și rănit câțiva infanteriști de marină de pe Gavutu. Altele au lovit obiectivul, dar n-au deranjat steagul Soarelui Răsare. După această întâmplare, Hunt a cerut cu hotărâre ca „sprijinul” aerian să fie întrerupt numaidecît.

La ora 4,00 p.m., Hunt, acum plin de speranță că nu va mai avea de dat piept nici cu japonezii și nici cu bombardierele în picaj ale Statelor Unite, a cerut distrugătorului „*Buchanan*” să deschidă focul, din apropiere, asupra insulei Tanambogo. „*Buchanan*” s-a apropiat de țarm. Scurtul său bombardament a fost devastator și, la 5 minute după ce tunurile au deschis focul, compania I (căpitan W. B. Tinsley) a debarcat pe insulă. La o oră după aceea, un sergent dădea jos drapelul japonez pe care o duzină de piloți nu reușiseră să-l doboare.

În zorii acestei zile de sîmbătă coastwatcherul Jack Read, din Bougainville, a început obositoarea operație de a-și deplasa aparatul său de radio-emisie pe o nouă poziție, în vîrfurile unei coaste abrupte, unde spera să găsească mai bune condiții de recepție și emisie. Pe cînd el și cărătorii băștinași transpirați urcau poticnindu-se prin junglă, Read a auzit zgomotul unor avioane ce zburau la mică altitudine. Pe deasupra capului lor au trecut bombardiere *Betty* în direcția sud-est, în formația de V-uri, constituite într-un triunghi cu vîrfurile înapoi, însoțite de avioane de vînătoare „*Zero*”. În timp ce doi băieți fixau antena, Read număra avioanele. În cîteva minute a transmis în eter: „De la JER *. 40 de bombardiere se îndreaptă spre voi”. Acest mesaj a fost recepționat la Townsville, în Australia. De acolo a fost retransmis la Melbourne și mai departe

---

* JER == Jack E. Read (N. tr.).

la Pearl Harbor, de unde a ajuns la Fletcher și Turner, la 40 de minute după ce l-a emis Read.

Centrul de dirijare a aviației de vânătoare de pe portavionul *Saratoga* a adunat din nou avioanele de tip „*Wildcat*” deasupra insulei Savo și iarăși a încetat descărcarea, transportoarele și cargourile punându-se în mișcare pentru a respinge atacul aerian. De data aceasta însă japonezii au făcut un arc spre nord, la 50 mile de Savo, și când bombardierele torpiloare au ajuns mugind pe deasupra vîrfurilor copacilor de pe Florida, patrulele aeriene de interceptie se aflau deasupra insulei Savo, la altitudini de 10, 15 și 25 mii de picioare. Fiind siguri că nu vor avea rezistență din aer, japonezii anticipau o chermeză, dar ei nu luau în calcul precizia tunarilor lui Turner, care petrecuseră multe ore plictisitoare urmărind zborul la joasă altitudine al avioanelor.

Aveau acum ocazia să plătească dividende pe măsură. De la 20 la 40 de picioare deasupra apei, bombardierele torpiloare „*Betty*” își croiau drum prin focul artileriei antiaeriene către țintele lor. Aceasta era altitudinea prescrisă de noua concepție a atacului cu torpile, bazată pe acțiuni reușite împotriva navelor britanice. Sistemul de conducere a focului la americani era însă mai avansat. Bombardierele „*Betty*” au fost izbite de o furtună de oțel. Unul cîte unul se aprindeau, explodau, se dezintegrau, unele atît de aproape de nave, încît bucăți de aripi și fuselaje le loveau corpul, iar bucăți de motoare rupeau vîrfurile suprastructurilor. Marinarii de pe o navă de transport au măturat peste bord în ziua aceea brațele, picioarele și piepturile unor piloți japonezi.

Alertată în cele din urmă, vânătoarea americană a interceptat neconcludent avioanele de vânătoare japoneze de tip „*Zero*” din escortă. Ambele părți aveau să pretindă, fără moderație, că au scufundat nave și au doborât avioane. Transportorul *George F. Elliott* s-a aprins de la un

bombardier care a căzut și a explodat pe puntea sa. Distrugătorul *Jarvis* a fost greu lovit. Pierderile reale japoneze în avioane nu pot fi determinate nici pînă azi. Piloții de pe portavioane au revendicat șase avioane „Zero”. Piloții japonezi de pe „Zero”, 6 avioane americane. În aceeași zi, după-amiază, Read a văzut un singur avion „Betty” zburînd către nord-vest. Pilotul acestui avion, evident singurul supraviețuitor, a aterizat la Rabaul și a pretins că a scufundat o navă de linie. Nimeni nu i-a putut combate afirmația.

Duminică (9 august), dis-de-diminează, Hunt a trecut 2 companii la Tanambogo și, pe la amiază, sergentul său specializat cu distrugerile redusese la tăcere pozițiile din grote. Un observator imparțial (unul dintre capelanii regimentului) prezintă în mod concis această procedură :

„Sergentul O.S. Bergner a săpat cu sînge rece o gaură adîncă deasupra grotei, a plasat în ea o încărcătură zdravănă de trotil, pe care a aprins-o și a aruncat în aer grota, ucigînd pe ocupanți” ¹¹.

În sprijinul celor ce acționau pentru distrugerea grotelor au debarcat două tancuri ușoare, comandate de locotenentul R.J. Sweeney. Unul s-a îndepărtat de infanteria care îl sprijinea — sau poate plutonul de pușcași a înaintat prea încet — și a ajuns la ananghie :

„Japonezii au țîșnit din adăposturi și din grote și l-au blocat prin introducerea unei bare mari de fier în șenilă. În încercarea de a se debarasa de această bară, tancul a dat înapoi, peste trunchiul unui cocotier, în care s-a blocat, neputînd să mai dea nici înainte, nici înapoi. Japonezii au început să arunce cu sticle incendiare și alte substanțe inflamabile, care

au ucis întregul echipaj, cu excepția unui singur ostaș, care a reușit să scape“ ¹².

Pe la jumătatea după-amiezii de duminică, 9 august, Rupertus l-a informat pe comandantul diviziei că forța de debarcare din nord a cucerit toate obiectivele. Infanteriștii marini au îngropat peste 600 japonezi în timp ce alți aproximativ 100 japonezi au fost sufocați în grote. Probabil 70—80 au scăpat pe insula vecină, Florida. Au fost uciși sau răniți 295 americani.

Tuturor încercărilor de a-i determina pe apărători să se predea li s-a răspuns cu plumb ; japonezii au refuzat să ceară cruțarea vieții. Vandegrift a descris acțiunea Tulagi-Gavutu-Tanambogo ca pe o „...operație furtunoasă — neîntreruptă și fără milă... decisă de exterminarea unuia sau altuia dintre adversarii angajați. Spiritul ostășesc s-a manifestat peste tot acolo unde inamicul a fost întâlnit... și a fost o fermă hotărîre de a accepta... hazardul unei lupte apropiate și singeroase“ ¹³.

Debarcările din insulele Solomon au dovedit că concepția executării operațiilor de desant maritim, la care mulți ofițeri de infanterie marină și cîțiva din flotă au adus contribuții remarcabile în timpul deceniului precedent, era în esență judicioasă. Într-adevăr, cîteva probleme tehnice critice rămîneau să fie rezolvate, cea mai presantă dintre ele fiind cum să se grăbească și să se controleze descărcarea. Infanteriștii marini de pe Guadalcanal nu erau la curent cu faptul că existau nave de debarcare a tancurilor (Tank landing ships — LST) : în august 1942, foarte puțini cunoșteau această realitate. În ciuda faptului că tractorul amfibi — un vehicul pe care Corpul de Infanterie Marină l-a finanțat și pe care Vandegrift, într-o scrisoare personală către generalul Holcomb, îl descria ca „salvatorul vieții noastre“ — a demonstrat

utilitatea sa, dar acest hibrid eficient, DUKW * era numai în stadiul experimental ¹⁴.

Exigentele cerințe ale unei lupte coordonate pe pământ, pe mare și în aer au relevat multe slăbiciuni în planificare, înzestrare și pregătire de luptă. Vandegrift era în mod special neliniștit de rezultatele sub orice critică aduse de patrule, lipsa de legătură între unități și nivelul abominabil al disciplinei focului. „Materialul de transmitiuni — scria el comandantului — e de proastă calitate. Pur și simplu, aparatele n-au funcționat, și nu din vina personalului” ¹⁵.

Serioase deficiențe au fost relevate în conducere la toate nivelele, de la regiment la pluton. Pe Guadalcanal era în toate prea multă ezitare. Vandegrift va trebui, în scurt timp, să efectueze schimbări în statul său major și la comanda regimentelor și batalioanelor, pentru a asigura o conducere mai activă și mai inspirată.

Tunurile navale de calibru mediu au dovedit clar că tragerile împotriva unui sistem defensiv de grote și adăposturi blindate echivalează cu o risipă de muniție. Astfel de ținte pot fi distruse numai dacă sînt exact localizate și lovite prin trageri directe de la distanță mică. Experții Corpului de Infanterie Marină în probleme de trageri de artilerie navală încercaseră o vreme să prezinte amiralilor lor această realitate, dar n-au avut decît puțin succes. Mai tirziu, Connolly zis „Close-in“, ** arăta comandanților navali mai grijulii cît de eficace poate fi focul de sprijin al artileriei navale.

Din punct de vedere strategic, operația a tins să îndeplinească tot ceea ce King sperase. Aliații au trecut la ofensivă și au oprit marea japoneză în creasta ei critică. Ei au salvat (cel puțin temporar) insulele Santa Cruz și

---

* DUKW = autoamfibie pentru transportul de materiale. (N. tr.)

** „Close-in” — expresie folosită de observatorii de artilerie, cu sensul de „mai strîns”, „mai aproape” de țintă. (N. tr.)

Joile Hebride și au stabilit o poziție de pe care puteau să interzică operațiile japoneze în mărele Solomon și Coralilor. Din Australia s-a ridicat un mare oftat de ușurare. Numai că bucuria de la Washington, Melbourne și Honolulu avea să fie de scurtă durată.

NOTE

1 Shakespeare, *King Henry V*, Actul III, prolog, (versurile 13—16) :

O ! Dar gindește-te
Tu stai pe țărm și iată :
O cetate pe mișcătoare valuri dansînd în legănare
Așa apare această flotă maiestuoasă !

Îi sînt îndatorat prietenului meu Martin Clemens pentru că mi-a atras atenția asupra frazelor alăturate, pe care le-am folosit ca titlu pentru acest capitol și în text.

2 „War Diary, Japanese Eighth Fleet“, 7 august 1942, ONRL, documentul nr. 161259, p. 6.

3 Divizia 6 de crucișătoare :
Aoba (navă amiral), *Furutaka*, *Kinugasa*, *Kako*.

Fiecare dintre aceste crucișătoare era înarmat cu șase tunuri de 8 inci în turele, baterii formidabile în borduri, și douăsprezece tuburi lanstorpilor de 24 inci. Proiectanții americani scosese ră citiva ani mai înainte tuburile lanstorpilor de pe crucișătoare. Ei nu anticipau acțiuni cu crucișătoare la mică distanță. Concepția japoneză era mai puțin ortodoxă.

4 *Meiyo Maru* a fost scufundată, ziua următoare pe cînd naviga în largul Capului Saint George, Noua Britanie, de către submarinul american S—38.

5 Toți operatorii aliați ascultau permanent, pe frecvența „Bells“ a coastwatcherilor. Toți operatorii americani supravegheau suplimentar frecvența „Fox“. Emisiunile „Fox“, care se transmiteau de la Pearl Harbor, erau adresate tuturor unităților navale din zonele Oceanului Pacific. Emisiunile „Fox“ aveau loc după program și nu erau folosite în mod obișnuit pentru a transmite avertismente de urgență.

6 Cînd a auzit știrea, împăratul, cu mai mult simț de prevedere decît consilierii săi, a fost tulburat și a dorit să meargă imediat la Tokyo.

7 Takushiro Hattori *The Complete History of the Greater East Asian War*. Biroul Șefului Istoriei Militare (OCMH). Departamentul Armatei de Uscat 8—5. 1, AF.VII, p. 6.

8 Denumire folosită de Marina Militară a Statelor Unite pentru distrugătoarele transformate în transportoare de trupe. Aceste nave (cu patru coșuri) din primul război mondial fuseseră modificate pentru a transporta 175 de ofițeri și soldați. Confortul lăsa mult de dorit.

9 Secția istorică a Corpului de infanterie marină nu dispune de un centralizator privind cifrele pierderilor înregistrate în cursul confruntărilor din campania pentru Guadalcanal. Singurele cifre disponibile pentru cercetător sînt presărate printre rapoarte și în catalogul evidenței mecanizate. În acest catalog am descoperit cîteva greșeli evidente. Cifrele date aici sînt cele mai precise pe care le-am putut găsi în documentele existente. *Raportul final al Diviziei 1 infanterie marină* dă 90, dintre care 36 uciși în luptă sau morți pe insulă în urma rănilor primite.

10 Vezi nota 9, *supra*. Cifrele pentru Gavutu indică 28 uciși în luptă, un mort în urma rănilor, 49 răniți în luptă, 6 dispăruți (probabil morți).

11 Raportul lui W. Wyeth Williams, preotul militar protestant al batalionului 3 din Regimentul 2 infanterie marină. Rapoarte diverse. Secția istorică a Corpului de infanterie marină al Statelor Unite. Documentul a II—2.

12 „Raportul final al Diviziei 1 infanterie marină“.

13 Ibidem. Evidența mecanizată a Corpului de infanterie marină al Statelor Unite. Cifrele privind pierderile pentru Tanambogo trebuie considerate ca fiind incorecte. Ele indică 39 uciși în luptă, 3 răniți în luptă și un mort în urma rănilor, un total de 43, plus 6 uciși de bombe de aviație pe Gavutu înainte ca Tanambogo să fie atacat. Ceva este în mod evident greșit aici. Raportul lui Hunt despre acțiunea pe Tanambogo nu detaliază pierderile. Cifra de 56 dată în „Raportul final“ este totuși folosită în mod consultativ.

14 Scrisoare personală. Vandegrift către generalul-locotenent Holcomb, 11 august, 1942.

15 Ibidem.

5. „LIMBA DE FIER DE LA MIEZUL NOPTII

La începutul după-amiezii de sîmbătă 8 august, cu obiectivele ce le fuseseră repartizate deja atinse sau a căror înfăptuire era iminentă, Turner și Vandegrift mai aveau o singură problemă deosebită, sau cel puțin așa credeau ei. Aceasta era grăbirea descărcării navelor. Flota de invazie înfruntase trei atacuri aerice grele în 24 de ore. Turner știa, pentru că i se spusese în termeni foarte clari, la Koro, că putea să se aștepte la o acoperire aeriană pentru nu mai mult de alte 18 ore. El știa, de asemenea, că era imposibil să golească navele sale în acel timp. El urmărise desfășurarea operației de descărcare și era conștient că practic încă nu se debarcase pe țărîm nimic din tehnica grea. Urmărind activitatea de pe nava amiral *McCawley*, Turner era neliniștit. În timpul mesei de seară, un mesager i-a înmînat o bucată de hîrtie, menită mai mult să diminueze extraordinarul său optimism și să-l provoace la una din exploziile de injurături colorate pentru care era atît de simpatizat.

Interceptarea unei telegrame urgente operative de la Fletcher către Ghormley, conținea o informație pe care comandantul Forței de desant maritim o găsea, după propria sa expresie, „de necrezut“. În mesajul său, Fletcher raporta prezența unui număr mare de avioane torpiloare și de bombardament în zonă ; forța sa de vînătoare, redusă de la 99 la 78 de avioane, combustibilul redus drastic. El recomanda imediata retragere a portavioanelor. Comandantul forței expediționare a luat această „foarte nefericită“ hotărîre fără a informa nici pe Vandegrift, nici pe Turner ¹.

Chiar dacă Fletcher putea să spere că navele sale nu fuseseră detectate, el nu putea fi sigur și evident presu-

punea că ele au fost sau vor fi descoperite în curînd. Noi știm acum că nici submarinele inamicului și nici cerțetarea aeriană nu reperaseră Marea unitate operativă 61 (Task Force 61), că buncărcle lui Fletcher aveau combustibil suficient pentru a opera în zonă încă cel puțin două zile, înainte ca el să fie nevoit să procedeze la o întîlnire pentru realimentare cu combustibil, că avea de peste două ori mai multe avioane de vînătoare disponibile decît aveau japonezii pe aerodromurile din insulele Bismarck și că într-adevăr a început să se retragă cu 12 ore înainte de a primi aprobarea lui Ghormley. „Dezertarea elementelor vitale ale forței“, cum a descris Turner, ulterior, retragerea, a continuat în ciuda informației cu care Fletcher era la curent, la mai puțin de două ore după ce a inițiat cererea sa de retragere, că o forță japoneză de suprafață înaintează către insulele Solomon de jos². Ghormley și-a călcat pe inimă ca să-i lase pe Turner și pe Vandegrift fără acoperire aeriană, dar nu credea că el poate să ordone lui Fletcher să rămînă. Oricum, ComSoPac (comandantul Pacificului de Sud) nu putea citi registrele de combustibil de pe navele lui Fletcher³.

Hotărîrea nu i-a lăsat lui Turner nici o alternativă. El va trebui să-și retragă navele sale de desant, atît de vulnerabile și de valoroase, singurele de acest gen la vest de Hawaii, și cit mai repede posibil. De aceea i-a convocat imediat pe Vandegrift și pe Crutchley pe „Wacky Mac“⁴.

În timp ce portavioanele americane se întorceau către sud-est, coloana viceamiralului Gunichi Mikawa, compusă din 5 crucișătoare grele, 2 ușoare și un distrugător, cu *Chokai* în frunte, își croia drum prin strîmtorea „The

---

* Porecla navei comandant a contraamiralului R.K. Turner, U.S.S. *McCawley*. (N. tr.)

Slot“ de la nord de insula Noua Georgie. Pe puntea acestei nave comandant se afla un bărbat care nu era chinuit de îndoieli și temeri înspăimântătoare ; Mikawa înainta cu îndrăzneală către bubuitul tunurilor. El știa exact ce urma să facă : să distrugă forța de invazie anglo-americană într-un atac de noapte.

Cercetarea efectuată încă de dimineață cu hidroavioanele crucișătoarelor i-a dat lui Mikawa o apreciere rezonabilă despre forța aliată ; bazat pe rapoartele observatorilor săi, amiralul și-a elaborat planul de luptă. Acesta prevedea executarea unui atac fulgerător la sud de Savo, lovirea imediată a crucișătoarelor și transportoarelor aliaților în largul Guadalcanalului, distrugerea navelor ancorate la Tulagi și retragerea la nord de Savo. Simplitatea și temeritatea acestei concepții ar fi fost lăudată chiar de Horatio Nelson. Pe la 2,20 p.m., Mikawa și-a transmis dispozițiunile. Acestea erau scurte și la obiect :

„Noi vom pătrunde la sud de insula Savo și vom torpila principalele forțe inamice la Guadalcanal. De acolo, vom înainta către zona din față și vom lovi cu torpile și foc de artilerie, după care ne vom retrage la nord de Insula Savo“ 4.

Chiar dacă navele japoneze nu acționaseră niciodată împreună, Mikawa a considerat inutilă detalierea ordinelor sale. Concepția executării bătăliilor de noapte era foarte dezvoltată în marina imperială japoneză ; comandanții de nave erau veterani abili și echipajele excepțional instruite. Iar prin torpilele lor de mare viteză, cu motoare cu oxigen, de 24 de inci, numite „Long Lance“, japonezii posedau o armă ucigătoare, în care investiseră încredere totală și pe care evenimentele viitorului imediat o vor justifica pe deplin.

Două ore mai târziu, toate materialele inflamabile de pe suprastructuri au fost aruncate în mare și pe cînd soarele

apunea în spatele navelor sale, Mikawa a transmis un semnal vizual :

„În tradiția cea mai bună a marinei imperiale, noi vom angaja inamicul într-o bătălie de noapte. Este de așteptat ca fiecare bărbat să-și facă datoria pe deplin“⁵.

Mikawa conta pe surprindere, pe care avea să o realizeze, în ciuda faptului că forța sa navală fusese detectată și urmărită pe 8 august de două avioane de cercetare ale Forțelor Aeriene Regale Australiene. Unul dintre piloți nici măcar nu și-a bătut capul să o observe destul timp pentru a face o apreciere corectă și, cu o incredibilă înconștiență, a raportat descoperirea navelor inamice numai după ce și-a terminat patrularea, a aterizat și și-a luat ceaiul de după-amiază. Colegul său, mai puțin indolent, a prezentat un raport incomplet. Din diverse motive, informația nu a fost prelucrată prompt ; transmiterea celor două rapoarte a fost în mod nepermis amînată și nu au fost comunicate pînă la 7,00 p.m. (aproximativ o oră după ce transmisioniștii lui Turner au interceptat și decodificat telegrama urgentă a lui Fletcher către Ghormley), cînd unul dintre aceste mesaje a ajuns la Turner. El a retransmis acest mesaj navelor de sub comanda sa. Posibil, din cauza redactării ambigue — „Trei crucișătoare, trei distrugătoare, două nave-bază pentru hidroavioane sau canoniere, drum 120°, viteza 15 noduri“ — atît Turner cît și Crutchley (care din ordinul lui Turner se grăbise să-și părăsească locul din formația de nave de siguranță și să vină lîngă nava *McCawley* la bordul navei sale comandant *Australia*) au ajuns la concluzia pripită că japonezii erau fără îndoială în drum către golful Gizo, pentru a înființa o bază de hidroavioane. Aici nu a fost o încercare de analizare a posibilităților inamicului, ci mai

degrabă o simplă „ghiceală“, lipsită de imaginație cu privire la intențiile sale.

Dacă Fletcher ar fi rămas în zonă și ar fi trimis avioane să execute acțiuni de cercetare, înainte de inserare, către nord-vest, o măsură elementară de securitate, în mod vădit dictată de situație, poate că ar fi fost detectată coloana lui Mikawa. Sau dacă toate rapoartele de repere (erau, de fapt, în total patru) ar fi fost confruntate, comparate și evaluate...⁶ Sau dacă avioanele B-17 ale lui Saunders nu ar fi fost blocate la sol în ziua de 8 din cauza vremii... Ori dacă ar fi fost executată în sus pe „The Slot“ cercetarea suplimentară cerută mai devreme de Turner amiralului McCain...“⁷.

O eroare clădită pe alta, ghinion, judecată proastă și pură neglijență, ingrediente amplificate de îndrăzneala lui Mikawa și de îndemînarea cchipajelor sale. Toate s-au combinat pentru a produce o drojdie pe care marinarii australieni și americani, îmbarcați pe navele care făceau siguranța pe căile de acces dinspre nord-vest către zonele de transport, o vor înghiți cu greu pînă la ultima picătură.

Era acum puțin după 9,00 p.m. și în timp ce Crutchley și Vandegrift (care venise cu șalupa de la postul său de comandă de lingă Lunga) discutau cu Turner la bordul întunecat al navei *McCawley*, ofițerii și marinarii de pe crucișătoarele lui Mikawa, la numai 100 de mile nord-vest de Savo, se pregăteau pentru atac. Pe navele care executau siguranța, navigînd încet și metodic la nord și la sud de Savo, totul era liniștit. Nici unul dintre comandanții de nave nu părea conștient că raportul trimis mai devreme de Turner putea să însemne pericol. Nici unul, cu excepția lui Bode, temporar la comandă pe *Chicago*, nu era nici măcar la curent cu faptul că Crutchley retrăsese *Australia* din formația de siguranță și era acum la 20 de mile către est. Bode nu și-a bătut capul să transmită cuiva această informație. Amiralul britanic dăduse niște instrucțiuni vagi, dar nu ordine specifice pentru o bătălie de noapte

și nici unul dintre comandanți nu ceruse detalii suplimentare. Deși la Koro existase ocazia de a convoca o consfătuire la care posibilitățile unei acțiuni de suprafață, pe timp de noapte, puteau fi explorate și amiralul putea să schițeze măsurile operative oportune, Crutchley a neglijat să-și convoace comandanții săi pe nava amiral.

Desigur, pe hartă, planul său de dislocare părea satisfăcător. La sud de Savo, cu ordine de a patrula între această insulă și Cap Esperance, erau trei crucișătoare : *Australia*, *Canberra* și *Chicago*, cu două distrugătoare. Crucișătoarele *Vincennes*, *Astoria* și *Quincy*, tot cu două distrugătoare, blocau trecerea nordică dintre Savo și Florida. În plus, un distrugător înzestrat cu stație de radiolocație a fost plasat în supraveghere între 6 și 8 mile vest de fiecare din cele două grupuri de la Savo ale lui Crutchley. La est de zona de transport, în Lengo Channel (Canalul Lengo), patrula contraamiralul Norman Scott cu nava *San Juan*. Crucișătorul australian *Hobart* și distrugătoarele *Monssen* și *Buchanan* erau sub comanda sa. Acesta era un plan nefericit, pentru că din cele opt crucișătoare și opt distrugătoare aflate la dispoziția lui Crutchley, numai *San Juan* avea radiolocație noi (SG) pentru cercetare navală⁸.

Nu trebuie să fii expert în tactica navală pentru a observa că acest amiral britanic și-a divizat forța de care dispunea în așa fel încât și-a plasat fiecare element într-o poziție în care putea fi lovit și anihilat separat. Indicînd o patrulare gen „cutie“ la nord de Savo, el a privat, de asemenea, crucișătoarele de acolo de posibilitatea de a „bara T-ul“ — adică de a fi permanent în măsură să se plaseze repede într-o astfel de formație încît artileria lor să poată lovi lungimea unei coloane inamice. În plus, deși toate distrugătoarele erau echipate cu torpile, nici un ordin nu fusese dat cu privire la folosirea lor.

Că nici amiralul Crutchley și nici superiorul său imediat nu au luat în mod serios în seamă posibilitatea unui

atac inamic cu nave de suprafață, nu este o scuză, ci o acuzație care condamnă. Aproximativ cu 2 000 de ani înainte, filosoful militar chinez Sun Tzu avertiza : „În război să nu presupui că inamicul nu va veni, ci să te pregătești să-l întâmpini”⁹. Japonezii veneau și veneau repede, dar nici navele aliate și nici echipajele lor nu erau gata să-l întâmpine.

Circa 40 de minute înainte de miezul nopții, amiralul japonez a lansat din nou hidroavioanele cu ordinul de a cerceta apele de la est de Savo, a descoperi navele inamice, a-i raporta continuu și a le ilumina cu rachete conform ordinului. Aceste avioane, arătându-și cu nonșalanță luminile de poziție, roșu și verde, au ajuns deasupra viitoarelor victime ale lui Mikawa, la miezul nopții, și au biziit în jurul lor 30 de minute inspectând flota de invazie, iluminată slab dar suficient de către nava *Elliott*, care era pusă pe uscat și încă mai ardea. Avioanele erau auzite și luminile lor observate. S-a presupus că sînt „prietene”. Mikawa era în postura norocoasă a vîntătorului la pîndă, a cărui rugăminte era ca prada să uite complet de prezența sa, dar să fie și prea insensibilă ca să ia în seamă avertismentul clar al iminentei distrugerii.

La 12,40 observatorii de pe *Chokai* au reperat distrugătorul USS *Blue*, aflat în supraveghere de radiolocație în partea de sud, apropiindu-se din tribord. Distanța era de 10 000 de metri. Destul cu ignoranța prejudecată care susținea că rasa japoneză este dotată cu o vedere slabă !

Radiolocația lui *Blue* nu a detectat coloana japoneză și nici observatorii săi nu au văzut inamicul care se apropia. Pe puntea de comandă a navei *Chokai*, amiralul și statul său major au înghețat. Mikawa a murmurat un ordin : „Stînga cîrma. Reduceți la 22 de noduri”. Pe el nu-l interesau distrugătoarele.

Însă *Blue* s-a apropiat și mai mult :

„Din înaintarea sa hotărîtă, fără grijă, era clar că el nu știa de noi — sau că este supravegheat — și

nici de faptul că fiecare tun din gruparea noastră era îndreptat asupra lui. Secunde încordate în timpul cărora noi așteptam inevitabilul moment când el trebuia să ne vadă — și atunci distrugătorul inamic a întors la drum opus“ ¹⁰.

Acesta a fost un minut greu, încărcat de destin ; înainte ca japonezii „să poată aprecia deplin norocul lor bun“, un alt observator a comunicat despre prezența unei nave la 20 de grade în prova babord. Aceasta era nava *Ralph Talpot*. Ea naviga către nord, departe de coloană. Ușa era deschisă.

Mikawa a mărit imediat viteza de înaintare la 30 de noduri, și la 1,37, exact patru minute după reperarea crucișătoarelor la tribord (*Canberra* și *Chicago*), *Chokai* a lansat atacul. Apropiindu-se de inamic cu o viteză incredibilă, adică de o jumătate de milă pe minut, crucișătoarele din siajul navei amiral au deschis focul. La 1,46, crucișătorul *Canberra* înclinându-se într-o parte și cuprins de flăcări, era terminat.

Japonezii și-au îndreptat apoi furia tunurilor și a torpililor asupra lui *Chicago* ; 60 de secunde mai târziu, era scos și acesta din luptă, cu prova aruncată în aer ; clătiniindu-se ca un bețiv, s-a îndepărtat în întuneric. *Chicago* era inofensiv ; Mikawa l-a lăsat să supraviețuiască. El avea ochii pe un nou vînat. Se descotorosise de două dintre cele cinci crucișătoare aliate în ceva mai puțin de 10 minute din momentul deschiderii focului. Acest amiral japonez nu pierdea timpul, și norocul a fost alături de curajul său.

În timp ce *Chicago* se țira greoi către Cap Esperance, *Chokai* urmat de *Aoba*, *Kako* și *Kinugasa*, s-a îndreptat către nord-est. Aproximativ în același timp, ultimele trei crucișătoare din coloană — *Furutaka*, *Tenryu* și *Yubari* — au executat succesiv întoarceri de 90° la stînga și au format o coloană care înainta aproximativ către nord. Ele erau acum pe un drum aproximativ paralel cu cel al

lui Mikawa, dar la aproape două mile mai la vest, cșalonnate ușor spre pupa în stînga sa. Cele trei crucișătoare americane rămase — *Astoria*, *Quincy* și *Vincennes* — încă navigau somnoroase cu 10 noduri. Peste cîteva minute, acum secunde, brațele de fier ale lui Mikawa, brațele morții, vor îmbrățișa pe rînd fiecare victimă nebănuitoare.

La 1,49 au înflorit rachete deasupra navelor americane, proiectoarele necruțătoare le-au învăluit și mai puțin de două minute mai tîrziu primele salve de 8 inci răpăiau în jurul lor. În 6 minute, *Astoria*, lovită de torpile, era în flăcări. Tunarii japonezi au tras sute de proiectile în nava în flăcări care se îndrepta către sud-est. Dar mutilata *Astoria* încă lupta, ultima ei salvă a distrus o turelă de pe *Chokai*.

Cam în această vreme, fasciculele proiectoarelor lui *Aoba* au căzut din plin pe *Quincy* și l-au dezvăluit cu turelele orientate spre prova și pupa. Cîteva secunde mai tîrziu, o salvă de 8 inci a aruncat în aer unul dintre hidroavioanele aflate pe catapulta sa. Flăcări au țîșnit și japonezii „au continuat bătălia foarte liniștiți, fără nici o teamă”¹¹. *Quincy*, acum cuprins de foc, era devastat de proiectilele din amîndouă părțile. Cu toate acestea, tunurile sale — sau unele dintre ele — erau mînuite și trăgeau. Dar nu pentru mult timp. O torpilă a pătruns în camera căldării nr. 4, o turelă a explodat, puntea de comandă a fost sfărîmată, iar comandantul ucis. În cîteva minute, crucișătorul s-a aprobat și, la 2,35 a.m., s-a răsturnat și s-a cufundat.

Între timp, *Kako* l-a iluminat pe *Vincennes*. Din nou una dintre primele salve japoneze a lovit pupa, unde avioanele de cercetare se aflau pe catapulte. Flăcări au țîșnit iar în aer și din nou proiectilele și torpilele și-au găsit țintele. Cel puțin trei, posibil patru torpile au lovit crucișătorul și i-au distrus elementele vitale. El era în agonia finală la 2,15, cînd japonezii au încetat focul. O jumătate de oră mai tîrziu, *Vincennes* s-a dus, de asemenea, la fund.

Această repriză a durat doar câteva minute mai mult decît prima, dar rezultatele au fost identice : americanii au fost surprinși și nimiciți înainte de a fi fructificat șansa de a replica. Cîteva salve au lovit navele japoneze ; din fericire pentru „Watchtower“, una dintre cele cîteva salve trase de către bateria principală a lui *Quincy* a căzut lîngă puntea de comandă a lui *Chokai*, distrugîndu-i camera sa de operații și ucigînd 30 de ofițeri și marinari a căror prezență era esențială pentru conducerea bătăliei.

În acel moment, Mikawa a luat hotărîrea să întrerupă acțiunea și să se retragă. La 2,23 *Chokai* a transmis prin semnale luminoase : „Toate forțele se retrag“ și imediat : „Forța în linie de șir, drum 320°, viteza 30 noduri“. Cînd navele japoneze ieșeau din zonă, ele au reperat și angajat pe *Ralph Talbot*. Succesiv, bateriile principale și tunurile din borduri ale lui *Furutaka*, *Tenryu* și *Yubari* au tras asupra lui. Dar acum japonezii efectuau o retragere în viteză și focul lor nu era nici susținut, nici precis. Distrugătorul vînat, lovit de o jumătate de duzină de proiectile, a răspuns cu foc și a lansat torpile. Din fericire, o aversă de ploaie l-a învăluit brusc. Cînd aceasta a trecut, *Ralph Talbot* era în derivă, dar japonezii dispăruseră ¹².

Zorii zilei de 9 august au dat la iveală peste 1 000 de marinari acoperiți cu păcură, mulți arși, alții grav răniți, agățați disperați de lăzi goale de proiectile, plute de salvare, lăzi de portocale, obiecte aruncate de pe nave sau de orice fel de sfărîmături ce pluteau pe valuri, care le susțineau capul afară din apă. Urmele de singe au atras rechinii ; în timpul lungii nopți, oamenii dispăreau din cînd în cînd înspăimîntător de neașteptat. Operațiile de salvare începute în zori au continuat în timpul dimineții. În cinci ore, mai mult de 700 de răniți au fost salvați. O duzină de rechini au fost uciși cu focuri de armă de către marinarii

aflați pe ambarcațiunile de salvare și pe punțile distrugătoarelor.

Pînă în zorii zilei, cînd cîte o barcă a început să aducă pe plajă oamenii plini de păcură și pe jumătate îmbrăcați, nimeni pe țărm nu era la curent cu rezultatele luptei desfășurate pe mare. Relatările incoerente ale supraviețuitorilor extenuați sugerau că înverșunata acțiune avusese loc poate undeva în larg, concluzie confirmată de prezența transportoarelor, dintre care unele descărcau încă materiale. Că marina militară era încă pe aproape — sau că navele sale de desant se aflau pe acolo — era un semn de bun augur.

Dar comandantul lor era acum un om grăbit. Înainte de 6,00 a.m. Turner avea destule informații de primă mînă care să-i permită să înțeleagă amploarea tragediei din noaptea precedentă. În adevăr, la ora 5,00 amiralul a ordonat crucișătorului *Canberra* ca ori să i se alătore imediat, ori să fie abandonat. Cum nava era înclinată foarte mult și nu putea nici să se deplaseze și nici să facă uz de cîrmă, nu era de ales, așa că *Patterson* și *Blue* s-au apropiat de ea ca să-i ia echipajul. Două ore mai tîrziu nava era torpilată de un alt distrugător american. *Astoria* încă mai plutea, dar eforturile de a o salva nu-i erau de nici un ajutor. Ea s-a scufundat la cîteva minute după prînz.

Deși la Savo navele lui Mikawa au suferit numai stricăciuni superficiale, iar echipajele au înregistrat doar cîteva pierderi, nu tuturor le-a fost scris să se reîntoarcă, la adăpost, în insulele Bismarck. Cum crucișătoarele sale victorioase se retrăgeau în sus pe „The Slot“, Mikawa a transmis, prin semnale, lui Goto să iasă din formație împreună cu *Aoba*, *Furutaka*, *Kinugasa* și *Kako* și să se îndrepte spre Kavieng. Amiralul, la bordul lui *Chokai*, s-a îndreptat către Rabaul acompaniat de *Tenryu*, *Yubari* și de distrugătorul *Yunagi*. Spre sfîrșitul zilei, fiecare grup s-a aflat în deplasare către portul desemnat, navigînd cu viteză convenabilă. În zorii zilei de luni, cele patru crucișătoare, cu

destinația Kavieng, acum acoperite de un avion aflat în patrulare antisubmarină, s-au întors cu 90° la stînga și s-au îndreptat către portul aflat la mai puțin de 70 mile, unde îi aștepta un binemeritat bunvenit.

Kako, ultimul în coloană, nu se va bucura de acesta. La ora 8,00 a.m., speranța sa de viață era de exact 13 minute, pentru că în acel moment, locotenent-comandorul John R. Moore, de pe submarinul S-44, l-a ales drept țintă. Moore l-a urmărit cîteva minute. Apoi, la distanța de 700 de iarzi, a lansat torpilele din prova. La 8,08, patru torpile au spintecat crucișătorul *Kako*, care în cinci minute a dispărut. În vuietul de deasupra, S-44 a alunecat liniștit mai departe.

Nici pentru aliați bilanțul acestei bătălii nu era încă complet. Distrugătorul *Jarvis*, greu avariat sîmbătă după un raid aerian, a început, curînd după atac, să se retragă încet, către vest. El a trecut miraculos, fără a fi avariat prin învîlmășeala de la Savo. Reperat, duminică, de unul dintre avioanele de cercetare ale lui Fletcher, la sud de Cap Esperance, exact după răsăritul soarelui, *Jarvis* înainta cu greu către sud-vest cu prova scufundată și lăsînd o diră de păcură. Aceasta a fost ultima știre despre el. S-a considerat că s-a scufundat cu toți marinarii ¹³ Pierderea lui *Jarvis* a adăugat 247 de nume la totalul pierderilor de la Savo. Aproape 1 300 de marinari aliați au murit ; alți 700 au suferit arsuri sau au fost răniți. Pierderile japoneze au fost cu mai mult sub o zecime din totalul pierderilor aliaților.

În raportul său, prin radio, către comandantul-șef al Flotei Combinat, Mikawa a cnumerat cinci crucișătoare grele și patru distrugătoare scufundate și alte nave avariate. El a afirmat că două crucișătoare s-au retras. Mikawa exagera într-o măsură oarecare mărimea exactă a pierderilor aliaților, dar el și oamenii săi meritau din plin mesajul de felicitare care îi aștepta la Rabaul :

„Apreciez lupta grea și curajoasă a fiecărui om de pe navele aflate în subordinea dv. Eu aștept ca dv să exploatați rezultatele și să faceți toate eforturile pentru a sprijini forțele terestre ale armatei imperiale care sînt acum angajate într-o luptă pe viață și pe moarte“ 14.

semnat,
Yamamoto Isoroku

În Japonia, presa și radioul triumfau în mod justificat. Titlurile de o șchioapă și comentatori emoționați anunțau „mari rezultate în război... unice în istoria universală“. Parăzi de amploare, în cinstea victoriei, s-au desfășurat în fiecare oraș ; la Tokyo, mulțimea bucuroasă umplea străzile. Ca rezultat al bătăliei de la Savo, proclama Radio Tokyo, Australia „a devenit în mod absolut un orfan al sud-vestului Pacificului“. Douăzeci și patru de nave de luptă și unsprezece transportoare „pline ochi cu infanteriști marini“ au fost scufundate !

Camera nobiliară a hotărît să trimită imediat ministrului marinei un certificat de gratitudine. În emisiunea în limba engleză din 15 august, ascultătorii (care includeau și pe infanteriștii marini de la Guadalcanal și Tulagi) erau informați că Flota Statelor Unite nu mai are acum portavioane în stare operativă, că toate au fost „făcute bucăți în bătăliile din Marea Coralilor și Midway“. Comentatorul a adăugat că Oceanul Pacific era acum sub controlul japonezilor. Infanteriștii marini din insulele Solomon erau numiți „insecte de vară care au căzut singure în foc“. Acest stil bombastic a fost salutat cu înjurături, în locul unde asta cu adevărat conta.

Pe măsură ce propagandiștii de la Tokyo creșteau cifra pierderilor aliaților, tot mai multe laude erau aduse flotei, a cărei „forță atît de mare și de neînțeles (sic) pentru inamic“ a anihilat „resturile“ anglo-americane și a izolat

Australia. Infanteriștii marini, care ascultau transmisiunile la radio, erau asigurați de „o moarte sigură“, ce va sosi în timp scurt, iar Marinei Statelor Unite i se comunică că era încă „destul spațiu pe fundul Pacificului pentru mai multe flote americane“ ¹⁵.

Hotărîrea amiralului japonez de a se retrage, atunci, a fost aspru criticată. El a fost, de fapt, mustrat în particular și într-un mod politic de amiralul Yamamoto. Ar fi trebuit, se spunea, să fi mers după transportoare. Dar asupra lui plana în acea noapte amenințarea aviației portavioanelor lui Fletcher. El era pe deplin conștient că dacă piloții americani atacau coloana, cu precizia și hotărîrea cu care au făcut-o la Midway, navele sale ar fi fost distruse, iar victoria în mod complet anulată. Ceea ce nu putea el ști era că Fletcher se dusese deja de mult, fiind „plecat“, cum spunea Turner, „spre alte regiuni“ ¹⁶. Acțiunea lui Mikawa trebuie judecată în lumina informațiilor ce le avea la dispoziție în momentul cînd lua hotărîrea sa vitală. Pentru că în adevăr era vitală. Dacă ar fi pătruns între transportoare, fără îndoială că le-ar fi distrus. Dar, la acea dată, Mikawa nu considera, asemenea majorității contemporanilor săi de rang înalt din armata de uscat și marina japoneză, că pericolul ce plana asupra Guadalcanalului era serios. Americanii erau puțini la număr, foarte disprețuiți ca luptători, și alungarea lor urma să fie realizată la timpul convenit de armata imperială. Mai mult, concepția unei acțiuni decisive cu nave de suprafață, *Yogeki Sakusen*, domina gîndirea acestui amiral. Țintele potrivite pentru navele de luptă erau navele de luptă. Aceasta era gîndirea sa dogmatică.

La Pearl Harbor și Washington, reacția oficială „se manifesta“ printr-o tăcere profundă. Primele rapoarte, incomplet alcătuite, sugerau înfrîngerea; detaliile ce se

amplificau indicau aproape un dezastru. Era clar că nimic nu putea fi divulgat presei, și purtătorul de cuvânt al lui King s-a limitat la o declarație laconică, afirmind că operațiile erau „în desfășurare”. Incapabilă să afle informații clare de la Ministerul Marinei care era refractar, revista *Time* a decis, în final, să dea publicității faptele de viteză ale marinei, chiar dacă comandantul ei suprem nu ar fi voit, și pe 24 august a dezvăluit că în noaptea de 8 august :

„crucișătoare și distrugătoare au încercat să lovească flota de invazie. Lupii de mare ai Statelor Unite se rugau de mult timp să aibă un astfel de prilej prima încercare reală tun contra tun dintre forțele navale de suprafață ale Statelor Unite și Japoniei. Rezultatul : o ciomăgeală pentru japonezi“. ¹⁷

Pentru prima oară, dar nu pentru ultima, Radio Tokyo furniza o informație mai autentică decât revista săptămînală americană.

Un raport complet și oficial al acestui prăpăd a fost reținut, spre a nu fi divulgat poporului american, timp de câteva săptămîni. King știa că punerea în circulație a unor amănunte concrete ar fi servit numai la scăderea moralului, la știrbirea prestigiului marinei, dînd în același timp ajutor și liniște inamicului. Și el știa, de asemenea, că atunci cînd pierderile navale ale aliaților ar fi în sfîrșit dezvăluite, inevitabila vinătoare pentru un țap ispășitor ar începe. Pentru o parte a presei americane, contraamiralul Crutchley era parcă croit pentru acest rol. Desigur, acest contraamiral lipsit de valoare trebuia să-și aibă partea sa de responsabilitate, dar și mulți alții, de asemenea, trebuia să și-o poarte pe a lor.

Chiar dacă dispunerea navelor din siguranță invita la înfrîngere prin lovituri separate, planul lui Crutchley a fost examinat și aprobat de Turner. ¹⁸ Din nefericire, nici

el și nici subordonatul său britanic nu erau familiarizați cu posibilitățile și limitele stațiilor de radiolocație de cercetare de pe cele două distrugătoare din supraveghere, cărora li s-au desemnat astfel de poziții încît masele de pământ învecinate făceau semnalele radar fără înțeles.

Transmiterea informațiilor a fost defectuoasă în cel mai înalt grad. Analiza făcută de Turner a fost dezastruoasă. Transmisiunile erau execrabile. Acest aspect al situației a fost bine rezumat :

„Sistemul material s-a poticnit, ceea ce este de înțeles luînd în considerație tehnica existentă atunci la dispoziția flotei, dar cea mai serioasă eroare a fost cea umană, greșeala comandanților de a nu comunica celorlalți informațiile pe care fiecare le poseda. Noaptea a fost plină de întreruperi tragice în lanțul informațiilor. Amiralul Crutchley nu a spus crucișătoarelor din grupurile de nord sau de sud că a părăsit poziția și nici nu a raportat amiralului Turner că nu și-a reluat locul în formația de siguranță. Gruparea sudică nu a informat-o pe cea de nord că era atacată de inamic, deși aceste minute de avertizare erau vitale pentru ea. Amiralii Turner și Crutchley nu au transmis nici unuia din grupuri o apreciere a situației așa cum o știau ei la miezul nopții, cea mai dăunătoare omisiune fiind știrea că portavioanele au fost retrase. Dacă s-ar fi știut acest lucru, orice avion care ar fi survolat zona trebuia să fie imediat considerat ca fiind inamic. Fiecare comandant dormea pe o pătură de presupuneri, fiecare cu a lui și puțin diferită de a celorlalți, dar toate greșite și fiecare s-a trezit în coșmarul zdrobitor al morții“. ¹⁹

Comandanții navelor și echipajele nu erau familiarizați cu dificultățile și riscurile luptei pe timp de noapte. Atît *Quincy* cît și *Vincennes* erau recent transferate din

Flota Atlanticului unde în timpul precedentelor 15 luni nici una dintre ele nu întâlnise inamicul, nu participase la aplicații de noapte și nu executase acțiuni de pregătire de luptă pe timp de noapte.²⁰

Ulterior, Turner a discutat cu mulți supraviețuitori de la Savo. El a constatat că foarte puțini dintre ei aveau vreo cunoștință despre solicitările pe care le implică lupta. Un număr din oamenii, care erau plătiți să fie treji, dormeau. Numai puțini din ei erau pregătiți psihologic ; nici o navă pe care ei erau imbarcați nu era pregătită sub aspect material. Toate navele erau într-o situație foarte rea în ceea ce privește prevenirea incendiilor la bord.²¹ Încărcarea fără grijă, în partea superioară a navei, a benzinei de aviație cu înaltă cifră octanică și a altor materiale inflamabile, a dus la pierderea mai multor nave și a sute de vieți. Ofițerii și marinarii au probat, în mod repetat, curajul lor la Savo, dar vitejia singură nu este suficientă.

Comanda superioară a flotei a făcut față celei mai grele situații. Comandantul Forței Expediționare a etalat o exagerată lipsă de judecată, pentru a nu spune mai mult. Nici comandantul zonei nu s-a remarcat în mod deosebit, el care a absentat de la cruciala consfătuire de la Koro și nu l-a împuternicit pe șeful său de stat major să vorbească acolo, în numele său, și cu tot sprijinul autorității sale. Din nou, totuși, trebuie să încercăm să vedem situația în lumina informațiilor aflate atunci la dispoziția lui King și Nimitz. Au trecut săptămîni pînă cînd un raport clar despre Savo avea să ajungă la cunoștința fiecăruia din ei. Pînă cînd să aibă suficiente elemente pentru a analiza situația în mod obiectiv, bătălia de la Savo a fost depășită de alte evenimente explozive. Poate că era, în esență, o problemă ce se exprima prin zicala : „Mai bine să-ți pară rău că ai tăcut, decît că ai zis“.

La prînz, în următoarea zi de la derularea acestui eveniment care aducea a catastrofă, transportoarele și cargourile lui Turner au început să cheme și să ridice la grui bărcile și mai tîrziu, după-amiază, ultimele din navele lui, însoțite de *Australia*, *Hobart*, *San Juan* și *Chicago* care abia înainta, au dispărut către est prin Canalul Lengo.

Infanteriștii marini erau singuri.

NOTE

1 Într-o trecere în revistă a tuturor rapoartelor privind bălălia pentru Savo, amiralul Nimitz a decis să nu critice nici un comandant în mod individual, dar a descris retragerea lui Fletcher ca „foarte nefericită”. (E. B. Potter, Amiral de Flotă Chester W. Nimitz, U.S.N. *The Great Sea War: The Story of Naval Action in World War II*, Prentice Hall, Inc. Englewood Cliffs, N.J., 1960, p. 254).

2 *Naval Administration*. Centrul de transmisiuni al lui Turner a trecut în jurnal acest mesaj la „1807” — adică orele 6,07 p.m., ora locală. El trebuie să fi ajuns descifrat în mâinile lui Turner între 6,30 și 7,00 p.m.

3 Alții, mai tîrziu, au putut să facă acest lucru (Contraamiral Samuel Eliot Morison, *History of United States Naval Operations in World War II: The Struggle for Guadalcanal*, Little Brown and Company, Boston, 1950, vol. V, p. 28 și nota. Aici Morison prezintă o analiză bazată pe studii detaliate făcute de către locotenentul Roger Pineau din Rezerva Marinei Statelor Unite (U.S.N.R.) și de către Colegiul Naval de Război al Statelor Unite, care au respins în mod categoric declarația lui Fletcher conform căreia navele sale duceau lipsă de combustibil.

4 Conform schiței făcute de căpitanul Ohmae și aprobată de Mikawa. Ohmae, *op. cit.*, p. 1271.

5 *Ibidem*, p. 1272.

6 Două rapoarte despre forțele de suprafață japoneze situate la sud de arhipelagul Bismarck au fost întocmite la data de 7 august. Primul, o observație făcută la începutul după-amiezii de către un B-17 din subordinea lui MacArthur, era vag, dar relevant

pentru contextul în care era efectuat. Acest avion a zărit Divizia 6 de crucişătoare a lui Goto înainte de întâlnirea acestuia cu Mikawa. În amurg, submarinul american S—38 a redactat un raport mai clar.

7 Acest mesaj a fost evident primit sau decodificat şi distribuit la statul major al amiralului McCain prea târziu pentru ca cercetarea să fie executată aşa cum se cerea.

8 Dintre aceste distrugătoare, doar *Ralph Talbot* a jucat un rol semnificativ în bătălie. Cele din grupul de sud erau *Bagley* şi *Patterson*. *Blue* era avanpost. Cu grupul de nord erau *Wilson* şi *Helm*. *Ralph Talbot* era avanpost.

9 Traducerea în engleză a fost făcută de autorul cărţii.

10 Ohmae, *op. cit.*, p. 1273.

11 Citat de Morison, *op. cit.*, volumul V, p. 45.

12 Theodore Roscoe, *United States Destroyer Operations in World War II*, Institutul Naval al Statelor Unite, Annapolis, Md., 1953, p. 172.

13 Presupunerea era corectă. Distrugătorul a fost atacat de avioane torpiloare în după-amiaza zilei de 9 august. Membrii echipajului lui sînt incluşi în lista de pierderi întocmită de Morison, *op. cit.*, vol. V, p. 63, nota 52.

14 „Japanese Eighth Fleet War Diary”, p. 7.

15 Toate citatele din acest paragraf, precum şi din cele două paragrafe precedente sînt luate după înregistrările emisiunilor radio japoneze (Arhivele Naţionale, Washington, D.C.).

16 Naval Administration (Administraţia Navală).

17 „Time”, nr. 24 august, 1942, p.25.

18 „Privită retrospectiv, această divizare a unor importante forţe disponibile, pentru a acoperi căile de acces, ne apare ca o greşeală certă ; dar, avînd în vedere că amiralul *nu dispunea de informaţii clare cu privire la forţa şi intenţiile inamicului, hotărîrea adoptată părea, la timpul respectiv, cel mai normal lucru de făcut*” (sublinierea mea — S. G.). (Căpitan S.W., D.S.C., R.N. Roskill, *The War at Sea 1939—1945*, vol. II, *The Period of Balance*, Her Majesty's Stationery Office, London, 1956, p. 224).

19 Richard F. Newcomb, *Savo, The Incredible Naval Debacle off Guadalcanal*, Holt, Rinehart şi Winston, New York, 1961, p. 235. Newcomb a întreprins o investigaţie completă a acestei bătălii, fapt reflectat în concluzii.

20 Ghormley, *op. cit.*, p. 25.

21 *Ibidem*, p. 87—88.

6. „NOI AM PUS VÎRFUL PICIORULUI“

La ora 9,00 a.m., în această duminică, Vandegrift a convocat statul său major și pe comandanții de regimente. După ce a făcut câteva considerații pesimiste asupra consecințelor bătăliei navale, generalul a ordonat :

- 1) Viitoarele acțiuni terestre să fie restrânse la viguroase patrulări.
- 2) Lucrările de apărare să fie imediat organizate pentru a respinge un eventual atac dinspre mare.
- 3) Proviziile să fie mutate în depozite provizorii de campanie, dispersate.
- 4) Terenul de aviație să fie pregătit pentru a asigura executarea unor acțiuni aeriene cât mai devreme posibil.

Subunitățile stabilite au plecat să îndeplinească aceste ordine și spre seară a fost creat un cordon rudimentar de apărare a plajei, întinzându-se de la riul Ilu Tenaru către vest, în jurul zonei Lunga și de acolo către un punct la aproximativ 1000 de iarzi vest și sud de Kukum.¹ Această fișie de siguranță cuprinzând efective puține a fost întărită cu tunuri de 37 mm și mitraliere de calibru 50 îngropate în adăposturi astfel amplasate încât să poată respinge debarcarea japonezilor pe care generalul o considera iminentă.

Vandegrift a mutat un batalion într-o poziție centrală, ca rezervă a Forței de debarcare ; el a păstrat controlul asupra tancurilor și autotunurilor semișenilate de 75 mm. În timpul zilei, colonelul Robert H. Pepper, care comanda Batalionul 3 apărare, și-a amplasat tunurile sale mobile a.a. de 90 mm lângă aerodrom.² Toate acestea necesitau o extraordinară cantitate de muncă, dar, către luni seară, Vandegrift a considerat că pregătirile sale au progresat sufi-

cient pentru a garanta o primire fierbinte atacatorilor de pe mare.

Din nefericire, fuseseră debarcate numai 18 bobine cu sîrmă ghimpată ; magaziile navelor ce se reîntorceau la Nouméa conțineau mii de saci de nisip, ca și toate uneltele necesare grupelor, plutoanelor și companiilor : topoare, fierăstraie, sape de foraj, lopeți, cazmale, cuțite, tîrnăcoape. Nici mine antitanc și nici antiinfanterie nu erau, iar lipsa lor nu putea fi compensată cu altceva. Sacii împlețiți din paie de orez, lăsați de japonezi, s-au dovedit cei mai buni înlocuitori ai sacilor de nisip aflați acum în drum către Noua Caledonie.

Inventarul echipamentului capturat a dezvăluit o bogată pradă care a atenuat într-un anume grad lipsa de tehnică de geniu necesară pentru terminarea pistei. Au fost puse rapid în funcțiune patru tractoare grele, șase compresoare pentru drumuri, două locomotive pe benzină cu vagoaneți pilnie și o duzină de camioane Chevrolet neavariate de bombe și de proiectilele trase de pe nave. Geniștii se confruntau cu o problemă dificilă. Japonezii lucraseră de la amîndouă capetele terenului către mijloc, iar acolo era o adîncitură lungă de aproape 200 de picioare care cerca o umplutură de aproximativ 7000 de iarzi cubi. Excavatoarele cu cupă, autocamioanele basculante, screperele și grederile se aflau în magaziile navelor. Dar, într-unul din primele valuri ale debarcării fusese descărcată o prețioasă unealtă de geniu — un buldozer de mărime mijlocie, care, cu buldozeristul său experimentat valora, în astfel de circumstanțe, mai mult decît greutatea lui în aur.

Se făceau simțite acum și alte lipsuri. Stații de radio-locăție de cercetare, aparatură radio pentru legătura sol-aer, sirene pentru alarmare, aparatură de cercetare topografică, cartografiere și reproducerea hărților — toate acestea erau acum în drum către sud. Dar japonezii, pre-văzători, creaseră un sistem de alarmă antiaeriană eficient

și lăsaseră în urma lor un sortiment remarcabil de instrumente de desen de calitate superioară.

Pe 9 august, cei mai mulți militari din infanteria marină de pe Guadalcanal transportau provizii și săpau adăposturi. Alții erau în patrulare. Una dintre aceste patrule, o echipă de cercetare formată din 12 oameni, a început să cerceteze riul Matanikau, la o milă și jumătate vest de Kukum, un curs de apă inaccesibil, care nu poate fi trecut prin vad. Infanteriștii marini au ajuns pe malul de est fără nici un incident, dar într-un punct, trecând prin apa adâncă pînă la glezne peste un banc de nisip de la gura riului, au fost atacați cu foc. Un ofițer a fost ucis și mai mulți soldați răniți. În ziua următoare o patrulă de forța unui pluton a reluat trecerea, dar a fost alungată înapoi pe malul de est. Deoarece în timpul incursiunilor executate spre est și către Lunga nu au mai fost întîlnite forțe inamice, presupunerile că japonezii au fugit către vest apăreau acum în mare măsură verosimile. Muncitorii coreeni — „termite“ pentru cei care i-au ținut prizonieri — au furnizat mărturii care confirmau situația. Un marinăr japonez, un tip morocănos purtînd o uniformă albă cu guler și manșete albastre, a fost capturat pe 12 august. După o interogare foarte lungă, care a inclus și cîteva pănărele de rachi medicinal, el a fost nevoit să afirme, cu părere de rău, că sute dintre camarazii săi flămînzesc în junglă și sînt dornici să se predea. Informația respectivă confirma de fapt conținutul unui raport ciudat pe care ofițerul cu cercetarea îl primise în ziua precedentă, cînd o patrulă văzuse un „steag alb“ desfășurat pe malul de vest al riului Matanikau. Toate acestea au fost suficiente pentru locotenent-colonelul Goettge, care a hotărît să cerceteze personal situația. În timpul cîinci profitînd de prezența lui Vandegrift, Goettge i-a prezentat propunerea sa. Generalul nu a fost entuziasmat de cele ce i se propuneau. Dar cum șeful cercetării insista, comandantul diviziei

a acceptat, în final, ca Goettge să conducă, personal, o patrulă în zona unde a fost văzut steagul alb. Ca urmare, colonelul a adunat imediat 25 de oameni, cei mai mulți dintre ei din secția sa de cercetare. Puțin înainte de miezul nopții, ei s-au îmbarcat la Kukum într-o șalupă Higgins.

Nu se vor cunoaște niciodată detaliile complete ale tragediei pe care a trăit-o această expediție imprudentă. Cei trei supraviețuitori au fost de acord că patrula a debarcat exact la vest de Matanikau, pe la miezul nopții, când au fost descoperiți de japonezi și, practic, nimiciți într-un schimb de focuri care a durat mai puțin de cinci minute. Cei trei au reușit să scape înotînd, strecurîndu-se către est. Au ajuns la avanposturi în zori, epuizați, cu mîinile și genunchii sfișiați de corali. Niciodată nu s-a aflat nimic mai mult despre soarta lui Goettge ori despre soarta acelor care, probabil, au pierit odată cu el.

Chiar înainte ca șeful cercetării să plece în misiunea din care nu s-a mai întors, un avion *Catalina*, pilotat de aghiotantul contraamiralului „Slew” * McCain, a aterizat pe pista numită mai tîrziu „Henderson Field”, în onoarea unui pilot al unui bombardier în picaaj, aparținînd infanteriei marine, ucis în bătălia de la Midway. Acesta a fost primul avion care a folosit pista ce tocmai fusese terminată de geniștii infanteriei marine. Pista încă nefinisată, lungă numai de 2 600 de picioare, nu dispunea de căi de rulare, adăposturi blindate pentru avioane și nici de un sistem de drenaj. Dar aghiotantul lui McCain a avizat-o ca fiind corespunzătoare pentru acțiunile aviației de vînătoare.

La 9 august, vremea rea a ținut pe pămînt pe „vulturii” Rabaulului, dar în fiecare dintre zilele următoare ei au bombardat puternic acest aerodrom rudimentar. În clipa cînd suna încetarea alarmei, geniștii, cu multă

---

* Slew = ucigaș ; Poreclă dată amiralului. (N. tr.).

vigoare, umpleau gropile făcute de bombe. De la 12 august, tunurile antiaeriene ale lui Pepper au început să „glăsuiască“. Cîteva zile mai tîrziu, de la Flota 11 aeriană se raporta la Tokyo că într-un raid de zi, cinci bombardiere *Betty* au fost avariate serios : „Tunurile a.a. inamice s-au dovedit a fi destul de precise“. Bombardierele, prevenite la timp, au urcat de la 10 la 25 de mii de picioare, ceea ce a avut drept consecință scăderea preciziei lansării bombelor.

Sosirea promiselor avioane ale infanteriei marine era acum așteptată cu nerăbdare. Cu fiecare zi geniștii estindeau pista. Cu dinamita japoneză, ei au înlăturat obstacolele constituite din copacii care acopereau capătul de nord și cu trei piloni de compactat pămîntul, acționați de compresoare de aer japoneze, îndesau cu sîrguință noile rambleuri, săpate de tîrnăcoapele și lopețile japoneze, și aduse pe șantier în camioane japoneze, alimentate cu benzină japoneză.

Tot ce rămăsese de la inamic era utilizat judicios. Pionierii foloseau grinzi japoneze pentru a construi poduri și material japonez de construcții hidrotehnice pentru repararea molurilor de acostare japoneze avariate de bombardamentul din ziua Z. Bucătarii preparau mîncarea pe sobe de campanie alimentate cu petrol japonez. Infanteriștii marini stăteau la coadă pentru a folosi latrinele construite din cherestea veche japoneză și apărute de muște cu perdele japoneze. Cînd sirena japoneză anunța apropierea avioanelor japoneze, infanteriștii marini se aruncau în tranșee săpate de japonezi. Toți soldații fumau țigări japoneze, beau bere japoneză și ascultau Radio Tokyo.

Unii combinau rațiile lor de campanie cu conserve japoneze de plante marine, mîncînd din boluri japoneze cu bețișoare japoneze ; puținii norocoși se îndopau cu carne de crab japonez și delicioase bucăți de carne de vaci conservată în sos de soia, și încheiau masa cu zahăr

candel și *sake* sorbit pe îndelete din cupe japoneze. Mulți scriau scrisori pe hîrtie de orez japoneză, socoteau pe un abac japonez numărul zilelor cînd avea să expire înrolarea lor, foloseau moneda de ocupație japoneză pentru a cumpăra amintiri japoneze. Un sergent de artilerie a deschis un mic curs pentru aranjamentul florilor în stil japonez ; manualul său era o carte minunat ilustrată recent apărută la Tokyo.

Pe Tulagi, Merritt Edson petrecea cîteva ore zilnic citind în traducere engleză „Istoria scurtă a Japoniei“ ; un comandant de companie, care „eliberase“ un patefon „Victrola“ și o colecție de discuri de la magazinul din Carpenter's Wharf, asigura o muzică adecvată în timpul cinei la popota coloneilor. În acele zile, gluma făcută frecvent era că infanteriștii marini pot să schimbe prin tróc ofițerul cu intendenta al corpului, pentru individul care este omologul lui la Tokyo. „Oamenii sînt bine, au un moral bun și, mulțumesc lui Dumnezeu, încă sînt sănătoși“ raporta generalul lor comandantului.³

Infanteriștii marini pălăvrăgeau bucuroși despre perspectiva întoarcerii în trei săptămîni în Noua Zeelandă. De îndată ce vor sosi „forțele de garnizoană“ ale armatei de uscat, „eroii“ din insulele Solomon se vor imbarca și vor naviga pe mările de azur către sud, pentru a întîlni acolo tinere femei captivante și poate amabile ; vor mîncea dimineața friptură și ouă și vor lua cu asalt barurile din Wellington și Auckland. Dar erau și unii care vedeau situația altfel.

Unul dintre ei era generalul-maior Millard F. Harmon, ofițerul cel mai mare în grad al armatei de uscat din zona lui Ghormley. Sub ComSoPac, Harmon comanda toate unitățile terestre și aeriene ale armatei de uscat a S.U.A. din Pacificul de Sud. Amîndoi, el și șeful său de stat major, generalul de brigadă Nathan B. Twining (fratele mai mare al adjunctului ofițerului cu operațiile din comandamentul lui Vandegrift) erau realiști, cu capul limpede, și amîndoi

erau sceptici cu privire la capacitatea marinei de a menține poziția cîștigată. Pe 11 august, Harmon a pus pe hîrtie temerile sale, într-o notă personală adresată generalului Marshall :

„Lucrul care mă îngrijorează pe mine, mai mult decît orice altceva în legătură cu operația Solomon, este faptul că noi nu sîntem pregătiți pentru a exploata succesul... Pot infanteriștii marini să mențină poziția ? Este loc considerabil pentru îndoială.“⁴

Harmon nu era pesimist ; era în adevăr destul loc pentru îndoială. Din fericire, această scrisoare sumbră nu a căzut în mîinile presei americane, ai cărei reprezentanți din Washington erau acum avizi de orice fărîmă de informație.

Și la mijlocul lui august 1942, fărămiturile erau hrana lor zilnică — cel puțin în măsura în care marina era implicată. Patru săptămîni după Savo, amiralul King a binevoit să scape foarte puține de pe masa sa. În această perioadă, ofițerul pentru informațiile publice l-a întrebat în mod repetat ce să spună reporterilor care îl silesc pe el, în fiecare zi, să le dea știri despre insulele Solomon. „Nu le spune nimic“ — bufnea exasperatul King — „Cînd se va termina, spune-le cine a cîștigat“.

La cîteva zile după Savo, japonezii au tras concluzia că Marina Militară a Statelor Unite nu mai era o amenințare pentru ei în apele dintre Guadalcanal și Tulagi, și zilnic, de la 11 august, un crucișător sau cîteva distrugătoare japoneze defilau insolent, în sus și în jos, în afara razei de acțiune a vechilor tunuri navale de 5 inci ale colonelului Pepper. Cîteodată, un submarin ieșea la suprafață, cu nerușinare, pentru a bombarda, leneș, Tulagi și a vîna șalupele Higgins care treceau încoace și încolo.

În dimineața zilei de 12 august, observatorii de pe Tulagi au fost primii martori la una dintre acele întâmplări „de-a hoții și vardistii“. În jurul orei zece, un post de observare a semnalat două șalupe Higgins, la două mile în larg. Nimeni nu a dat mare atenție; aceasta era prima cursă din ceea ce se aștepta să devină un transport obișnuit de poștă și pasageri. Dar în câteva clipe a devenit evident fiecăruia dintre spectatori că el era martorul celei mai dramatice dintre toate scenele imaginabile: o adevărată cursă între viață și moarte. La 3 000 de iarzi vest de încrezătoarele șalupe Higgins, o namilă neagră s-a ridicat, încet, din apele frământate. În timp ce submarinul se întorcea către șalupe, figuri îmbrăcate în alb au ieșit din turelă și au alergat să manipuleze tunul său din față. Oamenii din șalupele Higgins l-au observat în ultimul moment. Stropii de apă au început să zboare din provele lor când comandanții au ambalat motoarele. Deodată, un fum albastru s-a ridicat dintr-o șalupă, care a încetinit.

„Isuse, motorul ei s-a stricat!“, a spus un infanterist marin cu vocea sugrumată de plîns. Pe cînd oamenii disperați de pe țarm înjurau și se rugau, șalupea din față a încetinit mersul pînă a ajuns a se țîrî, iar a doua a alunecat de-a lungul ei și echipajul și pasagerii s-au îngrămădit din nava lor în cealaltă, care a țîșnit înainte. Un gheizer de 30 de picioare s-a ridicat la 100 de iarzi în spatele șalupei ticsite, al doilea, la o distanță egală, în față. Submarinul greșise ținta. El se apropiase la mai puțin de o milă, iar șalupe Higgins mai avea o milă de parcurs pînă să ajungă, în siguranță, în portul Tulagi.

În acest moment critic, patru trombe de apă au udat, pînă la piele, pe japonezii care mînuiau tunul de pe punte. Și astfel, pentru prima dată, o baterie samarizată de artilerie a infanteriei marine americane a demonstrat o eficiență care avea să devină proverbială în Pacific. Un proiectil din cea de-a doua salvă a lovit submarinul. Servanții tunului s-au îngrămădit prin tambuchiul ture-

lei — și submarinul japonez a intrat în imersiune. În câteva minute șalupa Higgins s-a răsucit cu bordul către Carpenter's Wharf (Debarcaderul dulgherului) și a acostat ⁵.

Trei zile mai tirziu, nave americane au apărut în radă la Lunga, primele nave care, după o săptămână de la plecarea lui Turner, îi călca apele. Acestea erau transportoarele rapide (transformate din distrugătoare) *Little*, *McKean* și *Gregory*. Ele aduceau un mic detașament al infanteriei marine specializat în acțiuni aeriene, condus de maiorul Charles H. Hayes, 400 de butoaie cu benzină de avion, aproape 300 de bombe, benzi de muniție pentru armamentul de pe avioane, unelte și piese de schimb. Alți pasageri importanți erau *ensign* George W. Polk și un grup de soldați afectați la „CUB One“, o unitate de întreținere a bazelor aviației flotei. Cei din CUB erau atunci indiferenți infanteriștilor marini, dar curînd, ei au învățat să-i îndrăgească pe oamenii *ensign*-ului Polk. Această acțiune l-a determinat să vorbească presei pe ofițerul amiralului King însărcinat cu relațiile cu publicul ; în ziua următoare, ziarul „New York Times“ a publicat, sub titluri mari, știri potrivit cărora infanteriștii marini își „ÎNTĂRESC STRÎNSOAREA“ asupra insulelor Solomon, „în timp ce MARINA CONTINUĂ SĂ ADUCĂ PROVIZII“. Potrivit corespondentului financiar al acestui ziar deosebit de serios, confirmarea oficială de către Marina Statelor Unite a faptului că avea situația sub control ferm a generat un entuziasm considerabil pe Wall Street, unde cursurile la bursă „au crescut cu 1 la 2 puncte“. Reporterul ziarului „Herald Tribune“ s-a arătat sceptic și s-a mărginit la observația moderată că „negociatorii profesioniști erau dispuși să meargă pe linii colaterale, așteptînd rezultatul invaziei insulelor Solo-

mon.“ Profesioniștii erau însă sortiți să fie „pe linii colaterale“ o perioadă considerabilă.

Documentele japoneze ale perioadei dezvăluie un curios amestec de mistificare și de crescîndă satisfacție. De ce nu se întăreau acei americani liniștiți ? Dacă ei erau cu adevărat abandonați pe această „insulă fără importanță“, în mod indiscutabil puteau fi lichidați fără mari riscuri. Dar întîi era de dorit să se stabilească contactul cu efectivele japoneze înfometate de la vest de Matanikau. Astfel, pe 16 august, distrugătorul Oite a debarcat, în plină zi, provizii și un detașament format din 200 de oameni din Regimentul 5 Sesebo SNLF (din Forța specială navală de debarcare). În ziua precedentă, avioane de transport lansaseră coșuri împletite conținînd alimente, muniție pentru armamentul ușor de infanterie, medicamente și mesaje de încurajare. Multe containere au căzut în liniile infanteriștilor marini americani ; într-unul a fost descoperit un mesaj de rău augur : „Ajutorul este pe drum ! Banzai !“ *

Desigur, aceasta l-a influențat pe Vandegrift să ordone lui Rupertus trimiterea pe Guadalcanal a Batalionului 2 din Regimentul 5 infanterie marină, a raiderilor și a parașutiștilor de pe Tulagi, îndată ce deplasarea lor era posibilă.

Și acum o nouă problemă, una care a devenit brusc urgentă și care amenința în mod serios puterea de luptă a diviziei : neglijența în disciplina sanitară a favorizat răspîndirea rapidă a unei acute forme de dizenterie, care făcea ca un om să slăbească cu cîteva livre, în răstimpul de la răsăritul la apusul soarelui. Sute de suferinzi vizitau latrinele de cîte douăzeci sau treizeci de ori pe zi, și la mijlocul lui august un om din cinci era atît de slăbit că abia se putea tîrî singur la acele gherete rău mirositoare. Mulți trebuiau să fie ajutați ca să-și dea jos sau să-și ridice pantalonii.

* Cuvînt de încurajare (în lb. japoneză). (N. tr.).

Medicul diviziei a luat măsuri de urgență și cazurile de dizenterie au început să scadă încet ; dar în vreme ce epidemia era adusă sub control, infecțiile cu fungus au devenit obișnuite, în special la picioare. Oamenii care știau că situația le cere să se arunce într-o tranșee în fiecare oră din douăzeci și patru, natural că ezitau să-și scoată încălțăminte, ciorapii și pantalonii. Cei mai mulți infanteriști marini erau incredibil de murdari. O baie la Lunga, o experiență de invidiat, era ceva de care foarte puțini s-au bucurat.

Pe 17 și 18 august, Tulagi și Guadalcanal au fost bombardate de pe mare și în amîndouă zilele avioane *Betty* au aruncat bombe cu acțiune întîrziată care explodau sporadic pe pistă. Aceasta a complicat misiunile genștilor, mai puțin numeroși cu fiecare raid, dar nevoiți să repare mereu pista, pentru a fi gata în orice moment să primească avioanele care urmau să sosească. Dar cînd ? Tensiunea psihică a devenit treptat palpabilă ; nu mai rămăsese aproape nimic din obișnuita atmosferă glumeată din timpul primelor zile. În acele condiții de așteptare încordată, cînd practic nu aveau loc lupte cu japonezii, infanteriștii marinei aruncau cuvinte pline de invective asupra „ofițerilor escroci” care „i-au tîrît de fund” ; asupra armatei de uscat, „pifanii care stau cu fundul pe cămașă în Noua Caledonie” ; asupra „cazematei * Doug” MacArthur. Infanteriștii marini ai lui Vandegrift erau mai mult decît pregătiți pentru luptă. Ei erau bolnavi de lipsa acesteia.

După nimicirea patrului lui Goettge, Vandegrift se gîdea să organizeze o acțiune limitată pentru a curăți malul de vest al rîului Matanikau, și astfel să înlătore

---

* Expresie care denumea ofițerii în retragere rechemăți în activitate. (N. tr.).

pericolul ce-l amenința din acea parte. Această amenințare era desigur mai mult potențială decât reală ; cu toate acestea, japonezii aflați acolo, în tranșee, erau prea aproape pentru a-i da liniște ; prezența lor arunca o umbră peste capul de pod. Astfel, la 17 august, generalul a hotărât să lovească inamicul, simultan, din trei direcții.

Compania Love (L) din Regimentul 5 infanterie marină (căpitan Lyman D. Spurlock) se va îndrepta pe uscat către un punct situat la circa 1 000 iarzi pe râu în amonte, va traversa, va coti către dreapta, și va ataca către mare. Compania Baker (B) (căpitan William L. Hawkins) va angaja japonezii de pe pozițiile de pe malul de răsărit prin foc și va traversa bancul de nisip, dacă este posibil. A treia companie (căpitan Bert W. Hardy, jr.) va înainta cu șalupa către un punct la câteva mile vest de râu, va debarca, va ocupa satul Kokumbona și va ataca spre est. Această acțiune coordonată urma să fie precedată de o scurtă pregătire de artilerie asupra pozițiilor probabile ale inamicului.

Spurlock a ieșit din bivuacul său, unde se afla din noaptea precedentă, la 9,00 a.m., pe 19 august, și a înaintat către nord în direcția micului sat de coastă Matanikau. Aproape imediat va întâmpina dificultăți, atât cu terenul necunoscut, cât și cu japonezii. Deși doi comandanți de pluton au fost uciși și câțiva oameni răniți de focul automat, el a continuat să înainteze către țărmul mării. Între timp, Hawkins, ținut pe malul de est al râului de un foc precis de mitralieră, era imobilizat, practic, în poziția sa inițială, incapabil să traverseze bancul de nisip.

Compania lui Hardy, despre care se presupunea că se va apropia de la vest, după debarcare, nu sosise pe poziția de luptă, când cercetașii lui Spurlock s-au oprit la liziera junglei care înconjura o îngrămădire de colibe pustii, făcute din trunchiuri de palmieri, cunoscută sub numele de satul Matanikau. Aici militarii din avangardă au fost primiți cu foc, la care au răspuns viguros.

Japonezii s-au adunat în grabă și înainte ca oamenii lui Spurlock să fi știut ce se întâmplă, s-au pomenit țirita primului atac curajos („banzai“) executat la baionetă, pe timp de zi, în războiul din Pacific. În mai puțin de zece minute, totul era terminat. Din front și flancuri o jumătate de duzină de arme automate Browning au secerat atacatorii ; puținii japonezi care nu participaseră la asalt 'au tras cîteva cartușe și au fugit către Point Cruz. Șaizeci și cinci de militari inamici au fost uciși ; de tabăra cealaltă, 4 infanteriști marini au fost uciși și 11 răniți.

În timpul acesta, compania lui Hardy a debarcat din șalupele Higgins în apropierea satului Kokumbona. Deplasarea lor a fost o adevărată aventură. Din cauza bombardamentelor efectuate de un submarin și mai tîrziu de două distrugătoare, deplasarea companiei a fost în mod justificat întîrziată. Dar debarcarea s-a desfășurat cu succes și japonezii din Kokumbona au fugit, în derută, în junglă. În acest timp Spurlock a cercetat terenul, a adunat armele, jurnalele cu însemnări zilnice și alte documente, și s-a retras cu șalupele la Kukum.

Această înclăstare s-a încheiat cu un anumit succes datorită singelui rece, hotărîrii și vigilenței căpitanului Spurlock și a oamenilor săi. Și deși acea acțiune nu a avut o influență deosebită asupra situației generale, ea a oferit unele învățăminte. Ca de obicei, transmisiunile n-au funcționat corespunzător. Radiotelefoanele s-au dovedit din nou nefolositoare în condițiile aceluși teren. Coordinarea acțiunilor unor subunități îndepărtate nu s-a putut asigura. Deplasarea subunității lui Spurlock a indicat clar cît de mult timp și cîtă energie erau necesare pentru a se asigura deplasarea prin junglă chiar a unei coloane mici. Pe 19 august i-au trebuit patru ore epuizante pentru a parcurge mai puțin de o milă.

În aceeași zi, Roosevelt i-a telegrafiat lui Stalin : „Noi am pus, cred eu, vîrfurile piciorului în sud-vestul Pacificului, de unde japonezilor le va fi foarte greu să ne

disloce. Noi am avut acolo pierderi substanțiale navale, dar avantajul ciștigat merită sacrificiul. și avem de gînd să menținem o presiune puternică asupra inamicului."

Probabil că șeful Executivului american nu citise încă mesajele lui Ghormley, din 16 și 17 august, către King și Nimitz. În acestea, ComSoPac îi prevenea pe superiorii săi că japonezii pot să recucerească Guadalcanalul, dacă nu se va da mai mult sprijin de pe portavioane și nu se vor crea întăriri disponibile. Ghormley ar fi fost surprins, pentru a nu spune mai mult, dacă ar fi văzut copia mesajului președintelui către șeful guvernului sovietic. În acest moment, nici japonezii și nici americanii nu aveau în Pacificul de Sud mijloacele necesare pentru a face mai mult. Dar la Tokyo și Rabaul, planificatorii proiectaseră deja un plan pentru a zdrobi cît mai curînd posibil degetele piciorului american.

NOTE

1 Riul care limita perimetrul spre est era Ilu și nu Tenaru, cum este arătat pe hărțile infanteriei marine. Vandegrift avea la dispoziție cinci batalioane de infanterie pentru a apăra un front de peste 10 000 de iarzi.

2 Cele patru tunuri navale de 5 inci ale lui Peppér nu au sosit pînă la începutul lunii septembrie.

3 „Scrisoare“. Vandegrift către Holcomb, 22 august.

4 World War II Archives, Alexandria, Va, „Scrisoare“. Comandantul general al Pacificului de Sud (ComGenSoPac) către Șeful Statului Major al Armatei de uscat a Statelor Unite, 11 august 1942, OPD 381; PTO 1.

5 Autorul a fost martor la incident. Bateria era una dintre acelea aflate sub comanda maiorului Manley L. Curry, al cărui batalion nr. 3 din Regimentul 10 infanterie marină a debarcat pe Tulagi. Un bilanț al acestui episod, reflectînd punctul de vedere al unuia dintre cei de pe salupă, este redat în Richard Tregaskis, *Guadalcanal Diary*, Blue Ribbon Books, Garden City, N.Y., 1943, p. 75—78.

Mai tîrziu, exact după o săptămînă, a fost întreprinsă o măsura de răzbunare. În dimineața zilei de 19 august, două distru-

gătoare, *Hagikaze* și *Yamakaze*. s-au apropiat de Tulagi și au început să bombardeze impertinentă baterie americană care îndrăznise să deschidă focul asupra submarinului. În timp ce erau astfel angajate, cele două distrugătoare au fost atacate de o formație de trei avioane de bombardament B—17. O bombă bine ținută a lovit *Hagikaze* între ureaua pupa și etambou. Supravegheții de pe țărm au ovaționat nebunește cînd au văzut izbucnind flăcări și fum. Distrugătorul a pierdut din viteză și a început să se învîrtească în cercuri dezordonate. După ce cîrma a fost reparată, acesta a făcut cale întoarsă escortat de *Yamakaze*, a reușit să părăsească lupta.

7. „MOARTEA ESTE MAI UȘOARĂ DECÎT FULGUL“¹

În timpul dimineții de 10 august, Statul Major General Imperial Japonez a primit un mesaj, care a confirmat aprecierile anterioare, potrivit căruia debarcările americane în insulele Solomon erau neînsemnate. Această telegramă descria pe invadatori ca pe o forță de câteva mii de soldați cu moralul scăzut și a căror misiune era numai de a distruge aerodromul, după care să se retragă. Sursa acestei dezinformări era atașatul militar japonez de la Moscova. Marina imperială nu mai era astfel singură în acțiunea de dezorientare a armatei de uscat ; chiar și rușii au participat la aceasta.

În după-amiaza aceleiași zile, amiralul Nagano s-a întâlnit cu generalul Sugiyama. Rezultatul discuției lor a fost un nou acord comun, care schița viitoarele operații în estul Noii Guineei și insulele Solomon, „în concordanță cu noua situație“². Acest document sublinia importanța exercitării presiunii continue împotriva zonei Port Moresby și ordona lui Hyakutake să recucerească imediat Tulagi și Guadalcanal, cu forțele ce vor fi făcute disponibile. Secția armatei de uscat din Statul Major General Imperial a repartizat Armatei 17, în vederea acestei operații Brigada 35 infanterie, plus două regimente de infanterie întărite.

De fapt, acest ajutor, pe hîrtie, nu îmbunătățea în mare măsură situația lui Hyakutake. Brigada 35 era în Palaus și unul dintre regimentele de infanterie în Filipine. Unitatea cea mai apropiată de teatrul de luptă, Regimentul 28 infanterie al colonelului Kiyanao Ichiki, era la Guam, pregătindu-se să se întoarcă în Japonia. Regimentul lui Ichiki, la urma urmelor, nu răvășise plajele de la Midway.

Două zile mai târziu (12 august), adjunctul șefului statului major al armatei de uscat, generalul-locotenent Moritake Tanabe, și-a asumat răspunderea rezolvării problemei lui Hyakutake

„Amplizarea operațiilor pentru recucerirea punctelor strategice din insulele Solomon va fi hotărâtă de comandantul armatei pe baza aprecierilor sale asupra situației inamicului. Statul Major General consideră că este posibil de folosit Brigada 35 infanterie și detașamentul Aoba, dacă situația o cere. Cu toate acestea, pînă la ivirea primei ocazii favorabile din punct de vedere tactic, se consideră preferabil, în limitele posibilului, să se recucerească aceste zone imediat, folosindu-se numai detașamentul Ichiki și Forțele speciale navale de debarcare“³.

Această telegramă este importantă din două motive : întâi, pentru că ea reflectă atmosfera de incredibilă supraîncredere, care atunci învăluia Statul Major General Imperial Japonez ; al doilea, fiindcă aceasta prefigura politica de angajare fragmentară care a contribuit în mod decisiv la o serie de înfrîngeri suferite de japonezi pe Guadalcanal.

Unele cadre din Statul Major General Imperial Japonez s-au opus cu putere angajării „numai a detașamentului Ichiki și a Forțelor speciale navale de debarcare“. Unul dintre acești ofițeri era fostul secretar al statului major al lui Tojo, pe atunci șeful serviciului administrativ al secției armatei de uscat din Statul Major General Imperial, colonelul Susumu Nishiura. Cînd a auzit despre planul acțiunii, el „a reamintit ce s-a întîmplat atît de des înainte ; la Nomanhan, unde noi am luptat cu rușii și, mai târziu, în repetate rînduri în China, cînd noi am angajat forțe inadecvate pentru misiunea lor“.

Nishiura a fost atît de tulburat de această perspectivă, încît a telefonat primului ministru și ministrului apărării

Tojo la reședința sa. „Dar el (Tojo) a răspuns că nu poate face nimic ; că hotărîrea era a generalului Sugiyama ; că el nu se va amesteca“. Nishiura a cerut atunci o audiență la șeful său, Sugiyama l-a ascultat tăcut și a zis : „Ordinele au fost emise. Ele nu mai pot fi acum anulate“. Colonelul s-a întors în biroul său. „Nimic nu mai putea fi făcut. Oare nu ar fi fost mai bine să așteptăm cîteva zile pentru a aduna forțe mai mari și astfel să nu repetăm greșelile noastre precedente ? Eu mai puteam doar să sper în succesul colonelului Ichiki“ 4.

Efectivele din unitatea armatei de uscat desemnate pentru operația „KA“, nimicirea trupelor americane și „récucirirea imediată a punctelor strategice din insulele Solomon“, s-au imbarcat la Guam, fără întârziere, și au navigat imediat către Truk. Acolo, cîteva zile mai tîrziu, comandantul regimentului a primit instrucțiuni de la un ofițer de stat major, venit cu avionul de la cartierul general al lui Hyakutake. Ordinele primite de colonelul Ichiki erau clare :

Armata 17, Statul major, ora 15,30, 13 august.
Rabaul.

a. Efectivele inamice debarcate în zona Solomon nu se cunosc încă, dar activitatea inamicului nu este de amploare. Chiar pînă în această zi, 13 august, se confirmă că ei nu folosesc aerodromul de acolo.

b. Armata de uscat va coopera cu marina la atacul și distrugerea rapidă a inamicului din insulele Solomon, în timp ce inamicul se străduiește să consolideze pozițiile ocupate, Armata de uscat va recaptura și menține aceste poziții vitale.

c. Detașamentul Ichiki va coopera cu marina la

reținerii rapide și menținerea aerodromurilor de pe Guadalcanal.

d. Dacă nu este posibil, acest detașament va ocupa o parte din Guadalcanal și va aștepta sosirea altor trupe din spate. Pentru îndeplinirea acestui scop, o unitate din avangardă, de aproximativ 900 de oameni, va fi organizată și îmbarcată pe șase distrugătoare, care se află în apropiere, și va înainta către Guadalcanal, pe o rută directă.

*

Eșalonul înaintat urma să debarce la Taivu Point, la circa 22 de mile aeriene est de poziția americană, în ziua de 18 august, la puțin timp după miezul nopții. Un detașament al Forțelor speciale navale de debarcare (aproximativ 250 de ofițeri și soldați) urma să debarce lângă Kokumbona, într-o zonă pustie, într-o acțiune de diversivitate. Restul regimentului colonelului Ichiki, totalizând aproape 1 500 de oameni, urma să debarce la Taivu în următoarea săptămână⁵.

Amiralul Mikawa a protestat. Fusesse desemnată, în această misiune, o unitate pregătită pentru a se întoarce în patrie. El se temea că moralul oamenilor va scădea din cauza schimbării neașteptate a ordinelor. Mikawa avea disponibile în Rabaul trei unități ale Forțelor de debarcare, mult mai potrivite pentru îndeplinirea unei astfel de misiuni decât unitatea colonelului Ichiki. De asemenea, amiralul a remarcat că zona Tulagi-Guadalcanal era totuși în responsabilitatea marinei. Contrapropunerile sale nu au fost acceptate.

Responsabilitatea pentru transportul în siguranță al acestei unități „de avangardă” a fost dată comandantului Forței de întărire, contraamiralul Raizō Tanaka, un bărbat al cărui nume se înscrie, pe bună dreptate, în rîndul celor

mai buni comandanți din ambele tabere. Tanaka a primit ordinele cu îndoielă atunci, și mai târziu a scris :

„Fără nici o legătură cu punctul meu de vedere, acest ordin a cerut ca executarea celei mai dificile acțiuni din război — o debarcare în fața inamicului — să fie îndeplinită de unități mixte care nu au avut posibilitatea să facă o repetiție sau măcar un studiu preliminar... În strategia militară, promptitudinea are uneori prioritate asupra prudenței ; dar ordinul dat era pe de-a-ntregul nechibzuit. Eu am putut vedea că în statul major al Flotei 8 domina o mare confuzie“⁶.

Ordinul primit de Tanaka nu era „pe de-a-ntregul nechibzuit“. Nici ordinul înmănat lui Ichiki la Truk nu era nechibzuit. Dar ordinele date ulterior de Ichiki erau bazate pe informații foarte sumare și total neveridice. Lui Ichiki i s-a spus că în acel „cap de pod acoperit de junglă“ erau aproximativ 2 000 de americani, că moralul lor era scăzut, că unii fugeau de pe Guadalcanal la Tulagi și că toți păreau nerăbdători să scape de pe o insulă aflată „sub controlul Forțelor aero-navale japoneze“.

Ichiki era un ofițer eminent, cu rezultate remarcabile. El era cunoscut în armata japoneză ca un om brav și hotărât, ca expert în tactica infanteriei. În China, el a comandat, mai mulți ani, diferite batalioane. Când Ichiki a citit ordinele primite și a reflectat asupra informațiilor obținute la Truk, el a ajuns probabil la concluzia că un singur batalion este capabil să îndeplinească misiunea, fără să aștepte restul regimentului. Este perfect clar că el a dat puțină atenție instrucțiunilor lui Hyakutake. Un comandant mai circumspect n-ar fi acționat cu graba condamabilă a lui Ichiki.

Cîteva minute înainte de miezul nopții de 18 august, infanteriștii marini de la posturile de ascultare au auzit zgomotul specific valurilor ce se sparg pe plajă cînd sînt create de nave care trec cu viteză mare aproape de mal. Au raportat imediat. Pe la ora 3.00 a.m., ei au recepționat aceleași semnale. În zori, zvonuri despre o debarcare de noapte, la est, circulau liber, iar șeful operațiilor, colonelul Gerald C. Thomas, a luat imediat măsuri să afle ce se întîmplase. Omul pe care el l-a chemat era un fost funcționar colonial britanic, Martin Clemens. După ce a băut o ceașcă de ceai cald și a mîncat o grămadă de clătite tari, Clemens (care venise în lințiile infanteriei marine cu patru zile mai înainte, împreună cu o duzină de cercetași) i-a ordonat sergentului major Vouza să conducă o patrulă de băștinași, de la est la vest în jurul poziției infanteriei marine.

Vouza, un fost agent al poliției insulare, era un vechi cunoscător al drumurilor împădurite de pe Guadalcanal. Prin junglele Guadalcanalului el urmărise ucigași, hoți de porci și de găini, precum și alte asemenea specimene care tulburau liniștea supușilor Majestății Sale Britanice. În 1939, după 25 de ani de serviciu credincios, Vouza s-a retras la Malaita să cultive cartofi-dulci, dar cînd japonezii au venit pe Guadalcanal, el s-a reîntors într-o canoe și a cerut să fie numit în serviciul activ. Acest autohton experimentat, inteligent și loial, s-a dovedit un om de o valoare deosebită și cu o voință de neînfînt.

Chiar înainte ca Vouza și cercetașii săi să pornească la drum, căpitanul Charles Brush, împreună cu căporalul Daniel Pule și cu alți trei polițiști autohtoni au traversat riul Ilu în fruntea unei puternice patrule de luptă din compania Able (A), Regimentul 1 infanterie marină, și s-a îndreptat către est, de-a lungul drumului guvernamental. La prînz, Brush era în vecinătatea lui Koli Point.

Acolo, avangarda sa a observat un grup de japonezi îndreptându-se către ei, printre cocotierii dintre drum și plajă. Brush și oamenii săi s-au desfășurat imediat și nu au deschis focul pînă cînd japonezii nu au fost la mai puțin de o sută de iarzi. În timp ce majoritatea componentelor patrulei sale îi ținea pe japonezi în loc, unul dintre ofițeri, locotenentul Ioseph Jachym, s-a deplasat rapid cu o grupă de soldați în partea stîngă a spatelui pozițiilor inamicului. Numai 3 din 34 de japonezi au scăpat de focul concentrat al armamentului automat. Infanteriștii marini au avut 6 răniți. După succesul său, Brush „și-a strîns curelele căștii“, a pus posturi de pază la est și sud, a raportat prin radio statului major al regimentului și a cercetat personal cadavrele.

Căștile japonezilor morți aveau steaua armatei de uscat imperiale, nu crizantema marinei. Patru erau ofițeri, avînd săbii și binocluri, pîrtînd cizme lustruite și îmbrăcați în uniforme călcate, completate cu șiruri de barete multicolore ale decorațiilor. Brush nu a pierdut timpul, le-a golit port-harturile și după-amiază s-a reîntors cu prețioasele documente capturate. Ele au fost date imediat căpitanului „Pappy“ Moran, singurul cunoscător de limbă japoneză din serviciul de informații al diviziei. Examinarea atentă, în grabă, a acestora, indica faptul că infanteriștii marini se aflau în plină dificultate; hărțile capturate indicau o uimitor de precisă imagine a dispunerii artileriei în jurul aerodromului. (Cum și-a procurat inamicul aceste informații a rămas un mister pentru o perioadă de timp; doar mai tîrziu s-a descoperit că pe Grassy Knoll era un post de observație japonez care a transmis zilnic rapoarte despre activitatea din jurul aerodromului. Fotografiile aeriene luate de la joasă înălțime au furnizat detalii amănunțite. Această și pentru că nu fuseseră debarcate materiale de camuflaj).

Vandegrift avea acum de făcut față la prima dintre multele hotărîri decisive pe care numai el le putea lua.

Informațiile aduse de Brush au dezvăluit că forța inamică de la est era doar o parte a unui detașament de mărimea unui regiment al armatei imperiale care a venit, pe mare, din Guam. Dar, din nenorocire, în ciuda hărniciei lor, cei care au făcut notele zilnice au neglijat să consemneze alte detalii interesante ca : efectivele și armamentul lor, locul unde se află în prezent sau intențiile ce le aveau. Vandegrift a analizat și a respins sugestia ca un batalion să fie trimis către est. Fără o rezervă, el ar fi fost complet nimicrit de un atac simultan dintr-un flanc, sau din amindouă și de pe mare. Nu era altceva nimic de făcut decât să intensifice măsurile de apărare, să întărească avanposturile și, mai presus de toate, să fie vigilent tot timpul.

În conformitate cu acestea, tancurile au fost puse în stare de alarmă, tunurile antitanc de 37 mm au fost aprovizionate cu cantități sporite de mitralii antiinfanterie, sute de saci japonezi din paie de orez au fost umpluți cu nisip, și de la îngrăditurile plantației s-a întins, în grabă, sîmă în lungul poziției Ilu (Tenaru). Observatorii înaintați din Regimentul 11 infanterie marină al lui del Valle s-au alăturat apărătorilor de pe linia râului, și după verificarea legăturilor prin fir și radio un divizion de obuziere samarizate de 75 mm și piesele cu țeavă scurtă de 105 mm au fost amplasate pe malul de răsărit al râului și pe limba de nisip de la gura acestuia.

Un sprijin important era pe drum. În timpul după-amiezii de 20 august, portavionul de escortă *Long Island*, recent improvizat din *SS Mormacmail*, a ajuns într-o poziție la sud-est de San Cristobal și a lansat primul avion al Escadrilei 232 a maiorului Richard C. Mangrum. Escadrila 223 a căpitanului John L. Smith, compusă din nouăsprezece avioane de vânătoare pîntecoase *Wildcat*, construite de firma Grumman, a urmat cele douăsprezece bombardiere de picaj, *Dauntless*, ale lui Mangrum.

O oră mai târziu, în lumina blîndă de la începutul înserării, Mangrum a găsit pista, a făcut un tur de recunoaștere, și a fost adus la aterizare de maiorul Charles H. („Fog“) Hayes, un fost ofițer cu aterizările pe port-avion. În clipele următoare, SBD*-urile și *Wildcat*-urile care-l urmau pe Mangrum au coborît rapid pe pistă, îndreptîndu-se către zonele de parcare, care flancau pista. Sute de ofițeri și alți militari, cu uniforme murdare, ovaționau eșalonul înaintat al MAG 23 (Grupul aerian al infanteriei marine). Un spectator, poate puțin prea exaltat, aplauda și striga : „Acum să vină bastarzii !“.

Cîteva ore mai târziu japonezii aveau să sosească.

Chiar după miezul nopții, observatorii postați în pădurea de cocotieri de pe malul de răsărit al lui Ilu au raportat că au auzit „clinchete“ nedefinite, șoapte și alte zgomote amenințătoare, iar locotenent-colonelul Edwin A. Pollock, comandantul Batalionului 2 din Regimentul 1 infanterie marină, i-a retras la adăpost. O liniște grea, punctată numai de fișuitul întîmplător al frunzelor de palmier, învăluia malurile riului, în timp ce marea caldă spăla monoton nisipul de la gura lui.

La 2,40 a.m., japonezii au declanșat atacul. Mitraliere și arme automate ușoare au cîntat inconfundabilele lor melodii funebre, și pe cînd minele de aruncător explodau în pozițiile infanteriștilor marini, groaznica lumină verde emisă de rachetele de semnalizare a dezvăluit un grup strîns de japonezi înaintînd în grabă, prin apa puțin adîncă⁷. Apărătorii erau însă pregătiți. Tunurile de 37 mm au împrăscat cu obuze rîndurile atacatorilor. Strigătele de „banzai“ s-au preschimbat brusc în gemete ; cei cîțiva japonezi care au supraviețuit acestui foc nimicitor

---

* Avioane de bombardament. În picaj și cercetare de tip „Dauntless“. (N. tr.).

s-au tirat peste trupurile mutilate ale camarazilor lor morți sau pe moarte către malul de est.

Prima încercare a lui Ichiki a dat greș. A reorganizat trupele și s-a avântat din nou la atac. După ce a potopit pozițiile infanteriștilor marini cu foc de tunuri și aruncătoare, el a trimis o companie, întărită, prin valurile joase dinspre mare a limbii de nisip, să atace la baionetă. La orele 5,00 a.m. acești japonezi au asaltat poziția dinspre plajă a unității lui Pollock, ușor consolidată cu rețele de sîrmă ghimpată. Ațacatorii, ajunși în apropierea rețelilor de sîrmă, au fost loviți cu foc de anfiladă de către mitralierele de pe plajă, amplasate la vest. Cîteva secunde mai tîrziu, concentrările de foc cerute artileriei au erupt în nisip și au învăluit plaja în foc și moarte.

Cu primele lumini cenușii ale zorilor, s-a instalat o binemeritată acalmie. La o distanță de peste 200 de iarzi, unii dintre pușcașii lui Pollock doborau unul cîte unul pe japonezii care se mișcau aproape neobservați sub frunzele palmierilor. „Ochiți-i și doborîți-i“, îndemna fierbinte Pollock pe acești trăgători de elită, pregătiți conform celor mai bune tradiții ale infanteriei marine. „Era ca la examenul de tragere de la Quantico*“, spunea un mitralior rănit. „Isuse, oricine putea să-i facă bucăți pe tîmpiții ăștia. Stăteau în picioare, pentru numele lui Cristos; nu aveau suficient simț să se tîrască. Cine dracu o fi spus acestor capete seci că sînt soldați?“

Înainte de răsăritul soarelui, un băștinaș grav rănit s-a tirat singur pînă în liniile infanteriștilor marini. Acesta era sergentul-major Vouza. Infanteriștii marini l-au adus la punctul de comandă al lui Pollock; cînd a sosit Clemens, Vouza era pe moarte:

„Era într-o stare groaznică. Cu greu am putut să suport să-l privesc. Noi l-am tras în spatele unui jeep

---

* La Quantico, în statul Virginia, se află o bază de instrucție a Corpului de Infanterie Marină al S.U.A. (N. tr.)

și acolo mi-a spus povestea sa cât de bine a putut, în ciuda răni care se căsca în gîtul său.

A plecat cu patrula sa luînd cu el un steag american în miniatură, care îi fusese dat ca amintire. Mergînd să-l ascundă într-o casă la Volonavua, el s-a întîlnit nas în nas cu trei sau patru plutoane de japonezi. Aceștia erau dispersați în jurul satului și Vouza nu avea nici o șansă să scape cu steagul său american. Prins asupra faptului, a fost tîrit în fața ofițerului comandant. Era acolo unul Yishimoto, un japonez care a fost în insulele Solomon în timp de pace și care putea vorbi englezește. El n-a putut nega că a fost cu americanii. Japonezii au încercat să obțină informații de la el. Tentativa lor eșuînd complet, l-au legat de un copac. După ce l-au lovit cu paturile puștilor, japonezii l-au străpuns cu baionetele pînă cînd a leșinat. Vouza avea șapte răni în piept și cea mai mare dintre toate, la gît. Cînd a căzut întunericul, ei l-au lăsat, crezîndu-l mort, și au înaintat în poziție pentru atac.

După mai multe ore Vouza și-a revenit și a reușit să-și desfacă frînghiile ; s-a ridicat spre a încerca să contacteze pe infanteriștii marini dar numai după puțin timp a devenit atît de slăbit de puteri, încît a căzut jos. S-a tîrit apoi aproape trei mile, chiar prin mijlocul luptelor. Și ca și cum suferințele nu ar fi fost destule, a insistat să „bolborosească“ o foarte valoroasă descriere a compunerii forțelor japoneze, numărul de oameni și armele lor. Toate acestea au fost transmise imediat. Un glonț a lovit Jeep-ul chiar în timpul transmiterii datelor.

Vouza a pierdut mult sînge și avea o înfățișare groaznică. El se aștepta cu siguranță să moară și, înainte de a leșina din nou, mi-a dat pe patul de moarte un lung mesaj pentru soția și copiii săi. După toate acestea, teribila încordare l-a doborît. Noi l-am

duș în spate și i-am lăsat pe doctori să-l îngrijească. A fost operat, i s-a făcut transfuzie și era de așteptat ca el să trăiască. Speram toți ca spitalul să nu fie afectat de raiduri aeriene. Ce loialitate avea omul și ce vitalitate ! Am simțit o mândrie extraordinară“⁸.

Vouza s-a însănătoșit și a condus multe alte patrule în junglă.

Infanteriștii marini au respins două atacuri disperate ; sute de cadavre inerte, răsturnate pe nisip, mărturie a pierderilor cauzate inamicului atât de perseverent. Dar cât de grav a fost lovit japonezul ? Tăcănitul sporadic al mitralierelor ușoare *Nambu*, mai lentele și mai metodice pocnituri ale celor grele ce trăgeau din ascunzișuri, mișcările furișate în obscuritatea palmierilor de pe malul celălalt al riului — toate sugerau lui Thomas că, în ciuda loviturilor pe care le primise, japonezul nu era încă ingenușcheat. „Noi nu vom lăsa acești oameni să zacă acolo toată ziua“, a spus el și a propus învăluirea imediată a poziției inamice. Vandegrift a fost de acord cu propunerea și a introdus în luptă rezerva diviziei, Batalionul 1 din Regimentul 1 infanterie marină al lui Cates, comandat de locotenent-colonelul Lenard B. Cresswell.

Thomas a explicat schema manevrei Cresswell va traversa riul în amonte de pozițiile japonezilor, cât mai curînd posibil, va face o manevră de 90° către nord, se va desfășura în formă de evantai și va înainta către mare, în timp ce de pe malul vestic batalionul lui Pollock va fixa inamicul. După-amiază, batalionul lui Cresswell și-a încheiat desfășurarea sa bine camuflată spre spatele unei linii de plecare, situate de-a lungul lizierei junglei care înconjură păduricea de palmieri la sud. Cînd atacul a început, el a înaintat încet, dar continuu. Prinși în grîn-

dina unui foc încrucișat și cu proiectilele de artilerie explodind în palmierii de deasupra lor, japonezii și-au părăsit pozițiile și s-au împrăștiat în toate direcțiile.

Dar pentru ei nu era scăpare. În timp ce trei companii îi presau încet, alta le tăia retragerea spre est. Focul artileriei cădea bubuind asupra a ceea ce fusese aripa stângă a Batalionului 1 încercuit al colonelului Ichiki. Avioanele nou sosite au executat repetate bombardamente și au mitraliat intens. La ora trei un pluton de tancuri ușoare a traversat limba de nisip, trăgând cu tot armamentul în timp ce șenilele lor de oțel sfîrteceau și zdrobeau deopotrivă pe cei în viață și morții. Despre desfășurarea acestei ultime faze a bătăliei, Vandegrift scria : „partea dinapoia tancurilor arăta ca mașinile de tocat carne”⁹.

Bătălia de pe „Tenaru” intrase în istorie. „Puterea divină” a „baionetelor ascuțite” ale armatei imperiale care „subjugă diavolul”, a fost anulată¹⁰. Aproape 800 de japonezi au fost uciși, 15 răniți fiind luați prizonieri. Aproximativ 30 de supraviețuitori demoralizați s-au tirit în junglă ; unii, grav răniți, au trăit pentru ca să moară de foame ; numai o mînă de oameni, incluzînd pe Ichiki, au reușit să se întoarcă la Taivu ca să se alăture grupului de transmisiuni de acolo. Batalionul lui Pollock a înregistrat 69 de pierderi ; al lui Cresswell doar 20.

Cei mai mulți dintre răniți se opuneau infanteriștilor marini, care încercau acum să-i ajute, nu să-i ucidă. Cîțiva vînători de amintiri au fost împușcați de japonezii întinși pe pămînt și aparent morți, iar locotenent-coloneii Twining, Pollock și Cresswell au fost pentru o clipă în primejdie datorită fanatismului unui subofițer aflat pe moarte și care a descărcat un pistol automat înspre ei, după care și-a zburat creierii. Un ofițer, căpitanul Takao Tamioka, a supraviețuit măcelului. Colonelul Ichiki, după înfrîngere, s-a grăbit către Taivu cu stegarul, a rupt cere-

monios steagul regimentului său, a turnat benzină pe el și i-a dat foc. Odată treaba terminată, și-a făcut hara-kiri.

Cu un total de 99 de pierderi, incluzînd 43 de morți¹¹, infanteriștii marini au eliminat una dintre unitățile de asalt de elită ale armatei japoneze. Dar ei făcuseră cu mult mai mult. Mitul invincibilității japoneze, crăpat la Tulagi și Gavutu, a fost zdrobit la Tenaru. Aici, se spune într-un raport japonez, „comandantul detașamentului a introdus treptat în luptă toate efectivele sale, dar nu a fost nici o modificare în situația luptei... Cea mai mare parte a primului eșalon... în aceste circumstanțe, a murit eroic, fără nici un avantaj“¹².

Citeva zile mai târziu, Vandegrift a găsit timp să-i scrie lui Holcomb

„Domnule general, eu nu am mai auzit sau citit vreodată despre o astfel de luptă. Acești oameni refuză să se predea. Răniții așteptau pînă cînd vreun sanitar venea deasupra lor să-i examineze... și se sinucideau cu o grenadă în mînă, făcîndu-l bucăți și pe celălalt“¹³.

Aceste 12 ore de luptă singeroasă au lăsat nerezolvate o serie de probleme, greu de înțeles. De ce Ichiki nu a dedus, după ce patrula sa a fost aproape nimicită, că americanii erau decîși să reziste? De ce a atacat atît de grăbit? De ce nu a cercetat linia rîului o milă mai în interior? Dacă ar fi făcut asta, el ar fi putut trece pe acolo grosul forțelor sale, ar fi manevrat către nord și ar fi atacat poziția Ilu din spate. De ce a lansat un al doilea atac în aceeași manieră? Ce gîndire strîmbă și obscură a produs acest masacru autoprovocat?

O parte a răspunsului rezidă, desigur, în faptul că informațiile deținute de Ichiki erau greșite. Dar de mai mare importanță au fost aroganța sa și ignorarea realității,

încăpăținarea sa, incredibila sa inflexibilitate tactică. Și o explicație poate fi, probabil, găsită în acceptarea senină a japonezilor, în momentul disperării, de a îmbrățișa, cu stoicism, datul sorții. A muri glorios pentru împărat în fața unor forțe de netrecut era o datorie de neînlăturat și, desigur, o dorință aflată în subconștientul multor soldați japonezi. Ceea ce a ieșit la iveală, întâi pe Tulagi și Gavutu, și din nou pe malurile riului mlăștinos pe care infanteriștii marini îl numeau „Tenaru“, era modelul înclăștării totale, înclăștare pînă la ultima suflare a ultimului om.

Mai tîrziu, amiralul Tanaka va spune :

„Eu l-am cunoscut pe colonelul Ichiki de la operația Midway și am fost foarte conștient de minunatul său talent de comandant și de nestăpînitul său spirit de luptă. Dar acest episod a arătat foarte clar că infanteriștii înarmați cu puști și baionete nu au nici o șansă împotriva unui inamic echipat cu armament modern. Această tragedie ar fi trebuit să arate ineficiența tacticii „suliței de bambus“ ¹⁴.

Dar era ceva esențial implicat aici. Mai mult decît o acțiune executată pe baza unor slabe informări, un colonel nesăbuit și stupid, soldați devotați și lipsa armamentului modern. Aceasta era „aparența“. Îndată ce și-a scos sabia din teacă, Ichiki trebuia să cucerească cu ea sau să moară. Aceasta era legea samurailor : „Calea războinicului“ — *Bushido*. *

În ce-i privește, infanteriștii marini americani au învățat o lecție pe care nu o vor uita. Din această dimineață, pînă în ultimele zile ale Okinawei, peste doi ani și jumătate mai tîrziu, ei au luptat într-un război „fără cruțare“ Nu s-au cruțat pe ei însăși, dar nici nu au dat nimic japonezilor.

* Codul cavaleresc al samurailor (N. tr.).

NOTE

1 Din cunoscutul cuplet inclus în Edictul Oficial al împăratului Meiji către soldați și marinari :

„Moartea este mai ușoară ca fulgul ;
Datoria, grea ca un munte“

2 Josei Ni Ozuru Tobu Nyu Giniya-Soromon Gunto Homen Sakusan Ni Gansuru Riki-Kaigun Chuo Kyotei, 10 august 1942.

3 Citatele din documentele japoneze folosite în acest capitol au fost extrase în mare măsură din „Seventeenth Army Operations“, vol. I, OCMH, dosarul 8—51, AC 34.

4 Așa cum mi-a relatat colonelul Nishiura într-o conversație personală.

5 Au existat numeroase discuții referitoare la efectivul și compunerea primului eșalon al Detașamentului Ichiki. Documentele japoneze indică următoarele date :

Comandantul detașamentului — colonelul Ichiki	
Statul major al detașamentului	163
Statul major al batalionului	23
Companiile 1—4, (cite 105 oameni)	420
Compania de mitraliere : (12 mitraliere grele)	110
Un pluton dintr-un divizion de tunuri :	
2 tunuri.	
Compania de geniu	150
TOTAL	916

6 Viceamiral Raizo Tanaka, cu ajutorul lui Roger Pineau, „Japan's Losing Struggle for Guadalcanal“ în „United States Naval Institute Proceedings“, July (I) and August (II), Annapolis, Md., 1956, p. 690.

7 În mod curios, ora exactă a primului atac nu a fost niciodată stabilită. „Raportul final“ al diviziei indică 03,10. Pollock o consideră chiar mai devreme de 02,40, oră pe care mi-a indicat-o unul dintre participanți.

8 Clemens, *op. cit.*, p. 152—153.

9 „Scrisoare“ Vandegrift către Holcomb, 22 august 1942.

10 Frază atribuite generalului Matsui, comandantul trupelor japoneze care au jefuit Nankingul.

11 Inclusiv șapte pierderi înregistrate de patrula căpitanului Brush și trei de Batalionul 3.

12 „Seventeenth Army Operations“, p. 32.

13 „Scrisoare“ Vandegrift către Holcomb.

14 Tanaka, *op. cit.*, I, p. 691.

8. „EXPRESUL DE TOKYO“

În timp ce colonelul Ichiki pornea de la Taivu ca să-i nimicească pe îngimfații americani „dintr-o lovitură“, Statul Major General Imperial Japonez a trecut conducerea operațiilor de pe Guadalcanal de la marină la Armata 17, iar generalul Hyakutake a ordonat generalului maior Kiyotaki, Kawaguchi, care comanda Brigada 35 infanterie de la Truk, să se pregătească și să se îndrepte spre Gaudalcanal cu veteranii săi din Borneo, să preia comanda tuturor unităților armatei și marinei de acolo și să termine cu toți americanii care ar putea să scape de Ichiki. Generalul și-a pus brigada în stare de alarmă pentru o îmbarcare imediată.

Simultan, contraamiralul Tanaka — ale cărui distrugătoare specializate în acțiuni pe timp de noapte (renumitul „Expres de Tokyo“) aveau să devină îndată nu doar un ghimpe ci un pumnal în coasta infanteriștilor marini ai Statelor Unite — a îmbarcat la Truk Regimentul 5 Yokosuka din Forța specială navală de debarcare (SNLF) și jumătate din regimentul lui Ichiki în transportorul *Kinryu Maru* și în patru distrugătoare transformate.

Cu aceste măsuri preliminare în curs de execuție, Yamamoto a ordonat navelor de linie din Flota 2 a lui Kondo și portavioanelor din Flota 3 a lui Nagumo să iasă din Truk. Misiunea să localizeze și să distrugă portavioanele americane reperate în zona dintre Noile Hebride și San Cristobal, să lovească noul aerodrom dat în funcțiune pe Guadalcanal, să bombardeze pozițiile infanteriei marine și, de asemenea, să acopere și să sprijine debarcarea Regimentului 5 Yokosuka SNLF și restului Regimentului 28 infanterie. Pentru optimiștii din statul său major — și erau mulți — se părea că amiralul de flotă Yamamoto folosea un baros pentru a sparge o nucă. Dar Yamamoto învățase lecția de la Midway — el dobândise un

real respect pentru aviația de pe portavioanele Statelor Unite.

Știrea că Flota combinată plecase de la baza sa și că se îndrepta către insulele Solomon, a ajuns la generalul Vandegrift chiar înaintea prinzului, pe 22 august ; câteva ore mai târziu, un raport de observare, înaintat la Guadalcanal, menționa câteva unități ale flotei inamicului în raza de acțiune a avioanelor de pe Henderson. Hotărîrea ce urma să se ia a fost cîntărită însă cu grijă. Era justificat riscul de a angaja cele câteva avioane disponibile ? Vandegrift credea că da, și a ordonat oîșterului său cu aviația, colonelul Charles L. Fike, să descopere și să lovească navele japoneze.

Mangrum conducea grupul de bombardiere în picaj, acoperite de avioanele de vînătoare ale căpitanului Smith, în ceea ce mulți gîndeau că era o misiune disperată. În condiții atmosferice din ce în ce mai rele, formația s-a îndreptat către nord peste Tulagi și Florida spre strîmtoarea dintre Santa Isabel și Malaita. Aici a pătruns într-un puternic front atmosferic. Ploaia torențială acoperea parbrizele și în condițiile în care vizibilitatea se apropia de zero, forța de lovire s-a reîntors pe aerodrom. Cînd zburătorii dezamăgiți s-au întors la bază, l-au găsit pe generalul Vandegrift măsurînd cu pași înceți dușumeaua de lemn, murdară, a construcției în formă de pagodă, din care japonezii își planificaseră să-și conducă propriile lor operații aeriene. „El era calm, încurajator pentru un grup de aviatori dezamăgiți, dar foarte pesimist de perspectiva viitorului“¹.

Mai erau și alții abătuți. La Nouméa, generalul maior Harmon a luat tocul în mînă pentru a adresa o notă personală lui „Hap Arnold“. În aceasta, el își exprima opinia că infanteria marină va plăti în insulele Solomon pentru că „Watchtower“ a fost conceput și planificat în grabă și nu s-a prevăzut o asigurare tehnico-materială adecvată. Campania „a fost concepută de planificatorii ei ca o operație de desant maritim, sprijinită din aer, nu ca un mijloc de

stabilire a unei acțiuni puternice aeriene cu bază terestră”².

În timp ce Harmon scria această scrisoare, forța de acoperire a lui Kondo și forța de lovire a lui Nagumo navigau la circa 200 de mile nord de insulele Solomon de sud. Portavioanele *Saratoga*, *Enterprise* și *Wasp* ale lui Fletcher, acționind ca trei grupuri operative, în ape care acum erau pline de submarine japoneze, se aflau la 300 de mile spre sud-est. Dimineața *Saratoga* a interceptat un raport de observare de la unul dintre hidroavioanele cu rază lungă de acțiune de tip *Catalina*, ale amiralului McCain un grup de transport inamic, la aproximativ 300 de mile nord de Guadalcanal, se îndrepta către sud cu o viteză de 17 noduri. Informația a fost de asemenea recepționată și la *Henderson*, unde avioanele de atac erau înarmate și piloții în stare de așteptare. Pe nava amiral a lui Fletcher, măsurile similare erau în curs de executare.

Obiectul acestui interes și al acestei activități comune era contraamiralul Tanaka, a cărui forță de transport a fost văzută departe, la vest de portavioanele lui Nagumo. Pe nava comandant *Jintsu*, amiralul, dându-și seama că a fost reperat, a programat să debarce trupele de la bord în noaptea următoare. El a raportat imediat la Rabaul tircoalele date de *Catalina* și în timp ce marele hidroavion huruia depărtându-se în norii plumburii, comandantul Flotei 3 i-a transmis prin radio lui Tanaka să-și îndrepte convoiul său către nord.

Această manevră a dat rezultate : formațiile de atac lansate de pe *Henderson Field* și *Saratoga* au fost incapabile să străpungă cețurile întunecate. Calvarul unui atac aerian asupra transportoarelor sale fără apărare a fost astfel cel puțin amînat, dar Tanaka nu s-a bucurat de o după-amiază lipsită de hărțuială. După prînz, un mesager i-a înmînat o radiogramă de la statul major al Forțelor zonei de sud-est. Prin radiogramă i se ordona să facă un ocol, și, pornind spre sud, să execute debarcărilor așa cum

erau planificate. Elementul timp făcea acest lucru imposibil și ordinele contradictorii îl determinau pe Tanaka să se întrebe ce se petrecea la Rabaul.

În acest moment, atât Nagumo cât și Fletcher au intuit, cu siguranță, că portavioanele celuilalt erau pe aproape. Dar unde ? Fletcher a hotărât să găsească răspunsul și la începutul după-amiezii a lansat un grup de cercetare și atac de pe *Saratoga*. Comandorul Harry D. Felt a căutat în zadar țintele și cu acele de la indicatoarele de combustibil arătând către zero a adus grupul de pe „Sara”^{*} la Henderson. Piloții săi au înoptat aici. În dimineața următoare, în schimbul ospitalității și al combustibilului de care avea nevoie Felt ca să se întoarcă cu avioanele sale pe *Saratoga*, infanteria marină a reținut bombele de 1 000 de livre care erau acroșate sub SBD^{**}-uri. Acestea au fost primele bombe de o jumătate de tonă, care au ajuns pe insulă.

Între timp, amiralul american, totdeauna nerăbdător să se alimenteze cu carburant la întreaga capacitate, a ales acest moment pentru a trimite grupul *Wasp* către sud să facă plinul. Prin această hotărâre nefericită, Fletcher s-a privat el însuși de superioritatea care putea să schimbe scorul final în bătălia care se pregătea acum³.

În dimineața de 24 august, Kondo, cunoscînd în general poziția lui Fletcher, a detașat portavionul *Ryujo*, crucișătorul *Tone* și două distrugătoare din Forța de atac a lui Nagumo și le-a ordonat să înainteze către sud, pentru a momi pe americani. Și au reușit să o facă. *Ryujo* a fost descoperit, atacat cu violență și lăsat arzînd și înclinat. Dar sacrificiul făcut a dat lui Nagumo ceea ce voia — o lovitură clară asupra celor două „punți de zbor” (portavioane) ale lui Fletcher. *Enterprise* a început să fie atacat la ora 4 și 41 de minute ; patru minute mai tîrziu, el a încasat

* Diminutiv de la „Saratoga”. (N. tr.).

** Avioane de bombardament în picaj și cercetare de tip „Dauntless” (N. tr.).

trei lovituri directe din atacuri succesive executate fiecare cu mai mult de 30 de bombardiere în picaj. Dar „marele E” (porecla portavionului *Enterprise*), o navă solidă și cu un echipaj bun, a supraviețuit. *Saratoga*, ca și *Shokaku* și *Zuikaku* ale lui Nagumo, era neatinsă. Amurgul se lăsase de-a binelea când Fletcher a întrerupt bătălia și s-a întors către sud, îndreptându-se spre zona unde urma să fie alimentat cu combustibil.

În acel timp o forță de atac de pe *Enterprise*, constituită din 11 bombardiere în picaj (SBD) și 12 avioane torpiloare (TBF) era încă în aer și îi căuta pe japonezi. Norocul însă nu le-a suris; bombardierele în picaj, cu carburantul pe sfârșite, nu au avut de ales decât să arunce încărcătura și să încerce o aterizare pe Henderson Field. În timp ce Escădrila („Flight 300”) a locotenentului Turned F. Caldwell, un grup mixt de bombardiere în picaj din „Recunoaștere 5” și „Bombardament 6”, primea un salut zgomotos de la piloții istoviți ai lui Cactus Air Force*, avioanele TBF cu rază mai lungă de acțiune erau recuperate cu succes de avariatul *Enterprise*. În dimineața următoare, portavionul a părăsit zona pentru a fi reparaț, lăsând „moștenire” „Flight 300” la Henderson. Această neașteptată și binevenită completare a componentei aeriene a lui Vandegrift a rămas pe uscat o perioadă de peste o lună, aducându-și o contribuție notabilă la pierderile provocate transporturilor maritime japoneze.

Nagumo, Kondo și Fletcher s-au gândit poate că acțiunea cunoscută ulterior ca „Bătălia din estul insulelor Solomon” era terminată, dar se înșelau. Acolo rămânea tenacele amiral Tanaka, care, pe 24 august, își împinsese grupul său de transport către sud, în timp ce portavioanele se îndreptau spre est. Până în dimineața următoare el și-a continuat înaintarea, atingând un punct situat la numai 100 de mile nord de Guadalcanal.

---

* Cactus — numele de cod al insulei Guadalcanal (N. tr.).

La 8,30 a.m., un grup mixt, format din avioane SBD de sub comanda lui Mangrum și din Escadrila 300 a decolat de pe Henderson și a plecat după ea. Tanaka s-a dovedit greu de găsit. În ultimă instanță, Smith a transmis lui Mangrum știri neliniștitoare despre avioanele de acoperire *Wildcat* aflate acum la limita maximă a razei de acțiune și nevoite să se întoarcă, iar două minute mai târziu, avioanele de vânătoare făceau cale întoarsă. Avioanele SBD fără însoțire s-au rotit către vest, apoi spre sud și au pornit către casă, când deodată, sub ele, se aflau navele lui Tanaka..

Prima bombă a lovit crucișătorul ușor *Jintsu* chiar în fața punții de comandă. Explozia a deformat plăci, a declanșat incendii, a culcat toată lumea de pe puntea de comandă și a scos din funcțiune aparatura de transmisiuni. Tanaka, pentru o clipă inconștient, și-a revenit repede, a trecut punctul său de comandă pe distrugătorul *Kagero* și a apărut pe puntea acestuia tocmai la timp pentru a vedea transportorul *Kinryu Maru* de 9 000 de tone încasînd o bombă de 1 000 de livre lansată de sublocotenentul Fink, aflat nu de mult pe *Enterprise*. Amiralul a ordonat distrugătoarelor *Mitsuki* și *Yayoi* să stea pe lîngă transportor pentru activități de salvare. Zburătorii de la Henderson, terminîndu-și bombele, au examinat atent scena de la o distanță. În afara primejdiei, după care s-au adunat în formație și au plecat.

Dar necazurile lui Tanaka nu erau în nici un caz sfîrșite. Nici măcar nu au dispărut bine spre sud avioanele SBD, și o formație de avioane B-17, a lui „Blondie” Saunders, cu baza în Hebride, a sosit în zonă și a lansat o nouă serie de bombe. *Mitsuki* s-a dus la fund; *Yayoi*, avariat de o bombă căzută în apropiere, abia mai plutea. Pe cînd *Jintsu* se depărta, grav avariat, Tanaka a primit ordin să se retragă către insulele Shortland, cu ceea ce mai rămăsese din forța sa.

Prima mare încercare de recucerire a Guadalcanalului printr-un atac direct de pe mare, eșuase.

*

În timp ce supraviețuitori, mulți cu arsuri și udați pînă la piele, ai celui de-al doilea eșalon al decedatului colonel Ichiki se îndreptau la bordul distrugătoarelor către insulele Shortland, se elaborau noi planuri pentru a-i lichida pe americani. Acestea preconizau o întărire continuă a forței de pe Guadalcanal prin debarcări de noapte, efectuate în ascuns, de pe distrugătoare. Statul major al zonei i-a ordonat lui Tanaka să planifice prima dintre aceste acțiuni — denumită, pe drept cuvînt, operația „Rat” * —, pentru noaptea de 27 august. Amiralul a îmbarcat în grabă, un batalion din regimentul lui Ichiki pe trei distrugătoare și le-a trimis către Guadalcanal. Două ore după ce navele au părăsit insulele Shortland și erau de mult în marș, Statul major al Flotei 8 i-a ordonat amiralului să emită o rechemare imediată ; debarcarea fusese amînată cu 24 de ore.

Amiralul era acum nemulțumit și furios. Pentru a doua oară în trei zile primea ordine de la Statul major al zonei, care le contraziceau pe cele primite de la amiralul Mikawa

„Primisem din nou ordine contradictorii, care se băteau cap în cap, de la comandantul zonei și de la superiorul meu imediat și eram în încurcătură, neștiind ce să fac. Dacă astfel de circumstanțe continuă, mă gîndeam eu, cum vom putea oare să cîștigăm o bătălie ? Mi-a trecut din nou prin minte că această operație nu avea la bază un studiu atent și deliberat ; totul părea să se facă la întîmplare. În calitate de comandant al Forței de întărire, aceasta mă punea într-o foarte proastă situație”¹.

---

* Rat — Șobolan (N. tr.)

Amiralul punea degetul pe cheia problemei : exista prea puțină coordonare la Rabaul. Comandantul zonei și subordonatul său nominal, comandantul Flotei 8, acționau din state majore separate și, evident, rivale. Fiecare citea ce dorea el în rapoartele informative aflate la dispoziție și concepea, separat, proiectul său. Pripeala și confuzia au fost rezultatul inevitabil al acestui stil de lucru.

După rechemarea distrugătoarelor, Tanaka s-a liniștit suficient pentru a face un nou plan pentru „Rat Two“, o acțiune în care urmau să fie angajate patru nave, în noaptea următoare. Din nou statul major superior, insistând pentru o plecare prea din vreme, a pus bețe în roate. Orarul de deplasare prescris de Rabaul a adus cele patru „tinichele“ * în raza de acțiune a avioanelor cu baza pe Henderson, chiar înaintea înserării, pe 28 august. Ele au fost lovite prompt de bombardierele în picaj ale lui Mangrum. *Asagiri* a încasat o bombă de 500 de livre în compartimentele sale vitale și a explodat. *Shirakumo* a fost lăsat în derivă ; *Yugiri*, grav lovit, s-a depărtat încet. Când astfel de vești descurajatoare au ajuns pe insulele Shortland, amiralul Tanaka fierbea ; el a scris mai târziu, într-un limbaj laudabil pentru expresiile utilizate, că aceste distrugătoare prețioase au fost pierdute degeaba ; că nu era oare o „curată nesăbuiță“ să încerci o acțiune de debarcare fără „o preliminară neutralizare a puterii aeriene a inamicului ?“ 5.

Deși numai o navă mai rămăsese utilizabilă din cele patru ale Divizionului 20 distrugătoare, amiralul s-a consolatat oarecum cu faptul că Divizionul 24, care a părăsit mai târziu Shortlandul, a debarcat cu succes trupe la miezul nopții. „Rat One“ fusese contramandată și „Rat Two“ distrusă, dar „Rat Three“ a îndreptat situația în oarecare măsură. Tanaka a transmis aceste știri la Rabaul și și-a permis câteva ore de odihnă.

---

* Denumire dată distrugătoarelor în jargonul marinăresc american (N. tr.).

Comandantul forței de întărire nu a fost lăsat mult timp să se relaxeze. Imediat după masa de dimineață, din ziua următoare, ofițerul său de serviciu a anunțat sosirea pe nava comandant a generalului-maior Kawaguchi și a statului său major. Generalul tocmai sosise în sud în transportorul de trupe *Sado Maru* și era nerăbdător să-și urmeze cu grosul brigăzii sale, cât mai curînd posibil, primul eșalon pe Guadalcanal. Aceasta, l-a asigurat amiralul, nu este o problemă. Acțiunile „Rat” sînt rapide și dacă sînt bine planificate se poate conta în întregime pe ele : marina japoneză stăpînește apele care înconjoară Guadalcanalul din seară și pînă în zori. În plus, „vulturii de mare” erau acum în măsură să asigure o oarecare acoperire aeriană. Pista de la Buka era în stare operativă : 29 de avioane Zero sosiseră acolo, pe 28 august, de la Rabaul.

Kawaguchi l-a ascultat politicoș. Cînd Tanaka a încetat să vorbească, generalul l-a informat că el nu va avea nimic comun cu transportul „Rat”. El a reamintit că din cauza spațiului limitat de pe distrugătoare, colonelul Ichiki a debarcat cu rații reduse și cu o cantitate nesatisfăcătoare de tehnică numai două tunuri de munte, insuficiente aruncătoare grele de mine, muniție inadecvată, fără telefoane de campanie și numai cu o stație de radio. Brigada Kawaguchi va merge cu șalupe mari și mici și cu tehnica necesară pentru a întreprinde acțiuni de pedepsire împotriva americanilor, sau nu va merge deloc. Acestea, a conchis generalul, erau ordinele primite de la Armata 17. Acestea erau intențiile sale.

Tanaka era la fel de inflexibil. Ordinele lui erau să transporte Brigada 35 cu distrugătoarele. Nu erau decît cîteva șalupe disponibile. Kawaguchi va pleca cu distrugătorul sau nu va pleca deloc. Deja, a continuat amiralul, o mie de soldați se aflau la bordul distrugătoarelor căpitanului Murakami, pregătite pentru „Rat Four”. Kawaguchi a acceptat în silă să permită acestei serii să plece, conform

planului, în aceea noapte și, după ce și-a luat rămas bun de la Tanaka, s-a întors la *Sado Maru*.

Această întâlnire cu Kawaguchi l-a forțat pe amiral să întrebe Rabaulul, dar nu a obținut un răspuns imediat. Singura telegramă pe care a primit-o Tanaka era de la Flota 8, care îl informa că două transportoare, un crucișător greu și două distrugătoare americane descărcau la Lunga. Acestea trebuiau atacate de distrugătoarele lui Murakami, după ce vor fi debarcat trupele la Taivu.

Spre sfârșitul dimineții lui 30 august, Murakami s-a întors în insulele Shortland pentru a raporta că deși a debarcat rapid trupele, nu a atacat navele americane de transport din cauză „că era lună” și că avioanele de pe Henderson erau în aer⁶. Tanaka, amuțit pentru o clipă, și-a regăsit curînd puterea de a vorbi. El l-a schimbat din funcție pe loc pe Murakami, a raportat la Rabaul incapacitatea acestuia de a executa ordinele și a convocat o consfătuire de stat major înaintea unei alte întâlniri cu generalul Kawaguchi. Desfășurarea consfătuirii a fost deranjată doar de mesajele înțepătoare primite de la comandantul zonei și de la amiralul Mikawa, privitor la abaterea lui Murakami.

Comandantul Forței de întărire, acum și mai prost dispus, l-a găsit pe general la fel de neînduplecat. El voia șalupe sau nimic. Dar șiretul amiral avea o surpriză pentru Kawaguchi : un distrugător și două distrugătoare de transport imbarcau în acel moment trupele sale pentru „Rat Five”. În fața noului argument, generalul a fost de acord ca această acțiune să continue, peste protestele colonelului Akinosuka Oka, cel mai vechi comandant de regiment din subordinele sale și ale mai multor membri ai statului său major. Ei au debarcat cu bine la Taivu, imediat după miezul nopții.

Opoziția lui Tanaka la transportul cu șalupele era bine fondată. Șalupele standard disponibile, cu lungimea de 40 de picioare, erau incomode, încete și pe vreme rea

nu țineau bine marea. Încărcate la maximum, viteza lor era în jur de șapte nóduri. Amiralul a subliniat în mod repetat că navigația pe lângă coastă, în timpul nopții, și staționarea, în timpul zilei, erau periculoase și necesitau un timp mai lung. Experiența pe care a avut-o anterior Kawaguchi cu șalupele, era însă mulțumitoare. De aceea, el le prefera distrugătoarele. De aici proveneau reticențele generalului !

La consfătuirea din ziua următoare, Kawaguchi a consimțit, încălcându-și convingerile, să meargă cu distrugătorul în acea noapte, cu o grupare de 1 500 de ofițeri și soldați, cu condiția ca restul de 1 000 de oameni din brigadă să fie trimiși cu șalupele, cît mai curînd posibil. Rabaul-ul a ordonat lui Tanaka să accepte aceste condiții și la prînz Kawaguchi a îmbarcat personalul statului major și un batalion întărit în opt distrugătoare. El a debarcat la Taivu în ultima zi a lui august.

Aviatorii infanteriei marine au făcut tot posibilul ca să oprească acțiunile de noapte ale lui Tanaka dar acest lucru era aproape fără speranță. Luminozitatea era în descreștere, și adesea nici chiar urmele lăsate de siajul navelor nu puteau fi zărite. Mangrum nu a permis nimă-nui, în afară de cei mai experimentați, să zboare în condițiuni atît de proaste. Numai cînd japonezii deschideau focul puteau piloții avioanelor SBD să-și descopere țintele. Tanaka a dat însă repede ordin de interdicere a iluminării navelor ori de deschiderea focului cu artileria antiaeriană.

*

Între timp, viceamiralul Mikawa, învingătorul de la Savo, a reflectat asupra învățămintelor operațiilor recente. El era nesatisfăcut de cooperarea marină-armată de uscat sau, poate mai exact, de lipsa acestei cooperări. Într-un rezumat datat la 31 august, el informa Flota combinată și subordonații săi că politica de întărire bucată cu bucată

va duce numai la dezastru „Toate eforturile trebuie să fie făcute pentru a folosi marile unități concomitent“. Acestea, a continuat el, trebuie să fie transportate pe nave rapide. Mai mult, prostul obicei de „a subestima inamicul și a supraaprecia forțele noastre“ va primejdi întreaga operațiune „KA“

„Rezistența și contraatacurile inamicului pe Guadalcanal și în zona insulelor Solomon au fost extrem de tenace, iar acțiunile noastre, din prima perioadă, au fost total incapabile să le facă față. Dacă acțiunile nu se desfășoară conform unor planuri detaliate și minuțioase, întocmite pe baza unor informații corecte, probabilitatea succesului este scăzută“⁷.

Dar pentru situația dată, cel puțin, un astfel de realism era limitat la Rabaul. Cu siguranță, Statul Major General Imperial (IGHQ) nu era mulțumit de progresele făcute, dar ofițerii de stat major de la Tokyo nu erau încă așa timorați de succesele minore americane pentru a simți stringența sfatului sincer al lui Mikawa. Cu toate acestea, în aceeași zi, Statul Major General Imperial Japonez a emis instrucțiuni potrivit cărora prioritatea operativă numărul unu era „recucerirea imediată a Guadalcanalului“⁸. Această directivă stipula că viitoarele operații ofensive prevăzute în Noua Guinee erau amânate, în timp ce toate forțele armatei de uscat și marinei vor fi utilizate pentru recăștigarea pozițiilor pierdute în insulele Solomon.

Astfel, tot centrul de greutate al puterii japoneze din zona de sud-est s-a deplasat, implacabil, către Henderson Field și pădurile de cocotieri care îl înconjurau.

*

Pista îngustă de aterizare pe care japonezii erau hotărâți să o cucerească, iar infanteriștii marii americani

și mai hotărâți s-o apere, primise lovituri puternice în timpul ultimelor zece zile ale lui august. Dar oricum, deși erau obosiți piloții reușeau să decoleze și să aterizeze clatinându-se pe pistă. Și făcând asta, ei, echipajele și avioanele lor au zdrobit un alt mit. „Luptătorii Cactus“, seria Robert Sherrod, „și-au adus o mare contribuție în război, distrugând mitul că „Zero“ era invincibil; aviatorii infanteriei marine i-au dat prima lovitură pe 24 august“⁹. În acea zi, înainte de a fi fost scufundat, portavionul *Ryujo* a lansat întregul său efectiv de avioane împotriva Guadalcanalului. Acest raid a fost interceptat de avioanele *Wildcat* ale lui Smith și 16 avioane japoneze au fost doborâte. Patru avioane ale infanteriei marine au fost pierdute. Un pilot s-a parașutat și a fost cules în apele din largul insulei Tulagi. Un serviciu de salvare aer-mare, simplu dar eficient, mai salvase anterior alți câțiva piloți.

Două zile mai târziu, avioane de la Rabaul au ajuns la aerodrom și i-au provocat serioase distrugerii. Patruzeci de butoaie cu benzină de aviație au ars, în timp ce schije de fierbinți au ciuruit bombardierele americane ce se aflau parcate pe pistă. Băieții lui Smith, înșelați temporar de avioanele *Zero* aflate în înaltul cerului, au interceptat apoi bombardierele japoneze pe drumul de întoarcere și au aprins treisprezece.

Piloții bombardierelor în picaj care l-au șifonat pe amiralul Tanaka la 25 august, și-au meritat din nou solda pe 28; în ziua următoare, vânătorii au doborât opt avioane japoneze, și pe 30 august au trântit la pământ alte patrusprezece. Patrusprezece avioane *P-400*, înarmate cu tunuri, formînd Escadrila 67 aviație de vînătoare, din forțele aeriene ale armatei de uscat ale S.U.A., comandată de căpitanul Dale D. Brannon, zburaseră de la Espiritu Santo la Guadalcanal în săptămîna precedentă: ele au trecut în contul lor patru avioane inamice pe care le-au doborât sub altitudinea de 12 000 de picioare, dar au pier-

dut un număr egal deasupra acestei înălțimi. P-400 — o variantă de export a lui P-39, un avion de care generalul Arnold era excesiv de mîndru — lipsit atît de compresor de supraalimentare cît și de echipament adecvat de oxigen, era în întregime inadecvat pentru lupta la mare altitudine. După numai șase zile de luptă, doar trei avioane P-400 din cele patrusprezece trimise pe insulă au rămas în funcțiune și Vandegrift le-a repartizat pentru misiuni de sprijin apropiat ¹⁰. În acest rol, ele s-au dovedit de un inestimabil ajutor ; pentru că, pe lîngă tunul de 37 mm, fiecare putea să poarte o bombă de 500 de livre.

Pînă la 26 august efectivele japoneze de la Vunakanau și Lakunai au fost reduse, datorită pierderilor în lupte și avariilor tehnice, la 19 avioane Zero și 29 avioane Betty, dar în ziua următoare, 24 de avioane de vînătoare Zero au sosit din insulele Marshall, de unde au fost transportate de portavioane de escortă. Presiunea pe care o simțeau japonezii era deosebit de puternică. Circumstanțele erau descrise ca „înfricoșătoare“, iar situația ca una „greu de remediat“. „Piloții Cactus“ dacă ar fi cunoscut aceste concluzii, ar fi avut motive suplimentare de satisfacție.

Avioanele cu baza pe Henderson aveau propriile lor necazuri. Ele erau ținute în stare de funcționare de echipe de întreținere care foloseau piesele bune de la avioanele grav avariate cu aceeași prețuire cu care locuitorii insulelor Solomon împărțeau, cu un secol în urmă, pe durduliii misionari mutilați. Alimentarea și înarmarea avioanelor de vînătoare sau a bombardierelor în picaj erau operații complicate, în care o pompă de mînă, un filtru din piele de căprioară, îndemînarea și răbdarea erau principalele obiecte ale echipamentului. Nu existau autocisterne, cărucioare pentru bombe sau vinciuri, mașini pentru încărcarea benzilor de cartușe ale mitralierelor de avion calibru 50 ; nu erau nici pneuri de schimb, parbrize, roți sau elice. Cînd ploua, aeroportul devenea în cîteva minute o niлаștină brăzdată de fâgașe ; cînd soarele bătea o oră

peste acest terci, stratul de deasupra se cocea transformându-se într-o țărină sfărâmicioasă și sufocantă. Fiecare aterizare și decolare era o aventură.

Piloții, echipajele și mecanicii petreceau cea mai mare parte a fiecărei nopți în adăposturi (de fapt niște gropi) individuale amenajate, și mîncau tocătură, orez și fasole la masa de dimineață și, din nou, aceeași mîncare la masa de seară. Acest regim alimentar monoton era fără îndoială periculos pentru aviatorii care lucrau la altitudini înalte. Piloții se plîngeau mereu de extraordinare dureri de stomac, și problema procurării unei alimentații adecvate pentru ei a căpătat o importanță majoră. Dizenteria era violentă, iar hîrtie igienică nu se găsea. Dar avioanele încă zburau ¹¹. Vandegrift era foarte mîndru de piloții săi. Scriindu-i soției, el declara simplu : „Doamne, acești băieți sînt extraordinari luptători“ ¹².

Pe 30 august, nava de aprovizionare *Alhena* s-a strecurat cu provizii pentru aviație, echipament și personal. În aceeași zi, și tocmai la momentul potrivit, în timpul unui raid puternic, întăririle aeriene au sosit. Restul de două escadrile ale Grupului aerian 23 din infanteria marină, condus de colonelul William J. Wallace, a rulat huruind pe suprafața ondulată a lui Henderson. Escadrila 224 aviație de vînătoare (VMF 224) era comandată de maiorul Robert E. Galer ; avioanele de bombardament în picaj (Escadrila -VMSB-231), de maiorul Leo E. Smith. În mai puțin de 24 de ore, piloții de vînătoare care l-au urmat pe Galer în aterizări colbuite erau în văzduh încăie-rați cu avioanele Zero.

Wallace, prin firea sa deschisă, calmă, s-a dovedit a fi extrem de necesar. Totdeauna, aflîndu-se printre conducătorii de frunte ai Corpului de infanterie marină, fiind în același timp și un excelent aviator, acest om vesel, răbdător și înțelegător a transmis o parte din calmul său ofițerilor de aviație și echipajelor care trăiau din ceva mai mult decît nervi uzați și curaj îndîrjit. Infanteriștii

marinii „pedeștri“, de orice grad, erau în mod justificat mândri de zburătorii „lor“. Cînd un caporal întreba „Don' căpitan, ați aflat scorul?“ și căpitanul răspundea : „Dolsprezece la unu, băiete!“ sau „Unsprezece la trei“ dialogul nu se referea la un joc de copii.

Centrul care difuza astfel de informații de bază se afla la fabrica de gheață lăsată în stare de funcționare de către japonezi. Aici se aflau spînzurate două scînduri late, pe una din ele fiind scris cu litere mari :

FABRICA DE GHEAȚĂ TOJO SUB O NOUĂ CONDUCERE

— J. Genung, Serg., USMC —
director

Pe cealaltă scîndură scria simplu „SCORUL ZILEI“. Aici, „directorul“ Fabricii de gheață Tojo consemna conștiincios, cu pensule japoneze, rezultatul activităților aeriene, pentru informarea privitorilor de la parter, care, fatalmente, apăreau la cîteva minute după ce huruiturile din cer încetau și tuburile fierbinți ale cartușelor de la mitralierele calibru 50 nu mai cădeau în adăposturile lor individuale. „Nu mai cad tuburi, hai să mergem la fabrica de gheață!“.

În pofida dificultăților, rezultatul bătăliei aeriene inclina serios în favoarea americanilor. Japonezii erau surprinși; amărul lor propriu era cu adevărat lovit. „Inamicul, în loc să cadă sub atacurile repetate ale unităților noastre aeriene, cu bază terestră, s-a angajat într-o luptă aeriană hotărîtă“¹³. Nu era oare aceasta o repetiție pentru China, Malaya sau Filipine ?

Dar cît timp mai puteau să continue piloții „flămînzi“ de somn să se angajeze în „lupte aeriene hotărîte“ împotriva „vulturilor de mare“ ai marinei japoneze ? Aceasta era o problemă care îl frămînta pe amiralul McCain. În

ziua următoare aterizării avioanelor lui Wallace, a raportat CincPac-ului că piloții Guadalcanalului sînt „foarte obosiți” și că avioane și echipaje suplimentare trebuie asigurate imediat. El a recomandat ca două escadrile întregi de *Lightning* sau *Wildcat* să fie trimise îndată pe insulă. „Situația, a declarat el, nu admite nici o amîinare...”.

„Cu substanțialele întăriri cerute, Guadalcanalul poate fi mormîntul forței aeriene a inamicului, și poate fi consolidat, extins și exploatat pentru lovirea de moarte a înamicului. Reversul ar fi adevărat și dacă noi pierdem Guadalcanalul”.

McCain a așternut atunci pe hîrtie :

„Dacă întăririle cerute nu pot fi făcute disponibile, Guadalcanalul nu poate fi aprovizionat și de aici rezultă că nu poate fi menținut”¹⁴.

Așa cum notifica McCain, evenimentele se îndreptau rapid și implacabil către apogeu. Deși în timpul zilei aviatorii infanteriei marine controlau spațiul aerian de deasupra aerodromului Henderson și marina reușea uneori să trimită acolo cîte o navă, nopțile aparțineau japonezilor, și aceste nopți erau lungi și chinuitoare. Somnul era alungat de hidroavioanele cu baza la Faisi, în insulele Shortland. Acestea, poreclite „Mașina de spălat Charlie”, lansau bombe cu focoare cu întîrziere după ce „Louie Pădăchiosul” ilumina cu parașute luminoase. Aproape în fiecare noapte distrugătoarele lui Tanaka, trecînd către sau de la acțiunile „Rat”, aruncau sute de proiectile în direcția aerodromului Henderson. Pentru americani această hărțuială părea insuportabilă și chiar din acest motiv ea își îndeplinea scopul său esențial : să le ia infanteriștilor marini orice posibilitate de odihnă, să-i zguduie, să-i istovească. Acești intruși de noapte nu erau trimiși să

atace anumite obiective fizice. Misiunea lor era să distrugă moralul. Ei lucrau la asta în mod asiduu.

Cercetașii lui Clemens aduceau zilnic rapoarte despre japonezii nou-sosiți și activi în vecinătatea zonelor Kokumbona, la vest și la est. Turner era îngrijorat. Pe 1 septembrie el i-a raportat prin radio lui Ghormley :

„Declarîndu-mă întotdeauna pentru o mutare la Tulagi, vă reamintiți poate că am prevenit meru asupra faptului că pentru succesul acțiunii este necesar un permanent sprijin din partea unor puternice forțe aeriene și navale... imediata consolidare a pozițiilor noastre de pe Cactus este acum posibilă și recomandabilă și este o șansă de aur pe care avem obligația să n-o pierdem“¹⁵.

În noaptea dinaintea transmiterii în eter a acestui mesaj, generalul-maior Kawaguchi debarca cu statul său major lângă Taivu Point, aproximativ în aceeași zonă în care nefericitul Ichiki a petrecut primele sale ore pe Guadalcanal. Această coincidență nu l-a tulburat pe general, care, stabilind o bază de aprovizionare, a ordonat imediat unui mic grup de geniști să taie un drum șerpuit prin junglă, de la plantația de la Tetere către sudul aerodromului. Kawaguchi nu învățase nimic din eșecul atacului organizat în grabă și prost executat de către Ichiki ; el se apuca acum nu numai să repete unele dintre erorile care au culminat cu sinuciderea colonelului înfrînt, dar să și născocească cîteva variațiuni originale pe această temă.

Generalul japonez nu avea nici o informație despre terenul peste care își propunea să-și conducă trupele. Nu avea nici hărți precise și nici fotografii aeriene satisfăcătoare. El nu intenționa să facă nici o recunoaștere înainte de a ordona la patru batalioane să înainteze prin jungla necunoscută. În antichitate, filozoful militar chinez Sun

Tzu scria : „Acei care nu cunosc condițiile munților și pădurilor, ale defileurilor primejdioase, mocirlelor și mlaștinilor, nu pot conduce marșul unei armate. Cei care nu folosesc ghizi autohtoni sînt incapabili să folosească avantajul terenului“¹⁶. Nu existau ghizi autohtoni disponibili. Autohtonii, toți, erau credincioși cauzei aliaților. Satele Taivu, Tasimboko și Tetere fuseseră părăsite de multă vreme.

Și serviciul de informații al lui Kawaguchi funcționa de altminteri defectuos. El credea că apărătorii, puțini la număr, vor da înapoi în fața autorității „spirituale“ copleșitoare a săbiilor și baionetelor japoneze. Astfel și lui i-a fost ușor să citească propriile sale convingeri în instrucțiunile lui Hyakutake, deși acestea erau neîndoios clare. Generalul comandant al Armatei 17 îi indicase lui Kawaguchi să cerceteze „forța inamicului, poziția și terenul“, să vadă dacă era „posibil sau nu să se obțină un succes rapid într-un atac împotriva aerodromului cu efectivul actual la dispoziție“¹⁷. Dar Kawaguchi nu era înclinat să piardă timpul „cu cercetarea“ forței inamicului, poziției și terenului.

Înainte de a părăsi insulele Shortland, generalul japonez își făcuse planul său. El hotărîse să ocupe aerodromul pe 13 septembrie printr-un atac din trei direcții :

- a) Lovitura principală, atacul prin surprindere executat de un batalion din Regimentul 124 infanterie și două batalioane rămase din regimentul lui Ichiki, va fi condusă de el însuși și va înainta din sudul aerodromului.
- b) Un batalion din Regimentul 124 va trebui să lovească, simultan, spre vest, prin junglă, spre Tenaru.
- c) De la Matanikau, colonelul Oka cu două batalioane întărite se va îndrepta spre nord-est către Lunga Point, va trece riul Lunga și va lovi aerodromul dinspre nord-vest.

d) Efortul principal va fi sprijinit de focul artileriei navale și prin lovituri aeriene.

Această formulă tactică sugerează că generalul Kawaguchi a petrecut mai mult timp comandînd manuale decît conducînd aplicații în teren. În felul acesta, chiar înainte de a ajunge pe insulă, Kawaguchi dăduse de belea.

Cearta finală a comandantului brigăzii cu amiralul Tanaka, de asemenea, a avut un gust amar. Amiralul se opusese cu putere să transporte în șalupe ultimii 1 000 de oameni ai brigăzii lui Kawaguchi pe Guadalcanal dar, pentru a păstra armonia armată-marină, serios încordată, la Rabaul au fost înlăturate obiecțiile. În felul acesta :

„Efectivul rămas din Detașamentul Kawaguchi, numărînd 1 000 de oameni, îmbarcați pe 48 de șalupe de debarcare mari și mici, a plecat în noaptea de 2 septembrie din partea de nord a insulei Isabel. Ascunzîndu-se în timpul zilei și înaintînd noaptea, trupele erau programate să părăsească extremitatea sudică a insulei Isabel în noaptea de 4 septembrie și să debarce pe vîrfurile nord-vestice al Guadalcanalului în zorii zilei de 5 septembrie“¹⁸.

Tanaka a lăsat în voia soartei grupul de șalupe și pe 4 septembrie a executat cu succes o acțiune de noapte :

„Trupele din Forța de debarcare „Rat“ au reușit să debarce fără nici o piedică din partea inamicului. După debarcarea trupelor, divizionul de distrugătoare a înaintat în direcția locului de ancorare al inamicului și a angajat și scufundat un crucișător auxiliar. Divizia a bombardat după aceea aerodromul de pe Guadalcanal, provocînd incendii care au durat o oră, și apoi s-a întors fără nici o pierdere“.

În aceeași noapte, ambarcațiunile forței de debarcare au părăsit coasta sudică a insulei Isabel, escortate de crucișătorul *Sendai* și trei distrugătoare :

„Forța de debarcare s-a despărțit la un punct aflat la 21 de mile marine nord de punctul desemnat pentru debarcare în zorii zilei de 5 septembrie și a înaintat independent“¹⁹.

Șalupele au întâlnit o mare agitată și au fost reperate de recunoașterea efectuată în zori de pe Henderson. În următoarele ore, șalupele aruncate de valuri încoace și încolo și ocupanții lor deznădăjduiți au fost bombardati și mitraliați fără încetare.

„Din cauza vremii rele și a inconvenientelor provocate de aviația inamică pe drum, ei au suferit pierderi grele, forța de debarcare fiind ruptă în două“²⁰.

Aproape 300 de oameni au debarcat pe Savo și un număr puțin mai mare, inclusiv colonelul Oka, lângă Cap Esperance. Cei de pe Savo au ajuns în noaptea următoare la Kamimbo. Patru sute de ofițeri și soldați pieriseră pe mare.

NOTE

1 General-maior Richard C. Mangrum, U.S.M.C. „Correspondent“.

2 Locotenent-colonel Frank D. Hough ; maior Merle E. Ludwig ; Henry I. Shaw, Jr. „History of US Marine Corps Operations in World War II, Pearl Harbor to Guadalcanal Historical Branch“, G—3 Division, Headquarters, US Marine Corps. US Government Printing Office, Washington 25, DC., p. 276.

3 Nici distrugătoarele care-l însoțeau pe „Wasp” (Viespe) și nici portavionul însuși nu aveau nevoie de combustibil. Vezi analiza lui Morison, op. cit., vol. V, p. 83, nota 7.

4 Tanaka, op. cit., I, p. 694. Viceamiralul Nishizo Tsukahara, al cărui stat major se afla la Rabaul, comanda atât Forța Zonei de sud-est, cit și Flota 11 aeriană. Viceamiralul Mikawa, comandând Flota 8, era superiorul imediat al lui Tanaka.

5 *Ibidem*, p. 695.

6 Era lună plină și avioanele de pe Henderson decolaseră.

7 „War Records, Japanese Navy”, Desron 2 (Escadra 2 Distrugătoare), ONRL, doc. nr. 161711, p. 9.

8 „Daikaishi Dai Hyakunijushichi-go”. Imperial GHQ, Navy Directive, nr. 127, p. 9.

9 Robert Sherrod, *History of Marine Corps Aviation in World War II*, Combat Forces Press, Washington, 1942, p. 81.

10 Comandantul Aviației din Pacificul de Sud (ComAirSoPac) făcea următoarea apreciere relativ la avionul de vânătoare din dotarea armatei de uscat : „Fără a fi bun la altitudine, este descurajator pentru oamenii viteji care zboară pe el” (Sherrod, op. cit., p. 82). În ciuda rapoartelor care confirmau în mod constant că acest avion de vânătoare era impropriu condițiilor de purtare a luptei la mare altitudine în arhipelagul Solomon, „bateria” de conștopiști a lui Arnold din Washington a insistat să fie utilizat în continuare. (Vezi Lesley Frank Craven, James Lea Cate, *The Army Air Forces in World War II*, vol. IV, *The Pacific : Guadalcanal to Saipan*, The University of Chicago Press, 1950, p. 40—42). Sherrod, op. cit., p. 82, citează din istoricul Escadrilei 67 aviație de vânătoare : „Noi nu putem să manevrăm și purtăm o luptă de aproape cu avioanele japoneze Zero ; oare cit sîntem noi de buni ? Oamenii noștri își riscă viața în fiecare zi încercînd să pună avioanele la punct ; pentru ce ? Nu facem decît să consumăm carburantul — nu este suficient să dai tircoale aiurea și să irosești benzina valoroasă — aprovizionarea cu carburant scade în fiecare zi. Dace, noi nu putem să luptăm. Cînd vin japonezii, ni se spune să mergem „în recunoaștere”. La ce sîntem buni ?”

11 Se spune că subsecretarul pentru marină, Forrestal, ar fi zis : „Firma Grumman a salvat Guadalcanalul”. *Wildcat*-ul produs de firma Grumman era un avion minunat, dar infanteriștii marini nu apreciau exact această remarcă.

12 „Life”, 16 noiembrie 1942.

13 „Southeast Area Naval Operations”, vol. I, OCMH 8—5.1, AC 98, p. 18.

- 14 ComAirPac către CincPac, 31 august 1942, ONRL.
- 15 CTF 62 către ComSoPac, 1 septembrie 1942, ONRL.
- 16 Traducerea în limba engleză a fost efectuată de autor.
- 17 „Seventeenth Army Operations“, p. 41.
- 18 „Southeast Area Naval Operations“, p. 20.
- 19 Ibidem.
- 20 General-locotenent Kumao Imoto, „Correspondență“.

9. „MORI, INFANTERISTULE MARIN !“

Generalul Vandegrift a înțeles că bătălia de la Ilu a fost doar un preluđu al unor tentative mai consistente de recucerire a celor cîtiva acri de pămînt stăpîniți acum de infanteriștii de marină. Numeroase mărturii indicau o activitate intensă în afara poziției atît de precar ocupată. Cercetașii din rîndurile populației băștinașe au raportat debărcări japoneze în vest, la Tassafaronga și golful Kamimbo, precum și în est, lîngă satul părăsit Tasimboko.

În timpul primei săptămîni a lui septembrie, Vandegrift, prudent, dar nu șovăitor, a decis să lovească cu suficiente forțe pentru a deregla concentrarea inamică. Știa că Regimentul 7 infanterie marină, întărit, era în drum din Samoa către Pacificul de Sud¹. Mai știa că Ghormley dorea să trimită această unitate de luptă, atît de necesară pe Guadalcanal, în insulele Santa Cruz. Regimentul 7 de infanterie marină constituia o forță de valoare, utilizarea acestuia intrînd însă în jocul ipotezelor. Situația imediată ridica propriile sale imperative. Vandegrift nu putea să mai aștepte mult timp ca să-și dea seama ce se petrece în jurul său. Dar nu îndrăznea să întreprindă nici o acțiune care nu putea fi îndeplinită între răsăritul și apusul soarelui.

În situația existentă, generalul făcea față unor probleme tactice pentru care manualele nu ofereau nici o soluție. Ca urmare a recentei sosiri de la Tulagi a Batalionului 2 din Regimentul 5 infanterie marină, amîndouă regimentele sale de infanterie aveau acum efectivele complete. Dar plajele pe care el trebuia să le apere împotriva unui atac așteptat dinspre mare se întindeau pe 8 000 de iarzi, de la Ilu pînă la un punct la vest de Kukum. Amîndouă

flancurile, de est și vest, se arcuiău în adîncimea junglei pe o distanță de 1 500 de iarzi. Șase batalioane nu erau suficiente pentru a apăra liniile constituite, a asigura adîncimea poziției și a furniza rezervele necesare. Pentru a obține o oarecare suplețe tactică el a ordonat lui Rupertus, în ultima zi a lunii august, să trimită pe Guadalcanal raiderii și parașutiștii.

La nici o oră de la sosirea sa pe insulă, Edson a recomandat efectuarea unei recunoașteri în forță fie către Esperance, fie către Taivu. Într-adevăr, ca răspuns la rapoartele băștinașilor despre „Omul Jap“ pe insula Savo, el a trimis acolo în ziua de 4 septembrie un detașament compus din două companii cu navele *Little* și *Gregory*. Pe Savo nu se aflau trupe inamice, dar plaja murdară, cu urme de petrol și morminte nou-săpate, puțin adînci, în care autohtonii au îngropat cadavrele aruncate de valuri pe țărm, mărturiseau furia bătăliei navale care și-a luat numele de la această insulă odinioară liniștită.

Cele zece ore zadarnice pe care raiderii le-au petrecut cățărîndu-se și coborînd pantele abrupte ale vulcanului stins de pe Savo au avut însă o urmare tragică. Încărcate cu ostași și roind de sudoare, *Little* și *Gregory* au sosit în largul lui Kukum cînd se lăsa înserarea și, după ce au debarcat pasagerii lor epuizați și au ridicat șalupele la bord, au constatat că nu mai dispuneau de timp suficient pentru a se îndrepta înainte de lăsarea nopții spre portul Tulagi. Pentru acest motiv, navele s-au deplasat încet de la vest la est și înapoi la vest, în Canalul Sealark. Aici, distrugătoarele de mare viteză ale lui Tanaka, puternic înarmate, aflate pe prima porțiune a drumului de înapoiere dintr-o altă acțiune plină de succes la Taivu, le-au descoperit și surprins.

Acțiunea a fost unilaterală și scurtă. Japonezii au deschis focul la ora 2,08 a.m. Șapte minute mai tîrziu *Little* și *Gregory*, cu bordajele subțiri, avînd plăcile rupte de focul precis al artileriei, au fost transformate în epave

în derivă ; cuprinse de flăcări, au sărit în aer, găsindu-și astfel locurile de odihnă în Ironbottom Bay *. Marinarii au luptat să supraviețuiască în apele negre care au înghițit atât de repede navele lor pătate de sânge.

*

Pe 3 septembrie, la o oră după lăsarea nopții, un mesaj urgent a sosit la centrul de operații aeriene. Anunțându-se că un avion DC-3 urma să aterizeze din moment în moment, în mesaj se cerea ca pista să fie iluminată. Șapte Jeep-uri au fost adunate în grabă și așezate la capătul de sud al pistei, pentru a asigura iluminarea ei. Avionul de transport a aterizat mugind, roțile lui trecând la câteva picioare deasupra capetelor șoferilor. Acest avion a adus la Guadalcanal un general de brigadă din aviația infanteriei marine, cu umerii puternici și părul alb, Roy S Geiger. De la obținerea brevetului de pilot în 1916, Geiger zburase pe fiecare tip de „ladă zburătoare“, de la *DJ* și *Jennie* din primul război mondial, la avioanele de transport *Fokker* sau *Ford* și pînă la cele mai noi avioane de vânătoare produse de firma Grumman. Îl însoțeau la fa de experimentatul colonel Louis E. Woods, șeful statului major al Brigăzii 1 aviație a infanteriei marine și ofițerul său cu cercetarea, locotenent-colonelul John C. Munn.

Geiger era zgîrcit la vorbă, rece și, spun unii, nemilos. El era cu certitudine hotărît să stoarcă ultimul dram de performanță de la oameni și mașini. Și a făcut-o. Din pagoda lăsată moștenire de japonezi, el și micul său stat major pe care energicul Woods îl conducea, a luat personal controlul acțiunilor aeriene. Aviatorii dovediseră deja o

---

* Ironbottom Bay sau Fond de Feraille — nume dat de marinarii americani și de către istorici pentru a desemna zona cuprinsă între Guadalcanal, Florida și Savo, unde s-au dat numeroase bătălii navale și au fost scufundate multe nave de război americane și japoneze (N. tr.).

excepțională capacitate de zbor înainte ca Geiger să vină ; acest bărbat, cu o figură aspră și caracter de general roman, le-a insuflat însă un spirit nou. El cu Woods își făcuseră cariera de aviatori în carlingi deschise, nu pe scaune turnante. Amândoi erau administratori buni și erau mândri de asta.

Geiger era croit din aceeași stofă ca și Vandegrift ; nici unul nu era de acord să lase inamicului satisfacția inițiativei fără obstacole. La 4 septembrie și apoi în ziua următoare, SBD-urile lui au bombardat, au mitraliat și au împrăștiat, la extremitatea sudică a insulei Isabel, trupele lui Kawaguchi, transportate în șalupe ; în următoarele două zile, bombardierele în picaj au zburat peste „The Slot” pentru a lovi baza de hidroavioane japoneze de la Gizo Bay.

Spiritul ofensiv semnat de Geiger și Woods era contagios ; în cele câteva zile după sosirea lor, „numărul unu” din „parada șlagărelor” de pe Guadalcanal era o melodie cîntată în gura mare pe muzica lui „On the Road to Mandalay” :

„In „comandamentul” Cactus

Unde curge alcool gratis

Se coc misiuni urgente

Pentru Grupul 23.

Cînd proiectilele explodează în palmieri

Auzi „comandamentul” cum spune :

Umpleți cu benzină burțile avioanelor băieți,

Luați cercetașii la Gizo Bay.

Trimiteți o încărcătură la Gizo Bay

Unde flota japonezilor își petrece ziua

Și apoi, poți auzi avioanele Betty bombardînd

De la Rabaul la Lunga Quay.

Loviți drumul către Gizo Bay

Unde hidroavioanele Zero se joacă

Și mugetul bombelor cade ca un tunet

Pe băștinașii de peste drum”.

Cei pe care treburile îi aduceau pentru scurt timp pe Henderson, în acea perioadă, cînd se întorceau la statul major descriau unitatea aeriană a lui Geiger ca trăgînd să moară. La drept vorbind, această descriere era o minunată prezentare trunchiată a lucrurilor. Dar nici chiar coplesitorul simț al urgenței, reflectat în rapoartele vizitatorilor, nu era suficient ca să declanșeze acțiunile solicitate : materialele de acoperire a pistei, bombele, benzina și echipamentul de construcții soseau în „jalnice rate care întîrziu”. Din pistă, numai o porțiune de 1 000 picioare era pardosită. După fiecare ploaie torențială, restul devenea o mlaștină acoperită cu fâgașe și hopuri pe care chiar jeepurile o parcurgeau cu greutate. Singurul element salvator consta în faptul că pista se usca destul de repede.

*

În dimineața zilei de 6 septembrie, Edson a vizitat Serviciul operații al diviziei pentru a discuta cu șeful acestuia. El i-a găsit pe Thomas și pe agresivul său adjunct, Merrill Twining, ocupați cu planificarea unui raid de felul celui pe care tocmai venea ca să-l propună. Seara, Twining s-a dus cu mașina la păduricea de palmieri din spatele lui Kukum, pentru a-l informa pe Edson că Vándegrift îi aprobase propunerea de a face o incursiune la est pentru a nimici concentrarea inamică semnalată la Tasimboko.

Tocmai cînd Twining discuta cu Edson, distrugătoarele lui Tanaka se apropiau de Cap Esperance pentru a debarca la miezul nopții, lîngă Kokumbona, statul major și cel de-al doilea batalion din Regimentul 124 infanterie, comandat de colonelul Akinosuka Oka. În zori, trupele lui Oka, avînd în frunte drapelul regimentului, au început înaintarea spre Matanikau, pentru a sprijini efortul principal întreprins de forțele lui Kawaguchi. Pe la prînz, în ziua de 7, Oka a fost informat printr-o radiogramă că unitățile generalului au întâmpinat rezistențe neașteptate în junglă.

Mesajul a făcut vilvă la Rabaul și Tokyo. Statul Major General Imperial Japonез aflatse că la 5 septembrie un puternic convoi american a sosit în insulele Fiji, găsindu-se probabil în drum de la Hawaii către Guadalcanal². Era evident necesar ca forțele lui Kawaguchi să grăbească înaintarea și Hyakutake a ordonat ca atacul să fie lansat în noaptea de 12. Generalul a răspuns că va face tot ce-i stă în putință ca să respecte termenul și a trimis un curier pentru a-i transmite schimbarea intervenită în plan și colonelului Oka. La rîndul său, Mikawa și-a refăcut programul de sprijin cu foc de artilerie. Statul major al Flotei 11 aeriene a alarmat o escadrilă de avioane Zero și i-a ordonat să decoleze cu destinația Henderson, în ziua de 12 septembrie sau imediat după ; a mai ordonat ofițerului comandant al detașamentului de transporturi aeriene să expedieze, imediat ce Vandegrift ar fi capitulat, piesele de schimb esențiale și personalul de întreținere al aerodromului recucerit.

După ce s-a întunecat, pe 7 septembrie, raiderii s-au îmbarcat pentru Tasimboko pe distrugătoarele de transport *Manley* și *McKean* și pe șalupele „Yippies“ * 346 și 298, acționate cu motoare Diesel³. Aruncînd o ploaie de scînteii roșii, strălucitoare, așa cum pufăiau înaintînd către est prin întuneric, cu motoarele duduind puternic, șalupele „Yippies“ își anunțau prezența tuturor acelorora care nu erau orbi sau surzi.

Japonezii de la Taïvu nu sufereau nici de una și nici de cealaltă dintre aceste afecțiuni, dar norocul joacă feste curioase în război. Pe cînd șalupele se îndreptau spre plajă, transportoarele *Fuller* și *Bellatrix*, aflate în drum

---

* Nume dat în timpul celui de-al doilea război mondial șalupelor pentru patrulare în porturi și șantierelor navale — termenul vine de la inițialele cuvintelor Yard Patrol (Y.P.) (N. tr.)

către Lunga, sub acoperirea unui crucișător și a patru distrugătoare, au apărut la orizont dinspre răsărit. Militarii din ariergarda lui Kawaguchi, tulburați și înspăimîntați de amploarea debarcării în curs de desfășurare, au rămas doar atîta timp cît era necesar să transmită un mesaj și, abandonînd masa caldă de dimineață, armele și două tunuri antitanc cu care ar fi putut distruge șalupele de debarcare încă din apă, s-au refugiat în junglă. Raiderii au debarcat nestîngheriți, au scos închizătoarele de la tunuri, le-au aruncat în mare, și apoi au pătruns în interiorul insulei o jumătate de milă, îndreptîndu-se către vest printr-o plantație de cocotieri. În momentul cînd a primit neașteptata știre de la eşalonul său de servicii — aproximativ 300 de soldați din subunități de aprovizionare și transmisiuni — Kawaguchi nu a mai putut face altceva decît să-i ordone să „dea piept cu inamicul“. Nici vorbă de a se mai putea întoarce pentru a-i acorda ajutor.

Generalul nu-și exagera dificultățile. Cu peste 3 000 de oameni, el își croia drum prin jungla umedă, putrezită. Udați pînă la piele de ploile torențiale și scâldați ore întregi în sudoare, ostașii săi înaintau pas cu pas într-o coloană șerpuitoare, lungă de peste trei mile, alunecînd și poticnindu-se prin mlaștinile adînci pînă la gleznă, spre pozițiile de pe care trebuiau să lanseze, prin surprindere, atacul planificat asupra aerodromului.

La Rabaul, știrile despre contradebarcarea americană au produs neliniște. Pesimist, Hyakutake a transmis prin radio Statului Major General Imperial Japonez că Kawaguchi era „prins la mijloc“. Mikawa a planificat un bombardament de noapte cu artileria de pe un crucișător și opt distrugătoare. Tokyo a alarmat două batalioane din Batavia ordonîndu-le să se pregătească și să plece imediat. Tanaka a îmbarcat imediat un batalion din Detașamentul Aoba în distrugătoarele disponibile și l-a expediat rapid la Kamimbo. Comandantul Armatei 17, de asemenea, a ordonat Regimentului 41 infanterie să se con-

centreze la Kokoda pe pista Buna-Moresby, pentru a fi gata să se deplaseze din Noua Guinee în insulele Solomon. „Red Mike“ Edson ar fi avut toate motivele pentru a se bucura de urmările păcălelii provocate de raidul său.

În timp ce raiderii se îndreptau spre vest de Taivu, distrugătoarele și șalupele „Yippie“ s-au grăbit să se întoarcă la Kukum pentru a aduce parașutiștii în scenă. În acest timp, ariergarda lui Kawaguchi și-a strâns suficienți oameni pentru a minui două tunuri de munte și două obuziere ascunse în păduricea de cocotieri. Puștile-mitralieră *Nambus* au început clănțănitul lor aducător de moarte. Deși Edson era partizan al acțiunilor desfășurate sub protecția unui foc puternic, cea mai importantă subunitate de sprijin pe care o avea la dispoziție era un pluton de aruncătoare de mine de 60 mm. În aceste condiții, el a cerut imediat sprijin aerian apropiat și în 50 de minute avioanele P-400, cu bot de rechin, ale lui Dale Brannon, se aflau deasupra cîmpului de luptă așteptînd instrucțiuni. Concomitent, o companie de raideri, dirijată de cercetașii lui Clemens, a pornit pe o cărare din junglă ca să încercuiască flancul drept al inamicului. Pe la prînz, compania s-a desfășurat în dispozitiv de luptă, lîngă Tasimboko, mult în spatele apărătorilor. Surprinși, japonezii au fugit, abandonînd 27 de morți, piesele de artilerie și șase mitraliere grele. Dintre japonezii căzuți, mulți erau împușcați în spate.

Prada a fost bogată, dar acum nu era timp pentru încărcarea armelor, tehnicii și alimentelor capturate, deși toate ar fi putut să fie utilizate avantajos. Obiectele pe care infanteriștii marini au pus mîna, cu excepția unei jumătăți de duzină de puști-mitralieră *Nambus*, cu încărcătoare și muniții, au fost sistematic distruse. Cincizeci de soldați aveau misiunea să facă găuri cu baionetele în cîteva mii de cutii de conserve cu carne de vacă și de crab, în timp ce alții gîleau sute de saci cu orez în valurile mării.

Dick Tregaskis, norocosul corespondent al agenției INS *, adoptat de raideri, a cotrobăit prin jur și a umplut o pătură militară japoneză cu documente, caiete de note, hărți terestre și maritime ; infanteriștii marini au sfărâmat un puternic aparat de radio și au ars cinci barăci acoperite cu frunze, pline cu provizii variate. Edson privea scena cu satisfacție. La ora patru, el a ordonat trupelor să se imbarce și după câteva minute toată lumea era în drum către Kukum.

În timpul rapidei curse de întoarcere la bază, comandantul batalionului a descoperit că, în dezordinea prezentă la o imbarcare în grabă, fiecare ofițer și soldat era însoțit de mijloc sub greutatea cutiilor de conserve de carne de crab și de vită în sos de soia. Douăzeci și una de lăzi de bere japoneză și șaptesprezece sticle de jumătate de galon cu *sake*, și-au găsit de asemenea, locul la bordul lui *Manley*.

„Aceasta nu este o adunătură de japonezi“, i-a spus, enigmatic, Edson lui Thomas. Câteva ore mai târziu, după ce a examinat materialul adus la baraca camuflată a serviciului de informații, „Pappy Moran“ a confirmat că, într-adevăr, nu era vorba de o adunătură. Cercetașii lui Clemens au adăugat rapoartelor lor atente o informație : un puternic detașament de japonezi — probabil mai mult de 3 000 de militari — se afla în mișcare de la Tetere în direcția sud-vest.

În dimineața următoare, hărți și fotografii erau desfășurate la serviciul operații al diviziei, iar ultimele rapoarte de la patrulile de cercetași studiate. La sfârșit, după o lungă discuție, Thomas s-a întors către Edson spunând : „Ei vin“. Edson bănuia, de asemenea, că japonezii veneau. Dar din ce direcție ? Indicînd cu degetul arătător de-a lungul unei fotografii aeriene a spus cu vocea sa guturală : „Aceasta pare să fie o bună cale de acces“.

---

* INS ≡ International News Service ≡ Agenție de presă — (N. tr.).

Linia luminoasă subliniată de Edson reprezenta o creastă de corăl spartă, accidentată, acoperită cu kunai *, care ducea, paralel cu Lunga, la sud de aerodrom. Jungla acoperea pantele ei de sud, est și vest ; la nord, terenul se sfârșea printr-o pantă blindă către atit de des bombardatul Henderson. Vandegrift a hotărît — trecînd peste opinia statului său major — să-și stabilească, în apropierea crestei, un nou punct de comandă. Era prea dezgustat și obosit să tot sară în și afară din adăpostul de lîngă aerodrom ; spera ca la noul punct de comandă să găsească o oarecare liniște.

Pe cînd generalul își muta sediul, într-o zonă unde se gîndea că o să fie mai puțin deranjat de bombele japoneze, Ghormley, aflat la Nouméa, chibzuia în fața celui mai deosebit mesaj pe care l-a primit de la Nimitz. Acesta îi ordona să-i dea lui MacArthur un regiment întărit de „trupe de desant maritim experimentate“ împreună cu trei nave de transport și o navă de aprovizionare necesare asigurării deplasării unității în condiții de luptă ! Amiralul era nedumerit ; Comitetul Întrunit al Șefilor de State Majore, care elaborase această instrucțiune stranie, știa la fel de bine ca și el, că singurele astfel de trupe din întreg Pacificul de Sud erau acum angajate în luptele purtate cu inamicul în insulele Solomon. Poate că „șefii“ doreau ca el să trimită generalului MacArthur chiar Regimentul 7 infanterie marină, care se găsea în drum către această zonă ?

Pentru a ieși din impas, l-a întrebat pe Turner ce-i recomandă să facă. Comandantul Forței de desant maritim, stăpînindu-se cu greu, i-a răspuns :

„Singurele trupe de desant experimentate din Pacificul de Sud sînt cele de la Guadalcanal și retragerea lor este de neconceput“ 4.

---

* Denumirea locală a unei specii de iarbă înaltă. (N. tr.)

Regimentul 7 infanterie marină, a continuat Turner, era în garnizoană în insula Samba de câteva luni și în nici un caz nu era pregătit să execute o debarcare prin luptă. Deși Ghormley nu a solicitat nici o propunere, Turner i-a dat una. Avea nevoie vădită de așa ceva :

„Vă rețin, cu respect, atenția asupra poziției actuale nesigure, a Guadalcanalului... Forța navală și aeriană adecvată nu a fost făcută disponibilă... Vandegrift a insistat în permanență să fie întărit imediat cu cel puțin încă un regiment... Eu am aceeași părere“⁵.

La începutul lui septembrie, fiecare comandant al forțelor celor două părți angajate în luptă — Kawaguchi, Ghormley, Hyakutake, Turner, Vandegrift — avea propriile sale necazuri. Geiger și Woods nu făceau excepție. Pentru aviatori, fiecare zi aducea o nouă problemă și nu era singura ce trebuia rezolvată. Pierderile de material creșteau în mod alarmant ; pe 8 septembrie, opt avioane s-au deteriorat în timpul decolării. Posibilitățile primitive de reparații nu au permis decât recuperarea a două aparate ; celelalte șase au fost tirite în „curtea oaselor“ pentru a li se lua piesele re folosibile. Două zile mai târziu, Geiger a putut să numere doar 11 avioane *Wildcat* disponibile din cele 38 care aterizaseră acolo pînă la acea dată. Cum el supraveghea posac grămada crescîndă de sfărîmături, un pilot de vînătoare a făcut următoarea remarcă unuia dintre membrii statului major al lui Harmon, aflat în vizită „În acest ritm, ne putem bate singuri fără nici un ajutor din partea japonezilor“.

Lipsurile acute de cartușe de pornire, bombe, oxigen, gloanțe perforante și incendiare, cauciucuri și lubrifianti se succedau de o manieră deconcertantă. Și, mai mult decît orice, era problema benzinei. Forța aeriană trăia de pe o zi pe alta în stare de criză. Și cînd una era

depășită, alte două luau proporții. Piloții erau aproape epuizați, cazurile de malarie se înmulțeau, nu erau imuni.

Încă de la sfârșitul lui august, subsecretarul de stat al marinei, James Forrestal, în acea vreme în vizită în Pacificul de Sud, a comunicat prin radio prietenului și colegului său, adjunctul secretarului de stat al Ministerului de Război pentru problemele aerului, Robert Lovett, despre nevoia disperată de a avea mai multe avioane de vânătoare capabile să acționeze la altitudinile necesare pentru interceptie. Avioanele P-400 ale armatei nu puteau pur și simplu să urce. Aveau nevoie de noul P-38 *Lightning* ; trei zile mai târziu după apelul făcut de Forrestal la Lovett, Ghormley a apelat într-un mod asemănător la MacArthur. Amiralul cerea „o mică cantitate” de avioane P-38. MacArthur nu avea de unde să dea ; el avea numai șase.

Dar în timp ce McCain, Turner și Vandegrift îl bombardau pe Ghormley cu cereri urgente pentru avioane de vânătoare, avioane *Wildcat*, nefolosite, se aflau disponibile în Pacificul de Sud. Acestea, care făceau parte din grupul aerian al lui *Saratoga*, zburaseră în ultima zi a lui august, la baze în Noua Caledonie și Hebride, când marele portavion a fost lovit de o torpilă lansată de submarinul inamic I-26 ; au rămas la noile baze fără a mai fi transferate.

Din punctul de vedere al subordonării, aceste avioane de portavion nu erau sub comanda lui Ghormley și deci nu putea să dispună de ele. Aparatele aparțineau viceamiralului Fletcher care continua să opereze în zona lui Ghormley, dar sub comanda lui Nimitz. Fletcher, se subînțelege, doritor să mențină integritatea grupului aerian al acestui portavion — chiar dacă el nu avea în acel moment nici un portavion în stare operativă de pe care grupul să poată să zboare — obținuse promisiunea de la Ghormley că avioanele lui de vânătoare nu vor fi trimise la Guadalcanal. Aceasta era atunci situația. Marina

avea avioane de vânătoare disponibile, pilotate de aviatori experimentați, care puteau să ajungă pe Guadalcanal în trei ore. Dar ei erau legați de bazele din spate. Și nu numai din cauza unei probleme tehnice de comandă, ci și pentru că doctrina marinei prevedea că avioanele de portavion trebuie „în mod normal” să opereze de pe portavioane.

Cu toate acestea, la 10 septembrie, Nimitz a rezolvat problema și a transferat toate avioanele de portavion „care pot fi disponibile” lui Ghormley, ca să le folosească cum va crede de cuviință. ComSoPac a acționat acum cu vigoare, nu întotdeauna caracteristică lui și, în ziua următoare, a ordonat locotenent-comandorului LeRoy C. Simpler să zboare „imediat” cu cele 24 de avioane *Wildcat* din escadrila sa „Vânătoare Cincinnati” de la Espiritu la Henderson. Simpler a executat imediat ordinul.

Escadrila nu a așteptat mult pentru a-și arăta utilitatea. A doua zi după ce au sosit, la amiază, piloții lui Simpler s-au ridicat pentru a ataca un grup de bombardiere escortate de douăzeci de avioane *Zero*, care au acoperit totul, pînă la o distanță de o milă în jurul pagodei, cu bombe incendiare, bombe explozive și „daisy cutters” *. Împreună cu aviatorii infanteriei marine, zburătorii din aviația flotei au doborât 16 avioane japoneze. Un pilot american a fost ucis într-o aterizare forțată.

Douăzeci și patru de ore mai tîrziu, au mai avut loc două raiduri. Luptele aeriene erau crîncene. „Alarma Roșie” (starea de pregătire pentru luptă nr. 1) anunțată întîi pe la mijlocul dimineții, a rămas în vigoare cea mai mare parte a zilei. Între „Alarmerle Roșii” au sosit alte avioane de portavion; în trei zile Ghormley a dislocat pe insulă un total de 60 de avioane. Poate suficient pentru a menține un timp o stare de echilibru stabil, poate nu.

---

* *Daisy cutters* — expresie argotică pentru a desemna bombe și proiectilele reglate să explodeze în apropierea suprafeței pămîntului. (N.tr.)

Pentru că numai într-o singură zi — 12 septembrie — contraamiralul Yamagata a adus mai mult decât dublul acestui număr de avioane la Vunakanau și Lakunai⁶.

Pe 10 septembrie, după masa de dimineață compusă din orez fiert și cartofi deshidratați, raiderii și parașutiștii au părăsit tabăra și au început să înainteze către o creastă situată la sud de aerodrom. „Prea multe bombe și proiectile aici lângă plajă“, a remarcat Edson. Ne mutăm într-un loc mai liniștit“. Zîmbea. Marșul către zona pe care colonelul a ales-o ca o „tabără de odihnă“ a fost de două ori întrerupt de raiduri aeriene, dar la ora două, elementele înaintate din grupul său mixt, 700 de oameni în total, au atins creasta. Edson i-a desfășurat pe măsură ce soseau: raiderii în jurul movilei sudice, cu compania din flancul drept desfășurată dispersat către Lunga; parașutiștii — acum comandați de Torgerson — la stînga.

Albia în care punctul de comandă a fost instalat era la 100 de iarzi spre sud de punctul stabilit pentru statul major al diviziei. Aici, rezerva lui Edson, o companie epuizată, a săpat adăposturi individuale puțin adînci; iar transmisioniștii căpitanului William D. Stevenson au amenajat un adăpost pentru centrala telefonică.

În dimineața următoare, cîțiva infanteriști marini au tăiat cu baionetele plantele agățătoare din jur. Unii au întins un baraj din cei cîțiva iarzi de sîrmă ghimpată disponibilă; alții au săpat adăposturi individuale. Anunțul că un raid de rutină era pe cale de a se produce, nu a deranjat pe nimeni. Japonezii bombardau totdeauna aerodromul. Dar de această dată obiectivul nu avea să fie aerodromul. Era creasta. Asupra ei, 26 de avioane *Betty* au descărcat, serie după serie, bombe de 500 de livre, amestecate cu discernămint cu „daisy cutters“. Infante-

riștii de marină au scurmat cîțiva inci mai adînc în gropile lor individuale ori s-au adăpostit în spatele buștenilor, scăpînd zgîlții, dar teferi. Cei care au stat în picioare sau au alergat fără țintă — și cîțiva au făcut-o — au fost uciși sau răniți de schije. Și acum, scuturîndu-și în tăcere pămîntul clisos de pe haine, oamenii au înțeles dintr-o dată că japonezii vor veni în acea noapte, sau în alta, în orice caz curînd, năvălind cu urlete, așa cum au făcut-o și la „Tenaru“.

„Blestemată zonă de odihnă !“, a spus un caporal.
„Blestemată zonă de odihnă !“.

Recunoașterile conduse înainte de înserare de Edson și de ajutorul său, la o distanță de o jumătate de milă către sud, nu au descoperit nimic. Dar cercetașii lui Clemens, care înaintau mai repede, au raportat despre o lungă coloană inamică, apropiindu-se de la răsărit către cursul superior al râului Lunga. Japonezii erau acolo, dar unde ? Cu ce efectiv, ? Tot ce putea să facă Vandegrift era să aștepte, să se pregătească și să spere că dispozitivul său era bine articulat. Și trebuia să fie : cu excepția Batalionului 2 din Regimentul 5 infanterie marină, acum în rezerva diviziei, nu mai avea trupe neangajate. Fiecare al doilea soldat se găsea în liniile rarefiate, organizate pentru acoperirea pozițiilor de apărare ale plajelor.

/ *

În timpul după-amiezii de 11 septembrie, Kelly Turner a zburat de la Espiritu Santo la Henderson. El fusese puțin timp mai înainte la Nouméa, unde discutasese cu amiralul Ghormley și cu ofițerul său cu planificarea, DeWitt Peck, un colonel de infanterie marină cu pregătire superioară și autoritar. Cînd Turner a pășit pe pămînt, Vandegrift i-a întins mîna și i-a oferit ospitalitatea

insulei. Sirena de alarmă aeriană a sunat chiar în acel moment. „Alarma Roșie“ era în vigoare.

Mai târziu, generalul l-a însoțit pe oaspetele său la noul punct de comandă și i-a promis un pat. Turner, vizibil încurcat, a scos din buzunarul său de la piept o bucată de hîrtie împăturită, un mesaj sec de la Marina Statelor Unite și l-a înmînat lui Vandegrift fără să spună un cuvînt. Generalul a desfăcut hîrtia și a început să citească. Pe măsură ce continua, rînd după rînd, el se îngălbenea și se crispa în mod vizibil. Tot așa pe tăcute precum a primit hîrtia, el a dat-o colonelului Thomas. Thomas a citit-o. Atmosfera din încăpere era acum pe bună dreptate electrizantă.

Acest mesaj conținea o analiză a situației inamicului elaborată de statul major al ComSoPac și aprobată de acesta cu 48 de ore mai înainte. În esență, mesajul conținea aprecierea că forțe navale japoneze copleșitoare erau concentrate la Rabaul și Truk, că efectivele aeriene de la Vunakanau și Lakunai creșteau zilnic și cîteva duzine de transportoare erau acum ancorate la Simpson Harbor, încărcînd provizii și trupe. Un puternic atac se anticipa a fi lansat în zece zile, în două săptămîni, sau cu certitudine înainte de sfîrșitul celei de-a treia săptămîni.

Și aceste date nu formau decît preambulul.

Urma o sinteză a situației ComSoPac-ului. Se menționau lipsurile în crucișătoare, portavioane, distrugătoare de transport și cargouri. Evaluarea se încheia cu afirmația uluitoare că ComSoPac nu mai putea mult timp să sprijine infanteriștii marini de pe Guadalcanal.

Thomas a împăturit hîrtia și a pus-o în buzunarul cămășii (avea să o poarte în buzunarul său pînă în ziua cînd a părăsit insula, aproape trei luni mai târziu). Turner și-a deschis valiza și a scos o sticlă de scotch pe care a pus-o pe masa goală. Apoi a spus „Vandegrift, eu nu sînt înclinat să văd situația așa de pesimist cum o face

Ghormley. El nu crede că eu pot să aduc aici Regimentul 7 infanterie marină ; eu cred. Am și un plan ca să-i păcălesc cu succes pe japonezi. Acum, am adus o sticlă de whiskey din care o să bem ceva, vom discuta despre plan mai târziu“. Discuția de mai târziu s-a încheiat cu recomandarea urgentă făcută ComSoPac-ului ca Regimentul 7 infanterie marină să fie adus de îndată ⁷.

Noaptea petrecută de amiral pe Guadalcanal nu a fost deloc odihnitoare. Timp de aproape două ore proiectilele trase de japonezi de pe nave au bumbăcit împrejmurimile crestei apropiate. Cu ani mai târziu, Vandegrift remarca „Tu știi, Kelly gîndea că noi eram cu degetul în permanență „pe trăgaci“, dar cînd acele proiectile au început să ne tăbăcească, și-a schimbat părerea. Japonezii au făcut din el un credincios. Înainte de a pleca, în ziua următoare, mi-a spus că va aduce Regimentul 7 infanterie marină, și că îl va debarca oriunde i-aș fi cerut“ ⁸.

După ce l-a văzut pe Turner plecat, Vandegrift s-a dus să discute cu Geiger. Ce era de făcut dacă starea de necesitate, considerată iminentă de Ghormley, se amplifică ? Evident, toate avioanele trebuiau să fie pregătite pentru a-și lua zborul de îndată. Și Geiger ? Răspunsul său a fost fără echivoc. El va rămîne.

Concomitent, Thomas și Twining discutau despre același subiect.

„Noi nu putem accepta un alt Bataan, Bill“, a spus Thomas. „Noi vom înainta spre coline, către cursul superior al lui Lunga. Ne vom lua mîncarea și gloanțele necesare“.

Twining era de acord și s-a dus la cortul său. Acolo, singur, a petrecut cîteva ore redactînd un proiect de ordin de operații scris de mîină, pe care l-a închis în casa sa de fier. Acest document nu poartă nici dată, nici număr de înregistrare ⁹.

În dimineața sosirii lui Turner, comandantul artileriei diviziei a decis să hoinărească împreună cu adjunctul său, locotenent-colonelul John Bemis. Pe creasta unde se organiza Edson, „Don Pedro“ del Valle a adus secția sa regimentară de cartografiere. Lucrările nu le-au fost întrerupte; raidul zilnic a fost interceptat în apropiere de Henderson și artileriștii desenatori s-au întors teferi, cu datele lor, la centrul de conducere a focului (FDC)*. Acolo, Bemis a muncit ca un sclav toată noaptea, făcând grile pe hărți și proiectând planuri de foc.

Între timp, obuzierele de 105 mm ale lui del Valle s-au deplasat pe noi poziții, de pe care puteau să dea sprijin apropiat, dacă era necesar, lucrărilor de apărare de pe creastă. Observatorii înaintați s-au alăturat lui Edson într-un post de observare situat pe capătul de sud al crestei, au stabilit legătura cu FDC și au condus reglajul tirului prin alegerea anticipată a reperelor.

Curînd după prînz, „Alarma Roșie“ avertiza din nou asupra apropierii bombardierelor inamice. De această dată, infanteria marină s-a adăpostit rapid. De cîteva ori, echipe bine plasate s-au urcat la creastă și au cercetat împrejurimile. Bombe explozive de un sfert de tonă zdrobiseră jungla înconjurătoare, „daisy cutters“ de 250 de livre au sfîșiat vegetația cățărătoare de pe copaci și au secerat iarba kunai înaltă de șase picioare.

Nici o avertizare suplimentară nu mai era necesară. Oamenii care au dormit numai intermitent în ultimele 48 de ore au adîncit în grabă adăposturile individuale. Au tăiat subarboretul pentru a îmbunătăți vizibilitatea tragerii în fața liniilor de apărare și au întins cele cîteva bobine de sîrmă disponibile, luate de pe poziții mai puțin amenințate și aduse cu jeep-urile. Cîntități supli-

* Fire Direction Center (N. tr.).

mentare de grenade și benzi de muniție au fost aduse în amplasamente. Vandegrift și-a deplasat rezerva în partea de sud a aerodromului ; comandantul, căpitanul Joseph J. Dudkowski (lt.-col. Rosecrans suferise o dislocare la șira spinării în timpul unui raid din ziua precedentă), statul său major și comandanții de companie au recunoscut drumurile de acces ce urmau a fi folosite dacă batalionul va fi chemat pe creastă în timpul nopții. Batalionul lui Cresswell din Regimentul 1 infanterie marină a fost plasat în spatele poziției lui Dudkowski. Tot ce putea fi făcut a fost făcut.

Cu întinericul a venit ploaia și cu puțin timp înainte de ora 22 un crucișător și trei distrugătoare au început bombardamentul de noapte. Dar de această dată ținta nu era aerodromul. Proiectilele se auzeau apropiindu-se ca trenurile de marfă și explodau în jurul crestei. Unele au căzut scurt, altele au explodat înăbușit în junglă, la vest de Lunga. Când focul de artilerie a încetat, au început acțiuni de tatonare ale japonezilor. Focul puștilor și mitralierelor s-a dezlănțuit, când de-a lungul flancului drept, când de-a lungul flancului stâng. Aruncătoarele de mine au tușit spasmodic ; la cerere, artileria lui del Valle a împrăștiat, în fața liniilor, concentrările planificate. Numai pe dreapta, unde s-au furișat printre lăstarii înalți, au reușit japonezii să-i disloce pe apărători. Aici, inamicul a izolat un pluton de raideri care, luptînd, a ieșit din încercuire și s-a retras pe panta de vest a crestei. Șapte soldați lipseau.

Chiar înainte de primii zori, Edson și-a retras flancul stîng. Acolo, parașutiștii, care au fost atacați de vreo șase ori, intraseră într-o confuzie totală. În zori, care nu puteau veni prea devreme pentru infanteriștii marini, focul a încetat și cum japonezii au șters-o în junglă, un contraatac local a recuperat poziția inițială a flancului drept, pierdută în timpul nopții. Singurul obiect de negăsit a fost pachetul sergentului plutonului, pachet tixit

cu corespondența nou-sosită și încă nedistribuită. Nu au fost găsite niciodată corpurile celor șapte infanteriști marini dispăruți.

În dimineața zilei de 13 septembrie, după ce desfăcuse o conservă de carne, Edson i-a convocat pe comandanții de companie. Ședea pe o buturugă, îmbucînd fără grabă cîte o lingură de amestec rece de friptură și cartofi, mes-tecînd pe-ndelete.

„Au făcut o tatonare“, a spus el. „O tatonare doar. Vor reveni. Dar poate nu tot atît de mulți“. Gura îi surîdea, dar ochii ba. Chibzuia cu gura plină de carne. „Sau mai mulți, poate. Vreau să întărim toate pozițiile, să punem în ordine toate rețelele de sîrmă, iar oamenilor să le dăm hrană caldă. Azi săpați, întindeți tare sîrmele și trageți un pui de somn. De odihnă toți avem nevoie“. Ofițerii de stat major și comandanții de companie, care stăteau pe vine în semicerc, bînd cafea căliie și fumînd, s-au sculat în picioare. „Nipon-ul va reveni“, spuse Edson. „Vreau să-i fac o surpriză“.

Baza surprizei consta în a le cădea în spate de-a lungul creștei, printr-o comprimare și întărire a poziției, pe flancuri. Schimbarea dispozitivului sporea în mare măsură cîmpul de tragere al armelor automate și impunea atacatorului un parcurs cam de 100 de iarzi de la liziera junglei, înainte de a putea intra în poziția pregătită de luptă. În timp ce era obligat să străbată acest spațiu deschis, inamicul putea fi supus unui foc razant ucigător.

În realitate, presupunerea lui Edson că japonezii făcuseră în noaptea precedentă o „tatonare“, nu era corectă. Kawaguchi intenționase ca atacul său să fie unul decisiv.

„...dar, din cauza junglei infernale, brigada era dispersată peste tot, scăpată complet de sub control. Niciodată, în viața mea, nu m-am simțit atît de neajutorat. Cînd m-am uitat în jur, i-am văzut doar pe primul meu aghiotant Yamamoto, pe devotata

mea ordonanță Noguchi și alți patru sau cinci. A fost o tragedie. Dacă nu am fi primit ordinul de la cartierul general să atacăm în noaptea de treisprezece, ar fi putut fi evitat un fiasco atât de jalnic" ¹⁰.

Kawaguchi era frustrat și nu înțelegea nimic din situația în care se afla ; la Rabaul, comandanții japonezi erau într-o situație și mai rea. De la raidul întreprins de Edson asupra punctului Tasimboko, ei nu au mai fost în stare să comunice nici cu eșalonul de ariergardă al brigăzii, nici cu generalul. La Vunakanau și Lakunai, avioanele Zero și transportoarele încărcate stăteau cu motoarele oprite, cu piloții și echipajele așteptând cu nerăbdare, în barăci, ordinul de a zbura la Guadalcanal, pentru a asista la ceremoniile de capitulare. Adevărat, ultima veste de la Kawaguchi a fost primită cu vreo 36 de ore mai înainte. În conformitate cu mesajul transmis, generalul ar fi trebuit să ocupe aerodromul la 12 septembrie. Presupunerea firească era că a și făcut-o. Dar faptul că nu se comunica nici o veste nouă era într-adevăr straniu !

Comandantul Flotei 11 aeriene a trimis patru avioane pentru a se informa asupra situației :

„Se părea, fără a fi clar, că aerodromul fusese ocupat. S-au luat măsuri pentru a se notifica situația tuturor unităților implicate. Dar, după întoarcerea avioanelor de recunoaștere, a reieșit că aerodromul nu fusese încă ocupat. S-a presupus că forțele armatei și-ar fi putut amîna atacul. De aceea, executarea planului propus a fost amînată cu o zi" ¹¹.

Cu toate acestea, statul major al Flotei 11 aeriene a considerat că nu este bine să bombardeze aerodromul sau creasta, decizînd în schimb să atace o țintă de primă mînă, infanteriștii marini care debarcaseră cu șase zile mai înainte la Taivu, despre care se presupunea că se

aflau în apropiere. La amiază, 26 bombardiere Betty, însoțite de o duzină de avioane de vânătoare Zero, au zburat la mică altitudine deasupra insulei Florida, lansându-și încărcătura asupra eșalonului din ariergardă, infometat și dezorganizat, al lui Kawaguchi. Nu a avut loc nici o împotrivire antiaeriană și piloții de vânătoare au profitat de ocazie pentru a mitralia cu furie Tasimboko. Țintele lor, membrii îngroziți ai detașamentelor de aprovizionare și transmisiuni ale lui Kawaguchi, au fost măcelăriți în timp ce încercau să întindă, pe nisipul de la țărmul mării, drapelele japoneze. Steagurile acestea, însingurate și ciuruite, au fost aduse mai târziu de cercetașii băștinași.

La ora nouă în acea noapte, „Louie Păduchiosul“ * și-a oprit motorul deasupra satului Kukum, a plutit cam un minut de-a lungul coastei, apoi a lansat o parașută luminoasă, care lumina verde deschis deasupra centrului pistei de aterizare. La acest semnal, șapte distrugătoare aflate în radă la Lunga au început să bombardeze aerodromul Henderson. Bombardamentul a durat o oră. Pe durata acestor lungi 60 de minute, oamenii lui Edson s-au luptat pe creastă — pentru mult mai mult decât propriile lor vieți.

În valuri, două batalioane japoneze întărite, compuse din vreo 2 000 de oameni, au luat cu asalt alunecoasele pante. Aruncătoarele infanteriei marine, aflate în adăposturi, își azvîrleau minele atât de repede, pe cât le puteau lăsa încărcătorii să lunece pe țeștile înroșite. Focul artileriei sfîrteca, cu schije de oțel, carnea japoneză. La dreapta, strigăte de „Banzai“ se amestecau cu gemetele, iar undeva, la stînga, se auzeau strigăte de luptă.

---

* „Louie the Louse“, denumirea dată de americani unui tip de avion japonez de observare (N. tr.)

„Atac cu gaze ! Atac cu gaze !” țipau japonezii înaintînd în lumina verzuie a rachetelor de semnalizare. „Maline, you die !” *.

„Mai întii veți mînca rahat voi, bastarzilor !”, striga un pușcaș mitralior.

Acest atac feroce a întors apărarea în jurul creștei precum fierarul îndoiaie o potcoavă înroșită. Potcoava se contractă, dar nu se rupse, iar la ora 11 a survenit încetarea luptei : Kawaguchi și-a retras trupele de asalt, pentru a se regrupă. Îngrămădiți la marginea junglei, japonezii bolboroseau. Infanteriștii marini și-au păstrat sîngele rece și au început să se pregătească pentru a face față unui nou atac.

Cu cîteva minute înainte de miezul nopții, Kawaguchi a lansat un nou asalt. Dar Edson era sprijinit puternic de focul tunurilor și aruncătoarelor. Concentrarea focului artileriei tocmai înaintea primei linii de apărare a tăiat în bucăți înaintarea japonezilor. Dar aceștia înaintau totuși. „Scurtați focul”, striga Edson observatorilor artileriei lui del Valle. „Mai aproape !” „Mai aproape !” Tirul s-a scurtat.

Japonezii care se aruncau în gropile individuale ale infanteriștilor marini, ca să scape de moartea ce îi pîndea, erau zvîrliți afară cu totul. Duzini de morți și de muribunzi, infanteriști marini și japonezi, unii cu brațe și miini smulse, unii cu picioare zdrobite, unii cu piepturi străpunse, cu abdomene găurite și cu obrajii mînjiți de noroi și de sînge, erau tiriți spre o stație primitivă de pansare, unde doi doctori din marină și ajutoarele lor, cu lanterne camuflate, le aplicau garouri, le făceau transfuzii, le curățau și pansau rănile.

Pînă la miezul nopții, infanteriștii marini ai lui Edson au respins două atacuri puternice. În contact direct, au rezistat unui înamic hotărit. Și potcoava ținea

---

* „Mori, infanteristule marin !”. *Maline* reprezintă pronunțarea stilcîită de către japonezi a cuvîntului englezesc *marine* (N. tr.)

încă strîns creasta. Mitralierele ușoare și armele automate încinse își consumaseră muniția ; cei din pozițiile înaintate nu mai aveau grenade. Maiorul Kenneth D. Bailey, o secție compusă dintr-un singur om, a făcut repetate drumuri pe brînci de-a lungul crestei bătute cu foc să aprovizioneze cu grenade și muniții infanteriștii marini ghemuiți în gropile individuale. Edson, care se afla chiar în spatele primei linii, admonesta oamenii epuizați care se poticneau de el : „Du-te de unde ai venit. Singurul lucru pe care ei îl au și voi nu-l aveți este curajul“.

La ora 2,00 a.m. un baraj de mine de aruncătoare a acoperit ambele părți ale crestei și a tăiat firele telefonice cu divizia și cu artileria de sprijin. Cinci minute mai târziu, rachetele de semnalizare au luminat din nou creasta. De-a lungul ei, japonezii alergau strigînd și scîndînd „Maline, you die !“, „Banzai !“, „Maline, you die !“, „Banzai !“. Se aflau la mai puțin de 1 000 de iarzi de aerodromul Henderson.

Infanteriștii marini nu se gîndeau deloc la moarte ; înjurăturile lor sălbatice și obscenitățile se ridicau peste zgomotul armelor automate. Un tînăr observator de artilerie a fost lovit ; un sergent i-a luat locul și a cerut sprijin cu foc, printr-o linie de comandă tocmai instalată de transmisioniști. La 2,30 a.m. japonezii s-au retras din nou. La fel a făcut și Edson, repliindu-se pe pozițiile dinainte pregătite, pe o ultimă movilă. Creasta era tăcută. „Noi putem s-o ținem“, i-a murmurat el lui Thomas, pe un circuit cu destinație generală. Șeful operațiilor începuse deja să introducă în luptă rezerva diviziei, companie cu companie.

Batalionul 2 al Regimentului 5 infanterie marină a ajutat să se reziste și în fața celor două atacuri purtate cu ezitări, înainte de zorii zilei, de trupele lui Kawaguchi. Rîndurile atacatorilor nu s-au mai ridicat de la pămînt ; artileria care trăgea neconținut dincolo de marginea junglei le-a zdrobit. La ora 6, aviația de vînătoare a lui Bran-

nen, zburind la 20 picioare deasupra infanteriștilor marini, a început să sfișie cu proiectile de 37 mm tufișurile junglei. Generalul japonez a dat ordin de retragere, lăsând în urmă o creastă însîngerată, presărată cu cadavre. Corpurile a peste 500 de oameni, care au murit glorios pentru împărat, zăceau în pozițiile grotești specifice celor ce se întîlnesc brusc cu moartea violentă. Capete cu limba scoasă, guri schimonosite. Nepătrunsa moarte se zgîia cu ochii sticloși și lipsiți de vedere la soarele dimineții.

Trăgătorii de elită japonezi au rămas însă activi; echipe de infanteriști marini au început să-i doboare din pomi sau din tufișuri. Un ofițer japonez mînuitor de sabie, a năvălit sălbatic în postul de comandă al lui Vandegrift și a aruncat sabia, ca unul care ar mînuia o sulită, spre un sergent de artilerie din infanteria marină. Sabia i-a trecut prin corp. Sergentul major de divizie Shepherd Banta, care mustra un furier în momentul acela, auzind strigătul de „Banzai!” a ieșit repede din cortul său, a scos pistolul și l-a omorît pe japonez cu un singur foc. Apoi s-a întors în biroul său și și-a continuat treaba neterminată ¹².

Pe creastă, infanteriștii marini continuau să aibă pierderi. La ora 8 a.m., un jeep cu cinci răniți grav mergea încet spre aerodrom. Ocupanții, inclusiv șeful de operații al lui Edson, maiorul Robert S. Brown, au fost ciuruiți de trei rafale trase de o pușcă-mitralieră *Nambu* ¹³.

În timp ce forțele principale ale lui Kawaguchi asaltau creasta, un alt batalion al brigăzii sale ataca pozițiile întărite cu sîrmă ghimpată ale batalionului locotenent-colonelului William J. McKelvy, din Regimentul 1 infanterie marină, aflat de-a lungul râului Ilu, la aproximativ 2 000 de iarzi est de Edson. Și aici, repetatele atacuri au fost respinse cu mari pierderi pentru inamic. În zorii zilei, cinci tancuri ale infanteriei marine s-au aventurat fără sprijin pe un teren mocirlos. Trei s-au împotmolit fiind perforate imediat de focul antitanc executat de inamic. Intervenția tancurilor i-a speriat pe japonezi

care s-au retras curînd către est, spre Koli Point. În timpul după-amiezii, un atac din vest, organizat tardiv de colonelul Oka, a fost respins cu mici pierderi de ambele părți.

Așa s-au terminat acțiunile desfășurate în raionul cunoscut atunci sub nume diferite, între care „Creasta raiderilor“ (Raiders' Ridge) sau „Creasta însîngerată“ (Bloody Ridge) sau, mai simplu „Creasta“. Nici un infanterist marin nu avea nevoie să întrebe care creastă. Mai târziu, acest teren acoperit cu iarbă a fost numit „Creasta lui Edson“, („Edson's Ridge“) ¹⁴. Aici, raiderii au pierdut 135 de oameni, iar parașutiștii 128. Dintre cei 263, 49 au fost omorîți și 10 dispăruți ¹⁵.

Brigada lui Kawaguchi a fost foarte greu lovită. Angajînd în luptă 225 ofițeri și 6 005 ostași, pierderile s-au ridicat la aproape 20 la sută :

uciși și dispăruți : 708, adică 29 ofițeri și 679 soldați ;
răniți în luptă : 505, adică ofițeri 13 ; soldați 492 ¹⁶.

Din cei 1 213 ofițeri și soldați uciși, dispăruți și răniți, aproape 600 au căzut pe creastă. Destul de macabră este această cifră ; ea devine și mai deconcertantă cînd o raportăm la „Memoriul“ postbelic al lui Kawaguchi, din care aflăm că în această fază a luptei au fost angajate doar două batalioane din cele trei planificate ; este clar că cele două batalioane au fost aproape nimicite.

Ce s-a întîmplat totuși cu batalionul locotenent-colonelului Kusukichi Watanabe, subunitatea despre care s-a presupus că „ar fi pătruns pe aerodrom“ ?

Întregul batalion „a petrecut noaptea fără a fi întreprins nici o acțiune. Acest puternic batalion, unul pe care am contat eu cel mai mult, a fost condus complet greșit“ — afirma Kawaguchi. „Cînd am auzit aceasta, nu mi-am putut opri lacrimile de dezamăgire, furie și regret“.

După ce și-a redobîndit cumpătul, generalul a trimis după Watanabe :

„Lașule“, a strigat el cînd s-a apropiat colonelul. „Fă-ți harakiri !“¹⁷.

Probabil că japonezii nu și-au dat seama, dar calvarul lor era departe de a se termina în dimineața zilei de 14 septembrie. Kawaguchi era pus acum în fața unei alternative disperate. El trebuia ori să se retragă spre Taivu, ori să-și croiască drum prin junglă pentru a ajunge pe malul de vest al riului Matanikau. A ales calca din urmă și, pe la jumătatea dimineții, a început deplasarea spre sud, tăindu-și drum spre izvoarele lui Matanikau. În coloană erau și peste 400 de răniți purtați pe brancarde improvizate, cărate de cîte patru camarazi, adesea de șase. Retragera s-a făcut fără surprize. Nu se afla nici o unitate de infanterie marină disponibilă și capabilă să-i urmărească.

Batalionul de parașutiști era decimat din 377 de ofițeri și soldați care au debarcat pe Gavutu, la 7 august, 212 erau atunci uciși sau răniți —, pierderile în luptă atîngînd peste 55 de procente. Raiderii erau într-o situație ceva mai bună. De la debarcarea pe Tulagi, cu un efectiv cu puțin peste 750 de oameni, ei au pierdut în luptă 234, peste 30 de procente. Rezerva diviziei care fusese introdusă în luptă pe părți, era dezorganizată pentru moment. Astfel, Kawaguchi era liber să-și taie, cît putea de bine, drum spre libertate.

În timp ce lungă sa coloană se mișca încet peste creștele interminabile, prin văi adînci, unde încîlcitura de vegetație îi prindea ca pe insecte într-o capcană, la aerul umed și greu se adăuga absența orezului. Scăpînd de atacurile aeriene neîncetate în zbor razant și la adăpost de focul intens al artileriei, japonezii trebuiau să facă față acum unui nou inamic — foametea — mai persistentă și mai nimicitoare decît proiectilele, bombele și gloanțele. Cînd treceau cu mers greoi, încet, povîrnișurile de sud ale mun-

telui Austen, își consumau ultimele mizerabile boabe de orez. Trei zile mai târziu, oamenii înfometați jupuiiau cu unghiile scoarța copacilor, smulgeau rădăcinile plantelor, iarba și frunzele, rodeau curelele puștilor și beau apă din smîrcuri. Au îngropat aruncătoarele de mine și mitralierele grele, înainte de a escalada crestele lui Lunga au fost abandonate curînd și puștile-mitralieră *Nambus*, aruncătoarele ușoare, muniția, căștile și ranile.

În după-amiaza celei de-a opta zi de agonie, avangarda lui Kawaguchi a atins pozițiile ariergărzii colonelului Oka. Prăpădiți, desculți, sleiți, cu hainele ferfeniță, păstrîndu-și doar puștile, rămășițele dezorganizate ale Brigăzii 35 s-au adunat lingă Point Cruz. „Armata, observa mai târziu un ofițer de marină japonez, fusese obișnuită să lupte cu trupe de valoare a celor ale guvernului de la Canton.“¹⁸

NOTE

1 Cînd a început imbarcarea Regimentului 7 infanterie marină în Samoa, comandantului unității i s-a comunicat că urma să fie trimis în Noua Zeelandă pentru continuarea instrucției, după care urma să fie transferat pe teatrul de acțiuni militare al forțelor subordonate lui MacArthur.

2 În realitate, din Samoa. Acest convoi a transportat Regimentul 7 infanterie marină și Batalionul 5 apărare.

3 Infanteriștii de marină numeau aceste vedete „Yippies“ (YP-uri), după simbolul YP pe care îl purtau în registrele marinei.

4 Turner către Ghormley, 092300, septembrie 1942. ONRL.

5 Ibidem.

6 Flotila 26 aeriană avînd în componere 140 de avioane, mai mult de jumătate din ele avioane de vînătoare de tip *Zero*.

7 ComAmphforSoPac, 120530, septembrie 1942, ONRL.

8 „Correspondență Vandegrift — Thomas — Twining“. Twining nu a fost prezent la conferința amintită, dar a citit memorandumul cîteva ore mai târziu.

9 „Correspondență Thomas-Twining“.

10 „Jitsuroku Taibeiyo Senso“ (Documente personale privind războiul din Pacific). Memoriile lui Kawaguchi : „Bătăliile Forței detașate Kawaguchi“. Sînt foarte îndatorat domnului Yukihiya Suzuki, autorul unei *Autobiography of a Kamikaze Pilot*, în prezent director la Biblioteca Asia, Universitatea din Michigan, pentru traducerea acestei relatări personale a comandantului japonez despre bătălia de la Edson's Ridge.

11 „Outline of Southeast Area Naval Air Operations“ Part II, OCMH 8—5, I, AC 121, p. 22. Detaliile despre atacurile japoneze din acea perioadă sînt luate în mare măsură din același document.

12 „Correspondența Twining“. Colonelul Twining a fost martor la fapta lui Banta.

13 Autorul a identificat, cîteva minute mai tîrziu, cavadrul maiorului Brown.

14 In „First MarDiv Final Report“.

15 Cei zece dispăruți (șapte raideri și trei parașutiști) au fost considerați a fi morți.

16 „Seventeenth Army Operations“, Kawaguchi, *op. cit.* Brigada lui Kawaguchi era formată din unitățile menționate mai jos, cu efectivele existente la plecarea din insulele Shortland :
Compania de stat major,

	Ofițeri	Soldați
Bg. 35 inf.	12	40
Regimentul 124 infanterie	120	3 550
Batalioanele 2 și 3 din Regimentul 4 infanterie	44	1 272
	176	4 862

Suplimentar :

Un pluton antitanc — 4 tunuri (două au rămas la Tasimboko);

O baterie de artilerie de munte — 4 tunuri (două cu Kawaguchi) ;

O baterie de obuziere — 4 tunuri (două cu Kawaguchi) ;

Un detașament de transmisiuni ;

Un detașament medical ;

Un detașament de geniu ;

Efectivul total se ridică la 210 ofițeri și ceva mai mult de 6 000 soldați. Din efectivul inițial, circa 400 au fost pierduți în șalupe pe mare. Batalioanele 2 și 3 din Regimentul 4 infanterie, care formau „Detașamentul Ichiki“, au fost încorporate în Brigada 35.

17 Kawaguchi, *op. cit.* În realitate, Kawaguchi era mai îngăduitor. Colonelul avea o scuză foarte bună. Piciorarele sale erau într-o situație așa de grea din cauza mersului în junglă încît abia

putea să se tirească. Cauza pentru care el nu a predat comanda locțiitorului său rămâne însă un mister.

18 „US Strategic Bombing Survey“ (USSBS). Anchetă.

Contraamiralul Morison scria mai târziu : „Bătălia pentru creastă (Ridge) a fost una dintre acțiunile cruciale în cadrul războiului din Pacific. Ea a fost câștigată ca urmare a conducerii inspirate a lui Edson și a măiestriei și curajului personal probate de infanteriștii marini. Dacă această bătălie s-ar fi încheiat altfel, aerodromul Henderson ar fi fost pierdut...” (Morison, *op. cit.*, vol. V, p. 130).

CARTEA A TREIA

---

10. POZIȚII „APĂRATE CU ATÎTA INCERTITUDINE“

Dacă trupele lui Kawaguchi, bătute și epuizate, sperau să se odihnească și să prindă noi puteri în luminisurile de la vest de Matanikau, atunci ele s-au înșelat, pentru că nici japonezii de acolo nu aveau rezerve de hrană. Colonelul Oka, debarcat cu comandamentul Regimentului 124 infanterie, plus alte două batalioane cu efective reduse, dispunea de rații alimentare suficiente doar pentru a face față nevoilor unității proprii, pînă cînd Kawaguchi avea să captureze Hendersonul. După capitulare, colonelul se așteptase desigur ca oamenii lui să o ducă cu orezul american sau cu ceea ce infanteria marină consuma în locul acestuia. Provizii fuseseră debarcate, în mod regulat, la Kamimbo Bay, dar colonelul era departe, la aproape 50 de mile distanță de acel centru de aprovizionare. Între orezul de la Kamimbo și trupele sale se mai aflau și cei vreo 2 000 de militari ai Forțelor Bazei 8 care, la 7 august, fugiseră din vecinătatea aerodromului cu mîinile goale. Detașamente ale diferitelor forțe navale de debarcare sporiseră și ele, cu alți 700, numărul japonezilor infometați din extremitatea de vest a Guadalcanalului.

Și lucrurile au continuat să se înrăutățească încă și mai mult ; inamicul „abandonat“ continua să se agațe cu încăpăținare de terenul de aterizare. Cu propria sa unitate trecută la rații reduse, Oka nu-i putea hrăni pe vizitatorii nedoriți ce-i veniseră pe cap. O mulțime dintre cei răniți pe creastă erau acum bolnavi de malarie ; sute de oameni sufereau de dizenterie și cu toții erau la capătul puterilor, de pe urma calvarului din jungla nemiloasă. Răspunzător pentru apărarea liniei riului, Oka nu avea altă alegere decît să-i împingă pe toți către vest, imediat ce ei nime-reau în sectorul lui. La Kokumbona, la Tassafaronga, la Cape Esperance puteau găsi doctori, orez și chinină.

Cineva consemnase într-un jurnal personal faptul că „niciodată n-a visat“ că nucile de cocos i-ar putea salva viața „în acest groaznic loc“. Camarazii săi, veterani, nu erau „decît piele și os“, „niște sălbatici palizi“. Își fumase ultima țigară ; nu mai avea nici un chibrit și umbla de colo pînă colo, „cu un fitil aprins“, cerșind rămășițe de tutun de la prietenii mai economi. În fiecare dimineață, pe deasupra capetelor le zburau avioane de bombardament și de vînătoare ; așa că în cea mai mare parte a zilei stătea înghemuit într-un locaș individual plin de noroi. „Deși am văzut și avioanele noastre, ele par să nu aibă nici un efect. Supremația maritimă și aeriană este în întregime în mîinile inamicului. Am ajuns ca un om primitiv“. Acest soldat deznădăjduit nu mai găsea desigur nici o consolare, ascultînd emisiunile radio ale Tokyo-ului care-i descria pe americanii de pe Guadalcanal ca aflați în pragul unei morți lente de foame, paralizați de frică și așteptau „bationeta mîntuitoare“ destinată să le curme în curînd viața.

Primele rapoarte sumare privind dezastrul ce se abătuse asupra generalului-maior Kawaguchi au ajuns la Rabaul la 15 septembrie și au provocat o serie de dezbateri la care au luat parte atît ofițerii de stat major ai lui Yamamoto, cit și planificatorii lui Hyakutake. Deliberările s-au concretizat în formularea unei cereri de trupe supli-

mentare și două zile mai târziu Statul Major General Imperial Japonez a stabilit, în acest scop, Divizia 38, care luptase la Hong Kong, în Java, în Timor și în Sumatra, pe care a subordonat-o Armatei 17.

Înainte chiar ca Diviziei 38 să i se ordone deplasarea, din Indiile Olandeze *, către noul front, în Insulele Shortland au sosit batalioanele 1 și 3 din Regimentul 4 infanterie, împreună cu statul său major și un divizion de artilerie samarizată de 75 mm. Tanaka a trimis înainte Batalionul 3, la 11 septembrie, care a debarcat lângă Cape Esperance, la miezul nopții. Trezite devreme, aceste trupe, proaspete, bine aprovizionate și înzestrate, echipate și dornice de luptă, au început să mășăluiască spre est, pe drumul de coastă, pentru a întări poziția de luptă a colonelului Oka. Comandantul regimentului, colonelul Nomasu Nakaguma, a debarcat și el la Kamimbo, la 14 septembrie, cu batalionul rămas, însoțit de statul său major și de alte subunități de artilerie. Pe Nakaguma îl însoțea, de asemenea, generalul-maior Yumio Nasu, comandantul grupului de infanterie al Diviziei 2.

Problema cu care se confrunta Hyakutake nu era însă ușor de rezolvat. El avea de întreprins două operații, însă îi lipseau atât trupele cât și mijloacele de întărire pentru a le duce simultan la bun sfârșit. Trebuia făcută o alegere și Hyakutake a recomandat Statului Major General Imperial suspendarea atacului asupra Noii Guineei. Era o decizie dureroasă, mai ales că generalul maior Tomitaro Horii raporta că avangarda Detașamentului mărilor de sud, de sub comanda sa, zărise, în noaptea de 14 septembrie, de pe coastele Muntelui Owen Stanley, luminile din Port Moresby, de care, chinuitor de aproape, îi despărțea acum doar mai puțin de 30 de mile.

Oamenii lui Horii, fiecare dintre ei trăind dintr-o rație mai mică de o jumătate de livră de orez pe zi, erau epuizați

---

* Indiile Olandeze — Indonezia. (N. tr.)

și flămânzi, dar ar fi putut, cel puțin așa afirma comandantul lor, să se bazeze acum, dacă era necesar, pînă la atingerea obiectivului, doar pe resursele lor spirituale. Hyakutake a refuzat însă să dea curs acestei sugestii și, prompt, i-a ordonat lui Horii să se retragă de îndată la Kokoda ¹. Deja, ca urmare a raidului lui Edson din 8 septembrie asupra Tasimboko-ului, o parte a Regimentului 41 infanterie s-a retras la Buna, unde-și pregătea pozițiile defensive în așteptarea deplasării către insulele Solomon.

Astfel, evenimentele petrecute pe Guadalcanal, în primele două săptămîni ale lui septembrie, au pus capăt amenințării imediate de către armata imperială a Port Moresby-ului. Ca rezultat al acțiunilor desfășurate la sute de mile depărtare, această însemnată porțiune a „drumului prin junglă către Tokyo“, ce avea să fie străbătut mai târziu de generalul american Eichelberger, a fost redus la un segment de importanță secundară.

Timp de mai multe zile, înainte ca Hyakutake să fi ordonat, fără nici o tragere de inimă, oprirea lui Horii pe drumul de munte către Moresby, amiralul Ghormley a încercat și el să decidă ce era de făcut cu Regimentul 7 infanterie marină întărit (colonel James W. Webb) și cu un detașament al Batalionului 5 apărare, comandat de locotenent-colonelul William F. Parks. Îmbarcate la Samoa, cu cîteva zile mai înainte, aceste unități se aflau în drum către Noua Zeelandă cînd, pe neașteptate, au fost deviate către Espiritu Santo de către CincPac. Acolo așteptau acum hotărîrea pe care Ghormley ezita să o ia.

Turner, după scurta lui vizită la Vandegrift, s-a reîntors la Espiritu la 12 septembrie. Aici a găsit un mesaj din partea lui Ghormley. Era răspunsul la cererea sa urgentă de întăriri (cu care Vandegrift fusese de acord) și nu era nici pe departe încurajator ². Ghormley nu făcea decît să amîne din nou hotărîrea ; deși „în principiu“, era de acord cu întăririle cerute, nu le autoriza, pînă cînd situația nu avea să devină „cunoscută“ ³. Amiralul nu preciza cînd

credea el că această stare satisfăcătoare de lucruri avea să se producă și nici dacă ea avea să devină vreodată. Se mulțumea, pe moment, să lase inițiativa pe seama inamicului. Dar nu în felul acesta procedează comandanții care vizează victoria.

În război, situațiile sînt rezultatul voinței care, în mod reciproc, se exclud și sînt incompatibile. Ca urmare, ele sînt întotdeauna și cu deosebire fluide. Tocmai această fluiditate a situațiilor generează acea atmosferă de incertitudine denumită „ceața războiului“. În mod frecvent, o acțiune îndrăzneată, o aventură calculată, constituie catalizatorul necesar pentru risipirea acestei ceți. Ghormley avea acum la îndemînă mijloacele unei asemenea acțiuni. Rămînea de văzut în ce măsură avea să încerce trimiterea la atac a trupelor proaspete de care dispunea.

Din nefericire, Turner nu a consemnat reacția sa imediată la mesajul ezitant al superiorului său. El a continuat totuși să facă pregătiri pentru expedierea transportoarelor, presupunînd că Ghormley trebuia neapărat să intre în horă și, în ziua următoare, ComSoPac a și făcut așa, dîndu-i ordin lui Turner să acționeze cum singur a propus⁴. Fiind luată, în sfîrșit, hotărîrea de trimitere a întăririlor, Ghormley s-a pus în mișcare cu toate mijloacele ce-i stăteau la dispoziție. Și, într-adevăr, a fost bine că a făcut-o. Se pare că și Radio Tokyo l-a ajutat pe Ghormley să se decidă ; comentariile batjocoritoare cu privire la „o nesăbuită invazie“ care „lăsase zece mii de oameni abandonați, fără speranță“, zgîndăriseră și mai mult amorul propriu, deja puternic știrbit, al Marinei Statelor Unite ; și era destul adevăr în aceste afirmații pentru a răni.

Amiralul a desemnat deci cele două portavioane disponibile ca acoperire îndepărtată pentru cele cinci transportoare și două nave de aprovizionare, pe care Turner le-a trimis de la Espiritu Santo la 14 septembrie, dis-de-diminează, cu o escortă de crucișătoare și distrugătoare. Cam

la aceeași vreme, în aceeași dimineață, generalul-maior Kawaguchi a hotărât și el să-și suspende atacurile pe singeroasa culme de la sud de Henderson Field.

*

14 septembrie a fost o zi lungă în viața lui Kelly Turner. În vreme ce coloana sa tăia apele în zig-zag către nord-vest, pe ofițerii de transmisiuni îi treceau toate sudorile. Și aveau și motive : ei descifrau un lung șir de mesaje care avertizau navele americane împotriva unor mari unități operative de portavioane, cât și împotriva submarinelor și avioanelor de cercetare japoneze. Dar furtuna n-a izbucnit pînă în după-amiaza următoare, iar cînd a început, a fost scurtă și ucigătoare.

Cam la ora două și jumătate, două submarine japoneze — I-19 și I-15 — navigînd în apele pe care marinarii ce aparțineau de Comandamentul Pacificului de Sud le cunoșteau deja ca pe „locul de întîlnire cu torpilele“, și-au ridicat periscoapele. Ceea ce a văzut fiecare din comandanții lor a fost o grupare operativă avînd în centru un portavion. La ora trei fără un sfert I-19 l-a torpilat pe „Wasp“. Într-o jumătate de oră, portavionul devenise un infern și comandantul lui, Forrest Sherman, a dat ordinul de abandonare a navei. Dar bravul *Wasp*, căruia Churchill îi atribuisese mai înainte salvarea Maltei, nu s-a scufundat. El a plutit ore în șir, cu plăcile sale înroșite, un rug pentru cei aproape 200 de marinari americani rămași la bord. Distrugătoarele au cules 366 de răniți de pe plute și din apă. La ora 21,00, contraamiralul Norman Scott a ordonat distrugătorului *Landsdowne* să torpileze corpul incandescent. Rămînea, în Pacificul de Sud, doar un portavion în stare operativă, *Hornet*.

Wasp a fost însă numai prima dintre pierderile acelei zile. Șapte minute după atacul submarinului I-19, I-15 a lovit cu o torpilă nava de linie *North Carolina*. Torpila a

pătruns adinc, intrînd chiar sub centura blindată și a aruncat afară 400 de picioare pătrate de oțel din babordul *Carolinei*. Restabilirea controlului asupra avariei a fost promptă, iar nava de linie și-a revenit dintr-o ușoară înclinare aproape imediat, continuînd să înainteze maiestuos, cu o viteză de 25 de noduri, o performanță care trebuia să fi constituit o surpriză pentru comandantul lui I-15, dacă ar fi urmărit scena.

El însă nu urmărise scena. I-15 avea periscopul și tuburile lanstorpilor din prova îndreptate către distrugătorul *O'Brien* și două minute după ce prima sa torpilă străpunsese corpul *North Carolinei*, a doua torpilă a pătruns în *O'Brien*. Scorul, după 9 minute : un portavion, o navă de linie și un distrugător. Cele două submarine japoneze, după o zi în care treburile le merseseră de minune, cu 15 distrugătoare învîrtindu-se deasupra lor, s-au îndreptat spre o zonă mai liniștită, ca și navele rămase din marea unitate operativă a contraamiralului Leigh Noves⁵.

Kelly Turner a căutat, de asemenea, să ajungă în regiuni mai sigure și chiar după căderea întinericului și-a dirijat navele de transport către sud-est. A continuat să se retragă, pînă către mijlocul după-amiezii zilei următoare cînd, la orele 15,00, a întors pe neașteptate la drumul opus și fixînd viteza la 15 noduri, s-a îndreptat către Lunga Point. Ne putem imagina ce le-ar fi putut face torpilele japoneze transportoarelor sale cu bordaje subțiri. Dar dacă au existat submarine în calea sa, Turner a izbutit să le evite.

Atunci, ca și astăzi, este greu de înțeles de ce japonezii nu au întreprins un efort submarin major pentru a stopa consolidarea Guadalcanalului. Țintele decisive pentru submarinele și torpiloarele lor sigure și iuți nu ar fi trebuit să fie, în circumstanțele respective, port-avioanele, navele de linie sau distrugătoarele, ci transportoarele și navele de aprovizionare. Și totuși, doctrina acțiunilor submarine care indica navele de luptă ca ținte principale,

a rămas inflexibilă. Pentru ofițerii de marină din Tokyo, ca și pentru Yamamoto mai ales, distrugerea navelor de luptă americane a fost întotdeauna și avea să rămână o problemă de prioritate absolută.

După cum am văzut, japonezii erau conștienți de faptul că acest însemnat convoi ajunsese în apele Pacificului de Sud și avuseseră ocazia să concentreze suficiente submarine pentru a-l distruge. Și totuși, nu au reușit să o facă. Lipsa aproape totală de imaginație, inflexibilitatea intelectuală, stereotipia care caracterizau atât Înaltul Comandament al Armatei de uscat cât și cel al marinei japoneze și care, cu extrem de puține excepții, ajungeau pînă la ofițerii superiori ai ambelor categorii de forțe armate, aveau să coste scump Japonia pînă la sfîrșitul războiului din Pacific.

Cu cîteva minute înainte de ora șase dimineața, pe 18 septembrie, Turner își aducea triumfător convoiul în apele de la Lunga. În ochii oamenilor tăcuți, nerași, care împreună cu comandantul lor priveau debarcarea trupelor proaspete, Marina Statelor Unite era reabilitată.

Împreună cu Regimentul 7 infanterie marină mai soseau tancuri, un divizion de artilerie, geniști, companii medicale și de transport auto, echipe de întreținere pentru aviație și personal pentru transmisiuni. Cu cei peste 3 000 de ofițeri și soldați, colonelul Webb mai aducea rații alimentare, benzină, tot felul de muniții și mărfuri pentru magazinele militare. Ultimele includeau pastă de lustruit nasturi, cremă de ghetă, tutun de prizat, scrobeală, vopsea albă pentru jambiere și 20 de mii de cutii rotunde mici de aluminiu. Cîteva zile mai tîrziu li s-au distribuit celor din infanteria marină, la micul dejun, cîte 3 „Troiene” gratuit. Chiar dacă nu erau prea ermetic închise, aceste cutii s-au dovedit foarte eficiente pentru păstrarea lucrurilor perisabile, de genul țigărilor, chibriturilor, bomboanelor și mai ales a scrisorilor primite de la iubitele din Statele Unite.

În amurg, navelé au ieşit în larg luînd la bord rămăşiţele Batalionului 1 paraşutişti. Cei care au supravieţuit la Gavutu şi la Edson Ridge nu au mai participat la nici o misiune de luptă. Şi nici nu vor mai participa vreodată.

În vreme ce infanteria marină se bucura de distribuirea gratuită a unei bucăţi de ciocolată de fiecare om, secţiunile armatei de uscat şi Flotei din Statul Major General Imperial au emis directive suplimentare ordonînd ambelor arme să-şi „desfăşoare efectivele lor de luptă într-o acţiune combinată pentru atacarea şi capturarea aerodromului de la Guadalcanal“ imediat ce vor putea fi aduse întăriri şi provizii ⁶. Statul Major General Imperial a stabilit ziua de 17 octombrie ca dată orientativă pentru „atacul decisiv“ şi a ordonat generalului-locotenent Tadayoshi Sano, comandantul Diviziei 38, să plece fără întârziere în Indii *, către Rabaul, şi să se prezinte personal generalului comandant al Armatei 17. Flota combinată avea să asigure acoperirea navală, iar Isoroku Yamamoto urma să coordoneze operaţiunile.

*

În vreme ce opinia publică japoneză era dezinformată cu privire la situaţia din insulele Solomon, nici publicul american nu era mai bine informat. În comunicatele sale, King arunca praf în ochii lumii cu scopul de a ascunde adevărata stare de lucruri. Numai cei din eşaloanele superioare erau conştienţi de gravitatea situaţiei. În timp ce infanteria marină flămînzea pe Guadalcanal, şi aproape fiecare lucru se găsea în cantităţi insuficiente, la Nouméa şaiszeci de nave aşteptau să fie descărcate. Cele mai multe dintre ele erau încadrate cu echipaje ale marinei comerciale, care pretindeau plăţi exorbitante pentru serviciul în „zonele de luptă“. În plus, ofiţerii şi echipajele lor cereau „ore suplimentare“. Forrestal, cel puţin, ştia ce se întîmpla

---

* Indii — Indonezia. (N. tr.)

și spunea că dacă poporul american ar fi aflat, ar fi fost revoluție acasă ⁷.

Roosevelt simțea și el apropierea crizei. Într-un discurs către națiune, ținut la începutul lunii septembrie, președintele a minimalizat importanța strategică a operațiilor din insulele Solomon și s-a referit, cu prudență, la situația critică din Guadalcanal, „fiindcă el știa, ceea ce publicul nu aflase, grelele pierderi navale pe care noi le-am suferit și căuta să pregătească poporul pentru posibila veste a unei respingeri a infanteriei marine de către japonezi de pe pozițiile apărate cu atîta incertitudine” ⁸.

Scepticismul era în creștere în Departamentul de Război, unde conducerea armatei de uscat recunoștea că marina era „puternic presată în Guadalcanal” ⁹. La 16 septembrie, la o întrunire a Comitetului Întrunit al Șefilor de State Majore, amiralul King, după ce a recunoscut, într-un mod cu totul fără precedent — pentru el — că Marina era „într-o situație grea în acest moment anume”, a formulat o cerere urgentă de avioane de vînătoare de tipul P-38 (*Lightning*) ¹⁰. Generalul Arnold a acceptat fără tragere de inimă să retragă de la operația TORCH, numele de cod al debarcării în Africa de nord, tot ceea ce putea oferi : 15 avioane de acest tip. Există însă și aici un mic obstacol : aceste avioane *Lightning* nu erau disponibile imediat și nici nu aveau să fie pentru cîtva timp.

Accastă concesie făcută în silă nu satisfăcea pe exasperatul amiral care, în biroul său, la data de 17 septembrie, a pregătit un lung memorandum către Marshall. În document, King arăta că din cele 62 de avioane *Wildcat*, trimise pe Guadalcanal de la 21 august încoace, doar 30 mai erau în stare de luptă ; că marina „nu era în stare să facă față acestui ritm de uzură și în același timp să acționeze cu portavioane” și că era în consecință „imperios necesar ca viitorul flux neîntrerupt de avioane de vînătoare de la armata de uscat să fie asigurat, din chiar acest moment, cu o prioritate absolută și indiferent de angajamentele față de

oricare alt teatru de acțiuni militare". Odată ajuns la destinație, acest memorandum a fost pus la dosar ¹¹.

Cîteva zile mai tîrziu, Arnold a ajuns în Hawaii. La Pearl Harbor, el a vorbit cu comandantul armatei aerului din Pacific, generalul-locotenent Delos Emmons și l-a vizitat pe amiralul Nimitz. Emmons, care se întorsese de curînd dintr-o vizită în Pacificul de Sud, a concluzionat categoric că Guadalcanalul nu mai putea fi păstrat. Pentru a-și susține această apreciere defetistă, el cita o evaluare la fel de întunecată ce i-o oferise MacArthur. Arnold l-a găsit însă pe Nimitz la fel de categoric în a afirma că infanteria marină putea rezista pe cît era Emmons de categoric că ea nu putea să reziste. Cu toate acestea, Arnold n-a fost în mod deosebit impresionat de părerile exprimate de amiralul Nimitz. Plin de pesimism, generalul comandant al Forțelor aeriene ale armatei de uscat s-a îndreptat din Hawaii spre zona aflată sub comanda viceamiralului Ghormley.

Din fericire, pe Guadalcanal atmosfera era mai puțin bîntuită de îndoieli. O zi după debarcarea Regimentului 7 infanterie marină, Vandegrift i-a primit pe reporterii aflați la punctul său de comandă.

„Aveți intenția să mențineți acest cap de pod, domnule general ? Aveți de gînd să rămîneți aici ?” l-a întrebat unul dintre ei.

„La dracu, da”, a replicat Vandegrift răstit. „Și de ce nu ?” ¹²

În timpul acestui interviu, o mică barcă cu motor gîfîia de-a lungul digului Beachmaster de la Kukum. La cîrmă era un băștinăș musculos și lat în spate îmbrăcat într-o

lava-lava *. Un alb înalt, subțire, cu obraji scofilciți, purtând o cămașă kaki mototolită, se îngrijea de motorul circo-
taș. Barca a mai tușit o dată înainte de a se opri și această
pereche nepotrivită a pășit pe țarm. După ce s-a legitimat,
au împrumutat un jeep. Albul era Marion Carl, un pilot de
vânătoare cu renume pe plan local ; negrul era caporalul
Eroni, unul dintre cercetașii lui Martin Clemens.

Carl, doborât la 14 septembrie la Koli Point, s-a cata-
pultat, a căzut în apă, a înotat la mal și l-a întâlnit pe Eroni
care de atunci îi purtase de grijă. Ambarcațiunea cu „un
motor“ în care acest modest om — unul dintre piloții de
frunte ai celui de-al doilea război mondial — a navigat
pînă la Kukum era barca de patrulare a lui Eroni, încre-
dîntată acestuia de către Clemens și destinată a-i salva pe
aviatorii americani ce s-ar fi întîmplat să cadă în vecină-
tatea lui.

Carl și Eroni s-au îndreptat imediat către comanda-
mentul escadrilei, unde l-au întâlnit pe generalul Geiger.
Comandantul aviației a fost fericit surprins, căci Carl fu-
sese dat ca dispărut. Între cei prezenți în acel moment era
și căpitanul John L. Smith care, în timpul absenței de cinci
zile a lui Carl, își mărise punctajul japonezilor doborîți la
paisprezece.

După ce l-a salutat, Geiger i-a spus lui Carl : „Marion,
am vești proaste. Smith are acum paisprezece ; tu ai numai
doisprezece. Ce ne facem cu treaba asta ?“

Carl a ezitat un moment, apoi a spus :

„La dracu, domnule general, ține-l la sol cinci zile !“

*

Cu divizia sa întrunită pentru prima dată, Vandegrift
era în stare să-și reorganizeze atît planul de apărare, cît și
să pună la cale derutarea japonezilor, care încă se crampo-

---

* Cămașă purtată de bărbați și femei în arhipelagul Samoa.
(N. tr.)

nau cu îndărătnicie pe malul de vest al Matanikaului. Generalul dispunea acum, în Guadalcanal, de 9 batalioane de infanterie, rămășițele batalionului de raideri, 4 divizioane de artilerie, două companii de tancuri ușoare și un batalion de arme speciale comandat de maiorul Robert B. Luckey, expert în „giugiulitul tunurilor“. Cu semișenilatele sale, dotate cu tunuri de 75 mm, gruparea hibridă a lui Luckey putea organiza un „bal duminical“ pe cinste dacă japonezii ar fi recurs la tancuri.

Însă dintre unitățile debarcate la început, nici una nu mai număra acum efectivele normale. Pentru că, în vreme ce pierderile în luptă nu se ridicau încă la 1 000 de oameni, suferinzii din cauza proastei alimentații, a urmărilor dizenteriei, ale diferitelor infecții virulente și oboselii erau într-un număr de două ori mai mare. Malaria, ce avea în curând să doboare atît de mulți, abia începuse să apară, iar spre mijlocul lui septembrie doar 50 de cazuri au fost considerate suficient de grave pentru a justifica spitalizarea lor. La 10 septembrie a început tratamentul de combatere în masă cu atebrină. S-a răspîndit imediat zvonul că aceste pilule galbene provoacă impotență și infanteriștii marini au refuzat categoric să le mai ia. „Personalul medical ...era forțat să asiste la servitul mesei la popotă și nu numai să supravegheze luarea acestui medicament“ ci chiar să se uite în gurile „primitoilor“ pentru a fi siguri că pilulele erau înghițite. Celor ce se sustrăgeau tratamentului cu atebrină li se tăia rația alimentară ¹³.

O dată cu sosirea Regimentului 7, elementele ce-i fuseseră afectate au reintrat în subordinea unităților de bază, iar batalioanele de infanterie au fost amplasate pe noi poziții. Aviația lui Geiger, puțină cîtă era, oferea suficientă siguranță contra unei acțiuni importante de desant maritim, iar structurile servind la apărarea plajei au fost încadrate în timpul nopții cu geniști, pionieri și echipajele tractoarelor amfibii. Pe uscat, Vandegrift a ordonat orga-

nizarea unui cordon de apărare rezemat la est pe gura râului Tenaru și la vest pe linia muntoasă de la vest de Lunga. Linia semicirculară astfel constituită se menținea în general pe zonele înalte. Spre sud, ea includea Edson Ridge și de la această cotă cobora către bariera de netrecut a râului Tenaru.

Despre o apărare în adâncime nu putea fi vorba, cu excepția pozițiilor de pe culme. În regiunea joasă, mustind de apă, dintre crestele acoperite de iarba kunai, vegetația junglei reducea vizibilitatea până la câțiva iarzi. Curățarea sectoarelor de tragere pentru armele automate era o muncă vlăguitoare și fără sfârșit pentru oamenii plini de noroi ce trăiseră din rații reduse, dormind insuficient în cursul celor șase săptămâni anterioare. Totuși, ei au trebuit să sape și să taie jungla și au făcut-o.

Adăposturile au fost acoperite cu birne de cocotier, saci de nisip și au fost aprovizionate cu muniții, grenade, rații suplimentare și apă. Sirma ghimpată era în sfârșit disponibilă în cantități suficiente pentru a împrejmuia principalele poziții de luptă cu câte două valuri duble. Pentru că în sectoarele sudice foarte puține lucrări de acest gen au putut fi organizate astfel încât ele să se sprijine reciproc, aria înaintată a perimetrului era permanent patrulată de apărători, ca și de cercetașii lui Clemens. Fiindcă apărarea era lipsită de adâncime, ea ar fi putut fi ușor străpunsă, dar pozițiile de rezervă, care urmau să fie ocupate la ordin de către trupele din sectoarele învecinate, dădeau destulă siguranță că pătrunderile puteau fi stăvilit.

Vandegrift nu-și propunea însă să aibă doar o atitudine pur defensivă. El plănuise o apărare activă. Cu forțele aflate acum la dispoziție el putea atîta să apere ceea ce avea, cît și să-i izbească pe japonezi prin acțiuni limitate, destinate să mențină inamicul într-o poziție incomodă, în permanentă încordare. El nu era însă deloc în postura care să-i permită să se aventureze. Anticipa în continuare atacuri puternice. Fiecare mișcare trebuia să și-o calculeze,

astfel încît să-i lovească pe japonezi fizic și psihic cît mai mult posibil și fără riscurile unei serioase reduceri a propriei sale forțe. „Al doilea Matanikau“ a fost prima din aceste acțiuni de izbire.

Acțiunea, destinată să zdrobească o concentrare tot mai amenințătoare ce avea loc între Point Cruz și Matanikau, a început la 23 septembrie cînd locotenent-colonelul Lewis B. („Chesty“ *) Puller, comandantul Batalionului 1 al Regimentului 7 infanterie marină, a pornit pe uscat către cursul superior al acestui rîu amenințător. După o serie de contacte cu avanposturile lui Oka, în care a suferit pierderi minore (7 morți și 25 de răniți), Puller s-a apropiat de Matanikau.

Acolo a găsit vadurile blocate. Toate încercările de a le forța au fost violent respinse. În dimineața zilei de 26 septembrie, Puller a cerut sprijinul aviației și artileriei, însă japonezii erau bine adăpostiți, tenaci și tot atît de hotărîți să lupte. În speranța că va forța o trecere în aval, Puller s-a întors spre nord și a înaintat de-a lungul unui drum îngust de junglă, către coastă. În drum, coloana sa a fost hărțuită de focul aruncătoarelor grele de pe malul opus și, obosit, batalionul a atins drumul de coastă la apusul soarelui. Această incursiune a demonstrat clar că, de-a lungul rîului, japonezii erau în număr mare și aveau de gînd să se mențină pe malul lui vestic.

În primele ore ale după-amiezii, serviciul de operații al diviziei a ajuns la concluzia plină de speranțe că folosind ceva mai multă forță, inamicul din amonte ar fi putut fi scos din pozițiile pe care le apăraseră cu succes în cursul dimineții. Ceea ce a urmat, o acțiune organizată în pripă, a fost în general asemănătoare acțiunii întreprinse în august în aceeași zonă. Și așa cum s-ar fi putut anticipa, acțiunea avea să întîmpine cîteva din dificultățile care blocaseră și operațiunea precedentă. Ambele aveau același numitor comun : erau planificate și

---

* Chesty — pieptosul (N. tr.)

executate în condiții de totală necunoaștere a terenului și a situației inamicului.

În acel moment, japonezii aveau pe linia Matanikaului și în rezervă, înapoia lui, peste 4 000 de luptători. Unii dintre ei erau infometați, alții erau bolnavi. Dar primiseră întăriri, și trupe proaspete erau pe drum. Japonezii nu erau astfel cu totul lipsiți de îndreptățire în credința lor că ținta pentru atingerea căreia suferiseră atât de mult era acum la orizont. În orice caz, erau hotărâți să mențină pozițiile ce le dețineau de-a lungul Matanikaului. Acestea erau circumstanțele în care divizia i-a ordonat lui Merritt Edson, aflat acum la comanda Regimentului 5 infanterie marină, să-și stabilească un punct de comandă lângă gura Matanikaului și să coordoneze, de acolo, operația planificată. În esență, se prevedea :

- Batalionul 1 raideri (locotenent-colonelul Samuel B. Griffith *) va înainta în interior (spre sud) de-a lungul malului de est al râului până în apropierea podului de lemn cunoscut sub numele „Podul japonezului“, va forța trecerea acolo sau pe oriunde va putea să o facă ; se va întoarce spre dreapta și va ataca de-a lungul râului, în aval, către mare. Sprijinul aerian și de artilerie urma să-i fie pus la dispoziție la cerere.
- Pentru a ajuta această acțiune de curățire, Batalionul 2 al Regimentului 5 infanterie marină, sub comanda căpitanului Joseph J. Dudkowski, sprijinit de concentrări de artilerie și aruncătoare, precum și de tunurile avioanelor de vânătoare ale forțelor aeriene, avea să atace peste bancul de nisip.
- Simultan, batalionul lui Puller, îmbarcat pe șalupe și sub escorta navei-bază pentru hidroavioane *Ballard* trebuia să plece către Point

---

* Autorul prezentei cărți (N. tr.).

Cruz, să debarce la vest de acest promontoriu, să se îndrepte spre stînga și să atace spre est, în direcția drumului de coastă.

Încurcăturile au început imediat înaintea prînzului, cînd raiderii, înșirați de-a lungul drumului îngust mărginit la stînga de stînci și la dreapta de rîu, s-au apropiat de „Podul japonezului“. Aici, capul coloanei a fost lovit prin surprindere din față cu foc de aruncătoare ușoare și de arme automate. Din pozițiile lor bine ascunse, japonezii puseseră un dop în gîtuirea junglei, care măsura cam 20 de iarzi între rîu și creastă. În scurta luptă ce a urmat, maiorul Bailey, care cîștigase medalia de onoare în bătălia de pe Creastă, a fost ucis, iar mai mulți oameni au fost răniți.

Lăsînd o companie întărită să țină în loc forța inamică de blocare, Griffith a căutat un spațiu de manevră și a condus restul batalionului sus, pe o creastă abruptă, acoperită de junglă, de unde putea să coboare în spatele japonezilor. Lenta și obositoarea desfășurare a batalionului în șir indian nu s-a putut încheia pînă către mijlocul după-amiezii și a fost văzută de japonezii de pe o culme vecină. S-a produs astfel un alt schimb de focuri, în care comandantul batalionului a fost rănit. Încercările de a înainta de-a lungul văii sau pe culme au stîrnit reacția imediată a aruncătoarelor, mitralierelor și armelor automate. Raiderii erau blocați.

În acest moment, în transmisiuni a avut loc o zăpăceală de mari proporții. O serie de mesaje prost transmise i-au determinat atît pe Edson cît și pe cei de la divizie să tragă concluzia că raiderii ajunseseră într-adevăr dincolo de rîu și erau gata să facă saltul către mare. În consecință, Edson a ordonat Batalionului 2 din Regimentul 5 infanterie marină să atace de-a curmezișul bancului de nisip și batalionului lui Puller (mai puțin acesta însuși, care rămăsese cu Edson să-l ajute) să debarce conform

planului. Atacul la gura râului a fost respins și puținii oameni care au ajuns pe malul de vest au fost retrași.

Între timp, batalionul lui Puller (comandat în absența acestuia de maiorul Otho L. Rogers) a debarcat. Rogers a înaintat în interior pregătindu-se pentru manevra spre stînga. Din nefericire, debarcarea s-a făcut drept în fața zonei în care se afla cantonamentul unui batalion japonez. Alertați, japonezii s-au retras și au permis infanteriei marine să pătrundă cam 400 de iarzi, dar apoi au căzut asupra lor din trei părți. A urmat o luptă crîncenă și în mai puțin de 5 minute Rogers și o jumătate de duzină dintre ai săi au fost uciși. Pierderile au crescut alarmant pe măsură ce inamicul a manevrat pentru a tăia legătura batalionului cu coasta. Situația infanteriei marine era critică și Edson le-a ordonat să se retragă cerînd sprijin aerian.

Înainte ca sprijinul cerut să sosească în zonă, un puternic raid aerian inamic a lovit aeroportul Henderson, întrerupînd toate legăturile diviziei. Dar, din fericire, Puller n-a mai tărăgănat-o. În timpul raidului a luat-o iute către Kukum, a rechiziționat o șalupă și s-a imbarcat pe *Ballard*. Cu vedetele de debarcare în siajul lui, *Ballard* s-a deplasat imediat către Point Cruz, a stabilit legătura vizuală cu infanteria marină înconjurată pe un dîmb acoperit cu kunai, la cîteva sute de iarzi de coastă, și a deschis un foc apropiat, creînd un coridor. Ajutat în acest fel, batalionul a început lupta de retragere de-a lungul coridorului trasat de proiectilele trimise de pe *Ballard*. Infanteriștii marini au adus cu ei corpurile a 24 de morți, 23 de ofițeri și soldați erau răniți, dintre care cei mai mulți au trebuit să fie transportați.

Sergentul Robert Raysbrook, care sub focul japonezilor a transmis semnale celor de pe *Ballard*, a primit mai tîrziu Medalia de Onoare, distincție conferită postum și transmisionistului Douglas Munro, din Garda de Coastă. Munro, care a condus vedetele de debarcare la țarm, a fost lovit

de focul inamicului în timp ce el însuși trăgea cu o mirtali-
lieră de pe o vedetă pentru a asigura protecția infante-
riștilor ce se imbarcau. În acest punct, avioane de asalt
au apărut pentru a acoperi un al doilea val format din
cinci vedete de evacuare și chiar înainte ca soarele să
apună, batalionul lui Puller ajungea la Kukum.

Între timp, Edson ordonase raiderilor să se retragă și pe
la miezul nopții de 27 septembrie, toată infanteria marină
era în interiorul „perimetrului”. „Cel de-al doilea Mata-
nikau”, cum fusese denumită această serie de acțiuni ne-
săbuite, s-a soldat cu pierderi de aproape 200 de oameni :
67 morți și 125 de răniți ; 79 aparțineau batalionului lui
Puller.

Aici s-a dovedit din nou că activitatea de coordonare
a unui model tactic complicat este aproape imposibilă
atunci când acesta implică acțiuni pe poteci înguste prin
jungla necunoscută. Se dovedea din nou că acțiunile de
cercetare prin luptă, în vederea determinării dislocării și
tăriei aproximative a pozițiilor inamice, sînt o condiție
necesară atacului în junglă, cum de altfel sînt pentru
orice atac. Aici, în această acțiune, Edson, ca întotdeauna
mult prea încrezător, își dispersase la întîmplare forțele
pentru a ataca un dușman bine înarmat, bine ascuns și
în fiecare punct superior ca forță. Al doilea Matanikau
l-a făcut pe Vandegrift să înțeleagă că un comandant sau
un subordonat care-și permite să se lanseze în acțiuni
fără țintă, trebuie să plătească ¹⁴.

Cam în acea vreme, în care Guadalcanalul era într-un
echilibru precar, a sosit și generalul Arnold la Nouméa.
El a constatat că ofițerii de marină de acolo erau „sub o
îngrozitoare tensiune” și „gata de harță”. Amiralul
Ghormley era așa de ocupat, potrivit lui Arnold, că nu
fusese în stare să-și părăsească nava amiral „timp de o

lună". Arnold l-a îndemnat pe amiral să înceteze a purta războiul pe hirtie și l-a avertizat că nimeni nu putea „sta continuu într-un birou strîmt... fără a suferi din punct de vedere intelectual, moral și nervos". El l-a sfătuit, prin urmare, să facă o schimbare de decor și, deși nu a spus-o deschis, chiar așa, deducția este că i-a sugerat o vizită în Guadalcanal.

Arnold a părăsit cartierul general al amiralului într-o dispoziție curioasă. „Marina — scria el mai târziu — a luat o bătaie a dracului... Se ține într-un fir de ață". Lipsea „aranjamentul logistic pentru asigurarea succesului". Marina dăduse insuficientă atenție dezvoltării aerodromurilor și aprovizionării cu benzină. Ofițerii ei superiori din zonă „nu înțelegeau tehnica acțiunilor terestre și nici pe a celor aeriene", dar erau „hotărîți să poarte campania pe acest teatru de acțiuni militare" și la fel de hotărîți „să o facă cu cit mai puțin sprijin posibil din partea armatei de uscat. Era lupta lor, a flotei; era războiul lor împotriva japonezilor și tot ei aveau de gînd să-l termine, dacă puteau" ¹⁵.

Aceste afirmații prezintă totuși greșit atitudinea comandamentului Flotei din Pacific. Citeva săptămîni înainte ca Arnold să fi părăsit Washingtonul, toți cei din Pacificul de Sud, inclusiv secretarul adjunct al Departamentului Marinei, Forrestal, ceruseră avioane de vînătoare. King pledase în zadar pentru a obține aparate cu înalte performanțe ale forțelor aeriene și abia la 16 septembrie Arnold fusese de acord să-i dea cîteva. Multe săptămîni după aceea — și americanii sînt îndreptățiți să se întrebe din al cui ordin — statul major al generalului Arnold a neglijat cu insolență să pregătească un răspuns la memorandumul lui King din 17 septembrie. Și aceasta exact într-un moment cînd o duzină de avioane de vînătoare de mare altitudine, în plus, ar fi însemnat în Guadalcanal o chestiune de viață și de moarte pentru sute de oameni.

Generalul-major Alexander Patch, aflat la comanda Diviziei Americale a armatei din Noua Caledonie, a fost capabil să confirme părerea distinsului său vizitator cu privire la inadecvata aprovizionare a flotei și a posibilităților de înlocuire. Într-adevăr, l-a informat el pe Arnold, luase 20 000 de perechi de bocanci din rafturile intendenței și le trimisese la Guadalcanal, ca infanteria marină să nu mai fie nevoită să lupte desculță.

Situația serviciilor poate fi cu toată sinceritatea zugrăvită ca o brambureală de proporții monumentale. La Nouméa, Ghormley era confruntat cu o indescriptibilă dezordine. Practic, lipsea tot ceea ce era necesar descărcării navelor ancorate în port : dane de acostare, macarale mobile, remorchere, șlepuri, camioane, muncitori. Amiralul și statul său major ajunseseră în pragul nebuniei încercînd să găsească mijloacele necesare pentru aducerea materialelor la țărm. Ghormley era desigur blamat pentru toate, și el le suporta. Însă vinovații erau în spatele birourilor confortabile de la Departamentul din Washington.

Criticile lui Arnold la adresa amiralului Ghormley în legătură cu această problemă erau prin urmare neîntemeiate și atitudinea lui aproape deplorabilă. Hotărîrea de a intra în arhipelagul Solomon, pe care Arnold o ratificase ca membru al Comitetului Întrunit al Șefilor de State Majore, fusese aprobată de președintele Statelor Unite. Era în mod clar obligația lui Arnold să facă tot ce-i sta în puteri să ajute flota în încercarea de a rezista amenințărilor care puneau în primejdie succesul primului efort ofensiv din Pacific.

Însă impresiile generalului nu erau cu totul negative. Înainte de a părăsi Noua Caledonie, îndreptîndu-se către statul major al lui MacArthur, din Brisbane, Arnold a vizitat Tantouta, baza aeriană de la care operau avioanele de transport *Douglas* ale colonelului de infanterie marină Perry K. Smith.

„Avioanele de transport ale infanteriei marine, ca și celelalte unități ale acesteia, făceau aici o treabă excelentă. Un lucru cu adevărat magnific ! Făceau o călătorie de 800 de mile pînă în Guadalcanal, transportînd destulă benzină pentru zborul de întoarcere și pe deasupra avînd 3 000 de livre de încărcătură. Și mai aduceau de acolo și răniți, atîția cîți încăpeau în avioane“ ¹⁶.

La Rabaul, generalul-locotenent Masao Maruyama, care conferise cu Hyakutake, a primit de la acesta noi ordine și a pus la punct aranjamente detaliate privind trimiterea restului de unități ale diviziei sale (Divizia 2 „Sendai“) în Guadalcanal ¹⁷. Transporturile de pe 3, 8 și 11 octombrie trebuiau să fie asigurate de „Expresul de Tokyo“ al lui Tanaka și de nava-bază pentru hidroavioane *Nisshin* care transporta tunuri, tractoare, tancuri și camioane. Destinația : Tassafaronga. Maruyama propusese să plece cu primul transport.

Hyakutake, totuși, nu intenționa deloc să încredințeze comanda trupelor ce urmau a întreprinde atacul programat pentru 17 octombrie generalului comandant al Diviziei „Sendai“. El nu putea să permită unui alt subordonat tare de cap să repete sacrificiile costisitoare făcute de Ilu și la Ridge. În consecință, a programat mutarea statului major al Armatei 17 pe Guadalcanal pentru noaptea de 9 octombrie. După debarcare, el plănuia să-și asume personal comanda. De asemenea, Hyakutake nu avea nici o intenție să atace pînă cînd nu dispunea de forțe suficiente. Prin urmare, el a ordonat generalului-locotenent Sano să pună imediat în mișcare Divizia 38 în direcția insulelor Shortland.

Astfel, perechile de căpetenii se constituiseră : Yamamoto, Tanaka și Hyakutake aveau să se confrunte în cîrind cu Ghormley, Turner și Vandegrift într-o serie de

bătălii aeriene, terestre și navale, care, după aprecierea Statului Major General Imperial Japonez ar fi putut foarte bine „să decidă soarta Războiului Marii Asii Extrem-Orientale“.

NOTE

1 Hattori, *op. cit.*, II, p. 22. Eșecul atacului lui Kawaguchi „s-a dovedit fatal pentru înaintarea terestră a Detașamentului Mărilor de Sud către Port Moresby“.

2 Ca răspuns la mesajul 120530 al lui Turner către Comandamentul Pacificului de Sud, citat mai înainte.

3 ComSoPac, 122346, septembrie, 1942, ONRL.

4 ComSoPac, 130540, septembrie 1942, ONRL.

5 ComSoPac l-a criticat pe amiralul Noyes pentru pierderea portavionului *Wasp*. Este adevărat că cele două grupări operative aeronavale nu navigau cu viteză mare și nici nu au efectuat zigzaguri. Dar un portavion nu poate să execute zigzaguri cînd se îndreaptă în direcția vîntului ca să lanseze avioane. Aceasta era manevra în care *Wasp* era angajat cînd a fost lovit. Atît Nimitz cît și King au reexaminat împrejurările și l-au exonerat complet pe amiralul Noyes.

6 World War II Combat Archives, Alexandria, Va, Directiva marinei nr. 135.

7 Dacă Marina Comercială ar fi fost federalizată la izbucnirea războiului și pusă sub jurisdicția marinei militare, această situație scandalooasă nu s-ar fi produs.

8 Robert E. Sherwood, *Roosevelt and Hopkins*, Harper and Bros., New York, 1948, p. 632.

9 General de aviație H.H. Arnold, *Global Mission* Harper and Bros., New York, 1949, p. 337.

10 *Ibidem*.

11 Statul major al generalului Arnold s-a apucat să pregătească un răspuns abia peste trei săptămîni, dar generalul Marshall a considerat scrisoarea ce i-a fost adusă la semnat pe 5 octombrie „puțin prea pripită“ și a refuzat să o semneze. Pe parcursul următoarelor două săptămîni, Statul Major al Aerului a găsit timp să schițeze un răspuns mai temperat la memorandum-ul din 17 septembrie al lui King. Forma definitivă i-a dat-o pe 18 octombrie. Scrisoarea a mers spre semnare la generalul Marshall cu următoarea notă interesantă „Situația din sudul Pa-

cificului s-a schimbat așa de mult de la data cînd a fost scris memoriul lui King, încît a da acum un răspuns la acesta este considerat a nu mai fi necesar". Apreciez că nu mai este necesar nici un alt comentariu asupra acestui incident. (World War II Combat Archives, Alexandria, Va., OPD4521 Pacific Theater of Operations, Sec. 1.)

12 Acest dialog a fost tipărit pentru prima dată în ziarul „New York Times“ la 3 noiembrie 1942.

13 First MarDiv „*Problemele și experiențele medicale în Operația din Guadalcanal*“. MarCorps Historical Branch, doc. A 7—19.

14 Vandegrift, citînd *Field Service Regulations* admite că el a proiectat al doilea Matanikau fără o țintă anumită. „First MarDiv Final Report“, V, p. 9.

15 Arnold, *op. cit.*, p. 348.

16 *Ibidem*, p. 343.

17 Maruyama a primit Ordinul de operații nr. 9—291500 al Armatei 17, imediat ce a fost emis. Divizia sa era numită „Sendai“ deoarece a fost formată în orașul Sendai, prefectura Miyagi, Honshu.

11. „MĂ SIMT DEPRIMAT ȘI MĂ GÎNDESC LA SATUL MEU NATAL“

În ultima zi a lunii septembrie, jumătate de duzină de infanteriști de marină în niște haine de bumbac grosolane și murdare se uitau cu considerabil interes la un B-17 care rula cu greu pe pistă, îndreptându-se prin noroi către un grup de ofițeri adunați sub palmierii zdrențuiți, ce se aflau de-a lungul laturii de vest a pistei de aterizare. Soldații sperau ca el să fie încărcat cu infirmiere, fete de la Crucea Roșie, sau, cel puțin, cu batoane de ciocolată. O clipă după ce pilotul a oprit motoarele, înainte chiar ca vârtejul sufocant să se fi liniștit, un ofițer subțirel, cărunț, purtând patru stele pe petlița de la gulerul cămășii, a coborît repede scara. Vandegrift a înaintat iute către el și l-a salutat. Cei doi și-au strâns mâinile. Nici gardă de onoare și fanfară, nici semnale cu goarne și cu toba, și nici salutul cu 19 salve de tun nu l-au întâmpinat pe amiralul Chester Nimitz, comandantul șef al Zonei Oceanului Pacific, cu ocazia primei sale vizite în Guadalcanal.

Nimitz a zburat de la cartierul său general din Hawaii pentru a afla de la sursă ce se petrecea în Pacificul de Sud. Vandegrift avea multe să-i arate și încă și mai multe să-i spună. Între două raiduri aeriene, Nimitz a fost condus la Edson's Ridge, la punctul de control al zborului, unde a vorbit cu Geiger și Woods, și la spitalul diviziei. Aici, cîțiva dintre cei recent răniți în „al doilea Matanikau“ așteptau încă transferarea, cu avioanele de aprovizionare și transport ale colonelului Perry Smith, în spitalele de pe insulele mai liniștite din sud. Bolnavilor cu fețe palide și răniților, amiralul le-a spus cîteva cuvinte de simpatie și încurajare. Mai tîrziu, la punctul de comandă al lui Vandegrift, a fost însă mai puțin bine dispus. Una din cali-

tățile de mare comandant ale amiralului Nimitz — și avea multe — era capacitatea lui, chiar în condiții de permanent stres, de a rămîne calm și obiectiv. Nimitz nu era nici optimist nici pesimist. Era realist, conștient nu numai de faptul că stăpînirea Guadalcanului era precară, ci și că un efort major al japonezilor pentru a-i pune capăt era iminent.

Înainte de a pleca spre Noile Hebride, devreme, în cursul dimineții următoare, amiralul a înmînat decorații unui număr de 24 de ofițeri și soldați. În timp ce era condus în mașină către Henderson, pe o ploaie mărunță, Nimitz i-a promis lui Vandergrift „sprijin pînă la limita resurselor noastre“¹.

În timp ce CincPac conferea cu Vandegrift, amiralul Turner era absorbit de întocmirea planurilor de ocupare a insulei Ndeni, din arhipelagul Santa Cruz, cam la 300 de mile în spatele zonei principale de luptă. Această operație ordonată de către Comitetul Întrunit al Șefilor de State Majore prin instrucțiunile din 2 iulie pentru „Watchtower“, fusese de mai multe ori amînată din cauza neînteruptelor și presantelor solicitări de efective pentru fronturi. Însă Ndeni, o diversiune strategică, dacă tot trebuia făcută una, era un plan mult prețuit de amiralul Ghormley și el abia aștepta să afle recomandările lui Turner.

Comandantul infanteriei marine se opusese întotdeauna ocupării insulei Ndeni. Vandegrift era prins între două focuri ; nu vedea nici un rost în dispersarea oamenilor și materialului pentru această vînzoleală în timp ce aceștia erau atît de necesari pe Guadalcanal. Prin urmare, el privea sugestiile respective cu profundă dezaprobare, așa cum, în adevăr, el a făcut și cu alte cîteva planuri întocmite la bordul navei comandant al Forței Amfibile (de desant maritim). Problema permanentă a lui Vandegrift

În relațiile cu superiorii săi ierarhici pe linie de comandă era să-i facă pe cei din Marină să-și vadă de marea lor.

Încă de la 29 august, Turner, fără aprobare începuse să desființeze rămășițele neangajate ale Regimentului 2 infanterie marină, pe care le adusese cu sine la 9 august, când se retrăsese de la Lunga, pentru a forma un „Batalion de raideri“. În același timp, el l-a informat pe amiralul Ghormley că imediat ce va pune mîna pe regimentele 7 și 8 infanterie marină îi va propune să ordone ofițerilor lor comandanți să constituie batalioane similare. Vandegrift a formulat imediat, în scris, obiecții puternice și Nimitz i-a ordonat lui Turner să înceteze să se amestece în organizarea infanteriei marine. Din cînd în cînd, Richard Kelly Turner se purta ca un general frustrat.

La 3 octombrie, Nimitz a ajuns în Noua Caledonie și imediat a avut o discuție între patru ochi cu vice-amiralul Ghormley, ale cărui vederi pesimiste asupra situației au făcut asupra lui — cum aveau să o dovedească evenimentele mai tîrziu —, o profundă impresie. Cînd s-a discutat chestiunea întăririi Guadalcanalului, Ghormley a protestat, arătînd că ar fi hazardant să se lipsească insulele din zona din spate de garnizoanele lor; el credea că japonezii „puteau să răzbată și să atace liniile noastre de comunicație“². Din fericire, unul din comandanții din subordinea sa a avut o înțelegere mai precisă a imperativelor momentului decît amiralul Ghormley.

Acesta era generalul maior Harmon³. El reflectase asupra situației de o bună bucată de vreme. Recomandările repetate ale lui Kelly Turner privitoare la Ndeni îi cristalizaseră ideile. Deși nu-și exprimase părerile în mod oficial, Harmon considera, la rîndul său, că îndelung amînată ocupare a arhipelagului Santa Cruz era o totală risipă de energie, în vreme ce întărirea Guadalcanalului era o necesitate urgentă. În sfîrșit, la 6 octombrie, s-a adresat superiorului său direct cu un lung și bine argumentat memorandum.

În acesta — un document hotărâtor în istoria campaniei din Guadalcanal — Harmon și-a exprimat convingerea sa puternică că inamicul era capabil de a recuceri insula și avea să o facă în viitorul apropiat dacă poziția nu era „substanțial întărită“. După prezentarea unei analize complete a situației existente, el recomanda ca operația Ndeni să fie temporar suspendată cel puțin pînă cînd va putea fi realizată în regiunea insulelor Solomon de jos „o situație de acceptabilă stabilitate și securitate“. Sugera apoi ca Guadalcanalul să fie imediat întărit cu o formație de luptă de tîria unui regiment de infanterie, iar forțele navale de suprafață să-și intensifice eforturile pentru a împiedica activitățile de hărțuire, tot mai primejdioase, ale „Expresului de Tokyo“ și ca tot personalul și materialul disponibil pentru construcția de aerodromuri să fie trimise în grabă în Guadalcanal ⁴.

Amiralul a aprobat. În ziua următoare, Regimentul 164 infanterie al colonelului Bryant E. Moore din Divizia Americă a lui Patch a fost pus în stare de alarmă pentru îmbarcare imediată.

Între timp, serviciul de operații al lui Vandegrift lucra la un alt plan pentru scoaterea inamicului din pozițiile lui aflate de-a lungul Matanikaului. Odată planul isprăvit, generalul a propus stabilirea unei poziții de luptă avansate lîngă Kokumbona, ca un puternic punct care să țină sub foc gura rîului. Aici limba de nisip, care deja înghițise o mare cantitate din sîngele infanteriștilor de marină, asigura singura cale de la est la vest pentru tancuri, artilerie și autovehicule.

Pentru al treilea Matanikau, serviciul de operații al diviziei a desemnat cinci din cele zece batalioane de infanterie disponibile ⁵. Planul prevedea ca două din ele să dezlănțuie atacuri de fixare de-a lungul rîului în timp ce celelalte trei să-l traverseze și să pătrundă adînc în interior, să manevreze la dreapta, să se desfășoare și

să atace, cu sprijin de aviație și artilerie, de-a lungul culmilor, spre mare. Edson a fost însărcinat să comande operația. Data : 8 octombrie. Deși Vandegrift nu știa desigur acest fapt, generalul locotenent Masao Maruyama tocmai sosise pe insulă, cu o mare parte a Diviziei sale Sendai, și ordonase un atac limitat în lungul râului la aceeași dată. Obiectivul lui era stabilirea unei poziții de luptă înaintate pe malul de est al râului Matanikau.

Obiectivul comandantului japonez era dublu. Mai întâi, el urmărea să asigure un punct de trecere protejat pentru tancurile ce urmau a fi utilizate la asaltul general din 17 octombrie. În al doilea rând, dorea să acopere și să asigure poziții de tragere optime pentru obuzierele calibru 150 mm pe care cei din Rabaul au promis că le vor trimite în curînd. Cu acestea, Hyakutake avea să facă țândări aerodromul înaintea atacului care, așa cum spunea, avea să-i dea pe mîna Hendersonul „dintr-o lovitură“.

Prezența lui Maruyama a ridicat moralul japonezilor, destul de scăzut în săptămîna anterioară sosirii generalului. Rămășițele unităților lui Ichiki și Kawaguchi, trimise în zonele din spate pentru a-și redobîndi sănătatea și forțele, asigurau apărarea plajelor de la Kokumbona pînă la Cape Esperance. Nici una nu se refăcuse pe deplin de pe urma ultimei grele încercări. Mulți soldați erau încă suferinzi din cauza epuizării. Malaria era frecventă, rațiile trupelor de pe liniile de comunicație erau reduse la o ceașcă de orez pe zi. Un soldat de rînd care mărșăluise cu Kawaguchi și trecuse apoi în refacere lîngă Tassafaronga, scia, la 5 octombrie, în cuvinte care, cu toate că ar fi smuls lacrimi și unei pietre, n-ar fi smuls nici una de la un infanterist marin :

„Proviziile s-au dus și îmbrăcămîntea noastră e numai zdrențe. Mă întreb cît va mai dura asta și mă rog să se sfîrșească curînd. Trăiesc ca o pasăre mică

în ploaie. Mă simt deprimat și mă gîndesc la satul meu natal.“

Iar două zile mai tîrziu :

„De dimineață stăm în tranșee. Sîntem absolut disperați“.

Trupele de pe linia frontului beneficiau de o aprovizionare mai bună. Și nici nu erau așa de disperate, ca autorul acestui jurnal.

În timpul primei săptămîni a lui octombrie, mici ciocniri de patrulare au marcat fiecare din zilele mohorîte trăite de cele două companii japoneze, adăpostite în tranșee pe o culme ce domina cursul superior al acestui rîu, Matanikau, devenit acum tuturor detestabil. În toate aceste scurte ciocniri au fost uciși și răniți infanteriști marini. Pierderile trebuiau însă acceptate : Vandegrift n-avea să mai lovească din nou orbește inamicul. Prin patrulare sistematică și agresivă el s-a gîndit să dezorganizeze apărarea japonezilor, urmărind în același timp să-i cunoască mai exact pozițiile.

În aceeași perioadă, „vulturii de mare“ imperiali și-au mărit presiunea asupra Hendersonului. În primele 3 zile ale lui octombrie, raidurile lor erau mult mai violente decît de obicei. La Rabaul, viceamiralul Yamagata putea să conteze pe un număr de aproape 200 de avioane, jumătate din ele de tip Zero. Cu totul alta era situația lui Geiger care, la 5 octombrie, de pildă, avea doar 29 *Wildcat*, 16 bombardiere în picaj, trei avioane torpiloare și șase P-400 de-ale armatei de uscat în stare operativă. Promisele *Lightning* nu sosiseră încă ; prin corturile și prin barăcile din jurul Hendersonului circulau glume amare care spuneau că de fapt avioane de un asemenea tip nici nu existau.

Ziua de 2 octombrie a fost dură pe cerul de deasupra Guadalcanulului. Robert Galer, un as al piloților de

vînătoare, care în ziua aceea doborîse cel de-al unsprezecelea avion japonez, a fost el însuși doborît. S-a aruncat cu parașuta și a fost apoi recuperat, ca să ia parte la multe alte noi misiuni de luptă.

Apoi șapte zile, începînd cu 4 octombrie, japonezii au suspendat atacurile aeriene masive împotriva Hendersonului. „Mașina de spălat Charlie“ și-a făcut norma sa nocturnă. Tunurile antiaeriene de 90 mm ale colonelului Pepper au încercat în zadar să elimine această ciumă omniprezentă. Și cu toate că era o glumă obișnuită faptul că bombele ei nu loveau niciodată nimic, posibilitatea ca una să poată lovi totuși era suficientă să-i forțeze pe infanteriștii marini să iasă din păturile lor jilave, afară, în tranșeele în care apa avea între 5 și 6 inci adîncime. Perfecționarea tranșeeilor ajunsese în acel timp, o distracție universală la Guadalcanal.

Deși secția de operații se interesa, în primul rînd, de rezolvarea situației din vest, erau cîteva probleme minore și în est, unde cercetașii lui Clemens au descoperit, la Gurabusu și Koilotumaria, detașamente ale inamicului care acționau probabil stații radio. Pe acestea, Vandegrift, din motive evidente, era doritor să le lichideze. În acest scop, el a ordonat la două companii din batalionul de infanterie marină al locotenent-colonelului Robert Hill, din Regimentul 2 infanterie marină, care de la începutul lui august nu mai întreprinseseră decît acțiuni minore de patrulare, să se deplaseze cu șalupe de la Tulagi pînă în vecinătatea acelei zone, să debarce lîngă Gurabusu sub adăpostul întinericului și să nimicească prin surprindere detașamentele inamice. Se aprecia că efectivul fiecăruia dintre aceste posturi inamice era în jurul a cincizeci de oameni.

Clemens a părăsit punctul de comandă la 7 octombrie, cu o echipă de radio a infanteriei marine și cu trei oameni ai poliției locale. Șalupa sa, deplasîndu-se aproape de plajă, a ajuns la Aola după-amiaza și grupul a de-

barcat fără a fi detectat. Clemens și-a camuflat stația de radio în tufișuri, a luat legătura cu divizia și și-a început recunoașterea. Hill era așteptat să debarce două zile mai târziu, puțin înainte de miezul nopții. În noaptea de nouă Clemens și-a postat cercetașii pe țărm, fiecare cu câte o lanternă și, la ora întâlnirii, Hill și un mic grup de comando au debarcat. Poziția restului efectivelor acestui mic grup de asalt era, însă, necunoscută. În zori au apărut două vedete de patrulare (Yippies) cu șalupe Higgins la remorcă. O șalupă a fost pierdută pe drum și ocupanții ei probabil se înecaseră. Cu toate acestea, Hill avea încă suficienți oameni să-și îndeplinească misiunea.

Atacul de la Gurabusu, lansat în zorii zilei de 11 octombrie, s-a soldat cu un succes spectaculos. Au fost uciși 32 de japonezi și doar doi au scăpat cu viață. Infanteria marină a avut o singură pierdere, căpitanul Richard T. Stafford, comandantul companiei. În schimb, atacul asupra Koilotumarinei a fost un eșec. Compania desemnată să întreprindă atacul n-a putut ajunge pe poziții. Când infanteriștii marini au ajuns, au descoperit că, în mod premeditat, cei mai mulți dintre japonezi plecaseră. Au fost omorâți numai trei dușmani. Unul dintre cadavre a fost identificat de către cercetași ca fiind al unui japonez cu numele de Ishimoto, individul fiind răspunzător de asasinarea, mai înainte, a doi preoți și a două călugărițe de la misiunea romano-catolică de la Ruavatu. Infanteriștii marini au luat cu ei odăjdile preoților și rasele călugărițelor, pe care Ishimoto neglijase să le pună în mormintele nemarcate în care le îngropase trupurile.

Pe 7 octombrie, scurt timp după ivirea zorilor, forța de atac de tăria a 5 batalioane a mărșăluit spre vest de la Kukum, pe drumul guvernamental, de-a lungul coastei, către Matanikau. Curînd, două batalioane ale Regimentului 7 infanterie marină, aflate acum sub comanda colonelului Amor Leroy Sims, au ieșit din coada colo-

nei și s-au îndreptat către sud-vest, peste culmile accidentate, spre un punct situat în amonte de „Podul Japonezului”. Și-au stabilit bivuacul pentru noapte la câteva sute de iarzi lângă punctul de trecere ales.

La ora 10,15 a.m., la o jumătate de milă de râu, avangarda Batalionului 3 din Regimentul 5 infanterie marină a fost oprită cu foc de mitralieră. Către prînz însă, inamicul, estimat cam la o companie întărită, a început să se retragă încet pe pozițiile dinainte pregătite. Între timp, Batalionul 2 al Regimentului 5 s-a deplasat în stînga batalionului angajat în luptă și a înaintat nestingherit către cursul râului. Concomitent, un grup batalionar întărit, sub comanda colonelului William J. Whaling, s-a desprins și a luat-o către sud, spre o zonă desemnată pentru bivuac, în apropiere de „Podul Japonezului”.

Exceptînd neașteptata rezistență întîmpinată de-a lungul drumului de coastă, desfășurarea forțelor a progresat conform planului și fără incidente. Însă japonezii, ascunși acum cam la 200 de iarzi la est de limba de nisip, n-aveau chef să se retragă peste ea. Edson a ordonat unei companii de raideri să-i blocheze acolo, eliberînd astfel Batalionul 3 din Regimentul 5 infanterie marină, pentru a-l împinge dincolo de râu în dimineața următoare. Dar n-a mai avut loc nici un atac în dimineața lui 8 octombrie. Planul a fost dat peste cap de o ploaie torențială de noapte care a transformat solul moale de pe malurile râului într-o mlaștină adîncă pînă la glezne. Toate avioanele de pe Henderson erau blocate la sol. Vandegrift a amînat acțiunile cu 24 de ore. Edson însă nu le-a dat nici un răgaz japonezilor înghesuiți pe partea de est a râului. Cît a fost ziua de lungă i-a supus unor focuri repetate de artilerie și unui foc metodic de aruncătoare. Așa că i-a obligat să rămînă culcați la pămînt și să aștepte. Raiderii, precauți, și-au făcut un baraj de sîrmă ghimpată și n-au atras atenția japonezilor decît în chip sporadic.

Cîteva minute după căderea nopții, japonezii au ajuns la concluzia că  nghiu iser  destul. Toți, ca unul, s-au ridicat din adăposturile individuale  i au pornit la asalt, strig nd la raideri. Timp de 45 de minute s-a desfășurat o luptă cr ncen . Pe cit de repede au început, tot a a de repede au  i încetat  mpu c turile  i strigătele. A căzut tăcerea, ploaia s-a oprit. Sub pelerinele lor, întinse ca niște paravane pentru a camufla razele lanternelor, voluntarii, doctorii  i brancardierii au muncit p n  în zori. Din cei mai pu in de 100 de raideri, 12 au fost uciși, iar 22 erau răniți. După răsăritul soarelui au fost ridicate, din gardurile de s rm  ghimpată, cadavrele a 59 de japonezi. Edson i-a trimis apoi pe raideri înapoi în „perimetru“. „Al treilea Matanikau“ a fost ultima din cele cinci lupte la care au participat în insulele Solomon de jos.

Atacul s-a desfășurat în continuare a a cum plănuise Vandegrift. Gruparea lui Whaling a trecut riul prin vad, a ocolit la dreapta  i a înaintat, fără să  nt mpine rezisten , de-a lungul crestelor, către mare.  in ndu-se cu greu pe urmele grupării, batalionul locotenent-colonelului Herman H. Hanneken din Regimentul 7 infanterie marină a trecut prin același vad, s-a îndreptat spre o culme cam la 200 de iarzi vest de locul desemnat pentru Whaling, a ocolit la dreapta  i a luat-o  i el spre nord. Puller a extins linia frontului  i mai mult încă spre vest, s-a întors spre nord  i a atacat în direcția lui Point Cruz.

Din cele 3 batalioane ce înaintau, numai cel al lui Puller a  nt mpinat rezisten .  naint nd de-a lungul marginilor junglei, l ng  fundul unei r pi, patrulele de pe flancurile sale au  nt lnit pe japonezii aflați, după toate aparen ele, într-o zonă de cantonament. Puller a retras imediat patrulele  i a cerut foc de artilerie.  n c teva minute, proiectilele de 105 mm au început să explodeze cu un efect devastator asupra japonezilor, care au fugit din jungla ce  i ascundea către creasta opusă. Pe măsură

ce leșeau din vegetația densă, aruncătoarele și mitrali-
orii infanteriei marine îi trimeteau înapoi în ripă.

„A fost cea mai eficace modalitate de exterminare
metodică, iar Puller și oamenii lui au ținut-o așa
până când minele de aruncător au început să li se
împutineze“⁶.

Un ordin neașteptat al diviziei a pus capăt măce-
lului: toate unitățile se vor dezangaja de îndată, vor
trece prin pozițiile Regimentului 5 infanterie marină
(care avea ordin să-și mențină și să-și întărească poziția
la gura riului) și se vor întoarce la Lunga. În această
vale a ororii, batalionul lui Puller a lăsat cadavrele a
mai mult de 700 de japonezi din Batalionul 3 al Regimen-
tului 4 infanterie. Pierderile infanteriei marine erau cu
puțin sub 200 de oameni. Matanikau-ul continua să-și ia
tributul lui de sânge.

În ziua precedentă declanșării atacului infanteriei
marine, Maruyama îl trimisese pe Kawaguchi la Rabaul
să raporteze asupra situației. El a făcut acolo, în fața
comandanților și statelor majore ale armatei de uscat și
marinei, o scurtă expunere asupra dezastrului de la Ed-
son's Ridge și a antecedentelor lui imediate, asupra meto-
delor americane de luptă și asupra terenului insulei „KA“.
Kawaguchi a subliniat îndeosebi dificultatea de a des-
chide drum prin junglă. Din nefericire pentru succesul
viitoarelor lor acțiuni, ofițerii de stat major care au
asistat la informare nu au dat importanță deosebită as-
pectelor neplăcute ale raportului lui Kawaguchi. Gene-
ralul s-a îndreptat în aceeași seară spre Insulele Short-
land, să se întâlnească cu Hyakutake, aflat în aștep-
tarea unui distrugător care urma să-l transporte pe Guadal-
canal⁷.

O oră și jumătate înainte de miezul nopții lui 9 octom-
brie, generalul locotenent Hyakutake, însoțit de cel mai

vechi ofițer superior din statul major, colonelul Haruo Konuma și de generalul maior Tadashi Sumuyoshi, comandantul artileriei Armatei 17, au debarcat pe insula de pe care intenționau să izgonească infanteria marină a S.U.A. Cîteva ore mai tîrziu, punctul lui de comandă a fost așezat „în valea unui rîu fără nume, cam la 3 km vest de Kokumbona“. Șeful său de stat major, generalul maior Shuichi Miyazaki, rămăsese la Rabaul pentru a menține legătura cu flota și să coordoneze transportul întăririlor, armelor, hranei, munițiilor și altor materiale ⁸.

Veștile proaste n-au așteptat sosirea generalului la noul său punct de comandă. I-au venit în întîmpinare. Chiar cînd păsea pe țarm, un ofițer trimis de Maruyama i-a ieșit înainte și i-a transmis vestea tulburătoare că artileria americană „masacrăse“ Regimentul 4 infanterie și că Maruyama a fost obligat să-și retragă linia frontului spre un punct situat cam la două mîle vest de Matanikau ⁹. Hyakutake a ordonat imediat o analiză a situației pentru zorii zilei. Situația ce i s-a raportat cu acest prilej nu era încurajatoare :

„...Divizia a 2-a se retrăsese și punctele ei cheie pentru ofensivă, precum și pozițiile de artilerie pentru bombardarea aerodromului fuseseră pierdute... Atît detașamentul Kawaguchi cît și cel al lui Ichiki sînt practic neputincioase... ¹⁰.

Hrana și medicamentele erau puține, drumurile și potecile slab amenajate, muniția de artilerie insuficientă.

Generalul a ascultat în tăcere acest recital și și-a anunțat hotărîrea : operațiile ofensive trebuie să se desfășoare conform planului. El a expediat totuși un mesaj cu prioritate, ordonînd comandantului Diviziei 38 ca un regiment de infanterie și unul de geniu să se deplaseze imediat din insulele Shortland la Guadalcanal ¹¹.

A informat apoi Statul Major General Imperial că situația la Guadalcanal era „cu mult mai gravă decât a fost estimată”¹². În același mesaj a stăruit, de asemenea, ca activitățile de asigurare a întăririlor să fie intensificate. Încă vreo cîteva distrugătoare au fost angajate în cursele de noapte, și pentru a suplimenta „Expresul” s-au strîns un număr de vedete și șalupe de debarcare, mari și mici, pentru a acționa între insulele Shortland și Kamimbo. În cursul zilei șalupele se trăgeau în lagune și în gurile riurilor de pe insulele Vella Lavella, Kolombangara, New Georgia, Vangunu și Russells. Traseele erau lungi, grele și primejdioase și „transportul de furnici”, cum numeau japonezii aceste transporturi pe șalupe, avea să fie curînd abandonat¹³.

Ordinul neașteptat dat de Vandegrift pentru oprirea operației încununată de succes de la 9 octombrie s-a bazat pe o informație de la Ghormley după care era de așteptat un puternic atac. Coastwatcherii ce observau portul Simpson de Rabaul, ca și cei ce nu scăpau din ochi activitățile din insulele Shortland, raportau puternice concentrări de crucișătoare, distrugătoare, transportare de trupe și cargouri. Derutantul „Tokyo Express” devenise, de asemenea, mult mai activ ca de obicei. Documente găsite asupra cadavrelor japonezilor uciși în acțiunile de patrulare, ca și jurnalele analizate de căpitanul Moran, conțineau destăinuiiri după care încercarea de a ocupa malul de est al Matanikaului era numai o acțiune preliminară a unui atac general care putea include un asalt direct dinspre mare.

Din fericire, un factor care complicase evaluarea direcțiilor de acțiune ale inamicului înainte de confruntarea de la Ridge dispăruse : japonezii nu mai aveau vigoare în est. Vandegrift simțise, prin urmare, că acum, în cadrul reorganizării esențiale ce trebuia să o facă, putea să mențină fără teamă linia Ilu cu efective minime. Știa

că Regimentul 164 infanterie era pe drum și că, dacă nu interveneau accidente nefericite, acesta îi va sta la dispoziție nu mai târziu de 13 octombrie.

Acest regiment întărit (mai puțin un batalion) s-a imbarcat în grabă la Nouméa pe transportoarele *McCawley* și *Zeilin*, la 8 octombrie. Turner a expediat cele două nave în dimineața următoare. Trei distrugătoare și trei puitoare de mine le-au asigurat escorta antisubmarină. Ghormley desemnase drept Forță de acoperire Marea unitate operativă (Task Force) 64 a contraamiralului Norman Scott — două crucișătoare grele, două ușoare și cinci distrugătoare, și a trimis la nord două „Forțe de lovire”, una constituită în jurul portavionului *Hornet*, iar cealaltă în jurul navei de linie *Washington*¹⁴. În mod clar, scrisoarea lui Harmon din 6 octombrie îi stîrnise lui Ghormley imaginația și insuflase o nouă hotărîre spiritului lui ezitant. Guadalcanal trebuia întărit, fie ce-o fi. Forțele inamice ce aveau să intervină vor fi interceptate și distruse.

Acest program era pe măsura energicului comandant al Marii unități operative (Task Force) 64, care-și vedea misiunea ca pe o ocazie picată din cer pentru a-și spăla rușinea suferită la Savo. Timp de 3 săptămîni, înainte de a primi această misiune, Marea unitate operativă a lui Scott efectuase exerciții de luptă pe timp de noapte și atît el cît și marinarii trăseseră din greu. Așa că acum simțea că navele și echipajele lui erau pregătite.

Tîrziu, în după-amiaza lui 11 octombrie, Scott se afla în marș la sud de Guadalcanal cînd a primit exact vestea pe care o aștepta japonezii, sub comanda contraamiralului Arimoto Goto, erau în „The Slot” și veneau. Forțele lui Goto, așa cum a informat un avion de cercetare *Fortress*, se compuneau din două crucișătoare și 6 distrugătoare. În realitate, acestea erau cu mult mai puternice.

Scott s-a grăbit acum să adopte formația de luptă pe timp de noapte pe care o plănuise dinainte. În avangardă, 3 distrugătoare din Escadra (*Derson*) 12 a căpitanului Robert G. Tobin (*Farenholt, Duncan, Laffey*); în urma lor veneau nava comandant *San Francisco, Boise, Salt Lake City, Helena*. Încheierea o făceau celelalte două distrugătoare ale căpitanului Tobin, *Buchanan* și *McCalla*. Cu viteză sporită, coloana s-a îndreptat către o poziție de interceptare lângă Savo. Intenția lui Scott era să „bareze T-ul“, adică să prindă în foc de baraj de la prova la pupa fiecare navă a coloanei inamice pe cale de a veni. Era acum ora 11,00 p.m. De 35 de minute Scott naviga în drum 050° în direcția insulei Savo. Insula se întrezărea acum amenințător în prova-tribord, și la 11,35 amiralul a ordonat coloanei o întoarcere de 180° la stînga ca să vină la drum 230°¹⁵.

Dar, dintr-un motiv oarecare, distrugătorul din prova formației nu a executat imediat manevra ordonată coloanei și nici comandorul Ralph E. Wilson nu l-a întors pe *Buchanan*. S-a luat după crucișătoare¹⁶. Tobin, dîndu-și seama că a interpretat greșit semnalul, și-a întors curînd colana cu 180° la stînga, a semnalizat viteză maximă și a încercat să treacă prin tribordul crucișătoarelor, exact partea din care ar fi urmat să apară inamicul, dacă venea. Și el venea.

Helena, ultimul crucișător din coloană și singurul echipat cu o stație de radiolocație de cercetare nouă și sigură, raportase deja, de cîtva timp, stabilirea contactului; el a raportat apoi nave străine la vedere și cu 15 minute înaintea miezului nopții a cerut permisiunea de a deschide focul.

Un șir de mesaje încurcate și greșit interpretate a urmat între amiralul Scott, aflat pe nava comandant *San Francisco* și căpitanul Hoover de pe *Helena*.

Amiralul ezita să dea lui Hoover permisiunea să deschidă focul, acesta din urmă fiind, acum, practic abordat

de japonezii care dădeau năvală. Din fericire, totuși, căpitanul Hoover a dat propria sa interpretare răspunsurilor lui Scott și un minut mai târziu a deschis focul asupra unei ținte aflate la mai puțin de 5 000 de iarzi și care se apropia repede. A doua salvă a tunurilor *Helenei* a izbit nava amiral a lui Goto, *Aoba*. Două minute mai târziu, aceasta era învăluită de proiectilele trase de pe *Salt Lake City* și *Boise*. Pe puntea sa de comandă, distrusă, amiralul Goto zăcea rănit mortal. El a trecut comanda căpitanului Kikunori Kijima.

Scott, care în acest timp a stabilit că distrugătoarele lui Tobin îl depășeau și navigau între navele sale și japonezii ce se apropiau, era în încurcătură. Nu cumva navele lui trăgeau asupra distrugătoarelor lui Tobin ? ¹⁷. Îi era teamă că da, și prin radiotelefon a cerut tuturor navelor să înceteze focul și să se identifice prin semnale luminoase. În acel moment *Furutaka* era cuprins de flăcări strălucitoare ; priveliștea pe care i-au dezvăluit-o flăcările i-a sugerat lui Scott că situația îi era favorabilă, așa că a ordonat reluarea focului. Dar întreruperea a 4 minute a fost fatală pentru speranțele pe care și le făcuse.

Japonezii, după ce inițial au șovăit, și-au revenit repede și au început să execute un foc puternic asupra distrugătoarelor *Farenholt* și *Duncan*. În schimb, americanii au masat focul asupra distrugătorului *Fubuki*, care a explodat și a dispărut de pe ecranele radiolocatoarelor de conducere a tragerii. Scott, care după toate aparențele socotea că acțiunea s-a terminat cu succes, a ordonat în acel moment tuturor navelor, în chip inexplicabil, să înceteze focul înainte de a trece la urmărire. Japonezii însă nu aveau de gând să iasă din scenă fără câteva lovituri de adio. *Kinugasa* nu fusese încă atinsă ; ea s-a alăturat navei avariate *Aoba* și iremediabil distrusei *Furutaka* într-un atac concentrat, de pedepsire, asupra lui *Boise*. În felul acesta s-a sfârșit sau aproape s-a sfârșit Bătălia de la

Cape Esperance. Ultima ei victimă, distrugătorul *Duncan*, a fost abandonat la orele 2 a.m. și s-a scufundat complet lângă Savo, câteva ore mai târziu.

Brava strădanie a lui Scott a scutit infanteria marină de calvarul unei alte nopți de bombardament și a prins bine moralului celor din Statele Unite. Dar victoria lui neconvingătoare, amplificată de presa americană la proporțiile unui adevărat triumf, nu i-a putut împiedica pe japonezi să debarce întăririle. Căci, în timp ce Scott se învîrtea după Goto, contraamiralul Takaji Joshima era ocupat cu descărcarea navelor bază pentru hidroavioane *Nisshin*, *Chitose* și a șase distrugătoare la Tassafaronga. Cu toate acestea, moralul japonezilor era zdruncinat :

„În tot cursul bătăliei de noapte din largul insulei Savo, providența ne-a părăsit și pierderile noastre au crescut. În special de cînd inamicul a început să utilizeze radarul, care le-a permis să tragă eficient de la prima salvă, fără să mai folosească proiectoare, viitorul a devenit sumbru pentru forțele noastre de suprafață, al căror punct forte fusese lupta de noapte“¹⁸.

Amiralul Ghormley a primit cele dintii rapoarte despre victoria lui Scott pe 12 octombrie și imediat a redactat un mesaj elogios : „O dată în plus planurile inamicului au fost zădărnicate. Felicitări“¹⁹. Că această ciocnire i-ar fi zădărnicit planurile, ar fi fost oricum o noutate pentru amiralul Yamamoto.

În timpul bătăliei de noapte de la nord-vest de Cape Esperance contraamiralul Joshima descărca tancuri, artilerie, alimente și muniții. Turner se grăbea la rîndul său. Imediat după răsăritul soarelui, în ziua de marți, 13 octom-

brie, transportul său a ajuns în largul capului Lunga (Lunga Point). Aici *McCawley* și *Zeilin* au ancorat și au început să debarce pe cei aproape 3 000 de ofițeri și soldați ai Regimentului 164 infanterie. Personalul de la sol al Brigăzii 1 aviație a infanteriei marine a fost și el debarcat. „Cățelușii” * aduceau jeep-uri, camioane, tunuri antitanc, muniții, materiale pentru corturi și rații complete pentru 70 de zile.

În categoria din urmă, așa cum aveau să descopere mai târziu infanteriștii marini, erau incluse sute de cutii cu dulciuri asortate și, în consecință, către ora 9,00 a.m. schimbul era în floare pe țărm. Toți ciți putuseră găsi o scuză s-o șteargă la Lunga se grăbiseră să o facă prin crîngurile de cocotieri, îndreptîndu-se spre această nesperată „mină de aur”. Cei mai mulți erau echipați cu puști, săbii, pistoale, steaguri, căști sau port-harturi ofițerești japoneze. O sabie de samurai s-a dat în ziua aceea pe trei duzini de ciocolate mari Hershey, un steag „chifteluță” **, în fabricarea căroră infanteriștii marini erau acum experți ; atunci cînd cele originale nu mai ajungeau, făcea o duzină.

La ora 11,00 bombardierele japoneze au întrerupt temporar acest înfloritor bazar, însă schimbul s-a reluat la semnalul de încetare a alarmei aeriene „cer senin”. Interludiul a fost însă scurt. O alarmă dată la prînz pentru starea de pregătire pentru luptă nr. 1 a anunțat un mare număr de bombardiere *Betty* însoțite de avioane de vîntoare *Zero* și două bombe de cîte 500 livre lansate pe plajă au pus capăt acestui tîrg insolit. Acolo a suferit Regimentul 164 primele lui pierderi. Cinci ore mai târziu, obuzierele calibru 150 mm ale generalului maior Sumu-yoshi, recent amplasate, au început și ele să glăsuiască

* Doggies = cățeluși. Poreclă dată infanteriștilor. (pifani) (N. tr.)

** Este vorba de steaguri japoneze capturate și numite astfel după discul solar roșu din mijloc (N. tr.).

și pentru prima dată, dar nu și pentru ultima oară, au impus deplasarea avioanelor „Wildcat” de la Henderson la „Fighter One”, o pistă îngustă, cam la 2 000 de iarzi spre est.

Sosirea Regimentului 164 infanterie a sporit efectivele lui Vandegrift din Guadalcanal la puțin peste 23 000 de oameni, plus alți 4 500 aflați la Tulagi. Însă acest regiment aducea ceva în plus miilor de infanteriști marini murdari și obosiți. Sosirea soldaților armatei de uscat era un semn că undeva, cineva era cu adevărat interesat în păstrarea Guadalcanalului și că într-o bună zi, într-un viitor îndepărtat, deși cu totul neprevizibil încă, ei ar putea părăsi insula asta blestemată. Dacă, desigur, aveau să mai apuce ziua aceea.

Yamamoto, care n-avea deloc de gând să le permită americanilor să mai trăiască atât de mult, organizase soldaților o primire călduroasă. Dacă „vulturii de mare” nu reușiseră încă să scoată Hendersonul din uz, probabil că o puteau face bombardamentele intense de pe *Kongo* și *Haruna*, aparținând Diviziei 3 nave de linie a viceamiralului Takeo Kurita. Pentru întărirea tirului, navelor de linie le-au fost alăturate un crucișător și șapte distrugătoare. Gruparea lui Yamamoto însuși, incluzând port-avioane și alte nave de linie, aveau să patruleze cam la 100 mile către nord, ca sprijin de la distanță.

La 13 octombrie orele 11,30 p.m., când cele două uriașe nave au înaintat cu cutezanța lor greoaie pe lângă Savo către pozițiile de foc ce le fuseseră indicate pe hartă, „Louie the Louse” (Louie Păduchiosul) a aruncat asupra aerodromului prima dintr-o serie de bombe iluminate. La bordul întunecatelor *Kongo* și *Haruna* ofițerii de artilerie s-au pus pe rezolvarea de ecuații matematice și, la ora 1,40 a.m., 16 tunuri de mare calibru au deschis simultan focul asupra Hendersonului. În mai puțin de 70 de minute cele două nave au tras asupra zonei restrînse a

aerodromului peste 900 proiectile de 360 mm cu pereții subțiri și de mare putere explozivă.

„Tabloul depășea orice închipuire când focurile și exploziile produse de proiectilele de 360 mm au lovit aerodromul, au scos din funcțiune avioanele, depozitele de combustibil și amplasamentele depozitelor de muniții ale inamicului. Peisajul era iluminat de sus de parașutele luminoase lansate de avioanele noastre de observare ce zburau deasupra aerodromului, întregul tablou făcând să pară că spectacolul de artificii Ryogoku, în comparație cu acesta, era doar un simplu joc de copii. Bezna nopții fusese transformată de foc într-o strălucire de zi. În mod spontan, pe navele noastre izbucneau țipete și strigăte de plăcere“²⁰.

Timp de 70 de minute, infanteria marină și soldații s-au îngropat cât au putut mai adânc în noroiul tranșelor și al adăposturilor, în vreme ce solul se cutremura și cocotierii erau făcuți una cu pământul. Pe măsură ce bombele iluminate se lăsau încet asupra pământului, flăcările lacome devorau corturile și își croiau drum către depozitele de combustibil, alimente și muniții. Distrugătoarele lui Kurita s-au apropiat de țărmul de nord și au început să toarne cu proiectile în mijlocul incendiilor. Puține bombardamente din cel de-al doilea război mondial l-au egalat pe acesta în privința cantității de muniție de mare calibru trasă asupra unui obiectiv așa de mic, doar într-o oră și câteva minute.

La 2,50 a.m. canonada a încetat și oamenii buimăciți au ieșit poticnindu-se din tranșee și adăposturi. La Henderson, primele raze au dat la iveală teatrul unui măcel. Plăci zdrențuite de oțel răsucite diform, provenind de la îmbrăcămintea pistei de decolare, au fost găsite la sute de iarzi de aerodrom unde ele au sfișiat corturi, pături și

paturi de campanie. Sute de cocotieri erau făcuți pulbere ; o parte a spitalului era complet distrusă. Depozitele de carburanți în flăcări scoteau încă valuri de fum, bombele și munițiile explodau la fiecare câteva minute. Un proiectil de 360 mm lovise un depozit cu alimente, făcându-l bucăți ; așa că încă multe, multe zile aveau să fie culese conserve sparte cu eticheta „Spam“. Conținutul lor era împrăștiat pe o rază de o jumătate de milă. Șobolanii care infestaseră crîngurile de cocotieri n-aveau să mai aibă probleme cu cotrobăitul după hrană pentru mult timp de acum înainte.

Americanii se puteau descurca fără conserve de carne „Spam“, dar nu și fără avioane. În ajun, marți 13 octombrie, Geiger avusese în stare de funcționare 39 SBD-uri ; cînd s-a tîrit afară din adăpost în zorii zilei următoare avea cinci. Dintre cele 40 de avioane *Wildcat*, 16 erau schelete răsucite. Din 34 rămase, 24 necesitau reparații de un fel sau altul cauciucuri noi, roți, ampenaje, electroane sau parbrize. Cele mai multe din avioanele torpiloare ce sosiseră recent erau acum epave. Vandegrift a cerut „imediat“ 20 de bombardiere în picaj. Aveau să-i trebuiască. Și avea nevoie, de asemenea, de avioane de vînătoare, piloți de schimb, echipaje și personal de întreținere. Canonada, concentrată asupra aeroportului, produsese peste 60 de victime, dintre care 41 morți. Cei mai mulți dintre ei erau din rîndurile personalului de aviație, inclusiv 6 piloți.

Miercuri a fost o zi relativ liniștită pe Guadalcanal. Două din cele 5 SBD-uri, care încă mai puteau zbura, au decolat la mijlocul dimineții într-o misiune de cercetare către nord-vest. Ceea ce au văzut piloții lor nu a fost deloc liniștitor. Șase mari transportoare de trupe escortate de crucișătoare și distrugătoare erau pe drum către Guadalcanal. Și mai erau, ca de obicei, și avioane *Zero* și *Betty*. Mecanicii, piloții și echipajele lucrau pentru a pune în stare de funcționare cît mai multe din bombar-

dierile în picaj care puteau fi reparate imediat. Erau mai puțin de o duzină.

În liniștita Nouméa, Ghormley aprecia situația drept gravă și l-a informat pe Nimitz că întăririle dușmane trebuiau oprite „dacă vrem ca poziția noastră la Guadalcanal să fie păstrată”²¹. Acest moment de criză a găsit grupul aero-naval, format în jurul portavionului *Hornet*, realimentându-se cu carburanți, în nordul Noii Caledonii. Marea unitate operativă (Task Force) 64 a lui Scott se afla la Espiritu Santo, unde-și lingea rănilile. Nici una dintre aceste formații nu putea ajunge la timp pe teatrul de acțiune pentru a intercepta grupul operativ japonez ce se afla în drum spre insulă.

În cursul dimineții, Geiger a trimis câteva SBD-uri către „The Slot”. Avioanele în picaj au bombardat navele care înaintau în zig-zaguri și la întoarcere au pretins că au avariat un transportor și au scufundat un altul. În realitate, bombele lor au căzut toate lângă ținte și nu au produs japonezilor nici o avarie. Nici nu au afectat cu ceva hotărîrea japonezilor de a trece convoiul prin zonă. În aceste împrejurări, Vandegrift a trimis amiralului Ghormley o scurtă telegramă cu prioritate :

„Este absolut necesar și urgent ca această forță să primească maximum de sprijin în unități aeriene și navale”²².

Înainte de a se primi răspunsul la acest mesaj, Hendersonul a avut de suportat un nou bombardament, de această dată din partea crucișătoarelor Flotei 8, *Chokai* și *Kinugasa*. În timp ce proiectilele cu mare putere explozivă și cele incendiare trase de tunurile crucișătoarelor cădeau asupra aerodromului, cele șase transportoare japoneze s-au apropiat de Tassafaronga și au început să descarce. Pînă în zorii zilei de joi, peste 2 000 soldați odihniți au fost debarcați și mai mult de jumătate din încărcătura

navelor — muniții, rații, tunuri antitanc, obuziere, materiale medicale — au fost duse la țărșm cu șalupele și ascunse în crîngurile de cocotieri.

Avioanele de pe Henderson au dat o mînă de ajutor și apoi, trei ore mai tîrziu, după repetate atacuri la mică altitudine, comandantul convoiului a ordonat celor 3 transportoare avariate să eșueze pe țărșm. Comandanții și-au proptit tare navele în nisipul țărșmului și, sub o neîntre-rupță ploaie de gloanțe și bombe, au continuat să descarce. Către ora 10,00 a.m ei au raportat că 80 la sută din încărcătură a fost debarcată, în siguranță, pe țărșm. Între timp, cele 3 transportoare rămase s-au retras, precaut, pe o poziție de așteptare la nord și la vest de insulele Russell.

Unde este Flota Statelor Unite ? se întrebau cei din infanteria marină. Și, de fapt, mai exista oare ceva cu numele ăsta ? Și dacă exista, ce dracu făcea ? Vandegrift, în mod obișnuit, o fire bine dispusă, era acum profund scîrbit și a încercat din nou să-l facă pe Ghormley să înțeleagă gravitatea situației sale. Artileria grea continua să tragă asupra pozițiilor sale ; navele inamice de suprafață se mișcau în voie în apele din jurul Guadalcanalului și bombardau perimetrul bazei fără teama de a fi pcdepsite. Pentru avioanele americane nu mai rămăseseră decît cîțiva litri de benzină ²³.

De fapt, la fața locului exista în acel moment un element al Flotei Statelor Unite. Era Escadra 3 Vedete rapide torpiloare (MTB3) care sosise la 12 octombrie la Tulagi. Cele 4 vedete ale locotenentului Alan R. Montgomery fuseseră aduse din Noile Hebride la remorca distrugătoarelor *Hovey* și *Southard*. Marinarii de larg, înclinați să se îndoiască de eficacitatea în luptă a acestor găoace cu temperament, cum le numeau în glumă, ar fi socotit fără îndoială că este umilitor să te lași remorcat către teatrul de luptă. Dar dacă echipajele lui Montgomery sufereau de un complex de inferioritate, acest lucru nu se vedea în noaptea de 13—14 octombrie el le-a condus,

la adăpostul întinericului, la atac împotriva lui *Kongo* și *Haruna*.

Această mică, dar hotărîtă „Task Force“ a ieșit în coloană din portul Tulagi, înaintea miezului nopții, cu motoarele reduse și s-a îndreptat către Savo. Navele de linie japoneze nu erau greu de descoperit și vedetele torpiloare s-au desfășurat pentru lansarea torpilelor. Marinarii japonezi de veghe le-au zărit și giganții au întreprins acțiuni de evitare, anihilînd atacul torpilelor. Însă japonezii au fost suficient de impresionați de îndrăzneala atacului ca să amintească episodul în jurnalul de bord al activității de noapte²⁴.

Toată dimineața zilei de joi echipele de întreținere s-au muncit să scoată benzina de la avioanele distruse (un B-17, împotmolit la Henderson cu o zi înainte, a furnizat peste 400 de galoane) și să repare *Wildcat*-urile. Geiger, pînă la prînz, a putut ridica peste 20 de aparate. Pe rînd, unele zburau la înălțime, asigurînd acoperirea aeriană, în timp ce altele, cu cele 6 mitraliere calibru 50, cu benzile încărcate cu gloanțe trasoare, incendiare și perforante, loveau transportoarele eșuate și mitraliau plajele. Benzina pe care japonezii au adus-o la tîrm, cu grijă, în cursul nopții, s-a transformat în flăcări. Mai multe aparate zburînd la joasă altitudine au fost puternic deviate de la direcție și aruncate în sus de presiunea undelor exploziei unui depozit de muniții. Un vîl de fum negru acoperea coasta de la Kokumbona spre vest pînă la Doma Cove.

S-a întîmplat ca un grup de distinși vizitatori să fie martori oculari ai spectacolului. Între ei era și generalul-maior Harmon. Abia sosit în acea dimineață, a privit cum aviatorii infanteriei marine, flotei și armatei de uscat de sub comanda lui Vandegrift plăteau japonezilor cu aceeași monedă pentru groaznica noapte din care scăpaseră.

Și acum, după-amiază, cu benzina din nou pe terminate, alții au intrat în acțiune. Aghiotantul lui Geiger, maiorul

Jack Cram, a aterizat la Henderson Field, la mijlocul după-amiezii, greoiul amfibiu „Blue Goose“ („Gîsca albastră“) al generalului. Venită de urgență, „Gîsca“ aducea acum din Noile Hebride „provizii“ : două torpile pentru Escadrila 8 a flotei. Cram insista să-și monteze cel puțin una din ele, iar un *ensign*, care muncise o zi întreagă, spunea că maiorul le putea prinde pe amîndouă. „Peștii“ au fost montați astfel încît Cram îi putea lansa trăgînd de niște pîrghii improvizate și a decolat, escortat doar de un singur avion de vînătoare, îndreptîndu-se spre Kokumbona.

În timpul apropierii prelungi și planate către țintă, atît Cram cît și „Gîsca“ au fost scuturați puternic de focul antiaerian a cinci distrugătoare japoneze, ale căror proiectile explodau deasupra și dedesubtul lor. Cram și-a menținut drumul și a lansat ambele torpile. Una a intrat într-un transportor eșuat, a explodat și l-a rupt în două. „Gîsca“ s-a întors apoi încet la Henderson. Cram a venit cu trei avioane *Zero* după el. Antiaeriana și aviația de vînătoare a americanilor le-au gonit, dar nu înainte ca „Gîsca“ să fi fost serios găurită. Cînd Cram a raportat lui Geiger despre succesul misiunii sale, generalul s-a dus să se uite la avionul său de comandă. „Gîsca“ avea 50 de găuri în fuselaj, ampenaj și aripi. Geiger l-a amenințat pe Cram cu Curtea Marțială pentru distrugerea deliberată a proprietății statului, după care s-a întors în biroul lui și și-a propus aghiontantul, care săvîrșise unul dintre cele mai îndrăznețe atacuri din istoria aviației în timp de război, la medalia „Navy Cross“ *.

În Hebride, echipajele lui Saunders „Blondul“ și-au petrecut dimineața lui 15 octombrie încărcînd cu bombe avioanele *Fortress* (Fortărețele zburătoare) și imediat după revenirea lui Cram la bază, o patrulă de B-17 a huruit deasupra Henderson-ului și s-a îndreptat către vest, la o altitudine de sub 5 000 de picioare. Cîteva

* Crucea Marinei. (N. tr.)

minute mai târziu ele au lansat un perfect covor de bombe de-a lungul plăjii și apoi, în curbe maiestuoase, au luat altitudine, începînd lungul lor zbor către casă.

Această zi memorabilă se încheiase. Henderson-ul a pierdut 7 avioane în lupta aeriană; piloții lui Geiger doborîseră 5 avioane *Zero* și 3 bombardiere *Betty*.

La miezul nopții, japonezii s-au răzbunat. De data asta navele care au deschis focul — crucișătoarele *Maya* și *Miyako* și două distrugătoare — erau comandate personal de amiralul Kondo. De la distanțe variînd între 8 000 și 10 000 de iarzi, Kondo a pisat aerodromul, timp de peste o oră, cu aproape 1 500 de proiectile. Din nou s-a cutremurat pămîntul, dar nu cu zguduiturile din cursul „Noptii” de 13 octombrie. Și totuși, din nou au fost omoriți și răniți, din nou flăcările lacome au cuprins depozitele și schijele de proiectile au pătruns prin aparatele aflate la sol. Numărătoarea din zorii zilei a fost deprimantă : 15 avioane *Wildcat* complet distruse. Geiger mai avea numai 27 avioane de diferite tipuri și jumătate din ele aveau nevoie de reparații.

Dar ajutoarele erau pe drum. Smith trimisese mai multe nave de transport din Noua Caledonie cu butoaie de benzină, piese de schimb și echipaje de întreținere, iar la 5 după-amiaza locotenent-colonelul Harold Bauer a venit cu Escadrila 212 vînătoare a infanteriei marine — 19 avioane *Wildcat*. Imediat ce aceasta a aterizat, biroul operațiunilor aeriene a instituit o stare de alarmă numită „Situație galbenă” avioane inamice se apropie. Comandantul escadrilei, care încă nu apucase să se prezinte lui Geiger la raport, supraveghea neliniștit echipajele de sol ce alimentau cu benzină o celulă a avioanelor sale. Aparatele s-au îndreptat apoi scuturîndu-se către pistă și au luat viteză. Bauer nu stătuse la sol nici 60 de minute. S-a întors apoi pe aerodrom aproape o oră mai târziu. Doborîse 4 bombardiere japoneze. Colegii de zbor povес-

teau mai târziu, cu admirație, acest episod într-un mod lapidar : „Șeful a tighelit 4 dintre ticăloși de la un cap la altul“.

NOTE

1 „Correspondență. Amiralul de flotă Chester W. Nimitz din Marina Militară a Statelor Unite“.

2 Ghormley, *op. cit.*, p. 128—129.

3 Harmon a fost comandantul general al forțelor armatei de uscat a Statelor Unite din zona Pacificului de sud (USAFISPA) și a comandat aviația armatei de uscat din Pacificul de sud. El a fost din oficiu (ex officio) membru al statului major al lui Ghormley.

4 Această importantă scrisoare a fost reprodusă ca „Anexa A“ în lucrarea lui John Miller Jr., *Guadalcanal: The First Offensive*, Departamentul Armatei de Uscat, Washington, DC 1949, p. 357—359.

5 Trei regimente (1, 5 și 7) infanterie marină erau acum prezente. Efectivele batalioanelor primelor două regimente nu depășeau 60% din prevederile statului de organizare ; Regimentul 7 infanterie marină dispunea de 80% din efectiv. Batalionul suplimentar era comandat de Hunt (din Regimentul 2 infanterie marină, adus de curind de la Tulagi). Batalionul 1 raideri, cu efectivul redus la jumătate din cauza pierderilor în luptă și a malariei, se mai afla încă în rezerva diviziei, așteptând evacuarea.

Efectivele japoneze se ridicau în acel moment la 15—16 000 de ofițeri și soldați, din care aproximativ două treimi erau infanteriști. Această apreciere este probabil moderată. *17th Army Opns.*, vol. II, p. 51 indica, pentru luna octombrie, aproximativ 18 000.

6 *History of Marine Corps Operations in World War II*, p. 321.

7 „Correspondența Miyazaki“.

8 Ibidem.

9 Această informație a fost comunicată lui Hyakutake personal prin ofițerul de stat major Hirama din Divizia Sendai.

10 *Seventeenth Army Operations*, p. 75.

11 Regimentul 228 infanterie din Divizia 38 și Regimentul 19 geniu independent au primit ordinul să plece în această perioadă.

12 Hattori, *op. cit.*

13 Totuși, acum era posibilă realizarea unei acoperiri aeriene; la 9 octombrie, a fost dat în funcțiune aerodromul aviației de vânătoare de la Buin, din sudul insulei Bougainville.

14 Task Force 64 de sub comanda lui Scott era formată din crucișătoarele grele (CA) *San Francisco* (Navă amiral) și *Salt Lake City*, crucișătoarele ușoare (CL) *Helena* și *Boise*, și distrugătoarele *Duncan*, *Farenholt*, *Buchanan*, *Laffey* și *McCalla*.

15 O înțelegere greșită a acestui semnal avea să-i coste scump pe americani. Scott intenționa ca nava directoare a fiecărui divizion să întoarcă simultan la stînga, la drum 230°, iar navele fiecărui divizion să întoarcă succesiv în același loc cu nava lor directoare (Divisions 230 Corpen), adică „divizioanele să la drum 230°”. Aceasta în mod automat ar fi inversat rolurile distrugătoarelor. Astfel, cele două nave aflate mai înainte în pupa crucișătoarelor ar fi trecut în avangarda acestora, în timp ce cele trei aflate anterior în avangardă ar fi luat poziția în pupa crucișătoarelor.

16 Wilson trebuie să fi interpretat ordinul primit prin radio-telefonie (TBS = Talk between ships) drept „230° Corpen”, ceea ce însemna că întreaga coloană urma să întoarcă la stînga, la drum 230°, fiecare navă întorcînd succesiv în același loc cu nava directoare. În consecință, el a continuat să urmeze drumul navei *Helena* și a întors acolo unde aceasta a întors.

Sînt îndatorat contraamiralului (ret.) William W. Wilbourne, USN, pe atunci locotenent-comandor și ofițer cu artileria pe nava *San Francisco*, pentru detaliile furnizate în legătură cu „tragica încurcătură” care a urmat puțin timp după semnalul schimbării de drum dat de Scott.

17 Există motivul să se creadă că unul sau mai multe dintre distrugătoare se aflau acolo. *Duncan* a primit lovituri în babord.

18 *Southeast Area Naval Operations*, vol. I, p. 35.

19 Acest mesaj apare în jurnalul de război al ComSoPac, într-o succesiune corectă, dar îi lipsește data și ora cînd a fost transmis.

20 Tanaka, op. cit., II, p. 815.

21 ComSoPac, către CincPac, 141410, octombrie 1942, ONRL. Conținutul acestui mesaj l-a afectat profund pe amiralul Nimitz, și l-a convins „că era necesar un comandant mai tenace” („Correspondența” Nimitz).

22 ComGen First MarDiv către ComSoPac, 141042, octombrie 1942, ONRL.

23 ComAirSoPac către ComSoPac, 150921, octombrie 1942, ONRL.

24 *Southeast Area Naval Operations*, vol. I, p. 36.

12. „FIECARE OM VA FACE FAȚĂ ÎN MOD ONORABIL“

15 octombrie 1942 a fost o zi însemnată în cariera generalului-locotenent Masao Maruyama, ofițer cu o viziune profundă a propriei sale importanțe istorice. Ziua începuse bine. Generalul luase cu plăcere un modest mic dejun compus din ceai saramură de pește, și orez. Și-a curățit apoi dinții cu o scobitoare, și-a clătit gura, și-a șters fața cu un prosop înmuiat în apă fierbinte, și-a încheiat tunica și s-a așezat la biroul său de campanie. Un aghiotant prevenitor i-a înmînat un document să-l semneze.

Acest act stabilea ordinea de marș a forțelor lui Maruyama pe o rută acoperită de la Kokumbona către zonele de concentrare de la sud de Henderson Field. De pe aceste poziții, în „Ziua X“, Divizia Sendai se va desfășura și va declanșa, pe înserat, un atac prin surprindere, îi va nimici pe americani și va cuceri aerodromul. „Ziua X“ fusese orientativ fixată pentru 22 octombrie. Înaintarea prin junglă urma să se desfășoare pe un drum îngust, care se arcuia la sud de Mount Austen. Generalul precizase că această rută pe care geniștii tocmai o pregăteau, va purta numele de „Calea Maruyama“¹.

Planul de operații al generalului Hyakutake prevedea atacuri simultane asupra bazei în trei puncte foarte distanțate între ele. Efortul principal a fost încredințat generalului Maruyama; efectivul trupelor repartizate pentru lovitura decisivă se ridica la 7 000 de oameni². Maruyama socotea ca suficient acest număr pentru a covârși pe apărătorii surprinși ai unei linii pe care, în mod corect, o presupunea apărată cu forțe puține, și pentru a erupe apoi către zonele vitale ce înconjurau aerodromul. Aici erau comandamentul, depozitele de combustibil, de hrană și de

muniții ; centrii nervoși ai apărării americane. Aici se afla și artileria. Dar, mai întâi, trebuia spartă coaja pepenelui. Miezul putea fi mâncat apoi fără grabă.

Forțele lui Maruyama constau din două grupări, sau aripi, și o rezervă. Kawaguchi comanda aripa dreaptă ; generalul maior Yumio Nasu, pe cea stângă. Aripa lui Kawaguchi era formată din trei batalioane de infanterie întărite cu tunuri antitanc, aruncătoare de mine, artilerie de munte și geniști. Aripa lui Nasu dispunea tot de trei batalioane de infanterie cu întăriri de același fel. Maruyama ținea în rezervă Regimentul 16 infanterie al colonelului Hitoshi Hiroyasu, cu misiunea de a exploata succesul realizat pe una sau pe alta din aripi. Formațiunile de asigurare cuprindeau subunități de geniu, transmisiuni, sanitare și de aprovizionare cu apă.

’ Pentru a sprijini acțiunea decisivă a lui Maruyama, Hyakutake a format un grup alcătuit din infanterie, tancuri și artilerie aflat sub comanda generalului-maior Sumuyoshi. Sumuyoshi trebuia să execute o acțiune coordonată de diversiune de-a lungul Matanikau-ului, timp în care obuzierele grele ar fi continuat să lovească aerodromul și instalațiile lui anexă. Sumuyoshi avea acum o artilerie puternică : 8 obuziere de 150 mm și tunuri de calibru mai mic, debarcate de pe navele-bază pentru hidroavioane *Nisshin* și *Chitose* în timpul încăierării lui Scott cu Goto. Mai avea și 16 tancuri⁸. Ca infanterie, Hyakutake îi încredințase ceea ce a rămas din Regimentul 4 al colonelului Nomasu Nakaguma, un batalion și mai multe subunități de întărire cu efective incomplete. Nakaguma, sprijinit de tancuri și de artilerie, trebuia să treacă râul prin punctul bancului de nisip. Omniprezentul colonel Oka, cu Regimentul 124 infanterie (mai puțin un batalion, din organică, dar avînd în plus un batalion din Regimentul 4 infanterie) avea să treacă, pe ascuns, râul, prin vad, căm la o milă și jumătate în amonte, să-și croiască drum către est, să se întoarcă spre nord, să izoleze

poziția americană de luptă de pe Matanikau și să-i lichideze pe apărătorii ei.

Bombardierele *Betty*, cu baza la Rabaul, urmau să întreprindă atacuri susținute asupra Henderson-ului, iar avioanele de vânătoare *Zero*, cu baza la Buin, aveau misiunea să le asigure acoperirea. Sub comanda personală a lui Yamamoto, navele de linie și crucișătoarele grele aveau să întreprindă un bombardament susținut cu obuze de mare calibru. Un batalion întărit din Regimentul 228 infanterie, numit „Detașamentul Koli“, era în stare de alarmă pentru a putea debarca, la ordin, la est de perimetrul bazei americane ⁴.

Dacă toate mergeau bine, atunci americanii aveau să fie loviți, concomitent, de pe uscat, din aer și de pe mare. Pe hirtie, planul se înfățișa perfect. Dar el fusese întocmit fără o evaluare obiectivă a terenului, a vremii, a inamicului și fără a lua în considerație un alt aspect, poate și mai important. Acesta, care, după toate aparențele, nu și l-au pus nici Hyakutake și nici Maruyama, era : „puteau fi coordonate aceste acțiuni în timp și în spațiu ? Existau mijloacele de transmisiuni sigure și rapide necesare unei astfel de coordonări ?“

La prînz, în ziua de 16 octombrie, cercetași ai grupului generalului-maior Nasu s-au îndreptat către sud, plecînd de pe coastă ; se făcea astfel primul pas din lungul marș. Maruyama și un mic grup din statul lui major s-au alăturat grupării lui Nasu. Urmău în coloană unitățile lui Kawaguchi, Regimentul 16 infanterie al colonelului Hiroyasu, plus serviciile, formau aeriergarda. Hiroyasu primise ordin să înainteze către Lunga superioară la 48 de ore după ce coada coloanei principale avea să elibereze drumul de coastă.

Înainte de a-și porni coloana, Maruyama a discutat cu Hyakutake. Generalul comandant al Armatei 17 și-a informat subordonatul că bombardamentele de noapte întreprinse de navele de luptă se dovediseră „o mare lovi-

tură pentru inamic“, a cărui putere și al cărui moral „slăbeau neînterupt“. Nici infanteriștii marini, nici soldații din armata de uscat și nici marinarii care suportaseră recente bombardamente nu puteau nega prima parte a celor afirmate de generalul japonez ; unii, cu adevărat, în singurătatea adăposturilor lor individuale, poate au fost de acord și cu a doua parte.

În afară de propria sa armă, cartușele, câteva grenade de mână, echipamentul individual și rația pe 12 zile, fiecare ofițer inferior, subofițer și infanterist din coloana lui Maruyama mai căra în spate, legate de raniță, unul sau mai multe proiectile de artilerie sau mine de aruncător. Soldatul de rînd purta o încărcătură de vreo 60 livre. Generalul-locotenent Maruyama conducea deci, un cortegiu formidabil. Însă el nu știa, cum o știa deja Kawaguchi, și încă foarte bine, ce-i rezerva jungla amăgitor de pașnică.

*

Pe măsură ce cele 6 batalioane de infanterie de asalt ale grupului lui Maruyama se răsuceau și se împleteceau într-o coloană ce șerpuia către Lunga superioară, militarii americani se pregăteau să facă față atacului pe care toți îl simțeau că va fi lansat în curînd. Dar unde avea să cadă lovitura principală ? Care avea să fie sectorul vizat ? Mulți făceau presupuneri, dar nimeni nu știa cu exactitate. Bombardierele în picaj și avioanele de vînătoare au lovit vedetele și șalupele japoneze, zonele adecvate unor concentrări de trupe situate între Point Cruz și Esperance, ca și pozițiile probabile de artilerie.

16 octombrie a fost o zi nefastă pentru americani. Nava bază pentru hidroavioane *McFarland*, ce proteja două șalande încărcate cu butoaie de benzină de avion, trecînd prin Canalul Sealark către portul Tulagi, a fost atacată de bombardiere în picaj, pupa i-a fost lovită și

11 din oamenii ei au fost omoriți sau răniți. O altă bombă a lovit o șalandă și 20 de mii de galoane de benzină superioară au explodat răspîndind flăcări în toate direcțiile. Ardea chiar și marea. În timp ce soarele apunea, o patrulă de bombardiere în picaj a atacat instalațiile de pe plaja de la Kukum.

În dimineața următoare, 19 avioane de tipul *Aichi 99* escortate de 8 avioane de vânătoare *Zero* le-au întrerupt micul dejun. Un mesaj operativ japonez informându-l pe Hyakutake despre acest raid și conținînd detalii interesante privind ora atacului, ruta de apropiere, precum și numărul și tipul avioanelor participante, fusese descifrat din seara anterioară la cartierul general al amiralului Nimitz. Geiger și-a ridicat vînătoarea în aer la ivirea zorilor și la ora 7,00 formația japoneză frumos aliniată s-a apropiat dinspre nord, la 10 000 de picioare altitudine. Piloții avioanelor *Wildcat* au trecut în regim de zbor orizontal și au doborît 8 bombardiere în picaj și două avioane *Zero*; alte 6 avioane japoneze au fost doborîte de focul antiaerian. Un *Aichi* s-a îndepărtat bălăbănindu-se și scoțînd fum. Al doilea raid a avut loc la prînz. Vandegrift a raportat despre acest raid în mod succint:

„15 bombardiere bimotor însoțite de mai multe avioane de tip *Zero* au bombardat poziția la orele 13,15. Avioanele noastre nu au putut cîștiga altitudine la timp pentru interceptie. Un bombardier a fost probabil doborît. Nu avem pierderi“⁵.

La Nouméa, centrul de transmisiuni al amiralului Ghormley lucra peste program. Cereri urgente fuseseră adresate lui MacArthur pentru intensificarea atacurilor asupra aeroporturilor Vunakanau și Lakunai, iar lui Nimitz pentru noi avioane. CincPac a apelat la rîndul lui la King, însă Cominch nu mai dispunea de rezerve.

În Pacificul de sud, flota nu mai putea cotrobăi în fundul sacului. Ajunsesse deja acolo.

Chiar și cu ultimele întăriri primite, poziția lui Vandegrift era fragilă. La sol, apărarea perimetrului se întindea în general de la gura Matanikaului spre sud și est peste Lunga. De aici, ea o lua spre est, peste culmi, către Ilu, și la nord, de-a lungul râului, către mare. Arcul de coastă ce-i revenea de la Ilu la Matanikau se întindea pe o lungime de aproape 12 000 de yarzi ; semicercul dinspre sud cuprindea alți 15 000. Pentru acoperirea acestei întinderi de front, Vandegrift dispunea de 13 batalioane de infanterie, șase (trei ale Regimentului 1 infanterie marină, comandat de Cates și trei ale Regimentului 5 comandat de Edson) erau obosite și mai mult decât atât decimate de malarie. Regimentul 7 infanterie marină se găsea într-o stare bună, dar soldații nu aveau încă experiență de luptă. Batalionul lui Hunt din Regimentul 2 infanterie marină, aflat acum în rezerva diviziei, avea sub 70 la sută din efectivul de pe statul de organizare, de aproape 1 000 de oameni.

Posibilitatea unui asalt nimicitor dinspre mare nu putea fi deloc eliminată, iar pozițiile de pe Ilu și Matanikau trebuiau păstrate cu orice preț. Infanteria marină nu avea artilerie capabilă să anihileze marile obuziere ale lui Sumuyoshi. Vandegrift beneficia însă de avantajele inerente unei poziții cu „linii interioare“. În cursul zilei, putea deplasa rapid trupele dintr-un sector în altul. Putea masa focul de artilerie în sprijinul sectoarelor amenințate și piloții lui dovediseră că puteau controla spațiul acrian al zonei. Deși rău loviți de aceste avioane, japonezii continuau, noaptea, să aducă la țarm trupe, tunuri, materiale și muniții. Situația, așa cum o vedea CincPac-ul, nu mai permitea nici o amânare. În acest sens Nimitz l-a și informat pe King și a adăugat : „Alocarea de noi forțe... este de cea mai mare urgență“⁶. Concomitent, Nimitz l-a asigurat pe Ghormley că nu va cruța nici

un efort pentru a-i oferi toate mijloacele necesare apărării Guadalcanalului ⁷.

La Washington, atât președintele Roosevelt cât și ministrul Knox își dădeau seama că se apropiau, din nou, zile hotărîtoare în insulele Solomon. Președintele, a cărui preocupare principală era iminenta debarcare aliată în Nordul Africii, își petrecea zilnic ore întregi în camera hărților de la Casa Albă, unde primea scurte informații și asupra situației din Pacificul de sud. Comandantul suprem al forțelor armate ale Americii era îngrijorat de poziția din acea regiune, dar nu considera necesar — pentru moment cel puțin — să intervină pe lângă Comitetul Întrunit al Șefilor de State Majore.

La o conferință de presă oficială, organizată la 17 octombrie, ministrul marinei parase o serie de întrebări stîmjenitoare.

Răspunzînd unui reporter la întrebarea : „Credeti că putem păstra Guadalcanalul ?“, Knox, de obicei caustic, a refuzat cu precauție să se angajeze el însuși : „Desigur, sper acest lucru și aștept ca el să se petreacă astfel. Nu voi face nici un pronostic, dar fiecare om va face față în mod onorabil. Acolo este în curs de desfășurare o luptă foarte dură și fiecare speră că noi vom putea să ne menținem poziția cucerită“. ⁸

Ziarul „*New York Times*“ descria Guadalcanalul ca focarul unei bătălii care părea „probabil să ia amploarea uneia dintre operațiile decisive ale războiului din Pacific“ ⁹. În cursul acestor zile grele, Radio Tokyo a transmis foarte puține informații despre progresul înregistrat în operațiile din insulele Solomon.

Pe 18 octombrie la ora 2 p.m., un hidroavion cu 4 motoare *Coronado* a coborît încet deasupra orașului Nouméa și a virat grațios, deasupra navei comandant

Argonne a amiralului Ghormley. Pilotul a scos flapsurile, a redus turația motorului și a condus greu hidroavion la amerizare pe apele scînteietoare ale portului. Chiar înainte ca să fie legat la geamandură, s-a apropiat de el o șalupă cu motor. Viceamiralul William F. Halsey a ieșit stîngaci din *Coronado* și a coborît în barca ce se legăna.

Halsey, care se afla într-un tur de familiarizare în Pacificul de sud, în pregătirea preluării comenzii unei mari unități operative de portavioane, nu s-a așteptat să viziteze Nouméa la 13 octombrie. Într-adevăr, programul lui prevedea să se afle la acea dată la Guadalcanal. Dar pe drum el a primit, de la Nimitz, un mesaj surprinzător, prin care i se ordona să se îndrepte imediat către Nouméa.

Încă înainte ca amiralul să ajungă în cabina șalupei, ofițerul de la comanda acesteia, un tînăr locotenent (j.g.), i-a înmînat un plic sigilat. Halsey l-a deschis. Înăuntru era un al doilea plic sigilat, cu mențiunea „secret“. L-a deschis și pe acesta, a scos un petec de hîrtie, pe care l-a citit de două ori și l-a trecut colonelului Julian P. Brown, confidentul și consilierul său pentru problemele infanteriei marine. „Isuse Cristoase și generale Jackson!“, a spus Halsey. „Asta-i cea mai periculoasă sarcină pe care mi-au dat-o vreodată“.

Mesajul, avînd caracter de prioritate, venea din partea CincPac-ului și conținea următorul ordin laconic :

**„VEI PRELUA IMEDIAT COMANDA ZONEI
PACIFICULUI DE SUD ȘI A FORTELOR DIN
PACIFICUL DE SUD“¹⁰.**

O puternică emoție l-a copleșit pe Halsey ; mai tîrziu, își amintea reacția pe care a avut-o imediat : „de uluială, neliniște și regret, exact în această ordine“¹¹. Amiralul și micul lui grup s-au îndreptat în tăcere spre *Argonne*.

Cîteva minute după îmbarcarea la bordul navei, Halsey a preluat comanda de la un vechi și bun prieten al său.

N-a avut loc nici o ceremonie oficială de schimbare a comenzii. Nici la Guadalcanal, vestea nu a provocat semne de neliniște sau regret. Un ofițer de la postul de informare asupra situației aeriene, care se împleticea încă de pe urma repetatelor crize de febră, aflînd vestea, a scris : „N-am să o uit niciodată ! În clipa aceea eram prea slăbiți de malarie ca să ne tîrîm afară din adăposturile individuale, iar în minutul următor alergam în jur strigînd ca niște copii“ ¹².

Imediat ce a luat friiele în mîinile sale sigure, Halsey i-a ordonat lui Vandegrift să se prezinte la bordul lui *Argonne*, îndată ce situația locală îi va permite. Halsey voia o informare de primă mînă ; nimeni la Nouméa nu i-o putea da. Nici un ofițer superior din statul major al lui Ghormley nu cunoștea personal situația din Guadalcanal. Nici el și nici șeful său de stat major, contraamiralul Daniel J. Callaghan, nu au fost în stare să-și găsească în cursul ultimelor 10 săptămîni o zi măcar, în care lăsînd hîrtoagele, să ia un avion și, zburînd spre nord, să vadă ce se petrece acolo.

Intrunirea convocată de Halsey s-a deschis la bordul lui *Argonne*, în seara lui 23 octombrie, după cină. Lista celor mai de seamă participanți, în afară de Halsey și Vandegrift, includea pe generalul-maior Patch, Kelly Turner, Millard Harmon, și generalul-locotenent Thomas Holcomb, comandantul Corpului de Infanterie Marină, care vizitase recent Guadalcanalul. Vandegrift a prezentat, pe scurt, situația și apoi a vorbit Harmon.

„Archie Vandegrift și „Miff“ Harmon și-au spus poveștile lor amare... Am întrebat : Vom evacua sau rezistăm ? Archie a răspuns : Pot să rezist, dar trebuie să primesc un sprijin mai activ decît cel ce mi s-a dat.“ ¹³.

Halsey s-a întors către Kelly Turner. Comandantul Forței Amfibii (nave de debarcare) avea probleme, de asemenea, și ele erau multe și tulburătoare. Ii lipseau navele de transport, ducea mare lipsă de nave de luptă care să protejeze navele de care dispunea. Aviația și submarinele inamice erau o amenințare permanentă. Halsey a ascultat tăcut acest raport pesimist.

Cînd Turner a încheiat, Halsey s-a adresat lui Archer Vandegrift : „Întoarce-te. Îți promit tot ce am“.

În ceea ce privește debarcarea de la Ndeni, ComSoPac era categoric : „Contramandea-o“.

Timp de o săptămînă King nu a dat în vileag schimbarea de comandă efectuată. Cînd știrea a devenit publică, ca a produs o avalanșă de speculații la Tokyo, unde un comentator s-a hazardat să exprime opinia că numirea lui Halsey prevestea „retragerea tuturor forțelor navale americane din Pacificul de sud“ ¹⁴.

*

În momentul în care Vandegrift primise ordinul de a veni la Nouméa, general-locotenentul Maruyama era de patru zile pe drumul căruia, cu „modestie“, îi dăduse propriul lui nume. Generalul comandant nu era însă cu totul mulțumit de calitățile acestei artere de comunicație. Coloana generalului-maior Nasu înaintase încet, iar cea a lui Kawaguchi bătea pasul pe loc. Oamenii înaintau anevoie sub greutatea încărcăturilor pe un teren accidentat, agasați mereu de căldura umedă a zilei și de ploile reci, torențiale, din cursul nopții. Tunurile de munte, cele antitanc precum și aruncătoarele grele erau acum rămase mult în urmă ; servanții care manevrau aceste groaznice poveri peste culmile alunecoase și prin noroiul nenumăratelor văi ajunseseră la un grad înaintat de epuizare. Una cîte una piesele de artilerie erau abandonate de-a lungul drumului plin de fâgașe și mocirlos, pe marginile

căruia erau împrăștiate obuze de artilerie, mine antitanc și alte stocuri mobile de materiale grele. La 21 octombrie, Maruyama a amînat atacul cu 48 de ore.

Se înainta totuși cu dîrzenie. În timpul acestui marș, soldații japonezi, trăind doar cu cîteva mîini de orez înmuiat cu apă de ploaie pentru a fi comestibil, au demonstrat încă o dată inegalabilele lor calități în ceea ce privește tenacitatea și rezistența. Se vor dovedi toate acestea, sporite de spiritul animator *Bushido*, suficiente pentru a asigura victoria? Hyakutake, cel puțin, așa gîndea ; la 22 octombrie a dat Detașamentului Koli ordinul de a se îmbarca în ziua următoare la Shortland, gata să debarce lîngă Koli Point, atunci cînd el avea să lanseze semnalul ce va anunța capturarea aerodromului. Mesajul trebuia să conțină doar cuvîntul : „BANZAI“.

Hyakutake mai avea un motiv să fie optimist. Comandamentul infanteriei marine americane nu avea încă nici cea mai mică bănuială că un atac de mari proporții amenința dinspre sud. Acțiunile anterioare de lîngă gura rîului Matanikau au generat ideea stăruitoare, potențial primejdioasă, că orice acțiune realmente serioasă s-ar fi putut declanșa numai din acca direcție. O astfel de părere a fost întărită de comportarea lui Sumuyoshi de după 12 octombrie, cînd obuzierele comandantului artileriei japoneze au început bombardarea spasmodică a aerodromului.

Primul proiectil care a explodat pe pistă, a arătat că inamicul dispunea acum de tunuri de calibre mari. Proiectile echipate cu focoașe cu acțiune întîrziată explodau frecvent sub pistă, schilodindu-i pe membrii echipelor de reparații urgente. Această hărțuială neregulată dar precisă a obligat mutarea aviației americane pe pista „Fighter One“. Soldații din infanteria marină, care nu duceau niciodată lipsă de cuvîntul potrivit, au botezat această nouă amenințare „Pistol Pete“. „Pete“ era o amenințare și încă una cu efecte multiple. Nu numai că

făcuse Hendersonul inutilizabil, dar produsese un puternic sentiment de iritare printre artileriștii lui del Valle, până atunci deplin încrezători în propriile lor forțe. Ei nu-l puteau localiza pe „Pete“. Nu aveau o secție de cercetare acustico-vizuală * și nici comandantul aviației nu-și putea permite să consume benzina ca să țină avioane de observare în aer, timp de câteva ore, doar cu scopul de a încerca să descopere poziția acestei noi surse de necazuri.

În timp ce aviația ataca neîntrerupt regiunea activă a japonezilor de la vest de Matanikau, piloții și observatorii raportau despre celelalte zone, în mod constant, că erau „negative“ (adică nu prezentau indicii că inamicul s-ar afla acolo). Zilnic batalioanele 3, din Regimentul 1 infanterie marină, și din Regimentul 7 infanterie marină, care ocupau acum poziția de luptă de pe Matanikau, aveau schimburi de focuri cu japonezii de peste râu. Sumuyoshi a făcut tot ce era posibil să mențină îndreptată atenția apărătorilor asupra acestui sector.

La 20 octombrie generalul japonez a trimis în cercetare două tancuri însoțite de infanterie, care, în mod ostentativ s-au pregătit să treacă limba de nisip. Unul a fost lovit și distrus ; celălalt s-a retras în grabă. Sumuyoshi a răspuns cu cea dintâi concentrare de artilerie realizată de japonezi. Infanteriștii marini au învățat acum ce însemna să te afli pe locul de impact al obuzelor de artilerie grea. În ziua următoare, chiar după apusul soarelui, 9 tancuri inamice au atacat în aceeași zonă. Din nou focul antitanc a scos un tanc din luptă iar celelalte, cu motoarele ambalate la maximum, au dispărut înainte ca tunarii să le poată prinde în colimator.

Devreme, în dimineața lui 23 octombrie, cele două batalioane de asalt ale generalului-maior Nasu au ajuns

---

* Pentru determinarea poziției artileriei inamice pe baza bu-
buitului tunurilor și a flăcărilor de la gura țevelor. (N. tr.)

În zona de adunare din spatele aliniamentului de plecare la atac, generalul raportînd lui Maruyama că putea întreprinde atacul conform planului. Trupele lui se odihneau. Călătoria lor îngrozitoare luînd sfîrșit, acestea se ascundeau acum de observarea aeriană sub umbrarul protector al uriașilor copaci ai junglei. Moralul le era ridicat. Patrula ofițerești au fost trimise cu multă grijă înainte, prin hățușul vegetației, ca să-și îndrepte binoclurile asupra aerodromului. Ziua era strălucitor de limpede. Cu emoție crescîndă, observatorii japonezi descriau însoțitorilor lor activitățile obișnuite ce se desfășurau în interiorul perimetrului. Americanii nu bănuiau încă nimic.

Deasupra, pe cer, era o activitate intensă ; japonezii se abăteau rareori de la obișnuitele raiduri de la ora prînzului. În acea zi zburau 20 avioane *Zero* care escortau 16 bombardiere *Betty*. Toate avioanele de vînătoare inamice au fost doborîte, 4 din ele de către un comandant de escadrilă, maiorul Joseph E. Foss, sosit recent pe insulă. Un bombardier a căzut în flăcări și alte 3 au luat-o șontic spre vest, lăsînd dire de fum.

Chiar după ce acest raid a fost respins, Maruyama a primit alte vești proaste. Aripa dreaptă, a lui Kawaguchi, n-ajunsese încă în zona de adunare și nu putea porni deci la atac la apusul soarelui. Comandantul diviziei nu avea altă alternativă decît să amîne atacul pînă la ora 5 p.m. ziua următoare. După ce a procedat astfel, el i-a telefonat lui Kawaguchi de la punctul său de comandă de la „Centipede-Shaped Ridge“, înlăturîndu-l imediat de la comandă și ordonînd preluarea aripii drepte de către colonelul Toshinaro Shoji ¹⁵.

În acest moment au ieșit la iveală și alte greutăți inerente oricărui plan de o astfel de complexitate. Legătura radio dintre Maruyama și Sumuyoshi s-a întrerupt. Maruyama a intrat totuși în contact cu Hyakutake și comandantul Armatei 17 a reușit să-l informeze pe amiralul Yamamoto (a căruia Flotă Combinată trebuia să

asigure sprijin cu foc direct și să taie așteptata retragere a americanilor) despre amânarea de 24 de ore. Yamamoto, descurajat de această evoluție a situației, a fixat o întâlnire cu petrolierele de escadră și și-a retras forța sa de atac către nord, pentru realimentarea cu combustibil.

O maximă respectată în flota și infanteria marină ale Statelor Unite conține în ea un adevăr militar adânc, și anume că : „se găsește întotdeauna un prost căruia nu-i parvine ordinul“. În cazul acesta, „prostul“ — și nu din vina lui — a fost generalul maior Sumuyoshi. Comandantul artileriei, bolnav de malarie, zăcea în acel moment în adăpost, într-un somn letargic. Dacă ultimul mesaj al lui Maruyama, prin care amîna din nou atacul principal a ajuns cîndva la comandamentul său de la vest de Matakau, generalul Sumuyoshi nu l-a văzut niciodată și nici vreunul din ofițerii statului său major nu a întreprins ceva pentru a-l face cunoscut¹⁶. Ca urmare, tancurile mijlocii ale lui Sumuyoshi au plecat la atac cîteva minute după ora 18, pe 23 octombrie, exact cum era programat și s-au îndreptat huruind spre limba de nisip. A fost ultima lor huruială.

Infanteriștii marini atîta au așteptat. Artileriștii experți ai colonelului del Valle, mereu gata să răspundă la cererile de a deschide focul, au concentrat focul pe limba de nisip, pe malul rîului aflat în mîinile japonezilor și de-a lungul drumului de coastă. Servanții tunurilor antitanc amplasate în adăposturi s-au abținut să tragă atît cît au avut răgazul să numere unu, apoi al doilea, al treilea, al patrulea, al cincilea, al șaselea, al șaptelea, al optulea și un al nouălea tanc care au ieșit din junglă și s-au îndreptat spre bancul de nisip. În urma lor au apărut și cîțiva infanteriști. În sfîrșit, comandanții tunurilor, transpirați, au primit ordin și toate piesele, în stare să tragă, au deschis focul. În mai puțin de 3 minute tancurile, cu excepția unuia, s-au oprit, străpunse. Cînd proiectilele pătrunse în turelele lor explodau, supraviețuitorii echipajelor săreau afară și

fugeau, pentru a sfîrși împușcați din spate. Infanteria însoțitoare s-a retras în tăcere.

Un singur tanc a ajuns pe malul de est. Un infanterist de marină atent, a plasat o grenadă de mînă în șenila din stînga, atunci cînd tancul a trecut la o distanță potrivită de adăpostul lui individual. Explozia a rupt dispozitivul de acționare și tancul s-a răsucit spre stînga, îndreptîndu-se spre limba de nisip. Trei proiectile trase dintr-un tun de 75 mm de pe un autovehicul semișenilat, au plesnit în blindajul lui subțire și au explodat infundat. N-a mai ieșit nici un membru al echipajului. Infanteria japoneză nici n-a mai încercat, de fapt, să pornească la atac, și pe bună dreptate : artileria americană măcelărise 600 dintre ei încă de pe cînd așteptau în raionul de concentrare. Focul concentrat de-a lungul drumului de coastă a făcut de asemenea bucăți, alte 3 tancuri japoneze ¹⁷.

Cu toate acestea, generalul Sumuyoshi și-a atins, într-o anumită măsură, scopul. El atrăsese atenția asupra Matanikaului în dauna celorlalte sectoare. Pînă acum divizia nu sesizase nici o amenințare pe direcția zonei în care, doar peste cîteva ore, batalionul lui Puller și batalionul 2 al Regimentului 164 infanterie aveau să fie puse la grea încercare. Într-adevăr, în ziua precedentă, un batalion, cel al lui Hanneken, din Regimentul 7 infanterie marină, a fost scos din sectorul de apărare sudic și trimis la Matanikau. Încă în cursul marșului, Hanneken a primit ordin să-și extindă flancul drept al poziției sale de luptă către sud-est. În ziua ce a urmat diversiunii zgomotoase și costisitoare a lui Sumuyoshi, acest batalion a început să sape tranșee pe o culme care oferea o puternică poziție defensivă naturală.

Între timp, divizia a trecut în revistă situația munițiilor și a benzinei cu o îngrijorare justificată. În ultimele 48 de ore tunurile de 75 mm și obuzierele de 105 mm ale lui del Valle trăsese practică toate proiectilele de artilerie disponibile pe insulă. Abia dacă mai rămăsese destulă benzină

pentru a trimite avioanele de vânătoare într-o singură misiune de interceptare. Mesaje urgente au fost trimise la Nouméa, cerîndu-se proiectile și benzină. În seara aceea, avioane de transport *Douglas* au aterizat cu cantități suficiente din amîndouă pentru a da de lucru artileriei și pentru a permite aviației să zboare aproximativ timp de două zile.

În cursul zilei, Maruyama a conferit cu subordonații săi la punctul de comandă de la sud de Centipede-Shaped Heights și le-a comunicat ordinul final de atac. Acesta, model de concizie, era destul de vag :

ORDIN CĂTRE DIVIZIA 2

(dat la orele 12,00 din 24 octombrie)

„Divizia a izbutit să ajungă în spatele flancului inamic în condiții de asigurare a secretului acțiunilor. În concordanță cu planurile mele, intenționez să nimicesc inamicul din jurul aerodromului dintr-o singură lovitură. Atît aripa dreaptă, cît și cea stîngă vor porni atacul la orele 17,00 și vor pătrunde prin liniile inamice. Mă voi afla în locul de față pînă la ora 14,00, după care mă voi îndrepta către aerodrom în spatele unității din aripa stîngă“¹⁸.

În acel moment a intervenit natura. Exact la orele 3 p.m., cînd japonezii începuseră să înainteze către aliniamentul de plecare, s-au rupt baierile cerului și în cîteva minute ploaia torențială a transformat solul junglei într-o mlaștină. Legăturile dintre unități au fost pierdute. Comandanții de batalioane și-au pierdut companiile, companiile și-au pierdut plutoanele, iar plutoanele și-au pierdut grupele. Atacul n-a mai pornit la ora 5 p.m. și timp de două ore a domnit confuzia. Cînd ploaia s-a oprit,

ofițerii japonezi au început să-și adune unitățile împrăștiate. Și cu toate că aripa dreaptă a lui Shoji n-ajunsese încă pe poziții, nerăbdătorul Maruyama i-a ordonat lui Nasu să pornească la atac cât mai repede posibil. Puțin după miezul nopții, colonelul Shojiro Ishimiya, aflat în fruntea Batalionului 1 al Regimentului 29 infanterie, a tras o rachetă pentru a da semnalul luptei ¹⁹. Norii acopereau luna și rafale de ploaie au început din nou să cadă. Primul val al lui Ishimiya a lovit un avanpost al infanteriei marine, l-a înghițit, și în două locuri și-a croit drum prin rețeaua de sîrmă ghimpată din fața uneia din companiile lui Puller. Atacul a fost însă stăvilit și cei mai mulți dintre atacatori omoriți.

Ploaia cădea acum torențial. Pe măsură ce focul artileriei și al aruncătoarelor a oprit repetatele asalturi ale japonezilor, divizia americană a început să introducă pe poziții, în liniile lui Puller, elemente ale Batalionului 3 din Regimentul 164 infanterie (al armatei de uscat). Avea nevoie de ele. Soldații, conduși în mici grupuri la primul lor contact cu inamicul, s-au comportat magnific. Pe grupe și plutoane ei au astupat golurile, au oprit pătrunderile inamicului și cot la cot cu infanteria marină aflată sub comanda lui Puller, au respins toate atacurile, cu excepția unuia.

Acesta a fost aproape în întregime rezultatul acțiunii individuale a comandantului Regimentului 29 infanterie. Ishimiya, însoțit doar de 9 ofițeri și soldați, cu steagul regimentului împăturit sub veston, a pătruns adînc în pozițiile lui Puller, unde, împreună cu grupul său, care se tot micșora, au rezistat în cursul următoarelor 48 de ore ²⁰. Înainte de a se crăpa de ziuă, la Hyakutake a ajuns un mesaj după care aerodromul s-ar fi aflat în miinile japonezilor.

Fără a mai aștepta să verifice acest lucru, Hyakutake l-a raportat mai departe prin radio. Să fi fost oare la baza acestui raport fals fapta vitejească a impetuosului colonel

Ishimiya ? Acest lucru n-a fost niciodată confirmat, însă în orice caz incursiunea colonelului a întărit hotărîrea lui Maruyama. Se va regrupa și va relua atacul. Comandantul unei divizii mîndre nu putea „să se retragă cînd comandantul Regimentului 29 infanterie purtase steagul Soarelui Răsare... pînă în mijlocul pozițiilor inamice“²¹.

Regimentul 29 infanterie încasase o bătaie groaznică. Aproape 1 000 de cadavre zăceau atît în fața rețelei de sîrmă ghimpată a americanilor, cît și înăuntrul sau în jurul adăposturilor individuale și amplasamentelor. Pe măsură ce soarele acelei zile de duminică se ridica, cadavrele au început să se descompună. Era acum evident că atacul dinspre sud constituia acțiunea principală și duminică de dimineață noi unități proaspete au început să fie introduse pe poziții pentru a sprijini infanteriștii marini conduși de Fuller și pe soldații de sub comanda locotenent-colonelului Robert K. Hall, din armata de uscat a Statelor Unite. Cîteva baterii de artilerie au fost mutate pe noi poziții, de pe care puteau întări focul singurului divizion care pînă atunci sprijinise direct sectorul de sud. În vreme ce soarele arămiu își îndrepta razele spre pămînt, miasma groaznică a morții a cuprins înălțimile înverzite pe care infanteriștii marini și soldații se pregăteau pentru o nouă rezistență.

Vandegrift aprecia totalul inamicilor uciși la „cel puțin 2 000“ și adăuga că trupurile îngrămădite în fața liniilor sale reprezentau o „serioasă problemă ce trebuia rezolvată“. El a raportat că propriile sale pierderi din cursul ultimelor cîteva zile se cifrau la 86 de morți și 119 răniți²².

NOTE

1 *Seventeenth Army Operations*, p. 85—86.

2 *History of Marine Corps Operations in World War II* dă 5 600, dar aceasta este o eroare. *17th Army Opns.*, VI, p. 51 dă

20 000 de oameni pe insulă, în jurul datei de 25 octombrie. Forța lui Maruyama consta din nouă batalioane de infanterie, fiecare avînd un efectiv mediu de circa 600. În plus, mai erau cu el subunități de aruncătoare ușoare și grele, tunuri de munte și baterii formate din tunuri cu tragere rapidă, subunități de geniu, transmisiuni, medicale și altele.

În acest timp, întreaga Divizie Sendai (mai puțin un divizion de artilerie și o parte a batalionului de cercetare) era pe Guadalcanal. Potrivit colonelului Kazuo Taguchi, pe atunci ofițer cu operațiile la divizie, efectivele acesteia, aflate pe uscat, la 19 octombrie, erau de 9 372 de ofițeri și soldați. Colonelul Taguchi a declarat de asemenea că la acea dată fuseseră debarcate 176 piese de artilerie de toate calibrele. Unele dintre acestea (de exemplu, cele douăsprezece tunuri debarcate de Kawaguchi la Taivu) nu mai erau, desigur, disponibile. („Corespondența Taguchi“).

3 Generalul-maior Tadashi Sumuyoshi nu-și reamintește exact cîte tancuri avea, dar crede că „circa șaisprezece“ („Corespondența Sumuyoshi“).

4 Acest batalion întărit urma să fie debarcat lângă Koli Point și să cucerească o zonă favorabilă construcției unui aerodrom.

5 ComGen Ist MarDiv către ComSoPac 170410, oct. 1942, ONRL.

6 CincPac către Cominch, 180315, octombrie 1942, ONRL.

7 CincPac către ComSoPac, 180319, octombrie 1942, ONRL.

8 Ministrul Marinei, Frank Knox. Interviu de presă, 17 octombrie 1942, „New York Times“, 18 octombrie 1942.

9 „New York Times“, 18 octombrie 1942.

10 Amiralul de flotă William F. Halsey și Bryan J., III, *Admiral Halsey's Story* Whittlesey House, McGraw-Hill, New York, 1947, p. 109. Citat cu permisiunea autorilor.

11 *Ibidem*.

12 *Ibidem*, p. 116.

13 *Ibidem*, p. 117.

14 National Archives, Washington D.C., „Monitored Tokyo broadcasts“.

15 „Chiar înainte ca atacul de noapte să fie lansat, generalul-maior Kawaguchi a fost schimbat din postul său de comandant al Aripei din dreapta printr-un ordin telefonic al generalului-comandant al Diviziei 2... Se spune că motivul demiterii generalului-maior Kawaguchi a constat în faptul că el a insistat asupra necesității schimbării direcției atacului mai departe spre dreapta (est) față de cea ordonată prin hotărîrea comandantului diviziei. Generalul-maior Kawaguchi era un ofițer foarte capabil și viteaz, dar el avea obiceiul, uneori, să-și susțină cu încăpăținare punctele de vedere. Mai târziu generalului-maior i s-a or-

donat să se întoarcă acasă și a fost trecut pe lista de rezervă. „Correspondență“ Miyazaki. Kawaguchi a decedat în 1980.

16 „Correspondență“ Sumuyoshi.

17 *Seventeenth Army Operations.*

18 *Ibidem.*

19 *Ibidem.*

20 *Ibidem*

21 *Ibidem.*

22 „First MarDiv Final Report“.

13. „ATACAȚI, REPET, ATACAȚI !“

În zorii acelei zile ce avea să fie cunoscută ca „Duminica adăposturilor“, obuzierele de 6 inci ale generalului Sumuyoshi și-au reluat focul de hărțuire asupra Hendersonului. În acest timp piloții, gata de zbor, așteptau, cu emoție, ca pista „Fighter One“ să se usuce suficient pentru a le permite o decolare lină. Avioanele de vânătoare de la Rabaul, zburînd la mare altitudine, fără teamă, au comunicat imediat, la bază, că aparatele americane erau blocate la sol. Cîteva minute mai tîrziu primul lot de avioane Zero a rulat pe pista de la Buin încercînd să profite de ocazia mult așteptată : să-i izbească pe americani fără teama de a fi doborîte de avioanele construite de firma Grumman, care atacau în picaj din înaltul cerurilor.

Pe măsură ce soarele arzător urca pe cer, infanteria marină a lui Puller și soldații lui Hall săpau adăposturi și întindeau în tăcere sîrmă ghimpată. La Centipede-Shaped Heights, Maruyama pregătea ordinul pentru un nou atac de noapte. În portul Tulagi, distrugătoarele cu punte continuă din primul război mondial, *Trever* și *Zane* (sub comanda locotenent-comandorilor Dwight M. Agnew și Peyton L. Wirtz) încheiau în liniște livrarea torpilelor, a benzinei superioare, a uleiului și a munițiilor pentru cele 4 vedete torpiloare (M.T.B.) pe care le aduseseră la remorcă cu o noapte înainte. Vedeta de patrulare YP (*Yippie*) 284 și remorcherul *Seminole* au părăsit Tulagi îndreptîndu-se către Kukum într-o cursă de rutină cu pasageri și încărcătură. Dar această neobișnuită liniște avea curînd să fie întreruptă.

La 9,52 a.m. observatorii din gabia lui *Trever* au comunicat că 3 distrugătoare japoneze rapide depășesc în mare viteză insula Savo și se îndreaptă către Sealark Channel. Aceste nave transportau Detașamentul Koli al lui

Hyakutake la destinație, la est de perimetrul bazei¹. Viceamiralul Mikawa plănuise cu grijă această acțiune și dăduse semnalul „BANZAI“, în cursul nopții precedente, la numai câteva momente după ce primise de la Hyakutake informația inexactă că aerodromul se afla în mîna japonezilor.

Agnew, de pe *Trever*, n-a mai avut timp să discute cu colegul lui de pe *Zane*, locotenent-comandor Wirtz, măsurile ce trebuiau adoptate în vederea acțiunii. Nu exista decît o singură soluție : să iasă din portul Tulagi și asta cît mai repede posibil. Altfel, tunurile de 5 inci ale japonezilor aveau să turtească micile nave americane dacă le găseau în port.

La 10,04, în frunte cu *Trever* ce-și sporise viteza la 26 de noduri, cele două „tinichele“ s-au îndreptat spre Sealark Channel, „luînd-o cît mai drept posibil“. Din motive greu de explicat — probabil fiindcă toate privirile le erau ațintite, cu îngrijorare, spre cer — japonezii nu le-au observat timp de aproape 15 minute. Cînd le-a zărit, comandantul distrugătorului japonez din frunte a dat semnalul de atac și, ordonînd viteză maximă, a luat repede un drum de coliziune. Apropiîndu-se cu rapiditate la ora 10,33 primele salve ale distrugătoarelor japoneze au încadrat navele americane care fugeau și ale căror pușcoace de 3 inci nu puteau să bată pînă la urmăritori. Un proiectil a explodat pe tunul de la pupa lui *Trever*, avariîndu-l împreună cu cambuza, omorînd 3 marinari și rănind 9. „În acest moment, scăparea părea imposibilă“. Însă Agnew a întors imediat, brusc, la stînga și din nou brusc la dreapta și a intrat în Nggela Channel, o strîmtoare presărată cu stînci de corali. *Trever* și *Zane* mergeau cu 29 de noduri, viteză la care cămașa căldării numărul 2 de pe *Trever* s-a ars. În acest moment, 3 *Wildcat*-uri care tocmai au reușit să decoleze de bine de rău de pe „Fighter One“, au atacat cu soarele în spate obligîndu-i pe japonezi să întoarcă spre vest².

Urmărite de aparatele de vânătoare care le dădeau roată și prinse într-o furtună de gloanțe perforante și incendiare, distrugătoarele japoneze au pintenat remorcherul *Seminole* și vedeta *Yippie* 284. Cei doi inocenți tocmai sosiseră în radă la Kukum când i-au văzut pe japonezi. Ambele au întors și s-au îndreptat greoi înapoi spre Tulagi. Distrugătoarele rapide japoneze au ripostat imediat cu toate gurile de foc. *Yippie* 284 s-a scufundat în mai puțin de 2 minute iar *Seminole*, încărcat cu benzină de aviație, s-a aprins instantaneu, de la prova la pupa. Tunurile de 5 inci ale colonelului Pepper, amplasate lângă Lunga Point au intervenit și au găurit primul dintre „răufăcători”. O formație hibridă, de avioane *Wildcat* și bombardiere în picaj SBD, s-a ridicat între timp în aer pentru a-i bomba și mitralia pe japonezi. Bombardierele în picaj au izbutit două lovituri directe și inamicul a plecat, cu punțile însîngerate, în direcția Savo.

Sprijinirea cu foc a debarcării Detașamentului Koli, acțiune născută moartă, trebuia să fie asigurată de crucișătorul ușor *Yura* și de alte 5 distrugătoare. Înainte de a ajunge la Savo, aceste 6 nave au luat-o drept spre nord-est pentru a putea urma coasta de nord a insulei Florida. După ce au depășit extremitatea de est a insulei au colit spre sud și, cu cea mai mare viteză, au luat-o către Indispensable Strait. Pe când navele „goneau” de-a lungul Floridei, un avion neînarmat de recunoaștere l-a văzut pe *Yura* și pe „puradeii” ce-l însoțeau, a raportat imediat, și s-a întors la bază. Înregistrat la biroul de operații aeriene, grupul inamic va fi interceptat imediat ce avioanele SBD puteau decola cu plinul de bombe făcut.

Piloții lui Geiger l-au atacat pe *Yura* la 12,55, când locotenent-comandorul Eldridge, în fruntea primului val de atac, a pătruns prin focul dens al antiaerienei pentru a planta o bombă de 500 de livre pe teuga crucișătorului. Bomba a străpuns puntea și a aruncat o bucată din ea peste extremitatea provei. *Yura* a întors anevoie îndrep-

tîndu-se în larg, spre nord de Santa Isabel. În cursul după-amiezii crucișătorul a fost din nou atacat de trei patrulare de avioane, din care ultima, condusă tot de Eldridge, l-a lăsat în flăcări și aplecat într-o parte. Distrugătorul *Akizuke* a fost și el avariat. În amurg, cîteva avioane B-17 de la Espiritu și un alt grup de avioane de bombardament în picaj SBD cu baza la Henderson au lovit din nou crucișătorul obligîndu-l pe comandantul acestuia să ceară permisiunea de a eșua nava pe țarm. Dar *Yura* se scufunda și echipajul a părăsit nava ajunsă o epavă³; în cele din urmă, l-a torpilat distrugătorul *Yudachi*.

Submarinul *Amberjack* a observat, prin periscop, toate aceste imagini calcidoscopice. Prezența lui în regiune sublinia, încă o dată, dramatismul lipsei de combustibil. Transformat în grabă la Espiritu Santo în vederea transportării a 9 000 galoane de benzină de avion, *Amberjack* avea tancurile pline cu această prețioasă încărcătură, plus 200 de bombe de 100 de livre stocate în compartimentele din prova pentru torpile. A rămas nemișcat, chiar imediat sub suprafața apei în Sealark Channel, așteptînd răbdător ca lucrurile să se potolească. A așteptat timp de 24 de ore.

În vreme ce apele din jurul Guadalcanalului erau în plină agitație, sus, pe cer, furtuna era la intensitatea maximă. În primele ore ale după-amiezii au sosit 16 bombardiere *Betty* și 27 avioane *Zero*. 17 *Zero*-uri au fost doborîte dintre care 4 de către maiorul Foss, care-și egalase scorul zilei precedente. Doi dintre piloții de pe aparatele Grumman au sărit cu parașutele și au fost culeși din apă. Patru dintre *Wildcat*-uri au aterizat forțat, pe burtă, ca buștenii. Alte 6 s-au sfărîmat încercînd să decoleze de pe solul încă înșelător. Patru avioane bimotoare *Betty* au căzut în flăcări în Sealark Channel; un altul s-a zdrobit de pămînt la mai puțin de o milă de Henderson. O oră mai tîrziu, 9 bombardiere *Aichi* escortate și-au irosit bombe în cimitirul de vechituri al lui Geiger.

După această „aversă“, „Alarma roșie“, care fusese în vigoare încă din zorii dimineții, a fost, în sfârșit, ridicată și cei care erau în stare s-o facă au fugit să vadă epava bombardierului *Betty* doborât. În seara zilei de duminică, bombardierul arăta ca o pasăre jumulită de pene.

La Rabaul, viceamiralul Mikawa, pe bună dreptate tulburat de evenimentele zilei și „avînd în vedere circumstanțele“, a decis să-și retragă forțele în ape mai sigure „pînă cînd recapturarea aerodromului de la Guadalcanal avea să fie anunțată în mod cert“⁴.

*

Raidurile și încăierările aeriene care au punctat „Duminica adăposturilor“ au servit de minune scopului urmărit de Maruyama. El a fost lăsat în pace și și-a petrecut ziua reorganizîndu-și cele două aripi în vederea unui „atac de noapte hotărîtor, sfidînd moartea“. Acest asalt, început după căderea întunericului, s-a soldat cu un nou măcel. În timpul asaltului, generalul maior Nasu, colonelul Hiroyasu și patru comandanți de batalion au fost uciși. În această înclăștare au fost uciși sau grav răniți jumătate din ofițerii Diviziei Sendai.

„Comandantul diviziei nu a păstrat nici o rezervă ; nu mai era nici un fel de hrană și nici nu mai era de așteptat alta... chiar dacă ar fi murit toți luptînd, ar fi fost imposibil să străpungă pozițiile inamicului. Nu mai era nici o speranță“⁵.

Maruyama i-a dat ordin lui Shoji să-și deschidă drum către est, spre Taivu. În fruntea rămășițelor diviziei sale, generalul a făcut cale întoarsă pe același drum căruia, cu optimism, îi dăduse, la 15 octombrie, propriul nume. I-a raportat apoi generalului-locotenent Hyakutake intenția sa de a constitui o bază puternică, pe cursul superior al

rîului Lunga, pentru pregătirea viitoarelor operații ofensive.

Ce a făcut colonelul Oka, la 24 octombrie, în timpul atacului lui Maruyama cu care ar fi trebuit să-și coordoneze acțiunile ? Oka, deplasîndu-se spre poziția de pornire la atac, a avut surpriza de a intra într-un teren impracticabil, deși avusese posibilitatea să efectueze o recunoaștere a zonei, măsură de prevedere firească pe care a neglijat-o. Oamenii săi au fost obligați să defrișeze fiecare metru de drum, astfel că i-au fost necesare două zile pentru a parcurge mai puțin de două mile. El și-a lansat atacul cu întârziere, în zorii dimineții de 26 octombrie, într-un moment în care gîsca lui Maruyama era complet prăjită. În aceste condiții și unitățile lui Oka au fost respinse, suferind mari pierderi. După ce a întreprins un atac violent asupra pozițiilor lui Hanneken, reușind să pătrundă în acestea, contraatacat de un detașament constituit ad-hoc din rîndul bucătarilor, muzicanților din fanfară și curierilor a fost obligat să se retragă. Momentul culminant a fost atins și depășit în cele cîteva minute crîncene în care s-a desfășurat contraatacul menționat, soldat cu 25 de morți și 14 răniți dintre infanteriștii marini⁶. S-a răspîndit curînd chiar zvonul că unul din bucătari a doborît, cu o tigare, un ofițer japonez.

*

Ofensiva terestră japoneză de la sfîrșitul lui octombrie a eșuat nu numai datorită mobilității artileriei americane și a focului ei precis, sau fiindcă infanteria marină și unitățile armatei de uscat au luptat cu îndemînare și hotărîre. Aceștia au fost într-adevăr factorii hotărîtori. Dar, pe lîngă ei, concepția japoneză asupra operațiunilor a contribuit la rîndul său la înregistrarea eșecului. Din nou, același model tactic a capotat datorită complexității operației, a întreruperii transmisiunilor, a sprijinului

necorespunzător cu foc și a lipsei de coordonare în timp și spațiu.

Dezastrul suferit mai înainte de Kawaguchi ar fi trebuit să constituie un avertisment pentru generalul-locotenent Hyakutake. Pentru a avea șanse de victorie, ar fi fost necesar ca japonezii să adopte un plan relativ simplu, care nu numai să excludă deplasarea de mari efective, la mari distanțe prin junglă, dar care, de asemenea, să permită artileriei, aruncătoarelor de mine și tunurilor antitanc cu tragere directă să sprijine acțiunile infanteriei. Impetuositatea inamicului, aroganța și inflexibilitatea lui tactică s-au transformat în avantaje pentru Vandegrift, care a profitat de ele, în trei ocazii.

Pozițiile — pe care japonezii au încercat, în zadar, să le străpungă — au fost apărate cu bravură de către batalionul de infanterie marină comandat de Puller, în sprijinul căruia au intervenit și subunități dintr-un regiment al armatei de uscat. Mărșăluind prin întuneric și prin ploaia torențială, infanteriștii și-au ocupat pozițiile într-un moment critic și, împreună cu infanteriștii marini, au salvat aerodromul Henderson, așa cum acesta fusese salvat, înainte cu 6 săptămîni, la Edson's Ridge.

Acționînd în prima sa luptă, Regimentul 164 infanterie și-a cîștigat tot respectul infanteriei marine. Înainte de miezul nopții de 24 octombrie, cuvîntul „doggie“ era folosit de infanteriștii marinei în sens peiorativ, atunci cînd se refereau la cei din armata de uscat a S.U.A. După lupta cu Divizia Sendai însă, oamenilor colonelului Bryant Moore li s-a conferit, cu deplin respect, apelativul de „soldat“. Îl cîștigaseră cîstit. La cîteva zile de la „Duminica adăposturilor“ colonelul Clifton Bledsoe Cates, comandantul Regimentului 1 infanterie marină, îi scria lui Moore :

„Ofițerii și soldații Regimentului 1 infanterie marină vă salută pentru cea mai minunată izbîndă... Transmiteți, vă rog, sincerele noastre felicitări tuturor celor

în cauză. Sîntem onorați de a ne face datoria alături de o unitate ca aceea a dumneavoastră“⁷ !

Pierderile înregistrate de americani în cursul acțiunilor terestre de la sfîrșitul lui octombrie au fost ușoare în comparație cu cele suferite de japonezi : mai puțin de 200 soldați din trupele de uscat și infanteriști marini uciși ; alți 200 au fost răniți.

Ciți dintre membrii Diviziei Sendai au murit în timpul retragerii spre cursul superior al râului Lunga nu se va ști niciodată, — însă ei s-au numărat cu sutele, fiindcă în ultimele zile ale lui octombrie coloana pusă pe fugă a lui Maruyama suferise tot atît de mult ca și subunitățile lui Kawaguchi cu vreo 6 săptămîni mai înainte. Din nou, soldații japonezi au mîncat scoarță de copac sau rădăcini, au băut din băltoace stătute și și-au ros curelele puștilor. Dar au putut să suporte — și mulți vor mai suporta încă multe greutăți pentru a lupta din nou.

*

Deși apogeul ofensivei din octombrie s-a consumat la sud de Henderson Field, pe culmile arse de căldură și în junglă, mai rămînea totuși un ultim act din această dramă aparte. Scena lui a constituit-o marea și cerul de deasupra, la mai mult de 300 mile est de Guadalcanal. Yamamoto își trimisese în această regiune „Forța de Sprijin Guadalcanal“ — constituită din flotele 2 și 3. Misiunea ce le-a fost încredințată consta în interceptarea convoaielor care aduceau întăriri sau, așa cum gîndea Yamamoto că era mai probabil, să lichideze încercările americanilor de a fugi de „baionetele mîntuitoare“ ale victorioasei armate imperiale. Ofițerul comandant al grupului de flote (OTC *)⁸ era viceamiralul Nagumo.

---

* O.T.C. = Officer in Tactical Command — ofițer cu comanda tactică — comandant al unui grup tactic naval (N. tr.).

FLOTA 3

(viceamiral Chuichi Nagumo)

Portavioane grele : *Shokaku, Zuikaku*

Portavion ușor : *Zuiho*

Nave de linie : *Hiei, Kirishima*

Crucișătoare grele : *Suzuya, Kumano, Tone, Chikuma*

Crucișător ușor : *Nagara*

Distrugătoare : 12

FLOTA 2

(viceamiral Nobutake Kondo)

Portavion greu : *Junyo*

Nave de linie : *Kongo, Haruna*

Crucișătoare grele *Atago, Takao, Chokai, Maya, Miyako, Haguro*

Crucișător ușor : *Jintsu*

Distrugătoare : 12

Pentru a înfrunta puternicele flote ale lui Yamamoto, Halsey avea la dispoziție Marea unitate operativă (Task Force) 61 (contraamiralul Thomas C. Kinkaid), care era așteptată să ajungă în regiune, venind de la Pearl Harbor, la 24 octombrie. El i-a ordonat lui Kinkaid să se întâlnească, la data menționată, la nord de arhipelagul Noile Hebride cu Marea unitate operativă (Task Force) 17 a contraamiralului George D. Murray și să preia comanda tactică. În același timp, din ordinul lui Halsey, contraamiralul Willis Augustus Lee acționa separat, cu Marea sa unitate operativă (Task Force) 64 (nava de linie *Washington*, trei crucișătoare și șase distrugătoare).

MAREA UNITATE OPERATIVĂ (TASK FORCE) 61

(contraamiral Thomas C. Kinkaid, OTC)

Portavion greu : *Enterprise*

Navă de linie : *South Dakota*

Crucișătoare *Portland, San Juan*

Distrugătoare 8

MAREA UNITATE OPERATIVĂ (TASK FORCE) 17 (contraamiral George D. Murray)

Portavion greu : *Hornet*

Crucișătoare : *Horthampton, Pensacola, San Diego, Juneau*

Distrugătoare : 6

Nagumo comanda deci o forță capabilă, dacă era manevrată cu îndemînare, să obțină victoria decisivă urmărită în zadar de Yamamoto încă de la 7 decembrie 1941. Japonezii au concentrat 4 portavioane cu 212 avioane, americanii aveau două, cu 171 avioane ; patru nave de linie japoneze — una americană ; 12 crucișătoare japoneze — 6 americane ; 24 de distrugătoare japoneze — 14 americane. Nagumo avea toate motivele să fie optimist. La 25 octombrie și-a realimentat navele, la 450 mile nord de insulele Santa Cruz, și s-a îndreptat către sud. Echipajele de întreținere ale aparatelor de zbor desfășurau o intensă activitate pentru ca acestea să fie gata să lovească imediat navele americane pe care avioanele de recunoaștere le-ar fi descoperit.

Între timp, forțele lui Kinkaid, mult inferioare ca număr și în ansamblu mai slabe, înaintau către nord. Așa cum se întîmplase și altădată, fiecare amiral era convins că portavioanele inamice erau, sau aveau să fie curînd, la o distanță fatală de ale sale. Problema care îi preocupa era aceeași : să-l descopere pe inamic și să-i lovească punțile de decolare, de dorit înainte ca acesta să-și ridice aparatele în zbor. La 11 minute după miezul nopții, pe 25 octombrie, un hidroavion de cercetare *Catalina*, din forțele aeriene, cu baza la sol, aparținînd contraamiralului Aubrey Fitch, a dat americanilor răspunsul la întrebări. Sunase, astfel, gongul primei runde a „Bătăliei din insulele Santa Cruz”⁹.

Pilotul care a reperat marea unitate operativă inamică a iluminat-o cu rachete de semnalizare, a raportat cu privire la compunerea și poziția aproximativă a japonezilor și

a lansat apoi o bombă pe direcția lui *Zuikaku*. Japonezii au schimbat direcția întorcându-se spre nord. Pilotul hidroavionului (PBY) i-a urmărit îndeajuns pentru a avea timpul necesar să transmită prin radio aceste informații, dispărînd apoi în noapte ¹⁰.

Cîteva ore mai tîrziu, Halsey a transmis comandanților din subordinea sa un mesaj din trei cuvinte :

„ATACAȚI, REPET, ATACAȚI !“ ¹¹

Această comunicare imperativă și-a făcut efectul. Înainte de ivirea zorilor, aparatele americane de bombardament în picaj și avioanele torpiloare s-au ridicat de pe punți pentru a descoperi și lovi portavioanele lui Nagumo. Prima lor victimă a fost *Zuiho*. Un pilot american i-a plasat cu precizie o bombă pe puntea de zbor. Cîteva minute mai tîrziu, portavionul era în flăcări și comandantul lui raporta că nava sa „nu este în stare să primească sau să trimită avioane“.

Din acest moment, marile portavioane au început să se lovească reciproc. La ora 7,27 a.m., SBD-urile americane i-au aruncat un pachet de bombe de 1 000 de livre lui *Shokaku*. Șapte din ele i-au perforat puntea de zbor, au explodat în hangare, distrugînd lifturile, conductele de alimentare și cablurile. 100 de oameni din echipaj erau morți sau răniți. 20 de avioane în picaj s-au aruncat asupra crucișătorului *Chikuma*, care, după 5 lovituri în plin, a încetinit, s-a întors către nord și s-a îndepărtat cu greu, înclinat pe o parte. Kinkaid lovise în plin 2 portavioane și un crucișător greu ale inamicului ¹².

Două ore și jumătate mai tîrziu, Nagumo a avut plăcerea să lovească și el un portavion american. Acesta era *Hornet*. Între 10,10 și 10,20 a.m. nava a încasat pe puntea de zbor 2 bombe de 500 de livre. Două bombe, căzute foarte aproape, au străpuns blindajele laterale ale navei, un avion torpilor fără încărcătură i s-a prăbușit pe punte, ex-

plodind, iar două torpile i-au perforat coca. Un bombardier în picaj — probabil primul *kamikaze* înregistrat — s-a zdrobit de suprastructură. În mai puțin de 10 minute *Hornet* a fost lovit de două bombe, două torpile și două avioane.

Portavionul era în derivă, dar ofițerii și echipajul au încercat cu curaj să-și salveze nava. În timp ce echipele de înlăturare a avariilor și pompierii se străduiau să pună în funcțiune motoarele și să localizeze incendiile, doctorii și echipele sanitare îi adunau pe cei arși, pe răniți și pe muribunzi, începând bătălia lor pentru salvarea vieților. Crucătorul *Northampton* s-a apropiat de portavion, a dat parâme de remorcare și a început să-l tragă după el. În timpul acestei zgomotoase agitații, submarinul japonez I-21 a scufundat distrugătorul *Porter*. 15 marinari au fost prinși în compartimentul căldărilor și s-au dus la fund împreună cu nava lor.

Nagumo nu era încă sigur dacă în regiune se afla și un al doilea portavion american. În câteva minute însă, interceptarea unor indiscrete transmisii în clar i-a risipit îndoielile și la 10,30 a.m., amiralul japonez a ordonat lansarea unei formații de cercetare și atac de la bordul lui *Zui-kaku*. 40 de minute mai târziu, aceste aparate l-au descoperit pe *Enterprise* și apoi, timp de o oră și jumătate, „Marele E” a luptat să respingă repetate atacuri. Primul val format din 14 bombardiere în picaj, s-a repezit asupra lui din norii ce se împrăștiu; portavionul a încasat trei lovituri. O bombă a căzut neliniștitor de aproape. Din fericire, nici una din aceste trei bombe nu a afectat motoarele sau cârma. Foarte curînd și-au făcut apoi apariția și 17 avioane torpiloare. Nouă dintre atacatori s-au apropiat de portavion, cinci dinspre tribord, patru dinspre babord. Căpitanul Osborne B. Hardison a întreprins o acțiune de evitare în mare viteză și tunurile lui antiaeriene au avut grijă de restul. Cele nouă avioane au fost doborîte.

Pină în acel moment, Kinkaid nu se întâlnise cu portavionul *Junyo*, dar avioanele acestuia au început, în curând, să-i dea de furcă ¹³. Cu câteva minute înaintea prinzului, patrulele de bombardiere în picaj de pe portavionul japonez au tăbărit asupra navei de linie *South Dakota* și a distrugătorului *Hughes*. Un avion torpilor s-a prăbușit pe puntea distrugătorului *Smith*. Zece avioane au fost ciuruite de antiaeriana navelor.

Americanii ar fi putut spune că erau chit, dar nu și Nagumo. El a lansat o altă serie de lovituri. Între orele 12,20 și 12,45, 20 de bombardiere au întreprins atacuri prin planare asupra portavionului *Enterprise* și 24 de avioane au lovit crucișătorul *San Juan*. Crucișătorul a încasat o lovitură directă și a fost zguduit de 5 lovituri căzute foarte aproape. La 4,20 a.m. avioanele lui Nagumo au lovit, din nou, portavionul *Hornet*. Toate atacurile au fost dirijate, cu hotărîre, asupra țintei ¹⁴.

În vreme ce *Northampton* dezlega cablurile de remorcare, căpitanul Charles P. Mason a dat ordinul de abandonare a lui *Hornet*. Membrii echipajului au părăsit, cu inima îndoită, nava lovită. Era pe moarte dar nu voia să piară. Așa cum făcuse și *Wasp*, se agăța de viață. Apa mișuna de submarine inamice și Kinkaid a decis, cu înțelepciune, că *Enterprise*, singurul portavion american rămas în Pacificul de Sud, nu mai putea fi pus în primejdie. Ca urmare, a dat ordin distrugătoarelor *Mustin* și *Anderson* să scufunde portavionul *Hornet*. Așa cum rezistase bombelor japoneze, această navă robustă, a șaptea în marina Statelor Unite purtînd numele de *Hornet*, a rezistat acum cu aceeași încăpăținare proiectilelor și torpilelor plasate în bordajele ei sfîșiate ¹⁵. În cele din urmă, Kinkaid a ordonat lui *Mustin* și *Anderson* să se retragă. Din cei peste 200 de oameni morți și răniți, 108 răniți au fost salvați. *Hornet* a fost găsit și scufundat, în zorii zilei următoare, de distrugătoarele japoneze.

Între timp, *Enterprise* și-a recuperat propriile avioane și majoritatea celor de pe *Hornet*. Dar cum puntea de zbor îi era aglomerată, portavionul n-a mai putut oferi adăpost ultimei serii de 13 bombardiere în picaj. Interzicându-le apunțarea, le-a ordonat să se îndrepte spre Espiritu Santo. Acolo au aterizat în siguranță, cu o rezervă de benzină care le mai permitea doar un zbor de cinci minute.

Din punct de vedere tactic, la Santa Cruz a fost o confruntare nedecisă. Flota combinată japoneză s-a întors la Truk iar americanii la bazele lor din Noile Hebride și Nouméa. Bătălia aceasta a avut însă un rol însemnat în lupta pentru stăpânirea aerodromului Henderson. Ea a contribuit foarte mult la slăbirea forței aeriene a marinei japoneze. După episodul de la Santa Cruz, 69 de piloți experimentați nu s-au mai întors pe punțile lor de zbor. Într-un interval de 10 zile, care culminase cu această înclăștare, japonezii au pierdut 200 de avioane. Fie că au căzut în apă sau în junglă, aceste aparate au antrenat în căderea lor piloți, ochitori, mitraliori, navigatori și transmisioniști. Începând cu ultima săptămână a lui august, Forțele Aeriene Navale Japoneze au pierdut aproape 500 de avioane în luptele din Pacificul de Sud și ca rezultat direct al lipsei de experiență a noilor piloți.

Nici o informație asupra adevăratei situații nu a străbătut pînă la publicul japonez. Flota, care-și ținea ca de obicei gura, a lăsat chiar și armata de uscat să bănuiască doar situația. Emisiunile radio în chineză, japoneză, franceză și engleză au anunțat că la Santa Cruz „Flota invincibilă”, din nou „a obținut strălucite rezultate în luptă”, care marcau „noi recorduri în analele războiului naval”¹⁶. Într-o expunere, rezumativă, din 28 octombrie, purtătorul de cuvînt al flotei anunța că de la începutul ostilităților au fost scufundate 609 nave inamice de luptă și de transport, 131 au fost avariate și 9 capturate... El a putut furniza de asemenea o cifră privitoare la avioanele aliaților, doborîte sau distruse pînă în acel moment, și anume : 3 702.

Statul Major General Imperial Japonez n-a fost, totuși, pe deplin înșelat de cele declarate de propriul său serviciu de informare publică. Continua epuizare a forțelor sale pe uscat, pe mare și în aer l-a forțat să întreprindă o reevaluare a situației. Optimismul caracteristic aprecierilor anterioare ale Tokyo-ului nu se evaporase în întregime ; chiar după evenimentele acestei ultime săptămîni a lui octombrie, secțiile armatei de uscat și flotei nu au putut să privească în față, cu obiectivitate, întîmplările dezagrebile. Faptul că armata invincibilă a împăratului încasase o serie de bătăi, că „vulturii ei de mare“ au fost incapabili să-și impună superioritatea aeriană asupra Guadalcanalului și că flota nu a putut sprijini eficient operațiile armatei de uscat, nu erau considerate subiecte nimerite de discuție în cadrul statului major general.

În realitate, Statul Major General Imperial era din nou dezinformat de rapoartele comandanților marilor unități operative ale flotei. Așa cum la Midway, aceștia ținuseră în secret propriile pierderi și le umflaseră pe acelea ale americanilor, și după Santa Cruz și-au înșelat din nou superiorii din Tokyo. Santa Cruz, spuneau ei, îi costase pe americani două nave de linie și trei portavioane scufundate, împreună cu alte nave grav avariate ¹⁷.

În consecință, armata de uscat a socotit posibilă continuarea ofensivei printr-o „sistematică concentrare a forțelor de luptă“ al căror atac să fie sprijinit de tunurile navelor, de bombardamentul aerian și de focul artileriei terestre. Politica „atacurilor prin surprindere executate din apropiere“ a trebuit să fie abandonată în favoarea unei acțiuni masive, directe ¹⁸. Potrivit cu această decizie, Statul Major General Imperial a desemnat Brigada mixtă independentă 21 (mai puțin un batalion cu garnizoana în insula Wake) să intre în compunerea Armatei 17 și a ordonat Diviziei 51 să plece la Rabaul. Colonelul Takushiro Hattori, șeful Direcției operații din Statul Major General (GHQ) a fost numit ofițer de legătură pe lângă comandamentul lui

Hyakutake. Noile planuri prevedeau concentrarea tuturor forțelor pe Lunga de sus și la vest de Matanikau. Colonelul Shoji, care se afla lângă Koli Point cu cei peste 2 000 de oameni din aripa dreaptă a lui Maruyama, care fuseseră salvați, a primit ordin, la 3 noiembrie, să înceapă un marș împrejurul bazei.

Dar un număr de ofițeri japonezi, aflați pe front, au început să aibă îndoieli crescînde în succesul oricărui plan care nu prevedea neutralizarea forței aeriene americane din raionul obiectivului. Ei erau convinși că atacurile de bombardament repetate și masive, cu o puternică acoperire în avioane de vînătoare, erau singurele mijloace de a pune capăt rezistenței americane. Aceste opinii au fost acum înaintate Statului Major General Imperial. Modalitatea de a se acționa, susținută fără succes de amiralul Mikawa, consta în suspendarea oricăror întăriri, pînă cînd nu se constituia la Rabaul o mare grupare de bombardiere, și nu era trimis la Buin un număr de avioane de vînătoare *Zero*. „Spre regretul nostru, totuși, Comandamentul Suprem a insistat, cu stăruință, să trimită întăriri la Guadalcanal...”¹⁹.

*

Flota îi dăduse lui Halsey tot ce a putut și cu toate acestea, la Guadalcanal, situația aviației de vînătoare era încă precară. Marshall și Arnold ezitau să contribuie cu și mai multe avioane. Amîndoi erau angajați în acțiunile de concentrare a forțelor în Marea Britanie (BOLERO) * și cu pregătirea iminentei operații TORCH **. Hotărîrile privind transferarea unor forțe americane în insulele britanice și invadarea Africii de nord fuseseră luate de președinte și de

* Bolero — Denumirea codificată a acțiunilor pregătitoare pentru deschiderea frontului în Europa. (N. tr.)

** Torch — operația de debarcare a trupelor anglo-americane în Africa de nord franceză. (N. tr.)

primul ministru britanic, în concordanță cu strategia adoptată, conform căreia se prevăzuse lichidarea Axei europene înaintea organizării unei ofensive majore în Pacific. Marshall și Arnold erau puși în cea mai neplăcută situație²⁰. De o parte se afla insistența amiral King, iar de cealaltă Roosevelt și Churchill, sprijiniți în întregime de șefii statului major britanic²¹.

În cursul lungilor săptămâni ale lui octombrie, Roosevelt urmărise evoluția situației din insulele Solomon cu o preocupare crescândă ; în cele din urmă îngrijorat de opoziția Comitetului Întrunit al șefilor de State Majore de a aloca mijloacele necesare asigurării acestei importante poziții, el i-a adresat, la 24 octombrie, următoarea instrucțiune :

„Privitor la Pacificul de Sud sînt preocupat ca tot armamentul disponibil să ajungă în această regiune pentru a păstra Guadalcanalul și, o dată menținut, doresc să fiu sigur că munițiile, avioanele și echipajele vor fi expediate pentru a putea profita de succesul nostru“²².

Statul Major General Imperial Japonez își dăduse seama, ca și Washington-ul de altfel, că valoarea Guadalcanalului depășea pe aceea a unei poziții strategice, în accepția dată acestui termen în limbajul militar comun. În ambele capitale, insula devenise un simbol, iar stăpînirea ei o chestiune de prestigiu național.

Marti 27 octombrie 1942, „New York Times“ informa că nimeni dintre cei cu autoritate la Washington „nu s-ar aventura să speculeze asupra rezultatului bătăliei în curs de desfășurare“, dar că toți sînt de acord că va trebui dusă „pînă la un deznodămînt clar“, aici decizîndu-se, probabil, cursul „războiului în Pacificul de Sud-Est în anul viitor“ Knox a refuzat să comenteze, iar King, care-i detesta pe ziariști cu aceeași patimă arătată de generalul William

Tecumseh Sherman în timpul războiului civil american *, a păstrat obișnuita sa tăcere de gheață. La Pearl Harbour, Nimitz s-a mulțumit, în remarcile sale, să arate că nu se ajunsese încă la o situație de criză.

O atitudine mai puțin pesimistă era însă evidentă în Guadalcanal. Serviciul de operații al diviziei întocmea planuri pentru împingerea japonezilor la vest de râul Poha și pentru stabilirea unei poziții înaintate de luptă la Kokumbona.

NOTE

1 Distrugătoarele *Akatsuki*, *Ikazuchi* și *Shiratsuyu*.

2 O dare de seamă detaliată despre acțiunile navelor americane (USS) *Trever* și *Zane* în „Combat Narratives, Miscellaneous Actions in the South Pacific, 8 August 1942—22 January 1943”. ONRL, document nr. 2583.

3 Sherrod, *op. cit.*, p. 104 și *SE Area Naval Opns.*, *op. cit.*, p. 41.

4 *Southeast Area Naval Operations*, p. 41.

5 *Seventeenth Army Operations*, p. 98.

6 Colonelul Oka a fost supărător de bîrfit în istoriile americane. Superiorii săi îl considerau însă un ofițer capabil și viteaz.

7 National Archives, Alexandria, Va. „Unit History, 164th Infantry, Americal Division, 300 inf” (164) 02 (2342).

8 Morison, *op. cit.*, p. 206, îl indică pe Kondo la comandă, dar USSBS nr. 75, „Interogatorii”, din care este extrasă Ordinea de bătaie japoneză, îl numește pe Nagumo.

9 Contraamiralul Aubrey Fitch îl înlocuise la 20 septembrie 1942, pe McCain, care era bolnav, în funcția de comandant al Aviației Pacificului de Sud, ComAirSoPac.

10 Eu nu am fost în măsură să stabilesc dacă pilotul hidroavionului PBY sau unul dintre colegii săi a fost acela care a trimis clasicul mesaj: „Văzut o mare unitate operativă de portavioane inamică în punctul cu latitudinea „a”, longitudinea „b”, în drum „c”, cu viteza „d”, în formație de marș. Reg anunțați rudele apropiate”.

---

* Războiul de Secesiune (N. tr.).

11 „Mesajul lui Halsey către toate marile unități operative din Pacificul de Sud“, 25 octombrie 1942.

12 Lovituri date navelor japoneze, așa cum sint redade în USSBS nr. 75.

13 Nava *Junyo* era afectată „Forței de avangardă“ a lui Kondo, dar grupul său de aviație era sub comanda operativă a lui Nagumo. Acest grup de aviație consta din 24 de avioane de vânătoare, 21 bombardiere și 10 avioane torpiloare.

Avioane disponibile la Santa Cruz :

	Statele Unite	Japonia
Avioane de vânătoare	70	87
Bombardiere în picaj	72	68
Avioane torpiloare	29	57
	<hr/> 171	<hr/> 212

14 Amănunte privitoare la atacurile aeriene japoneze, așa cum rezultă din „Narrative of Japanese Anti-Shipping Attacks, 1941—43“, AID nr. 3 — Part II, august 1943. Air Information Division, Office of the Chief of Naval Operations.

15 Trista istorie a torpilei americane Mark 14 cu aparatul de aprindere Mark 6 („un arhi-recidivist în melodrama proastei funcționări“) a fost relatată în amănunt de către Theodore Roscoe în semioficialul *United States Submarine Operations in World War II*, United States Naval Institute, Annapolis, Md., 1949. Pe scurt, această torpilă de 21 de inci, cu un con de război ce transporta o încărcătură de 507 livre de TNT (trinitrotoluen) (torpila japoneză de 24 de inci transporta circa 1 000 de livre), era aproape în totalitate lipsită de siguranță în funcționare. Mecanismul de fixare a imersiunii era imprecis și torpila se deplasa prea adânc, cu valori cuprinse între 10 pînă la 15 picioare. De exemplu, o torpilă reglată pentru o imersiune de 15 picioare trecea pe sub o țintă cu pescajul de 25 de picioare. Aparatul de aprindere prin influență, conceput să funcționeze prin inducție cînd torpila trecea prin cîmpul magnetic generat de o navă, nu funcționa de cele mai multe ori. Aparatul de aprindere cu acțiune la impact funcționa doar cînd capul torpilei lovea ținta sa într-un unghi ascuțit. Mai departe, datorită unei alte particularități de construcție, existau multe explozii „premature“, adică torpila exploda înainte să lovească ținta.

Abia după opt luni de la Pearl Harbor și atunci doar ca rezultat al intervenției energice a amiralului King, au putut ofițerii grupului de submarine operative să forțeze Direcția de Armament să admită că torpila Mark 14 mergea prea adânc. În cele din urmă, un an mai tîrziu, comandanții care lucrau pe subma-

rine au reușit să convingă Direcția de Armament că trebuiau luate măsuri drastice pentru a realiza o torpilă sigură în funcționare.

Faptul că, în ciuda acestei arme, ce funcționa cu defecțiuni, submarinele americane au obținut rezultate bune în primul an și jumătate al celui de-al doilea război mondial, este o dovadă de netăgăduit a priceperii și tenacității ofițerilor și marinarilor din flota de submarine. Recunoașterea și rectificarea în cele din urmă a greșelilor de proiectare au constituit un omagiu adus hotărîrii nestrămutate a contraamiralilor Robert H. English (ComSubsPac = comandantul submarinelor din Pacific) și Charles A. Lockwood Jr. (pe atunci comandant al submarinelor din Pacificul de Sud-Vest, ComSubsSouWesPac). Aceștia, „după sute de ore irosite în cercetări infructuoase și după ce multe mii de dolari au fost aruncați la canal” (Roscoe, op. cit., p. 146), au obținut în final o torpilă care avea să facă ceea ce torpilele se presupunea că fac : să scufunde navele inamice. Dacă astfel de torpile ar fi fost disponibile în toamna lui 1942, „Expresul de Tokyo” care mergea spre Guadalcanal ar fi fost în permanență deraiat.

16 Monitored Japanese Broadcasts, op. cit.

17 În *Seventeenth Army Operations*, p. 100, se afirmă că aceste cifre asupra pierderilor americane au fost date în emisiunile posturilor de radio americane. Afirmatia este greșită, iar dacă ar fi fost corectă ar fi constituit o justificare uluitoare pentru optimismul continuu al armatei imperiale. În realitate, lucrurile trebuie să se fi întimplat astfel : puțin după revărsarea zorilor, la 26 octombrie, un avion de cercetare de pe crucișătorul *Tone* a raportat reperea unei forțe americane formată din trei portavioane, două nave de linie, cinci crucișătoare și douăsprezece distrugătoare. Această informație a fost desigur transmisă lui Yamamoto. „Obrăzul” lui Nagumo cerea ca după bătălie să raporteze că toate navele principale ale inamicului au fost scufundate. De aici ficțiunea care a indus în eroare pe planificatorii armatei de uscat.

18 *Ibidem*.

19 Tanaka, op. cit., p. 818.

20 Chiar și astăzi, infanteriștii marini pot să exagereze în legătură cu ceea ce unii numesc „trădarea” de la Guadalcanal. Primii vinovați, după cum demonstrează cei care susțin acest punct de vedere (de obicei fără temeii), erau MacArthur, Arnold și Marshall. Dar și Halsey avea autoritate deplină să scoată avioanele de vînătoare din zonele din spate, ceea ce el nu a făcut. O problemă de bază, de obicei trecută cu vederea, era capacitatea existentă a aerodromurilor de la Guadalcanal de a primi avioane suplimentare. Aceasta ar fi putut fi rezolvată prin realizarea unor poduri aeriene pentru transportul materialului și personalului din

Noua Caledonie. dar din nou se pune problema asigurării avioanelor navetă de transport cu baza acolo. Proviziile de combustibil de pe insulă erau limitate, iar condițiile de lucru relativ primitive

21 Șefii britanici nu erau în acel moment decât vag interesați în Pacific. Ei îl considerau pe Hitler inamicul care trebuia eliminat în primul rînd.

22 Sherwood, *op. cit.*, p. 622—623.

14. „CÎT TIMP O MAI POT ȚINE AȘA ?“

Au fost luate unele măsuri pentru întărirea pozițiilor americane din Pacific chiar înainte de instrucțiunea adresată de Roosevelt, la 24 octombrie, Comitetului Întrunit al Șefilor de State Majore. La 19 octombrie generalul Marshall a alertat Divizia 25, comandată de generalul-maior J. Lawton Collins, care avea în mod obișnuit garnizoana în Hawaii, ordonându-i să fie în măsură să se îndrepte, la ordin, fie către zona lui Halsey, fie către cea a lui Mac Arthur. În ziua următoare, Halsey a anulat operația Ndeni și a ordonat Regimentului 147 infanterie, detașat anterior din Divizia 37 și desemnat drept forță de ocupație, să fie gata să plece mai departe.

Un eșalon înaintat al Diviziei 43 a armatei de uscat, aflat și el în curs de mutare, a fost reținut pe drum. La 26 octombrie, *Președintele Coolidge*, un transatlantic de pasageri, transformat, care transporta unul din regimentele diviziei la Espiritu Santo, s-a lovit de două mine americane și s-a scufundat chiar la intrarea în port. Au fost puține pierderi de vieți omenești, dar toată tehnica regimentului s-a dus la fund o dată cu nava.

Această nenorocire a fost, însă, fără urmări grave. Alte trupe se îndreptau spre insulă, între acestea și Regimentul 8 infanterie marină întărit (al colonelului Richard H. Jeschke) din Samoa, subunități de artilerie, geniu marină (Seabee) și Batalionul 2 raideri al infanteriei marine, comandat de locotenent-colonelul Evens F. Carlson. Avioanele și piloții de înlocuire aveau să sosească în curînd. În împrejurările existente, piloții și avioanele erau mai necesare decît trupele de uscat, deoarece, la 26 octombrie,

forțele lui Geiger constau din 29 de avioane de luptă : 12 avioane *Wildcat*, 11 bombardiere în picaj *SBD*, 3 avioane *P-400* și 3 avioane *P-39*¹. Cele mai multe dintre acestea necesitau reparații.

*

În timp ce coloana decimată a lui Maruyama se țira prin jungla neîndurătoare către sud de Mount Austen, iar colonelul Shoji se lupta să o străbată la est, către Koli Point, Vandegrift făcea planuri pentru încă un atac peste Matanikau. Regimentul 2 infanterie marină întărit, al colonelului John M. Arthur (mai puțin un batalion de infanterie) a fost transportat, pe apă, de la Tulagi, pentru a participa la această străpungere către Poha, cam la o milă și jumătate vest de Kokumbona. Regimentul 5 infanterie marină și Batalionul 3 întărit din Regimentul 7 — „grupul Whaling” — au fost puse în stare de alarmă. Atacul, programat să pornească în zorii zilei de 1 noiembrie, urma să fie sprijinit de concentrări de artilerie, de bombardiere în picaj și de focul de pe nave.

De data aceasta nu se mai încerca din nou. o trecere singeroasă a Matanika-ului pe la bariera de nisip. În loc de a forța prin acel punct, Regimentul 5 infanterie marină avea să treacă apa în amonte pe poduri pentru infanterie construite de geniști din panouri întinse pe butoaie de combustibil goale. Grupul Whaling urma să treacă prin vad, la ramificația riului, să atace către vest și să protejeze flancul stîng al Regimentului 5. Acțiunea avea să o comande colonelul Edson, care-și trăise o bună perioadă de timp în aceste neplăcute vecinătăți.

Un plan mai imaginativ ar fi impus ca Regimentul 2 infanterie marină (sprijinit de un batalion al Regimentului 164) și Grupul Whaling, manevrînd în flancul dinspre uscat al lui Arthur, să pătrundă de-a lungul drumului de

coastă, în vreme ce încercatul Regiment 5 al lui Edson, adus pe mare, să se fixeze în regiunea vitală pentru japonezi, dintre Kokumbona și Tassafaronga. Această schemă, sau una similară ei, a fost într-adevăr luată în considerație, dar diferiți factori au intervenit împotriva adopției ei.

Mai întâi, lui Vandegrift și celor pe judecata cărora el se baza cel mai mult — Thomas, Twining, Cates, del Valle și Edson — le era clar că trebuia profitat cât mai repede posibil de înfrângerea lui Maruyama. O acțiune de fixare pretindea o cercetare prealabilă, detaliată, a regiunii de coastă către vest pînă la Doma Cove. La sfîrșitul lui septembrie, tocmai din cauza necunoașterii situației adversarului și a terenului, puțin lipsise ca Vandegrift să bage batalionul lui Puller în gura leului, exact printr-o manevră de acest gen. Acum nu mai avea de gînd să repete greșeala anterioară.

În al doilea rînd, acest atac introducea în luptă unitatea lui Arthur și cîta vreme o unitate, indiferent care, nu a trecut prin foc măcar o dată, evaluarea adevăratei ei eficiențe este greu de făcut. Avea să fie comandantul ei excesiv de precaut, ezitant, oscilant ? Ori avea să fie, dimpotrivă, pripit, nechibzuit, fără grija flancurilor sale ? Aceste întrebări și altele asemănătoare au condus la ideea ca Regimentul 2 infanterie marină să intre în luptă, pentru prima oară, sub protecția Regimentului 5.

Și, în sfîrșit, putea o acțiune de fixare să fie sprijinită continuu de pe mare și din aer ? Aceasta era cheia problemei. Iar hotărîrea la care s-a ajuns, bazată pe situația la zi a flotei și pe inventarul aparatelor de zbor, era cea mai justă. Împrejurările impuneau un atac direct.

Ca urmare, sîmbătă 31 octombrie, la miezul nopții, geniștii au început să amenajeze 3 punți de trecere peste Matanikau. Spre zori ei își îndepliniseră misiunea și cinci minute mai tîrziu tunurile lui del Valle au deschis prima pregătire de artilerie plănuită în zona de acțiune a Regi-

mentului 5 infanterie marină. SBD-urile și P-urile 39 zburau de-a lungul drumului de coastă. 19 aparate B-17 de la Espiritu Santo au lansat 350 bombe de 100 livre asupra Kokumbonei, iar crucişătoarele *San Francisco* și *Helena* și distrugătorul *Sterrett*, care în timpul nopții împiedicaseră trecerea pe șoseaua de coastă, s-au apropiat de Point Cruz pentru a-l supune unui foc de distrugere de la mică distanță.

Trecerea râului s-a desfășurat conform planului și atacul a început la ora 7 a.m. Japonezii erau însă bine adăpostiți în tranșee. De-a lungul coastei, Batalionul 1 din Regimentul 5 a întâmpinat o rezistență îndârjită. La stînga lui, Batalionul 2 al maiorului Lewis W. Walt înainta în ritm crescut, în timp ce, mai adînc, în interiorul insulei, Grupul Whaling a întilnit numai grupuri izolate de japonezi. În urma Regimentului 5 infanterie marină, geniiștii au amenajat peste rîu un pod pentru vehicule de pînă la 10 t. Înainte de a se întuneca, la 1 noiembrie, Edson s-a oprit foarte aproape de Point Cruz, luînd măsuri pentru cantonamentul de noapte. Subunitățile lui dispuneau de o bună poziție în vederea declanșării atacului plănuit pentru ziua următoare.

În zori, Edson i-a ordonat lui Walt, unul dintre cei mai agresivi comandanți de batalion pe care-i dăduse campania din Guadalcanal, să-și întoarcă batalionul cu 90 de grade la dreapta și să atace în direcția mării. Spre mijlocul dimineții, companiile de asalt ale lui Walt au ajuns la coastă, la vest de Point Cruz. Japonezii, estimați cam la un batalion, erau acum prinși în cursă. Edson a trimis imediat înainte Regimentul 2 infanterie marină al lui Arthur. În coloană de batalioane ei au ocolit Regimentul 5 și au ajuns la drumul ce ducea spre vest. Edson angajase în luptă toate forțele de care dispunea, dar ar fi avut nevoie de și mai multe ca să obțină, repede, rezultatele pe care le spera. Divizia i-a mai pus la dispoziție Batalionul 1 din Regimentul 164 infanterie de sub comanda locotenent-co-

lonelului Frank C. Richards, o subunitate din care Edson și-a constituit rezerva.

În ziua de marți, 3 noiembrie, Regimentul 5 a lichidat încercuirea de la Point Cruz : au fost numărați peste 300 de japonezi uciși și s-au capturat 12 tunuri antitanc, un obuzier și 34 de mitraliere. Conform ordinului diviziei, după îndeplinirea misiunii, Edson a trecut comanda lui Arthur, iar Regimentul 5 s-a întors în perimetru.

Japonezii au făcut eforturi disperate pentru a opri înaintarea spre vest. Maruyama era „departe, pe cursul superior al râului Lunga” și nici un ajutor nu putea fi așteptat din acea direcție. Hyakutake umplea golurile în linia de luptă cu personalul comandamentelor, cu bolnavi, răniți, oameni din serviciile armatei ; oricine era în stare să se țină pe picioare, dintre cei din spatele frontului, a fost trimis în grabă să lupte ².

Către seara celei de a treia zi a atacului, americanii au reușit să împingă forțele inamice pe o poziție situată cam la o milă vest de Point Cruz. Hyakutake a cerut imediat ajutoare. În insulele Shortland, generalul maior Takeo Ito, aflat la comanda Grupului de infanterie al Diviziei 38, anticipase deja acest ordin și a început îmbarcarea comandamentului său și a Regimentului 228 infanterie (fără Batalionul 3) la câteva minute după ce primise comunicarea. În cursul nopții, 17 distrugătoare i-au transportat trupele, în deplină siguranță, la Kamimbo și Tassafaronga. Ito n-a pierdut nici un moment ; imediat ce debarcau, oamenii lui intrau în formații de marș și porneau către est.

În timp ce la vest de Matanikau atacul continua, se crease o nouă situație la Tetere, la 12 mile est de perimetru, unde colonelul Shoji sosise cu o grupare de aproximativ 2 500 de ofițeri și soldați, aparținători ai aripii drepte, care supraviețuiseră atacurilor de noapte din ultimele zile ale lui octombrie. La Tetere, Shoji găsisse 131 de răniți răătăciți. Îi lipseau personalul medical și proviziile, dar a putut acorda răniților o îngrijire sumară. Când

colonelul s-a pus în mișcare către țărm, i s-a spus să aștepte ajutoarele ce aveau să debarce lângă Koli cam la miezul nopții lui 3 noiembrie. În noaptea lui 2 noiembrie Shoji a distribuit oamenilor săi înfometați o porție dublă de orez³.

În aceeași zi, secția cercetare a amiralului Halsey i-a comunicat lui Vandegrift că „Expresul“ va sosi în noaptea următoare și va descărca la est de Koli⁴. Divizia a scos din dispozitiv batalionul lui Hanneken, cu experiență de luptă dar obosit, și i-a ordonat să se îndrepte către est. Tirziu, în după-amiaza lui 3 noiembrie, după 12 ore de marș, Hanneken a trecut prin vad Metapona, cam la 3 mile est de Koli Pont, și a organizat primirea „oaspeților“ ce veneau de pe mare. La mai puțin de 1 milă către est, la Gavaga Creek, Shoji se pregătea și el să salute sosirea trupelor proaspete, a orezului și a munițiilor. Nici unul din cei doi comandanți nu știa de prezența celuilalt.

Aproape de miezul nopții, infanteriștii marini americani puși ca observatori pe țărm au distins siluetele a 5 nave pe care le-au identificat corect a fi un transportor, un crucișător și 3 distrugătoare⁵. Navele au ancorat și au început să descarce, însă la Gavaga. Era o noapte fără lună și Hanneken nu a putut interveni. El n-a putut nici să confirme diviziei această situație ce fusese anticipată, fiindcă stațiile sale de radio, udate de ploaie și de numeroasele treceri prin bălțile de maree și riurile ce le traversase cu batalionul său, nu mai puteau face legătura cu comandamentul. Cu toate acestea, el a hotărât să atace în zori. În momentul în care companiile lui de asalt au dat să pornească atacul, ele s-au izbit de un grup de japonezi în marș către Koli.

Ambele părți și-au revenit din surpriza inițială, dar japonezii au reacționat primii și în câteva minute infanteriștii marini erau prinși sub focul obuzierelor ușoare și al aruncătoarelor de 90 mm. Pe măsură ce lupta se întetea, batalionul lui Hanneken a fost lovit prin surprindere din

spate și obligat să se retragă. În cursul următoarelor 6 ore Hanneken a condus, cu succes, acțiunea de retragere. După-amiaza, târziu, batalionul lui a ajuns pe malul de vest al râului Nalimbiu și, în sfârșit, operatorii radio au comunicat că legătura cu divizia a fost stabilită.

Vandegrift a acționat imediat pentru soluționarea situației. Aviația a fost trimisă să bombardeze și să mitralieze zona de coastă de la est de Nalimbiu, iar crucișătoare și distrugătoare, care cu câteva zile mai înainte bombardaseră Point Cruzul, au pornit acum, cu viteză maximă, spre est. Că avioanele nu au făcut în ziua aceea o treabă prea bună ne-o sugerează următoarea serie de mesaje trecute în jurnalul de operații al diviziei :

„17,17. Avioanele noastre mitraliază și bombardează.
17,35. Avioanele ne bombardează pe noi. Oprîți-le.
17,55. Cerem ca toate avioanele să înceteze bombardarea pînă cînd lucrurile se limpezesc“.

În timp ce avioanele americane omorau și răneau soldați americani, batalionul lui Puller s-a îmbarcat în șalupe de debarcare, la Kukum, iar Regimentul 164 infanterie al lui Moore (mai puțin batalionul lui Richard, angajat în flancul de vest) a ieșit din perimetru pentru învăluirea inamicului dinspre sud.

*

În timp ce unele subunități de infanterie marină și din trupele de uscat curățau terenul de prezența inamicului, la vest de Point Cruz, iar altele luptau de-a lungul lui Nalimbiu, la Aola Bay, cam 30 mile est de Koli, Kelly Turner ducea una dintre cele mai stupide acțiuni din întreg războiul Pacificului. De vreo două luni, Turner era preocupat să stabilească la Aola o poziție de „rezervă“, care să aibă un aerodrom. Vandegrift, Geiger, Woods, McCain și

Fitch au privit acest proiect cu unanimă dezaprobare, dar Turner, la fel de persuasiv pe cît era de încăpățînat, reușise să-i plaseze ideea mai întîi lui Ghormley, iar apoi și lui Halsey.

În consecință, la 4 noiembrie, cînd a adus Regimentul 3 infanterie marină la Lunga, Turner a lăsat la Aola Batalionul 2 raideri al lui Carlson, Batalionul 1 din Regimentul 147 infanterie, 500 militari de geniu marină (Seabee) (de care era mare nevoie la piste și la alte construcții în interiorul perimetrului), subunități de artilerie antiaeriană și de coastă din rîndul trupelor de infanterie marină și o baterie de artilerie a Diviziei Americal cu ordinul de a amenaja o pistă. Militarii de geniu marină s-au apucat de lucru cu îndemînare, dar solul mlăștinos pe care i-a debarcat Turner era cu totul impropriu construirii unui aerodrom. La aceeași concluzie ajunsese anterior și o echipă de cercetare a geniștilor infanteriei marine care studiasse zona.

Abia o lună mai tîrziu și doar ca urmare a altor proteste venind din partea lui Vandegrift, Harmon, Geiger și Fitch, Halsey a anulat această operație născută moartă. Între timp, trupele care ar fi putut fi utilizate cu mult folos în altă parte, au pierdut cîteva săptămîni așteptînd să fie scoase din acel loc mizerabil. De fiecare dată cînd Turner a pus deoparte sextantul pentru a lua, în schimb, în mînă, bastonul de general a făcut o remarcabilă greșeală, iar Aola n-a fost o excepție de la această regulă.

Dezamăgit de ritmul acțiunii din vest și exasperat de aventura lui Turner de la Aola, Vandegrift s-a decis să-i lichideze, cel puțin, pe japonezii de la est. La 4 noiembrie, el a suspendat, temporar, acțiunea de la Point Cruz și a ordonat lui Rupertus, de la Tulagi, să preia comanda la Koli. După ce a ascultat rapoartele lui Hanneken și a

prelucrat informațiile primite de la cercetașii băștinași, comandantul diviziei a tras concluzia că în vecinătate erau mai mulți japonezi decât anticipase. Înainte de a-și lansa atacul s-a decis să aștepte lângă Koli venirea lui Moore.

Pe când soldații treceau râul la aproximativ 3 000 de iarzi de la vărsare și înaintau spre nord, prin junglă, colonelul Shoji a primit ordinul să se retragă către regiunea superioară a râului Lunga⁶. A luat-o deci înapoi, către Tetere și a lăsat înapoiă sa o ariergardă cam de 500 de oameni ca să-i „distreze” pe americani la Gavaga Creek, în timp ce el se deplasa spre sud. Pierderile sale în acțiunea de la Nalimbiu fuseseră ușoare. Între timp, divizia i-a ordonat lui Carlson (așa cum avea să se dovedească, cu întârziere) să pornească pe drumul de la Aola și să-i atace, din spate, pe japonezi.

Sîmbătă 7 noiembrie, după ce au întîlnit în cale doar o mîină de japonezi, și după ce a avut cu ei o ciocnire nedecisă, de noapte, fără vărsări de sînge, dar în schimb zgomotoasă, cele două batalioane ale lui Moore au atins țărmul mării. De aici, această forță combinată a început o înaintare precaută către Metapona⁷. Cînd a căzut noaptea, subunitățile s-au îngropat în tranșee pentru respingerea unei posibile debarcări, care însă nu s-a produs. În ziua următoare, forțele lui Moore au încercuit poziția de la Gavaga și au declanșat lupte crîncene, purtate la mică distanță. În acest stadiu al lucrurilor, Rupertus a căzut bolnav de friguri și generalul de brigadă Edmund B. Sebree din cadrele armatei de uscat, care l-a însoțit pe Moore ca observator, a preluat comanda⁸.

Amiralul Halsey și-a petrecut ziua de duminică pe Guadalcanal. El dorise să viziteze insula încă de la numirea sa în funcția de comandant al ComSoPacu-lui însă a fost în mai multe rînduri obligat să-și amîne călătoria. Evident, Halsey a folosit fiecare minut, sau aproape fiecare minut, al scurtei sale șederi aici. L-a însoțit Vandegrift, într-un jeep, la „Tenaru”, la Ridge, la Henderson și la Ma-

tanikau, adică în locurile care aveau o semnificație deosebită pentru general, cum de fapt aveau pentru fiecare om din subordinea sa.

În timpul nopții „Mașina de spălat Charlie“ a impus o alarmă de rutină, iar distrugătoarele au bombardat Hendersonul. Imediat ce Halsey și Vandegrift au intrat în adăpostul generalului, a coborât o încărcătură iluminantă. Proiectoarele lui Pepper și-au început căutările lor încrucișate, tunurile antiaeriene au început să bubuie și „Charlie“ și-a oprit motorul. Au urmat câteva interminabile secunde, iar apoi o bombă de 250 de livre a explodat înăbușit.

„Trainică construcție ai tu aici, n-am ce zice, Archie“, a remarcat Halsey în timp ce bătea cu mîna lui păroasă unul din sacii de protecție umpluți cu nisip. Nisipul a început să curgă încet pe sol; o altă încărcătură iluminantă a înflorit pe cer, o altă bombă a explodat. „Charlie“ a luat-o bîzîind leneș către vest. Apoi a sunat încetarea alarmei. În timp ce Halsey se strecura afară din adăpost, sacul putred cu nisip a plesnit. Profetii diviziei, nu mai puțini de 15 000 la număr, l-au considerat un semn bun.

În dimineața următoare, înaintea micului dejun, Halsey a înmînat câteva zeci de decorații și a ținut o scurtă conferință de presă. Un corespondent nerod l-a întrebat pe amiral cît timp crede că va mai dura războiul. „Tu cît crezi că o mai pot ține așa?“ i-a replicat sec Halsey⁹.

Un alt reporter l-a întrebat pe amiral cum își propune să cîștige campania în Pacificul de Sud, la care Halsey a răspuns „Să omor japonezi, apoi să omor japonezi, și s-o țin tot așa mereu omorînd japonezi“.

Înainte de a se întoarce la Nouméa, comandantul ComSoPac-ului i-a spus lui Vandegrift că pe Guadalcanal întîlnise „cea mai superbă gașcă“ pe care „o cunoscuse vreodată“.

La 8 noiembrie, un nou comandant, cel al forțelor aeriene, generalul de brigadă Louis Woods, din infanteria

marină, s-a prezentat la raport înaintea lui Halsey. Woods îl înlocuise pe Geiger și moștenise de la el, numai cu o zi mai înainte, titlul neoficial de „ComAirCACTUS” *. În cursul săptămînii ce a precedat preluarea comenzii, Brigada 1 de aviație primise întăriri importante. Spre sfîrșitul lui octombrie Grupul 2 aviație al infanteriei marine (aflat sub comanda locotenent-colonelului William O. Brice) sosise în Noua Caledonie. Comandantul grupului începuse, deja, să-și trimită piloții și aparatele în zonă. În prima zi a lui noiembrie, maiorul Joseph Sailer jr., care avea să devină unul dintre cei mai aprigi piloți de bombardament în picaj ai celui de-al doilea război mondial, a sosit cu Escadrila 132 ; la 2 noiembrie, maiorul Paul Fontana a venit în zbor cu 9 din piloții de vînătoare ai escadrilei (VMF) 112. Mult așteptatele avioane de vînătoare *Lightning* nu ajunseseră încă, dar sosise o escadrilă de avioane torpiloare ale infanteriei marine comandată de locotenent-colonelul Paul Moret.

Două avioane de cercetare foto pilotate de experți au completat ridicarea cartografică a întregii jumătăți de vest a Guadalcanalului. La o săptămînă după ce piloții și-au terminat treaba, hărți exacte ale acestei porțiuni a insulei erau, în sfîrșit, disponibile. Iar la începutul lui noiembrie, subunitățile de geniu marină au amenajat o nouă pistă de decolare — „Fighter Two” — smulsă junglei de la vest de Kukum.

Prin sosirea celor două baterii de tunuri de 155 mm, artileria putea și ea să tragă în adîncimea dispozitivului japonez. Alte tunuri și obuziere au fost, de asemenea, debarcate și del Valle, acum general de brigadă, avea, în sfîrșit, la dispoziția sa, o grupare de artilerie suplă și multifuncțională.

---

* Comandantul grupării de aviație din zona Guadalcanal (zonă denumită codificat CACTUS) (N. tr.).

În timpul acestei perioade, japonezii urzeau în tăcere. La 2, 5, 7, 8, 9 și 10 noiembrie, două crucişătoare și 65 de distrugătoare aduseseră pe insulă trupe și provizii ¹⁰. La 7 noiembrie, 11 dintre distrugătoarele lui Tanaka au debarcat, la Tassafaronga, peste 1300 de ofițeri și soldați ai eșalonului înaintat al Diviziei 38 ; două nopți mai târziu, „Expresul“ a adus cu bine pe comandantul diviziei, generalul locotenent Tadayoshi Sano, pe cei din statul său major și personalul comandamentului împreună cu peste 600 de soldați ¹¹. Aviația de la Henderson a atacat ambele grupuri în timp ce se apropiau de insulele Russell, dar fără consecințe importante pentru ele.

Hora era în toi.

NOTE

1 Sherrod, *op. cit.*, p. 110.

2 „Correspondență Miyazaki“.

3 „Correspondență General-maior Toshinaro Shoji“.

4 Mesajele operative japoneze erau în mod frecvent interceptate și decriptate la Pearl Harbor și Washington.

5 Potrivit lucrării *Seventeenth Army Operations*, p. 101—102, aceste nave japoneze au adus la Gavaga Creek o companie de infanterie, două tunuri de câmp și un detașament de transmisiuni, plus muniția, provizii diverse și rații necesare pentru 2 000 de oameni pe timp de 10 zile. Proviziile erau destinate să asigure coloana lui Shoji în timpul marșului spre Lunga superioară, unde el urma să înceapă acțiunile de îndată ce va sosi.

Generalul-maior Takeo Ito, comandantul infanteriei Diviziei 38, a declarat mai târziu că în această perioadă nu au fost debarcate trupe. Miller, *op. cit.*, p. 196, Hough, Ludwig, Shaw, *op. cit.*, spun (p. 347) că au fost debarcate trupe însumând 1 500 de oameni dar citează, de asemenea, nota lui Miller. Eu mă bazez în primul rând aici pe informațiile pe care mi le-a furnizat cu multă amabilitate fostul general-maior Toshinaro Shoji.

6 „Correspondență Shoji“.

7 Miller, *op. cit.*, p. 198.

8 Sebree, locțiitorul comandantului Diviziei „Americal“, l-a însoțit pe Moore, așa cum spunea el mai târziu, „ca să observe și să învețe“. Sebree sosise recent la Guadalcanal pentru a pregăti drumul pentru restul Diviziei „Americal“.

9 Halsey, interviu de presă la Guadalcanal, 9 noiembrie 1942.

10 *Southeast Area Naval Operations*, p. 45.

11 Tanaka, *op. cit.*, p. 826.

15. „NECRUȚĂTOARE, SÎNGEROASĂ ȘI DEFINITIVĂ“ ¹

În timp ce japonezii erau încercuiți la Gava, divizia a ordonat lui Arthur să reia înaintarea cu Regimentul 8 infanterie marină către Poha. Regimentul lui Jeschke (mai puțin un batalion), care tocmai sosise, i s-a alăturat ieșind din perimetru, luni, 9 noiembrie. În ziua aceea, ploaia a căzut fără încetare, iar atacul lui Arthur progresa în pas de melc ².

Mărți, soarele strălucea cu o intensitate neobișnuită pentru ofițerii și trupa Regimentului 8 infanterie marină, dar batalioanele proaspete ale lui Jeschke, care trecuseră deja linia frontului, în cursul dimineții, nu au mai reușit să înainteze. În văile lipsite de aer, soldații supraîncărcați își trăgeau cu greu sufletul. Înaintau încet, tîrîndu-se peste creste acoperite cu iarbă de kunai, ducînd, o dată cu ei, mitralierele și aruncătoarele de mine. În acest timp soarele arzător le încingea, pînă la incandescență, căștile de oțel și țevile armelor. În ziua următoare, arșița a fost și mai puternică. Regimentul nu înaintase decît 400 de iarzi ³.

„Programul de sărbători“ nu s-a simțit deloc pe Guadalcanal. În ziua de 11 noiembrie, cînd se aniversa armistițiul ce pusese capăt ostilităților din primul război mondial, au avut loc două raiduri, japonezii scăpînd cu pierderi puțin mai mari decît cele pe care le-au produs — 11 avioane *Zero*, față de 7 *Wildcat*. „Vulturii mărilor“ își pierduseră acum mult din entuziasmul afișat pe timpul pregătirii în vederea executării raidurilor asupra Guadalcanalului. Atitudinea echipalejor de pe Betty-uri, mai ales a celor care zburau la marginea formației (întotdeauna primele „înjunghiate“ de avioanele de vînătoare

Wildcat, ce veneau în picaj) era una de stoică așteptare a unui sfârșit amînat mereu cu 24 de ore.

Ritmul acțiunilor de la vest de Cruz, cît și informațiile cu privire la deplasarea navelor în „The Slot“, îl îngrijorau pe Vandegrift. Ca urmare, îndată ce a primit o sinteză informativă pregătită de statul major al lui Halsey, s-a decis să-și retragă trupele de la vest de Matanikau, ca să-și întărească linia frontului și să se pregătească pentru măcelul ce părea inevitabil. În după-amiaza lui 11 noiembrie, el i-a ordonat lui Arthur să se retragă. Infanteriștii marini au adus cu ei 11 obuziere și tunuri antitanc, 32 de mitraliere și 28 de aruncătoare de mine capturate de la inamic. Trupele ce fuseseră angajate în luptă au avut 65 de morți și 125 de răniți ⁴. Pierderile japonezilor, în cursul ultimei faze a acestui atac, nu au fost niciodată stabilite.

Către est, japonezii de la Gavaga au întreprins încercări repetate de a ieși din încercuire. Unii au reușit să o facă. Însă grosul forței era întîmpinat cu foc din sud, din est și din vest, iar spre nord erau apele mării. Pentru ei viața se socotea acum în ore și minute, și la 12 noiembrie, ultimii apărători îndirjiți au căzut în luptă ori s-au sinucis. 450 japonezi zăceau neîngropați în locul în care luptaseră, însă sacrificiul lor i-a permis lui Shoji, cu cei 2 000 de oameni ai săi, să se retragă spre sud și vest. Cercetașii lui Clemens au raportat despre această deplasare și Carlson, grăbindu-se spre vest, către Tetere, a primit ordin să treacă prin junglă și să-l intercepteze pe Shoji. El a înaintat deci către cursul superior al râului Balesuna.

Pierderile americanilor la Gavaga au fost de 40 de morți, iar 120 de ofițeri și soldați, inclusiv puternicul Puller, erau răniți. Captura includea o mare cantitate de orez, două obuziere, aruncătoare de mine, mitraliere, arme automate și 50 de bărci de debarcare pliante. Sebre a primit ordin să distrugă imediat toată hrana și materialele capturate și să se întoarcă la bază ⁵.

Cu cei 71 de morți și dispăruți, 193 de răniți înregistrați în luptele din vest și 160 de morți și răniți la Nalimbui și Gavaga, pierderile primelor zece zile din noiembrie depășeau cifra de 400. Acesta era un preț relativ ridicat, deoarece în vest nu fusese realizat nici un obiectiv durabil. Pe de altă parte, acțiunile din flancul de est eliminaseră posibilitatea oricărei primejdii imediate din această direcție.

Cînd s-a privit retrospectiv asupra primelor 11 zile ale lui noiembrie, unii dintre cei care trecuseră prin ele au descris insula lor drept „liniștită“. Așa a fost, în comparație cu agitatele zile și nopți ale lui septembrie și octombrie, sau cu cele care aveau să vină în curînd.

*

Cînd Halsey s-a întors la Nouméa, la 9 noiembrie, șeful său de stat major l-a primit anunțîndu-i vestea că elemente ale Flotei Combinată au plecat de la Truk, că alte nave de luptă se adunau la Rabaul, că transportoarele se strîngeau în Simpson Harbor și că se semna o activitate neobișnuită în insulele Shortland. Rapoartele coast-watcherilor cît și cele ale observatorilor de pe submarine și avioane de cercetare confirmau mesajele decodificate ale japonezilor. Nu mai era nici o îndoială că această concentrare de trupe anunța o acțiune de o amploare pe lingă care ofensiva de la sfîrșitul lui octombrie putea fi socotită minoră.⁶

Noul plan japonez era mai simplu decît fuseseră cele anterioare. La 12 noiembrie, la miezul nopții, o parte din Flota 2 a lui Kondo, comandată de viceamiralul Hiroaki Abe, avea să se apropie de coasta de nord a Guadalcanalului și să facă țandări Hendersonul, avioanele parcate în jur și instalațiile adiacente. Gruparea lui Abe era formată din navele de linie *Hiei* și *Kirishima*, crucișătorul *Nagara* și 14 distrugătoare.⁷ Ca și mai înainte, puternicele nave

de luptă urmau să folosească artileria de mare calibru și avea să fie folosită pentru prima dată pulberea fără flacăra, pe care japonezii o și inventaseră.

Restul flotei lui Kondo urma să patruleze cam la 150 de mile nord de Savo, ca grupare de acoperire îndepărtată⁸. Aceasta cuprindea portavioanele *Junyo* și *Hiyo*, cu aproape 100 de avioane de vânătoare, bombardiere, în picaj și avioane torpiloare, navele de linie *Kongo* și *Haruna*, 4 crucișătoare și 19 distrugătoare⁹.

Comandantul-șef al Flotei 8, viceamiralul Mikawa, avea să asigure sprijinul apropiat al debarcării Diviziei 38 a generalului-locotenent Sano, lângă Tassafaronga. Mikawa avea disponibile șase crucișătoare și un număr egal de distrugătoare¹⁰, Mikawa a pus trei crucișătoare și patru distrugătoare sub comanda contraamiralului Shoji Nishimura și i-a comunicat să bombardeze, la ordin, litoralul.

Contraamiralului Tanaka, care își reluase postul de comandant al Forței de Întărire, i s-au încredințat 12 distrugătoare. Ele vor escorta un convoi de 11 transportoare pe care era imbarcat grosul diviziei veterane a lui Sano. O forță navală combinată de debarcare, special constituită din aproape 3 000 de ofițeri și soldați, trebuia să debarce, simultan, pe litoral. O acoperire aeriană efectuată cu aviația de vânătoare de la bazele terestre și de pe portavioane avea să asigure că acești marinari, plus cei 11 000 din trupele lui Sano împreună cu tehnica de luptă din dotare, vor ajunge pe plajă fără a fi prea mult deranjați de avioanele americane. De data aceasta, nu se presupunea nici o amenințare din partea Hendersonului și a celor două piste satelite ale lui ; aceste aerodromuri și avioanele de pe ele aveau să fie neutralizate de focul tunurilor navelor de linie ale lui Abe. „Ora Zero“, pentru debarcare, a fost fixată pentru 13 noiembrie la 10,00 p. m. În timpul debarcării, crucișătoarele și distrugătoarele lui Mikawa aveau să desăvârșească distrugerea tuturor instalațiilor

aeriene americane de pe Guadalcanal. Toate avioanele americane de vânătoare care ar fi supraviețuit bombardamentelor distrugătoare aveau să fie, în grabă, lichidate de „Vulturii mărilor”.

Trei ore după miezul nopții lui 12 noiembrie, Kondo s-a separat de grupul lui Abe, care s-a îndreptat spre Savo. La ora 6 în acea seară, Tanaka, aflat pe nava comandant — distrugătorul *Hayashio* („Valul care gonește repede”) — și-a condus transportoarele de trupe și escortele lor în largul portului din Insulele Shortland. Amiralul nu era prea bucuros ; nu era sigur în ce direcție avea să meargă valul și se întreba câte dintre navele lui aveau să supraviețuiască. ¹¹

Așa cum propusese amiralul Mikawa în memorandumul său de la sfârșitul lui august, o forță importantă, o forță capabilă să-i distrugă pe americani era în sfârșit pornită la drum „toată deodată, cu nave mari”. Au fost alocate suficiente avioane pentru a cuceri și păstra supremația aeriană deasupra navelor de debarcare și zonelor de plajă unde aveau să fie debarcate trupele și materialele.

Secția cercetare a lui Halsey făcuse o evaluare uluitor de exactă a forței și posibilităților inamice ; ComSoPac-ul știa că el, Halsey, trebuie să pună la bătaie tot ce avea, de la singurul lui portavion pînă la bărcile de la Tulagi, pentru a-i stăvili pe japonezi. De la portavion la MTB-uri (vedetele torpiloare), forțele aflate la dispoziția lui Halsey erau slabe și dispersate.

Marea unitate operativă (Task Force) 61 aflată sub comanda lui Kinkaid (*Enterprise*, două nave de linie, două crucișătoare și 8 distrugătoare) se afla la Nouméa, unde electricienii, sudorii și mecanicii roiau pe portavion, reparînd distrugerile suferite la Santa Cruz. În ciuda

tuturor strădaniilor lor, liftul din prova continua, cu încăpăinare, să rămână blocat în poziția „Sus“, ceea ce însemna că toate avioanele trebuiau aduse pe punte din hangar și coborâte dedesubt cu liftul de la pupa. Din cele două nave de linie, una (*South Dakota*) era, în parte, schilodită.

Grupul operativ (Task Group) 62.4 al contraamiralului Norman Scott (crucișătorul *Atlanta* și 4 distrugătoare), care sosise în radă la Lunga cu o zi înainte se mai afla încă acolo. Kelly Turner, cu cea mai importantă grupare a forțelor combatante ale Regimentului 182 infanterie din Divizia Americal, sub comanda colonelului Daniel W. Hogan, imbarcat pe 4 nave de transport, era pe drum de la Nouméa către Guadalcanal, sub escorta lui *Portland* și a 4 distrugătoare. În cursul după-amiezii, el s-a întâlnit la sud de San Cristobal cu Grupul operativ (Task Group) 67.4, „Grupul de sprijin“ al contraamiralului Daniel J. Callaghan două crucișătoare grele, unul ușor și 6 distrugătoare.

Cînd Turner a ancorat în dimineața următoare în radă la Kukum, soldații din armata de uscat și întăririle infanteriei marine s-au grăbit să debarce și primul dintr-un șir de mesaje de avertisment provenind de la aviația și submarinele proprii a sosit la punctul de comandă de pe „Wacky Mac“. După-amiază, Turner avea deja o imagine destul de precisă, deși parțială, a situației inamicului. Gruparea lui Abe fusese reperată spre jumătatea dimineții, cu puțin peste 300 de mile la nord de Guadalcanal, iar compunerea ei fusese corect raportată.¹² De data aceasta, Turner nu credea că planul inamicului era să stabilească o bază de hidroavioane. El aprecia, în mod corect, că Abe intenționa să bombardeze aerodromul și i-a ordonat lui Callaghan să-l împiedice să facă acest lucru.

Pentru a-l întări pe Callaghan, Turner i-a afectat gruparea lui Scott, mai puțin un distrugător. Totodată, el i-a luat lui Callaghan două distrugătoare care duceau

lipsă de combustibil. Această schimbare a asigurat Grupului operativ (Task Group) 67.4 un potențial mai mare în privința tunurilor și a torpilor. Dar dacă forța de foc suplimentară a adăugat și eficiență combativă reală grupării lui Callaghan, este o chestiune îndoielnică. Aici, încă o dată, împrejurările au obligat la improvizație și, cum s-a mai întâmplat mai înainte (și avea să se mai întâmple), nave care niciodată nu acționaseră una cu cealaltă aveau să lupte împreună într-o bătălie de noapte.

Echipajele tuturor acestor nave erau obosite. Se bucuraseră, într-adevăr, de desfătări ce nu erau la îndemîna celor pe care aveau misiunea să-i asalteze; singura lor rațiune de a fi era de a se găsi acolo unde se aflau. Ei nu asudau și nici nu tremurau rînd pe rînd, din cauza malariei și nici nu-și petreceau ore nescîrșite în tranșeele noroioase. Însă cei mai mulți dintre ei se aflau acum pe mare de luni întregi. Unele nave aveau personal atît de puțin încît ofițerii și marinarii făceau în mod obișnuit „cart după cart”; patru ore de serviciu, patru libere. Iar „alarmă generală”, în vigoare cel puțin o jumătate din timpul de cînd o navă ieșea din Noile Hebride și pînă cînd se reîntorcea acolo, lăsa echipajelor puțin timp liber pentru a se bucura de somn, de baie și de hrana caldă, pe care infanteriștii marini și soldații din trupele de uscat le rîvneau așa de mult. Continua încordare psihică lăsa urme. Numai în trei luni, Turner îmbătrînise vizibil, iar unii de sub comanda lui, îndeosebi transmisioniștii, aproape că nu se mai țineau pe picioare.

Callaghan nu constituia nici el o excepție. Cu două săptămîni mai înainte fusese înlocuit în funcția de șef al statului major al lui Halsey de către căpitanul Miles Browning, și de atunci, de cînd a preluat comanda grupului operativ, „el n-a mai avut aproape nici un fel de odihnă. Amiralul era într-o avansată stare de epuizare fizică”¹³.

La bordul navelor, după-amiaza zilei de 12 noiembrie nu a fost chiar liniștită. Marinarii erau încă la masa de prînz, cînd a fost anunțată „situația galbenă” (aviație inamică) și s-a dat „alarmă generală”. La patruzeci de minute după aceea, soseau japonezii : 25 de bombardiere torpiloare, însoțite de 9 avioane de vînătoare Zero, care le asigurau acoperirea. Piloții infanteriei marine și ai armatei terestre au atacat această formație, iar navele lui Turner au umplut văzduhul cu oțel. Aviația de vînătoare a doborît 16 bombardiere *Betty*, iar artileria anti-aeriană, 4. Un alt bombardier s-a prăbușit pe puntea de comandă de la pupa a crucișătorului *San Francisco*, ucigînd 30 de oameni și rănind alte peste două duzini. În acest timp, avioanele Zero mitraliau, la joasă altitudine, aerodromul Henderson.

În seara aceea, Callaghan a escortat navele de transport acum goale ale lui Turner prin canalul Lengo, în drumul lor către Noile Hebride. La ora 10 p. m., el îi urează în clar, prin radio, lui Turner „drum bun” și, împreună cu cele 5 crucișătoare și 8 distrugătoare, se înapoiază spre apele întunecate care spală în tăcere țărmurile insulei Savo.

Contraamiralul Dan Callaghan știa că merge împotriva a două nave de linie inamice dotate cu tunuri de 14 inci. Trebuia să-l surprindă pe inamic și să-și folosească torpilele și salvele artileriei principale mai înainte ca uriașele nave ale lui Abe să-l fi descoperit, iar tunurile acestora să-i fi distrus, în tihnă, crucișătoarele. Singura lui șansă era să se apropie, în ascuns, cu rapiditate și să deschidă focul mai înainte ca inamicul să-i bănuiască măcar prezența. „Noi le vrem pe cele mari”, l-a conjurat pe ofițerul cu artileria de pe nava-amiral *San Francisco*. Dar era oare suficientă atitudinea hotărîtă a acestui amiral curajos ?

Formația de marș ordonată de Callaghan, pentru lupta de noapte la care își conducea navele, scoate în evidență faptul că el nu analizase cu grijă experiența ami-

ralului Scott, din luna trecută, în timpul luptei de la miezul nopții cu Goto. Așa cum a făcut și Scott, Callaghan și-a dispus navele în formație de șir (coloană) și și-a împărțit distrugătoarele, plasând patru în avangarda celor cinci crucișătoare și patru în ariergardă. Dar aceasta nu era cea mai bună formație de adaptat pentru condițiile situației cu care avea să se confrunte. Prin aceasta și-a privat în mod automat distrugătoarele de orice posibilitate de a efectua un atac prin surprindere, coordonat de la mică distanță, cu torpile ¹⁴.

El, ca și Crutchley, nu a dat instrucțiuni specifice luptei de noapte. Nici nu a definit rolul pe care dorea să-l joace distrugătoarele sale. Într-adevăr, căpitanul Robert G. Tobin, comandantul celor patru distrugătoare din ariergardă, n-a primit nici un ordin de la amiral. Callaghan era astfel pe punctul de a-și arunca forțele împotriva unui dușman superior, fără a-și fi luat cele mai elementare măsuri ca să-și asigure un minimum de control. Este posibil ca el să fi considerat acele instrucțiuni ca superflue, că lupta de la mică distanță navă contra navă era inevitabilă. Chinezii au, pentru astfel de situații, un proverb „trebuie să mergi în bîrlogul tigrului pentru a-i prinde puii“. Unii dau buzna, alții sînt mai vicleni. Circumstanțele s-au combinat astfel, încît l-au forțat pe acest amiral să se arunce direct „în bîrlogul tigrului“.

Formația stabilită de Callaghan i-a sporit dificultățile așezîndu-și navele într-o coloană lungă, el n-a dat nici o atenție posibilităților radiolocației de a cerceta suprafața mării. Și-a dat el oare seama că aceste radioloca-toare erau principala garanție a asigurării surprinderii la care se gîndea ? Evident, nu. Dar cu o lună mai înainte, căpitanul Hoover, de pe *Helena*, i-a acordat radarului toată încrederea, spre totala zăpăceală a japonezilor. Dintre distrugătoarele din avangardă, numai *O'Bannon* avea ultimul tip de radiolocator de cercetare. Era al patrulea în coloană. Din cele cinci crucișătoare, *Helena* avea cea mai

modernă instalație de radar, dar el era al patrulea crucișător din coloana care era condusă de *Atlanta*, navă cu un radiolocator primitiv. *San Francisco* urma după *Atlanta*. El era orb. Alegerea crucișătorului *San Francisco* drept navă-amiral nu a fost înțeleaptă. Deși avea artileria principală și artileria antiaeriană dirijate prin radar, nu avea radiolocator pentru cercetarea de suprafață ¹⁵.

La puțin timp după ce distrugătoarele de avangardă ale lui Callaghan au dublat Lunga Point, pe ecranele radarului crucișătorului *Helena* au apărut niște „puncte” identificate ca fiind ale inamicului. *Helena* le-a raportat imediat. După șase minute, la ora 1,24 a.m., *Helena* a anunțat toate navele că inamicul se află în provababord, la distanță de 14 500 iarzi, navigînd cu viteza de 23 de noduri, în drum 105°. ¹⁶ Semnalele de pe ecranele lui *Helena* indicau că cele două forțe se apropiau cu aproximativ 1 000 iarzi pe minut. De pe nava-amiral nu venea încă nici un cuvînt. Într-adevăr, de pe nava-amiral nu a venit, încă multe alte minute, nici un cuvînt.

La 1,41 a.m., distrugătorul *Cushing*, conducătorul coloanei americane, a executat o întoarcere bruscă de 90° la stînga, pentru a evita ciocnirea cu *Yudachi*, distrugătorul din fruntea coloanei japoneze comandate de amiralul Abe. În sfîrșit, Callaghan a spus ceva. Dar cînd a vorbit, n-a fost pentru a da întîrziatul ordin de deschidere a focului.

„Ce faceți voi?” l-a întrebat în clar, prin radio, pe comandantul lui *Cushing*. ¹⁷ Acum, cu fiecare secundă trecută, amiralul american își permitea să risipească imensul avantaj al surprinderii pe care o realizase. Avantajul ci se risipea asemenea nisipului scurs printre degetele larg răsfireate. Secunde treceau pulsînd, una cîte una, pe ceasul din punctul de comandă blindat al crucișătorului *San Francisco*. În sfîrșit, la 24 de minute după ce *Helena* a reperat, cu exactitate, navele inamice care se apropiau, Callaghan a dat un ordin :

„Atenție, fiți gata să deschideți focul !“ ¹⁸

Era prea târziu. Observatorii japonezi îi văzuseră pe americani. *Atlanta*, nava-amiral a contraamiralului Norman Scott, a fost prima lovită de proiectile și torpile, și înainte chiar ca amiralul Callaghan să fi dat ordinul de deschidere a focului, carena i-a fost perforată de cel puțin o torpilă. Forța exploziei „i-a ridicat din apă corpul care apoi a căzut avariat, vibrând din toate încheieturile“. ¹⁹

În următoarele șase-șapte minute, două distrugătoare americane, *Cushing* și *Laffey*, au atacat nava de linie *Hiei*. Pe când nava de linie japoneză a schimbat de drum ca să ocolească torpilele lor, le-a trimis în schimb o salvă de proiectile explozive de 14 inci. *Laffey* a pornit către fundul lui Ironbottom Bay *.

Următoarele două distrugătoare din coloană, *Sterrett* și *O'Bannon*, l-au atacat pe *Hiei* cu torpile și foc de artilerie. Torpilele lor au mers, probabil, prea adânc sau, dacă au lovit, n-au explodat. Distrugătoarele americane, asaltând mijlocul formației lui Abe, au trecut atât de aproape de *Hiei*, încît au fost gata să-l abordeze. Acest atac susținut l-a speriat pe amiralul japonez. El a ordonat navelor de linie să se retragă.

Callaghan era incurcat, dar nu și-a pierdut singele rece și nici nu avea intenția să se retragă. Și-a dat totuși seama că, în învălmășeală, tunurile americane trăgeau în navele americane. (Așa și era !). Amiralul a ordonat prin radio, în clar „Opriți bombardarea navelor proprii !“ ²⁰ Într-o acalmie subită, tunarii americani stăteau în așteptare. La fel și cei japonezi. După o pauză de cîteva minute, care a părut cît un secol, un tun de 5 inci a tras. Japonezii au îndreptat imediat reflectoarele spre *San Francisco*. În mai puțin de 2 minute, cîteva salve, bine țintite, au distrus

---

* Ironbottom Bay sau Fond de Feraille — poreclă dată zonei cuprinse între insulele Guadalcanal, Savo și Florida, unde în cursul luptelor navale dintre japonezi și americani s-au înregistrat numeroase nave scufundate (N. tr.).

puntea de comandă a lui *San Francisco*, ucigînd pe loc pe *Callaghan* și alți trei membri ai statului său major și rănind mortal pe căpitanul *Cassin Young*, comandantul navei. *San Francisco* era condus acum de timonierul de cl. a III-a *Floyd A. Rogers*. Toate mijloacele de transmisiuni erau distruse, iar ofițerul cu artileria, locotenent-comandorul *Wilbourne*, „s-a îndreptat imediat spre puntea de comandă, trecînd printre dărîmături, cadavre, sînge și incendii provocate de scurt-circuite. Din conductele de incendiu sparte țîșnea apă...”²¹

Portland și *Helena*, următoarele două crucișătoare din coloană, s-au alăturat singeroasei ciocniri, dar *Portland* nu avea să mai fie, curînd, capabil de luptă. Bateria sa principală avea o țintă, dar comandantul unui distrugător japonez a prins crucișătorul în aparatul director pentru lansarea torpilor. Nava japoneză a lansat către crucișătorul american patru torpile. Doar una a lovit pupa. A fost suficient. Explozia a distrus cea mai mare parte din pupa lui *Portland* și două dintre cele patru elice. Nava n-a mai putut cîrmi și a început să se rotească nebunește. *Helena* a avut mai mult noroc. Comandantul său, *Gilbert C. Hoover*, și-a condus nava prin învîlmășeală într-un mod excepțional și principala sa baterie a dat lovituri succesive și eficiente navelor inamice. În pupa lui *Helena*, tunurile de pe *Juneau* au început să fulgere. După cîteva momente, a fost lovit de o torpilă, care a explodat în compartimentul căldări nr. 1. A început să ia apă, și-a pierdut direcția și a continuat să înainteze în virtutea inerției pînă s-a oprit.

Cele patru distrugătoare ale căpitanului *Robert G. Tobin* — Escadra 12 Distrugătoare — (Desron 12) nu erau încă angajate în luptă. După cum am văzut, *Callaghan* nu-i dăduse ordine de luptă lui *Tobin*, iar nava sa comandant, *Aaron Ward*, avea radiolocatoare de cercetare învechite. *Tobin* era, din mai multe puncte de vedere, în

întuneric, dar *Aaron Ward* a deschis focul, de la distanța de 7 000 de iarzi, asupra navelor identificate de el ca fiind inamice. În pupa lui, *Barton* a lansat patru torpile contra unei ținte aflate în travers la babord, dar a fost lovit numaidecît de două. La cîteva secunde s-a rupt în două, luînd cu el 90⁰% din echipaj. *Monssen* a rezistat doar cîteva minute mai mult. Ultimul dintre distrugătoarele lui *Tobin*, *Fletcher*, s-a descurcat mai bine, poate din cauză că avea radiolocatoare noi, sau poate pentru că comandantul său era familiarizat cu acestea și se baza pe ele. Oricum ar fi fost, comandantul, comandorul *William M. Cole*, și-a condus nava cu încredere și siguranță prin tot acest măcel. ²²

„Pentru că vizibilitatea era slabă, bătălia s-a transformat în dueluri din apropiere și încăierări feroce, fiecare navă acționînd independent“. Așa sună raportul japonez. ²³

În zori piloții care executau cercetarea au zburat de pe *Henderson* către tăcuta *Savo*, deasupra unei mări liniștite pe care, ca și după victoria lui *Mikawa*, se aflau împrăștiate lăzi de portocale, scînduri și plute de salvare, și pe care aproape 1 000 de oameni epuizați, mulți arși și răniți, se întrebau cît timp jachetele de salvare de un galben cenușiu, cărora le încredințaseră viața, vor continua să-i țină deasupra. Sub aviatori se aflau opt nave, trei japoneze și cinci americane. La o milă nord-vest de *Savo* se țira gigantul *Hiei* însoțit de credinciosul distrugător *Yukikaze*. *Yudachi*, veteran al altor lupte, stătea nemișcat pe apă. *Akatsuki*, ceva mai devreme, se scufundase ducînd cu el cea mai mare parte din echipaj. *Amatsukaze* și *Ikazuchi* s-au retras avariate.

La ivirea zorilor, *Wilbourne* s-a dus din nou la punctul de comandă distrus al crucișătorului *San Francisco*. O

căldare producea abur și crucișătorul a putut înainta încet către Lunga Point. Wilbourne a găsit cadavrul amiralului Callaghan în partea dinspre tribord a punții de comandă.

„O diră de țigarete Philip Morris ducea, dintr-un pachet deschis, din mina sa către adăpost. După câte se părea, cînd o singură lovitură a fost trasă, el a țîșnit din cabina sa...”²⁴

În acel moment începuse măcelul.

Această victorie a fost asemănată cu cea a lui Pirus ; marina americană nu-și mai putea permite o alta. *Atlanta*, *Cushing*, *Laffey*, *Barton* și *Monssen* se scufundaseră sau erau pe punctul de a se scufunda ; *San Francisco*, *Juneau*, *Portland*, *Helena*, *Sterrett*, *O'Bannon* și *Aaron Ward* erau avariate. Numai *Fletcher* a scăpat fără o zgîrietură. Cel puțin 700 de ofițeri și marinari care au mers la bătălie, sub comanda lui Callaghan și Scott, nu au mai trăit să vadă răsăritul soarelui zilei de 13 noiembrie.²⁵ În ceea ce privește pierderile în vieți și nave, cele americane depășeau cu mult pe cele japoneze. Din nou flota Statelor Unite încasase o bătaie teribilă. Dar ea a cîștigat, totuși, această bătălie necruțătoare și sîngeroasă, caracterizată de amiralul King ca „una dintre cele mai furioase bătălii navale care a fost purtată vreodată”²⁶, pentru că Abe a fugit și nu a bombardat Hendersonul.

În timp ce căpitanul Hoover, la bordul crucișătorului *Helena*, aduna rămășițele Grupului Operativ (Task Group) 67.4 al lui Callaghan care mai erau încă în stare de navigație, crucișătorul *Portland* era ajutat, tras și împins către portul Tulagi, unde vă sta în doc, în apa adîncă de lângă Florida, pentru a i se face reparații. Hoover a trecut prin canalul Lengo cu *Juneau*, *San Francisco*, *O'Bannon*, *Sterret* și *Fletcher*. În spatele lui, zeci de mici bărci, trimise de la Lunga și Tulagi, navigau încet, culegînd oameni din apa uleioasă. Ca și înainte, practic toți supraviețuitorii

japonezi au preferat să moară și celor mai mulți li s-a permis să facă acest lucru. După ce s-au luptat pentru a evita salvarea, treizeci și ceva au fost aduși cu forța în bărci pentru a fi interogați.

Între timp, grupul lui Hoover a continuat retragerea către est. Cu puțin timp înainte de ora 11, navele lui au fost reperate de submarinul japonez I-26. La 10,59 el a lansat torpilele de la prova și la 11,01 o torpilă a lovit pe *Juneau*. Crucişătorul s-a dezintegrat. În mai puțin de două minute el a dispărut.

Hoover trebuia să facă față unei hotărâri înspăimîntătoare. Putea el să riște cu o navă — poate chiar două — pentru a culege supraviețuitorii, dacă ar mai exista vreunul? A optat și a transmis acest mesaj unei „fortărețe” care tocmai îl survola.

Juneau torpilat și dispărut în punctul Lat. 10°32'5", Long 161°2' E la 1109. Supraviețuitori în apă. Raportați ComSoPac ²⁷.

Mesajul nu a ajuns niciodată la Halsey. Din 100 de oameni care au supraviețuit, într-un mod sau altul, exploziei, numai 10 au trăit pentru a povesti despre ea. Aproximativ 700 au pierit. ²⁸

NOTE

1 O frază folosită mai demult într-un editorial al ziarului „New York Times”, la fel de potrivită și aici.

2 National Archives, Alexandria, Va., „Report of First (sic) Matanikau Engagement” 164th Infantry, Dosar 300-Inf. (164) — 0323808. În realitate, aceasta era a 5-a luptă de la Matanikau. Deși, în mod ciudat, „First MarDiv Final Report” menționează (p. 31) că această acțiune a fost reluată la 10 noiembrie, totuși, în conformitate cu jurnalul de război al ComSoPac (Com Gen 1st Mar Div to ComSoPac 032245 and 092235), atacul a fost declanșat la 9 noiembrie.

3 Împrejurările în care acest regiment a fost angajat în luptă pentru prima dată reflectă improvizația operativă, caracteristică a întregii campanii. Jeschke nu a primit nici un ordin de avertizare ; lui nu i s-a dat posibilitatea să facă o cercetare proprie ; nu i s-au dat fotografiile aeriene detaliate, care erau atunci disponibile. Plîngerile comandantului de regiment erau justificate. În plus, statul major al diviziei era foarte nehotărît, iar situația cerea o acțiune rapidă.

Regimentul lui Jeschke era insuficient informat și instruit asupra condițiilor din junglă și a luptei în junglă, deoarece „nici o informație nu fusese primită cu privire la învățămintele trase de alte unități de infanterie marină în acțiunile de pe Guadalcanal, în timpul ultimelor trei luni pînă la debarcarea Regimentului 8 infanterie marină“ (*8th Marines*), „Report of Operations, Guadalcanal“. Historical Branch, G—3, Hq., USMC, document A24—I.

Statul major al Corpului de Infanterie Marină a fost deosebit de neglijent în perioada primelor șase luni ale celui de-al doilea război mondial în ceea ce privește obligația sa de a furniza, oportun, unităților din spatele frontului „Rapoarte de acțiune“ și dări de seamă cu privire la învățămintele trase.

4 „First MarDiv Final Report“, faza V, p. 30.

5 Ibidem.

6 Halsey, *op. cit.*, p. 124.

7 *Southeast Area Naval Operations*, p. 46.

8 Flota 3 a lui Naguma s-a reîntors în imperiu după bătălia de la Santa Cruz, pentru reparații și pentru a primi noi escadrile de avioane.

9 Morison, *op. cit.*, p. 233—34, 234, n. 7. 8.

10 Cruciaștoarele grele *Chokai*, *Kinugasa*, *Sazuya*, *Maya* și cruciaștoarele ușoare *Isumi*, *Tenryu*.

11 Tanaka, *op. cit.*, II, p. 820.

12 Hiei și *Kirishima* au fost considerate „două nave de linie sau două cruciaștoare grele“. Aprecierea lui Turner (comunicată lui Callaghan) menționează două nave pe linie japoneze.

13 „Correspondență“ contraamiral (în retragere) William W. Wilbourne, USN. Wilbourne, pe atunci locotenent-comandor, era ofițer cu artileria pe nava-comandant San Francisco.

14 În marina militară a S.U.A., concepția privind utilizarea în luptă a distrugătorului era bine conturată în acel timp, dar torpilele disponibile erau scandalos de imprecise și de lipsite de siguranță în funcționare. Cele mai multe dintre ele mergeau prea adînc și se poate argumenta că, chiar dacă Callaghan și-ar fi postat distrugătoarele în avangardă și le-ar fi permis să execute un atac prin surprindere și o retragere imediată (conform con-

cepției oficiale) rezultatele ar fi fost neglijabile. Se poate presupune, totuși, că s-ar fi putut ca ele să aibă norocul să lovească navele inamice cu câteva torpile care să explodeze.

15 Pentru apărarea amiralului Callaghan, ar pleda faptul că cea mai mare parte a ofițerilor superiori din marină nu erau conștienți, în acele zile de început, de avantajul extraordinar pe care-l conferea radiolocația părții care-o poseda. Această lacună s-a datorat nu doar amiralilor din zona luptelor. Ministerul a categorisit atunci datele despre radiolocație și a ținut informațiile referitoare la radiolocatele de cercetare navală și conducerea tragerii tot atât de secret ca datele despre fuziunea nucleară, că mulți dintre aceia care ar fi trebuit să fi fost informați complet asupra posibilităților și servituților lor aveau doar o idee vagă, despre problema respectivă.

16 Morison, *op. cit.*, p. 239.

17 *Ibidem*, p. 242.

18 *Ibidem*, Ordinul „Atenție” a fost dat la 1 : 45 a.m.

19 *Ibidem*, p. 243.

20 *Ibidem*, p. 246.

21 Sint îndatorat contraamiralului (în retragere) William W. Wilbourne din Marina Militară a Statelor Unite, pentru o relatare a întâmplărilor trăite de el în timpul acestei bătălii. Singura relatare competentă publicată de un participant este *The San Francisco Story*, de contraamiralul (în retragere) Bruce McCandless din Marina Militară a Statelor Unite. Acest articol a apărut în „US Naval Institute Proceedings”, Annapolis, Md., noiembrie 1958. Articolul conține un relevant tabel statistic al daunelor suferite de către navă și echipajul său.

1) Nava a „incasat” 45 de lovituri de la tunurile japoneze (de la 5 inci la 14 inci).

2) Echipajul a luptat cu 22 de incendii mari, pe care le-a pus sub control și în cele din urmă le-a stins.

3) 86 de ofițeri și marinari au fost uciși și 106 răniți grav, dintr-un număr de 1 050 îmbarcați la bord.

Dacă la aceste cifre sînt adăugate pierderile suferite în timpul atacului aerian de la 12 noiembrie, se ajunge la 110 morți și 151 răniți, sau 25% din efectivul aflat la bord.

22 Relatarea lui Morison asupra acestei bătălii este singura demnă de încredere. Sursele japoneze sînt sărace și incoerente. Versiunea dată aici este doar o reflecție palidă a descrierii detaliate și pline de măiestrie făcută de amiralul Morison acestei îngrozitoare bătălii navale.

23 *Southeast Area Naval Operations*, p. 47.

24 „Correspondență Wilbourne”.

25 „Corespondență, Direcția de Medicină și Chirurgie“. Departamentul Marinei, Washington, DC, nu susține această cifră. Dar documentele acestei direcții sînt atît incomplete, cît și incorecte. Vezi nota 28 de mai jos.

26 General de armată George C. Marshall, general H.H. Arnold, amiral de flotă Ernest J. King, „War Reports“, p. 537.

27 Mesajul lui Hoover, așa cum este dat de Morison, *op. cit.*, p. 258. Halsey l-a înălăturat pe Hoover de la comandă. Mai tirziu, el a revizuit cu multă grijă cazul, schimbînd judecata anterioară. În *Admiral Halsey's Story*, p. 133—134, amiralul recunoaște că a făcut „o greșeală dureroasă“; acțiunile de salvare ar fi invitat „aproape cu siguranță“ la un al doilea atac cu torpile. Și „în acel moment critic, pierderea unei alte nave — și poate a mai multora — ar fi putut pune în pericol întreaga campanie“.

Contraamiralul McCandless în *The San Francisco Story* povestește, ca martor de pe puntea crucișătorului *San Francisco*, dezintegrarea lui *Juneau*. Crucișătorul „nu s-a scufundat — el a explodat cu toată furia unui vulcan care crupe. A fost o teribilă lovitură de trăsnet și un jet de apă albă care a fost ascunsă de o emisferă uriașă cafenie de o mie de iarzi diametru, de unde au venit sunetele a mai multor explozii... Cînd norul întunecat s-a ridicat din apă, după un minut sau mai multe, noi nu am mai putut vedea nimic din acest crucișător de 6 000 de tone sau din cei 700 de oameni pe care-i avea la bord“ (p. 51).

28 Șeful Direcției de Medicină și Chirurgie a declarat („Corespondență“, iunie, 1962) că documentele indică o pierdere de 377 de oameni. Așa cum a subliniat Morison (*op. cit.*, p. 258, nota 2) efectivul complet al crucișătorului *Juneau* era de peste 700 oameni. O astfel de greșeală evidentă, pe care Direcția nu a corectat-o niciodată, aruncă îndoieli în legătură cu exactitatea tuturor cifrelor referitoare la pierderi date de Direcția de Medicină și Chirurgie.

Contraamiralul F P. Gilmore, înlocuitorul chirurgului general al marinei, scria („Corespondență personală“, 28 iunie 1962) că datele privind pierderile nu au fost înregistrate ca date precise de către Direcția de Medicină și Chirurgie și de aceea „cifrele pentru atacul din noaptea din 12—13 noiembrie nu sînt disponibile“.

Direcția Personalului Naval nu a adunat cifre privitor la bătăliile din cel de-al doilea război mondial.

16. „LE-AM TRAS O MAMĂ DE BĂTAIE TICĂLOȘILOR !“

În timp ce Callaghan naviga, pe o noapte fără lună, spre întâlnirea ce avea să-i fie fatală, Flota Combinată i-a ordonat lui Tanaka să se întoarcă și să-și conducă transportoarele în apele sigure ale insulelor Shortland. La amiaza zilei de 13 noiembrie se afla deja în zona ordonată. La o oră după aceea, i s-a comunicat să pornească din nou spre Guadalcanal. Comandantul forței de întărire „a avut presimțirea că îi așteaptă o soartă nenerocită”¹. Americanii erau hotărâți să adeverească presimțirile lui Tanaka.

Enterprise brăzda marea către nord cu o viteză de 26 de noduri, cu ascensorul din față încă blocat în poziția „sus” (nici Halsey însuși n-ar fi îndrăznit să apese pe butonul „jos”). La bord, echipele de reparații încă mai lucrau, cu frenezie, pentru a pregăti marele portavion în vederea acțiunilor aeriene de luptă. Marea unitate operativă (Task Force) 64 a lui Willis Augustus Lee, formată din navele de linie rapide *Washington*, *South Dakota* și patru distrugătoare, îl însoțea.

Între timp, piloți de pe Henderson și bombardiere B-17 de pe insula Espiritu Santo îl bombardau, în reprize, pe *Hiei*. Primii piloți torpilor ai aviației infanteriei marine din Pacificul de sud (din Escadrila VMSB-131 a locotenentului-colonel Paul Moret) au exersat îndelung în acea zi. Dar tunurile antiaeriene de pe *Hiei* încă mai trăgeau. Cinci distrugătoare, navigând în jurul lui, lansau perdele groase de fum negru și aruncau o grindină de oțel asupra fiecărui atacant care îndrăznea să se apropie. 8 avioane Zero, trimise să acopere operațiunile de salvare, au fost repede doborâte. Dar piloții americani erau perseverenți : voiau să scufunde cu orice preț pe *Hiei*. Tîrziu

după-amiază, imensa navă care încasase tot ce se putea, chiar înainte de a apune soarele, cu pavilioanele de luptă filfiind, a început să se scufunde de la pupa.

Pe cînd la nord-vest de insula Savo apele spălau puntea principală a lui *Hiei*, amiralului Halsey, aflat în Nou-méa, i-a ajuns știrea că forțele lui Tanaka erau iarăși la drum. Se estima în mod corect că nave mai mari vor acoperi intrarea lui în Ironbottom Bay. ComSoPac-ul a dat ordin lui Kinkaid să trimită grupul lui Lee înainte, spre Capul Esperance, și să le intercepteze. Dar vînturi contrare au amînat și mai mult acțiunile aeriene de rutină, dependente încă de un singur ascensor. Kinkaid n-a putut efectua drumul plănuir și navele lui Lee n-au putut atinge obiectivul la miezul nopții.

Mai devreme, Kinkaid lansase opt bombardiere în picaj, cu o escortă de șase avioane de vînătoare, comandantul formației avînd ordinul de a se alătura piloților lui Woods, pentru a-l ataca pe *Hiei* și de a ateriza apoi pe aerodromul Henderson. Au mai sosit și alte avioane pentru a întări capacitatea de apărare și de atac a lui Woods. Dale Brannon, avansat maior, a condus prima patrulă a mult așteptatelor avioane *Lightning*; curînd, după aterizarea lor, au mai sosit încă alte opt avioane de același tip, venind din zona lui MacArthur. Harmon a mutat două escadrile de bombardiere B-26 din Noua Caledonie la Espiritu Santo. La 13 noiembrie, cînd întunericul s-a lăsat pe piste de aterizare, generalul Woods a numărat 58 avioane de vînătoare de mare altitudine, 30 SBD-uri, 19 avioane torpiloare și 2 P-400². Pe Guadalcanal, pentru prima oară în istoria agitată a insulei, se aflau peste 100 de avioane de luptă în stare operativă. Dar starea aceea de fericire de lucruri nu avea să dureze mai mult de 7 ore.

Pentru că misiunea contraamiralului Shoji Nishimura era, în această noapte, să neutralizeze puterea aeriană americană, adică să facă ceea ce Abe nu reușise cu o

noapte înainte. La câteva minute după miezul nopții, crucișătoarele lui, *Maya* și *Suzuya*, cu tunuri de 8 inci, au ajuns în apele care, de la 8 august înainte, s-au deschis ca să înghită atît de multe nave îndrăznețe. Crucișătoarele lui Nishimura n-au întîlnit însă nici un inamic — cel puțin în primele 50 de minute. În acest timp, ele au lansat, pe îndelete, aproape 1 000 de proiectile peste Henderson, pe pistele „Fighter One” și „Fighter Two”.

„Louie the Louse” a lansat din nou, metodic, materialul ce părea ineputabil, cerut pentru furnizarea luminii necesare. Erau lansate foarte des 3—4 bombe luminoase și cînd se stingea o lumină, era aprinsă alta. Spre cer țîsneau din nou flăcări, și din nou bubuiturile tunurilor de 90 mm care spărgeau urechile punctau melodia sumbră cîntată de explozia obuzelor de pe crucișătoarele lui Nishimura. În timpul scurtelor acalmii, uruitul motoarelor-jucărie ale „mașinii de spălat a lui Charlie”, reamintea infanteriștilor marini, soldaților din trupele de uscat și celor peste 700 de marinari salvați în cursul zilei, ca nu cumva să slăbească contactul cu noroiul în care zăceau, așteptînd cu ochii larg deschiși. Oamenii tremurau în această noapte, chiar dacă aerul nu era rece.

Tot atît de brusc cum s-a dezlănțuit, tirul s-a oprit ; cu excepția trosnetului făcut de focul care cuprîndea corturile, Natrînele și barăcile din apropierea pistelor, totul era tăcut. Nishimura, atacat de vedete torpiloare (MTB), s-a retras. Distrusese 18 avioane³. Pistele de aterizare nu au suferit decît stricăciuni superficiale.

Chiar înainte de răvărsatul zorilor zilei de 14 noiembrie, în timp ce flăcările mistuiau depozitele detonînd muniția încinsă, piloții avioanelor de vînătoare și de bombardament în picaj au alergat la avioanele pregătite de zbor. Cea mai mare flotă de debarcare japoneză, „expresul de Tokyo”, se afla în strîmtoarea „The Slot”, îndreptîndu-se spre sud-est.

Cînd au sosit primele informații la comandamentul acțiunilor aeriene, Tanaka se afla la 150 mile nord-vest de Esperance, deplasîndu-se spre Guadalcanal cu o viteză de 11 noduri și cu o acoperire asigurată de o duzină de avioane Zero. Cele 11 transportoare ale sale înaintau pe patru coloane. Distrugătoarele, dispuse în forma unui vast „V”, asigurau apărarea antisubmarină pe direcția de marș și pe flancuri. Amiralul nutrea însă certitudinea că principalul pericol nu va veni de la submarine. Avea dreptate.

În jurul orei 8,30 a.m., formația a fost ținta a două mici atacuri; avioanele Zero revendicau cinci atacanți doborîți⁴. Următorul val de avioane a trecut mult mai la sud și mai la vest de transportoare. Ținta acestei „mari formații”, pe care Tanaka a văzut-o pe la ora 9,45 a.m., erau forțele care se retrăgeau în grabă ale lui Mikawa, aflate acum la sud de Noua Georgie și îndreptîndu-se spre vest. Grupul de atac al locotenent-comandorului James R. („Bucky”) Lee, de pe portavionul *Enterprise*, avansa direct spre crucișătoarele care le scăpau. Avea destul timp ca să se ocupe și de Tanaka.

Kinugusa fusese deja găurit de două oři de avioanele torpiloare cu baza pe Henderson, iar Lee l-a mai atacat o dată⁵. Piloții s-au năpustit acum asupra lui *Chokai*, *Maya* și *Isuzu* și le-au avariat pe toate trei, înainte de a termina bombele. Grupul de atac al lui Lee a zburat spre sud-vest și Mikawa a profitat de întrerupere pentru a se reorganiza, zbatîndu-se să ajungă la insulele Shortland.

Cu excepția cîtorva ineficace avioane de vînătoare de tip Zero, Tanaka era lipsit de acoperire aeriană. Navi-gînd la numai 150 de mile mai încolo, Kondo era într-o vizibilă stare de agitație. Avioanele pe care le trimisese în formații mici ca să acopere transportoarele au fost doborîte, iar grupele de atac reunite ale marinei și infanteriei

marine de pe *Enterprise* și Guadalcanal au declanșat asalturi aproape fără împotrivire asupra nenorocitei turme a lui Tanaka. Atacurile au fost ucigătoare. Americanii au lovit la 11,50, 12,45 a.m. 2,00, 3,40 p.m. și la apusul soarelui. De la Espiritu Santo au zburat bombardiere B-17, ea să se alăture măcelului. Pentru că, în realitate, măcel a fost. Au fost scufundate șase transportoare ; un al șaptelea, avariat, *Sado Maru*, s-a tîrit înapoi, spre insulele Shortland, escortat de distrugătoare.

„În această zi, în șase atacuri,... inamicul a scufundat șase transportoare... Echipajele erau aproape epuizate... Transportoarele care au mai rămas și-au petrecut cea mai mare parte a zilei în acțiuni de evitare, mergînd în zigzag, cu maximum de viteză, și acum erau dispersate în toate direcțiile“⁶.

Tanaka și-a adunat însă navele de transport dispersate și a înaintat cu îndărătnicie spre Tassafaronga. Trei distrugătoare escortau acum patru transportoare. Binevenita noapte a învăluit, în cele din urmă, „jalnicele rămășițe“ ale forței care plecase din Shortland⁷.

Același întuneric căre a ascuns „rămășițele jalnice“ ale contraamiralului Tanaka l-a luat sub scutul său și pe Kondo, care venea din nord cu nava de linie *Kirishima*, crucișătoarele *Atago*, *Takao*, *Sendai* și *Nagara*, precum și cu 9 distrugătoare. Kondo, care era hotărit să răzbune pagubele aduse lui Abe, Mikawa și Tanaka, se aștepta la rezistență. Era gata să-i facă față. „Situția ajunsese la un asemenea stadiu, încît nu se mai putea amîna bombardarea Guadalcanalului și sprijinirea convoaielor... așa că Flota lui Kondo... a înaintat cu hotărîre spre sud“⁸. Cu aceeași hotărîre, contraamiralul Lee, la bordul navei de

linie *Washington*, cu nava de linie *South Dakota* în pupa, și însoțit de patru distrugătoare, a înaintat spre nord. O coliziune gigantică părea iminentă.

Primul care a ajuns la Ironbottom Bay a fost Lee. Radiolocatoarele sale de cercetare nu au indicat nimic pînă la 11,15 p.m., cînd au semnalat, deodată, trei „siluete“, identificate ca o posibilă navă de linie și două crucișătoare, aflate la aproximativ 19 000 de iarzi. Radiolocatoarele de artilerie de pe navele lui Lee s-au fixat asupra țintelor. Turelele au fost orientate spre azimutul indicat, țeștile tunurilor au fost înălțate. La punctele de comandă de artilerie, ofițerii au apăsat cheile de dare a focului. Marile tunuri din turelă au vorbit. Prima salvă a încadrat inamicul; radiolocatoarele l-au arătat întorcîndu-se și retrăgîndu-se. La 11,21 p.m., după șase minute de la declanșarea focului, navele de linie au încetat focul. Tunurile lor de 16 inci au dispersat perdeaua formată din crucișătoarele lui Kondo.

Lee a luat acum un drum de 300° (adică vest-nord-vest) pentru a trece la sud de insula Savo, care se zărea, întunecată, la tribordul său. De îndată ce formația a luat acest nou drum, distrugătoarele sale din avangardă au reperat ținte, la 5 000 iarzi în față. O a doua formație inamică, de data aceasta de distrugătoare — cădea peste americani. Cele patru distrugătoare ale lui Lee au deschis focul. Japonezii au fost surprinși și buimăciți, dar numai preț de o clipă, căci, în cîteva secunde, apa era plină de torpilele lor și, ca de obicei, multe și-au atins ținta. În minutul următor, artileria a deschis focul. Toate cele patru distrugătoare americane au fost lovite de proiectile japoneze; o torpilă a lovit și a spulberat teuga lui *Walke* pînă la puntea de comandă. L-au cuprins flăcările și și-a început călătoria către adîncuri. La 11,34 p.m., *Preston* s-a scufundat. Lee le-a ordonat lui *Gwin* și *Benham*, avariate, să se retragă. Voia cîmp liber, pentru a treia rundă.

Cînd ceasurile de pe puntea de comandă indicau exact miezul nopții, cele două nave de linie americane se apropiaseră, cu o viteză de 26 noduri, de principala forță a lui Kondo — alcătuită din trei crucișătoare, urmate de nava de linie *Kirishima*. La 8 500 iarzi, *Washington* a deschis focul cu bateria principală asupra navei de linie japoneze. Primele salve au lovit ținta. Un crucișător japonez, apoi alțul și apoi al treilea, au iluminat nava de linie *South Dakota*. Bateriile sale secundare au distrus reflectoarele, dar nu înainte ca suprastructura navei de linie să fie ciuruită de un uragan de proiectile care a distrus radiolocatoarele de cercetare și pe cele de conducere a tragerii, cu excepția unuia. Antenele radio au fost distruse. *South Dakota*, surdă, mută și oarbă, nu mai era activă, ci doar un spectator pasiv și, la 12,10 a.m., comandantul său „a decis, în mod înțelept, să se retragă, spre marea ușurare a comandantului Marii unități operative”. Kondo s-a retras spre nord cu nava de linie *Kirishima* avariata, lăsîndu-l pe Lee stăpîn pe cîmpul de luptă, la bordul majestuoasei nave de linie *Washington*.

Amiralul american s-a hotărît acum să pornească în căutarea celorlalte nave de transport ale lui Tanaka. În momentul respectiv, acestea tocmai trecuseră prin dreptul insulelor Russell, cam la 60 de mile vest de Esperance. Prin urmare, căutarea s-a dovedit fără folos. Contraamiralul Lee, convins că zdrobise planurile lui Kondo pentru noaptea aceea și că vestea va ajunge la cunoștința lui Tanaka în cursul dimineții următoare, s-a deplasat către sudul Guadalcanalului.

Modest, comandantul Marii unități operative (Task Force) 64, a atribuit meritul acestei victorii decisive tuturor, cu excepția lui însuși. N-a neglijat, de asemenea, să amintească despre calitățile de luptă demonstrate de japonezi :

„Au intrat în această acțiune încrezători că vor putea lovi mai bine ca inamicul. Din momentul în care ei s-au retras după primele noastre salve, am știut că soarta japonezilor fusese pecetluită. Ne-am dat atunci seama, și nu trebuie să uităm nici acum, că ceea ce ne-a asigurat o marjă de superioritate s-a datorat aproape în întregime radarului. Desigur, nău-i întrecem pe japonezi în experiență, îndemînare, antrenament și capacitatea personalului“ ¹⁰.

Cînd a aflat de fuga dezordonată a lui Kondo, Tanaka, comandantul forței de întărire, a înțeles că era la ananghie. El n-ar fi putut ajunge la Tassafaronga cu mult înainte de a se face lumină, în ziua de 15 noiembrie, și i-a cerut, prin radio, lui Mikawa, permisiunea de a-și pune pe uscat navele de transport de îndată ce va sosi. Mikawa a telegrafiat concis : „NU !“. Kondo a trecut însă peste ordinul lui Mikawa

„Pune navele pe uscat și debarcă trupele“.

Această „aprobare hotărîtă“ a unei cereri fără precedent pînă atunci a fost „primită cu recunoștință“ și, în zori, patru nave transportoare se îndreptau spre plajă. ¹¹

Piloții lui Woods, în zbor încă de cînd mijiseră zorii, aveau de zburat doar 15 mile pînă la locul singeroaselor acțiuni din acea zi, la care participau avioane ale armatei de uscat, ale marinei și ale infanteriei marine. Del Valle și-a deplasat, în grabă, cele 8 tunuri de 155 mm la Matakau, pentru a bombarda navele eșuate pe plajă, în timpul scurtelor intervale dintre valurile atacurilor aeriene. Dintre avioane, unele lansau bombe brizante și incendiare asupra navelor neajutate, pînțile lor fiind roșii de singe ; altele atacau la mică altitudine, pentru a mitralia. Pe la ora 9,00 a.m., carenele celor patru nave erau distruse, iar suprastructurile ardeau în vîlvătaie.

Atacurile continuau însă. În ciuda grindinii de proiectile și de gloanțe și a focului de care erau cuprinse navele, 2 000 de soldați japonezi au ajuns cu bine la țărm. Ei au reușit să transporte 260 de lăzi de muniție și 1 500 de saci de orez ¹². Pe la mijlocul dimineții, distrugătorul *Meade* a ieșit din portul Tulagi ca să dea „lovitura de grație” navelor eșuate, lucru pe care l-a făcut cu ușurință; apoi, înaintînd încet, distrugătorul a adunat 264 ofițeri și marinari de pe *Walke* și *Preston*, care petrecuseră aproape 12 ore în apă. ¹³

Primele rapoarte fragmentare despre această serie de acțiuni îndrjite de noapte, care au culminat pe 15 noiembrie cu distrugerea ultimelor rămășițe ale transportoarelor lui Tanaka și sabordarea navei *Kirishima* de către comandantul ei, au fost primite cu oarecare rezervă la Washington. Dar pe măsură ce confirmările erau primite, starea de spirit s-a transformat într-un optimism încrezător.

La Tokyo, Statul Major General Imperial a anunțat o altă mare victorie. Sub protecția marinei, armata de uscat imperială „afluia” pe țărmul Guadalcanalului; numărare nave americane au fost trimise în fund; altele, „învăluite în flăcări”, pluteau fără țintă în apele aflate în stăpînirea „eroicei” flote a lui Kondo. Victoria finală era așteptată dintr-o clipă în alta. ¹⁴ Era, cu toate acestea, o mică problemă americanii erau încă acolo, ei încă mai aveau în mod inexplicabil nave și avioane. Și, lucrul cel mai straniu dintre toate, ei păreau încă dornici să lupte! Dar spiritul impetuos care-i anima pe soldații, marinarii și piloții japonezi va învinge cu siguranță. Americanii, popor ce se baza în întregime pe mașinile lor de război, vor fi curînd îngropați în noroiul „insulei fără importanță, locuită numai de băștinași”. Japonezii care știau

adevărul erau înspăimîntați. Amiralul Tanaka scria mai tirziu : „Îngrijorarea și frămîntarea mea în legătură cu această aventură s-au dovedit pe deplin motivate“ ¹⁵.

Luni, 16 noiembrie, cînd rapoartele finale fuseseră primite, ministrul Knox era aproape jovial. Pentru prima oară de luni de zile. Declarațiile făcute de el presei au fost concise : „Îi putem ciomăgi. Eu nu am nici o rezervă în această privință. Îi vom înfrînge“. ¹⁶ Vandegrift i-a comunicat lui Halsey că oamenii de pe Guadalcanal și-au „scos căștile lovite“, „în semn de adînc omagiu pentru jertfa contraamiralilor Callaghan, Scott, Lee, Kinkaid și forțelor acestora“ ¹⁷. Hanson Baldwin, expert militar al ziarului New-York Times, scria „Stă în puterea noastră să ne făurim viitorul“ ¹⁸.

În Nouméa, Halsey citind telegramele, s-a întors către statul său major, rînjind cu gura pînă la urechi : „Le-am tras o mamă de bătaie ticăloșilor !“ ¹⁹.

Dacă se compară doar pierderile în nave de luptă, așa cum o făcea Radio Tokyo, bătăliile navale de la mijlocul lui noiembrie ar putea fi considerate ca favorabile japonezilor. Dar nici o bătălie nu poate fi judecată cu o unitate de măsură atît de limitată. Pentru că, în afara celor două nave de linie, a unui crucișător și a trei distrugătoare, flota japoneză pierduse cea mai mare parte a celor 3 000 de soldați ai Forței Navale de Debarcare și zece prețioase transportoare. Armata de uscat pierduse cel puțin jumătate din Divizia 38 infanterie, cu tot armamentul greu și toată tehnica din dotare.

Mai important chiar, cei doi amirali japonezi, Mikawa și Kondo, își pierduseră definitiv ceva din superioritatea și elanul lor. Cum altfel s-ar putea explica faptul că amiralul Kondo nu și-a angajat aviația de vînătoare în zilele de 13, 14 și 15 noiembrie ? Cum altfel se poate explica părăsirea în grabă de către Mikawa a teatrului de luptă ? Și mai rămîneau și alte întrebări. De ce nu a ordonat Kondo o retragere generală, în afara zonei de ac-

tiune a aviației cu baza la Henderson, mai devreme, la 14 noiembrie, înainte ca cea mai mare parte a convoiului lui Tanaka și prețioasa lui încărcătură să fie distruse? De ce n-a luat Tanaka inițiativa și n-a recomandat retragerea în vederea reorganizării? Primele atacuri aeriene care i-au lovit convoiul, pe 14 noiembrie, ar fi trebuit să-i spună tot ceea ce avea nevoie să știe că bombardamentul lui Nishimura din noaptea precedentă eșuase în încercarea de a neutraliza Hendersonul.

Însă comandanții japonezi au preferat din nou, așa cum o făcuseră și la Tenaru, la Edson's Ridge și în atacurile din octombrie, să insiste cu încăpăținare într-o direcție ce-și dovedise deja ineficacitatea.

NOTE

1 Tanaka, *op. cit.*, II, p. 821.

2 *The Army Air Forces in World War II*, vol. IV, p. 59.

3 Sherrod, *op. cit.*, p. 115. Cifrele lui Morison, care sînt cu mult mai mari, sînt incorecte. Morison, *op. cit.*, p. 263.

4 Tanaka, *op. cit.*, p. 821, indică cifra cinci. Morison a spus că nu au fost înregistrate pierderi în aceste atacuri desfășurate la începutul dimineții, dar că cinci avioane americane au fost doborîte în timpul zilei.

5 Este imposibil să reconciliezi cifrele revendicate de piloți pentru luptele din acea zi. Morison, *op. cit.*, este înclinat să dea piloților de pe portavionul *Enterprise* un credit prea mare. Rămîne cert faptul că au fost suficiente ținte lovite pentru toți participanții.

6 Tanaka, *op. cit.*, p. 822.

7 *Ibidem*.

8 *Southeast Area Naval Operations*, p. 49.

9 „Report of Night Actions, Task Force 64”, ONRL, Dcsar 47371. Relatarea este bazată în primul rînd pe excelentul raport narativ al contraamiralului Lee. Din cele patru distrugătoare angajate doar *Gwin* a ajuns în port. *Benham* a fost abandonat și scufundat puțin înainte de asfințit, la 15 noiembrie.

10 *Ibidem*. Comentarii, paragraful 7.

11 Tanaka, *op. cit.*, p. 824. Aproximativ în acel timp, comandantul navei *Kirishima* a dat ordinul de sabordare. Cu cîrma ruptă, *Kirishima* era la fel de neajutorată, așa cum fusese și *Hiei*.

12 *Southeast Area Naval Operations*, p. 49.

13 Morison, *op. cit.*, acordă credit celor 17 avioane de pe *Enterprise* pentru distrugerea navelor transportoare eșuate pe țărm și continuă să declare că rolul de „stea a spectacolului” din acea zi a fost jucat de distrugătorul *Meade*, care „a țîșnit din portul Tulagi” pentru a deschide focul „de la o distanță de 12 500 iarzi” (!)

Meade ar fi fost însă mai bine folosit dacă s-ar fi apucat imediat de culegerea oamenilor care pluteau pe apă, mulți dintre ei fiind răniți și arși. Ofițerii și echipajul de pe *Meade* merită toată lauda pentru munca de salvare, dar, în ceea ce privește distrugerea transportoarelor, contribuția sa a fost redusă.

14 Extrasele citate sînt după înregistrările ascultărilor emisiunilor de radio în limbă japoneză. (National Archives, Washington, D.C.)

15 Tanaka, *op. cit.*, p. 824.

16 „New York Times”, marți 17 noiembrie 1942.

17 Ibidem, miercuri 18 noiembrie 1942.

18 Ibidem.

19 Halsey, *op. cit.*, p. 130.

CARTEA A PATRA

17. IMPAS

În tot cursul zilei de 16 noiembrie, „Patrulele de asalt“ de la Henderson au lovit epavele navelor pe care le „închiriaseră“ cu o zi înainte. Pe epavele eşuate, flăcări pîlpîind ardeau pereţii de metal, iar din magazine se scurgea un fum gros, uleios. Din cînd în cînd, de-a lungul drumului de coastă, aflat la vest de Tassafaronga, explozii violente marcau distrugerea muniţiei şi a carburantului aflat în butoaie debarcate cu un preţ atît de ridicat în vieţi omeneşti şi nave. Vandegrift a hotărît că acesta era momentul propice să organizeze o nouă acţiune spre apus pentru a ajunge la Poha şi a lichida ceea ce mai rămăsese din Armata 17 a lui Hyakutake, care, după cîte se părea, abia îşi mai trăgea sufletul. Divizia a constituit o puternică grupare de atac pentru comandantul sectorului de vest, generalul de brigadă Seebree: Regimentul 182 infanterie comandat de Hogan (mai puţin un batalion); Regimentul 164 comandat de Moore; Regimentul 8 infanterie marină comandat de Jeschke. În rezerva sectorului era dispus Regimentul 1 infanterie marină comandat de Cates. Del Valle şi-a or-

ganizat astfel artileria încît să poată asigura un sprijin cu foc direct și general.

Sebree și-a propus să traverseze râul Matanikau în zorii zilei de 18 noiembrie. Avea să ocupe, în aceeași zi, o linie de plecare întinzîndu-se spre sud de la Point Cruz la Cota 66 (circa 2 500 iarzi în interior) și să înceapă atacul în ziua următoare. El propunea ca apoi să înainteze spre vest pe un front larg, să-i scoată pe japonezi din sistemul muntos dominant și să asigure linia din zona Poha. În cursul celei de-a doua săptămîni din noiembrie, o jumătate de duzină de patrulare de cercetare (una dintre ele condusă personal de Sebree) nu au întîlnit prezențe inamice în zona dintre Matanikau și Point Cruz. Sebree anticipa că vor fi puține dificultăți în ocuparea poziției de pregătire a atacului. Dar Hyakutake avea propriile sale păreri. Acestea nu includeau retragerea pe linia râului care era obiectivul lui Vandegrift. Ministrul Knox și amiralul Halsey „neglijaseră“ să-l informeze pe comandantul Armatei 17 că el și luptătorii săi infomețați erau înfrinți.

Membrii secțiunilor armatei de uscat și marinei din Statul Major General, spre deosebire de general, erau mai optimiști în ceea ce privește refacerea avantajului în favoarea Japoniei. Mai mult, succesiunea luptelor costisitoare care au culminat cu sabordarea lui *Kinishima*, a forțat Statul Major General Imperial Japonez să reevalueze situația critică a desfășurării evenimentelor din insulele sudice ale arhipelagului Solomon. Concluzia la care au ajuns experții din Tokio a fost aceea că „era indispensabil pentru instaurarea unei situații favorabile în Asia de răsărit să se zdrobească contraatacul Statelor Unite... și să se mențină sub control importante zone ale insulelor Solomon și Noii Guineei“¹.

În scopul realizării acestui obiectiv, Majestatea Sa Imperială l-a înlocuit, la 16 noiembrie, pe viceamiralul Nagumo de la comanda Flotei 3 și l-a numit în acest

post pe viceamiralul Jisaburo Ozawa. Simultan, Statul Major General a creat Armata 8 Zonală cu sediul la Rabaul și l-a numit pe generalul locotenent Hitoshi Imamura în funcția de comandant al acesteia². În aceeași zi, Secția armatei de uscat din Statul Major General a creat Armata 18 și l-a desemnat la comanda ei pe generalul locotenent Hatazo Adachi, aflat în subordinea lui Imamura. Misiunea lui Adachi era de a înviora și a scoate din lincezeală operația din Noua Guinee, fără ca să i se repartizeze însă, în această perioadă, trupe proaspete.

Hyakutake, subordonat și el lui Imamura, continua în noua organizare, să dețină comanda Armatei 17. Misiunea sa era de a recuceri Guadalcanalul. Începînd cu ultima perioadă a lunii august, acest efort a absorbit atenția generalului și a înghițit cel puțin 75 la sută din resursele disponibile din zona de sud-est. Din punctul său de comandă din junglă, aflat în apropiere de Kokumbona, Hyakutake nu putea controla evenimentele din Noua Guinee, unde poziția japonezilor cunoștea de la un timp o tendință ușoară, dar constantă, de deteriorare sub presiunea crescîndă a Aliaților. Crearea unui cartier general de zonă și a unei armate însărcinate în mod special cu operațiile de acolo, ar fi permis, fără îndoială, comandantului Armatei 17 să restabilească situația pe insula „Ka”³. Dar noile măsuri, oricît erau de dorit din punctul de vedere al lui Hyakutake, nu au satisfăcut nevoia imperioasă de unificare a direcției efortului la nivelul zonei, pentru că Imamura și Yamamoto vor funcționa în calitate de comandanți de același grad, avînd misiuni de coordonare.

Generalul Imamura, înainte de a părăsi Tokyo, a primit aceleași instrucțiuni trimise și amiralului Yamamoto⁴. Acestea prevedeau că armata de uscat și marina vor coopera pentru a grăbi construirea unor noi baze aeriene în insulele Solomon și a consolida instalațiile aeriene existente acolo. Această măsură a fost, în mod evident,

mult întârziată. De la începutul lui septembrie, cîțiva ofițeri japonezi cu funcții relativ înalte în forțele aerice navale au încercat, cu puțin succes, să lămurească Statul Major General Imperial că stăpînirea spațiului aerian de deasupra Guadalcanalului și a apelor din împrejurimi era vitală. În ciuda înfrîngerilor din septembrie, octombrie și de la jumătatea lui noiembrie, armata de uscat a refuzat să vadă adevărul. Întreaga răspundere pentru acțiunile aeriene în zona de sud-est aparținuse flotei. Forțele aeriene ale armatei de uscat japoneze au fost angajate pe continentul asiatic, în Indii * și în Malaya. Armata de uscat nu contribuise nici măcar cu un singur avion pentru campania din Guadalcanal. Dar acum, în sfîrșit, Statul Major General a capitulat sub presiunea insistentă a flotei. Forțele aeriene ale armatei de uscat vor coopera.

În timp ce forțele aeriene erau în curs de concentrare, Armata 17 avea misiunea de a asigura pozițiile cheie pentru operațiile ofensive viitoare, iar flota⁴ de a folosi „toate mijloacele” pentru a împiedica întărirea inamicului și de a-l sprijini pe Hyakutake. După ce puterea aeriană americană va fi fost neutralizată, flota urma să transporte întăririle. Ulterior, la o dată neprecizată de Statul Major General Imperial, armata de uscat și flota urmau să organizeze un efort unit pentru a recuceri aerodromurile de pe Guadalcanal și a nimici pe apărătorii acestora.

Trupe terestre, proaspete, pentru armata zonală au fost desemnate imediat în vederea unei deplasări grabnice către Rabaul. Acestea includeau pe lîngă unități de artilerie, tancuri, transport și geniu, diviziile 51 și 6 infanterie și Brigada 21 mixtă⁵. Adăugiri substanțiale pentru forțele sale aeriene au fost de asemenea promise lui Ima-mura, dar Divizia 6 aeriană (a armatei de uscat) rămînea să fie constituită și desfășurată⁶.

---

* Indonezia. (N. tr.)

Imamura a estimat că toate pregătirile preliminare pot fi încheiate, cu succes, pe la începutul lui ianuarie și a stabilit data de 15 a acestei luni pentru reluarea ofensivei generale menită să scoată pe americani din Guadalcanal și să captureze orașul Port Moresby. În fixarea acestei date, Imamura a neglijat, în mod vizibil, să consulte flota. Cea mai mare parte a unităților trecute în ordinea de bătaie a Armatei 8 erau la o distanță apreciabilă față de Rabaul în imperiu, în Coreea, Manciuria și China de Nord. Iar ceea ce Statul Major General și comandantul Armatei 8 Zonale anticipau (sau se temeau) că americanii ar putea să facă pentru a-și îmbunătăți propriile lor poziții în cursul acestor 8—9 săptămâni, nu era nicăieri menționat, nici chiar în termeni generali.

*

În timp ce unitățile lui Sebree stăteau la coadă, în cadrul perimetrului, pentru a primi relațiile de luptă, muniția suplimentară, tabletele de sare și atebriină, un batalion al infanteriei marine continua să opereze în afara limitelor acestuia. Era Batalionul 2 raideri (comandat de Evans Carlson), a cărui deviză „Gung Ho“ („Să muncim împreună“) avea să devină, în curând, fraza etalon în vocabularul neoficial al Corpului de infanterie marină⁷. Desprins din Forța Aola, cu aproape două săptămâni mai înainte, cu ordinul de a merge spre Koli și a ataca forțele de sub comanda lui Shoji din spate, Carlson fusese apoi trimis să intercepteze coloana japoneză care se retrăgea. El și-a tăiat imediat drum spre interior în direcția cursului superior al râului Balesuna. Pe data de 10 noiembrie a stabilit o bază în satul părăsit Biniu. Aici el a fost atacat de două companii ale ariergărzii lui Shoji și în următoarele 48 de ore cei 400 de raideri ai săi au făcut față la o avalanșă de atacuri japoneze. La puțin timp după ce ultimul dintre aceste atacuri a fost respins, sergentul

major Vouza, în fruntea unui grup de cercetași autohtoni selecționați și a unui detașament de cărauși, s-a alăturat lui Carlson.

Vouza, refăcut acum complet de pe urma rănilor căpătate la sfârșitul lunii august și purtând cu mândrie medalia „Steaua de Argint“ pe care Vandegrift i-o dăduse personal pentru vitejia de care dăduse dovadă în lupta contra dușmanului comun, era gata de plecare. Gata erau și raiderii. La 12 noiembrie, Vouza a condus detașamentul de-a lungul îngustelor poteci naturale, prin junglă, spre Asimana, un sat situat pe cursul superior al râului Metapona. Aici, Carlson a înconjurat, în ascuns, o companie de japonezi neatenți, cei mai mulți dintre ei fiind la baie. Masacrul a durat doar câteva minute. Nu au existat supraviețuitori și raiderii nu au zăbovit să îngroape pe cei 120 de morți.

Conduși de cercetașii lui Vouza și ducând cu ei rațiile grele de orez, struguri, ceai și slănină, ei au pornit spre pantele de sud ale muntelui Austen în urmărirea lui Shoji. Dar colonelul japonez, de asemenea, a manevrat cu fermitate și deși raiderii au localizat și au prins în ambuscade o jumătate de duzină de grupuri inamice rătăcite, ei nu au reușit să prindă din urmă forțele principale aflate într-o stare de epuizare totală⁸.

*

Rapoartele privitoare la situația efectivelor primite la Statul Major al Armatei 17, pe la mijlocul lui noiembrie, nu erau prea plăcute la lectură. Din aproximativ 10 000 de ofițeri și soldați ai Diviziei Sendai, debărcați în octombrie și noiembrie, Maruyama număra acum cu puțin sub 5 500 de combatanți. Divizia 38 nu era într-o formă mai bună, Sano pierzând jumătate din trupele sale în prăpădul nimicitor care surprinsese cel din urmă „Expres“ al lui Tanaka. Rămășițele Regimentului 28 al colo-

nelului Ichiki (două batalioane cu efectivele incomplete) și Brigada 35 a lui Kawaguchi au completat lista infanteriei disponibile. Cu toate acestea, la timpul respectiv, pe țărmul insulei Guadalcanal se aflau 30 000 de militari japonezi din toate armele trupelor de uscat și din marină⁹.

Hyakutake nu putea, totuși, conta pe această cifră impresionantă doar la prima vedere. Ea includea mii de oameni suferind de malnutriție, răniți și bolnavi. Serviciile medicale din armata de uscat japoneză erau nesatisfăcătoare în comparație cu cele existente în vest, iar la Guadalcanal chiar și nivelurile lor scăzute erau de neimaginat. N-a fost făcută nici o încercare organizată de a evacua pe răniți în zonele din spate, cu excepția celor în stare gravă; cei mai puțin grav răniți și bolnavii se îngrijeau singuri sau erau ajutați de tovarășii lor.

„Trupele de pe linia frontului erau astfel împărțite încât cei care nu puteau să meargă datorită bolilor sau rănilor își asumau sarcina apărării pozițiilor; aceia care erau capabili să meargă folosind un baston își asumau sarcina transportului și preparării hranei în zona din spate, iar cei care erau relativ sănătoși aveau sarcina de a ataca inamicul din spate pentru a-l hărțui“¹⁰.

Dar trupele lui Sebree aveau să descopere, curînd, că voința de a lupta a inamicului era inegalabilă. Pentru că militarii de rînd din această armată, care refuzau să accepte înfrîngerea, își dăruiau, în aceeași măsură, viața pentru „ușurarea grijilor“ împăratului lor.

Această hotărîre era întărită de respectul relativ scăzut pe care japonezii îl aveau față de luptătorii americani. Victoriile americane, continuau să creadă japonezii, puteau fi atribuite în întregime superiorității materialului de război. Dar acest avantaj material era fără consistență; în balanța bătăliei, hotărîtoare trebuia să fie, în cele din urmă, superioritatea calităților spirituale.

Comandanții japonezi de pe insulă erau conștienți — spre deosebire de americani care încă nu înțeleseseră — că Armata 17 nu mai poseda nici un potențial ofensiv. Ceea ce puteau să spere, în cel mai bun caz, era să mențină o poziție cât mai departe posibil spre est. Ei nu desperau procedind așa ; terenul îi favoriza. În amenajarea lucrărilor genistice japonezii nu erau doar inventivi, ci și harnici. Ei păreau să aibă un instinct al terenului (care lipsea aproape în întregime americanilor). Acesta, deriva, fără îndoială din faptul că armata japoneză era în primul rînd o armată de țărani. Aceștia erau experți în camuflaj, calitate ce se explică prin faptul că făceau parte dintr-un popor de artiști înnașcuți. Jungla furniza un teren unic și nelimitat pentru punerea în aplicare a măiestriei individuale și colective.

Complexul de poziții puternic întărite și bine mascate de pe panta opusă, pe care Armata 17 îl pregătea acum, la vest de Matanikau, adăpostea mitraliere grele și ușoare, aruncătoare de mine, aruncătoare de grenade și tunuri de munte de 77 mm. Aceste arme de infanterie sau de „însoțire“, la care se adăuga puțină artilerie pentru care exista o cantitate foarte limitată de muniție, era tot ce avea la dispoziția Armatei 17 pentru a ține piept americanilor pînă cînd era organizată noua ofensivă pusă la cale de Imamura pentru jumătatea lunii ianuarie.

La cîteva minute după ivirea zorilor, în ziua de miercuri 18 noiembrie, batalionul locotenent-colonelului Bernard B. Twombly, din Regimentul 182 infanterie, a traversat riul Matanikau pe o punte construită de genști și a pornit în coloană cîte unul într-un marș pe teren neamenajat pentru a străbate teritoriul pînă la Cota 66, situată la extremitatea interioară a liniei de plecare ce fusese aleasă. Acest marș pe un drum desfundat ar fi pus la încercare și un batalion excelent pregătit. Iar cel al lui Twombly era departe de a fi unul din acelea. Trupele lui,

care debarcaseră numai cu șase zile mai înainte, „nu erau încă obișnuite cu căldura umedă... Ele transportau norma completă de muniție, apă și hrană. Mulți din cei care nu au înghițit tablete de sare erau epuizați...”¹¹. Dar, o dată cu înserarea, soldații atinseseră obiectivele fixate și în timp ce întinericul se lăsa încet peste văile din împrejurimi, ei organizau cota 66 pentru apărare. Anticipatul atac de noapte nu a avut loc.

În dimineața următoare, comandantul regimentului a trimis Batalionul 1 peste râu și, pe la amiază, companiile de asalt ale locotenent-colonelului Francis F. MacGowan se aflau pe creste săpînd la tranșee, la mai puțin de 100 de iarzi est de Point Cruz. Între flancul stîng al lui MacGowan și cel drept al lui Twombly exista un spațiu liber de aproape o milă presărat cu movile, creste abrupte și rîpe înăbușitoare.

Vineri, la primele licăriri ale zorilor, japonezii și-au dovedit din nou strania abilitate de a sesiza punctele slabe, atacînd flancul stîng al poziției lui MacGowan. În cîteva minute, un puternic schimb de focuri a cuprins frontul său de 700 de iarzi. În timp ce presiunea japoneză creștea, batalionul se retrăgea. În această situație ce putea să devină critică, Sebree i-a ieșit în întîmpinare. Generalul a găsit batalionul „într-o oarecare măsură zgîlțit”, dar intervenția sa personală, eforturile șefului operațiilor, locotenent-colonelul Paul A. Gavan și îndemnul comandantului de batalion au fost suficiente pentru a opri retragerea. Soldații repliați au trecut la atac și au înaintat dincolo de liniile stabilite în cursul dimineții¹². Artileria și aruncătoarele japoneze au oprit însă acest nou efort¹³.

Sebree a angajat acum Regimentul 164 în spațiul rămas liber între MacGowan și Twombly, dar japonezii erau decisi să nu-i lase pe americani să înainteze. Tot atît de îndirjit era și Sebree și, în consecință, a chemat în ajutor Regimentul 8 infanterie marină. Concomitent, el a ordonat soldaților să se retragă 300 de iarzi, iar artileria

a executat timp de 30 de minute, un violent bombardament. Imediat după încetarea focului de artilerie, batalioanele de asalt ale lui Jeschke au trecut prin rîndurile Regimentului 164. Dar infanteriștii marini nu au fost la înălțimea optimismului afișat de general.

„Infanteriștii marini au avut o surpriză neplăcută. Ei au mers la atac încrezători, pentru a arăta armatei de uscat cum să-și facă datoria și s-au întors de le sfîrșiau călcîiele“¹⁴.

Atacul a fost oprit în plină desfășurare ; la data de 23 noiembrie, Vandegrift i-a ordonat lui Sebree să suspende operațiile și să sape tranșee pe aliniamentul atins.

Aceasta era linia de plecare pentru ofensiva sa spre Poha.

•
-
•

Joi, 26 noiembrie, generalul Imamura a preluat în mod oficial comanda Armatei 8 Zonale. În Noua Guinee și pe insula Guadalcanal perspectivele erau destul de îngrijorătoare ; pînă la sosirea întăririlor promise, japonezii nu aveau o altă alternativă decît de a se apăra cu tenacitatea lor obișnuită. Noul lor comandant îi implora să o facă.

„CUVÎNT CĂTRE TOȚI OFIȚERII ȘI SOLDAȚII
Dînd ascultare ordinului imperial, prin prezenta preiau comanda Armatei 8 Zonale.

Toți ofițerii și soldații de sub comanda mea, care au fost angajați în operații în zona arhipelagului Solomon și în partea de răsărit a Noii Guinee, luptă, de la începutul operațiilor, în bătălii necruțătoare, înfruntînd vitregia naturii și foamea, străbătînd jungla și munții abrupti, sub atacul necruțător al avioanelor inamice. Astfel voi ați reușit să zădărniciți con-

traofensiva forțelor americane și australiene, punându-le pe fugă.

Loialitatea și vitejia voastră sînt suficiente pentru a-i face și pe zei să verse lacrimi. Doresc să exprim din toată inima respectul meu personal și recunoștința mea, vouă, ofițeri și soldați care luptați cu vitejie și, în același timp, regretul meu sincer pentru sufletele acelor care au murit din cauza rănilor și a bolilor. Rezultatul războiului Marii Asii de Est care va decide soarta imperiului nostru depinde numai de armata din această zonă.

Sînt ferm hotărît, ca de altfel voi toți ofițerii și soldații, să înfrîngem inamicul prin depășirea tuturor dificultăților, printr-un spirit de luptă arzător și neînfricat.

Voi toți ofițerii și soldații vă veți da seama de responsabilitatea ce revine armatei acestei zone și veți face tot ceea ce depinde de voi pentru a executa obligațiile voastre în spiritul loialității și patriotismului, pentru a liniști sufletul Maiestății Sale.

Acesta este cuvîntul meu către toți ¹⁵.

În aceeași zi de joi s-a sărbătorit Thanksgiving Day * pe insula Guadalcanal, și Halsey a avut grijă să fie din belșug carne de curcan și sos de afine pentru toți oamenii. În timp ce militarii diviziei lui Vandegrift își molfaiau porțiile, îi aduceau mulțumiri. Și pe bună dreptate. Divizia 1 infanterie marină primise ordin de plecare. Ea urma să părăsească „Insula” pe la începutul lunii decembrie și să pornească spre Australia pentru odihnă și reorganizare. Pentru a o înlocui, generalul Marshall ordonase Diviziei 25 a armatei de uscat, aflată în zona

---

* Thanksgiving Day — Ziua Recunoștinței se sărbătorește în ultima joi a lunii noiembrie, în amintirea primilor coloniști care s-au stabilit în America. Prima sărbătorire a fost în 1621 la Plymouth (N. tr.).

de sub comanda lui Mac-Arthur, să pornească spre Guadalcanal. Acest aranjament a fost încheiat în mod satisfăcător doar după negocieri serioase, Mac-Arthur voia o divizie de desant maritim : el 'oferise Divizia 25 în locul Diviziei 1 infanterie marină. Dar dacă ComSouWesPac ar fi cunoscut în ce stare se găseau trupele lui Vandegrift, era puțin probabil că ar fi luat în considerare schimbul. Pentru că Divizia 1 infanterie marină nu mai era o forță de luptă efectivă. Era istovită și decimată de malarie.

Statisticile medicale nu spun întreaga poveste, dar cifrele vorbesc în octombrie, aproape 2 000 militari atinși de malarie ; pînă în ultima săptămînă a lui noiembrie. (exclusiv), încă 2 500 de cazuri. Cifrele reflectă doar cazurile tratate la spitalele diviziei ; alte sute de soldați înghițeau capsule de chinină distribuite doar pentru cazurile aflate în criză la infirmerie. Mulți soldați, care în împrejurări mai puțin presante ar fi avut un statut de „scutit de serviciu“ sau „cu sarcini ușoare“, munceau, patrulau și luptau ¹⁶. O sută trei grade Fahrenheit * era o temperatură critică. Aceia a căror febră cobora sub această cifră nu erau considerați bolnavi.

Ca un singur om, divizia tremura, transpira, înghițea chinină și aștepta.

NOTE

1 „Southeast Area Operations Record“, partea a IV-a (revizuită). *Eighth Area Army Opns*, OCHM 8—5.1 AC 127, p. 3, 4.

2 Imamura nu a preluat comanda la Rabaul decît la 26 noiembrie. Anterior acestei date, „generalul comandant al Armatei 8 Zonale a primit ordine la Statul Major General Imperial din Tokyo, unde a făcut pregătirile necesare ; a părăsit Tokyo la 20 noiembrie și a sosit cu avionul la Rabaul la 22 noiembrie. În drum spre Rabaul, el l-a întîlnit pe amiralul Yamamoto, coman-

* 103° Fahrenheit = 39,4° Celsius (N. tr.)

dantul Flotei Combinate, pe insula "Truk". („Corespondența Miyazaki“).

3 Titlul prescurtat pentru Guadalcanal, „KA“, este pronunțat în japoneză exact ca ideograma „KA“, însemnând „foame“. Această coincidență nu a scăpat la acel timp generalilor Hyakutake, Kawaguchi și Miyazaki și, într-adevăr, miilor de alți japonezi care au luptat acolo.

4 *Daikaishi Dai Hyakugojikyo-go*, Imperial GHQ, „Directiva Marinei Nr. 159“ din 18 noiembrie 1942.

5 În realitate, Brigada 21 mixtă independentă (generalul-maior Tsuyuo Yamagata) a fost inclusă în ordinea de bătaie a Armatei 17 la 28 octombrie. Divizia 51 (din sudul Chinei) fusese repar-tizată cu o săptămână mai devreme, dar generalul-locotenent Hidemitsu Nakano nu primise încă nave pentru transportarea uni-tăților sale.

6 Avea să fie înființată la Rabaul, la 27 noiembrie, sub co-manda generalului-locotenent Giichi Ifahana, avînd în înzestrare 54 de bombardiere ușoare, 84 avioane de vînătoare și 9 avioane de cercetare. Grupurile aeriene alocate erau în acel timp în Indiile Olandeze, Malaya și sudul Chinei.

7 Carlson a fost, mai înainte, observator pe lîngă Armata 8 a comuniștilor chinezi în timpul marelui marș și adoptase de la ei această expresie care însemna „muncește în spirit de colabo-rare“ sau „muncește împreună“. Tot de la ei a preluat Carlson conceptul său de „grup de luptă“ ca organizare a grupei în ca-drul Corpului de infanterie marină. În fiecare „grup“ el a plasat o armă automată. Această organizare a conferit grupei o suplețe tactică fără precedent. Așa cum a fost modificată mai tîrziu în cadrul Batalionului 1 raideri, grupa a fost mărită la trei „echipe de foc“ de cîte patru oameni fiecare, plus comandantul grupei. Această ultimă organizare a devenit repede standard în Corpul de infanterie marină.

8 Acțiunile de patrulare ale lui Carlson au redus efectivele inamicului cu circa 450 de oameni, cu pierderi proprii ce s-au ridicat la 34 oameni (din care 17 uciși în luptă). Povestea marșului în junglă al Batalionului 2 raideri a fost relatată, în amănunt, de căpitanul Herbert L. Merillat, USMCR în *The Island*, Houghton Mifflin Co., Boston, 1944.

9 *Seventeenth Army Operations*, vol. II, p. 51. Include per-sonalul naval.

10 *Ibidem*, vol. I, p. 122.

11 Miller, *op. cit.*, p. 204.

12 *Ibidem*, p. 205.

13 Aruncătorul de mine batalionar japonez de 90 mm a fost o armă extrem de precisă și eficientă, care depășea bătaia aruncătoarelor americane de 81 mm. Pe o rază de zece iarzi de la centrul exploziei, efectul suflului în cazul unei mine cu perete subțire și cu exploziv puternic era îngrozitor. Servanții japonezi care minuiu aruncătoarele erau experți; ei reușeau de regulă să găsească poziții bune pentru observatorii lor și schimbau în mod frecvent pozițiile aruncătoarelor. Aruncătoarele americane nu le puteau atinge și când focul de artilerie era concentrat asupra presupuselor lor amplasamente, aruncătoarele japoneze de 90 mm răspundeau invariabil cu o concentrare precisă asupra liniilor frontului american și apoi își schimbau amplasamentele. Impresia imediată — că propria noastră artilerie trăgea prea scurt — producea cu exactitate reacția anticipată: apeluri disperate de genul „Încetați focul asupra propriilor noastre trupe“. Infanteriștii marini și soldații din trupele de uscat aveau să fie expuși acestui șiretlic de multe ori înainte ca ei să-și fi dat seama exact de ceea ce se întâmplă. ♦

14 Richard W. Johnson, *Follow Me! The Story of the Second Marine Division in World War II*, Random House, New York, 1984, p. 166.

15 *Eight Area Operations*, p. 14.

16 *First MarDiv Final Report*, anexa T (medicală), p. 5—7.

18. TANAKA DIN TASSAFARONGA

Contraamiralul Raizo Tanaka, care nu a celebrat sărbătoarea americană, și-a petrecut ziua la bordul navei sale amiral în portul Shortland, întocmind ordine pentru următorul „Expres”. Știri despre activitățile japonezilor au ajuns, mai înainte, la Vandegrift, atît de la Halsey cît și de la coastwatcheri, ceea ce l-a determinat pe general să anuleze atacul lui Sebree. Pentru a evalua amploarea acțiunii care, în mod evident, se punea la cale, Vandegrift a ordonat lui Woods să mențină strîns „The Slot” sub observare permanentă. Avlatorii nu au descoperit ținte.

Halsey, care a primit de „Thanksgiving Day” cea de a patra stea, avea suficiente nave de suprafață pentru a face față oricărui atac pe care japonezii l-ar fi putut iniția. Necazul era că navele sale se găseau, ca de obicei, dispersate. Probabil că atacul de la Pearl Harbor i-a învățat pe amirali o lecție pe care ei nu o puteau uita. Dar, dintr-un motiv sau altul, această criză le-a găsit pe *Enterprise*, *Washington* și un crucișător ușor ancorate liniștit la Nouméa ; la Nandi, în insulele Fiji, *Saratoga* lenevea cu navele de linie *North Carolina*, *Colorado* și *Maryland* ; la Espiritu Santo, sau pe cale de a ajunge curînd acolo, se aflau crucișătoarele *Northampton*, *Pensacola*, *New Orleans*, *Minneapolis*, *Honolulu* și patru distrugătoare.

Halsey îi ordonase lui Kinkaid, cu cîteva zile mai înainte, să zboare de la Nouméa la Espiritu, pentru a prelua comanda acestei grupări operative de crucișătoare adunate în grabă și de a iniția planuri de a opri iminenta tentativă de întărire a trupelor japoneze. Kinkaid s-a apucat imediat de lucru. A schițat un plan de operație care prevedea o deplasare spre Ironbottom Bay și bătălia de noapte pe care el o considera inevitabilă. În timp ce definitiva acest plan, în ziua de 28 noiembrie

a fost detașat, din ordinul amiralului King, și contra-amiralul Carleton H. Wright a preluat comanda.

În aceste împrejurări, Halsey putea, deplin justificat, să ceară o amânare de câteva zile pentru detașarea lui Kinkaid, întrucît „nu existau sarcini presante pentru el în altă parte”¹. De ce Halsey nu a procedat așa rămîne un mister. Kinkaid era acum veteran al luptelor din Pacificul de sud și știa la ce să se aștepte. Pe cînd Wright era un amiral neexperimentat, prelua comanda unor nave pe care nu le cunoștea dar pe care trebuia să le conducă în ape străine și să le angajeze, acolo, probabil, într-o bătălie de noapte cu un inamic experimentat, în condiții cu totul potrivnice pentru amiralul american.

După ce a studiat ordinul de luptă pregătit de Kinkaid, pe care l-a adoptat — în totalitate, cu excepția unui detaliu vital — și s-a sfătuit cu comandantii din subordine, contraamiralul Wright a catapultat hidroavioanele crucișătoarelor și le-a ordonat să se îndrepte către Tulagi, unde să fie gata pregătite pentru ca, la ordin, să decoleze și să ilumineze. În timp ce ultimele minute ale zilei de sîmbătă, 29 noiembrie, erau pe sfîrșite, el a ordonat Marii unități operative (Task Force) 67 să iasă în mare. Halsey îl informase în acea seară că un grup inamic, estimat la opt distrugătoare și șase transportoare, era așteptat, în apropiere de capul Esperance, pe la miezul nopții ultimei zile a lunii.

*

Cu câteva ore mai înainte, amiralul Tanaka plecase din insulele Shortland. Faza „critică” a trecut, anunța prematur Nimitz la 22 noiembrie. Avea oare dreptate ?

Dar acum, misiunea lui Tanaka nu era aceea de a débarca trupe, ci una mult mai prozaică, de a executa o acțiune urgentă de aprovizionare. Armața imperială de pe insula Guadalcanal era amenințată cu dezastrul :

..., în ultima parte a lunii... toate stocurile principale fuseseră consumate. Soldații erau nevoiți să mănânce plante și animale sălbatice. Toți oamenii erau la limita foamei, listele cu bolnavi creșteau și chiar cei sănătoși erau epuizați“².

Așa avea să scrie Tanaka mai târziu. Situația, destul de sumbră, nu era încă catastrofală. Dar niște încercări îndrăznețe erau în mod evident necesare și Tanaka s-a dovedit a fi un amiral deosebit de înzestrat atât cu curaj cât și cu ingeniozitate.

Metoda de aprovizionare pe care el s-a gândit să o inaugureze a fost, desigur, neobișnuită. Iată cum o descria el mai târziu :

„Bidoane mari sau butoaie de metal au fost sterilizate și apoi umplute cu medicamente sau produse alimentare de bază, în special cereale, lăsând spațiu suficient pentru a le asigura flotabilitatea. Încărcate pe distrugătoare, cu destinația Guadalcanal, aceste butoaie erau legate împreună cu o parîmă rezistentă. La sosire, în timp ce distrugătorul își continua mersul, toate butoaiile erau împinse peste bord. O șalupă cu motor prindea capătul parîmei prevăzută cu o baliză și îl aducea pe plajă, de unde trupele trăgeau butoaiile pe țărm. Prin acest mijloc, timpul de descărcare era minim iar distrugătoarele se reîntorceau la bază, practic fără întârziere“³.

Șase din cele opt distrugătoare ale sale aveau puntea încărcată cu aceste butoaie ; pentru a le găsi un loc adecvat, toate torpilele, în afară de una pentru fiecare tub, erau scoase. Doar propria sa navă-amiral, *Naganami*, precum și cea a comandantului de divizion, *Takanami*, nu cărau butoaie.

În cursul dimineții de 30 noiembrie, Tanaka a redus viteza la 24 de noduri pentru a se ține departe de raza

de acțiune a bombardierelor de pe aerodromul Henderson, dar la începutul după-amiezii el a intrat într-un front atmosferic și a mărit viteza la 30 de noduri. În același timp, un avion japonez de cercetare ce se reîntorcea la Buin a raportat că o formație de nave de luptă și transportoare americane se apropiau de Guadalcanal.

Puțin înainte de ora 10 p.m. ploaia a încetat, cerul s-a luminat și vizibilitatea s-a îmbunătățit de la aproape zero la patru mile. Navele lui Tanaka au trecut, 45 de minute mai târziu, pe la sud de Savo. La bordul lor, echipajele au armat tunurile și lansatoarele de torpile, amiralul „îndemnându-și” comandanții de nave în acești termeni :

„Există o mare posibilitate de a ne întâlni cu dușmanul în această noapte. Într-o astfel de eventualitate, este necesar să depuneți eforturi maxime pentru a-l distruge pe dușman fără a ține seama de proviziile nedescărcate“⁴.

În același timp, Tanaka a ordonat navelor sale să nu tragă cu tunurile de 5 inci, ci să atace numai cu torpile. Tanaka era gata de luptă. Era oare gata și Wright ?

•

În întuneric, Marea unitate operativă (Task Force) 67 a depășit Aola unde i s-au alăturat distrugătoarele *Lamson* și *Larder*. Contraamiralul Wright le-a îndreptat către ariergarda coloanei sale. În avangardă, cu misiunea de a executa un atac cu torpile pe baza datelor radiolocației, Wright a repartizat divizionul de distrugătoare al comandorului William M. Cole, format din *Flechter*, *Perkins*, *Maury* și *Drayton*. Planul lui Kinkaid prevedea ca două dintre acestea să fie plasate mult în față pentru a anunța, din timp, prezența inamicului. Wright a neglijat această precauție înțeleaptă. În spatele distrugătoarelor, cruciștoarele navigau în coloană : *Minneapolis*, *New Orleans*,

Pensacola, Honolulu, Northampton, urmîndu-le, fără nici un ordin, *Lamson* și *Lardner*.

Cu o oră înainte de miezul nopții, Wright intra în Ironbottom Bay ; șase minute mai tîrziu primele „semnale“ apăreau pe ecranele radarelor, indicînd inamicul la o distanță de 23 000 de iarzi. Wright a întors puțin stînga și s-a îndreptat spre ele. La 11 și 16 minute, Fletcher avea în mod clar coloana lui Tanaka pe ecranele sale și comandantul divizionului a cerut permisiunea de a ataca cu torpile. În timp ce Wright întîrzia să ia o decizie, coloana lui Tanaka, pe o direcție opusă și aproape paralelă, îl depășea la o distanță de 7 000 de iarzi. Distanța, care pînă în acest moment se micșorase, acum creștea repede și cînd Wright a dat lui Cole permisiunea să lanseze torpilele era prea tîrziu.

În timp ce torpilele americanilor țîșneau din tuburi și înainte ca artileria lor să deschidă focul, observatorii lui Tanaka au raportat șapte „distrugătoare“ inamice. Amiralul a semnalizat pe loc : „Opriți descărcarea. La posturile de luptă“ O clipă mai tîrziu, în timp ce proiectilele iluminante explodau deasupra navelor sale, el a semnalizat „Apropiați-vă și atacați !“ Tanaka a ordonat comandantului navei amiral să-l întoarcă pe *Naganami* pe un drum paralel și să ridice viteza de 40 de noduri. Nici o ezitare aici ; nici o șovăială. Hotărîre. În cîteva minute, nava amiral se deplasa alături de americani și cînd ei se aflau la travers, comandantul a lansat torpilele. Proiectile au explodat în apă în jurul navei *Naganami* fără s-o atingă însă.

Detaliile acestui meci cu lovituri puternice nu pot fi reconstituite cu acuratețe. Dar țintașii lui Tanaka au dat lovituri. În timp ce torpilele spîntecau crucișătoarele *Minneapolis* și *New Orleans* și aruncau în aer bucăți întregi din prova acestora, flăcări țîșneau pe suprastructura navei *Pensacola*. Japonezii „chiuiau de bucurie“⁵. Dar și tunurile navelor lui Wright își găseau ținte. Aceasta nu era

greu : trei crucișătoare americane și un distrugător japonez ardeau. Și astfel bătălia navă contra navă continua cu toată furia. *Northampton*, crucișătorul care încheia coloana, a fost ultima victimă. Două torpile l-au lovit și i-au făcut o gaură cit o casă în carenă. El a început imediat să ia apă și s-a aplecat în mod periculos într-o parte. Nici o măsură de lichidare a avariilor, oricît de eroică, nu putea să-l salveze el avea să se scufunde cîteva ore mai tîrziu. *Honolulu* a scăpat de o soartă asemănătoare doar datorită manevrei abile a ofiterului său de cart, locotenent comandorul George F. Davis⁶.

Și acum, pe la 11,50 p. m., după o acțiune ce a durat mai puțin de 30 de minute, amiralul japonez a ordonat distrugătoarelor sale să se retragă. Tanaka făcuse o livrare, dar nu de orez în butoaie. În spatele său, *Takanami* și patru crucișătoare americane se mișcau anevoie. *Pensacola*, *Minneapolis* și *New Orleans* erau scoase din luptă pentru aproape un an. Încă o dată, flotei Statelor Unite ale Americii i s-a administrat o lecție severă.

Cum de a putut să se întîmple acest prăpăd, pentru care există chiar mai puține scuze decît pentru cel de la Savo ? Aici, americanii înzestrați cu radiolocație au realizat din nou surprinderea, dar încă o dată ei au arătat că nu știu ce să facă cu ea. Wright a pus să se confrunte patru crucișătoare grele, al căror armament principal îl constituiau 37 de tunuri de calibru 8 inci, contra opt distrugătoare ușor protejate⁷. El ar fi trebuit să arunce în aer „Expresul“ lui Tanaka. Și de această dată, în condiții cu totul potrivnice lor, marinarii japonezi și-au confirmat superioritatea ca navigatori și torpilor⁸. Aici, ca și la Savo, curajul, singur, nu a fost suficient. Din această bătălie, Tanaka a ieșit în evidență, alături de Mikawa, ca unul dintre puținii comandanți de elită pe care marina japoneză i-a avut în timpul celui de-al doilea război mondial.

Firește, era necesar un țap ispășitor căruia să i se pună în seamă critica oficială pentru catastrofa care a înghițit Marea unitate operativă (Task Force) 67 și, din fericire, un candidat potrivit era disponibil. Așa cum probabil era de așteptat, acesta nu a fost contraamiralul Carleton H. Wright, U.S.N., care s-a scos pe sine însuși din încurcătura singeroasă în care și-a băgat navele, acceptînd amabil „deplina responsabilitate pentru avariile provocate de torpile”⁹. Singurul ofițer criticat a fost comandorul William M. Cole, care de pe nava comandant *Fletcher* a condus avangarda de distrugătoare.

Victoria lui Tanaka a inaugurat ultima luptă a anului 1942, imprimîndu-i o notă de amărăciune. Dar cu toate acestea, la statul major a lui Halsey nu era prea mult pesimism. Și, în mod sigur, nu exista așa ceva la al lui Vandegrift. Generalul și-a petrecut primele zile ale lui decembrie trecînd în revistă trupele și pregătindu-se să-și predea atribuțiile generalului-maior Patch. Șeful său de stat major, colonelul Thomas, și secțiile pe care el le-a coordonat, pregăteau pe ofițerii armatei de uscat desemnați pentru a-i înlocui. Medicul șef al diviziei, căpitanul Warwich T. Brown și ofițerul comandant al spitalului, comandorul Don Knowlton, au efectuat un control medical general al personalului mării unități a lui Vandegrift pentru a determina condiția fizică generală. Această verificare a dezvăluit că mai mult de o treime din ofițeri și soldați erau inapți pentru vreo misiune de luptă¹⁰.

În ziua de 7 decembrie, un an după Pearl Harbor, Vandegrift și-a salutat divizia și pe toți acei oameni care luptaseră împreună cu ea, în aer, pe mare și pe uscat :

„Părăsind comanda acestei zone sper să vă pot transmite într-o mică măsură sentimentele mele de mîndrie pentru minunatele dumneavoastră realizări, mulțumirile mele pentru nețărnumita dumneavoastră credință, pentru spiritul de sacrificiu fără margini

și marele curaj care au făcut posibile aceste fapte de arme.

Soldaților și infanteriștilor marini, care au înfruntat inamicul în crincenele lupte de noapte ; piloților din rândul forțelor aeriene ale armatei, infanteriei marine și flotei, ale căror fapte extraordinare au făcut din numele de „Guadalcaanal“ un sinonim pentru cuvîntul „moarte“ și „dezastru“ în limbajul inamicului nostru ; aceloră care au muncit și au trudit din greu în interiorul liniilor la îndeplinirea a tot felul de sarcini uriașe și vitale bărbaților care de la bordul vedetelor torpiloare au izbit inamicul în atacuri de noapte ; micului nostru grup de aliați devotați care au contribuit cu mult mai mult decît proporțional cu numărul lor ; forțelor de suprafață ale flotei care a împărtășit cu noi marile lor triumfuri, vreau să vă spun că întotdeauna ați înfruntat fără să vă clintiți ceea ce inamicul a putut să trimită mai rău împotriva noastră.

S-ar putea foarte bine ca această operație modestă, începută acum patru luni, să fi fost, prin eforturile dumneavoastră, plină de succes în zădărnicierea scopurilor pe scară mare ale inamicului nostru în Pacific. Bătălia pentru insulele Solomon nu a fost încă cîștigată, dar „îndiferent de unde ar veni valul“ știu că dumneavoastră, ca oameni viteji și de bunăvoință, vă veți ține capul sus și că veți învinge în viitor, așa cum ați învins în trecut“.

(semnat) A.A. VANDEGRIFT
General-maior din Corpul infanteriei
marine al Statelor Unite ¹¹.

Doză zile mai tîrziu, Vandegrift a păstrat cîteva minute de reculegere, la cimitirele unde zăceau corpurile soldaților uciși în prima ofensivă americană din cel de-al doilea război mondial. Apoi, într-o ceremonie simplă, a

trecut comanda zonei CACTUS-RINGBOLT (Guadalcanal-Tulagi) generalului-maior Alexander M. Patch. În timpul acestor ore, Regimentul 5 infanterie marină al lui Edson mărșăluia pentru ultima dată la Guadalcanal. Destinația lui, în acea zi, era Kukum și nu Matanikau.

Îmbarcarea nu a fost așa de rapidă cum anticipaseră comandanții de nave. Unii dintre oameni erau așa de slăbiți încît nu puteau să urce pe plasele cargourilor ce se legănau și de pe care coborîseră, într-o dimineață fierbinte, cu 125 de zile înainte. În timp ce ajungeau pe punțile transportoarelor și își scoteau de pe umeri ranițele, fiecare căuta să stea liniștit, o clipă, într-un loc curat și uscat și să aibă o priveliște cit mai bună asupra insulei unde el a simțit, măcar vag, că a contribuit la făurirea istoriei americane.

Ordin de zi
în numele

Președintelui Statelor Unite

DIVIZIEI 1 INFANTERIE MARINĂ. ÎNTĂRITĂ
sub comanda

generalului-maior Alexander A. Vandegrift, U.S.M.C.

Ofițerii și soldații Diviziei 1 infanterie marină întărită au demonstrat în zilele de 7-9 august 1942 o viteză și hotărîre remarcabile în executarea cu succes a unor debarcări prin lupte violente împotriva puternicelor poziții apărate de japonezi pe insulele Tulagi, Gavutu, Tanambogo, Florida și Guadalcanal, din Arhipelagul britanic Solomon, înfrîngînd complet toate forțele inamice și pînă stăpînire pe cea mai valoroasă bază și pe aerodromul din cadrul zonei inamice de operații din sudul Oceanului Pacific. De la data amintită și pînă la 9 decembrie 1942, această divizie întărită nu numai că a reușit să apere importanțele ei poziții strategice, în ciuda atacurilor hotărîte și repetate ale japonezilor de pe mare, din aer și de pe uscat, dar printr-o serie de operații ofensive împo-

triva unei puternice rezistențe inamice a îndepărtat pe japonezi din vecinătatea aerodromului și le-a provocat mari pierderi prin atacuri terestre și aeriene. Curajul și hotărîrea dovedite în aceste operațiuni au fost de un în-suflețitor exemplu.

FRANK KNOX
Ministrul Marinei Militare ¹²

NOTE

1 Morison, *op. cit.*, p. 294.

2 Tanaka, *op. cit.*, II, p. 823.

3 *Ibidem.*

4 *Ibidem.*

5 *Ibidem.*

6 Morison, *op. cit.*, p. 306.

7 *Minneapolis, New Orleans și Northampton* aveau fiecare la bord cîte 9 tunuri de 8 inci; *Pensacola*, 10 tunuri. *Honolulu* avea 15 tunuri de 6 inci. Cele cinci crucișătoare dispuneau, împreună, de treizeci și două de tunuri de 5 inci.

8 „Precizia ochitorilor marinei în acea noapte a fost îngrozitoare”. (Morison, *op. cit.*, p. 313).

9 *Ibidem.*

10 La data plecării sale, cifrele pentru pierderile avute de Divizia 1 infanterie marină întărită indicau 152 de ofițeri și 1 186 de soldați uciși (sau dispăruți) în luptă, ori decedați din cauza rănilor primite. În plus, 275 de ofițeri și 3 625 de soldați au fost evacuați, răniți sau bolnavi. Din totalul bolnavilor, mulți erau de malarie. Documentele spitalelor arată că au fost înregistrați 5 749 de oameni atinși de malarie. Dintre aceștia, mai mult de 3 200 de cazuri au fost diagnosticate în noiembrie. „First MarDiv Final Report”, anexa X, (Sumarul numeric al pierderilor).

11 Merillat, *op. cit.*

12 Unitățile care au format Divizia 1 infanterie marină (întărită) în zona insulelor Solomon, între 7 august și 9 decembrie 1942, în perioada pentru care marca unitate a fost distinsă prin citare cu Ordinul de zi al președintelui sînt arătate mai jos. Lista este cea dată de Jane Blakeney, *Heroes; US Marine Corps 1861—1955, Armed Forces Awards, Flags, Reference Book*. Washington, DC., 1957.

Unități de infanterie marină

Regimentul 1 infanterie marină
Regimentul 2 infanterie marină
Regimentul 5 infanterie marină
Regimentul 7 infanterie marină
Regimentul 8 infanterie marină întărit
Regimentul 10 infanterie marină
Regimentul 11 infanterie marină
Regimentul 17 infanterie marină (geniu)
Regimentul 18 infanterie marină (geniu)
Batalionul 1 geniu, din trupele speciale ale diviziei
Batalionul 2 geniu
Batalionul de stat major al diviziei
Batalionul 1 servicii
Batalionul 2 servicii
Batalionul 1 medical
Batalionul 2 medical
Batalionul 1 tractoare amfibii
Batalionul 2 tractoare amfibii
Batalionul 1 arme speciale
Batalionul 1 tancuri
Batalionul 2 tancuri
Batalionul 1 parașutiști
Batalionul 1 raideri al infanteriei marine, IMAC (Corpul 1 de
desant al infanteriei marine)
Batalionul 2 raideri al infanteriei marine
Batalionul 1 geniu de aviație, FMF (Fleet Marine Force
Infanteria marină a flotei)
Escadrila 3 baloane de baraj, IMAC
Batalionul 3 apărare, FMF
Batalionul 14 apărare, FMF
Divizionul de obuziere de 155 mm
Grupul antiaerian, IMAC
Unitatea de infanterie marină nr. 290—A
Batalionul 6 geniu marină
Vedetele de patrulare Jamestown, YP 239, 346 și 284

Unități ale flotei

Unitate Cub One, din Flota Statelor Unite (unitate de între-
ținere a bazelor aeriene ale flotei)
Escadra 2 vedete rapide torpiloare
Escadra 3 vedete rapide torpiloare

Unități ale armatei de uscat

Divizia „Americal”

Unități de aviație ale infanteriei marine

Escadrila de stat major

FMAW * — Escadrila de stat major

MAG ** 14 — Escadrila de întreținere

MAG 14 — Escadrila de stat major

MAG 23 — Escadrila de întreținere

MAG 23 VMF — 112, Escadrila de vânătoare a infanteriei marine, MAG 11

VMF — 121, Escadrila de vânătoare a infanteriei marine, MAG 14

VMF — 122, Escadrila de vânătoare a infanteriei marine, MAG 11

VMSB — 131, Escadrila de cercetare aeriană și bombardament a infanteriei marine, MAG 14

VMSB — 132, Escadrila de cercetare aeriană și bombardament a infanteriei marine, MAG 11

VMSB — 141, Escadrila de cercetare aeriană și bombardament a infanteriei marine, MAG 14

VMSB — 142, Escadrila de cercetare aeriană și bombardament a infanteriei marine, MAG 11

VMF — 212, Escadrila de vânătoare a infanteriei marine, MAG 23

VMF — 223, Escadrila de vânătoare a infanteriei marine, MAG 23

VMF — 224, Escadrila de vânătoare a infanteriei marine, MAG 23

VMSB — 231, Escadrila de cercetare aeriană și bombardament a infanteriei marine, MAG 23

VMSB — 232, Escadrila de cercetare aeriană și bombardament a infanteriei marine, MAG 23

Escadrila de stat major, MAG 11

Escadrila de stat major, MAG 25

Escadrila de întreținere, MAG 25

VMJ — 152, Escadrila auxiliară a infanteriei marine, MAG 25

VMD — 154, Escadrila de fotografiere aeriană a infanteriei marine, FMAW

VMO — 251, Escadrila de observare aeriană a infanteriei marine

VMJ — 253, Escadrila auxiliară a infanteriei marine, MAG 25

---

* FMAW = First Marine Air Wing = Brigada 1 aviație a infanteriei marine (N.tr.)

** MAG = Marine Air Group = Grupul aerian al infanteriei marine (N.tr.).

Unități de aviație ale forțelor navale

VS — 3, Escadrila de cercetare
VS — 4, Escadrila de cercetare
VS — 5, Escadrila de cercetare
VB — 5, Escadrila de bombardament
VF — 5, Escadrila de vânătoare
VB — 6, Escadrila de bombardament
FTU — 6, Unitatea pentru întreținerea torpilelor pe uscat
VT — 8, Escadrila de avioane torpiloare
VS — 10, Escadrila de cercetare
VB — 10, Escadrila de bombardament
VF — 10, Escadrila de vânătoare
VT — 10, Escadrila de avioane torpiloare
VS — 54, Escadrila de cercetare
VS — 55, Escadrila de cercetare
VS — 71, Escadrila de cercetare
VF — 72, Escadrila de vânătoare

Unități de aviație ale armatei de uscat

Grupul 5 bombardament (greu)
Grupul 11 bombardament (greu)
Escadrila 13 pentru transportul trupelor
Escadrila 67 de vânătoare (SE) *
Escadrila 68 de vânătoare (SE)
Escadrila 70 bombardament (mediu)
Escadrila 339 de vânătoare (TE) (Task Element — element tactic)
Grupul de vânătoare 347, statul major

---

* SE = Special Equipment = tehnică specială (N. tr.).

19. ARMATA DE USCAT PREIA CONTROLUL

După trecerea în revistă a forțelor aflate la dispoziția sa, generalul Patch, a cărui misiune era de a menține aerodromurile și de a nimici Armata 17 a lui Hyakutake, în momentul în care ar fi avut efective suficiente atingerii acestui obiectiv, a ajuns la concluzia că executarea de noi atacuri trebuia amînată pînă la sosirea Diviziei 25. El a apreciat — corect — că forțele inamicului numărau circa 25 000 de oameni. Forțele sale (inclusiv unitățile afectate) ar fi depășit 35 000 de oameni, după sosirea diviziei lui Collins. Generalul a intuit că japonezii aveau dificultăți în apărarea poziției lor, dar nu putea afla că doar o mică parte a trupelor lui Hyakutake era capabilă să poarte o acțiune ofensivă. El știa că posibilitățile lor defensive fuseseră suficiente pentru a opri ofensiva lui Seabee, din noiembrie, și nu a văzut nici o rațiune de a hrăni cu mai mulți oameni mașina de tocat carne de la vest de Matanikau pînă cînd nu va fi suficient de sigur de un succes decisiv.

Victoria obținută de Tanaka în confruntarea cu Wright indica faptul că flota japoneză constituia încă un factor puternic. Acțiunile „Rat” către Kamimbo au continuat regulat, fără ca americanii să încerce, în mod serios, să le stăvilească. Halsey, cu un deficit minor de crucișătoare, își păstra navele de linie în perspectiva unui viitor atac decisiv. Vedetele rapide torpiloare au făcut tot ce au putut pentru a hărțui și a distruge „Expresul”, dar cu toate acestea el a continuat să funcționeze. Și Patch nu avea nici o posibilitate să descopere ce aduceau distrugătoarele. Presupunerea sa, greșită, că erau în curs de debarcare întăriri se justifica pe deplin prin experiența anterioară.

Pe hîrtie, Patch avea, la dispoziție, cinci regimente de infanterie ; dintre acestea, doar trei erau experimentate. Regimentul 164, al lui Moore, era redus la un efectiv de 2 000 de oameni față de numărul de 3 325 stabilit prin statul de organizare. El a pierdut aproape 500 de oameni în lupta de la sfîrșitul lui octombrie. Alți 500 de oameni erau considerați prea bolnavi pentru a lupta și fuseseră deja evacuați. Printre cei rămași malaria făcea ravagii. Regimentul 2 infanterie marină al lui Arthur nu luptase în aceeași măsură ca soldații lui Moore, dar oamenii săi se aflau în zonă de la 7 august. Pe lângă oboseala acumulată, acest regiment era, de asemenea, decimat de malarie. Și nici Regimentul 8 infanterie marină al lui Jeschke, care a stat luni de zile în Samoa înainte de a fi trimis pe Guadalcanal, nu era într-o condiție fizică excelentă. Începînd cu acțiunea sa de la Matanikau, unde 103 ofițeri și soldați au fost uciși și răniți, datorită patrulărilor permanente și în adîncime el a pierdut încă 111 oameni¹. Moralul era ridicat ; toți infanteriștii marini erau încrezători că Regimentul 8 va face față în mod onorabil. Dar în fiecare zi, nouă sau zece oameni veneau la infirmerie cu umflături dureroase sub braț sau vîntre. Aceste umflături erau primele semne ale lui „mumu“ — filariasis (elephantiasis) — contractată în timpul șederii în Samoa.

Regimentul 182 infanterie era „berc“, îi lipsea un batalion întreg — aproximativ 1 000 de ofițeri și soldați — din efectiv, iar capacitatea sa de luptă nu fusese încă serios încercată. Regimentul 132, rămas din Divizia „American“, sosise cu numai două zile mai înainte pe vasele care acum navigau spre sud cu infanteriștii marini ai lui Vandegrift. Acești soldați aveau nevoie de timp ca să se aclimatizeze. Mai mult, trebuiau să cîștige un minimum de experiență în ceea ce privește acțiunile de patrulare în junglă înainte ca ei să poată fi trimiși să lupte împotriva îndrăgiiților japonezi. Ei nu erau pregătiți nici psihic și nici fizic să ducă acțiuni de luptă prelungite.

Regimentul 147 infanterie era ocupat în întregime cu serviciul de garnizoană la Koli, unde asigura apărarea în zonă a activităților subunităților de geniu marină (Seabee) și a celorlalți genişti angajați în construcția unei piste pentru bombardiere pe cimpurile înverzite de lângă Volinavua, exact zona pe care Vandegrift o recomandase, cu câteva luni mai înainte, lui Turner pentru construcția unui nou aerodrom². Batalionul 2 raideri al lui Carlson, după eroica acțiune în junglă, care a durat aproape 30 de zile, și în cursul căreia a ucis 450 de japonezi, se întorsese la bază, dar fusese programat pentru prima evacuare.

Forțele aeriene de pe Guadalcanal (Cactus Air Force) erau într-o situație mai bună și instalațiile lor tehnice se îmbunătățeau în mod rapid, mai ales după ce Batalionul 1 geniu pentru aviație, din infanteria marină, al maiorului Thomas F. Riley, a sosit pe teatrul de luptă. Pista „Fighter One”, acolo unde nici Batalionul 6 geniu marină nu a putut rezolva problema drenajului, a fost abandonată. La mijlocul lui noiembrie a fost dată în folosință pista „Fighter Two”. Woods număra aproape 200 de avioane, din care 100 de avioane de vânătoare. Moralul era ridicat, așa cum fusese mereu.

Din Noua Caledonie, Comandamentul pentru transporturile aeriene de luptă din Pacificul de Sud, SCAT (South Pacific Combat Air Transport Command), al colonelului de infanterie marină Perry Smith, continua să efectueze zboruri obișnuite de aprovizionare și misiuni de evacuare, către și de pe insulă³. Până la 10 decembrie, avioanele de transport cu două motoare, *Douglas DC-3*, au transportat aproximativ 3 000 de ofițeri și soldați răniți și bolnavi, de trei ori mai mult decât numărul răniților evacuați pe mare⁴. Aceste avioane sigure în funcționare și multifuncționale, pilotate de aviatori talentați ai infanteriei marine și forței aeriene, operau pe orice vreme și livrau totul, de la muniție, butoaie cu benzină, bombe, dulciuri și sîrmă ghimpată pînă la cupoanele de pinză de

bumbac cu modele extravagante din care cercetașii lui Clemens, care mînuiau acul și ața cu aceeași îndemînare cu care mînuiau puștile, își confecționau acea îmbrăcăminte confortabilă și răcoroasă numită „lava-lava“ pe care ei o preferau în mod deosebit pantalonilor din pînză grosolană⁵.

Condițiile de viață nu s-au îmbunătățit, totuși, vizibil față de primele zile. Meniurile rămîneau îngrozitor de monotone: cîrnați vienezi conservați, cartofi deshidratați, conserve de carne, orez (care așa cum era preparat de bucătarii șefi ai infanteriei marine și armatei de uscat semăna cu papul și era groaznic la gust), fasole verde, morcovi fără gust, prune uscate, praf de ouă. Uncori, navele lui Turner debarcau rații, pentru cîteva zile, de mere, portocale, varză și bucăți înghețate de carne de vită sau de oaie din Australia (clasificate imediat drept „țap mort“ și detestate de toată lumea). Dar comandanții și echipajele de pe navele de transport, fără excepție, donau în mod generos din stocurile bordului. Nimănui nu-i lipsea, acum, tutunul sau dulciurile. Ofițerii cu aprovizionarea și sergenți isteți de la popotă dirijau un comerț activ cu marinarii. Mitralierele „Nambus“, steagurile „chifteluță de carne“, pistoalele Luger și săbiile samurai se schimbau pentru cartofi adevărați, ouă adevărate, șuncă, slănină și pui înghețați. Unii mîncău mai bine decît alții, dar nimeni nu era flămînd.

Așa cum făcuseră și predecesorii lor, soldații și infanteriștii marini de sub comanda lui Patch locuiau în corturi necorespunzătoare, erau preocupați fără încetare de hrană, de noroi și de ploaie, se lăudau cu isprăvi sexuale imaginare, blestemau prostia comandanților lor, ocărau flota Statelor Unite și pe Mac Arthur, se scărpinau din cauza mușcăturilor de țînțari, vizitau frecvent latrinele și nimereau în tranșeele lor noroioase în fiecare noapte cînd „Mașina de spălat Charlie“ le transmitea complimente⁶. Trei sau patru avioane de vînătoare de noapte ar fi elibe-

rat cerul de această pacoste. Aceste avioane fuseseră adesea solicitate; nici unul nu era încă disponibil⁷.

Mai întâi de toate, soldații doreau să pună capăt cât mai curînd spectacolului interminabil de la Guadalcanal și nu au savurat hotărîrea lui Patch de a aștepta sosirea de trupe proaspete înainte de a organiza atacul final. Această hotărîre, aprobată de Halsey, de Nimitz și de forurile de la Washington, prevedea reluarea operațiilor la jumătatea lunii ianuarie. Încă o dată, planurile americane și japoneze păreau să fie pe fază.

*

Deși Tanaka, avînd altă ocupație în noaptea de 30 noiembrie, eșuase în a livra proviziile, distrugătoarele sale își continuau eforturile de a debarca pe țărm butoaiele plutitoare încărcate cu hrană. Aceste butoaie n-au fost, totuși, o soluție prea reușită, iar la începutul lui decembrie flota combinată a inaugurat o formă suplimentară de transport, avînd numele de cod „Mouse”. „Șoarecii” erau submarinele flotei; „sistemul a evoluat favorabil” pînă cînd „vedetele torpiloare rapide ale dușmanului au început să intervină... și metoda în mod treptat a devenit inoperantă”⁸. La 9 decembrie, o vedetă torpiloare rapidă din Tulagi „a intervenit” în așa măsură încît a dus la scufundarea submarinului I-9 al flotei, în timp ce acesta ieșise la suprafață, în largul capului Esperance, pentru a începe descărcarea. Scufundarea a arătat în mod clar că operațiunile „Mouse” trebuiau să fie suspendate.

Japonezii erau acum aproape înnebuniți. Orice improvizație posibilă era născocită pentru a livra chiar cantități minime de hrană, medicamente și muniție pentru armamentul individual și aruncătoarele de mine. Zburînd la joasă înălțime, avioanele *Betty* încercau să arunce saci cu orez și cartușe; cînd întîmplător un avion reușea să scape de avioanele de vînătoare, pachetele sale cădeau fie în

mare, fie adînc în junglă, astfel că și acest program a fost repede abandonat. Nave cu vele și mici bărci cu motor au fost atunci rechiziționate; acestea coborau lanțul de insule sub acoperirea întinericului și staționau în timpul zilei. D. G. Kennedy, un maior din Forțele de Apărare a Insulelor Solomon, a cărui bază era lângă Segi în Noua Georgie, urmărea cu atenție traficul acesta. De la statul său major din junglă, Kennedy conducea o forță specială de desant formată din băștinași care, în canoe de luptă de 12 oameni, stăteau la pîndă în golfurile, lagunele și golfulețele insulei șale de la apusul pînă la răsăritul soarelui. Serviciul de informații al lui Kennedy nu era nici plasă, dar nici chiar ciur*; pur și simplu foarte puține din ambarcațiunile japoneze descoperite de cercetașii săi au reușit să scape. „Băieții lui Kennedy“, așa cum își spuneau ei cu mîndrie, luau prizonieri numai dacă erau instruiți să facă astfel. Ei ucideau repede și metodic. Decapitau cadavrele inamice cu o singură lovitură dată cu săbiile de samurai capturate, pe care mulți le purtau atîrnate de centuri și diagonale de ofițeri japonezi încinse peste cămășile „lava-lava“.

Bărbații care alcătuiau organizația coastwatcherilor din zonă centrală și de jos a insulelor Solomon au trecut printr-o perioadă foarte agitată timp de șase săptămîni, între prima zi a lui noiembrie și jumătatea lui decembrie. Japonezii descoperiseră existența rețelei comandorului Feldt și în nordul și centrul insulelor Solomon patrulele lor făceau eforturi disperate să prindă albi care continuau să raporteze mișcări de nave și avioane. La Guadalcanal, Martin Clemens pleoase pentru o meritată și necesară odihnă⁹. David Trench l-a schimbat¹⁰. Dick Horton și Henry Josselyn, care debarcaseră cu Batalionul 1 raideri la Tulagi, au rămas la datorie, Horton ascuns pe

---

* Joc de cuvinte intraductibil. În limba engleză, *net* înseamnă atât *rețea* (de spionaj), cît și *plasă* (N. tr.).

insula Russell și Josselyn pe Vella Lavella. K. D. Hay a fost lăsat la postul său din Gold Field Ridge, sus în munți, supraveghind cîmpia de la Lunga. Singurul său tovarăș era o călugăriță în vîrstă care supraviețuise unui masacru săvîrșit mai înainte de o patrulă japoneză¹¹.

*

La cîteva zile după ce Patch preluase comanda, Harmon zbură spre Guadalcanal pentru a discuta planurile ofensivei din ianuarie. Harmon intenționa ca Mount Austen să fie cucerit la o dată cît mai apropiată. Patch considera, de asemenea, capturarea acestei mase deluroase dominante ca o etapă preliminară, esențială, pentru dezvoltarea cu succes a unei operațiuni ulterioare. Schemă de manevră, în două faze, pe care Patch a prezentat-o superiorului său, era cea clasică. În prima fază urma să cucerească Mount Austen, iar în a doua preconiza să înainteze spre vest pe un front larg, cu flancul drept rezemat pe litoral. Flancul stîng reprezenta flancul de manevră.

Cîțiva ofițeri de stat major au exprimat obiecții discrete față de acest proiect, care, din start era extrem de dificil de susținut, costisitor și cronofag. Terenul la vest de Matanikau era străbătut de la nord la sud de o serie de culmi abrupte pe care atacatorul ar fi trebuit să le ia prin asalturi succesive. Japonezii își orîntaseră apărarea împotriva unei înaintări dinspre est spre vest și organizaseră pantele opuse ale culmilor cu rețele puternice de amplasamente care se sprijineau reciproc cu foc. Aici apărătorii erau aproape imuni la focul de artilerie. Cu excepția unei fișii înguste, de-a lungul coastei, terenul era impropriu pentru tancuri sau traficul vehiculelor pe roți. Aprovizionarea cu alimente, muniții și apă pentru flancul din interiorul insulei, precum și evacuarea răniților de aici ar fi ridicat probleme deosebit de mari.

Acestor ofițeri le-a venit ideea că un cap de pod de desant maritim, sau o serie de asemenea capete de pod formate în spatele japonezilor, nu numai că preveneau dificultățile fizice inerente ale unui atac peste coridor, dar ar fi realizat o surprindere tactică, ar fi tăiat liniile de aprovizionare ale japonezilor de la Kamimbo-Esperance la Kokumbona și ar fi simplificat în mare măsură problemele de asigurare tehnico-materială. Alții, optînd pentru o lovitură chiar mai decisivă decît cea posibilă prin operații de desant maritim cu rază scurtă de acțiune, au sugerat o debarcare masivă pe partea de sud a coastei care să fie imediat urmată de un atac spre vest către Capul Esperance. Aceasta, coordonată cu un atac de-a lungul coastei de nord, situau pe japonezi „între două focuri”. Ei susțineau că putea fi găsit un număr suficient de nave și avioane de luptă pentru a acoperi și sprijini astfel de operații ¹².

În termeni simpli, întrebarea era dacă trebuie să dărîmi o serie de ziduri de piatră, sau să forțezi poarta de la grădină. Și, așa cum se întîmplă adesea în război, sfaturile lipsite de imaginație prevalează. Motivul invocat pentru respingerea ideii abordării indirecte în favoarea celei directe a fost lipsa de crucișătoare, de distrugătoare și de mijloace de debarcare. Dar rămînea aproape o lupă întreagă înaintea proiectatei zile „Z”, și dacă ar fi fost făcut un efort concentrat aceste nave și micile șalupe și echipaje ar fi putut fi adunate. Aceasta ar fi șifonat, fără îndoială, rutina administrativă în zonele din spatele frontului, dar creea perspectiva unei lichidări rapide a inamicului cu un preț relativ scăzut. Probabil că spectrul înfrîngerii în lupte răzlețe domina aceste consilii, așa cum se întîmplase în mod frecvent cu cele ale predecesorului generalului Patch. În timpul cînd fusese comandant Vandegrift au existat motive mai serioase pentru a lua acest factor în considerație.

În ziua de 10 decembrie, generalul de brigadă Sebree, locțiitorul comandantului Diviziei „Americal“, a ordonat comandantului Regimentului 132 infanterie să trimită o companie pentru „a ocupa“ Mount Austen. În timpul frecventelor lór patrulări, raiderii lui Carlson au trecut la sud de această complicată masă ramificată de creste și ridicăături care dominau terenul, și de pe care inamicul observa activitatea din perimetru. Ei au sesizat trăinicia instalațiilor defensive japoneze, dar acestea, după cum au raportat, nu erau apărate puternic. Sebree a judecat superficial că o singură companie era suficientă pentru această misiune. În schimb, a spus colonelului Leroy E. Nelson să folosească chiar „și un batalion dacă o singură companie s-ar dovedi insuficientă“¹³. În ziua de 16 decembrie, compania Love (L) și-a început misiunea.

La 17 decembrie, compania L a stabilit contactul cu inamicul ; în ziua următoare, Nelson a trimis pe linia de contact restul Batalionului 3. În aceeași după-amiază, generalul Sebree a făcut o recunoaștere personală în zonă și a ajuns la concluzia că Nelson ar putea folosi încă un batalion în scopul realizării cu succes a acțiunii ; ca urmare, a pus la dispoziția comandantului de regiment Batalionul 1 (mai puțin o companie). A doua zi, Batalionul 3 a raportat că 200—300 de japonezi dețineau o poziție bine organizată în fața dispozitivului său¹⁴. Timp de trei zile — pe 19, 20 și 21 decembrie — atacuri limitate, sprijinite cu foc de artilerie și cu bombardamente ale avioanelor SBD, au fost oprite de către mitraliorii japonezi. Focul de artilerie a avut un efect slab asupra cazematelor din bușteni în care se adăpostea inamicul, iar observatorii din SBD-uri nu puteau, pur și simplu, să-l descopere. Nereușita aviatorilor nu era surprinzătoare din moment

ce nici soldații de pe pământ nu erau capabili să-i descopere pe japonezi.

În ziua de 21 decembrie, Nelson a cerut să i se repartizeze Batalionul 2. El avea dificultăți privind aprovizionarea cu hrană și apă. Trupele sale nearclimatizate încă, aflându-se într-o stare fizică deplorabilă, nu mai erau capabile să reziste căldurii arzătoare, așa cum făcuseră infanteriștii marini ai lui Cates în ziua de 7 august. Dar Batalionul 2, al său, nu era disponibil. El avea sarcina să ocupe fortificațiile de pe plajă. Sebre a vorbit pe șleau : „Nu mai face cereri pentru Batalionul 2. Decizie finală”¹⁵. Nelson a înghițit refuzul în tăcere. Totuși, el și comandanții săi de batalioane învățaseră o lecție : informația veche, așa cum era cea a lui Carlson acum, rămâne foarte rar veridică.

Pentru atacul din dimineața următoare, Nelson a cerut o pregătire de artilerie susținută în zona de acțiune a Batalionului 3. Cererea sa a fost aprobată și colonelul a ordonat imediat batalionului să se retragă cu 1000 de iarzi¹⁶. În dimineața următoare, artileria armatei de uscat și a infanteriei marine a executat cel mai puternic bombardament din istoria Guadalcanalului, iar avioanele au lovit pozițiile presupuse ale inamicului. Când focul de artilerie a încetat și avioanele s-au îndepărtat, colonelul a ordonat batalionului să se reîntoarcă pe linia de plecare și să pornească la atac. Mișcarea către poziția deținută anterior a durat întreaga zi. O mare cantitate de muniție de artilerie și un număr foarte mare de bombe au fost irosite fără nici un rezultat.

În ziua de Crăciun, soldații de pe Mount Austen au mâncat fasole rece. Dar patrulele lor au crezut că au descoperit limitele poziției pe care japonezii o numeau „Gifu”¹⁷. Nelson a ordonat Batalionului 1 să se deplaseze într-o nouă zonă de adunare și să atace, pe 27 decembrie, pentru a reduce la tăcere acest punct important al apărării inamice. Batalionul s-a desfășurat în jungla deasă,

a înaintat către linia de plecare la atac unde a fost din nou oprit. Pe la amiaza celei de a 14-a zi a acțiunii, care degenerase într-un eșec sîngeros, Patch a pus la dispoziția comandantului de regiment Batalionul 2¹⁸. Aceste trupe proaspete au sosit pe teatrul de luptă la 31 decembrie.

Aproximativ în același timp, colonelul Nelson, bolnav de malarie, îngrijorat de pierderi și nemairezistînd presiunii nervoase, a cerut să fie schimbat. De la 19 pînă la 30 decembrie, batalioanele 1 și 3 au pierdut, în luptă, 182 de oameni. În plus, 131 de ofițeri și soldați fuseseră evacuați, mulți așa de istoviți de malarie sau dizenterie, sau amîndouă, că nu mai puteau să stea în picioare. Moralul era foarte scăzut. Atacurile rău concepute și prost executate s-au soldat doar cu o jumătate de duzină de japonezi morți, fără să realizeze vreo pătrundere în poziția „Gifu“.

Aici, armata de uscat a Statelor Unite a repetat greșeala pe care o făcuseră mai înainte atît infanteriștii marini cît și japonezii: atac fără o cercetare preliminară amănunțită. Aceasta ia timp și necesită personal curajos, calificat și experimentat. Dacă s-ar fi alocat realizării proiectului patru sau cinci zile și fotografiile aeriene necesare ar fi fost făcute și analizate, „Gifu“ ar fi putut probabil să fie redusă la tăcere, în mod economic, în cîteva zile. A doua eroare a constat în angajarea unui regiment nou sosit împotriva unei poziții puternic amenajate. Argumentul că tăria lui „Gifu“ nu a fost apreciată la timpul respectiv nu poate rezista; patrurile ar fi trebuit să determine forța și proporțiile pozițiilor japoneze, înainte ca atacul să fi fost declanșat. Pentru a desăvîrși aceste erori fundamentale, divizia încredințase misiunea unui comandant, iar apoi nu i-a mai pus la dispoziție prompt mijloacele necesare executării ei. În cele din urmă, marșul și contramarșul ridicol la care Nelson a supus batalionul poate ar fi sugerat că numirea unui comandant de regiment, mai puțin timid, era necesară.

În timp ce operația foarte singeroasă de pe Mount Austen se prelungea în ianuarie, devenea vizibil că atât generalul-maior Patch cât și adjunctul său la comanda diviziei trebuiau să se dezbare de multe lucruri și, probabil, trebuiau chiar să învețe și mai mult.

NOTE

1 „8th Marines, Report of Operations, Guadalcanal“, Historical Branch, G—3, Div. Hq., USMC A24—1 dă 78 uciși și 140 răniți în luptă, pentru această perioadă, în total 218. Chiar și astăzi este imposibil să fie puse de acord cifrele pierderilor date în diferite documente oficiale și în surse secundare, după cât se pare, demne de încredere. De exemplu, „First MarDiv Final Report“, anexa X, listă numerică a pierderilor înregistrate de unitățile Diviziei 1 infanterie marină întărită arată pentru Regimentul 8 infanterie marină (pînă la 10 decembrie inclusiv) 56 uciși în acțiune, 11 dis-păruți în luptă (probabil morți) și 207 „evacuați“. Întrucît răniții și bolnavii erau puși laolaltă în același capitol, această statistică este de mică valoare pentru analiza pierderilor. Richard W. Johnson, într-o istorie neoficială a Diviziei 2 infanterie marină, intitulată *Follow Me*, dă cifre pentru pierderile Regimentului 8 infanterie marină care diferă, nu numai de cele citate în raportul oficial al regimentului, dar și de acelea date în anexa X la raportul diviziei. Evidența mecanizată a statului major al Corpului de infanterie marină diferă de toate cele trei surse de încredere citate mai sus.

2 „First MarDiv Final Report“, Anexa N, Intelligence, p. 16. Unele elemente ale garnizoanei Volinavua fuseseră debarcate cu o lună mai înainte în golful Aola și sufereau acum din cauza bolilor obișnuite, dizenteria și malarla.

3 O mină de piloți selecționați din Grupul 25 aerian al infanteriei marine al lui Smith au învățat navigația astronomică în primăvara lui 1942 prin eforturile căpitanului (în retragere) P.V.H. Weems, USN, pe cheltuiala acestuia. Piloții s-au întors, de la cursul său intensiv de la Annapolis, la San Diego pentru a-i învăța și pe alții. Cînd prima escadrilă a lui Smith a părăsit Coasta de vest pentru Noua Caledonie, în august, exista un navigator aerian pe deplin calificat în fiecare avion de transport „Corespondență, generalul-locotenent în retragere Louis Woods“. Doar

un singur avion din Comandamentul pentru transporturile aeriene de luptă din Pacificul de Sud (SCAT) a fost pierdut din cauza unei greșeli de navigație.

4 *First MarDiv Final Report*, annex T („Medical“).

5 Aviatorii infanteriei marine au făcut eforturi speciale pentru a-i aproviziona pe cōrcetașii și polițiștii autohtoni-cu modele variate de țesături din bumbac și pachete de tutun negru răsucit. Acești oameni — și sătenii loiali — au cules din apă zeci de aviatori ai infanteriei marine și flotei, i-au ascuns de japonezi, i-au îngrijit dacă erau răniți sau bolnavi și i-au dus în cele din urmă înapoi la Guadalcanal cu canoa, goeleta sau barca cu motor. Nimeni niciodată nu a oferit autohtonilor bani ca recompensă, dar ei au acceptat cu recunoștință țesături și tutun.

6 Alegerea de către cei care au luptat pe Guadalcanal a lui MacArthur drept țap ispășitor * nu este de-a-ntregul rezonabilă. Nu a existat posibilitatea ca MacArthur să dea vreun sprijin substanțial celor de pe Guadalcanal. El avea probleme chiar în zona sa. În ceea ce privește asigurarea tehnico-materială, MacArthur se afla chiar la capătul liniei ; vastul fluviu al materialului de război care urma să curgă spre el mai târziu nu reprezenta în acel timp mai mult decât o picătură.

7 Încă din ianuarie 1942, Direcția de Aeronautică din cadrul Departamentului Marinei a recomandat de urgență un program pentru dotarea cu avioane de vînătoare de noapte a Corpului de infanterie marină. Dar „cînd autorizația a fost emisă în martie de la cabinetul comandantului Corpului de infanterie marină... programul pentru avioanele de vînătoare de noapte părea ceva pentru generațiile viitoare...” (Sherrod, *op. cit.*, p. 159). Datorită eforturilor maiorilor E. Colston Dyer și Frank H. Schwable, comandantul a fost de acord în cele din urmă să grăbească elaborarea programului. Dar a trecut aproape un an întreg (1 noiembrie 1943) pînă cînd un pilot al infanteriei marine să facă prima interceptare de noapte în Pacificul de Sud (vezi Sherrod, *op. cit.*, capitolul II, „Intră vînătorii de noapte“, p. 158—169).

Generalul de brigadă (în retragere) Colston Dyer, USMC, a furnizat următoarea informație referitoare la acest program :

„Cu privire la avioanele de vînătoare de noapte, Sherrod este foarte precis. Eu am auzit pentru prima dată despre vînătorii de

---

* Aici autorul folosește expresia „whipping boy” — care desemnează pe băiatul care este crescut împreună cu prințul și este biciuit în locul acestuia (N. tr.).

noapte și acțiunile lor, la o școală de radiolocație și controlori de zbor pentru aviația de vânătoare, în Anglia, în 1941. La reîntoarcerea mea acasă, am reușit să obțin includerea câtorva escadrile în Planul de înzestrare — 1945 ; a fost lucrul cel mai bun pe care am putut să-l fac, plasind totodată comenzi pentru aparatura de conducere de la sol.

Cîndva, la începutul lui 1943, amiralul Halsey a intervenit vehement pentru avioanele de vânătoare de noapte și E. J. King a dorit să cunoască ceea ce făceam noi. Planul de înzestrare s-a schimbat, spre bine, rapid !...

Dar noi nu puteam să utilizăm avioanele de vânătoare de noapte pînă nu aveam aparatura de conducere de la sol, aparate radio VHF (pe frecvență foarte înaltă) adecvate, radiolocateoare pentru interceptarea țintelor etc., fără să mai menționez oamenii antrenati să opereze și să asigure întreținerea. Era o problemă de succesiune a priorităților. („*Correspondența Dyer*“):

8 *Southeast Area Naval Operations*, p. 54.

9 Decorat cu Legiunea Americană de Merit pentru excepționalele sale servicii și acum membru de onoare al Asociației Diviziei 1 infanterie marină și al Asociației Raiderilor lui Edson. După o carieră remarcabilă în serviciul colonial, Clemens s-a pensionat (1960) pentru a deveni fermier în Australia.

10 Acum (noiembrie 1962) înalt comisar al Insulelor Solomon britanice și stabilit pe Guadalcanal.

11 Aceasta nu este singura barbarie comisă de japonezi pe Guadalcanal. Din fericire, se pare că cei răspunzători de asemenea crime au fost mai tirziu uciși în luptă sau au murit din cauza rănilor. Asemenea acțiuni nu au fost ordonate nici de către generalul-locotenent Hyakutake și nici de șeful statului său major, generalul-locotenent Miyazaki. Amîndoi erau oameni onorabili și nici unul nu ar fi trecut cu vederea un astfel de comportament dacă ar fi avut cunoștință despre aceasta. Acești generali au ieșit din cel de-al doilea război mondial cu reputații personale complet neîntinate.

12 O debarcare a fost în cele din urmă executată pe coasta de sud, dar nu a avut nici un rezultat tactic important, deoarece pînă la data aceea ofensiva de-a lungul coastei de nord ajunsese la Capul Esperance.

13 National Archives, Alexandria, Virginia. „Unit Journal, 132nd Infantry Regt“. 300—INF (132) — o.7.No. 23623.

14 Ibidem.

15 Ibidem.

16 Ibidem.

17 Relatare bazată pe „Report, 132nd Infantry (Americal Division)” 300—INF (132) — 0.3, Nr. 23417. „Gifu” a fost numit de către japonezii de acolo după numele unei prefecturi din insula Honshu. În realitate, întinderea punctului „Gifu” a fost în cele din urmă determinată de cercetaşii Batalionului 2 din Regimentul 35 infanterie al Diviziei 25.

18 „Unit Journal”, *op. cit.*

20. IANUARIE 1943

Cam în același timp cînd Regimentul 132 infanterie începea acțiunile împotriva poziției „Gifu“, la Statul Major General Imperial Japonez se desfășurau consfătuiri la fel de nehotărîte în esență. Pe parcursul ultimei decade a lunii noiembrie și la începutul lui decembrie, membri ai secțiunilor armatei de uscat cit și ai marinei își exprimaseră, în mod discret, teama crescîndă că Hyakutake nu mai putea fi sprijinit. Acest pesimism, justificat, era considerat de eșaloanele superioare ale ierarhiei ca defetist ; „Nimeni nu îndrăznește să prezinte sau să discute deschis o astfel de opinie“¹.

Ofițerii de marină, care reprezentau categoria de forțe armate răspunzătoare de aprovizionarea și întărirea Armatei 17, au adoptat un punct de vedere mult mai realist asupra situației, decît au făcut-o colegii lor din Secția armatei de uscat. Pierderile în nave de luptă și în special în distrugătoare au provocat o îngrijorare crescîndă forțelor navale. De o acuitate deosebită era problema înlocuirii avioanelor, a piloților și a echipajelor. Pe la jumătatea lui decembrie, chiar și cei mai optimiști planificatori vedeau cu puțină speranță posibilitatea ca pozițiile japoneze din insula „KA“ să fie întărite în mod efectiv. În consecință, Statul Major General Imperial a trimis un grup de legătură pentru a sonda opiniile celor de la Flota combinată, Armata 8 Zonală, Flota Zonei de Sud-Est și Flota 8. „Concluzia ultimă a fost aceea că nu existau șanse de succes“². Cu această apreciere descurajantă s-au întors delegații Statului Major General Imperial la Tokio, unde un studiu ulterior nu a făcut decît să confirme concluzia la care au ajuns în timpul călătoriei.

Aprovizionarea și redeschiderea forțelor larg dispersate în teritoriile cucerite sau înnămolite în interminabila

campanie din China s-au dovedit a fi griji mereu crescînde pentru Statul Major General. „Din ce în ce mai multe nave erau necesare... dar numărul total al navelor disponibile descreștea zilnic datorită unei rate neașteptat de înalte de pierderi“³. Campania angajată de submarinele americane împotriva liniilor de comunicații dintre imperiu și „zona resurselor“ din sud-est începuse să plătească frumoase dividende, diminuarea disponibilităților de nave japoneze fiind astfel nu numai o consecință a succesele obținute de americani și aliații lor la Guadalcanal și Noua Guinee.

La 31 decembrie, generalul Gen Sugiyama și amiralul Osami Nagano, îmbrăcați în uniformă de ceremonie, s-au prezentat de urgență la Palatul Imperial. Aici ei au obținut aprobarea Tronului pentru retragerea din Guadalcanal. Secțiunile armatei de uscat și ale marinei au redactat apoi obișnuitul „Acord Central“ și ofițerii de stat major au început să elaboreze ordine pentru comandanții interesați. În momentul acela, Comandamentul Suprem a recunoscut că hotărîrea marca „o cotitură majoră a războiului în această zonă“⁴.

La 4 ianuarie, un curier special, generalul maior Ayabe, a predat generalului locotenent Hitoshi Imamura, la statul său major din Rabaul, un exemplar înregistrat al ordinului strict secret al armatei. Timp de cîteva zile, Imamura a ezitat situîndu-se la limita insubordonării. Numai cînd s-a lămurit că această directivă neplăcută primise consimțămîntul împăratului s-a decis să o execute.

Ofițerul comandant cel mai înalt în grad al forțelor navale la Rabaul, viceamiralul Jinichi Kusaka, a avut obiecții serioase la ordinele primite⁵. El își dădea seama că o evacuare ar fi subminat poziția strategică a Japoniei în sud-est și ar fi demoralizat armata de uscat și marina. În plus, retragerea ar fi trecut inițiativa în mîinile americanilor, dîndu-le tot mai multă încredere și posibilitatea „să înceapă acțiuni îndrăznețe împotriva punctelor noastre

slabe" ⁶. Dar, întrucît nu exista „nici o speranță pentru a restabili situația“, amiralul a decis pînă la urmă, fără cînvîngere, să coopereze cu armata de uscat și „împreună să epuizeze toate mijloacele posibile pentru evacuarea forțelor din Guadalcanal în perioada cuprinsă între sfîrșitul lui ianuarie și începutul lui februarie“ ⁷.

Deși Guadalcanal urma să fie abandonat, generalul Ayabe a explicat că operațiile în Noua Guinee vor fi intensificate. Bazele operative de la Lae, Salamaua, Madang și Wewak urmau să fie întărite pentru a susține un nou atac asupra lui Port Moresby ⁸. Construcția de aerodromuri în nordul insulelor Solomon urma să fie accelerată, iar insulele Noua Georgie și Santa Isabel apărate cu fermitate. Acest sumar al proiectelor de viitor nu a înflăcărat spiritele de la Rabaul și, cu un dezgust egal cu cel al amiralului Kusaka, comandantul Armatei 8 a abandonat „hotărîrea fermă de a nimici inamicul pe Guadalcanal“ și a trecut la pregătirea planului pentru „o misiune pe care niciodată mai înainte armata de uscat japoneză nu a întreprins-o“, și anume o retragere pe mare.

*

Între timp, la Guadalcanal, fuseseră făcute cîteva schimbări. Generalul-maior J. Lawton Collins a sosit cu Divizia 25 infanterie. Regimentul 6 infanterie marină întărit (comandant colonel Gilder T. Jackson), își amenaja tabăra sub arborii de cocos desfrunziți. Odată cu sosirea lui, Divizia 2 infanterie marină era completă.

S-a petrecut însă, o întîmplare ciudată. Cineva a descoperit că generalul-maior John Marston, U.S.M.C., comandantul diviziei, era mai vechi în grad decît generalul Patch. Dar Halsey îi promisese lui Patch comanda cînd preluase responsabilitățile de la Vandegrift, așa că Marston a fost schimbat de către locțiitorul său, generalul de brigadă Alphonse de Carre ⁹. În timp ce se clarifica situația

generalului Marston, generalul Marshall crea Corpul XIV armată, iar Harmon numea pe Patch comandant al corpului. Sebree prelua comanda Diviziei „Americal”.

Patch avea acum pe insulă trei divizii : un efectiv total, pe hîrtie, de circa 40 000 de oameni. Dar această cifră era înşelătoare ; ea includea mulţi inapţi, în special în Divizia „Americal”. Trupele lui Collins erau proaspete, aşa cum erau şi cele ale Regimentului 6 infanterie marină. Dar nici o companie de puşcaşi din cele nouă regimente de infanterie nu avea efectivul complet prevăzut în statele de organizare, iar o parte dintre acestea se găseau la un nivel mult scăzut faţă de capacitatea stabilită. Aceştia erau ofiţerii şi soldaţii care trebuiau, ca întotdeauna, să ducă greul, să facă toate corvezile, să sape tranşee, să zacă noaptea în noroi şi dimineaţa să deschidă drumuri. Iar ei, cei care trebuiau să asude şi să rabde de sete, să descopere mitralierele japoneze, apoi să le reducă la tăcere una cîte una, se aflau încă, aşa cum se întîmplă întotdeauna, la capătul liniilor de aprovizionare.

Cîteva zile înainte de înfiinţarea corpului de armată, Woods a predat funcţia sa de comandant al forţelor aeriene „Cactus” (Com AirCACTUS) generalului de brigadă Francis P. Mulcahey, din Corpul de Infanterie Marină al Statelor Unite (U.S.M.C.). Mulcahey a moştenit un organism în funcţiune. Hendersonul, mărit substanţial, era acum un aerodrom cu pistele complet îmbrăcate, capabil să permită executarea de misiuni pe orice vreme, şi de pe care avioanele B 17 plecau să bombardeze Rabaulul. Sosiseră, de asemenea, bombardiere cu două motoare, iar pentru cercetarea îndepărtată exista o escadrilă cu echipaje din Noua Zeelandă şi avînd avioane *Hudson* fabricate de firma Lockheed.

Ambarcaţiuni auxiliare, de toate tipurile, se îngrămădeau în portul Tulagi, unde aproape două duzini de vedete torpiloare erau pregătite să întrerupă acţiunile „Rat”,

„Mouse“ și „Ant“ ale inamicului. La începutul lui ianuarie 1943, „The Island“ (Insula) era în plină dezvoltare ¹⁰. Din cînd în cînd vizionau filme. Despre femei, nu putea fi vorba. Surorile din forțele navale, care veneau pe avioanele DC-3 ale lui Smith, trebuiau să îndure asalturi din toate părțile dacă simțeau nevoia să viziteze „toaleta“ („latrina“ *) bine păzită pe care geniștii o construiseră, special, pentru ele. „Mîngîierea“ era că scaunele fuseseră șlefuite cu o grijă drăgăstoasă.

În timp ce săptămîna de liniște din cea de a șasea lună la Guadalcanal se sfîrșea, Regimentul 35 infanterie al colonelului Robert B. McClure ieșea din perimetru pentru a prelua asediul puternicului punct „Gifu“ și a-i respinge pe japonezi de pe colină — „Sea Horse“ (Calul de mare) — la aproximativ 1 000 de iarzi vest de „Gifu“. Acestea două erau singurele poziții cu o apărare organizată din timp pe care inamicul le deținea la est de Matanikau. Japonezii de pe aceste poziții, elemente ale regimentelor 124 și 228 infanterie, nu constituiau o amenințare serioasă pentru americani. Dar din amplasamentele lor de pe acest teren dominant, japonezii puteau să desfășoare incursiuni în spatele frontului, să hărțuiască aprovizionarea și coloanele de evacuare, să tragă cu armele cu lunetă și în general să provoace neplăceri americanilor.

Era de dorit, în mod evident, ca întîii să fie izolați de camarazii lor aflați la vest de rîu și apoi să fie lichidați. Generalul american spera să realizeze acest din urmă scop prin capitularea apărătorilor. Dacă ei n-ar fi acceptat, trebuia să li se răspundă printr-un bombardament metodic, continuu, de exterminare. Pentru îndeplinirea rapidă a acestor misiuni a fost repartizat regimentul colonelului McClure. În timp ce elementele alese pentru a începe

---

* Aici autorul folosește cuvîntul „head“ care în funcție de context poate însemna „cap“ dar și „fortificație“. Iar în limbajul angotic al soldaților înseamnă „latrină“ sau „femeie tînără ușor accesibilă“ (N. tr.)

atacul spre vest intrau în poziție, unul din batalioanele sale înainta pentru a comprima „Gifu“, iar altele răzbeau cu greu în dispozitiv pentru a ataca „Sea Horse“ dinspre sud.

Japonezii pe care se pregăteau să-i atace, se aflau într-o situație jalnică. La dispoziția lui Hyakutake nu mai era decât o armată scheletică. Toți, inclusiv generalul și șeful statului său major, erau flămânzi. Dispuneau însă de gloanțe și hotărâre. Ei vor lupta, în continuare, pînă cînd nu vor mai avea putere să împingă în lăcașuri încărcătoarele mitralierelor *Nambu*, să lase să cadă minele pe țevile aruncătoarelor și să armeze închizătoarele. Sint de admirat ofițerii și soldații din această armată rău schilodită, dar în nici un caz demoralizată ¹¹.

Împotriva acestor oameni, care se așteptau să moară în amplasamentele lor, generalul maior Patch a lansat, în dimineața zilei de 10 ianuarie 1943, Corpul XIV armată.

Corpul de armată și-a început atacul pe flancul din stînga (interior) la ora 5,50 a.m. cînd șase divizioane de artilerie au tras 6 000 de proiectile asupra unui teren aflat la vest de Matanikau, numit „Galloping Horse“ (Calul care galopează). Acest bombardament intens a durat exact 30 de minute. Imediat după ce ultimele obuze au explodat, 12 avioane de vînătoare au lansat, fiecare, cîte o bombă de un sfert de tonă asupra presupuselor amplasamente japoneze. Această escadrilă a fost urmată de alte 12 avioane SBD care, în picaje succesive, au aruncat 36 de încărcături de cîte 325 de livre împotriva pozițiilor inamice pe care aruncătoarele le marcaseră cu mine conținînd fosfor alb.

Batalionul 1 din Regimentul 27 infanterie a înaintat rapid și nu a avut probleme în cucerirea primului obiectiv în poziției „Galloping Horse“. La stînga sa, Batalionul 3 a

întîmpinat o rezistență sporadică, atingînd totuși, către sfîrșitul după-amiezii, obiectivul stabilit. În dimineața următoare, după un bombardament preliminar, cele două batalioane au atacat din nou. Dar Batalionul 3 a avut neazuri. Soldații nu mai aveau apă proaspătă și nici un transport nu a ajuns la ei pînă către mijlocul zilei. Între timp, cîteva zeci de oameni arși de soare, deshidratați și epuizați, se prăbușeau sub un soare de alamă. Batalionul a reușit să facă un mic progres, și pe la jumătatea după-amiezii, comandantul său, locotenent colonelul George E. Bush, a hotărît să retragă elementele avansate în spatele unor poziții care puteau fi apărate. Această zi, în întregime nesatisfăcătoare pentru batalionul lui Bush, a atins punctul culminant cînd aruncătoarele japoneze de 90 mm au bombardat cîteva grupuri de soldați în retragere.

În dimineața următoare, Batalionul 2 a înlocuit Batalionul 3 și a atacat, imediat, de-a lungul unei culmi acoperite cu kunai țepos, o poziție japoneză bine camuflată și puternic apărată aflată la capătul sudic al crestei cunoscută sub numele „Cota 53“. Batalionul nu putea să știe, în momentul în care companiile sale începeau atacul, că lupta sa izolată de pe această culme dezolantă îi va aduce o meritată distincție pentru el, regiment și Divizia 25.

Pe toată desfășurarea sa, campania de la Guadalcanal s-a divizat într-o serie de acțiuni de pluton, companie și batalion. În afară de solicitarea focului de artilerie, luarea de măsuri pentru executarea atacurilor aeriene sau angajarea rezervei sale, comandantul de regiment sau chiar comandantul de batalion — putea să exercite un control minim asupra luptei angajate. Astfel, tinerii ofițeri — comandanți de companii, de plutoane — și subofițerii înzestrați cu capacitatea de a pregăti combinații tactice pline de imaginație, fiind și în măsură să le conducă, aveau o mare posibilitate să-și pună în aplicare talentele. Dar talentele nu erau în număr așa de mare cum se crede în mod frec-

vent. Oricum, acțiunile desfășurate pentru creasta sudică a poziției „Galloping Horse” aveau să se transforme în ziua de 13 ianuarie tocmai într-o astfel de luptă, care să fie dusă și decisă, în ultimă instanță, la o atît de mică distanță încît grenadele de mînă erau aruncate de o parte și de cealaltă de la mai puțin de 20 de iarzi.

Prima problemă cu care s-au confruntat locotenent-colonelul Herbert V. Mitchell, loctiitorul său, căpitanul Charles W. Davis și statul său major, a fost să descopere centrul rezistenței de unde mitralierele ușoare și grele trăgeau asupra oricărui soldat care se expunea. Două companii, una pe fiecare parte a crestei, au încercat, în timpul acelei zile fierbinți, să se apropie de mai multe ori de virful sudic al crestei. Dar de fiecare dată ele au fost oprite și, pe la amiază, soldații, cu îmbrăcămintea înnegrită de sudoare și noroi, cu gîturile uscate ca glaspapirul, erau în pragul epuizării. Dar o patrulă formată din trei ofițeri, condusă de căpitanul Davis a descoperit în obiectivul fixat lui Mitchell, „Cota 53”, amplasamentele japoneze care se sprijineau reciproc. Davis era sigur că ar putea să-l ocupe pe cel mai important dintre ele numai cu o mică patrulă.

Pe 13 ianuarie, înainte de prînz, el și patrula sa formată din cinci oameni așa au și făcut ; mai întîi s-au tîrît pînă la zece iarzi de poziția dușmană, apoi i-au potopit pe japonezi cu grenade de mînă și în cele din urmă luînd cu asalt poziția au ucis cea mai mare parte a inamicilor aflați acolo. Cîțiva soldați buimăciți au ieșit din amplasamentul de luptă împiedicîndu-se și au fugit spre junglă. Această „acțiune îndrăzneată” a fost urmărită de sute de soldați de pe culmile învecinate ; succesul i-a îndemnat să atace și să învadeze pozițiile japoneze rămase sub controlul acestora din zona „Galloping Horse”¹². Flancul sting al Corpului XIV armată era acum în mod ferm ancorat la aproape 4 500 de iarzi de țărîmul mării, iar Collins avea spațiul de manevră necesar.

Japonezii și-au dat seama imediat că un efort decisiv era în curs de realizare, dar tot ceea ce Hyakutake putea să facă era să-și îndemne trupele sale să reziste. El nu avea rezerve nici pentru a contraataca, nici pentru a opri pătrunderile americane. La 10 ianuarie, prima zi a atacului, Armata 17 și-a ars dosarele secrete, pregătindu-se să-și mute statul-major la Tassafaronga ¹³.

Ultimul lot de provizii care a ajuns la acești oameni dârji, care apărau puternicul punct „Gifu“, a fost livrat la 13 ianuarie, când un mic detașament de transport a reușit să-și facă drum printre liniile americane. În același timp, Armata 17 a ordonat ca poziția să fie abandonată. Este foarte posibil ca japonezii izolați să fi ignorat în mod deliberat acest ordin sau că ofițerul cel mai mare în grad, aflat la comanda acestor rămășițe de subunități, să fi crezut că încercarea de retragere nu avea sorti de izbândă. Indiferent de motiv, ei au rămas și au continuat timp de câteva zile să respingă fiecare atac declanșat împotriva lor de Batalionul 2 din Regimentul 35 infanterie ¹⁴.

La 14 ianuarie, contraamiralul Koniji Koyanagi, care-l înlocuise la 29 decembrie pe Tanaka la comanda Forței de întărire, a trimis un important „Express“ prin strămoștoarea „The Solt“ ¹⁵. Noaptea era întunecoasă, vizibilitatea slabă și distrugătoarele s-au apropiat încet de Capul Esperance. După descărcarea pasagerilor și a materialelor cu iuțeala obișnuită, navele au început o retragere în mare viteză. Dar japonezii nu erau singuri în aceste ape biciuite de intermitente rafale de ploaie. Șapte vedete torpiloare îi așteptau. „Focurile de artificii“ au durat doar câteva minute, timp în care comandantii navelor japoneze au trăit momente critice, reușind totuși să scape teferi din încurcătură. În pofida faptului că două șalupe torpiloare au fost avariate în încăierare, echipajele acestor mici nave de luptă au cîștigat o bine meritată laudă de la japonezi „Dușmanul a folosit vedetele torpiloare în mod agresiv... din cauza lor multe din navele noastre au avut

de înghițit cîte o pastilă amară — sînt multe exemple despre modul în care vedetele lor au făcut transportul proviziilor mai mult decît dificil“ ¹⁶.

Un grup de atac decolat în zori de pe Henderson i-a descoperit pe japonezi în largul coastei Noii Georgii, dar nu a reușit, așa cum s-a întîmplat și cu vedetele torpiloare, să deraieze cursa „Expresului“. Totuși, ziua de 15 ianuarie 1943 urma să fie una memorabilă în analele aviației infanteriei marine, pentru că, în acea zi, Foss a doborât trei avioane japoneze și a devenit primul pilot din istoria aviației americane cu 21 de avioane inamice distruse în luptă ¹⁷.

În aceeași zi, un prim eșalon al Regimentului 2 infanterie marină a spus, în cele din urmă, adio insulei. Evacuarea unității respective a redus Divizia 2 infanterie marină la două unități combatante, dintre care una, Regimentul 8, avea nevoie de odihnă. Generalul Patch a retras-o în perimetru și a creat o divizie mixtă compusă din unități ale armatei de uscat și infanteriei marine, numită Composite Army Marine Division (CAM), alcătuită din statul major al Diviziei 2 infanterie marină, Regimentul 6 infanterie marină, Regimentul 182 infanterie și Regimentul 147 infanterie. Această divizie improvizată urma să atace de-a lungul țărmului în cea de-a doua ofensivă a acestui an nou, programată să înceapă la 22 ianuarie 1943.

Sarcina neplăcută de a-i preda lui Hyakutake ordinul lui Imamura de a evacua insula „KA“ și de a-i explica planurile, fusese încredințată locotenent-colonelului Kumao Imoto ¹⁸. El împreună cu cîțiva ofițeri din secția de operații a Armatei 8 Zonale și o echipă de soldați au debarcat la Capul Esperance la 14 ianuarie, cu cîteva

minute înainte de miezul nopții. După un scurt răgaz au pornit spre punctul de comandă al Armatei 17. Fiecare ofițer și soldat transporta un pachet cîntărind aproximativ 100 livre care conținea „darurile de consolare” — mici sticle de whiskey, pește uscat și țigări.

Imediat după apariția zorilor, avioanele americane au sosit să bombardeze și să mitralieze drumul de coastă. Colonelul și tovarășii săi s-au adăpostit în spatele arborilor căzuți. Pe timpul marșului către riul Bonegi, ei au observat cadavrele „multor soldați care muriseră din cauza foametei și a bolilor și au remarcat că posibilitățile de spitalizare erau deplorabile”. Călătoria deprimantă și frecvent întreruptă de-a lungul coastei a necesitat 18 ore.

Cînd detașamentul a ajuns istovit la gura riului Bonegi, scurtul crepuscul tropical dispărea în nopte. Deasupra capetelor, avioanele huruiau îndreptîndu-se spre Henderson. Un ghid a apărut pentru a-i conduce pe vizitatori de la gura riului în susul apei către zona statului-major. Aici ei au fost somați, au răspuns, s-au legitimat și au cerut să fie conduși la șeful de stat-major. În timp ce bîjbîiau pe drumul ce ducea spre cortul generalului Miyazaki, acesta l-a strigat adresîndu-i-se lui Imoto pe nume. Imoto a intrat în cortul slab luminat de o luminare care se topea.

Colonelul Haruo Konuma, ofițerul cel mai înalt în grad din statul-major al Armatei 17, era întins pe un pat făcut din nuiiele. Miyazaki a stins lumînarea și în beznă cortului, Imoto a început să explice misiunea sa. Cei doi ofițeri, uluiți, îl ascultau într-o tăcere apăsătoare. Amîndoi, în mod evident, se așteptau ca el să fi adus ordine pentru o nouă ofensivă. Cînd Imoto a terminat, Miyazaki a spus apăsător, „armata nu poate să se retragă în împrejurările de față, indiferent de ordin”. Imoto asculta în timp ce șeful de stat-major și locțiitorul său explicau în detaliu situația armatei.

„Dacă — a spus Miyazaki — noi trecem la ofensivă după ce ne vom fi întărit și aprovizionat în mod suficient, s-ar putea schimba situația. Dar dacă armata nu poate fi întărită și suficient aprovizionată, atunci nu ne mai rămîne altă alegere decît de a ne tăia drum prin liniile dușmanului pentru a aduce drapelul nostru ultima picătură de glorie“. Aceasta fusese hotărîrea la care ajunsese Hyakutake și ofițerii săi superiori. Să te retragi, a încheiat șeful de stat major, ar fi „mai dificil decît să străbați mările furioase“. Discuția a durat pînă cînd soarele a răsărit. Cu lumina zilei au venit avioanele, patrulînd pe cer „precum șoimii care caută vînatul“ și de la est veneau „sunete continue și înăbușite de tiruri violente de artilerie“. Cîteva minute mai tîrziu, Imoto a fost chemat pentru a-l întîlni pe generalul comandant.

„L-am găsit șezînd pe o pătură într-o cavitate care fusese săpată sub rădăcinile unui arbore mare. I-am înmînat ordinul de retragere și planurile referitoare la aceasta, precum și o scrisoare personală de la generalul Imamura. El a ascultat explicațiile mele cu ochii închiși, iar cînd am terminat, a spus foarte rar : Problema este foarte gravă. Vreau să reflectez puțin asupra ei, în liniște, și singur. Te rog să mă lași singur pînă te chem eu“.

La amiază, Imoto a fost convocat la adăpostul lui Hyakutake. Generalul a vorbit rar :

„Este o sarcină foarte dificilă pentru armată să se retragă în actualele împrejurări. Cu toate acestea, ordinele Armatei zonale, bazate pe ordinele Împăratului, trebuie să fie aduse la îndeplinire cu orice preț. Prin urmare, mă supun cu respect condițiilor ordinului“.

• Era acum sarcina sa de a explica ordinul ofițerilor superiori și inferiori din statul-major. El a avut de înfruntat o audiență ostilă. Cînd a terminat, unul dintre ei

a spus : „Nu este într-adevăr nimic altceva de făcut decât să ne facem drum printre liniile inamicului și să murim cu onoare“. Imoto a remarcat că nu acesta era obiectul acțiunii propuse. După o discuție generală care a durat cîțva timp, toți cei prezenți s-au angajat „să depună toate eforturile pentru a realiza coordonarea necesară“.

În aceea după-amiază, colonelul Konuma a mers pe front pentru a explica generalilor maiori Maruyama și Sano ordinele primite. El s-a reîntors în scara următoare, pe data de 18 ianuarie, cu știrea că șefii celor două divizii „decisese să respecte hotărîrea generalului comandant al Armatei 17“¹⁹.

În aceeași zi, Corpul XIV armată ocupa un teren dominant la 1 000 de iarzi vest de Matanikau. Aici infanteriștii marini ai lui Carre și soldații lui Collins erau ocupați cu consolidarea pozițiilor pe crestele accidentate, care se întindeau de la țărm, 4 500 de iarzi în interior, către extremitatea cea mai de sud a punctului „Gallopig Horse“. Mulți dintre acești americani și mai mulți japonezi aveau să moară în mod violent în cursul ultimelor două săptămîni ale acestei bătălii finale de pe „Insula Morții“.

Aici, ofensiva care înghițise mai înainte Malaya, Guam, Filipinele, Hong Kong, Indiile olandeze și arhipelagul Bismarck atinsese punctul ei final. Aici, pentru prima dată în cel de-al doilea război mondial, o armată japoneză, care a controlat și a deținut un teritoriu, a fost oprită, ținută în loc și împiedicată să-și atingă obiectivul, se pregătea să abandoneze cîmpul de bătaie. Dar nu fără a riposta.

Comandantul său, care nu a făcut-o de ocară, se pregătea acum să salveze ceea ce nu mai putea fi salvat din Armata 17 și să treacă cu ea „peste mările furtunoase“.

NOTE

- 1 „Correspondența Imoto“.
- 2 Ibidem
- 3 „Imperial GHQ Army High Command Record“, p. 76.
- 4 Ibidem, p. 77.
- 5 „Imperial GHQ Navy Staff Section Directive No. 184“, 4 ianuarie 1943.
- 6 *Southeast Area Naval Operations*, p. 59.
- 7 Ibidem.
- 8 *Eighth Area Army Operations*, p. 17.
- 9 În realitate, generalul-maior C. Barney Vogel, USMC, l-a informat pe Marston că aceste aranjamente fuseseră făcute de eșalonul superior. Vogel fusese cu ceva timp înainte desemnat să comande un nou comandament la Nouméa, Corpul 1 desant al infanteriei marine (IMAC). Acest comandament de corp era doar administrativ. Toate unitățile infanteriei marine din Pacificul de Sud erau sub controlul operativ al amiralului Halsey. Acțiunea lui Vogel l-a iritat pe generalul Holcomb și a fost, de prisos să mai spunem, o mare dezamăgire pentru generalul-maior Marston care a declarat că ar fi fericit să renunțe la toate problemele de grad și să servească la comanda diviziei sale sub ordinele generalului Patch.
- 10 Expresia aparține lui Robert Sherrod.
- 11 Miller, *op. cit.*, p. 254. Nu este, în schimb, de acord cu cifra de 23 000 arătată pe graficul efectivului la p. 51 din *17th Army Opns.* Aceasta indică faptul că japonezii suferiseră pierderi de aproape 7 000 de morți în luptă și din cauza bolilor, începînd de la jumătatea lui noiembrie cînd rapoartele lor privind efectivele dădeau o cifră de aproximativ 30 000. Această cifră este greu de acceptat, deoarece nu au avut loc lupte de mare amploare pe uscat între data indicată și jumătatea lui ianuarie. Pe de altă parte, dacă ar fi să luăm pierderile lui Shoji drept punct de referință, cifrele pot fi corecte. Forța sa de 3 000 de oameni fusese redusă, la Gavaga, de raiderii lui Carlson și ca urmare a eforturilor, la circa 1 000, din care doar o mică parte erau apti pentru acțiuni ofensive.
- 12 Miller, *op. cit.*, p. 276. Căpitanului Davis s-a decernat mai tîrziu Medalia de Onoare.
- 13 *Seventeenth Army Operations*, p. 150.
- 14 Miller, *op. cit.*, p. 293 și p. 293 n., spune despre colonelul Oka, comandantul regimentului (al cărui stat major se afla în pădurile care înconjurau cursul superior al râului Matanikau), că potrivit unor relatări „ar fi părăsit trupele sale în jurul datei de

14 ianuarie". În realitate, colonelului Oka i s-a ordonat, la acea dată, să se retragă pe noi poziții. Când el a acționat în acest sens, purtătorul drapelului regimentului nu l-a însoțit și a fost ucis. Ulterior, colonelul a aflat că drapelul regimentului fusese părăsit. A mers personal să-l recupereze. În timp ce se întorcea cu drapelul, a fost ucis pe drumul de coastă în cursul unui atac aerian. Oka a fost înaintat post-mortem la gradul de general-maior așa cum fusese și colonelul Ichiki „Corespondența Miyazaki“.

15 Contraamiralul Morison, după cite se pare, nu cunoștea că această schimbare la comandă fusese efectuată; el consideră că Tanaka era conducătorul acțiunii respective. (Morison, *op. cit.*, p. 339).

16 Citat de Morison, *op. cit.*, p. 368—369.

17 Un pilot al infanteriei marine, un pilot al forțelor navale și cinci piloți ai forțelor aeriene au depășit mai tirziu acest record. Expresia „în luptă“ este un calificativ esențial aici, deoarece forțele aeriene considerau un avion inamic ca fiind „distrus“ chiar și atunci când pilotul american îl lovea la sol. Flota și Corpul de infanterie marină luau în considerare doar avioanele dușmane distruse în luptă aeriană. (Sherrod, *op. cit.*, p. 121, n. 23, 24). Lui Foss i s-a decernat Medalia de Onoare și este acum (noiembrie 1962) membru al Comisiei de conducere a Ligii de Fotbal american. El a declarat de citeva ori că această funcție îi cauzează mai multe neplăceri decît i-au creat piloții japonezi.

18 Relatarea referitoare la predarea ordinelor de evacuare mi-a fost furnizată de către generalul-locotenent (în retragere) Kumao Imoto, cel care le-a predat, și căruia îi sînt foarte îndatorat.

19 Aceste citate, împreună cu acelea utilizate în cele patru paragrafe precedente, sînt extrase din scrisorile generalului Imoto.

21. EPILOG

Faptul că armata executa o repliere pregătită, înainte de a se retrage de pe insulă, era ținut în secret pentru toți, cu excepția comandanților superiori și principalilor lor ofițeri de stat-major. Soldaților de rînd li s-a spus că trupele urmau să fie reamplasate în vederea unei viitoare ofensive¹. Sosirea unui batalion proaspăt de la Rabaul pe data de 15 ianuarie, urmată imediat de desfășurarea companiilor sale pe pozițiile cele mai amenințate ale liniei frontului confirma, în aparență, acest lucru. Între timp, mici detașamente, compuse din oameni într-o condiție fizică relativ mai bună decît cei mai mulți dintre cei aflați pe linia frontului, se infiltrau în față, pentru a înlocui acum soldații așa de slăbiți, încît abia puteau să-și tragă picioarele. Toate aceste manevre erau făcute noaptea.

Instrucțiuni detaliate au fost emise pentru îngroparea sau distrugerea în ultimul moment a pieselor de artilerie, camioanelor și tractoarelor. Toată muniția — cu excepția celei necesare armamentului individual — pentru mitraliere ușoare sau grele, aruncătoare, tunuri antitanc și obuziere urma să fie scufundată în mare sau îngropată în junglă. Rațiile de urgență debarcate de pe distrugătoare, au fost stocate la Kokumbona, Tassafaronga, Esperance și Kamimbo. Bolnavii erau adunați în vecinătatea Capului Esperance. Urmău să fie abandonați aceia dintre ei care nu aveau șanse de supraviețuire. Era poate o măsură crudă, dar salvarea a ceea ce se mai putea salva din Armata 17 era de o importanță supremă.

Pe măsură ce japonezii se retrăgeau încet, Corpul XIV înainta spre vest. În fiecare zi, concentrări masive de artilerie izbeau pozițiile japoneze ; în fiecare zi, avioanele de vînătoare și bombardierele în picaj mitraliau și bom-

bardau crestele din interiorul insulei și drumul de coastă ; în fiecare zi americani și japonezi mureau. Pe flancul stîng (de sud) două regimente de infanterie înaintau rapid de-a lungul crestelor și, în ziua de 22 ianuarie, batalionul 1 din Regimentul 27 infanterie privea în vale spre Kokumbona. În această fază a ofensivei corpului de armată, divizia lui Collins pierdea exact 300 de oameni². Între timp, Divizia CAM, atacînd cu flancul drept rezemat pe drumul de coastă, a luat cu asalt o serie de poziții pe care japonezii le-au apărat pînă la ultimul soldat. Aici, un comandant de companie cu o mustață firoasă, căpitanul Henry P. Crowe, a determinat un nou atac al infanteriștilor marini care fuseseră respinși de japonezi, adresîndu-li-se cu următoarele cuvinte : „Ridicați-vă, voi pui de cătea ! Nici-odată n-o să fiți decorați cu Inima de Purpură * zăcînd în aceste blestемate de tranșee”³.

Și acum, în ultimele zile ale lui ianuarie 1943, în timp ce „vulturii de mare” pregăteau o nouă ofensivă aeriană împotriva aerodromurilor de pe Guadalcanal, coastwatcherii raportau din nou despre concentrările de nave de luptă din Simpson Harbor și din insulele Shortland, și că Flota Combinată iar ieșea din Truk. Aceste semne au fost interpretate de amiralul Halsey și generalul Patch ca indicii clare ale unui nou efort japonez pentru întărirea pozițiilor din Guadalcanal. Patch a suspendat ofensiva și a chemat înapoi Divizia 25 pentru a apăra aerodromurile împotriva unui atac dinspre mare.

Acțiunea aceasta a fost obiectul unei critici aspre, dar care nu era pe de-a-ntregul întemeiată. Din punct de vedere psihologic, japonezii îi împinseseră pe americani, exact unde ei doreau. Poate că greșeala a fost determinată de faptul că cei doi comandanți responsabili au încercat din nou să ghicească intențiile inamicului fără ca să-i ana-

---

* „Purple Heart” (Inimă de Purpură) ; decorație ce se acordă celor răniți în luptă (N. tr.)

lizeze posibilitățile. Americanii se temeau că, avînd grosul efectivelor de infanterie angajate în vest, inamicul ar fi putut lovi unul din punctele lor vitale. Probabil o comandă mai îndrăzneată ar fi jucat situația pe ambele cărți. Dar aici Halsey și Patch au considerat că prudența este recomandabilă.

La ora 9,30 p.m., în noaptea de 1 februarie 1943, primii din cei 2 316 ofițeri și soldați epuizați, toți cîți au mai rămas din cei aproape 8 000 cîți a adus generalul maior Tadayoshi Sano pe insulă, se tirau cu greu prin apă, în tăcere, către rampele șalupelor puse cu prova pe uscat lingă Capul Esperance. În mai puțin de două ore, formele neclare ale distrugătoarelor ce formau „Express-ul” contraamiralului Tomiji Koyanagi se îndepărtau de acest „Cap al Nădejdi” devenit atît de familiar loc de debarcare pentru comandanții care luptaseră sub comanda amiralului Tanaka ⁴.

Trei nopți mai tirziu, nucleul principal al Diviziei Sendai, comandată de Maruyama, s-a imbarcat fără incidente. În același timp, generalul Hyakutake și ofițerii superiori ai statului său major, urcau cu un aer obosit schela care scîrțîia și zăngănea ritmic lovindu-se de bordajul pătat al distrugătorului *Hamakaze*. Generalul a răspuns în grabă salutului comandantului navei și s-a dus imediat spre cabina sa, fără a mai privi înapoi. În ziua de 7 februarie, ariergarda colonelului Matsuda, cu puțin mai mult de 3 000 de oameni, a plecat din Kamimbo.

În aceste trei nopți, marina a transportat de pe insulă aproape 11 000 ofițeri și soldați. În urma sa, armata lăsa circa 21 000 de morți ⁵. Mulți zăceau neîngropați acolo unde proiectilele de artilerie sau avioanele de bombardament i-au sîccerat. Alții, obosiți și flămînzi, se îngrămădeau unii peste alții în țesătura protectoare a rădăcinilor copa-

cilor uriași. Aici ei strîngeau cu miinile osoase, peste care pielea pergamentoasă era întinsă la maximum, țevile ruginite ale puștilor cu care nu vor mai putea trage niciodată. Capătul de vest al insulei devenise un amfiteatru tăcut al morții în putrefacție, unde singurele lucruri vii erau păsările din junglă și harnicele batalioane de furnici. Din totalul efectivului japonez, 8 500 au fost uciși în luptă, iar mai mult de 12 300 au murit din cauza rănilor, bolilor și a foametei. Dintre cei evacuați, șase sute au murit înainte ca ei să fi putut primi o îngrijire medicală adecvată; alți 3 000 au fost recuperați, cu greutate, în spitalele din zonele din spatele frontului.

Că acest mic Dunkirk*, caracterizat de către șeful statului-major al Armatei 17 ca un „miracol rar“, a fost dus la bun sfîrșit fără a pierde un om, este un omagiu remarcabil adus modului meticulos de planificare al japonezilor, priceperii și îndeminării deosebite a marinarilor lor. Singurul lucru de care se temeau mai înainte de toate japonezii, la sfîrșitul lui ianuarie, era că americanii îi vor presa puternic și că vor transforma o retragere organizată într-o debandadă singeroasă. Dar posibilitatea de a distruge armata lui Hyakutake a fost ratată și 10 000 de veterani ai armatei japoneze de uscat și ai trupelor din Forța de debarcare au trăit pentru a lupta într-o altă zi.

Din perspectiva rece a istoriei, importanța relativă a unei campanii militare nu trebuie judecată prin statistici. Că un număr mai mare sau mai mic de oameni au fost uciși sau mutilați, sau că atît de multe nave au fost scufundate, că atîtea avioane au fost doborîte, sau că atîtia prizonieri au fost luați sînt criterii desigur, dar acestea sînt efectul final pe care bătălia, sau seriile de bătălii

---

* Forma englezească a lui Dunkerque. (N. tr.)

laolaltă, îl exercită asupra ducerii sau rezultatului războiului și tocmai acest efect trebuie luat în considerație.

Bătălia pentru Guadalcanal a durat aproape șase luni. În acest interval s-au dat șase bătălii navale și șaiseci și cinci de nave de luptă au fost scufundate⁶. Pierderile aviației japoneze au fost uluitoare; cu toate că cifrele exacte n-au fost niciodată calculate, între 7 august 1942 și 7 februarie 1943, forțele aeriene ale marinei au pierdut mai bine de 800 de avioane și 2 362 de piloți și membri ai echipajelor⁷. Forțele terestre japoneze, după spusele generalului-maior Kawaguchi, nu erau singura categorie de forțe armate „îngropată în cimitirul de la Guadalcanal“.

Această bătălie, îndelungată și amară, a subminat bastionul aroganței care împiedica înaltul comandament japonez de a lua contact cu o realitate neplăcută. Pentru prima dată, câțiva ofițeri superiori din Tokyo și comandanți ai unor unități combatante au încercat, în mod serios, să evalueze perspectivele de viitor. Cel puțin, acum, câțiva știau că visele înșelătoare ale imperiului veșnic, înglobînd insule ciudate, mereu calde, luxuriante din mările sudului, nu vor deveni niciodată realitate. După Guadalcanal, ei puteau să sperie doar că această ultimă bătălie nu va fi fatală. Pe această „neînsemnată insulă, locuită doar de băștinași“ aceia care nu erau orbi cu totul înțeleseseră că nu pot câștiga :

„Fără îndoială că soarta Japoniei fusese pecetluită o dată cu terminarea bătăliei de la Guadalcanal“

— Raizo Tanaka.

La rîndul lor americanii au învățat că jungla poate fi prieten sau dușman, că războiul insular va cere tot ceea ce soldații, marinarii, infanteriștii marini și aviatorii puteau să dea. Că drumul spre victorie asupra Imperiului japonez va fi lung și sîngeros. Guadalcanalul le-a înlăturat

toate indoielile. Acolo ei au demonstrat, în mod convingător, că pot să câștige.

Nu trebuie decît să privești harta vastului Pacific de Sud și central pentru a-ți da seama că cucerirea și apărarea cu succes a Guadalcanalului avea o mare importanță strategică pentru cauza aliată. Nu numai că această victorie a îndepărtat amenințarea ce plâna asupra lungilor linii de comunicație spre Australia și Noua Zeelandă, dar forțele aliate bazate pe insulă aveau flancul pe linia Palau-Truk-Insulele Marshall, linia exterioară a apărării imperiului, în spatele căreia se adăposteau insulele Mariane. De la Guadalcanal, Divizia 1 infanterie marină avea să plece într-o zi pentru a cuceri insulele Palau ; Divizia-3 infanterie marină, mai întîi va scoate dușmanul din Bougainville, și apoi va recuceri insula Guam. De pe aerodromurile din Guadalcanal, avioanele au zburat, în 1943, pentru a sprijini direct operațiile împotriva Noii Georgii și Bougainville. Și de pe aceste aerodromuri au fost organizate atacurile aeriene susținute care au redus la nepuțință baza japoneză de la Rabaul.

Într-o zi, spuneau băștinașii, americanii se vor întoarce. Atunci nu vor mai veni cu tunuri, ci vapoare încărcate cu tutun negru, tare, răsucit și cupoane de pînză din bumbac pentru cămăși lava-lava.

La 7 august 1962, sergentul-major Vouza a trimis următorul mesaj Asociației Diviziei 1 infanterie marină

„Spuneți-le că îi iubesc pe toți. Sînt un om bătrîn acum și nu mai arăt bine. Dar n-am să uit niciodată“.

NOTE

1 *Seventeenth Army Operations*, vol. II, p. 16.

2 74 uciși în luptă, 226 răniți în luptă, Miller, *op. cit.*, p. 335.

3 Pierderile Diviziei 2 infanterie marină 278 uciși și dispăruți în luptă ; 932 răniți. Aproape 50 la sută din pierderi au fost

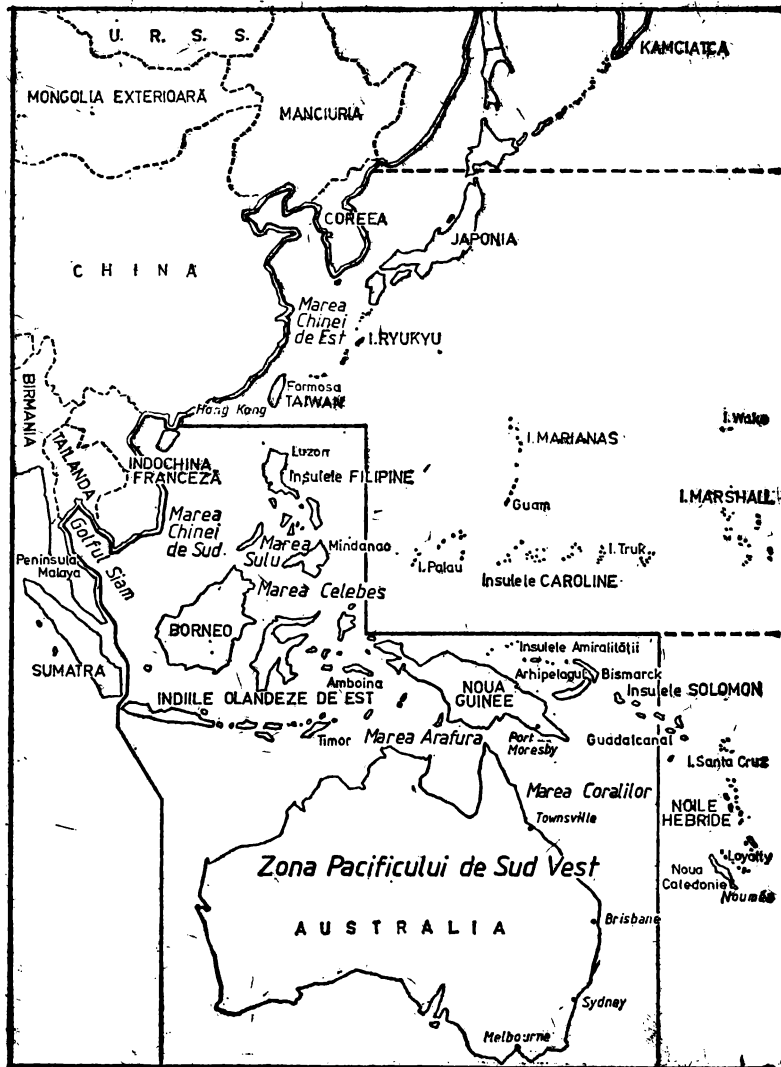
suferite de către Regimentul 2 infanterie marină. Johnston, *op. cit.*, p. 81. *First MarDiv Final Report*, anexa X.

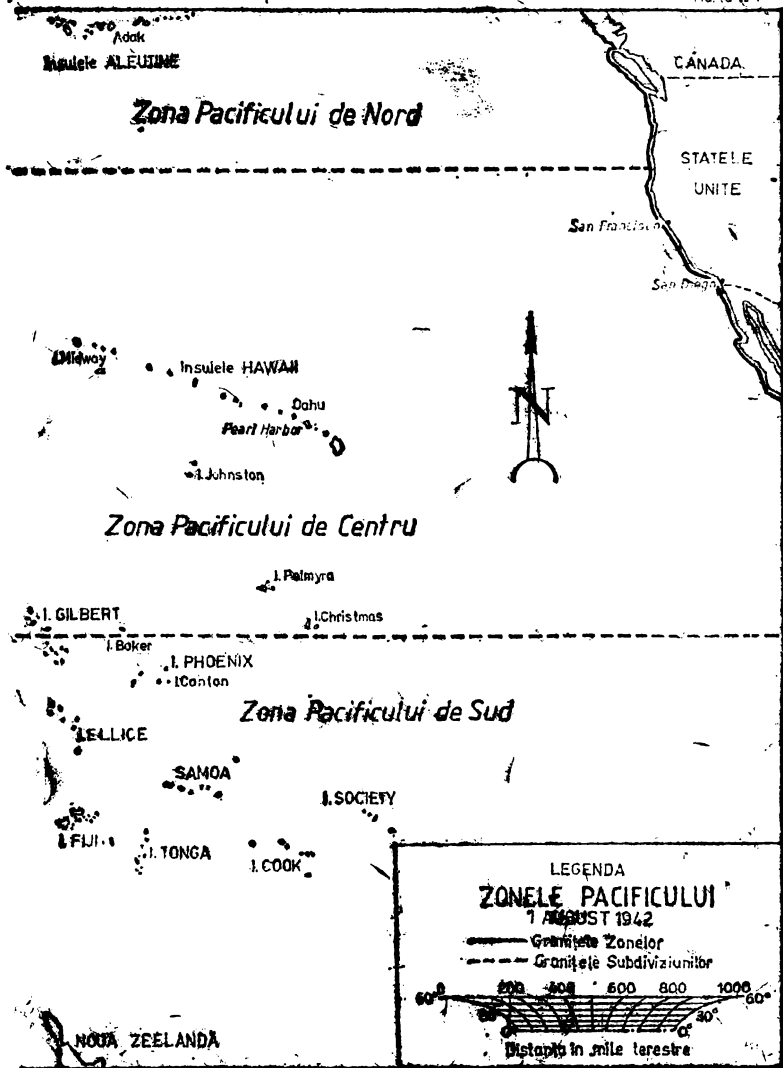
4 Aşa cum s-a observat anterior, Tanaka fusese înlocuit la comanda Forţei de întărire. La 29 decembrie 1942 s-a întors în Japonia pentru o perioadă de odihnă.

5 „Corespondenţa Miyazaki”. Aceste cifre sînt extrase (scrie generalul Miyazaki) din izvoarele cele mai demne de încredere care există şi i-au fost accesibile în Japonia.

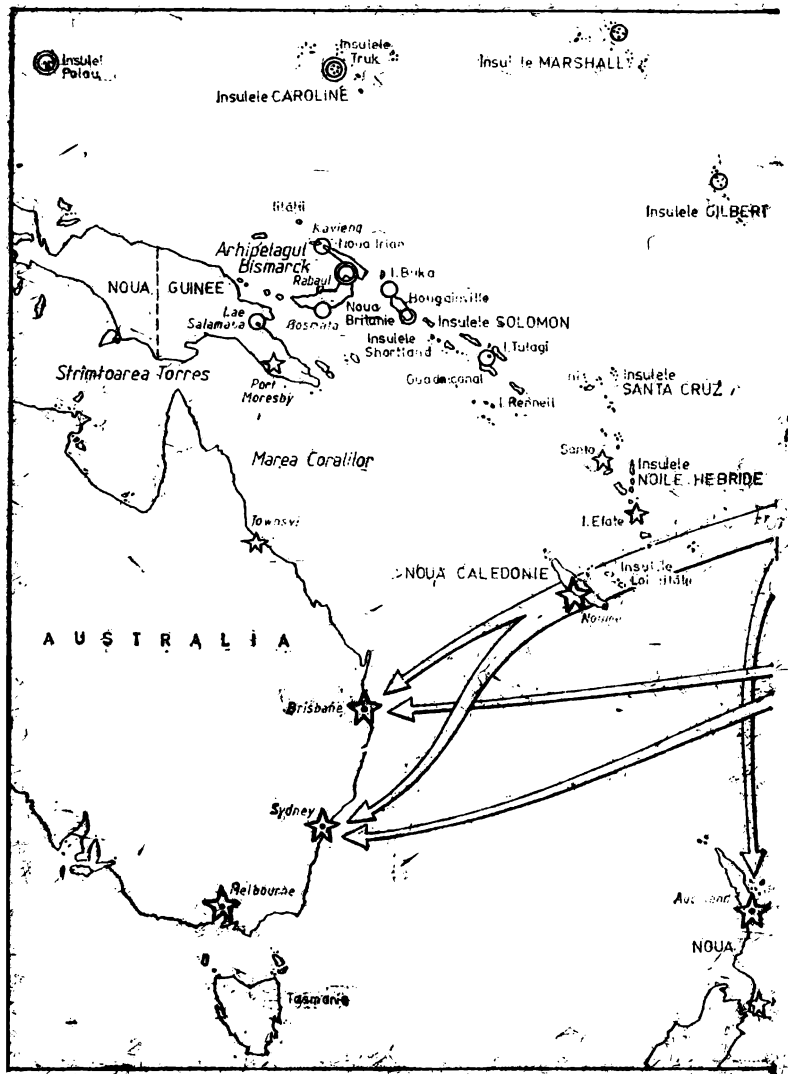
6 Nu toate, desigur, în bătălii navale. Cifra include şaptesprezece transportoare de desant, din care şaisprezece erau japoneze. Morison, *op. cit.*, p. 372, nu include transportoarele, dar trece pe listă două nave de linie, trei portavioane, douăsprezece crucişătoare, douăzecişicinci de distrugătoare şi şase submarine. Submarinele erau toate japoneze.

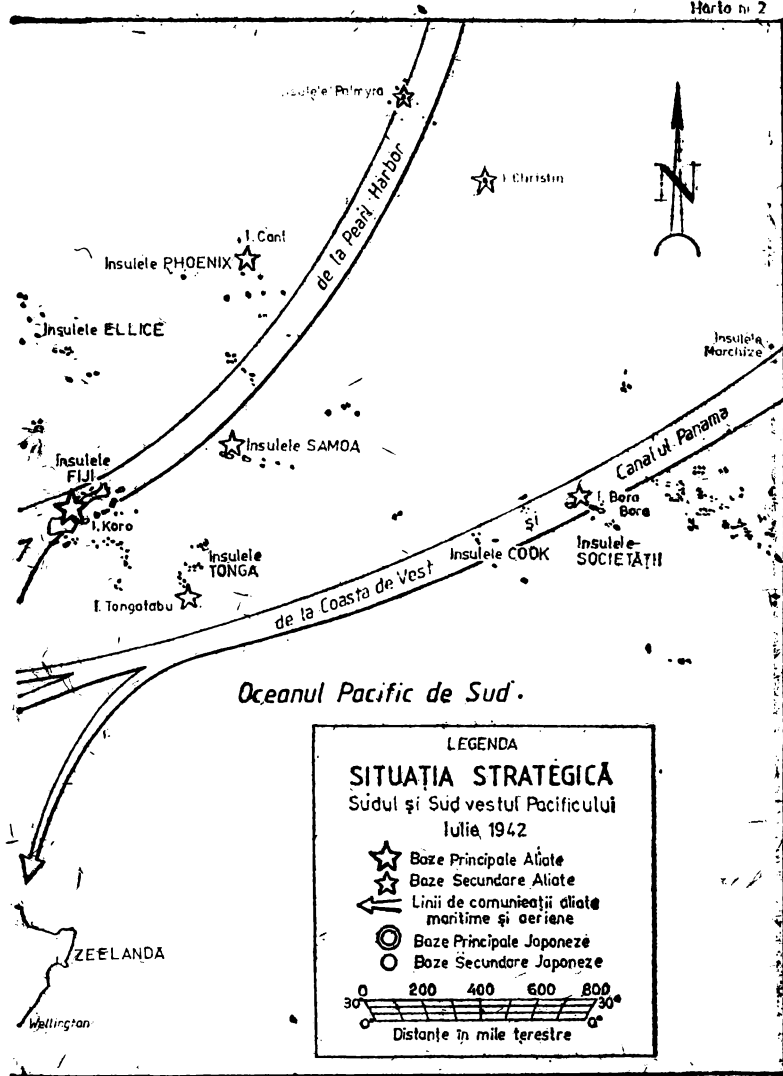
7 Kawaguchi, *op. cit.*; Tanaka, *op. cit.*, p. 831, menţionează „mai bine de o sută de avioane”. Cifra este, în mod evident, o greşeală de tipar. Documentele oficiale japoneze arată că ei au pierdut numai la Santa Cruz 69 de avioane. Alte surse japoneze dau pierderile de avioane în primele trei zile (7, 8, 9 august) de la 25 la 30. Kawaguchi dă 893 pentru întreaga campanie, o cifră care probabil include avioanele pierdute din motive tehnice şi în cursul luptelor.

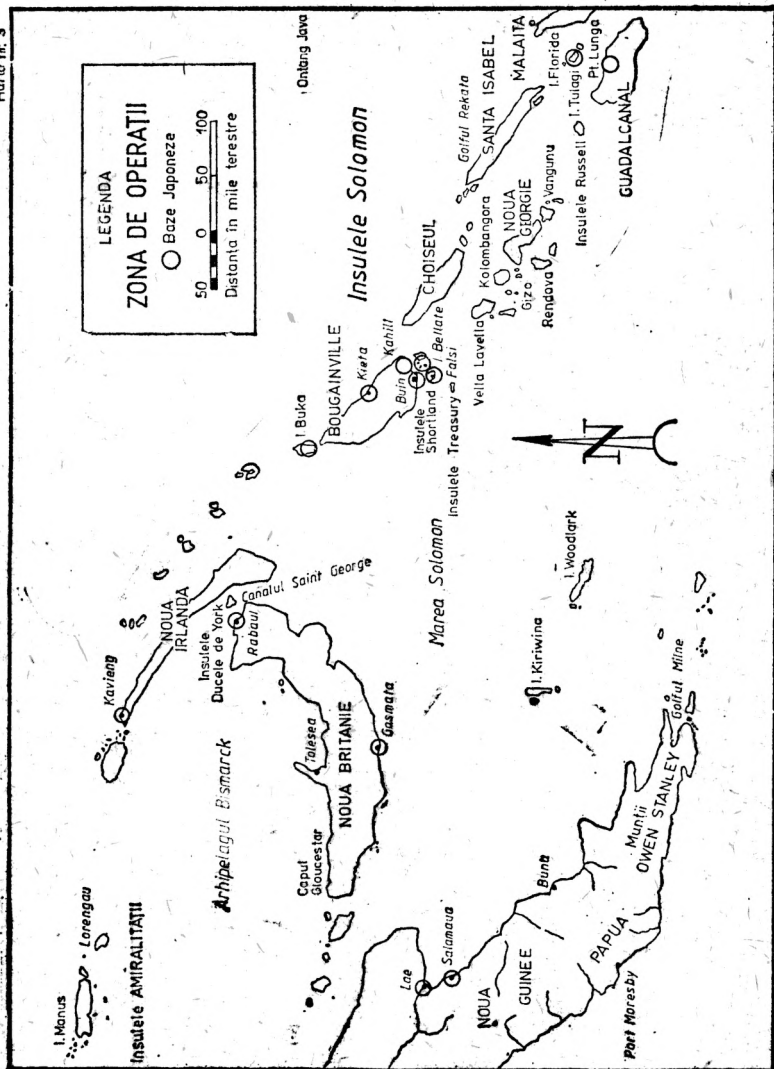

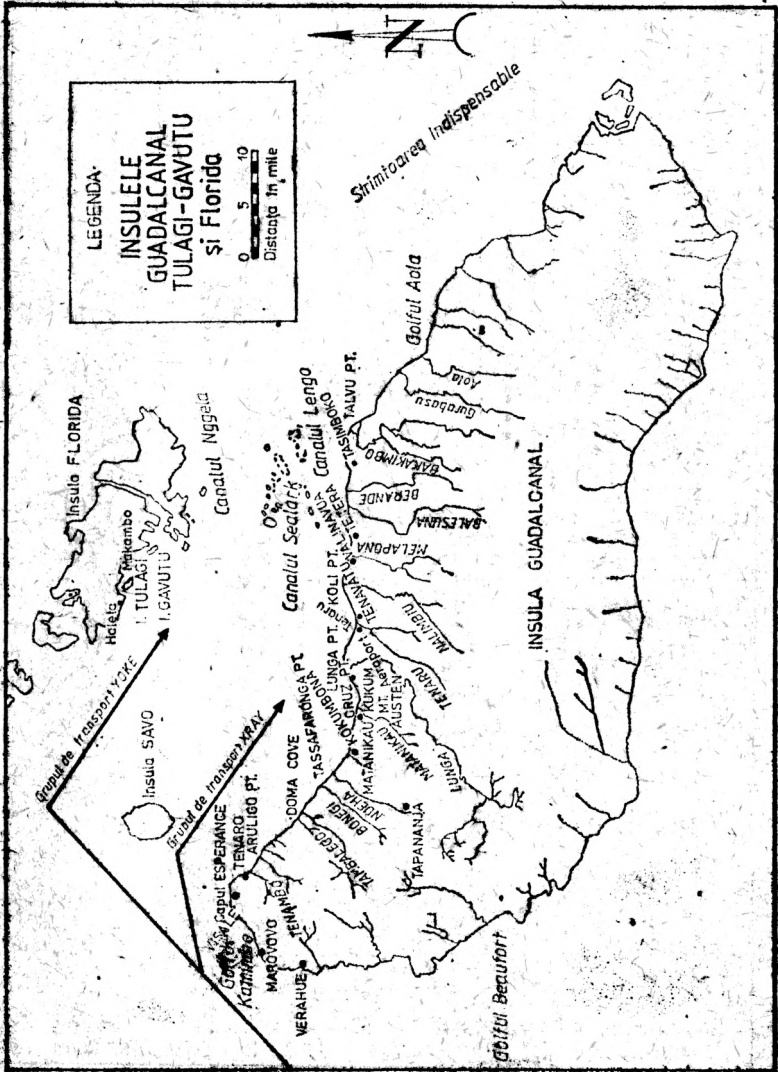

LEGENDA

DEBARCAREA PE GUADALCANAL
si cucerirea aerodromului

7-8 AUGUST 1942

— Pozitia atase de infanteriei marine in
seara zilei de 7 august

— Pozitia atase la 8 august

--- Directia de incalzire

--- Zona invecinarea Japoniei

500 1000 2000

Bistrita in praz

Bistrita in praz

Bistrita in praz

Bistrita in praz

Bistrita in praz

Bistrita in praz

Bistrita in praz

Bistrita in praz

Bistrita in praz

Bistrita in praz

Bistrita in praz

Bistrita in praz

Bistrita in praz

Bistrita in praz

Bistrita in praz

Bistrita in praz

Bistrita in praz

Bistrita in praz

Bistrita in praz

Bistrita in praz

Bistrita in praz

Bistrita in praz

Bistrita in praz

Bistrita in praz

Bistrita in praz

Bistrita in praz

Bistrita in praz

Bistrita in praz

Bistrita in praz

Regimentul de infanterie marin
infanterie marin

Batalion infanterie marin

Batalionul 3 din Regimentul 1
infanterie marin

3

3

3

3

3

3

3

3

3

LEGEND

CREASTA SINGEROASA A LUI EDSON

12-14 SEPTEMBRIE 1942

Pozitiile infanteriștilor marini
(13 septembrie)

→ Direcția de atac japoneză

500 0 4000 2000

Distanța în metri

Zona de apărare a plajei
Regimentul 5 infanterie marină

Lunga Point

Punct de comandă
Regimentul 5
infanterie marină

KUKUM

Punct de comandă
Regimentul 1
infanterie marină

Punctul de comandă
al D.1. infanterie marină

205

Brouy Ridge

Pionieri

Tratoare antimibine

Grupa 044

14 sep

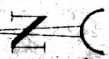
13 sep

12 sep

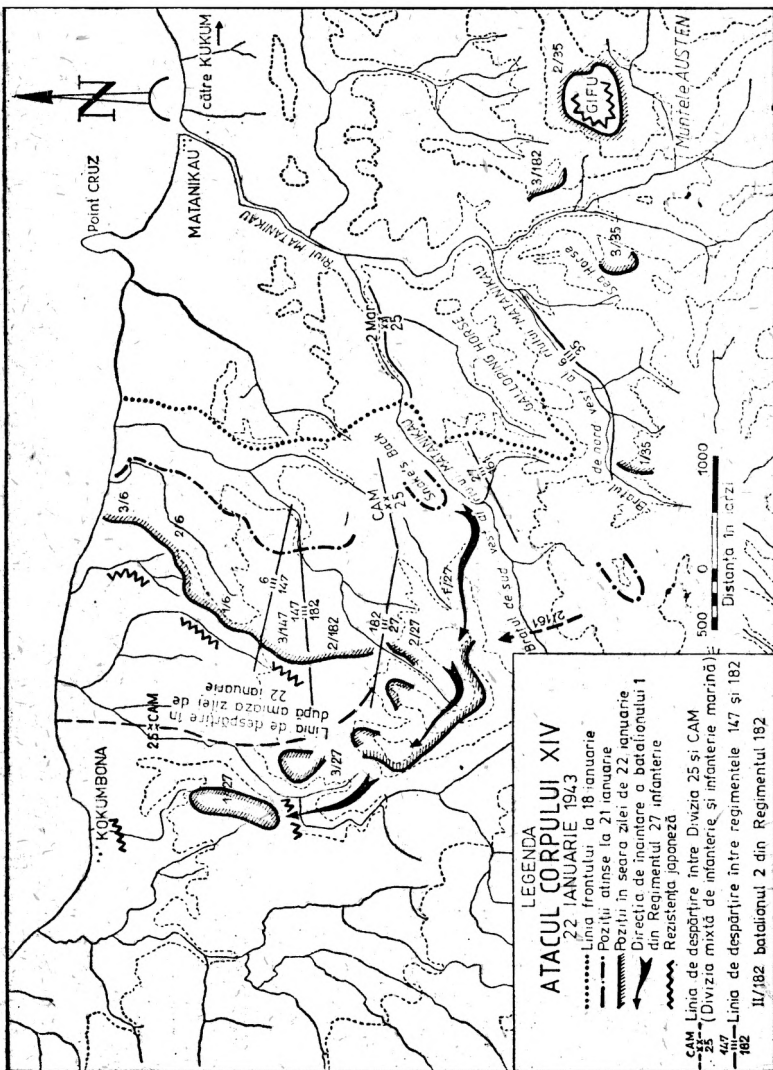
Pozitiile ocupate de
infanteria marină
la 12, 13 și 14 septembrie

Grupa KAWABUCHI

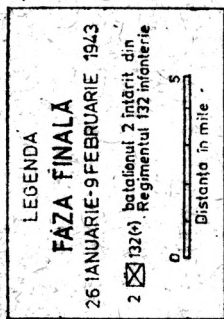
20.000 de oameni

NOTA TRADUCĂTORULUI

Cartea „Bătălia pentru Guadalcanal” se încadrează în seria de apariții editoriale dedicată analizării marilor operații și campaniilor celui de-al doilea război mondial. Autorul, și-a concentrat atenția asupra evenimentelor politico-militare derulate în Pacificul de Sud, punînd în evidență dimensiunile, desfășurarea și consecințele unei înfruntări hotărîtoare între forțele Axei și Națiunilor Unite.

Pentru a reda cît mai veridic cititorului român informația bogată și a contura mai bine specificul acțiunilor de luptă executate pe mare, în aer și pe uscat, am considerat necesare unele precizări de terminologie militară : „Watchtower (Foișor) — operația de debarcare în zona Guadalcanalului, „Rat” (Șobolanul) — nume de cod al acțiunilor de aprovizionare a trupelor japoneze de pe Guadalcanal, în general denumirile comandamentelor sau cele pentru desemnarea unor trupe speciale (ex. „Raideri”) — expresii de argou — le-am lăsat netraduse, fiind explicate în subsol acolo unde le-am întîlnit prima dată.

Am tradus expresia *Joint Chiefs of Staff* prin *Comitetul Întrunit al Șefilor de State Majore*, organ care corespunde în linii generale cu Marele Stat Major. J.C.S. era format din șeful statului major al forțelor terestre (Army) și comandanții supremi ai forțelor navale (Navy) și forțelor aeriene (Air Force). În fruntea acestui organism, cel mai înalt în ierarhia militară americană, se afla un președinte, care era altul decît președintele S.U.A. J.C.S. era responsabil de conducerea strategică a războiului.

De asemenea Japanese Imperial General Headquarters (IGHQ) am tradus prin *Statul Major General Imperial*

Japonez și nu prin Cartierul General Imperial Japonez intrucît termenul „Headquarters“, în limba engleză, înseamnă atît cartier general cît și stat-major — iar funcțiile organismului japonez sînt similare cu cele ale unui stat-major.

Forțele navale americane, în afara flotei și a unităților destinate întreținerii ei, dispun de unități de desant specializate, organizate în „Marine Corps“ — termen pe care l-am tradus prin „*Corpul de infanterie marină*“. Infanteria marină dispunea de unități de artilerie, tancuri, geniu și aviație.

În carte am păstrat gradele armatei americane și japoneze fără a le da echivalentele din armata română. De aceea pentru a înțelege mai bine raportul dintre grade dau mai jos un tabel de echivalențe.

<i>Armata S.U.A.</i>		<i>Armata română</i>	
<i>Armata de uscat, forțele aeriene, infanteria marină</i>	<i>Marină</i>	<i>Armata de uscat</i>	<i>Marină</i>
general de armată (5 stele)	amiral de flotă (5 stele)		
general (4 stele)	amiral (4 stele)	general de armată	
general-locotenent (3 stele)	viceamiral (3 stele)	general-colonel	amiral
general-maior (2 stele)	contraamiral (2 stele)	general-locotenent	viceamiral
general de brigadă (1 stea)	Commodore (1 stea)	general-maior	contraamiral
colonel	căpitan	colonel	căpitan de rang I

<i>Armata S.U.A.</i>		<i>Armata română</i>	
locotenent-colonel	comandor	locotenent-colonel	căpitan de rangul II
maior	locotenent-comandor	maior	căpitan de rangul III
căpitan	locotenent	căpitan	căpitan-locotenent
locotenent I	locotenent (junior grade)	locotenent	locotenent
locotenent II (sublocotenent)	ensign	sublocotenent	sublocotenent

Am păstrat, de asemenea, termenul de „coastwatcher“, în traducere „observator“ sau „supraveghetor de coastă“, pentru a desemna pe membrii rețelei australiene de informații care acționau clandestin în teritoriile ocupate de japonezi.

Pentru cursivitatea expunerii nu am transformat unitățile de măsură anglo-saxone în sistemul metru-kilogram.

De aceea amintesc că : 1 milă marină = 1 852 m ; 1 milă terestră = 1 609,32 m, 1 inch = 2,54 cm ; 1 picior (foot) = 12 inches = 30,479 cm ; 1 iard = 3 picioare (feet) = 0,9144 m. O navă care navigă cu 30 de noduri înseamnă că parcurge 30 de mile pe oră, adică 55,560 km/h. În ceea ce privește sistemul de greutate : 1 uncie (ounce) = 28,35 g ; 1 livră (pound) = 453,59 g ; iar în sistemul de capacități : 1 pintă (pint) în S.U.A. = 0,473 l, iar în Anglia 0,568 l ; 1 galon (gallon) în S.U.A. = 3,78 l iar în Anglia 4,54 l.

Încheind aceste scurte considerații asupra traducerii unor termeni țin să aduc mulțumiri Editurii Militare, redacției de istorie, precum și referentului științific al lucrării, *căpitanul de rangul II Neculai Pădurariu*, pentru colaborarea fructuoasă avută. De asemenea, țin să aduc mulțumiri colegilor și prietenilor mei *dr. Ion Stanciu* și *Nicolae Mirică*, pentru amabilitatea de a citi traducerea în manuscris și pentru valoroasele sugestii făcute.

Dr. TEODOR POPESCU

CUPRINS

<i>Cuvînt înainte</i>	5
<i>Prefață</i>	7
<i>Prefață la ediția română</i>	11

CARTEA I

1. „El se rade cu o lampă de benzină“	17
2. „Friptură și ouă !“	31
3. Coșmar în Noua Zeelandă Pesimism la Melbourne, Fiasco în Fiji	48

CARTEA A II-A

4. „O flotă maiestuoasă“ : :	72
5. „Limba de fier de la miezul nopții“	99
6. „Noi am pus vîrful piciorului“	113
7. „Moartea este mai ușoară decît fulgul“	133
8. „Expresul de Tokyo“	149
9. „Mori, infanteriștule marin !“	172

CARTEA A III-A

10. Poziții „apărate cu atîta incertitudine“ :	202
11. „Mă simt deprimat și mă gîndesc la satul meu natal“	226
12. „Fiecare om va face față în mod onorabil“	254
13. „Atacați, repet, atacați !“	274
14. „Cît timp o mai pot ține așa ?“	295
15. „Necruțătoare, singeroasă și definitivă“	308
16. „Le-am tras o mamă de bătaie ticăloșilor !“	326

CARTEA A IV-A

17. Impas	338
18. Tanaka din Tassafaronga . .	352
19. Armata de uscat preia controlul	365
20. Ianuarie 1943	380
21. Epilog	395
<i>Nota traducătorului</i>	413

EDITURA MILITARA

Lei 20

